

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์

Journal of MCU Nakhondhat

P-ISSN: 2586-923X

ปีที่ 11 ฉบับที่ 4 (เมษายน 2567)

E-ISSN: 2630-0362

Vol.11 No.4 (April 2024)

📌 วัตถุประสงค์

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยเน้นสาขาวิชาพุทธศาสนา บริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การจัดการสาธารณะ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ อาทิ วิทยาศาสตร์สุขภาพ หรือ การพยาบาล

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลังเสนอตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และมีใช้ความรับผิดชอบของวารสาร คณะบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ มีกำหนดออกเผยแพร่ปีละ 12 ฉบับ (รายเดือน)*

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม	ฉบับที่ 2 เดือนกุมภาพันธ์	ฉบับที่ 3 เดือนมีนาคม
ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน	ฉบับที่ 5 เดือนพฤษภาคม	ฉบับที่ 6 เดือนมิถุนายน
ฉบับที่ 7 เดือนกรกฎาคม	ฉบับที่ 8 เดือนสิงหาคม	ฉบับที่ 9 เดือนกันยายน
ฉบับที่ 10 เดือนตุลาคม	ฉบับที่ 11 เดือนพฤศจิกายน	ฉบับที่ 12 เดือนธันวาคม

📌 เจ้าของ

สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช
เลขที่ 3/3 หมู่ที่ 5 ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000
โทร. 086-4345903 แฟกซ์. 075-340-042 E-mail: suriya.sur@mcu.ac.th

❖ ที่ปรึกษา

พระพรหมบัณฑิต	ที่ปรึกษาอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	ประเทศไทย
พระธรรมวัชรบัณฑิต	อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	ประเทศไทย
พระเทพวัชรจารย์	ผู้อำนวยการสถาบันพระไตรปิฎกศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	ประเทศไทย
พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	ประเทศไทย
พระครูอรุณสุตาลังการ	รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย

❖ บรรณาธิการบริหาร

บุญญาดา จงละเอียด	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย

❖ หัวหน้ากองบรรณาธิการ

ธีรวัฒน์ ทองบุญชู	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย

❖ กองบรรณาธิการ

พระเมธีวชิราภรณ์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช	ประเทศไทย
พระครูโฆสิตวิพัฒนานุกุล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ครองชัย หัตถา	มหาวิทยาลัยทักษิณ	ประเทศไทย
ประเวศ อินทองปาน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	ประเทศไทย
สืบพงษ์ ธรรมชาติ	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	ประเทศไทย
กันตภณ หนูทองแก้ว	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช	ประเทศไทย
สมบุรณ์ บุญโท	มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น	ประเทศไทย
นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	ประเทศไทย
วาสนา แก้วหล้า	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	ประเทศไทย
ณิศภาพรรณ คูวิเศษแสง	มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น	ประเทศไทย
ธนิศร ยืนยง	มหาวิทยาลัยปทุมธานี	ประเทศไทย
ธานี วรภัทร์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	ประเทศไทย
บุษกร สุขแสน	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี	ประเทศไทย
มุกดาวรรณ พลเดช	วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้	ประเทศไทย
อุทัย เอกสะพัง	มหาวิทยาลัยทักษิณ	ประเทศไทย
มะลิวัลย์ โยธารักษ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย

☛ ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

พระสาโรจน์ ธมมสโร	วัดสนธิ์ (นาสน) นครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
พระณัฐพงษ์ สิริสุณโณ	วัดสนธิ์ (นาสน) นครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
พระณัฐพงษ์ ญาณเมธี	วัดศาลาไม้ชัย นครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
พระบุญญฤทธิ์ ภัททจารี	วัดสนธิ์ (นาสน) นครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
อนุชิต ปราบพาล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ศักดิ์ดา หารเทศ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ทิพย์วรรณ จันทรา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
อภิรักษ์ คำหารพล	นักวิชาการอิสระ	ประเทศไทย

☛ ฝ่ายประสานงานและจัดการ

พระไกรสร ปิยสีโล	วัดสนธิ์ (นาสน) นครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
สามเณรศักดิ์ณณ อาษา	วัดสนธิ์ (นาสน) นครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ธีรพันธ์ พาโอภาส	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ศุภิสรา ณ สุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ศศิธร สงศิริ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ญาณกวี คำศรี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ชาลีสา มาสุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย

☛ ฝ่ายกฎหมาย

ฉัตรมาศ วิเศษสินธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	ประเทศไทย

☛ ออกแบบปก

วินัย ธีระพิบูลย์วัฒนา	พีเอช ปริ้น & ดีไซน์ ไวนิล สติ๊กเกอร์	ประเทศไทย

☛ จัดรูปเล่ม

ธีรพันธ์ พาโอภาส	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย

☛ โรงพิมพ์

ห้างหุ้นส่วนจำกัด กรีนโซน อินเตอร์ 2001

155/2 ถนนปากนคร ตำบลท่าซัก อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

โทรศัพท์. 075-466-031, แฟกซ์. 075-446-676

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้ เป็นฉบับที่ 4 ประจำปีพุทธศักราช 2567 วารสารก้าวเข้าสู่ปีที่ 11 ได้รับการประเมินเพื่อรับรองคุณภาพวารสาร จากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) ให้มีมาตรฐานอยู่ในกลุ่มที่ 2 (จนถึง 31 ธันวาคม 2567) เพื่อรักษาคุณภาพของวารสารให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาทุกประการ

วารสารมหาจุฬานาครพรรศน์ ปีที่ 11 ฉบับที่ 4 นี้ประกอบด้วย บทความวิจัย 26 เรื่อง บทความวิชาการ 2 เรื่อง มีบทความที่น่าสนใจ ได้แก่ การสร้างชุมชนสันติสุขด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์นำเสนอการสร้างชุมชนสันติสุขด้วยการใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการสร้างชุมชนสันติสุข ในปัจจุบันนี้โลกกำลังพบเจอกับความขัดแย้งในหลากหลายมิติ การสร้างชุมชนที่เปี่ยมด้วยสันติสุข สงบสุข เป็นสุข และความปรองดอง จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง การใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันจึงเป็นแนวทางที่ดี โดยใช้วิธีสัง 4 สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนในการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่และชุมชน ใช้มรรคมงคล 8 ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมแล้วสันติภาพขององค์กรของสังคมนั้น ๆ จะสงบสุข ปราศจากการเบียดเบียน ปรับใช้สารณียธรรม 6 ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพเป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กัน และใช้ข้อปรีชาญาณธรรม 7 เป็นธรรมที่มีประโยชน์ก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีในชุมชน อีกทั้งการมีส่วนร่วมภายในชุมชน ทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองภายในชุมชน หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้แนวทางปฏิบัติที่สำคัญสำหรับการสร้างชุมชนสันติสุข ทำให้เกิดการฝึกสติและสมาธิ การพัฒนาเมตตาและกรุณา การไม่เบียดเบียน การสื่อสารอย่างมีเมตตา การให้อภัย และการสร้างความสามัคคี การใช้หลักธรรมในชีวิตประจำวัน ผ่านการศึกษาและการปฏิบัติ ส่งเสริมการศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในโรงเรียน ชุมชน และวัด จัดกิจกรรมปฏิบัติธรรม เช่น การนั่งสมาธิ การเจริญสติ และการวิปัสสนา สร้างเครือข่ายระหว่างวัด ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ ที่ทำงานเพื่อส่งเสริมหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กับชุมชน ผ่านนโยบายและโครงการต่าง ๆ ของรัฐ เพื่อให้ชุมชนสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความเป็นสุขได้

กองบรรณาธิการวารสารมหาจุฬานาครพรรศน์ ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดี

๒๕๖๓

ดร.ปัญญาดา จงละเอียด

บรรณาธิการ วารสารมหาจุฬานาครพรรศน์

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(ง)
แนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอนความเป็นผู้นำของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสาธารณะกุ้ยหยาง GUIDELINE FOR IMPROVING THE INSTRUCTIONAL LEADERSHIP OF GUIYANG PUBLIC UNIVERSITY TEACHERS	1
อุ๋ จุ้นหัว, ภิญญาพัชญ์ ปลาเก็ดทอง, นิรันดร์ สุธีนิรันดร์, สรายุทธ์ เศรษฐขจร, จิตตวิสุทธิ วิมุตติปัญญา	
การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1	9
STUDY FACTORS EFFECTING COMMUNITY PARTICIPATION IN ADMINISTRATIONS OF BASIC EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER SAMUTPRAKARN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1	
วาสนา มิเถวาลัย และนิพัทธ์พนธ์ สนิทเหลือ	
การเปิดรับสื่อการ์ตูนญี่ปุ่น ทักษะคติ และการตระหนักรู้คุณธรรมของผู้ชม Generation Y	19
EXPOSURE TO ANIME, ATTITUDE AND MORAL AWARENESS AMONG GENERATION Y VIEWERS	
นภสร สมเสียง และณัฐชุตตา วิจิตรจามรี	
การปรับตัวของสถานศึกษา และแนวทางการจัดการเรียนรู้ ภายหลังการระบาดใหญ่ไวรัสโควิด 19	31
กรณีศึกษาโรงเรียนระดับประถมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดนราธิวาส	
SCHOOL ADAPTATION AND LEARNING MANAGEMENT STRATEGIES POST - COVID - 19: A CASE STUDY OF A PRIVATE ELEMENTARY SCHOOL IN NARATHIWAT PROVINCE, THAILAND	
อัปดุลชาร์ฟ ตอยิบ และวันชัย ธรรมสัจจาร	
แนวทางการใช้อำนาจของผู้ดูแลระบบในมหาวิทยาลัยเอกชนในกวางสี	41
GUIDELINES FOR USING POWER OF ADMINISTRATORS IN PRIVATE UNIVERSITIES IN GUANGXI	
เจิง เจี้ยนซี, นิรันดร์ สุธีนิรันดร์, กุลสิรินทร์ อภิรัตน์วรเดช, สรายุทธ์ เศรษฐขจร, จิตตวิสุทธิ วิมุตติปัญญา	
ตามรอย 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ของไทยในการพัฒนาพระพุทธศาสนาจากอดีตสู่ปัจจุบัน	49
FOLLOW THE FOOTSTEPS OF 4 NOBLE MONKS FROM THE SOUTHERN BORDER OF THAILAND IN DEVELOPING THE BUDDHISM FROM THE PAST TO THE PRESENT	
ดิเรก นุ่นกล่ำ, ไพรัตน์ ฉิมหา, ประสิทธิ์ รักนุ้ย, วนิดา เหมือนจันทร์, พระครูวุฒิสาครธรรม	
การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มเปราะบาง ในพื้นที่ตำบลกรงหยัน อำเภอทุ่งใหญ่	58
จังหวัดนครศรีธรรมราช	
THE PROMOTION OF LIFE QUALITY OF VULNERABLE GROUPS IN KRUNGYAN, TUNGYAI DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE	
พระสุรเชษฐ์ กิตติธโร (ถือนทอง), ดิเรก นุ่นกล่ำ, พระครูวิรัตธรรมโชติ	

ผลการใช้แนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลเกาะสมุย THE EFFECTIVE OF AIRBORNE PRECAUTIONS GUIDELINE IN OUTPATIENT DEPARTMENT, KOH SAMUI HOSPITAL นุชจริย์ ชัยจันทร์	67
การศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ของ “酸” ในภาษาจีน A STUDY OF THE CONCEPTUAL METAPHOR OF “酸 SUĀN SOUR” IN CHINESE เพชรรัตน์ อ้วนโฮม, ศุภกร ทาพิมพ์, พรรณภรณ์ ชันธพัทธ์, ราชนที ศรีรอด, ณัฐรัช นนทะโคตร	78
ผลการเยี่ยมก่อนผ่าตัดต่อความวิตกกังวลของผู้รับการผ่าตัดคลอด โรงพยาบาลเกาะสมุย EFFECT OF PRE - OPERATIVE VISITING ON THE ANXIETY OF CESAREAN SECTION RECIPIENTS, KOH SAMUI HOSPITAL เนาวรัตน์ ทรัพย์วิริยะกุล	87
แนวทางการพัฒนาการกระจายทรัพยากรเชิงพื้นที่ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศจีน GUIDELINES FOR DEVELOPING THE SPATIAL DISTRIBUTION OF RESOURCES IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN CHINA หลิน อันฉี, นิรันดร์ สุธีนิรันดร์, พัชรา เดชโฮม, สรายุทธ์ เศรษฐขจร, จิตติวิสุทธิ์ วิมุตติปัญญา	101
ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี THE SUCCESS IN CONDUCTING GRADUATE STUDENTS' THESIS AT PRINCE OF SONGKLA UNIVERSITY, PATTANI CAMPUS สุสนา การมอ, จิระวัฒน์ ต้นสกุล, ณรงค์ศักดิ์ รอบคอบ, บุญโรม สุวรรณพาหุ	108
พุทธธรรมกับการเสริมสร้างปัจจัยต่อการเห็นคุณค่าตนเองของผู้สูงอายุ BUDDHISM AND STRENGTHENING FACTORS FOR SELF - ESTEEM OF THE ELDERLY พระครูปริยัติกาญจนกิจ, พระครูกิตติชัยกาญจน์, พระครูกาญจนกิจโสภณ	117
การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 CHANGE MANAGEMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORS AS PERCEIVED BY TEACHER UNDER SONGKHLA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1 วิษญาดา เกิดชุมทอง และบุญเลิศ ธานีรัตน์	128
การจัดการบริการสาธารณสุขแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่น ด้วยการวิเคราะห์ทอิกมาน NEW PUBLIC SERVICE MANAGEMENT IN HEALTH PROMOTION FOR THE ELDERLY CITIZENS OF THE LOCAL GOVERNMENTS THROUGH META - ANALYSIS ธนภูมิ ชชาติดี และธีรวิทย์ แสงมณีเดช	142
ความคิดเห็นในการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ OPINIONS ON THE USE OF ELECTRONIC DOCUMENT SYSTEM BY PERSONNEL AT THE GOVERNMENT PUBLIC RELATIONS DEPARTMENT นวิยา อินทร์มี	153
การสร้างชุมชนสันติสุขด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา CREATING A PEACEFUL COMMUNITY WITH BUDDHIST PRINCIPLES พระครูพุทธเจติยาภิรมณ์	163

การส่งเสริมศักยภาพบุคลากรของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา	174
THE PROMOTION OF THE PERSONNEL CAPACITY OF THE FUNERAL SERVICES GROUP WHICH RECIVED THE 15th SONGKHLA AWARD	
จิรายุ สุวรรณะ, พระครูวิจิตรธรรมโชติ, เดโช แชน้ำแก้ว, จักรกฤษ เลิศลัษ	
การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน โดยใช้ชุมชนเป็นฐานของอำเภอนาโยง จังหวัดตรัง	185
A DEVELOPMENT OF ECO - TOURISM SUSTAINABLE USING THE COMMUNITY AS A BASIS OF NAYONG DISTRICT, TRANG PROVINCE	
พระสมุทรสำรวย สุวณโณ (ทองเพ็ญ), ดิเรก นุ่นกล้า, พระครูนิติธรรมบัณฑิต (สุริยา สุริโย), ไพรัตน์ ฉิมหาด	
ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย (MULTIPLE REPRESENTATIONS) ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบสมการสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	199
THE EFFECT OF USING MULTIPLE REPRESENTATIONS LEARNING ACTIVITY ON MATHEMATICS PROBLEM SOLVING ABILITY IN SYSTEM OF EQUATIONS WITH TWO VARIABLES OF MATHAYOMSUKSA III STUDENTS	
พัชรพร ถ้วยทอง, สุนิสา สุมิตรณะ, รุ่งทิวา แยมรุ่ง	
การประเมินโครงการพฤติกรรมการณ์จิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต โดยใช้ CIPP Model	210
AN EVALUATION OF THE VOLUNTEER BEHAVIOR PROJECT OF STUDENT AT DHURAKIT PUNDIT TECHNOLOGY COLLEGE BY USING THE CIPP MODEL	
ธนวรรต เพชรานนท์, นิลรัตน์ นวกิจไพฑูรย์, นพรัตน์ ชัยเรือง	
ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่: ระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)	219
THE EFFECTS OF BLENDED LEARNING IN THE NEW NORMAL : PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY OF SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY PRASARNMIT DEMONSTRATION SCHOOL (SECONDARY)	
ธนลาวัฒน์ เพียรคำ, ทิชากรซ์ อาทิตวรากุล, ญัฐฐาทิพ จันทผล	
การสื่อสารทางการตลาดและการรับรู้ภาพลักษณ์ตราสินค้าที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรซื้อสินค้ามาสเตอร์อาร์ตของผู้บริโภค	231
MARKETING COMMUNICATIONS AND BRAND IMAGE PERCEPTIONS INFLUENCE CUSTOMERS' PURCHASE OF MASTER ART COLORED PENCILS	
หนึ่งฤทัย อ่องจิริต และวัชรระ ยี่สุนเทศ	
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่ผลิต โดยชุมชนของผู้บริโภคในประเทศไทย	240
FACTORS INFLUENCING THE DECISION TO PURCHASE PRODUCTS PRODUCED BY COMMUNITIES OF CONSUMERS IN THAILAND	
วิษณุ วาสนภมล และธนบดี อัครวงษ์วิจิตร	
ผลของการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อการคิดทางเรขาคณิตและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล	249
THE EFFECT OF LEARNING MANAGEMENT USING DISCOVERY LEARNING WITH INTERACTIVE MULTIMEDIAON GEOMETRIC THINKING AND MATHEMATICS ACHIEVEMENT OF GRADE 5 STUDENTS SAINT GABRIEL 'S COLLEGE	
อิดารัตน์ บุญชุม, สุนิสา สุมิตรณะ, ชมนาด เชื้อสุวรรณทวี	

ปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ ของผู้บริโภคในจังหวัดสงขลา	260
ONLINE MARKETING MIX FACTORS AFFECTING THE CHOISING OF ONLINE SHOPPING OF CONSUMERS IN SONGKHLA PROVINCE	
จารุมาศ เสน่หา และนิพนธ์ โพธิ์วิจิตร	
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าเทปกาวทางออนไลน์	270
MARKETING MIX FACTORS INFLUENCE PURCHASE BEHAVIOR IN BUYING ADHESIVE TAPE ONLINE	
สุกัญญา ศรีวิเชียร และชินโสณ วิสิฐนิจกิจ	
แนวทางการปรับปรุงความเป็นอยู่ของนักศึกษาตามการจัดกิจกรรมนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ	282
ในกวางสี	
GUIDELINE FOR IMPROVING STUDENT WELL - BEING OF BASED ON STUDENT AFFAIRS MANAGEMENT IN PUBLIC UNIVERSITY IN GUANGXI	
หวิ ดาฮุย, นีรันดร์ สุธีนิรันดร์, พัชรา เดชโฮม, จิตตวิสุทธิ วัฒนศิริปัญญา	
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	ณ

แนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอนความเป็นผู้นำของอาจารย์

มหาวิทยาลัยสาธารณะกุ้ยหยาง*

GUIDELINE FOR IMPROVING THE INSTRUCTIONAL LEADERSHIP OF

GUIYANG PUBLIC UNIVERSITY TEACHERS

อู๋ จุ้นหัว, ภิญญาพัชญ์ ปลากัดทอง, นิรันดร์ สุธีนิรันดร์, สรายุทธ์ เศรษฐขจร, จิตติวิสุทธิ์ วิมุตติปัญญา*

Wu Junhua, Pinyapat Plagattong, Niran Suteeniran, Sarayut Setkajorn, Jittawisut Wimuttipanya

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Graduate School, Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: jittawisut21@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันของความเป็นผู้นำด้านการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐกุ้ยหยางในประเทศจีน 2) จัดทำแนวทางในการปรับปรุงความเป็นผู้นำด้านการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐกุ้ยหยางในประเทศจีน 3) ประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวปฏิบัติในการปรับปรุงความเป็นผู้นำด้านการสอนของครูมหาวิทยาลัยของรัฐกุ้ยหยางในประเทศจีน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะการสอน 2) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3) จิตวิญญาณของตนเอง 4) การประเมินและการตัดสินใจ 5) การเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรม ประชากร ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนประจำในมหาวิทยาลัยของรัฐกุ้ยหยาง จำนวน 12 แห่ง ในประเทศจีน จำนวน 375 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .88 โดยมีสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอนความเป็นผู้นำของอาจารย์มหาวิทยาลัยสาธารณะกุ้ยหยางในปัจจุบันทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับสูง ที่แนวทางการปรับปรุงความเป็นผู้นำด้านการสอนของมหาวิทยาลัยรัฐบาลกุ้ยหยาง ในองค์ประกอบ 5 ด้าน มี 36 มาตรการ โดยมี 8 มาตรการส่งเสริมทักษะการสอน 9 มาตรการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 6 มาตรการส่งเสริมจิตวิญญาณตนเอง 6 มาตรการสนับสนุนการประเมินและการตัดสินใจ และ 7 มาตรการสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรม ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการปรับปรุงความเป็นผู้นำด้านการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐกุ้ยหยาง ใน 5 ด้าน อยู่ในระดับสูง ซึ่งหมายความว่าแนวทางในการปรับปรุงความเป็นผู้นำด้านการสอนของมหาวิทยาลัยของรัฐกุ้ยหยางมีความเหมาะสมและเป็นไปได้

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางการสอน, ครูมหาวิทยาลัยของรัฐ, แนวปฏิบัติ

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the current situation of teaching leadership of Guiyang public university teachers in China 2) develop guidelines for improving the teaching leadership of Guiyang public university teachers. Yang Yang in China 3) Evaluate suitability and

* Received February 15, 2024; Revised April 2, 2024; Accepted April 9, 2024

the possibility of guidelines for improving the teaching leadership of teachers at Guiyang State University in China, consisting of five aspects: 1) teaching skills, 2) interpersonal relationships, 3) self - spirituality, 4) Evaluation and decision making 5) Change and innovation. The population consists of 375 full-time lecturers at 12 public universities in Guiyang in China. The research instrument was a questionnaire with a consistency index of 1.00. The confidence value is .88, with statistics for data analysis including percentage, mean, and standard deviation. and content analysis. The results of the research found that the current guidelines for improving leadership teaching of Guiyang Public University teachers in all 5 areas are at a high level. The guidelines for improving the teaching leadership of Guiyang Public University include 36 measures in 5 areas, including 8 measures to promote teaching skills, 9 measures to promote interpersonal relationships, 6 measures to promote self - spirit, 6 measures to support evaluation and development. Decision making and 7 measures to support change and innovation The suitability and feasibility of the guidelines for improving the teaching leadership of Guiyang State University teachers in five areas are high. This means that the guidelines for improving the teaching leadership of Guiyang Teachers State University are appropriate and feasible.

Keywords: Instructional Leadership, Public University Teachers, Guideline

บทนำ

ในยุคโลกาภิวัตน์การแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศและความร่วมมือในสาขาวิชาการศึกษาได้เห็นการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ การศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศและภูมิภาคต่าง ๆ เผชิญกับความท้าทายร่วมกัน เช่น การเพิ่มคุณภาพการสอน การสร้างวิธีการเรียนการสอนที่สร้างสรรค์ (Fullan, M., 2007) และการดูแลพัฒนานักเรียน ด้วยการศึกษาความเป็นผู้นำด้านการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยในระดับนานาชาติ เราสามารถดึงประสบการณ์ชั้นสูงของประเทศอื่น ๆ (Greenfield. W., 1987) ได้รับความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับลักษณะของความเป็นผู้นำด้านการสอนในภูมิหลังทางวัฒนธรรมและการศึกษาที่หลากหลาย ส่งเสริมความร่วมมือข้ามชาติและร่วมกันส่งเสริมความก้าวหน้าของการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับโลก ในประเทศจีน มีการจัดงานวิจัยเกี่ยวกับความเป็นผู้นำด้านการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัย ความสำคัญและความจำเป็นที่มีนัยสำคัญในระดับประเทศ การศึกษาทำหน้าที่เป็นรากฐานสำหรับการพัฒนาประเทศ และคุณภาพของการศึกษาระดับอุดมศึกษาส่งผลโดยตรงต่อความแข็งแกร่งโดยรวมและความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติของประเทศ (Hallinger, P., & Snidvongs, K., 2008) เป็นผลให้รัฐบาลแห่งชาติให้ความสำคัญอย่างมากกับการปลูกฝังและความก้าวหน้าของความเป็นผู้นำด้านการสอนในหมู่คณาจารย์ (Hu Yingqi, & Xu Jing., 2010) เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายต่าง ๆ เช่น การตัดสินใจของคณะกรรมการกลาง CPC และสภาแห่งรัฐเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการศึกษาเชิงลึก (Heifetz, R. A. et al., 2009) และการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาอย่างครอบคลุม การวิจัยระดับชาติมุ่งมั่นที่จะทำความเข้าใจปัจจัยสำคัญและกลไกที่มีอิทธิพลเบื้องหลังความเป็นผู้นำด้านการสอนของครูอย่างครอบคลุม พยายามมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์สำหรับการฝึกอบรมและพัฒนาครู (Li Chongfeng, 2009)

ในขณะเดียวกันก็ส่งเสริมความก้าวหน้าในระดับอุดมศึกษาโดยรวมในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา การวิจัยเกี่ยวกับความเป็นผู้นำในการสอนของครูเป็นหัวข้อที่โดดเด่นในด้านการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม การศึกษายังขาดอยู่ โดยเฉพาะในประเทศจีน (Luo Z. H., 2009) นักวิชาการในประเทศมีเวลาจำกัดในการตรวจสอบความเป็นผู้นำด้านการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัย ส่งผลให้เกิดผลการวิจัยเพียงไม่กี่ชิ้น สำหรับการศึกษานี้มี

การใช้คำหลัก “ความเป็นผู้นำในการสอนของครู” เพื่อค้นหาคำถามที่เกี่ยวข้องใน CNKI ตั้งแต่ปี 2008 ถึง 2023 ทำให้มีบทความทั้งหมด 82 บทความ ในทำนองเดียวกัน เมื่อใช้คำหลัก “ความเป็นผู้นำในการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัย” ผู้วิจัยพบบทความ 21 บทความใน CNKI ตั้งแต่ปี 2015 ถึง 2023 ตัวเลขเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่างานวิจัยเกี่ยวกับความเป็นผู้นำในการสอนของครูมหาวิทยาลัยยังคงอยู่ในระยะตั้งไข่และต้องการการพัฒนาและการเอาใจใส่เพิ่มเติม นอกจากนี้ นักวิชาการในประเทศส่วนใหญ่สรุปและแยกแยะเป็นหลัก การศึกษาต่างประเทศที่เกี่ยวข้องและไม่มีการวิจัยเชิงประจักษ์อย่างเป็นระบบ ในเรื่องนี้ซึ่งบริบทจำเป็นต้องศึกษาภาวะผู้นำการเรียนการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยสำหรับมหาวิทยาลัยในพื้นที่ มีการวิจัยเรื่องความเป็นผู้นำด้านการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย ครูมีความเชื่อมโยงอย่างซับซ้อนกับคุณลักษณะและข้อกำหนดเฉพาะของพวกเขา การพัฒนาด้านการศึกษาก่อให้เกิดความท้าทายที่ชัดเจนสำหรับมหาวิทยาลัยในภูมิภาคต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้ การวิจัยที่ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยในท้องถิ่นจึงควรมุ่งเน้นไปที่การระบุและสำรวจคุณลักษณะเฉพาะที่ทำให้สถาบันของตนโดดเด่น (Rao A. et al., 2019) แนวทางนี้จะอำนวยความสะดวกในการพัฒนาการฝึกอบรมความเป็นผู้นำด้านการสอน โดยมีแบบจำลองที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นด้วยการวิจัยที่ครอบคลุมและเชิงลึก มหาวิทยาลัยในท้องถิ่นสามารถคิดค้นได้แผนการฝึกอบรมครูที่มีศักยภาพมุ่งเป้าไปที่การเพิ่มขีดความสามารถในการเป็นผู้นำด้านการสอนของคณาจารย์ของตน (Sheppard, B., 2006) การทำเช่นนี้จะช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยรวมของมหาวิทยาลัย และส่งเสริมความก้าวหน้าของการศึกษาในท้องถิ่นภูมิภาค โดยการตรวจสอบความสามารถในการเป็นผู้นำด้านการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ ครูได้กลายเป็นความจำเป็นในการยกระดับความสามารถทางวิชาชีพของตน (Luo Z. H., 2009) ในฐานะผู้จัดส่งความรู้ ครูมหาวิทยาลัยได้รับความไว้วางใจให้รับผิดชอบในการให้ความรู้และตอบคำถามของนักศึกษา ประสิทธิภาพของการเป็นผู้นำในการสอนขึ้นอยู่กับระดับความรู้ของครู การปรับแต่งวัฒนธรรม และค่านิยม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง แนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอนความเป็นผู้นำของอาจารย์มหาวิทยาลัยสาธารณะกุ้ยหยาง เพื่อเป็นแนวทางการเพิ่มคุณภาพของครูมหาวิทยาลัยจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความสามารถในการเป็นผู้นำด้านการสอน ในยุคปัจจุบัน นักเรียนไม่ได้พึ่งพาการเรียนรู้อย่างเดียวแบบดั้งเดิมเพียงอย่างเดียวอีกต่อไป และใช้วิธีการแบบครูเป็นศูนย์กลางเพื่อรับความรู้ต่อไป แต่พวกเขากลับมุ่งหวังที่จะพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภายใต้การแนะนำของครู ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเพิ่มคุณค่าความรู้ เป็นผลให้การแสวงหาที่จะให้บริการนักเรียนได้ดีขึ้น ถ้ายอดความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และยกระดับมาตรฐานการศึกษาของมหาวิทยาลัย นำเสนอความท้าทายใหม่สำหรับคุณภาพของครูมหาวิทยาลัยแลผลการตรวจสอบความสามารถในการเป็นผู้นำด้านการเรียนการสอนของท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันของความเป็นผู้นำด้านการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐกุ้ยหยางในประเทศจีน
2. จัดทำแนวทางในการปรับปรุงความเป็นผู้นำด้านการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐกุ้ยหยางในประเทศจีน
3. ประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวปฏิบัติในการปรับปรุงความเป็นผู้นำด้านการสอนของครูมหาวิทยาลัยของรัฐกุ้ยหยางในประเทศจีน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอนความเป็นผู้นำของอาจารย์มหาวิทยาลัยสาธารณะกุ้ยหยางเป็นรูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research)

ประชากร

ประชากร ได้แก่ จากวรรณกรรมและความสามารถของผู้เขียนในการรวบรวมข้อมูล ผู้เขียนได้เลือกมหาวิทยาลัย 12 แห่ง จากมหาวิทยาลัยในมณฑลยูนนานเป็นตัวอย่างหลักของการศึกษาวิจัยนี้ และออกแบบสำรวจแบบสอบถามของวิทยานิพนธ์นี้ให้กับมหาวิทยาลัยทั้ง 12 แห่ง ซึ่งเป็นอาจารย์ รวมทั้งสิ้น 375 คน เลือกด้วยวิธีแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

กลุ่มผู้ประเมินความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ

กลุ่มผู้ประเมินความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ ประกอบด้วย อาจารย์ 375 คนจากมหาวิทยาลัยของรัฐกุ้ยหยาง 12 แห่งจีน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอนความเป็นผู้นำของอาจารย์มหาวิทยาลัยสาธารณะกุ้ยหยาง โดยใช้กรอบแนวคิดงานวิจัยเป็นวิธีการวิเคราะห์การวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอนภาวะผู้นำของอาจารย์มหาวิทยาลัยรัฐกุ้ยหยางในประเทศจีน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 สอบถามแนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอนความเป็นผู้นำของอาจารย์มหาวิทยาลัยสาธารณะกุ้ยหยาง โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบข้อคำถามครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะการสอน 2) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3) จิตวิญญาณของตนเอง 4) การประเมินและการตัดสินใจ 5) การเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายถึง น้อย

ตอนที่ 3 สอบถามการประเมินแนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอนความเป็นผู้นำของอาจารย์มหาวิทยาลัยสาธารณะกุ้ยหยาง

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์แนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอนความเป็นผู้นำของอาจารย์มหาวิทยาลัยสาธารณะกุ้ยหยาง

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอนความเป็นผู้นำของอาจารย์มหาวิทยาลัยสาธารณะกุ้ยหยาง

2. วิเคราะห์ข้อมูลและเนื้อหาให้สอดคล้องกับแนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอนความเป็นผู้นำของอาจารย์มหาวิทยาลัยสาธารณะกุ้ยหยาง

3. ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยพิจารณาได้จากองค์ประกอบ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะการสอน 2) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3) จิตวิญญาณของตนเอง 4) การประเมินและการตัดสินใจ 5) การเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรม แล้วนำฉบับร่างเสนอต่อกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงให้ถูกต้องเหมาะสม ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ด้านบริหารการศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดประเมินผล ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรง ของเนื้อหาของแต่ละข้อคำถามได้ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC, Index of Objective Congruence) มีค่าเท่ากับ 1.00

5. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

6. นำแบบสอบถามที่มีการปรับปรุง แก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้กับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีในมณฑลผู้เจียน ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ความเชื่อมั่น 0.88

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเชื่อมั่น ไปใช้กับมหาวิทยาลัยแนวทางส่งเสริมการจัดการการแบ่งปันทรัพยากรในมหาวิทยาลัยในยุคข้อมูล จำนวน 375 คน กับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ คณาจารย์ ในมหาวิทยาลัยในมณฑลยูนนานซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทหลักในการเสริมสร้างทรัพยากรทางการศึกษาในยุคดิจิทัล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับ ดังนี้

1. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมในการประเมินแนวทาง
2. เก็บรวบรวมคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละรายที่มีต่อความเหมาะสมและความเป็นไปได้
3. จัดเรียงลำดับเนื้อหาความสำคัญและสรุปผลการประเมินของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละรายและออกแบบ

เป็นตารางการนำเสนอข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลและจำแนกข้อมูลออกเป็นกลุ่มโดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัย

การวิจัยศึกษาแนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอนความเป็นผู้นำของอาจารย์มหาวิทยาลัยสาธณะกุยหยาง โดยผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยในหัวข้อต่าง ๆ ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ผลการประเมินประสิทธิผลของแนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอนความเป็นผู้นำของอาจารย์มหาวิทยาลัยสาธณะกุยหยาง ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินประสิทธิผลของแนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอนความเป็นผู้นำของอาจารย์มหาวิทยาลัยสาธณะกุยหยาง

ด้านการประเมิน	μ	σ	แปลผล
1. ทักษะการสอน	4.08	0.77	มาก
2. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	3.90	0.80	มาก
3. จิตวิญญาณของตนเอง	3.70	0.91	มาก
4. การประเมินและการตัดสินใจ	3.88	0.83	มาก
5. การเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรม	3.88	0.74	มาก
รวมเฉลี่ย	3.89	0.81	มาก

ผลการประเมินประสิทธิผลของการแบ่งปันทรัพยากรในมหาวิทยาลัยอย่างครอบคลุมในยุคข้อมูล พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.89$, $\sigma = 0.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มากที่สุด ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ($\mu = 3.90$, $\sigma = 0.80$) รองลงมา ทักษะการสอน ($\mu = 4.08$, $\sigma = 0.77$) การประเมินและ

การตัดสินใจ ($\mu = 3.88$, $\sigma = 0.83$) จิตวิญญาณของตนเอง ($\mu = 3.70$, $\sigma = 0.91$) และน้อยที่สุด ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรม ($\mu = 3.88$, $\sigma = 0.74$) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 นำเสนอแนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอนความเป็นผู้นำของอาจารย์มหาวิทยาลัยสาธารณะภัยทาง แสดงให้เห็นว่าสถานการณ์ปัจจุบันของภาวะผู้นำด้านการสอนของครูในมหาวิทยาลัยของรัฐภัยทางใน 5 ด้าน อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาผลการวิจัยด้านนี้ตั้งแต่ระดับสูงสุดจนถึงต่ำสุด มีดังนี้ ระดับสูงสุด คือ ทักษะการสอน รองลงมา คือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การประเมินผล และการตัดสินใจ การเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรม และจิตวิญญาณในตนเองอยู่ในระดับต่ำสุด ทักษะการสอนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการวิจัยด้านนี้ตั้งแต่ระดับสูงสุดไปจนถึงระดับต่ำสุด มีดังนี้ ระดับสูงสุด คือ ครูสามารถใช้ทรัพยากรการเรียนการสอนที่หลากหลายได้อย่างเหมาะสมและเสริมสร้างเนื้อหาและรูปแบบการสอน โดยครูควรชี้แจงวัตถุประสงค์การสอนและจัดระเบียบเนื้อหาการสอนได้อย่างเหมาะสม ผลจากการสอนตามสถานการณ์การเรียนรู้และผลตอบรับของนักเรียนได้ สามารถชี้แจงวัตถุประสงค์การสอนและจัดระเบียบเนื้อหาการสอนอย่างเหมาะสม ผลจากการควบคุมระเบียบวินัยและระเบียบของนักเรียนในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมความสามารถที่มุ่งเน้นไปที่ปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนถามคำถามและสื่อสาร โดยครูสามารถค้นหาปัญหาในการเรียนรู้ของนักเรียนได้ทันเวลาและช่วยเหลือพวกเขาเพื่อพิจารณาความต้องการและความแตกต่างในการเรียนรู้ของนักเรียน และใช้วิธีการสอนแบบเฉพาะบุคคล ควรมีการจัดเรียนการสอนเพื่อทักษะในการแก้ปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างยืดหยุ่นและครูควรอธิบายความรู้ได้ชัดเจนเพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าใจได้ง่ายเข้าใจและนำไปใช้อย่างเกิดประโยชน์สูงสุด

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. จากการศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันของความเป็นผู้นำด้านการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐภัยทางในประเทศจีน พบว่า การเปลี่ยนแปลงของโลกแห่งอนาคตเป็นความท้าทายของผู้นำในการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเป้าหมายขององค์กรที่เป็นเลิศ ซึ่งสอดคล้องกับ Luo Z. H. การวิจัยเกี่ยวกับความเป็นผู้นำในการสอนของครูเป็นหัวข้อที่โดดเด่นและความเป็นเลิศในด้านการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งนี้ นักวิชาการในประเทศมีเวลาจำกัดในการตรวจสอบความเป็นผู้นำด้านการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัย ส่งผลให้เกิดผลการวิจัยเพียงไม่กี่ชิ้น (Luo Z. H., 2009) สำหรับการศึกษาครั้งนี้ มีการใช้คำหลัก “ความเป็นผู้นำในการสอนของครู” เพื่อค้นหาคำถามที่เกี่ยวข้องใน CNKI ตั้งแต่ปี 2008 ถึง 2023 ทำให้มีบทความทั้งหมด 82 บทความ ในทำนองเดียวกัน เมื่อใช้คำหลัก “ความเป็นผู้นำในการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัย” ผู้วิจัยพบบทความ 21 บทความใน CNKI ตั้งแต่ปี 2015 ถึง 2023 ตัวเลขเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่างานวิจัยเกี่ยวกับความเป็นผู้นำในการสอนของครูมหาวิทยาลัยยังคงอยู่ในระยะตั้งไข่และต้องการการพัฒนาและการเอาใจใส่เพิ่มเติม นอกจากนี้ นักวิชาการในประเทศส่วนใหญ่สรุปและแยกแยะเป็นหลัก การศึกษาต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

2. แนวทางในการปรับปรุงความเป็นผู้นำด้านการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐภัยทางในประเทศจีน พบว่า การยกระดับคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยให้คุณภาพและมาตรฐานนั้น จำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคลากรและการสร้างเสริมภาวะผู้นำให้มีวิสัยทัศน์ ซึ่งสอดคล้องกับ Sheppard, B. กล่าวว่า การพัฒนาระบบการศึกษาให้มีคุณภาพ ควรส่งเสริมภาวะความเป็นผู้นำเป็นอันดับแรก ซึ่งการทำเช่นนี้จะช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยรวมของมหาวิทยาลัย และส่งเสริมความก้าวหน้าของการศึกษาในท้องถิ่นภูมิประเทศ (Sheppard, B., 2006) โดยการตรวจสอบความสามารถในการเป็นผู้นำด้านการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ ครูได้

กลายเป็นความจำเป็นในการยกระดับความสามารถทางวิชาชีพของตน (Sun Lu., 2009) ครูในฐานะผู้จัดส่งความรู้ คุรุมหาวิทยาลัยได้รับความไว้วางใจให้รับผิดชอบในการให้ความรู้และตอบคำถามของนักศึกษา ประสิทธิภาพของการเป็นผู้นำในการสอนขึ้นอยู่กับระดับความรู้ของครู การปรับแต่งวัฒนธรรม และค่านิยม

3. ประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวปฏิบัติในการปรับปรุงความเป็นผู้นำด้านการสอนของคุรุมหาวิทยาลัยของรัฐกัญหยางในประเทศจีน พบว่า แนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอนความเป็นผู้นำของอาจารย์มหาวิทยาลัยสาธารณะกัญหยาง พบว่า ความเป็นผู้นำและประสบการณ์สอนของอาจารย์จะต้องครอบคลุมความรู้ที่จำเป็นสำหรับนักศึกษา มีการเชื่อมโยงองค์ความรู้กับพฤติกรรมความสนใจและการพัฒนาการฝึกอบรมความเป็นผู้นำด้านการสอน และไม่มีภารกิจเชิงประจักษ์อย่างเป็นระบบ ในเรื่องนี้ซึ่งบริบทจำเป็นต้องศึกษาภาวะผู้นำการเรียนการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยสำหรับมหาวิทยาลัยในพื้นที่ มีการวิจัยเรื่องความเป็นผู้นำด้านการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย คุรุมีความเชื่อมโยงอย่างซับซ้อนกับคุณลักษณะและข้อกำหนดเฉพาะของพวกเขา การพัฒนาการเรียนการสอนก่อให้เกิดความท้าทายที่ชัดเจนสำหรับมหาวิทยาลัยในภูมิภาคต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้ การวิจัยที่ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยในท้องถิ่นจึงควรมุ่งเน้นไปที่การระบุและสำรวจคุณลักษณะเฉพาะที่ทำให้สถาบันของตนโดดเด่น (Rao A. et al., 2019) แนวทางนี้จะอำนวยความสะดวกในการพัฒนาการฝึกอบรมความเป็นผู้นำด้านการสอน โดยมีแบบจำลองที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นด้วยการวิจัยที่ครอบคลุมและเชิงลึก มหาวิทยาลัยในท้องถิ่นสามารถคิดค้นได้แผนการฝึกอบรมครูที่มีศักยภาพมุ่งเป้าไปที่การเพิ่มขีดความสามารถในการเป็นผู้นำด้านการสอนของคณาจารย์ของตน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอนความเป็นผู้นำของอาจารย์มหาวิทยาลัยสาธารณะกัญหยาง ประกอบด้วย 1) การเปรียบเทียบแบบสหวิทยาการและความหลากหลาย: ในการออกแบบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ให้พิจารณาแนะนำการเปรียบเทียบแบบสหวิทยาการและความหลากหลาย สิ่งนี้จะช่วยให้เราเข้าใจถึงผลกระทบของภูมิหลังทางวินัย ประสบการณ์การศึกษา และสภาพแวดล้อมในการสอนที่แตกต่างกันที่มีต่อความเป็นผู้นำในการสอน เช่น เปรียบเทียบการปฏิบัติงานของครูในสาขาวิชาต่าง ๆ ด้านทักษะการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การประเมินและการตัดสินใจการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรม และจิตวิญญาณของตนเองเพื่อรับข้อมูลเชิงลึกที่ละเอียดยิ่งขึ้น 2) การศึกษาติดตามผลระยะยาว: เมื่อพิจารณาว่าการศึกษาอาจเป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวาง การศึกษาติดตามผลระยะยาวอาจได้รับการพิจารณาในอนาคต ด้วยการติดตามการพัฒนาของครูกลุ่มเดียวกันในช่วงเวลาหนึ่ง เราสามารถเปิดเผยแนวโน้มที่เปลี่ยนแปลง การเติบโต และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นผู้นำในการสอน ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจเส้นทางการพัฒนาของครูได้ทีละขั้นต่าง ๆ ตลอดจนปัจจัยและกลไกที่เป็นไปได้ 3) การวิจัยเปรียบเทียบข้ามวัฒนธรรม: หากเป็นไปได้ อาจพิจารณาดำเนินการวิจัยเปรียบเทียบข้ามวัฒนธรรมเพื่อสำรวจความเหมือนและความแตกต่างในการเป็นผู้นำการสอนของคุรุมหาวิทยาลัยภายใต้ภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่ต่างกัน สิ่งนี้จะช่วยให้เราเข้าใจอิทธิพลของปัจจัยทางวัฒนธรรมที่มีต่อความเป็นผู้นำของครู และวิธีที่ครูตอบสนองต่อความท้าทายและโอกาสในการสอนการตั้งค่าทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน 4) กรณีศึกษาและการศึกษาเชิงปฏิบัติการ: นอกจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์แล้ว การวิจัยในอนาคตอาจพิจารณาใช้กรณีศึกษาหรือวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการด้วย กรณีศึกษาสามารถเจาะลึกแนวทางปฏิบัติในการเป็นผู้นำด้านการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยแต่ละคน และให้ความเข้าใจเชิงบริบทในเชิงลึกสำหรับวิจัย การวิจัยเชิงปฏิบัติการสามารถผสมผสานการวิจัยเข้ากับการเรียนการสอนจริงได้ และการปรับปรุงเพื่อสำรวจวิธีการพัฒนาความเป็นผู้นำในการสอนผ่านการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ในภาพรวมของการจัดการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

- Fullan, M. (2007). *The New Meaning of Educational Change*. New York NY: Teachers College Press.
- Greenfield. W. (1987). *Instructional leadership - concepts, issues and controversies*. Boston: Allyn and Bacon.
- Hallinger, P., & Snidvongs, K. (2008). *Educational leadership in Asia: Practice and policy*. Berlin: Springer Science & Business Media.
- Heifetz, R. A. et al. (2009). *The Practice of Adaptive Leadership: Tools and Tactics for Changing Your Organization and the World*. Columbus Circle. Suite: Harvard Business Review Press.
- Hu Yingqi, & Xu Jing. (2010). The Role Positioning of teacher Leadership and Its Influencing Factors. *Science and Education Guide*, 2010(12), 104-115.
- Li Chongfeng. (2009). The Development of Teachers' Instructional Leadership. *Contemporary Educational Research*, 24(2009), 3-27.
- Luo Z. H. (2009). Research on the growth of young teachers in colleges and universities - A case study of Huazhong Agricultural University. in *Master Dissertation*. Huazhong Agricultural University.
- Rao A. et al. (2019). Teaching Leadership Construction of College Teachers in the Era of Big Data in Education. *Emerging Microbes & Infections*, 2019(1), 57-61.
- Sheppard, B. (2006). Exploring the transformational nature of instructional leadership. *The Alberta Journal of Educational*, 42(4), 4-39.
- Sun Lu. (2009). Analysis on How to Improve the Effectiveness of Higher Vocational University instruction. *Science Times*, 2(2009), 187-198.

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1*

STUDY FACTORS EFFECTING COMMUNITY PARTICIPATION IN ADMINISTRATIONS
OF BASIC EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER SAMUTPRAKARN PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

วาสนา มิเถาว์ลย์* และนิพิฐพนธ์ สนิทเหลือ

Wasana Mithaowan and Nipitpholt Sanitlou

สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ สมุทรปราการ ประเทศไทย

Suvarnabhumi Institute of Technology, Samutprakarn, Thailand

*Corresponding author E-mail: wasanamithaowun13@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 และ 2) สร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบสำรวจ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 327 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างการวิจัยแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ 0.32 - 0.82 และความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 สถิติการวิจัย คือ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านครูและบุคลากร ปัจจัยด้านชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา และปัจจัยด้านโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจากสมการพยากรณ์ที่ดีที่สุด พบว่า ตัวแปรปัจจัยด้านครูและบุคลากร ปัจจัยด้านชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านโรงเรียนสามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 ได้ร้อยละ 71.80 และสามารถร่วมกันทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สมการพยากรณ์ คือ $\hat{Y} = 0.463 + 0.315 (X_2) + 0.267 (X_4) + 0.174 (X_3)$ $\hat{Z} = 0.309 (X_2) + 0.264 (X_4) + 0.191 (X_3)$

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, การมีส่วนร่วมของชุมชน, ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต 1

* Received April 4, 2024; Revised April 22, 2024; Accepted April 28, 2024

Abstract

This article aims: 1) To study the relationship between factors affecting community participation in administrations of basic educational institutions under Samutprakarn primary educational service area office 1 and 2) To construct the predictive equation of factors affecting community participation in administrations of basic educational institutions under Samutprakarn primary educational service area office 1, This research used a survey research method. The samples of this study were 327 administrators and teachers under Samutprakarn primary educational service area office 1. They were selected by Proportional Stratified Random Sampling. The research instrument using for data collection, was the Questionnaire as 5 Rating Scale. The discrimination of the questionnaire between 0.32-0.82 and reliability of the entire questionnaire is 0.98. The data were analyzed by using correlation coefficient and multiple regression analysis. The research findings found that: Teacher and personnel factors, community factor involved in the administration and School factors there is a positive relationship with community participation in the administration of basic educational institutions under Samutprakarn primary educational service area office 1, with statistical significance at the .01 level. According to the best prediction, Teacher and personnel factors, community factor involved in the administration of the educational institution, school factors Could be used as predictor for community participation in administrations of basic educational institutions under Samutprakarn primary educational service area office 1 as a whole with the adjusted coefficient of determination 71.81 percent with statistical significance of .01 and could construct predictive equation be written as follows : $\hat{Y} = 0.463 + 0.315 (X_2) + 0.267 (X_4) + 0.174 (X_3)$ $\hat{Z} = 0.309 (X_2) + 0.264 (X_4) + 0.191 (X_3)$

Keyword: Educational Institution Administration, Community Participation, Factors Affecting Community Participation, Samutprakarn Primary Educational Service Area Office 1

บทนำ

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเตรียมพลเมือง ประชากร ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นบทบาทสำคัญของการศึกษา โดยจะต้องเน้นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวบุคคลได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นบุคคลที่สามารถคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา รวมถึงคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการศึกษาของไทยในระยะแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 12 (พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2564) มีหลักการสำคัญ คือ ยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาบุคคลให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีระเบียบวินัย ทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานและนวัตกรรม มีทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมือง มีความรับผิดชอบต่อสังคม รวมถึงมีคุณธรรมและจริยธรรม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้กำหนดนโยบายในการบริหารสถานศึกษา ที่มุ่งเน้นให้มีการดำเนินงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยเปิดโอกาสให้บุคคลหลายคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานและวางแผนไปสู่การปฏิบัติ ก่อให้เกิดผลดีในการบริหารงาน และเป็นไปอย่างรอบคอบเพื่อให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้นโดยเฉพาะความร่วมมือในรูปแบบเบญจภาคี ซึ่งได้แก่ ชุมชน ภาครัฐบาล นักวิชาการต่าง ๆ องค์กรเอกชนและองค์กรธุรกิจ โดยจะต้องอาศัยรูปแบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพจัดโครงสร้างการบริหารให้องค์คณะบุคคลหรือการมีส่วนร่วมในการวินิจฉัยพิจารณา

ตัดสินใจกำหนดนโยบาย เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ตรงตามความหวังของสังคมและต้องอาศัยการระดมความคิด ซึ่งจะช่วยให้การตัดสินใจที่ละเอียดมาก เกิดผลดียิ่งขึ้นต่อการบริหารงานอันเป็นหลักการพื้นฐานที่ได้รับการยอมรับทั่วโลก ดังนั้น องค์คณะบุคคลที่ทำงานร่วมกับสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งสามารถบริหารจัดการการศึกษาด้วยตนเองได้ รวมไปถึงการกำหนดบุคคลที่มาจากหลายภาคส่วนมาร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของการเป็นตัวแทนชุมชน สามารถรู้สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน อันจะช่วยให้การศึกษาของโรงเรียนมีประสิทธิภาพและได้ผลผลิต คือ นักเรียนที่มีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีข้อดีหลายประการ แต่ยังมีข้อจำกัดอยู่ การบริหารแบบมีส่วนร่วมกลับไม่แพร่หลาย ในองค์กรปัจจุบันทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ 1) อุปสรรคด้านองค์การ ตัวขององค์การเองทำให้เกิดอุปสรรคหลายอย่างต่อการให้การเข้ามามีส่วนร่วม อุปสรรคดังกล่าว ได้แก่ ประเพณี ปรัชญาและค่านิยมขององค์การ นโยบายและระเบียบวิธีปฏิบัติงาน คุณภาพของเจ้าหน้าที่ โครงสร้าง ขององค์การ การขาดบรรยากาศสนับสนุนและการขาดการมีระบบการให้รางวัลในการเข้ามามีส่วนร่วม 2) อุปสรรคด้านการบริหาร อุปสรรคบางอย่างเกิดขึ้นจากตัวของผู้บริหารเอง ที่ขัดขวางการใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งได้แก่ นิสัยทางด้านการบริหารความไม่เข้าใจการบริหารแบบมีส่วนร่วม การขาดความมั่นคงและความกลัว 3) อุปสรรคด้านผู้เกี่ยวข้องผู้บังคับบัญชา ได้แก่ การขาดความสามารถในการมีส่วนร่วม การขาดความต้องการ การขาดความรู้เนื้อหาหรือความเชี่ยวชาญ การไม่รู้ว่าถูกคาดหวังให้มีส่วนร่วมและความกลัว 4) อุปสรรคด้านสถานการณ์ การใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพอาจถูกจำกัดด้วยอุปสรรคทางด้านสถานการณ์บางอย่างด้วย ได้แก่ เวลา งาน อิทธิพลทางด้านสภาพแวดล้อม การเอาชนะอุปสรรค ต่าง ๆ การสร้างบรรยากาศขององค์การแบบสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง (ไชยา ภาวบุตร, 2565)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 มีการกำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ตรงกับ มาตรฐานที่ 1 การบริหารจัดการองค์การสู่ความเป็นเลิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีระบบการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนาต่าง ๆ สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น โดยมีการประสานและสร้างความเข้าใจกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ในแนวทางการดำเนินงาน และมีรูปแบบการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และนำผลมาใช้ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1, 2561) นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ กลยุทธ์ที่ 5 ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม หมายถึง เปิดโอกาสให้ประชาชน องค์กรภาครัฐ และเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นับตั้งแต่แสดงความคิดเห็นการวางแผนดำเนินการเป็นคณะกรรมการ และแก้ไขปัญหาตลอดจนควบคุม กำกับ ติดตาม ประเมินผลและร่วมในผลประโยชน์ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และมีการระบุตัวชี้วัด ดังนี้ ตัวชี้วัดที่ 1 มีการวางแผนแต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วม ตัวชี้วัดที่ 2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมที่หลากหลายในวันสำคัญที่โรงเรียนจัดขึ้น ตัวชี้วัดที่ 3 วิทยากรท้องถิ่นให้ความรู้หรือสอน และ ตัวชี้วัดที่ 4 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจในการบริหารจัดการโรงเรียน “เด็กขยันเรียนรู้ ครูสอนดี ห้องเรียนมีคุณภาพ” ซึ่งตัวชี้วัดทั้ง 4 ด้านสอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen, J.M. & Uphoff, N.T. เกี่ยวกับการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมของประชาชนในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติการ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผล (Cohen, J.M. & Uphoff, N.T., 1981) นอกจากนี้จากการศึกษารายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2566 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 พบว่า มีการรายงานผลการเข้ามามี

ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ระบุไว้ในกลยุทธ์ที่ 6 ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เท่านั้น นั้นแสดงว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วนลดลง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1, 2561) ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 เพื่อนำผลการวิจัยดังกล่าวไปวางแผนในการกำหนดนโยบายเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา เพื่อทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี เกิดความผูกพัน ความไว้วางใจ มีการติดต่อสื่อสารสม่ำเสมอ ทำให้การตัดสินใจในการบริหารมีคุณภาพดีขึ้น (ไชยา ภาวบุตร, 2565)

จากผลสำคัญดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชน เข้ามามีความสำคัญในการเข้าถึงปัญหา ข้อเสนอแนะ แก้ไขปัญหาและนำข้อเสนอแนะปัญหามาปรับปรุงแก้ไข เพื่อการแก้ปัญหาได้อย่างตรงเป้าหมาย และตรงตามความต้องการของชุมชน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ประกอบด้วย ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูและบุคลากร ปัจจัยด้านโรงเรียน และปัจจัยด้านชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 ด้านจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในประเด็น การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
2. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2,134 คน กลุ่มตัวอย่างในการการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ปีการศึกษา 2566 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ตารางเทียบของ Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. และสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน ใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นชั้นภูมิแบ่งกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 327 คน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) เครื่องมือที่เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมีจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบ สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร และตอนที่ 3 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 รวมจำนวน 103 ข้อ คุณภาพของแบบสอบถามประกอบด้วย ความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน มีค่าอยู่ระหว่าง 0.32 - 0.82 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีค่าเท่ากับ 0.984 เก็บรวบรวมข้อมูลโดย

1) ผู้วิจัยจัดส่งหนังสือจากสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 เพื่อแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย 2) ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมแบบสอบถามให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 และกำหนดวันรับคืนแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) คัดเลือกตัวแปรด้วยวิธี Enter Selection

ผลการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 มีผลการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 ใน 4 ปัจจัยประกอบด้วย ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูและบุคลากร ปัจจัยด้านโรงเรียน และปัจจัยด้านชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ภาพรวมและรายปัจจัยดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	Y
ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา (X ₁)	1.000	.880**	.782**	.879**	.781**
ปัจจัยด้านครูและบุคลากร (X ₂)		1.000	.867**	.904**	.826**
ปัจจัยด้านโรงเรียน (X ₃)			1.000	.827**	.777**
ปัจจัยด้านชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา (X ₄)				1.000	.814**
การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน (Y)					1.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรทุกตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับความสัมพันธ์สูงที่สุดไปหาน้อยสุดได้ คือ ปัจจัยด้านครูและบุคลากร ($r = .826$) ปัจจัยด้านชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ($r = .814$) ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ($r = .780$) ปัจจัยด้านโรงเรียน ($r = .777$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยด้านครูและบุคลากร และปัจจัยด้านชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 อยู่ในระดับสูงมาก ส่วนปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา และปัจจัยด้านโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 อยู่ในระดับสูง ตามลำดับ ผู้วิจัยจึงได้ตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	26.51	4	6.627	205.153	.000
Residual	10.402	322	0.032		
Total	36.912	326			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา (X_1) ปัจจัยด้านครูและบุคลากร (X_2) ปัจจัยด้านโรงเรียน (X_3) ปัจจัยด้านชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา (X_4) นั้นแสดงว่าปัจจัยทั้ง 4 ตัวแปร สามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ จึงดำเนินการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเพื่อสร้างสมการพยากรณ์ รายละเอียดดังตารางที่ 3

2. การสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 ดำเนินการโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE _b	Beta	t	p
ค่าคงที่	0.463	0.132		3.497**	0.001
ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา (X_1)	0.123	0.066	0.128	1.872	0.062
ปัจจัยด้านครูและบุคลากร (X_2)	0.315	0.088	0.309	3.594**	0.000
ปัจจัยด้านโรงเรียน (X_3)	0.174	0.055	0.191	3.154**	0.002
ปัจจัยด้านชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา (X_4)	0.267	0.078	0.264	3.421**	0.000
$R = 0.847$ $R^2 = 0.718$ $SE_{Est} = 0.179$ $F = 205.153$					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา (X_1) ปัจจัยด้านครูและบุคลากร (X_2) ปัจจัยด้านโรงเรียน (X_3) ปัจจัยด้านชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา (X_4) กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (Y) มีค่าเท่ากับ 0.847 โดยตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 4 ตัวแปร ร่วมกันพยากรณ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ร้อยละ 71.80 ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา (X_1) ในรูปคะแนนดิบมีค่า 0.123 ในรูปคะแนนมาตรฐานมีค่า 0.128 ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยด้านครูและบุคลากร (X_2) ในรูปคะแนนดิบมีค่า 0.315 ในรูปคะแนนมาตรฐานมีค่า 0.309 ซึ่งส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ 0.309 ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยด้านโรงเรียน (X_3) ในรูปคะแนนดิบมีค่า 0.174 ในรูปคะแนนมาตรฐานมีค่า 0.191 ซึ่งส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ 0.191 ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยด้านชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา (X_4) ในรูปคะแนนดิบมีค่า 0.267 ในรูปคะแนนมาตรฐานมีค่า 0.264 ซึ่งส่งผลต่อการมีส่วนร่วม

ของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ 0.264 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.463 + 0.315 (X_2) + 0.267 (X_4) + 0.174 (X_3)$$

$$\hat{Z} = 0.309 (X_2) + 0.264 (X_4) + 0.191 (X_3)$$

จากสมการการถดถอยในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน พบว่า ปัจจัยด้านครูและบุคลากร (X_2) ปัจจัยด้านชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา (X_4) ปัจจัยด้านโรงเรียน (X_3) เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.847 สามารถร่วมกันพยากรณ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ได้ร้อยละ 71.80

อภิปรายผล

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 อภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรทุกตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงลำดับความสัมพันธ์สูงสุดไปหาน้อยสุดได้ ดังนี้ ปัจจัยด้านครูและบุคลากร ปัจจัยด้านชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านโรงเรียน ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ปัจจัยด้านครูและบุคลากร ปัจจัยด้านชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านโรงเรียน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนทุกปัจจัย โดยเฉพาะการที่จะเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจะต้องมีปัจจัยต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับ วิรัตน์ พงษ์มิตร ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยด้านครู ด้านบรรยากาศ ด้านทรัพยากร ด้านผู้บริหาร ด้านหลักสูตร และด้านนักเรียน ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยผลรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพการบริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยผลรวมอยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนกับประสิทธิภาพการบริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า ปัจจัยด้านบรรยากาศ ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านทรัพยากร ปัจจัยด้านนักเรียน และปัจจัยด้านผู้บริหาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการบริหารของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (วิรัตน์ พงษ์มิตร, 2557) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพชรรุ่ง สนั่นไทย ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า มีปัจจัยจำนวน 7 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ได้แก่ ด้านการใช้เทคโนโลยีในการบริหาร ด้านบุคลากร ด้านการกระจายอำนาจโรงเรียนอย่างจริงจัง ด้านการมีส่วนร่วม ด้านผู้บริหาร และด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมที่ชัดเจน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (เพชรรุ่ง สนั่นไทย, 2558)

2. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณและสร้างตัวแปรพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 ตัวแปรพยากรณ์ที่ถูกคัดเลือกเข้ามาสู่สมการ 3 ตัว พบว่า ปัจจัยด้านครูและบุคลากร (X2) ปัจจัยด้านชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา (X4) ปัจจัยด้านโรงเรียน (X3) เป็นปัจจัยที่ส่งต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.847 สามารถร่วมกันพยากรณ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ได้ร้อยละ 71.80 ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ครูและบุคลากร เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับชุมชน เพราะครูและบุคลากรจะต้องทำงานกับผู้เรียนกับผู้ปกครอง เช่น การเยี่ยมบ้านนักเรียน การร่วมกิจกรรมของชุมชน และการเชิญผู้ปกครองและชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน จึงส่งผลให้ครูและบุคลากรเป็นปัจจัยที่ส่งต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 ซึ่งสอดคล้องกับ วิรัตน์ พงษ์มิตร ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งต่อประสิทธิผลการบริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบปัจจัยที่ส่งต่อประสิทธิผลการบริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 คือ ปัจจัยด้านครู คือ ครูผู้ที่ทำหน้าที่สอน เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนมีคุณธรรมจริยธรรม มุ่งมั่นในการสอน มีการพัฒนาตนเองและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับศิษย์ส่งต่อประสิทธิผลของการบริหารโรงเรียน (วิรัตน์ พงษ์มิตร, 2557) และสอดคล้องกับ พรณวดี ปามุทา ได้ศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ปัจจัยด้านคุณภาพบุคลากร ประกอบด้วย ความรู้ความสามารถในการพัฒนางานการเรียนการสอนของครูและบุคลากรในโรงเรียน ความรู้เกี่ยวกับระเบียบ กฎหมาย และขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายครูและบุคลากรในโรงเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในโรงเรียน ความสามารถในการปรับปรุงแก้ไขวิธีการปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบของครูและบุคลากรในโรงเรียน ความสามารถของครูและบุคลากรในโรงเรียนในการจัดให้ผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนางานของโรงเรียนได้ การพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของครูและบุคลากรโรงเรียน การมีจิตบริการ มีความรับผิดชอบ มีความเสียสละอุทิศตนเองและเวลาเพื่อองค์กรของครูและบุคลากรในโรงเรียน ความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติงานให้สำเร็จ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความยินดีต่อความสำเร็จของผู้อื่นของครูและบุคลากรในโรงเรียน การร่วมมือ ร่วมใจ รักใคร่ ความสามัคคี และทำงานเป็นทีมของครูและบุคลากรในโรงเรียน (พรณวดี ปามุทา, 2559) และยังสอดคล้องกับ เพชรรุ่ง สนั่นไทย ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เรียงลำดับผลดังนี้ 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านการกระจายอำนาจให้โรงเรียนอย่างแท้จริง 3) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการบริหาร 4) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมที่ชัดเจน ด้านผู้บริหาร และ 5) ด้านการมีส่วนร่วม โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.905 มีการพยากรณ์ได้ร้อยละ 81.70 และมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.1834 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (เพชรรุ่ง สนั่นไทย, 2558)

นอกจากนี้ ปัจจัยด้านชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาก็สามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาได้เช่นกัน ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การบริหารโรงเรียนให้มีคุณภาพจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนโดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา ส่งผลให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการศึกษาของบุตรหลานของตนเอง จากความสำคัญดังกล่าวสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 มีการกำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

ร่วมของประชาชนในการร่วมการจัดการศึกษาตรงกับ มาตรฐาน การบริหารจัดการองค์การสู่ความเป็นเลิศ การกระจายอำนาจและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษา โดยการส่งเสริม สนับสนุน การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์การต่าง ๆ โดยมีการประสานและสร้างความเข้าใจกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ในแนวทางการดำเนินงาน และมีรูปแบบการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และนำผลมาใช้ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ ปารณทัตต์ แสนวิเศษ ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา : การสร้างทฤษฎีจากฐานราก ผลพบว่า ปัจจัยด้านชุมชนส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ปารณทัตต์ แสนวิเศษ, 2555) และยังสอดคล้องกับ นฤมล เวียงวงศ์ ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน โดยชุมชนต้องมีการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเอกลักษณ์ของท้องถิ่นใน ชุมชนสืบทอดให้นักเรียนได้สืบสาน การเชิญบุคคลหรือองค์กรในท้องถิ่นที่มีความรู้ ผู้ปกครองนักเรียนในชุมชน นิยมส่งบุตรหลานให้เข้ามาเรียนในโรงเรียน ความรักความสามัคคีของบุคคลในชุมชน บุคคลในชุมชนมีความพึงพอใจ เชื่อมั่น และศรัทธาในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (นฤมล เวียงวงศ์, 2556) และสอดคล้องกับ อัมพวัลย์ บุปผาวัลย์ ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า ปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับชุมชน มีการเปิดโอกาสของโรงเรียนให้กรรมการมีส่วนร่วม ชี้แจงให้ความรู้กับกรรมการสถานศึกษา วิธีการสรรหาคัดเลือกกรรมการสถานศึกษาต้องชัดเจน ยกย่องให้เกียรติกรรมการ และสร้างความเข้าใจระหว่างโรงเรียนและกรรมการสถานศึกษาให้เข้าใจตรงกัน (อัมพวัลย์ บุปผาวัลย์, 2556) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ พิกุล ไชยแสน ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 พบว่า ปัจจัยด้านความร่วมมือจากชุมชน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 พบ 3 ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมได้ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านครู และบุคลากร ปัจจัยด้านชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านโรงเรียน (พิกุล ไชยแสน, 2557)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรทุกตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ตัวแปรปัจจัยด้านครูและบุคลากร ปัจจัยด้านชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านโรงเรียน สามารถร่วมกันพยากรณ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 ได้ร้อยละ 71.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ คือ ครูและบุคลากร ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษารวมถึงการพัฒนาสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชน และโรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป คือ ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และนำไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ไชยา ภาวบุตร. (2565). หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). สกลนคร: สมศักดิ์การพิมพ์ กรุ๊ป.
- นฤมล เวียงวงษ์. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปารณทัตต์ แสนวิเศษ. (2555). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา:
การสร้างทฤษฎีจากฐานราก. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ , 8(16), 69-82.
- พรณวดี ปามุทา. (2559). ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน ดุษฎีนิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา. มหาวิทยาลัยสยาม.
- พิกุล ไชยแสน. (2557). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. ใน วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เพชรรุ่ง สนั่นไทย. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิรัตน์ พงษ์มิตร. (2557). ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1. (2561). คู่มือมาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1. เรียกใช้เมื่อ 7 เมษายน 2567 จาก <https://shorturl.asia/F51C4>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1. (2561). รายงานผลการดำเนินงานประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. 2561. เรียกใช้เมื่อ 7 เมษายน 2567 จาก <https://shorturl.asia/DwYjP>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทย จำกัด.
- อัมพวัลย์ บุปผาวัลย์. (2556). ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น
พื้นฐานในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี
เขต 5. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Cohen, J.M. & Uphoff, N.T. (1981). Concept and Measures for Project Implementation and
Evaluation Rural Development Committee Center for International Studies. New York:
Cornell University.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational
and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.

การเปิดรับสื่อการ์ตูนญี่ปุ่น ทศนคติ และการตระหนักรู้คุณธรรม ของผู้ชม Generation Y*

EXPOSURE TO ANIME, ATTITUDE AND MORAL AWARENESS AMONG GENERATION Y VIEWERS

นภสร สมเสียง* และณัฐชดา วิจิตรจามรี

Napasorn Somsiang and Nutchuda Wijitjammaree

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Humanities, Kasetsart University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: napasorn.som@ku.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การเปิดรับสื่อการ์ตูนญี่ปุ่น 2) ทศนคติที่มีต่อสื่อการ์ตูนญี่ปุ่น 3) การตระหนักรู้คุณธรรมของผู้ชม Generation Y 4) ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการเปิดรับสื่อการ์ตูนญี่ปุ่น ทศนคติ และการตระหนักรู้คุณธรรม โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มผู้ชม Generation Y ที่มีอายุ 23 - 42 ปี จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนประชากร ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็นวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน ซึ่งสถิติอนุมานที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และสถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน รวมถึงใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่หากพบความแตกต่างในการวิเคราะห์ โดยผลการวิจัยพบว่า ลักษณะทางประชากรจำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา มีการเปิดรับสื่อไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่แตกต่างกันที่อาชีพของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีระยะเวลาการเปิดรับชมเฉลี่ยอยู่ที่ 5ชม./สัปดาห์ กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อเนื้อหาที่สะท้อนคุณธรรมในเรื่องของความรับผิดชอบมากที่สุด และมีการตระหนักรู้คุณธรรมในด้านความรับผิดชอบมากที่สุดเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ ผลการวิจัยของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 3 พบว่า การเปิดรับสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติที่มีต่อสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อมา คือ การเปิดรับสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การตระหนักรู้คุณธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และทัศนคติที่มีต่อสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการตระหนักรู้คุณธรรมของผู้ชมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การเปิดรับสื่อ, การ์ตูนญี่ปุ่น, ทศนคติ, การตระหนักรู้คุณธรรม, ผู้ชมกลุ่ม Generation Y

Abstract

This study intends to 1) Investigate the exposure to animes 2) Investigate the attitudes toward animes, 3) Investigate moral awareness among viewers from Generation Y 4) Explore the relationships between the exposure to animes, attitudes, and moral awareness among viewers from Generation Y. Employing a quantitative research paradigm, this survey involved 400

* Received March 19, 2024; Revised April 4, 2024; Accepted April 12, 2024

participants aged 23 - 42 years who were selected through proportional stratified sampling. Descriptive and inferential statistics were utilized to analyze data. The inferential statistics used to test hypotheses were One-Way ANOVA, Pearson Correlation Coefficient and Post - Hoc Comparison by Scheffe if there were differences. Results revealed that demographic characteristics concerning gender and education levels did not influence exposure, but there were differences based on participants' occupations. The average viewing period of most participants was 5 hours/week. They had the highest attitude toward contents that reflect the morality of responsibility, aligning with their highest moral awareness in the aspect of responsibility. Regarding the relationships among variables, there was a significant correlation between exposure to animes and attitudes toward them at the 0.05 level. The correlation was positive. Moreover, the exposure to animes was significantly related to moral awareness at 0.05 level with a positive correlation. Attitudes toward animes also demonstrated a significant relationship with participants' moral awareness at the 0.05 level with positive correlation

Keywords: Exposure, Animes, Attitudes, Moral Awareness, Generation Y Viewers

บทนำ

“การ์ตูน” ในมุมมองของแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกัน บ้างก็มีทัศนคติทางด้านลบเห็นว่าการ์ตูนเป็นสื่อที่ส่งเสริมให้เยาวชนมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าว ไม่เพียงเท่านั้นยังเห็นว่าสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นหรืออนิเมะเป็นสิ่งที่ไร้สาระ ไม่มีประโยชน์สำหรับผู้รับชม แต่หากได้มองอีกมุมมองหนึ่งจะเห็นว่าสื่อการ์ตูนเป็นสื่อที่สามารถให้ทั้งความรู้และความบันเทิง อีกทั้งยังก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ (นรงค์ เต็มอินทร์, 2550) และยังเป็นแรงบันดาลใจให้กับผู้ชมในการใช้ชีวิตอย่างเช่น การรับชมการ์ตูนประเภทกีฬา สามารถสร้างแรงจูงใจให้อยากเป็นนักกีฬาได้ (The MATTER, 2017) ซึ่งจากผลวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของการ์ตูนหรือแอนิเมชันในการสร้างการเรียนรู้ของนักเรียนและนักศึกษาทุกระดับชั้น พบว่า มีการเปลี่ยนไปในทิศทางบวก ทั้งในเรื่องของ ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ สีสัน และการแสดงท่าทางรวมไปถึงอารมณ์ของตัวการ์ตูนทำให้เกิดการจดจำและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนได้ (สุชาดา ปราบมิชัย และสมสมร เรืองวรบูรณ์, 2560) สื่อการ์ตูนนอกจากจะให้ความบันเทิงแล้วยังส่งเสริมการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น การนำความรู้วิทยาศาสตร์ หรือประวัติศาสตร์มานำเสนอผ่านสื่อการ์ตูน ในด้านของกีฬาที่มีการนำมาใช้เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักกีฬาอีกด้วย เห็นได้จากการนำแรงบันดาลใจจากการ์ตูน เรื่อง บลูล็อก (Blue Lock) มาเป็นโมเดลในการพัฒนานักฟุตบอลเยาวชนทีมชาติไทย (MGR Online, 2022) จะเห็นได้ว่าการรับชมการ์ตูนนั้นไม่ได้มีเพียงในแง่ลบเสมอไป แต่หากสามารถนำสิ่งที่เป็ประโยชน์ที่แฝงอยู่ในสื่อการ์ตูนมาใช้ก็จะสร้างคุณประโยชน์ให้แก่ผู้ชมได้

ปัจจุบันสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นหรืออนิเมะได้รับความนิยมอย่างมาก และเป็นสื่อที่มีความสำคัญในการถ่ายทอดวัฒนธรรมและสภาพสังคมของประเทศญี่ปุ่นสู่สากลโลกจนเป็นที่รู้จัก ทั้งนี้ สื่อการ์ตูนญี่ปุ่นมีความโดดเด่นในเรื่องการนำเสนอเนื้อหาและภาพประกอบทำให้ผู้ที่ชมได้รับความสนุกสนานชวนให้ติดตาม อีกทั้งยังมีการแฝงความรู้ประเทืองปัญญาและเนื้อหาที่ปลูกฝังแนวคิดค่านิยมที่ดีแก่สังคมอีกด้วย (ปารณพัฒน์ แอ่นุย, 2560) ทั้งนี้ สื่อการ์ตูนญี่ปุ่นนั้นเป็นสื่อที่สร้างรายได้ให้กับประเทศญี่ปุ่นเป็นจำนวนมากถึง 316,000 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2563 ที่ผ่านมา (ลงทุนแมน, 2566) ซึ่งรายได้นี้มาจากสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ทั้งนี้สื่อการ์ตูนญี่ปุ่นเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมอยู่เรื่อยมา จนกระทั่งในปัจจุบันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้ผู้คนเข้าถึงข่าวสารได้มากขึ้น เกิดช่องทางในการรับชมสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นที่ถูกลิขสิทธิ์มากมาย ส่งผลให้สื่อการ์ตูนญี่ปุ่นมีกระแสความนิยมเพิ่มขึ้น

อย่างมากซึ่งในประเทศไทยเห็นได้จากการนำตัวละครการ์ตูนญี่ปุ่นมาใช้ออกแบบผลิตภัณฑ์ (ธนบดี วรวงศ์เธอ, 2565) รวมถึงการจัดอีเวนต์นิทรรศการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสื่อการ์ตูนญี่ปุ่น หรือแม้กระทั่งประเด็นสังคมที่ถกเถียงกันเกี่ยวกับเรื่องความเหมาะสมของการสวมเสื้อคลุมตามตัวละครจากเรื่อง ดาบพิฆาตอสูรในโรงเรียนของนักเรียนไทย (ไทยรัฐออนไลน์, 2564) ด้วยความที่สื่อการ์ตูนญี่ปุ่นสามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้น และกระแสของสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นในโลกออนไลน์ ทำให้ความนิยมของสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

สื่อการ์ตูนญี่ปุ่น ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารและถ่ายทอดวัฒนธรรม สภาพสังคม รวมทั้งค่านิยมต่าง ๆ เมื่อพิจารณาจากแนวคิดเรื่องคุณธรรม 5 ประการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต การมีจิตสาธารณะ ความเป็นธรรมทางสังคม ความรับผิดชอบ และความพอเพียง ซึ่งเป็นค่านิยมที่จะพัฒนามนุษย์ให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข จะเห็นได้ว่าสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นมักมีการสอดแทรกแนวคิดดังกล่าวเข้ามาผ่านการกระทำของตัวละครในบทบาทต่าง ๆ เป็นการปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้แก่ผู้รับชม ซึ่งการตระหนักรู้จากแนวคิดที่แฝงอยู่ในสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นจะช่วยส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่ดีแก่ตนเองได้ ทั้งนี้ กลุ่ม Generation Y ถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีการใช้สื่อเพื่อรับข้อมูลข่าวสารและความบันเทิงเป็นอันดับต้น ๆ และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวพร้อมที่จะเปิดรับสิ่งใหม่ ๆ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ (ETDA, 2022) อีกทั้งในข้อมูลของ Statista ยังพบว่า 60% ของคนที่มีอายุ 18 - 49 ปี มีความชื่นชอบในการรับชมอนิเมะ (Mission To The Moon, 2023)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า สื่อการ์ตูนญี่ปุ่นมีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนทั่วโลก รวมถึงในประเทศไทย ด้วยเนื้อหาที่ความสนุก มีความหลากหลาย อีกทั้งยังแฝงไปด้วยข้อคิดดี ๆ เพื่อการส่งเสริมให้คนในสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น ผู้วิจัยจึงทำการศึกษารับสื่อการ์ตูนญี่ปุ่น ทศนคติที่มีต่อสื่อการ์ตูนญี่ปุ่น รวมไปถึงการตระหนักรู้คุณธรรมของผู้ชม Generation Y ที่ได้จากเสพสื่อการ์ตูนญี่ปุ่น เพื่อเป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการเลือกใช้สื่อเพื่อปลูกฝังการเรียนรู้ทางด้านวัฒนธรรมและค่านิยมที่ดีทางสังคม อีกทั้งเป็นการเสริมสร้างแรงจูงใจในการทำสิ่งดีเพื่อสร้างประโยชน์แก่สังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเปิดรับสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นของผู้ชมกลุ่ม Generation Y
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้ชมกลุ่ม Generation Y ที่มีต่อสื่อการ์ตูนญี่ปุ่น
3. เพื่อศึกษาการตระหนักรู้คุณธรรมของผู้ชม Generation Y
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อการ์ตูนญี่ปุ่น ทศนคติที่มีต่อสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นและการตระหนักรู้คุณธรรมของผู้ชม Generation Y

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษางานวิจัยเรื่อง “การเปิดรับสื่อการ์ตูนญี่ปุ่น ทศนคติ และการตระหนักรู้คุณธรรมของผู้ชม Generation Y” ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยเลือกใช้วิธีการเชิงสำรวจ (Survey research) และใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Online Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ชมกลุ่ม Generation Y ซึ่งเป็นประชากรที่เกิดในช่วง ปี พ.ศ. 2524 - 2543 ซึ่งมีอายุ 23 - 42 ปี (ETDA, 2022) และเป็นผู้ที่มีความสนใจในการรับชมสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นหรือ อนิเมะ ซึ่งในงานวิจัยนี้ไม่ทราบจำนวนของกลุ่มผู้ชม Generation Y ที่แน่นอน จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรการคำนวณของ Cochran โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 เมื่อคำนวณแล้วจึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 384 คน เพื่อให้เกิดสะดวกในการประเมินและวิเคราะห์จึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนประชากร (Proportional Stratified Sampling) จากการคัดเลือกกลุ่มเฟซบุ๊กที่เกี่ยวข้องกับการ์ตูนญี่ปุ่นจำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มคนรักอนิเมะ 2) กลุ่ม Anime Thailand 3) กลุ่มนอนดูการ์ตูน.Anime และ 4) กลุ่มคอมมูนิเมะ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีสมาชิกผู้ติดตามมากกว่า 10,000 คนขึ้นไป ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างต้องเป็นสมาชิกกลุ่มหรือมีการกดติดตาม อีกทั้งยังมีการรับชมสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นมากกว่า 1 เรื่องในระยะเวลา 1 เดือน เพื่อเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความสนใจสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นของกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ โดยเครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้ ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ เป็นคำถามในลักษณะแบบปลายปิด (Checklist Questions) ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อการ์ตูนญี่ปุ่น ได้แก่ จำนวนชั่วโมงในการรับชม ช่องทางการรับชม และเหตุผลที่ชื่นชอบ ซึ่งเป็นคำถามในลักษณะเลือกตอบแบบสั้นและคำถามในลักษณะแบบปลายปิด (Checklist Questions) ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นในด้านเนื้อหาที่สะท้อนคุณธรรม และส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับการตระหนักรู้คุณธรรม ซึ่งมีลักษณะคำถามแบบมาตรวัดประเมินค่า (Likert Scale) โดยมีเกณฑ์ 5 ระดับ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นให้อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาทั้ง 3 ท่าน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งข้อคำถามที่ได้รับการยอมรับต้องมีค่า 0.5 ขึ้นไป ซึ่งในงานวิจัยนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ที่ 0.67 - 1

2. การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทำการทดสอบก่อนเก็บข้อมูลจริง (Pre - Test) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรกลุ่มตัวอย่าง 30 คน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้มีความเหมาะสม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) กำหนดค่าความเชื่อมั่นจะต้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.7 ซึ่งในงานวิจัยนี้มีค่าความเชื่อมั่นทัศนคติที่มีต่อสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นของผู้ชม Generation Y ที่ 0.94 และ มีค่าความเชื่อมั่นการตระหนักรู้คุณธรรมของผู้ชม Generation Y ที่ 0.96

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีแจกแบบสอบถามออนไลน์ (Online Questionnaire) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ตอบคำถามด้วยตนเอง (Self - Administered Questionnaire) ผ่านโปรแกรม Google Form จำนวน 400 ชุด และนำไปเผยแพร่ในกลุ่มเฟซบุ๊กที่ได้คัดเลือกไว้ทั้ง 4 กลุ่ม พร้อมขอความอนุเคราะห์ให้กลุ่มตัวอย่างช่วยตอบแบบสอบถาม แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้นำไปทำการวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคำนวณสถิติสำเร็จรูป โดยแบ่งออกเป็นวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ในการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ในส่วนการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน ใช้ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) และใช้สถิติทดสอบความแตกต่างรายคู่ (Post - hoc Comparison) ของ Scheffe หากพบความแตกต่าง และทดสอบความสัมพันธ์ด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 232 คน ซึ่งมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 264 คน นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพ พนักงานบริษัทเอกชนมากที่สุด มีจำนวน 139 คน ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับชมสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นเฉลี่ย 5ชม./สัปดาห์ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 2.7 ส่วนใหญ่เลือกเปิดรับชมสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นผ่านช่องทางวิดีโอสตรีมมิ่งมากที่สุด จำนวน 278 คน โดยช่องทางสตรีมมิ่งที่กลุ่มตัวอย่างเลือกรับชมมากที่สุด คือ Netflix และมีเหตุผลที่ชื่นชอบรับชมสื่อการ์ตูนญี่ปุ่น เนื่องจากชื่นชอบในเนื้อหาและการดำเนินเรื่องที่น่าสนใจมี จำนวน 303 คำตอบ ซึ่งเป็นตัวเลือกที่กลุ่มตัวอย่างเลือกมากที่สุด ในส่วนของเหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างเลือกน้อยที่สุด คือ เหตุผลอื่น ๆ จำนวน 12 คำตอบ โดยมีการระบุไว้ดังนี้ เช่น ชื่นชอบในผลงานของนักพากย์เสียงญี่ปุ่น ชื่นชอบในมุมมองและความคิดของตัวละคร ได้เรียนรู้ภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติที่มีต่อสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นหรืออนิเมะในด้านเนื้อหาที่สะท้อนคุณธรรม

ทัศนคติที่มีต่อสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นหรืออนิเมะในด้านเนื้อหาที่สะท้อนคุณธรรม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
ความซื่อสัตย์สุจริต	3.91	0.44	มาก
การมีจิตสาธารณะ	4.25	0.48	มากที่สุด
ความเป็นธรรมทางสังคม	3.96	0.45	มาก
ความรับผิดชอบ	4.26	0.44	มากที่สุด
ความพอเพียง	4.08	0.48	มาก
รวมผลทัศนคติที่มีต่อสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นในด้านเนื้อหาที่สะท้อนคุณธรรม	4.09	0.38	มาก

จากตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อสื่อการ์ตูนญี่ปุ่น ในด้านเนื้อหาที่สะท้อนคุณธรรมทั้ง 5 ด้าน ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติในภาพรวมอยู่ที่ 4.09 ถือว่ามีทัศนคติอยู่ในระดับมาก โดยด้านความรับผิดชอบ เป็นด้านที่มีทัศนคติอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.26 รองลงมา คือ ด้านการมีจิตสาธารณะ มีค่าเฉลี่ย 4.25 มีทัศนคติอยู่ในระดับมากที่สุด ต่อมาเป็นด้านความพอเพียง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.08 ความเป็นธรรมทางสังคม ค่าเฉลี่ย 3.96 และความซื่อสัตย์สุจริต มีค่าเฉลี่ย 3.91 ซึ่งถือว่ามีทัศนคติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกแต่ละด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นมีการนำเสนอเนื้อหาที่สะท้อนคุณธรรมในเรื่องการพัฒนาตนเองมากที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.34 มีทัศนคติอยู่ในระดับมากที่สุด ต่อมาด้านการมีจิตสาธารณะ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นมีการนำเสนอในเรื่องการเสียสละมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.44 มีทัศนคติอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความพอเพียง เห็นว่ามีการนำเสนอเนื้อหาในเรื่องการมีจิตใจที่เข้มแข็งมากที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.39 มีทัศนคติอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความเป็นธรรมทางสังคม เห็นว่ามีการนำเสนอเนื้อหาในเรื่อง ยุติธรรมมากที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.07 มีทัศนคติอยู่ในระดับมาก และด้านความซื่อสัตย์สุจริต กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการนำเสนอในเรื่องการมองโลกในแง่ดีมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.27 ซึ่งมีทัศนคติอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการตระหนักรู้คุณธรรม

การตระหนักรู้คุณธรรม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
ความซื่อสัตย์สุจริต	3.92	0.48	มาก
การมีจิตสาธารณะ	4.05	0.47	มาก
ความเป็นธรรมทางสังคม	3.99	0.46	มาก
ความรับผิดชอบ	4.16	0.46	มาก
ความพอเพียง	3.78	0.51	มาก
รวมผลการตระหนักรู้คุณธรรม	3.98	0.40	มาก

จากตารางที่ 2 กลุ่มตัวอย่างมีการตระหนักรู้คุณธรรมในเรื่องการรับรู้ความสำคัญของคุณธรรมพื้นฐานทางสังคมที่ได้จากการรับชมสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 โดยมีการตระหนักรู้ในด้านความรับผิดชอบมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.16 รองลงมา ด้านการมีจิตสาธารณะ มีค่าเฉลี่ย 4.05 ด้านความเป็นธรรมทางสังคม ค่าเฉลี่ย 3.99 ความซื่อสัตย์สุจริต ค่าเฉลี่ย 3.92 และด้านความพอเพียง มีค่าเฉลี่ย 3.78 ตามลำดับ ซึ่งทั้งหมดนี้มีการตระหนักรู้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ในด้านความรับผิดชอบ เรื่องที่กลุ่มตัวอย่างมีการตระหนักรู้มากที่สุด คือ ความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้นมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.34 ถือว่ามีการตระหนักรู้ในระดับมากที่สุด ด้านการมีจิตสาธารณะ เรื่องที่มีการตระหนักรู้มากที่สุด คือ การมีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเมื่อรู้ว่ากำลังประสบปัญหาและให้การช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.23 มีการตระหนักรู้ในระดับมาก ด้านความเป็นธรรมทางสังคม เรื่องที่มีการตระหนักรู้มากที่สุด คือ การปฏิบัติกับผู้อื่นในสังคมอย่างเหมาะสมด้วยความเสมอภาค มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.08 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต เรื่องที่มีการตระหนักรู้มากที่สุด คือ การมองโลกในแง่ดี มีแนวคิดในเชิงบวก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.11 และสุดท้าย คือ ด้านความพอเพียง มีการตระหนักรู้คุณธรรมมากที่สุดในเรื่อง การมีจิตใจที่เข้มแข็งสามารถรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.15 ถือว่ามีการตระหนักรู้ในระดับมาก

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างการเปิดรับสื่อการ์ตูนญี่ปุ่น ทศนคติที่มีต่อสื่อการ์ตูนญี่ปุ่น และการตระหนักรู้คุณธรรมของผู้ชม Generation Y

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	P
ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อการ์ตูนญี่ปุ่น กับทัศนคติที่มีต่อสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นของผู้ชม Generation Y	0.247	0.000*
ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อการ์ตูนญี่ปุ่น กับการตระหนักรู้คุณธรรมของผู้ชม Generation Y	0.122	0.015*
ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่อสื่อการ์ตูนญี่ปุ่น กับการตระหนักรู้คุณธรรมของผู้ชม Generation Y	0.679	0.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การเปิดรับสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นมีความสัมพันธ์ กับทัศนคติที่มีต่อสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นของผู้ชม Generation Y อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันที่ 0.247 อยู่ในระดับต่ำ

การเปิดรับสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นมีความสัมพันธ์ กับการการตระหนักรู้คุณธรรมของผู้ชม Generation Y อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันที่ 0.122 อยู่ในระดับต่ำมาก ทัศนคติที่มีต่อสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นมีความสัมพันธ์กับการตระหนักรู้คุณธรรมของผู้ชม Generation Y อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันที่ 0.679 อยู่ในระดับสูง

อภิปรายผล

1.การเปิดรับสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นของผู้ชม Generation Y

จากผลการวิจัยความแตกต่างของการเปิดรับสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นของผู้ชม Generation Y จำแนกตามลักษณะประชากร ซึ่งพบว่า เพศและระดับการศึกษา มีการเปิดรับสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มที่อยู่ในช่วงวันเรียนไปจนถึงวัยทำงาน และมีลักษณะนิสัยชอบแสวงหาความรู้และกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะกิจกรรมทางด้านการบันเทิงอย่างเช่น การรับชมภาพยนตร์ ซีรีส์ หรืออนิเมะ ทั้งนี้ ไม่ว่าเพศหรือระดับศึกษาจะแตกต่างกัน แต่หากมีความสนใจในเรื่องเดียวกันก็อาจส่งผลให้มีการเปิดรับสื่อที่

ไม่แตกต่างกันได้ ในขณะที่อาชีพของกลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับสื่อการตูนญี่ปุ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งอาชีพนักศึกษาเป็นอาชีพที่มีการเปิดรับสื่อการตูนญี่ปุ่นมากที่สุด ตามแนวคิดของ Schramm ได้กล่าวว่า ประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ผู้รับสารมีการแสวงหาข่าวสารที่แตกต่างกัน อีกทั้งสภาพแวดล้อมของผู้รับสารยังส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกรับสารอีกด้วย (Schramm, W., 1973) นอกจากนี้ อาชีพ รายได้ เชื้อชาติ ตลอดจนภูมิหลังของครอบครัวย่อมส่งผลต่อทัศนคติ ความคิดและพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคล (ประมะ สตะเทวิน, 2540) ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าผู้ที่มีอาชีพต่างกันส่งผลให้มีการเปิดรับสื่อการตูนญี่ปุ่นที่แตกต่างกัน เนื่องด้วยสภาพแวดล้อมของผู้รับสาร ภาระหน้าที่การทำงาน การใช้เวลาว่าง รวมถึงค่านิยมซึ่งส่วนนี้อาจส่งผลต่อความสนใจให้กลุ่มตัวอย่างเลือกเปิดรับข่าวสารอื่น ๆ นอกเหนือจากสื่อการตูนญี่ปุ่นได้

จากผลการวิจัยช่องทางการรับชมสื่อการตูนญี่ปุ่น จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกใช้ช่องทางการรับชมจากวิดีโอสตรีมมิ่งมากกว่าช่องทางสื่อดั้งเดิมอย่างสื่อโทรทัศน์หรือทีวีดิจิทัลรวมทั้งโรงภาพยนตร์ ทั้งนี้ ทีวีวิดีโอสตรีมมิ่งเป็นช่องทางที่ได้รับความนิยมอย่างมากในปัจจุบัน เนื่องจากเป็นเทคโนโลยีที่นำเสนอเนื้อหาในรูปแบบของการบีบอัดทางอินเทอร์เน็ตที่ประกอบไปด้วยภาพเคลื่อนไหวและเสียง (นิชาภัทร ต้นจัต, 2563) อีกทั้งยังสอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้คนในปัจจุบันที่ต้องการความสะดวกสบาย และยังสามารถรับชมได้ในทุกที่ทุกเวลาอีกด้วย แสดงให้เห็นว่าช่องทางวิดีโอสตรีมมิ่งเป็นช่องทางที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้คนในปัจจุบันได้ และกลายเป็นตัวเลือกอันดับต้น ๆ ในการเลือกรับชมสื่อบันเทิงต่าง ๆ ตามความต้องการของตนเอง ด้วยความนิยมของวิดีโอสตรีมมิ่งจึงทำให้เกิดการแข่งขันรูปแบบการให้บริการในลักษณะดังกล่าวเพิ่มขึ้นมากมาย ทั้งนี้ แพลตฟอร์มที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้มากที่สุด คือ Netflix ซึ่งมีค่าเฉลี่ยมากถึงร้อยละ 84.5 ถือได้ว่าเป็นแพลตฟอร์มที่ยังคงได้รับความนิยมอย่างมาก เนื่องจากเป็นแหล่งรวบรวมสื่อการตูนญี่ปุ่นที่ถูกลิขสิทธิ์มากมาย รวมทั้งมีการเผยแพร่สื่อการตูนญี่ปุ่นที่สามารถรับชมได้ใน Netflix เท่านั้น จึงเป็นเหตุให้แพลตฟอร์มดังกล่าวเป็นตัวเลือกอันดับแรกในกลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ในการรับชม

จากผลการวิจัยเหตุผลที่ชื่นชอบรับชมสื่อการตูนญี่ปุ่น กลุ่มตัวอย่างรับชมสื่อการตูนญี่ปุ่นเพราะมีเนื้อหาและการดำเนินเรื่องที่ น่าสนใจ ร่องลงมา คือ ชื่นชอบตัวละคร การออกแบบภาพ และชื่นชอบในเพลงประกอบและเหตุผลอื่น ๆ อย่างเช่น ชื่นชอบเพราะเป็นสื่อที่สร้างความสุข บ้างก็ชื่นชอบที่ผู้พากย์เสียงตัวละคร ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดองค์ประกอบการเล่าเรื่องให้มีความน่าสนใจ ดังที่ Gustav Freytag ได้เสนอลำดับการเล่าเรื่อง 5 ขั้นตอนเริ่มจาก การเริ่มเรื่อง การพัฒนาเหตุการณ์มายังจุดเปลี่ยนก่อนเกิดภาวะคลี่คลายจนไปถึงจุดจบของเรื่อง (ขจิตขวัณ กิจวิสาละ, 2564) ไม่เพียงเท่านั้น การสร้างตัวละครให้มีมิติเป็นหัวใจสำคัญของการเล่าเรื่องเช่นกันทั้งในด้านรูปร่างหน้าตาและนิสัยใจคอ ตามแนวคิดของ Margaret Mehring ได้กล่าวว่าบทบาทของตัวละครในทุกบทบาทล้วนเป็นส่วนประกอบสำคัญที่ทำให้เรื่องมีความสมบูรณ์ (ขจิตขวัณ กิจวิสาละ, 2564) และสื่อการตูนญี่ปุ่นเป็นสื่อที่สร้างขึ้นจากการวาดภาพและใช้เทคโนโลยีประกอบสร้างเพื่อให้เกิดการเคลื่อนไหว การออกแบบภาพให้มีความสวยงามจึงเป็นเอกลักษณ์หนึ่งของสื่อการตูนญี่ปุ่น นอกจากภาพแล้วเสียงประกอบก็สำคัญต่อการสร้างอารมณ์ร่วมระหว่างผู้ชมกับสื่อการตูน เป็นองค์ประกอบสำคัญในการกำหนดความเคลื่อนไหวแอนิเมชัน ไม่ว่าจะเป็นเสียงในบทสนทนา เสียงประกอบบรรยากาศรวมทั้งเสียงดนตรี ซึ่งจะช่วยเพิ่มอารมณ์และอรรถรสให้การเล่าเรื่องมีความน่าสนใจยิ่งขึ้น (นิพนธ์ คุณารักษ์, 2552) ซึ่งเพลงประกอบสื่อการตูนญี่ปุ่นหรืออนิเมะก็มีส่วนที่ช่วยส่งเสริมให้อนิเมะได้รับความนิยมด้วยเช่นกัน

2. ทัศนคติของผู้ชม Generation Y ที่มีต่อสื่อการตูนญี่ปุ่น

จากผลการวิจัยทัศนคติที่มีต่อสื่อการตูนญี่ปุ่นของผู้ชม Generation Y ในด้านเนื้อหาที่สะท้อนคุณธรรมทั้ง 5 ด้าน ซึ่งในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อสื่อการตูนญี่ปุ่นในด้านความรับผิดชอบมากที่สุด โดยมีความคิดเห็นว่าสื่อการตูนญี่ปุ่นมีการนำเสนอเนื้อหาที่สะท้อนในเรื่อง การพัฒนาดนเองมากที่สุด

รองลงมา คือ ด้านการมีจิตสาธารณะ เห็นว่ามีการนำเสนอเนื้อหาที่สะท้อนเรื่อง การเสียสละมากที่สุด ต่อมาเป็นด้านความพอเพียง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นมีการนำเสนอเนื้อหาในเรื่อง การมีจิตใจที่เข้มแข็งมากที่สุด ด้วยเหตุที่สื่อการ์ตูนญี่ปุ่นมักมีการนำเสนอในเรื่องของความขยันหมั่นเพียร จากการนำเสนอฉากที่แสดงให้เห็นถึงความพยายามฝึกซ้อมของตัวละครอย่างไม่ย่อท้อ เพื่อที่จะพัฒนาตนเองให้เก่งยิ่งขึ้น ในเรื่องของการเสียสละ ก็มักจะถูกนำเสนอผ่านการกระทำของตัวละครที่ต้องการเสียสละตนเองเพื่อช่วยเหลือพวกพ้อง หรือปกป้องผู้ที่อ่อนแอกว่าซึ่งพบได้มากในอนิเมะประเภทโชเน็นหรือแนวการต่อสู้ นอกจากนั้น ในเรื่องการมีจิตใจที่เข้มแข็งมักถูกนำเสนอผ่านการแสดงความเชื่อมั่นของตัวละครที่คิดว่าไม่ว่าจะเกิดอุปสรรคอะไรก็สามารถฟันฝ่าไปได้ (ญะยา จิตรใจเย็น, 2565) นอกจากนั้นในด้านความเป็นธรรม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามี การนำเสนอในเรื่อง ความยุติธรรมมากที่สุด ส่วนนี้มักจะเห็นได้จากการนำมาใช้เป็นสโลแกนคำพูดของตัวละคร อย่างเช่น คำพูดเปิดตัวของเซลเลอร์มอน ที่ว่า “สาวน้อยผู้น่ารักผู้พิทักษ์ความรักความยุติธรรมและกำจัดเหล่ามารร้ายเซลเลอร์มอน ฉั่น คือ ตัวแทนแห่งดวงจันทร์จะลงทัณฑ์แกเอง” และในด้านสุดท้าย ความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามี การนำเสนอในเรื่อง การตรงต่อเวลามากที่สุด เนื่องจากการตรงต่อเวลาถือเป็นวัฒนธรรมที่เคร่งครัดในประเทศญี่ปุ่น จึงถูกนำเสนอผ่านการกระทำของตัวละครในเรื่องของการนัดหมาย และมักจะมีการใช้คำพูดที่เป็นธรรมเนียมของคนญี่ปุ่นเมื่ออีกฝ่ายมาถึงก่อนว่า “ขอโทษที่มาช้า” หรือ “รอนานหรือเปล่า” เป็นต้น ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นในภาพรวมเป็นไปในทิศทางบวก ตามแนวคิดของ Fishbein and Ajzen ที่กล่าวถึงเรื่องทัศนคติไว้ว่าทัศนคติเป็นความรู้สึกและความคิดเห็นของบุคคลต่อข้อเสนอต่าง ๆ ซึ่งมีผลทำให้เกิดการตอบสนองทั้งในทางยอมรับและปฏิเสธ (Fishbein, M. & Ajzen, I., 1975) เมื่อมีทัศนคติในเชิงบวกก็อาจนำมาซึ่งการตัดสินใจหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ นั้นซึ่งในที่นี้ คือ การตระหนักรู้คุณธรรมจากการรับชมสื่อการ์ตูนญี่ปุ่น

3. การตระหนักรู้คุณธรรมของผู้ชม Generation Y

จากผลการวิจัยการตระหนักรู้คุณธรรมของผู้ชม Generation Y ในเรื่องการรับรู้ความสำคัญของคุณธรรมพื้นฐานทางสังคมที่ได้จากการรับชมสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นซึ่งประกอบไปด้วยคุณธรรม 5 ประการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการตระหนักรู้ด้านความรับผิดชอบมากที่สุด ถือว่ามีการตระหนักรู้ในระดับมาก และมีการตระหนักรู้เรื่องความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนให้ดียิ่งขึ้นมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการมีจิตสาธารณะ โดยมีการตระหนักรู้ในเรื่องการมีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเมื่อรู้ว่กำลังประสบปัญหาและให้การช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้มากที่สุด ต่อมาเป็นด้านความเป็นธรรมทางสังคม เรื่องที่มีการตระหนักรู้มากที่สุด คือ การปฏิบัติกับผู้อื่นในสังคมอย่างเหมาะสมด้วยความเสมอภาค ด้านความซื่อสัตย์สุจริต เรื่องที่มีการตระหนักรู้มากที่สุด คือ การมองโลกในแง่ดี มีแนวคิดในเชิงบวก และสุดท้ายด้านความพอเพียง และเรื่องที่กลุ่มตัวอย่างมีการตระหนักรู้มากที่สุด คือ การมีจิตใจที่เข้มแข็งสามารถรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้มากที่สุด ซึ่งเรื่องที่กล่าวมาข้างต้นกลุ่มตัวอย่างมีการตระหนักรู้ในระดับมากจากการศึกษาของ ขวรินทร์ ศิลปสุวรรณ ในเรื่องการเรียนรู้ของเยาวชนไทยเกี่ยวกับวัฒนธรรมผ่านสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นที่ได้นำเสนอเกี่ยวกับการเรียนรู้ค่านิยมความเสียสละ ความเพียร ความกล้าหาญ ความอดทน ความมีน้ำใจ และการคำนึงถึงการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มของเยาวชนที่ได้รับจากสื่อการ์ตูนญี่ปุ่น นอกจากนี้เยาวชนยังได้นำค่านิยมเหล่านี้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวันโดยเฉพาะเรื่องความสามัคคีอีกด้วย (ขวรินทร์ ศิลปสุวรรณ, 2558) จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีการตระหนักรู้คุณธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้วยเหตุที่ว่ากลุ่มตัวอย่างอยู่ในกลุ่ม Generation Y เป็นกลุ่มที่มีวุฒิภาวะ สามารถคิดวิเคราะห์และแยกแยะผิดชอบชั่วดีได้ จึงมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดการตระหนักรู้คุณธรรมที่แฝงอยู่ในสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นมากกว่าการเลียนแบบตามพฤติกรรมหรือซึมซับความรุนแรงจากตัวละคร ดังเช่นงานวิจัยของ ปารณพัฒน์ แอนัย ที่ศึกษาการเรียนรู้ทางสังคมของแฟนภาพยนตร์การ์ตูนญี่ปุ่นชุดมาสค์ไรเดอร์ ซึ่งพบว่า กลุ่มที่มีอายุน้อยจะเลือกเลียนแบบท่าทางของตัวละครต่างจากกลุ่มที่มีอายุ 23 - 29 และ 30 ปี ขึ้นไป จะเลียนแบบที่ทัศนคติของตัวละคร เช่น ความเชื่อมั่นในตนเอง นอกจากนี้หากเป็นกลุ่มที่มีความ

ขึ้นชอบมากจะยิ่งส่งผลให้จดจำรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ได้มากขึ้น (ปารณพัฒน์ แอนัย, 2560) ดังนั้นสรุปได้ว่ายิ่งกลุ่มตัวอย่างมีความขึ้นชอบในสื่อการตูนญี่ปุ่นมาก ยิ่งสามารถจำจายรายละเอียดหรือแนวคิดที่แฝงอยู่อีกทั้งยังสามารถสร้างการตระหนักรู้ให้กับบุคคลนั้นได้ในระดับมาก

4. ความสัมพันธ์ของการเปิดรับสื่อการตูนญี่ปุ่น ทักษคติ และการตระหนักรู้คุณธรรมของผู้ชม Generation Y

ความสัมพันธ์ของการเปิดรับสื่อการตูนญี่ปุ่น กับ ทักษคติที่มีต่อสื่อการตูนญี่ปุ่น

จากผลการวิจัยความสัมพันธ์ของการเปิดรับสื่อการตูนญี่ปุ่น กับ ทักษคติที่มีต่อสื่อการตูนญี่ปุ่น ของผู้ชม Generation Y จะเห็นได้ว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันที่ 0.247 หมายความว่า การเปิดรับสื่อการตูนญี่ปุ่นสูงขึ้น ทักษคติที่มีต่อสื่อการตูนญี่ปุ่นก็จะสูงขึ้นด้วย ทั้งนี้ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับต่ำ กล่าวคือ การเปิดรับสื่อไม่ได้ส่งผลมากเท่าใดกับทักษะคติที่มีต่อสื่อการตูนญี่ปุ่น เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเดิมที่มีทักษะคติต่อสื่อการตูนญี่ปุ่นในเชิงบวกอยู่แล้ว ซึ่ง Schramm กล่าวไว้ว่า ประสบการณ์ ความสามารถในการรับสารทั้งสภาพร่างกายและจิตใจ ด้านอารมณ์และทักษะคติ ส่งผลต่อพฤติกรรมในการรับสาร โดยทักษะคติเป็นตัวกำหนดท่าทีของการยอมรับ การตอบสนอง และใช้ประกอบการตัดสินใจ (Schramm, W., 1973) ซึ่งแสดงให้เห็นว่ายิ่งผู้รับสารมีความต้องการข่าวสารมากขึ้นยิ่งส่งผลให้มีการเปิดรับมากขึ้น นอกจากนั้น ศุภนิดา จันทรกระจ่าง ได้กล่าวอีกว่า ผู้คนมักจะหลีกเลี่ยงในสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการ หรือทักษะคติเดิมที่มีอยู่ ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีทักษะคติในเชิงบวก เชิงลบ หรือทักษะคติหนึ่งเฉยล้วนแต่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับ หากมีทักษะคติในเชิงบวกก็จะมีเปิดรับมาก แต่หากเป็นในเชิงลบก็จะหลีกเลี่ยงการเปิดรับข่าวสารนั้น ๆ (ศุภนิดา จันทรกระจ่าง, 2563) จะเห็นได้ว่าการเปิดรับสื่อการตูนญี่ปุ่นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ทักษคติที่มีต่อสื่อการตูนญี่ปุ่น เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีความขึ้นชอบ และมีความสนใจในสื่อการตูนญี่ปุ่นอยู่แล้ว ไม่ว่าจะมีการเปิดรับชมมากน้อยเพียงใดทักษะคติที่มีต่อสื่อการตูนญี่ปุ่นก็ยังคงเป็นไปในทิศทางบวกตามทักษะคติเดิมที่มีอยู่

ความสัมพันธ์ของการเปิดรับสื่อการตูนญี่ปุ่น กับ การตระหนักรู้คุณธรรมของผู้ชม Generation Y

จากการการวิจัยความสัมพันธ์ของการเปิดรับสื่อการตูนญี่ปุ่น กับ การตระหนักรู้คุณธรรมของผู้ชม Generation Y พบว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันที่ 0.122 หมายความว่า การเปิดรับสื่อที่สูงขึ้น การตระหนักรู้คุณธรรมของผู้ชม Generation Y ก็สูงขึ้นด้วย โดยตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก กล่าวได้ว่า การเปิดรับชมสื่อการตูนญี่ปุ่นไม่ได้ส่งผลต่อการตระหนักรู้คุณธรรมของกลุ่มตัวอย่าง แต่หากมีการเปิดรับที่มากขึ้นย่อมส่งผลให้การตระหนักรู้เพิ่มขึ้นไปด้วย ตามแนวคิดของ Hilgard and Bower ที่กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมมีโอกาสเปลี่ยนแปลงได้ อันมีผลมาจากการมีประสบการณ์ในสิ่งนั้นซ้ำ ๆ (Hilgard, E. R. & Bower, H., 1981) นอกจากนี้ กาญจนา แก้วเทพ ได้กล่าวถึงการปลูกฝังไว้ว่า ทักษคติ วัฒนธรรมและพฤติกรรมใหม่ ๆ สามารถเกิดได้จากสื่อโทรทัศน์ (กาญจนา แก้วเทพ, 2556) แต่ทว่าในปัจจุบันเทคโนโลยีมีการพัฒนาทำให้เกิดสื่อใหม่อย่างวิดีโอสตรีมมิ่งซึ่งเป็นสื่อที่สามารถกระจายข่าวสาร และสร้างการรับรู้ไปยังผู้รับสารได้มากขึ้น จึงสรุปได้ว่า การเปิดรับสื่อการตูนญี่ปุ่นสามารถทำให้เกิดการปลูกฝังแนวคิด ค่านิยม วัฒนธรรมตลอดจนเรื่องราวต่าง ๆ ที่สามารถนำไปสู่การตระหนักรู้สร้างการเปลี่ยนแปลงความคิดรวมถึงพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ ได้

ความสัมพันธ์ของทักษะคติที่มีต่อสื่อการตูนญี่ปุ่น กับ การตระหนักรู้คุณธรรมของผู้ชม Generation Y

จากผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างทักษะคติที่มีต่อสื่อการตูนญี่ปุ่น กับ การตระหนักรู้คุณธรรมของผู้ชม Generation Y พบว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันที่ 0.679 หมายความว่า ทักษคติที่มีต่อสื่อการตูนที่สูงขึ้น การตระหนักรู้คุณธรรมก็

จะสูงขึ้นด้วย ซึ่งตัวแปรทั้งสองนี้มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง กล่าวคือ ทักษะที่มีต่อสื่อการตูนญี่ปุ่นส่งผลมากต่อการตระหนักรู้คุณธรรม เห็นได้จากกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อสื่อการตูนญี่ปุ่นในเรื่องการนำเสนอเนื้อหาที่สะท้อนคุณธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่งผลให้มีการตระหนักรู้คุณธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน อีกทั้งกลุ่มตัวอย่างยังมีทัศนคติในด้านความรับผิดชอบมากที่สุด และยังมีการตระหนักรู้คุณธรรมในด้านความรับผิดชอบมากที่สุด ไม่เพียงเท่านั้นในด้านความรับผิดชอบยังเห็นว่าสื่อการตูนญี่ปุ่นมีการนำเสนอเนื้อหาที่สะท้อนในเรื่องการพัฒนาตนเองมากที่สุด และมีการตระหนักรู้คุณธรรมในเรื่องความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้นมากที่สุดอีกด้วย จะเห็นได้ว่าการนำเสนอและผลิตซ้ำในเนื้อหาดังกล่าวนำไปสู่การส่งเสริมให้ผู้ชมมีทัศนคติที่ดีต่อสื่อการตูนญี่ปุ่นในด้านนี้มากขึ้น ส่งผลให้เกิดการตระหนักรู้ในเนื้อหาที่แฝงอยู่ตามไปด้วย ทั้งนี้ Bloom ได้กล่าวในเรื่องการเรียนรู้ว่า พฤติกรรมทางจิตใจอย่างค่านิยม ความซาบซึ้งและทัศนคติที่ดี ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพของผู้รับสาร เริ่มจากการรับรู้และแรงจูงใจจนเกิดการตอบสนองยอมรับต่อสิ่งเร้า เกิดเป็นค่านิยมที่นำไปสู่การจัดระบบ จนกลายเป็นพฤติกรรมหรือนิสัยประจำตัวในที่สุด (ชินโนรส ถิ่นวิไลสกุล, 2555) ดังนั้น ทักษะที่มีต่อสื่อการตูนญี่ปุ่นในเชิงบวก สามารถสร้างการตระหนักรู้คุณธรรมที่แฝงอยู่ในสื่อการตูนญี่ปุ่นได้ เมื่อเกิดการตระหนักรู้ในบ่อยครั้งอาจนำมาซึ่งการเกิดพฤติกรรมในชีวิตประจำวันในที่สุด

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษางานวิจัยนี้ พบว่า 1) การเปิดรับสื่อการตูนญี่ปุ่นของผู้ชม Generation Y ซึ่งพบว่า กลุ่มที่มีอาชีพนักศึกษามีการเปิดรับสื่อการตูนญี่ปุ่นมากที่สุด จึงเสนอแนวทางการสร้างสื่อการตูนโดยสำรวจจากความชอบในหมู่นักศึกษาเพื่อนำมาเป็นแนวทางการสร้างสรรค์สื่อการตูนให้ได้รับความนิยม นอกจากนี้จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีการรับชมสื่อการตูนญี่ปุ่นเพราะมีเนื้อหาและการดำเนินเรื่องน่าสนใจ ชอบในตัวละคร การออกแบบภาพที่สวยงามและมีเพลงประกอบที่ไพเราะ รวมทั้งชอบในเสียงของนักพากย์ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้สามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนาสื่อแอนิเมชันของไทยให้น่าสนใจมากขึ้น เป็นการเพิ่มช่องทางการนำเสนอวัฒนธรรมรวมถึงสภาพสังคมไปสู่สากลโลกในรูปแบบที่หลากหลาย และยังเพิ่มมูลค่าทางศิลปะให้กับศิลปินไทยอีกด้วย 2) ทักษะที่มีต่อสื่อการตูนญี่ปุ่นของผู้ชม Generation Y เห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อสื่อการตูนญี่ปุ่นภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้อาจเกิดจากกระแสความนิยมและความชื่นชอบเดิมที่มีอยู่ จึงเห็นว่าสามารถนำสื่อการตูนญี่ปุ่นมาต่อยอดในการสร้างอาชีพโดยนำสื่อการตูนญี่ปุ่นมาเป็นส่วนประกอบได้ อย่างเช่น การสร้างคอนเทนต์จากสื่อการตูนญี่ปุ่น การสร้างผลิตภัณฑ์ หรือนำมาเป็นแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเอง 3) การตระหนักรู้คุณธรรมของผู้ชม Generation Y จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีการตระหนักรู้คุณธรรมที่แฝงอยู่ในสื่อการตูนญี่ปุ่นอยู่ในระดับมาก จึงเห็นว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคม สามารถนำสื่อการตูนญี่ปุ่นมาปรับใช้เป็นแนวทางในการสร้างแคมเปญที่ช่วยส่งเสริมค่านิยมที่ดีให้แก่สังคม โดยการนำอัตลักษณ์ของการตูนที่เห็นว่ามีเหมาะสมกับแคมเปญที่ต้องการนำเสนอมาใช้สร้างการประชาสัมพันธ์เพื่อจูงใจให้ผู้ชื่นชอบมาเข้าร่วมกิจกรรม 4) ความสัมพันธ์ของการเปิดรับสื่อการตูนญี่ปุ่น ทักษะ และการตระหนักรู้คุณธรรมจะเห็นได้ว่าแต่ละตัวแปรมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก โดยเฉพาะทักษะที่มีต่อสื่อการตูนญี่ปุ่น กับ การตระหนักรู้คุณธรรม ที่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง จึงเห็นว่าสื่อการตูนญี่ปุ่นสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีแก่สังคมได้ รวมถึงนำมาปรับใช้เป็นแนวทางในการสร้างสื่อเพื่อสื่อสารค่านิยมที่ดีไปยังผู้คน โดยเน้นเรื่องการใช้ชีวิตอย่างมีสติ และรอบคอบในการจะกระทำสิ่งต่าง ๆ เนื่องจากเป็นเรื่องที่มีการตระหนักรู้น้อยที่สุด เพื่อกระตุ้นให้เกิดตระหนักถึงการใช้ชีวิตอย่างมีสติมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2556). กระบวนทัศน์ใหม่ของสื่อการศึกษาไทย. ใน รายงานการวิจัย. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- ขจิตขวัณ กิจวิสาละ. (2564). ศาสตร์การเล่าเรื่องในสื่อการศึกษา. วารสารศาสตร์, 14(3), 9-85.
- ชวรินทร์ ศิลสุวรรณ. (2558). การเรียนรู้ของเยาวชนไทยเกี่ยวกับวัฒนธรรมญี่ปุ่นผ่านสื่อการ์ตูนญี่ปุ่น. ใน วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ชินโรส ถิ่นวิไลสกุล. (2555). ผลกระทบของงานโฆษณาที่มีต่อการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา : เยาวชนชุมชนสวนอ้อย. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ญะยา จิตรใจเย็น. (2565). การรับรู้วัฒนธรรม และองค์ประกอบการเล่าเรื่องที่ดึงดูดการชมอนิเมะญี่ปุ่น. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศาสตร์และสารสนเทศ. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิชาภัทร ตันจัต. (2563). การเปิดรับชมอนิเมะผ่านวิดีโอสตรีมมิ่งกับการรับรู้วัฒนธรรมสมัยนิยมของญี่ปุ่น. ใน การค้นคว้าอิสระวารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสื่อมวลชน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2564). สสำรวจปรากฏการณ์ Anime Boom : ทำไม ‘อนิเมะญี่ปุ่น’ จึงอยู่ยั่งยืน. เรียกใช้เมื่อ 30 สิงหาคม 2566 จาก <https://www.thairath.co.th/entertain/inter/2087431>
- ธนบดี วรวงศ์เธอ. (2565). ปัจจัยจากแรงจูงใจของการดูอนิเมะญี่ปุ่นที่มีต่อผลความสำเร็จในการประกอบอาชีพของผู้คนในเจนเนอเรชันวายในประเทศไทย. ใน วิทยานิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นรงค์ เตมอินทร์. (2550). หนังสือการ์ตูนที่วัยรุ่นไทยในชนบทชอบอ่านมากที่สุด พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาอำเภอกระนวน. ใน การศึกษาอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นิพนธ์ คุณารักษ์. (2552). ภาษาภาพยนตร์: องค์ประกอบของภาพยนตร์. วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 1(1), 20-29.
- ประมะ สตะเทวิน. (2540). หลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- ปารณพัฒน์ แอน้อย. (2560). การเรียนรู้ทางสังคมของแฟนภาพยนตร์การ์ตูนญี่ปุ่นชุด มาสค์ไรเดอร์. ใน วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อมวลชน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ลงทุนแมน. (2566). ญี่ปุ่น ดึงเงินเข้าประเทศ 300,000 ล้าน ด้วย อนิเมะ. เรียกใช้เมื่อ 30 สิงหาคม 2566 จาก <https://www.longtunman.com/43850>
- ศุภนิดา จันทรกระจ่าง. (2563). การเปิดรับทัศนคติ และพฤติกรรมการตอบสนองของผู้บริโภคต่อการสื่อสารที่ขับเคลื่อนด้วยระบบอัลกอริทึมและข้อมูลส่วนบุคคล สำหรับสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมบนเฟซบุ๊ก. ใน วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาติ ปราณีชัย และสมสมร เรืองวรบูรณ์. (2560). ผลของสื่อแอนิเมชัน ต่อความรู้และพฤติกรรมการดูแลตนเองของเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมีย. วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข, 27(2), 96-109.
- ETDA. (2022). ETDA reveals that Gen Y reclaims the throne, uses the internet the most, almost 8 hours a day, most popular, watch LIVE COMMERCE, civil servants and government officials. Win every career, use the internet almost 12 hours a day. Retrieved July 16, 2023, from <https://www.etda.or.th/th/pr-news/iub2022.aspx>
- Fishbein, M. & Ajzen, I. (1975). Belief, Attitude, Intention and Behavior: An Introduction to Theory and Research. Reading, MA: Addison-Wesley.

- Hilgard, E. R. & Bower, H. (1981). Theories of learning. (5th ed.). New Jersey: Prentice - Hall. like - to - watch - cartoons.
- MGR Online. (2022). Japan model birth "Blue Lock Buriram" Association joins hands with Newin Create new blood players Following themanga. Retrieved August 20 , 2023, from <https://mgronline.com/sport/detail/9650000116097>
- Mission To The Moon. (2023). As an adult, why do you still watch cartoons? About small happiness of being an adult. Retrieved March 29, 2024, from <https://missiontothemoon.co/psychology-why-adults-like-to-watch-cartoons/>
- Schramm, W. (1973). Channels and Audiences. In Handbook of communication. Chicago: Rand McNally College Publishing.
- The MATTER. (2017). “What can you do if you like cartoons?” From dream to reality Cartoon people's life path. Retrieved August 15 , 2023, from <https://thematter.co/entertainment/reading-too-much-cartoon-may-lead-you-to-a-job/20859>

การปรับตัวของสถานศึกษา และแนวทางการจัดการเรียนรู้
ภายหลังการระบาดใหญ่ไวรัสโควิด 19
กรณีศึกษาโรงเรียนระดับประถมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดนราธิวาส*
SCHOOL ADAPTATION AND LEARNING MANAGEMENT STRATEGIES
POST - COVID - 19: A CASE STUDY OF A PRIVATE ELEMENTARY SCHOOL IN
NARATHIWAT PROVINCE, THAILAND

อับดุลชาร์ฟ ตอยิบ และวันชัย ธรรมสังการ*

Abdulcharif Toryib and Wanchai Dhammasaccakarn

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ประเทศไทย

Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University Hatyai Campus, Thailand

*Corresponding author E-mail: a.chariftoryib@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับตัวของสถานศึกษา และแนวทางการจัดการเรียนรู้หลังการระบาดของโควิด - 19 กรณีศึกษาโรงเรียนระดับประถมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดนราธิวาส โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาจากบุคคล 4 กลุ่ม จำนวน 21 คน ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้ปกครอง 6 คน 2) กลุ่มนักเรียน 6 คน เลือกจากกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 3) กลุ่มครูผู้สอน 6 คน ต้องมีประสบการณ์ทำงานภายในโรงเรียนไม่น้อยกว่า 2 ปี และ 4) กลุ่มผู้บริหาร 3 คน มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียน มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 2 ปี วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบรายงานเชิงพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า การปรับตัวของสถานศึกษามีการปรับตัว 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) การบริหารสถานศึกษา มี 3 องค์ประกอบด้วยกัน ได้แก่ การบริหารบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารเทคโนโลยี 2) การจัดการเรียนรู้ ภายหลังการระบาดโควิด 19 การจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องมีการปรับตัวให้มีความยืดหยุ่น และมีความทันสมัย 3) การพัฒนาสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ เป็นส่วนสำคัญของการสร้างความน่าเชื่อถือของโรงเรียน คือ การมีสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการพัฒนาในด้านวิชาการ และด้านร่างกายของผู้เรียน แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญ 3 แนวทาง ประกอบด้วย 1) การผนวกรวมเทคโนโลยี เพื่อให้การศึกษามีความยืดหยุ่น และสอดคล้องกับบริบทสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง 2) การพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล เป็นทักษะที่มีความสำคัญจำเป็นต้องมีการอบรม และถ่ายทอดความรู้ให้แก่ครูผู้สอน เพื่อนำมาเป็นเครื่องมือในการสอนที่มีความสร้างสรรค์ 3) การเลือก และออกแบบเนื้อหาการเรียนรู้ โดยผ่านความร่วมมือของสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

คำสำคัญ: โควิด - 19, การปรับตัว, การจัดการเรียนรู้, โรงเรียนระดับประถมศึกษาเอกชน, จังหวัดนราธิวาส

* Received March 22, 2024; Revised April 6, 2024; Accepted April 16, 2024

Abstract

The objective of this research is to investigate the school adaptation and learning management strategies post covid - 19: Case study of a private elementary school in Narathiwat province, Thailand. The study utilizes a qualitative research approach, collecting data through in-depth interviews with key informants from four groups, totaling 21 individuals. These groups include 1) parents (6 individuals), 2) students (6 individuals, selected from Grade 6), 3) teaching staff (6 individuals with at least 2 years of teaching experience within the school), and 4) school administrators (3 individuals directly involved in school management with at least 2 years of experience in educational administration). Data analysis employs content analysis, presenting findings in a narrative analysis report. The research reveals that school adaptation involves three dimensions. 1) School Management Adaptation: This includes three interconnected components: personnel management, budget management, and technology management. 2) Learning Management Post - COVID - 19: Flexible and contemporary learning management strategies are necessary post-pandemic to adapt effectively. 3) Development of Learning Environment: Creating a supportive learning environment is crucial for fostering academic and physical development among students. Three important learning management strategies include. 1) Integration of Technology: Integrating technology to make education more flexible and responsive to changing societal contexts. 2) Development of Digital Skills: Digital skills are crucial and require training and knowledge transfer to teaching staff, enabling them to utilize innovative teaching tools effectively. 3) Collaborative Curriculum Design: Involving schools, teachers, students, parents, and the community in the selection and design of learning content.

Keyword: COVID - 19 Pandemic, Adaptation, Learning Management, Private Elementary School, Narathiwat Province.

บทนำ

หลังจากการระบาดใหญ่ของโควิด - 19 ทำให้หน่วยงานในทุกสถาบันทางสังคมมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานอย่างรวดเร็ว เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในประวัติศาสตร์ของโลก ที่ขยายความรุนแรงและการระบาดไปสู่ทุกปริมณฑลด้วยความรวดเร็วอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ความรู้และประสบการณ์จากอดีตไม่อาจเป็นประโยชน์ในการเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคตเสมอไป หน่วยงานต่าง ๆ ต้องสร้างกระบวนการรับข้อมูลและเรียนรู้องค์ความรู้ ชุดใหม่สำหรับอนาคต โดยเฉพาะการทำความเข้าใจเรื่องการเตรียมรับมือกับความไม่แน่นอนที่อาจจะเกิดขึ้นได้ใหม่ในอนาคต (WHO, 2024); (Chelong, A., 2022)

สถาบันการศึกษานับว่าเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญของมนุษย์ ที่ต่างก็ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดครั้งนี้ ในหลายสถาบันการศึกษา มีการปรับเปลี่ยนการบริหารสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ รวมถึงสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ เพื่อให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงนี้ เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างปกติ ทั้งนี้ก็มีการปรับตัวที่แตกต่างกันออกไปทั้งในรูปแบบออนไลน์ และกายภาพ (กรมประชาสัมพันธ์, 2564) สำหรับประเทศไทยเมื่อการระบาดของโควิด - 19 ได้คลี่คลายลง สถานการณ์โดยภาพรวมของสังคมดีขึ้นตามลำดับ และทางด้านภาคการศึกษา ก็ได้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนให้กลับมาสู่สภาวะปกติมากยิ่งขึ้นตามลำดับ โดยในช่วงแรกสถานศึกษาได้ดำเนินการตามมาตรการเตรียมสถานศึกษาให้เป็นไปตามการประกาศของภาครัฐ

กรมควบคุมโรค (กระทรวงสาธารณสุข, 2562) ทั้งนี้ จากมาตรการของหน่วยงานข้างต้นทำให้สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการปรับตัวทั้งสภาพแวดล้อมโดยรวมของสถานศึกษาและวิธีการจัดการการเรียนการสอนให้สามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่น

สถานศึกษาได้มีความพยายามเพื่อปรับตัวให้สามารถรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ นอกจากนี้ บุคลากรภายในสถานศึกษาต่างก็ต้องมีความพยายามปรับตัวให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารศึกษาที่มีความพยายามสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนและสามารถรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ ในขณะเดียวกันผลกระทบจากการระบาดครั้งนี้ได้มีได้ส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้องเพียงอย่างเดียว ยังส่งผลต่อนักเรียนและผู้ปกครองทั้งทางตรงและทางอ้อมเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านของรายได้ของผู้ปกครองและรายจ่ายที่มากขึ้นซึ่งเป็นผลมาจากการปรับตัวของบางสถานศึกษาที่มีการเปลี่ยนมาใช้รูปแบบออนไลน์ทำให้บางครอบครัวต้องมีการซื้ออุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน เมื่อเหตุการณ์กลับมาสู่สภาวะปกติทำให้หลายโรงเรียนประสบปัญหาในด้านของพฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไปและพัฒนาการบางส่วนของผู้เรียนบางกลุ่มที่มีความช้ากว่าที่ควร เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการเข้าสังคม อันเนื่องมาจากการจำกัดพื้นที่อาศัย และการเว้นระยะห่างในสังคมในช่วงการระบาด ทำให้โรงเรียนจำเป็นต้องมีความพยายามพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหา ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในด้านวิชาการ และทักษะทางสังคมที่ดีได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เตชินี ทิมเจริญ และชรินทร์ มั่งคั่ง ได้กล่าวว่าการใช้การจัดการเรียนรู้ที่ดีสามารถเสริมทักษะของผู้เรียนได้รอบด้าน เช่น ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม ทักษะการวางแผน ซึ่งเป็นประโยชน์แก่นักเรียนในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน (เตชินี ทิมเจริญ และชรินทร์ มั่งคั่ง, 2565)

จากสถานการณ์ดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาการปรับตัวของสถานศึกษาหลังการระบาดโควิด - 19 ของโรงเรียนระดับประถมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดนราธิวาส เพื่อเป็นกรณีศึกษาให้ได้มาซึ่งข้อมูลสำคัญที่เป็นบทเรียนในการนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา รวมถึงนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เป็นจริง ทั้งนี้ ก็เพื่อมุ่งหวังให้สามารถบริหารสถาบันการศึกษาให้เป็นไปตามแนวคิดการบริหารการศึกษาไทยในยุคไทยแลนด์ 4.0 (ศราวุฒิ ชันคำหมื่น และรัตนา กาญจนพันธ์ุ, 2566) ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนและผู้สอนให้มีคุณภาพทัดเทียมกับนานาชาติต่อไปได้ด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการปรับตัวของสถานศึกษาและแนวทางการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาหลังการระบาดของโควิด - 19 ของโรงเรียนระดับประถมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดนราธิวาส

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประเภทกรณีศึกษา (Case study) (George, A. L. & Bennett, A., 2005) กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) กลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 คน 2) กลุ่มครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานมาแล้ว 2 ปี จำนวน 6 คน 3) กลุ่มผู้ปกครองของนักเรียน จำนวน 6 คน และ 4) กลุ่มผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนและมีประสบการณ์บริหารสถานศึกษา 2 ปีขึ้นไป จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 21 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์โดยอาศัยการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีลักษณะเป็นปลายเปิดที่สามารถเจาะลึกการสัมภาษณ์ทั้งนี้ ตัวผู้วิจัยเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการดำเนินการทางการวิจัยโดยตรง โดยตัวผู้วิจัยเองจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ปรากฏการณ์ข้อมูลที่ได้ และการวิเคราะห์ข้อมูลตลอดจนการสร้างแนวคิดเพื่อรองรับและอธิบายเพื่อหาข้อสรุปของงานวิจัย นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะใช้เครื่องบันทึกเสียงพกพาเพื่อบันทึกเสียงร่วมด้วย โดยใช้เวลาประมาณ 30 นาที ถึง 1 ชั่วโมง

ในแต่ละคน ทั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยตรง (Face to Face) ณ สถานศึกษาของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และสัมภาษณ์ผ่านทางโทรศัพท์หากผู้ให้ข้อมูลสำคัญไม่สะดวกในการสัมภาษณ์โดยตรง สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 8 ขั้นตอน (Colaizzi, P., 1978) ดังนี้

1. ถอดเทปบทสัมภาษณ์ คำต่อคำจากบทสัมภาษณ์ทั้งหมด และบันทึกบทสัมภาษณ์ในไฟล์เอกสารด้วยโปรแกรม Microsoft word
2. จัดเก็บบทสัมภาษณ์ที่ถอดเทปแล้วลงในแฟ้มเอกสาร ที่ผู้วิจัยได้เตรียมไว้ เพื่อรอการตรวจสอบข้อมูลที่ต้องอีกครั้ง
3. ตรวจสอบบทสัมภาษณ์อีกครั้งเพื่อพิจารณาความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนนำข้อมูลไปทำการวิเคราะห์
4. จัดแยกประเภทของข้อมูลตามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
5. สร้างมโนทัศน์โดยการนำเอาข้อมูลที่แตกออกเป็นหน่วยย่อย และที่ได้รับการกำหนดรหัสเรียบร้อยแล้วนั้นกลับมารวมกันเข้าใหม่ แต่เป็นการรวมเพื่อให้ได้ข้อมูลเป็นกลุ่ม ๆ ตามลักษณะความสัมพันธ์ที่หน่วยย่อยเหล่านั้นมีต่อกัน เพื่อให้เกิดกลุ่มมโนทัศน์ (Category) ซึ่งเป็นข้อมูลที่จัดเป็นระเบียบเป็นกลุ่มแล้ว
6. เชื่อมโยงกลุ่มมโนทัศน์ (Category) ตามแบบแผนของสิ่งที่ศึกษาในกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปสิ่งที่ได้ค้นพบ ตามที่กำหนดไว้ในคำถามวิจัย
7. ยืนยันการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นสุดท้ายเพื่อนำไปสู่การสร้างข้อสรุปของข้อค้นพบจากการวิจัย
8. ตรวจสอบและสะท้อนคิดการวิเคราะห์ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์และเอกสารที่เกี่ยวข้องอีกครั้งแบบกลับไปกลับมาเพื่อให้มั่นใจว่ากรอบแนวคิด มีความสอดคล้องกับข้อมูลทำการวิเคราะห์โดยพิจารณาจากความอึดตัวของข้อมูล (Reid, A. J., 1996) พร้อมทั้งตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีการสามเส้าด้านทฤษฎีหลังการวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า การปรับตัวของสถานศึกษามีการปรับตัว 3 มิติด้วยกัน 1) การบริหารสถานศึกษา มี 3 องค์ประกอบด้วยกัน ได้แก่ การบริหารบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารเทคโนโลยี 2) การจัดการเรียนรู้ ภายหลังการระบาดโควิด 19 การจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องมีการปรับตัวให้มีความยืดหยุ่น และมีความทันสมัย 3) การพัฒนาสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้เป็นส่วนสำคัญของการสร้างความน่าเชื่อถือของโรงเรียน คือ การมีสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการพัฒนาในด้านวิชาการ และด้านร่างกายของผู้เรียน แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญ 3 แนวทาง ประกอบด้วย 1) การผนวกรวมเทคโนโลยี เพื่อให้การศึกษามีความยืดหยุ่น และสอดคล้องกับบริบทสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง 2) การพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล เป็นทักษะที่มีความสำคัญจำเป็นต้องมีการอบรมและถ่ายทอดความรู้ให้แก่ครูผู้สอน เพื่อนำมาเป็นเครื่องมือในการสอนที่มีความสร้างสรรค์ 3) การเลือกและออกแบบเนื้อหาการเรียนรู้ โดยผ่านความร่วมมือของสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การปรับตัวของสถานศึกษาภายหลังการระบาดใหญ่ไวรัสโควิด 19 กรณีศึกษาโรงเรียนระดับประถมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดนราธิวาส

การบริหารสถานศึกษา

จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาหลังการระบาดใหญ่ของโควิด 19 มีการปรับตัวใน 3 ด้าน

1. ด้านทรัพยากร การพัฒนาและการดูแลบุคลากรถือเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องให้ความสำคัญอย่างมากหากต้องการพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้การดูแลและให้ความสำคัญที่ต่ออย่างสม่ำเสมอต่อบุคลากรยังสามารถสร้างประโยชน์เพื่อสามารถบรรลุพันธกิจที่องค์กรนั้น ๆ ที่ได้วางไว้ได้การบริหาร

องค์กรถือเป็นสิ่งที่มีความท้าทายอย่างสูง โดยเฉพาะการบริหารทรัพยากรบุคคลต้องมีการเอาใจใส่และดูแลอย่างสม่ำเสมอ ทรัพยากรบุคคลถือเป็นทรัพยากรที่มีค่าที่สุดภายในองค์กรเพื่อที่จะสามารถขับเคลื่อนองค์กรให้ประสบความสำเร็จ

2. ด้านเงินทุน การปรับตัวโดยเฉพาะการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่ได้รับผลกระทบหลังการระบาดใหญ่ สถานศึกษาควรมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติเกี่ยวกับวิธีการในการถ่ายทอดความรู้และการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมผ่านการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามามีส่วนร่วมกับการศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องมีการสนับสนุนในด้านเงินทุนจากสถานศึกษาเช่นกัน นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมที่ดีภายในโรงเรียนมีความสำคัญอย่างมากในปัจจุบันเนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคที่มากขึ้น การสร้างบริเวณเพื่อที่จะสามารถสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้แก่เด็กถือเป็นสิ่งที่สถานศึกษาควรคำนึงนอกจากนี้การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่สามารถเป็นส่วนกระตุ้นพัฒนาการที่ดีของผู้เรียนได้ ทั้งนี้ มีข้อบังคับเพื่อการควบคุมโรคก่อนที่จะเปิดสถานศึกษา โดยการลงทุนซื้อแอลกอฮอล์ ชุดตรวจโควิด อุปกรณ์เพื่อใช้ในห้องพักคอยในกรณีที่มีการระบาดของโควิดเพิ่มขึ้น ในปัจจุบันที่มีการระบาดของโรคต่าง ๆ ในสังคมการสร้างสถานที่เพื่อพักคอยและเพื่อลดการระบาดของโรคภายในสถานที่ที่มีความแออัดเช่น สถานศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากเพื่อไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโรคเป็นวงกว้างโดยสิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องมีการใช้เงินทุนเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการพัฒนาสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

3. ด้านเทคโนโลยี การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้หลังระบาดโดยให้ผู้เรียน ผู้สอนสามารถใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยได้อย่างทั่วถึง รวมถึง ลงทุนจัดซื้ออุปกรณ์เทคโนโลยีสแกนใบหน้าเพื่อตรวจวัดอุณหภูมิเพื่อสร้างความปลอดภัยให้แก่เด็กนักเรียนและบุคลากรของโรงเรียนนอกจากนี้ยังสามารถเพิ่มความมั่นใจให้แก่ผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียนมากยิ่งขึ้น ในปัจจุบันสถานศึกษาจำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมโดยรอบอยู่ตลอดเวลาทำให้การพัฒนาเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างมาก เพื่อสร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตัวเอง ครูผู้สอนสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นส่วนพัฒนาการเรียนรู้ภายในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ใจสังคมปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยอยู่ในชีวิตประจำวันอยู่ตลอดเวลาการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในสถานศึกษาจะทำให้สถานศึกษาไม่เป็นที่ที่มีความล้าหลังต่อยุคสมัย

การพัฒนาสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้

การสร้างบรรยากาศที่ดีสามารถสนับสนุนเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี โรงเรียนจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนาความรู้ของนักเรียน โดยให้สถานที่ที่มีความเหมาะสม มีความพร้อม และมีความน่าสนใจ นอกจากนี้ การสร้างพื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมที่ดียังเป็นมาตรฐานที่สำคัญของสถานศึกษาเพื่อใช้ในการเรียนการสอนและสามารถใช้เป็นพื้นที่เพื่อสนับสนุนทีมงานที่มีคุณภาพและมีความเชี่ยวชาญเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา เมื่อสถานศึกษาสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีให้เกิดขึ้นได้แล้ว จะสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ปกครองของผู้เรียนว่าสถานศึกษามีความพร้อมที่จะสนับสนุนการเรียนของนักเรียน พร้อมทั้งเป็นที่ที่เต็มไปด้วยแรงบันดาลใจ ซึ่งจะทำให้ผู้ปกครองเกิดความประทับใจ และมีความเชื่อมั่นต่อโรงเรียน

การปรับตัวด้านการจัดการเรียนรู้

การศึกษาเปรียบเสมือนสายธารแห่งความรู้และความก้าวหน้าของมนุษย์ในสังคมให้เกิดการตระหนักรู้ คิดและพัฒนาตนเอง เมื่อมีปรากฏการณ์ใดที่สร้างผลกระทบต่อการศึกษาอาจทำให้สังคมนั้นถูกชะงักได้ มีความพยายามสร้างรูปแบบทางการเรียนรู้เพิ่มเติมทั้งวิธีการสอนในรูปแบบออนไลน์ หรือการสอนโดยการใช้สื่อผ่านเทคโนโลยีที่ทันสมัย แต่ถึงอย่างนั้นการศึกษาควรสร้างทางเลือกให้เกิดความยืดหยุ่นและเพื่อให้การศึกษาสามารถดำเนินการต่อไปถึงแม้จะมีอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ การนำเทคโนโลยีมาช่วยในการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญ

เนื่องจากสามารถช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการฝึกทักษะที่มีความจำเป็นเพื่อให้นักเรียนได้มีความพร้อมในด้านการเรียนรู้และในด้านการใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างเต็มที่และเกิดประโยชน์สูงสุด การเรียนในรูปแบบออนไลน์มีความสะดวกสบาย และมีความยืดหยุ่นมากก่อนการเรียนในห้องปกติ นักเรียนสามารถเลือกสภาพแวดล้อมตามความต้องการได้เพื่อให้สามารถทำการเรียนการสอนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ แต่ถึงกระนั้นมีความท้าทายในการรักษาสมาธิและความสนใจของผู้เรียนให้สามารถจดจ่อกับการเรียนได้เป็นระยะเวลานานเป็นสิ่งที่ไมใช่นักเรียนทุกคนจะสามารถทำได้ นอกจากนี้ ยังสามารถเป็นเกิดปัญหาที่มาจากเทคโนโลยีที่มีความแตกต่างกันอาจส่งผลกระทบต่อความพร้อมในการเรียนของผู้เรียนซึ่งจะนำมาสู่การเพิ่มรายจ่ายครัวเรือนที่มากขึ้น

แนวทางการจัดการเรียนรู้ภายหลังการระบาดใหญ่ไวรัสโควิด 19 กรณีศึกษาโรงเรียนระดับประถมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดนราธิวาส

การผนวกเทคโนโลยี

การผนวกเทคโนโลยีกับการเรียนรู้ถือเป็นสิ่งใหม่ในทุกสถานศึกษาต้องมีการพัฒนา และผลักดันให้สามารถใช้ได้อย่างเต็มที่ในสถานศึกษา การเรียนการสอนในปัจจุบันไม่เพียงแต่เกิดขึ้นภายในห้องเรียนแต่สามารถเกิดได้จากทุกหนแห่งผ่านการใช้เทคโนโลยีอย่างมีคุณภาพ การใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเป็นส่วนตัวมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีความยืดหยุ่นมากพอเพื่อให้นักเรียนสามารถเลือกการเรียนตามความถนัดที่นักเรียนคนนั้น ๆ มีความถนัดและสามารถเลือกเนื้อหาการเรียนตามที่ตนเองต้องการได้ เทคโนโลยียังช่วยให้การสื่อสารระหว่างนักเรียนและครูผู้สอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีความต่อเนื่องในการให้คำแนะนำกับนักเรียนต่อเนื้อหาที่เรียนอีกด้วย การพัฒนาองค์กรทางการศึกษาให้มีความเข้าใจในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีเป็นตัวช่วยถือมีความสำคัญเป็นอย่างมากเพื่อให้ดำเนินกิจกรรมทางการศึกษาได้อย่างเต็มประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ ครู และนักเรียน ซึ่งสถานศึกษาอาจดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ได้ 1) วางแผนและวิเคราะห์ 2) การอบรมและพัฒนา 3) การพัฒนาและทดสอบ 4) การประเมินและปรับปรุง 5) การสนับสนุนและการเสริมสร้าง ซึ่งการดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหลากหลายภาคส่วนโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ปกครอง โดยอาจนำสู่การเรียนรู้ควบคู่เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

การพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล

การพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลเป็นทักษะที่สำคัญอีกหนึ่งในปัจจุบันสามารถกล่าวได้ว่าในสังคมปัจจุบันเราถูกล้อมรอบและอาศัยอยู่กับเทคโนโลยีดิจิทัลในทุกที่และทุกเวลา เทคโนโลยีดิจิทัลมีส่วนสำคัญต่อชีวิตประจำวันของเราทุกคน ดังนั้น การใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลมีผลกระทบที่หลากหลายต่อชีวิตของเราตั้งแต่การช่วยให้เราสามารถเชื่อมต่อกับสังคมโดยรอบได้อย่างสะดวกมากขึ้น และเพิ่มความสะดวกสบายต่อการค้นคว้าและศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นแต่ถึงกระนั้นการใช้สื่อดิจิทัลที่มีความสะดวกสบายผู้ใช้ควรได้รับคำแนะนำและควรมีผู้คัดกรองเนื้อหาเพราะเราอาจตกเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพที่คอยฉวยโอกาสจากความผิดพลาดและความไม่รอบคอบของผู้ใช้อีกด้วย การพัฒนาทักษะดิจิทัลไม่เพียงแต่สำคัญกับนักเรียนเพียงอย่างเดียว แต่สำคัญสำหรับครูผู้สอนอีกด้วย เมื่อต้องการพัฒนาองค์กรให้มีความทันสมัยเราจำเป็นต้องมีการสนับสนุนการพัฒนาให้ครอบคลุมทุก ๆ ภาคส่วน โดยครูผู้สอนที่มีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีมีโอกาที่จะประสบความสำเร็จในการสร้างความเข้าใจในเนื้อหาแก่ผู้เรียนและสร้างความสนใจในเนื้อหาอีกด้วย การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะให้มีความรู้ความสามารถในการเทคโนโลยีดิจิทัลจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากต่อครูในสถานศึกษาในปัจจุบัน

การเลือกและออกแบบเนื้อหาการเรียนรู้

การเริ่มกิจกรรมการเรียนรู้จำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมในหลากหลายด้าน เช่น เทคนิคการสอน เนื้อหาการสอน และสื่อการสอน เพื่อให้การเรียนรู้การสอนของผู้เรียนและผู้สอนสามารถกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องไปในทางเดียวกัน นอกจากนี้ยังสามารถเพิ่มความไหลื่นของการสื่อสารรับสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผ่านการใช้เนื้อหา และเทคนิคการสอนที่เหมาะสม โดยมีสื่อการสอนที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับเนื้อหาเป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนสามารถเห็นหรือจับต้องในสิ่งที่กำลังศึกษา การพัฒนาเทคนิคการสอนที่เหมาะสมสำหรับแต่ละช่วงชั้นเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้นมีความแตกต่างกันอย่างมากทั้งด้านสติปัญญาและการพัฒนาการ ดังนั้น การพัฒนาเทคนิคการสอนที่เหมาะสมจะช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น และส่งผลให้การเรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปอย่างเต็มที่ โดยสามารถดำเนินการตามข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) การปรับเปลี่ยนสถานการณ์ในการสอน 2) การเพิ่มการใช้เทคโนโลยีที่มีความทันสมัยในการสอน 3) การเพิ่มตัวต่อที่มีความสามารถเจาะจงตามความต้องการมาช่วยสอนในบางเนื้อหา 4) การสร้างพื้นที่และสถานการณ์ที่น่าสนใจเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนการสอนมีความสำคัญอย่างมากต่อครูผู้สอนที่ต้องมีการเตรียมเนื้อหาก่อนการสอน ทั้งเนื้อหาที่จะสอนและเนื้อหาประเด็นรอบตัว เนื่องจากนักเรียนมักมีความสนใจและเต็มไปด้วยคำถามที่ต้องการคำตอบจากผู้ที่เขาเรียน การนำเสนอเนื้อหาต่าง ๆ ควรมีการใช้กิจกรรมที่มีความสนุก หรือการอธิบายผ่านสื่อ ที่จะสามารถเพิ่มความน่าสนใจเพื่อให้นักเรียนสามารถจดจำและสนใจต่อเนื้อหาที่ครูกำลังถ่ายทอดได้ นอกจากนี้การสร้างสภาพแวดล้อมที่สร้างความไว้วางใจระหว่างครูและนักเรียนก็เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมาก เพราะจากเพิ่มความใกล้ชิดและความสนิทสนมระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเพื่อนำไปสู่ประสิทธิภาพสูงสุดในการจัดกิจกรรมทางการศึกษา

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่ได้นำเสนอไปในหัวข้อก่อนหน้านี้ ชี้ให้เห็นว่าหลังการระบาดของโรคโควิด - 19 การบริหาร การศึกษา การจัดการเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้เป็นสิ่งที่โรงเรียนได้มีการปรับตัวเพื่อตอบสนองกับ สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต โดยที่การบริหารการศึกษาควรได้รับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ทางเลือกเพื่อพัฒนาแผนการทำงานกรณีอาจจะมีภาวะความเสี่ยงของการระบาดใหม่เกิดขึ้น ในงานวิจัยของ อีร์ ภวังคนันท์ ได้เสนอแนวคิดการบริหารการศึกษาในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด - 19 ในยุคฐานวิถีชีวิต ใหม่เน้นการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สร้างสรรค์ ในขณะที่เกี่ยวกับการเตรียมครูและบุคลากรในสถานศึกษาก็เป็นประเด็นที่ควรให้ความสำคัญ โดยเฉพาะการให้การอบรมและ สนับสนุนเพื่อให้ผู้สอนมีทักษะในการสอนออนไลน์และการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร (อีร์ ภวังคนันท์, 2564) สอดคล้องกับงานวิจัยของของ ศุภวรรณ การุญญะวีร์ ที่กล่าวถึงความสำคัญถึงการพัฒนาทักษะออนไลน์สำหรับผู้สอน เพื่อให้ผู้สอนสามารถสร้างความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียน รูปแบบการเรียนรู้ การออกแบบหน่วย การเรียนรู้ รวมถึงทำให้ผู้สอนอย่างมีแผนที่เหมาะสมในการสอน

สำหรับการจัดการเรียนรู้ ต้องให้ความสำคัญกับการเรียนการสอน ควรมีความยืดหยุ่นสามารถเปลี่ยนแปลงตามสภาพสังคมหรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมและต้องมีการสนับสนุนที่ดีจากผู้บริหารการศึกษาและ จากสังคม นอกจากนี้ ควรมีสภาพอารมณ์และพฤติกรรมของผู้เรียนที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน (ศุภวรรณ การุญญะวีร์, 2564) สอดคล้องกับงานวิจัยของ โรงกร ล้อมงคล กล่าวว่า โรงเรียนควรจัดให้มีโปรแกรมเพื่อจัดการความเครียดหรือกิจกรรมคลายเครียดในช่วงที่มีการเรียนการสอนใน รูปแบบออนไลน์ โดยการคัดกรองเพื่อค้นหาเด็กนักเรียนที่อาจมีความเครียดในช่วงการเรียนออนไลน์ นอกจากนี้การให้ คำปรึกษาและให้การช่วยเหลือเด็กนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อป้องกันการเกิดความเครียดสะสมจนอาจเกิด ภาวะซึมเศร้าหรือโรคทางจิตเวชที่รุนแรงที่อาจตามมาได้

สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ เป็นอีกหนึ่งสิ่งสำคัญที่ทุกสถานศึกษาควรให้ความสำคัญการเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพขึ้นมาได้ต้องอาศัยหลายตัวช่วยจากหลายด้านเช่นการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่ปลอดภัย (โรจกร ลือมงคล, 2565) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร รุ่งเรืองกลกิจ และคณะ กล่าวว่าผู้สอนสามารถสร้างวิถีหลากหลายในการสร้างพื้นที่ปลอดภัยในการเรียนรู้ เช่น การจัดที่นั่งแบบวงกลม การฟังด้วยหัวใจ และการกำหนดข้อตกลงในการเรียนรู้ ผู้เรียนมีความเข้าใจตัวเองและผู้อื่น มีความกล้าแสดงออกมากยิ่งขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้นอกห้องเรียนได้เช่นที่บ้านหรือในชุมชน เพื่อความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนให้มีความใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น สถาบันการศึกษาควรสนับสนุนโครงการเพื่อสามารถปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางดิจิทัลและทางกายภาพในการเรียนรู้ การสนับสนุนการเรียนรู้ที่ไม่จำกัดที่สถานที่ที่เป็นอีกหนึ่งทางเลือกเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมตามความเหมาะสมหรือเพื่อให้ผู้เรียนสามารถสามารถมีพื้นที่เพื่อเรียนรู้ด้วยตัวเอง โดยที่ทางสถานศึกษาควรสนับสนุนในด้านอุปกรณ์เพื่อจัดทำสื่อ หรือสร้างพื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวก (สมพร รุ่งเรืองกลกิจ และคณะ, 2562) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีสุตา ไชยวิจารณ์และคณะ กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ควรมีการอำนวยความสะดวกรวมถึงด้านความปลอดภัย การปรับปรุงอาคารสถานที่เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกถึงความเปลี่ยนแปลงและกระตุ้นต่อการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความเข้าใจการจัดการเรียนการสอนที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทางสถานศึกษาควรสร้างพื้นที่สำหรับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์และกิจกรรมด้านวิชาการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและผู้สอน นอกจากนั้นควรมีกาให้ความรู้ต่อผู้ใช้สถานที่ให้เกิดความรักและความหวงแหนร่วมกันในการใช้พื้นที่ดังกล่าวเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ การศึกษาไม่เพียงแต่เกิดขึ้นเฉพาะในสถานศึกษาแต่ชุมชนโดยรอบ หรือสังคมโดยรอบสถานศึกษามีส่วนร่วมต่อการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีและเอื้อต่อการศึกษา ดังนั้น การสร้างชุมชนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการสร้างชุมชนทางออนไลน์หรือที่สถานที่ที่นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์และสามารถพัฒนาการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น การศึกษาและค้นคว้าเกี่ยวกับสร้างชุมชนการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ชุมชนและสังคมต้องตระหนักและให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง (ศรีสุตา ไชยวิจารณ์ และคณะ, 2558) สอดคล้องกับงานวิจัยของ มัณฑนา ศรีพุทธา กล่าวว่า การศึกษาเกี่ยวกับชุมชนการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สามารถพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของครูผู้สอนและพัฒนาการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ที่สามารถเสริมทักษะเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น โดยที่สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจมีการร่วมมือกันเพื่อวางแผนพัฒนาให้มีความก้าวหน้าต่อไป (มัณฑนา ศรีพุทธา, 2564)

แนวทางการจัดการเรียนรู้หลังการระบาดใหญ่โควิด-19 ควรมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ในด้านของการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียนนอกจากนี้การใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ สามารถเพิ่มประสิทธิภาพของผู้สอนเพื่อที่จะสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข ซึ่งการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและมีความยืดหยุ่นซึ่งสามารถเป็นส่วนช่วยพัฒนาการศึกษาให้เป็นเลิศ สอดคล้องกับงานวิจัยการเรียนรู้เชิงรุกแนวทางการเรียนการสอนที่เป็นเลิศในศตวรรษที่ 21 ของ ภริมา วิธาสถิตกุล และชนินันท์ แยมขวัญยืน กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เป็นเลิศในศตวรรษที่ 21 ผ่านการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการออกแบบการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนเพื่อขยายขอบเขตความรู้จากการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอสิ่งที่ผู้เรียนสนใจอย่างแท้จริง ผ่านวิธีการหรือการออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีการกำหนดอย่างเป็นขั้นตอน (ภริมา วิธาสถิตกุล และชนินันท์ แยมขวัญยืน, 2565)

การปรับตัวของสถานศึกษาและ แนวทางการจัดการเรียนรู้หลังการระบาดใหญ่ของโควิด - 19 ต้องถูกทำขึ้นด้วยการร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนโดยรอบ เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงซึ่งสามารถจัดทำผ่านกระบวนการร่วมมือ

ระหว่างครูผู้สอน และผู้เรียนผ่านรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบระดมความคิด เพื่อสามารถพัฒนาทักษะทางสังคมที่ดีให้แก่ผู้เรียนได้ทั้งในด้านการสื่อสาร และการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น นอกจากนี้ยังสามารถดำเนินการควบคู่กับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อให้เนื้อหาที่เรียนเกิดความน่าสนใจสามารถเพิ่มสมาธิของผู้เรียนที่มีต่อเนื้อหาผ่านการทดลองและการลงมือปฏิบัติจริงสามารถสอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ที่ทันสมัย สามารถปรับตัวทันกับโลกที่มีการผันผวนและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้อย่างทันท่วงที

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การปรับตัวของสถานศึกษาและ แนวทางการจัดการเรียนรู้หลังการระบาดใหญ่ของโควิด 19 จำเป็นต้องใช้การมีส่วนร่วมของหลายฝ่ายได้แก่ บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน การบริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพที่ดีต่อสังคมและสามารถก้าวทันโลกที่มีความผันผวนอยู่ตลอดเวลา การจัดการเรียนรู้ต้องสามารถออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้โดยอาศัยทักษะของครูผู้สอนที่ได้มีการพัฒนาผ่านการฝึกฝนและอบรม โดยที่ต้องได้รับการสนับสนุนที่ดีจากสถานศึกษา ในขณะเดียวกันการสร้างสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยต้องได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายบริหารสถานศึกษาและชุมชนเพื่อให้เกิดสังคมที่เกื้อหนุนต่อการศึกษา นอกจากนี้การศึกษาภายในสถานศึกษาควรมีการวางแผนควบคู่กับการใช้เทคนิคการสอนต่าง ๆ ในการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอนและผลลัพธ์ที่ดีของการเรียนของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับบริบทของพื้นที่ เพื่อให้เกิดข้อมูลที่สามารถยืนยันถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงจากผลการวิจัย หากได้นำข้อค้นพบจากการวิจัยไปใช้ในการออกแบบแบบสอบถามในงานวิจัยเชิงปริมาณก็จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นเชิงประจักษ์ยิ่งขึ้น ทั้งนี้ สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้ไปใช้ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารการศึกษา การจัดการเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้กับสถานศึกษาต่อไปได้ด้วยเช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมประชาสัมพันธ์. (2564). กระทรวงศึกษาธิการกำหนด 5 รูปแบบการเรียนการสอนรองรับการเปิดภาคเรียนให้เหมาะสมแต่ละภูมิภาคของประเทศ. เรียกใช้เมื่อ 16 ธันวาคม 2566 จาก <https://www.prd.go.th/th/content/category/detail/id/9/iid/19133>
- กระทรวงสาธารณสุข. (2562). คำแนะนำและมาตรการในการป้องกันควบคุมโรคไข้หวัดใหญ่สำหรับโรงเรียนและสถานศึกษา. เรียกใช้เมื่อ 16 ธันวาคม 2566 จาก https://ddc.moph.go.th/o_dpc7/news.php?news=11064&deptcode=
- เตชินี ทิมเจริญ และชรินทร์ มั่งคั่ง. (2565). การจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. วารสารการวิจัยกาสะลองคำ, 16(1), 97-107.
- ธีร์ ภวังคนันท์. (2564). การบริหารการศึกษาในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่. วารสารบรรณการศึกษาศาสตร์และมนุษยสังคมศาสตร์, 2(2), 25-32.
- ภริมา วิณาสถิตกุล และชนินันท์ แยมขวัญยืน. (2565). การเรียนรู้เชิงรุก: แนวทางการเรียนการสอนที่เป็นเลิศในศตวรรษที่ 21: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 6(3), 922-933.
- มณฑนา ศรีพุทธา. (2564). ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- โรงกร ลีอมงคล. (2565). ความเครียดในการเรียนออนไลน์ ช่วงการระบาดของโรคโควิด - 19 :กรณีศึกษาในนักเรียนมัธยมศึกษาของโรงเรียนคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ. วารสารศูนย์อนามัยที่ 9, 16(3), 772-783.
- ศราวุฒิ ชันคำหมื่น และรัตนา กาญจนพันธ์. (2566). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาประเทศไทย 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 18(1), 57-71.
- ศรีสุตา ไชยวิจารณ์ และคณะ. (2558). การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. วารสารนาครบุตริปริทรรศน์, 10(1), 60-72.
- ศุภวรรณ การุญญะวีร์. (2564). การเรียนการสอนสำหรับนักเรียนในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด - 19. วารสารบวรสหการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์, 2(2), 48-55.
- สมพร รุ่งเรืองกลกิจ และคณะ. (2562). การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์: พื้นที่ปลอดภัยในการเรียนรู้. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 12(1), 89-110.
- Chelong, A. (2022). Future studies and the development of student activities in Thai higher education post – COVID - 19 pandemic. *Journal of Organizational Innovation & Culture*, 12(2), 7-17.
- Colaizzi, P. (1978). Psychological Research as the Phenomenologist views it. In *Existential - Phenomenological Alternatives for Psychology* (Valle R. & King M. eds). New York: Oxford University Press.
- George, A. L. & Bennett, A. (2005). *Case Studies and Theory Development in the Social Science*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Reid, A. J. (1996). What we want: Qualitative research. *Canadian Family Physician*, 42(1), 387-400.
- WHO. (2024). COVID - 19 dashboard “Number of COVID-19 cases reported. Retrieved December 8 , 2023, from <https://data.who.int/dashboards/covid19/cases?n=c>

แนวทางการใช้อำนาจของผู้ดูแลระบบในมหาวิทยาลัยเอกชนในกวางสี*

GUIDELINES FOR USING POWER OF ADMINISTRATORS IN PRIVATE UNIVERSITIES IN GUANGXI

เจิง เจียนซี, นีรันตร์ สุธีนิรันตร์, กุลสิรินทร์ อภิรัตน์วรเดช, สรายุทธ์ เศรษฐขจร, จิตติวิสุทธิ์ วิมุตติปัญญา*

Zeng Jianxi, Niran Suteeniran, Kulsirin Aphiratvoradej, Sarayut Setkajorn, Jittawisut Wimuttipanya

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: jittawisut21@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินแนวทางการใช้อำนาจของผู้ดูแลระบบในมหาวิทยาลัยเอกชนในกวางสี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้ คือ ผู้บริหาร จำนวน 217 คน จากมหาวิทยาลัยเอกชน 6 แห่ง ในกวางสี โดยใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างเป็นระบบด้วยตารางสุ่มตัวอย่าง เครจซี่และมอร์แกน ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินความสามารถในการปรับตัวและความเป็นไปได้ของแนวทางปฏิบัติ คือ ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ 7 คน ในมหาวิทยาลัยของรัฐในกวางสี เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นอยู่ที่ระดับ .96 โดยสร้างแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น 2) ความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างหน่วยงานภาครัฐ 3) ความสัมพันธ์เชิงอำนาจในสังคม และ 4) ความสัมพันธ์เชิงอำนาจภายในมหาวิทยาลัยสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา โดยผลการวิจัย พบว่า ผลการประเมินแนวทางการใช้อำนาจของผู้ดูแลระบบในมหาวิทยาลัยเอกชนในกวางสี พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มากที่สุด ได้แก่ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจภายในมหาวิทยาลัย รองลงมา ความสัมพันธ์เชิงอำนาจในสังคม ความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และน้อยที่สุด ได้แก่ ความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น ตามลำดับ ซึ่งความสัมพันธ์เชิงอำนาจของรัฐบาลกลางและระดับท้องถิ่น เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจระหว่างรัฐบาล ความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางสังคม ตลอดจนความสัมพันธ์เชิงอำนาจภายในภายในมหาวิทยาลัย แสดงถึงความสำคัญเชิงอำนาจ ความหลากหลายของสาขาวิชาการกำกับดูแล แต่ยังเกี่ยวข้องกับการบรรลุเป้าหมายของมหาวิทยาลัย ที่ให้บริการสังคมอีกด้วย ดังนั้น การมุ่งมั่นที่จะสร้างความสัมพันธ์ใหม่ระหว่างมหาวิทยาลัย รัฐบาล และสังคม ที่ครอบคลุมการบริหารจัดการองค์กรของผู้นำเชิงระบบที่มีมาตรฐาน

คำสำคัญ: การศึกษาระดับอุดมศึกษา ธรรมชาติภาพ ความทันสมัย ความสัมพันธ์ทางอำนาจ

Abstract

The purpose of this research is to evaluate the ways of using authority of administrators in private universities in Guangxi. The sample of this research is 217 administrators from 6 private universities in Guangxi using random sampling. systematically from private universities with Krejcie and Morgan sampling tables. The experts in evaluating the adaptability and feasibility of the

* Received February 21, 2024; Revised April 1, 2024; Accepted April 8, 2024

guidelines were seven experienced administrators at a public university in Guangxi. The research tool is questionnaire with confidence at the .96 level. The questionnaire consists of 4 areas: 1) power relations between the central government and local government 2) power relations between government agencies 3) power relations in society and 4) power relations within the university. Statistics for data analysis include percentages, means, standard deviations. and content analysis The results of the research found that the results of the evaluation of the guidelines for using authority of administrators in private universities in Guangxi were found to be at the highest overall level. When considering each aspect, it was found that the greatest was power relations within the university, followed by power relations in society. Power relations between government agencies and the least are the power relations between the central government and the local government, respectively. The power relations of the central government and the local level It arises from the relationship between power between governments. social power relations as well as internal power relations within the university. shows the importance of power Diversity of regulatory disciplines But it also has to do with achieving the goals of a university that serves society. Therefore, we are committed to building a new relationship between universities, government and society that encompasses the organization's management of standardized, systematic leadership.

Keywords: Higher Education, Governance, Modernization, Power Relations

บทนำ

นับตั้งแต่ทศวรรษ 1990 การกำกับดูแลได้ค่อย ๆ กลายเป็นแนวคิดและแนวปฏิบัติในการจัดการสาธารณะ ในบริบทของจีน การปรับปรุงระบบธรรมาภิบาลการศึกษาให้ทันสมัยและความสามารถในการกำกับดูแลยังเป็นหนึ่งในเป้าหมายในการปฏิรูปการจัดการการศึกษาอีกด้วย (Chen, X.B., & Dong, S.Z., 2005) หัวใจสำคัญของการจัดการการศึกษา คือ การปรับปรุงความสัมพันธ์เชิงอำนาจและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของหลายวิชาในการจัดการศึกษา การคิดถึงวิธีกำหนดค่าทรัพยากรพลังงานใหม่และปรับความสัมพันธ์ด้านพลังงานให้เหมาะสมมีความสำคัญทางทฤษฎีและคุณค่าเชิงปฏิบัติที่สำคัญ (Cheng, F.C., 2010) ซึ่งการปฏิรูปและเปิดประเทศ การศึกษาระดับอุดมศึกษาของจีนได้สร้างชุดระบบการปกครองที่มีลักษณะเฉพาะโดยให้ความสำคัญกับความได้เปรียบทางสถาบันของระบบความเป็นผู้นำของ CPC (Altbach, P. G., & Peterson, C., 2003) เรียนรู้อย่างแข็งขันจากประเทศที่พัฒนาแล้วในตะวันตก และพยายามสร้างสรรค์ระบบใหม่ อย่างไรก็ตาม ยังมีช่องว่างที่สำคัญระหว่างระบบธรรมาภิบาลการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีอยู่ของจีนกับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงระดับโลกหลายแห่ง Chapple, C. เนื่องจากตำแหน่งหลักของนวัตกรรมทางเทคโนโลยีในการแข่งขันระดับชาติ (Chapple, C., 2008) การปรับปรุงระบบธรรมาภิบาลการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้ทันสมัยจึงกลายเป็นงานสำคัญในการปรับปรุงธรรมาภิบาลแห่งชาติในประเทศจีนให้ทันสมัย (Altbach, P. G., 2006) การประชุมใหญ่ครั้งที่สามของคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์จีนชุดที่ 18 กำหนด “การปรับปรุงและพัฒนากระบวนทัศน์ที่มีลักษณะเฉพาะของจีน และส่งเสริมความทันสมัยของชาติ โดยระบบธรรมาภิบาลและความสามารถในการกำกับดูแล” เป็นเป้าหมายโดยรวมของการปฏิรูปอย่างลึกซึ้งอย่างครอบคลุม (Brown, D., 2019) แนวคิดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของจีนเริ่มเปลี่ยนจาก “การจัดการ” เป็น “การกำกับดูแล” อย่างเป็นทางการ ในปี 2010 จีนได้เปิดตัวโครงสร้างของการปฏิรูปการศึกษาระยะกลางและระยะยาวแห่งชาติและ แผนพัฒนา (พ.ศ. 2553 - 2563) ซึ่งวางระบบแนวคิดสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา หลังจากใช้ความพยายามหลายปีจากมุมมองทางเทคนิค การจัดตั้งรัฐบาลนำ

ระบบธรรมาภิบาลการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีการกำกับดูแลร่วมกันโดยมหาวิทยาลัย ตลาด และสังคม ได้เริ่มเป็นรูปเป็นร่างในชุดเอกสารนโยบายเชิงปฏิรูปที่ออกโดยรัฐบาลกลางเกี่ยวกับการศึกษาและการศึกษาระดับอุดมศึกษาผ่านการทบทวนเอกสารนโยบายและการวิจัยเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษหากเราขยายการตรวจสอบไปสู่การปฏิรูปภาคการศึกษาระดับอุดมศึกษาหลังจากนั้น Bray, M. การปฏิรูปและการเปิดกว้าง การปฏิรูปของจีนในภาคการศึกษาระดับอุดมศึกษามากกว่า 40 ปี ได้มุ่งเน้นไปสู่ทิศทางของการปรับปรุงธรรมาภิบาลให้ทันสมัย (Bray, M., 2013) โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่ปี 2010 Brunini, L., & Zoli, M. เป้าหมายของการปฏิรูปนี้มีความชัดเจนมากขึ้น และมาตรการของการปฏิรูปก็มีการขัดเกลามากขึ้น (Brunini, L., & Zoli, M., 2011) ในแง่ของโครงสร้างการกำกับดูแลภายในมหาวิทยาลัย เอกสารทางกฎหมายเชิงบรรทัดฐาน เช่น “กฎบัตรคณะกรรมการวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา” ได้รับการประกาศใช้ (Ahn, S., & Kim, S., 2012) และระบบคณะกรรมการวิชาการในมหาวิทยาลัยทั่วประเทศได้รับการปฏิรูปและปรับปรุงให้เหมาะสม มีการจัดตั้งกลไกที่นำโดยกองกำลังวิชาการอย่างครอบคลุม ได้แก่ การประเมินคุณภาพทางวิชาการ การประเมินรายวิชา และงานวิชาการอื่น ๆ (Breneman, D. W., & Pusser, B., 2008) ในแง่ของการเสริมสร้างธรรมาภิบาลทางสังคม ระดับการมีส่วนร่วมทางสังคมในการกำกับดูแลการศึกษาระดับอุดมศึกษามีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ (Abdullah, M., & Ali, S., 2013) ผ่านการจัดตั้งองค์กรการจัดการ เช่น คณะกรรมการ สภา และคณะกรรมการกิจการโรงเรียน ความพยายามในการปฏิรูปเหล่านี้ล้วนเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาองค์กรธรรมาภิบาลด้านการศึกษาตั้งแต่แบบเอกนิยมไปจนถึงความหลากหลาย จากองค์กรเดียวไปจนถึงการจัดระบบ (Abdullah, M., & Ali, S., 2013) อุดมการณ์ธรรมาภิบาลค่อย ๆ กลายเป็นอุดมการณ์ชั้นนำที่สำคัญในการจัดกิจกรรมการศึกษาระดับอุดมศึกษาในการพัฒนาการผสมผสานทฤษฎีและการปฏิบัติ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา เรื่อง แนวทางการใช้อำนาจของผู้ดูแลระบบในมหาวิทยาลัยเอกชนในกวางสี เพื่อเป็นแนวทางในการตรวจสอบการบังคับใช้กฎหมายของคณะกรรมการประจำสภาประชาชนแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบการดำเนินการตามกฎหมายอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน ” ว่าการก่อสร้าง ระบบกลไกการกำกับดูแลการศึกษาระดับอุดมศึกษาของจีนยังคงอยู่ในระหว่างดำเนินการ (Ahn, J., 2022) ความสัมพันธ์เชิงอำนาจต่าง ๆ และการจัดการร่วมกันในระบบธรรมาภิบาลการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นองค์ประกอบหลักที่ส่งผลกระทบต่อและแม้กระทั่งกำหนดว่าระบบธรรมาภิบาลการศึกษาระดับอุดมศึกษา (Brennan, J., & Molloy, E., 2008) สามารถบรรลุความทันสมัยได้หรือไม่ เพื่อส่งเสริมความทันสมัยของการกำกับดูแลการศึกษาระดับอุดมศึกษา จำเป็นต้องแยกแยะความสัมพันธ์ทางอำนาจที่ซับซ้อนและเกี่ยวพันกันระหว่างทุกฝ่าย และปรับให้อยู่ในสถานะที่เหมาะสมและสมดุลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินแนวทางการใช้อำนาจของผู้ดูแลระบบในมหาวิทยาลัยเอกชนในกวางสี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่องแนวทางการใช้อำนาจของผู้ดูแลระบบในมหาวิทยาลัยเอกชนในกวางสี ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

ประชากร

ประชากรในการวิจัยนี้ คือ ผู้บริหาร จำนวน 506 คน จากมหาวิทยาลัยเอกชน 6 แห่ง ในกวางสี

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้ ได้แก่ ผู้บริหารจากมหาวิทยาลัยเอกชน 6 แห่ง ในกวางสี จำนวน 217 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างเป็นระบบด้วยตารางสุ่มตัวอย่างเครจซี่และมอร์แกน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการใช้อำนาจของผู้ดูแลระบบในมหาวิทยาลัยเอกชนในวงกว้าง ยึดกรอบแนวคิดงานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลพรรณนาและการประเมินแบบจำลองเชิงปริมาณเพื่อวิเคราะห์ปัญหาการแบ่งปันทรัพยากรในมหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายถึง น้อย

ตอนที่ 3 สอบถามการประเมินแนวทางการใช้อำนาจของผู้ดูแลระบบในมหาวิทยาลัยเอกชนในวงกว้าง

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์แนวทางการใช้อำนาจของผู้ดูแลระบบในมหาวิทยาลัยเอกชนในวงกว้าง

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางการใช้อำนาจของผู้ดูแลระบบในมหาวิทยาลัยเอกชนในวงกว้าง

2. นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา แนวทางการใช้อำนาจของผู้ดูแลระบบในมหาวิทยาลัยเอกชนในวงกว้าง

3. สร้างแบบสอบถามของ Brown, D. พิจารณาได้จากองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ 1) ความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น 2) ความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างหน่วยงานภาครัฐ 3) ความสัมพันธ์เชิงอำนาจในสังคม และ 4) ความสัมพันธ์เชิงอำนาจภายในมหาวิทยาลัยแล้วนำข้อบ่งชี้เสนอต่อกรรมการที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุง ให้ถูกต้องเหมาะสม ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Brown, D., 2019)

4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ด้านบริหารการศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดประเมินผล ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรง ของเนื้อหาของแต่ละข้อคำถามได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC, Index of Objective Congruence) มีค่าเท่ากับ 1.00

5. ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเป็นฉบับสมบูรณ์

6. นำแบบสอบถามที่มีการปรับปรุง แก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้กับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรในมณฑลกวาสี ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Conbach's Alpha Coefficient) ได้ความเชื่อมั่น 0.96

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเชื่อมั่น ไปใช้กับมหาวิทยาลัยเอกชนในวงกว้าง จำนวน 30 คน โดยกลุ่มผู้ประเมินความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ ในมหาวิทยาลัยในวงกว้าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมเครื่องมือ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือร้องขอจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เพื่อขอเก็บข้อมูลจากผู้บริหารมหาวิทยาลัยเอกชนในวงกว้าง จำนวน 217 คน

2. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้ผู้บริหาร จำนวน 217 คน สามารถส่งคืนแบบสอบถามได้ทั้งหมด 217 ข้อ คิดเป็น 100%

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลและจำแนกข้อมูลออกเป็นกลุ่มโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

การวิจัยศึกษาแนวทางการใช้อำนาจของผู้ดูแลระบบในมหาวิทยาลัยเอกชนในกวาสี โดยผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยในหัวข้อต่าง ๆ ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ผลการประเมินประสิทธิผลของแนวทางการใช้อำนาจของผู้ดูแลระบบในมหาวิทยาลัยเอกชนในกวาสี ดังปรากฏในตารางที่ 1 $n = 217$

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ผลการประเมินประสิทธิผลของแนวทางการใช้อำนาจของผู้ดูแลระบบในมหาวิทยาลัยเอกชนในกวาสี

ด้านการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น	4.20	0.72	มาก
2. ความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างหน่วยงานภาครัฐ	4.32	0.78	มาก
3. ความสัมพันธ์เชิงอำนาจในสังคม	4.33	0.83	มาก
4. ความสัมพันธ์เชิงอำนาจภายในมหาวิทยาลัย	4.34	0.76	มาก
รวมเฉลี่ย	4.30	0.75	มาก

ผลการประเมินแนวทางการใช้อำนาจของผู้ดูแลระบบในมหาวิทยาลัยเอกชนในกวาสี พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มากที่สุด ได้แก่ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจภายในมหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.83) รองลงมา ความสัมพันธ์เชิงอำนาจในสังคม ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.78) ความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 1.73) และน้อยที่สุด ได้แก่ ความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 1.79) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 นำเสนอแนวทางการใช้อำนาจของผู้ดูแลระบบในมหาวิทยาลัยเอกชนในกวาสี

ความสัมพันธ์เชิงอำนาจของรัฐบาลกลางและระดับท้องถิ่น ความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจระหว่างรัฐบาล ความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางสังคม ตลอดจนความสัมพันธ์เชิงอำนาจภายในภายในมหาวิทยาลัย เช่น อำนาจวิชาการและการบริหาร ในการกำกับดูแลระดับสูง ในการกำกับดูแลการศึกษาระดับอุดมศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล มหาวิทยาลัย และสังคมเป็นชุดสำคัญของความสัมพันธ์เชิงอำนาจ รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับสังคม และปฏิสัมพันธ์ระหว่างทั้งสาม ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลและสังคมยังเกี่ยวข้องกับการเพิ่มความคล่องตัวในการบริหารและการมอบอำนาจ นอกจากมหาวิทยาลัยแล้ว เป้าหมายของการกระจายอำนาจของรัฐบาลยังเป็นส่วนสำคัญของสังคมอีกด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยและสังคมไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับความทันสมัยของการกำกับดูแลการศึกษาระดับอุดมศึกษา เช่น ความหลากหลายของสาขาวิชาการกำกับดูแล แต่ยังเกี่ยวข้องกับการบรรลุเป้าหมายของมหาวิทยาลัยที่ให้บริการสังคมอีกด้วย ดังนั้น การมุ่งมั่นที่จะสร้างความสัมพันธ์ใหม่ระหว่างมหาวิทยาลัย รัฐบาล และสังคม และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการกำกับดูแลของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ อย่างสมเหตุสมผลจากมุมมองภายนอก จึงเป็นเส้นทางสำคัญในการบรรลุเป้าหมายในการปรับปรุงการกำกับดูแลการศึกษาให้ทันสมัย นอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับมหาวิทยาลัย

ไม่เพียงแต่จะส่งผลต่อการพัฒนาเท่านั้น แต่ความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับสังคมก็จะส่งผลต่อการพัฒนาด้วยเช่นกัน บนพื้นฐานของการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างรัฐบาลและมหาวิทยาลัย ปฏิสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างมหาวิทยาลัยและสังคมไม่สามารถละเลยได้

วิธีแก้ปัญหา คือ การเบี่ยงเบนไปจากการบริหารงานของสำนักงานบริหาร ที่เป็นขั้นตอนเชิงกลยุทธ์ในการปรับปรุงโครงสร้างการกำกับดูแลการศึกษา ส่งเสริมความทันสมัยของระบบธรรมาภิบาลการศึกษาและความสามารถในการกำกับดูแล สำคัญของระบบการจัดการและการให้คะแนน คือ การพัฒนาภาคที่สามขยายสังคม และมีบทบาทหลักของพลังทางสังคมในด้านการศึกษา การกำกับดูแลสาธารณะ สถาบันบุคคลที่สามสำหรับการประเมินการศึกษาควรมีความหลากหลายและหลากหลาย โดยปลูกฝังและสนับสนุนสถาบันประเมินผลระดับรากหญ้า ชุมชนที่มีวินัยในตนเองของโรงเรียน สมาคมวิชาการ และองค์กรพัฒนาเอกชนที่กำลังพัฒนาสถาบันบุคคลที่สามควรถูกสร้างขึ้นตามระบบและบรรทัดฐานของแผนกที่สาม โดยปรับปรุงระดับความเชี่ยวชาญและความน่าเชื่อถืออย่างต่อเนื่อง รัฐบาลควรปรับปรุงและทำให้ระบบความรับผิดชอบสมบูรณ์แบบ รวมถึงการรับรองและความรับผิดชอบของสถาบันบุคคลที่สาม ในอดีต กิจกรรมทางสังคมและสาธารณะมักถูกรวบงำโดยการควบคุมที่ครอบงำเพียงฝ่ายเดียวของรัฐบาล อย่างไรก็ตาม ในสถานการณ์การพัฒนาใหม่ แนวทางนี้เป็นเรื่องยากที่จะรับมือกับสถานการณ์ที่ซับซ้อนมากขึ้นและจำเป็นต้องมีการปฏิรูปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ญ่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงนี้อยู่ที่ปฏิสัมพันธ์และความร่วมมือของหลายวิชา กล่าวคือ นอกเหนือจากการมีส่วนร่วมของรัฐบาลแล้ว ทุกภาคส่วนในสังคมควรมีส่วนร่วม ดำเนินการให้คำปรึกษาและการมีปฏิสัมพันธ์ และบรรลุดรรมาภิบาลร่วมกัน นี่คือ แนวโน้มปัจจุบันของการปฏิรูประบบธรรมาภิบาลของจีนและเป็นแกนหลักของทฤษฎีธรรมาภิบาลที่หลากหลาย ในทฤษฎีธรรมาภิบาล รัฐบาลไม่ใช่หน่วยงานเดียวที่ดำเนินการจัดการภาครัฐอีกต่อไป และภาคเอกชนหรือภาคเอกชนยังสามารถจัดหาสินค้าหรือบริการสาธารณะได้ ดังนั้นจึงปรับปรุงและเพิ่มความลึกของการมีปฏิสัมพันธ์และกลไกการเจรจาของหลายวิชา ก่อให้เกิดรูปแบบใหม่ของความหลากหลาย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยแนวทางการใช้อำนาจของผู้ดูแลระบบในมหาวิทยาลัยเอกชนในกวางสี พบว่า ระบบธรรมาภิบาลของการศึกษาระดับอุดมศึกษาในท้องถิ่นมักถูกจำกัดและได้รับอิทธิพลจากรูปแบบความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น อำนาจการบริหารและการเงินของรัฐบาลกลางและท้องถิ่นในด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษาจำเป็นต้องได้รับการจัดสรรทางวิทยาศาสตร์และสมเหตุสมผล และการจัดการแบบรวมศูนย์ของรัฐบาลกลางและท้องถิ่นจะต้องมีความเป็นเอกภาพที่ดีกว่า ตั้งแต่ปี 1978 การปฏิรูประบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของจีนได้ปรับปรุงสถานการณ์ที่รัฐบาลกลางเข้าควบคุมการจัดการการศึกษาในระดับอุดมศึกษาโดยรวม และค่อย ๆ ขยายการปกครองตนเองในท้องถิ่น ในหมู่พวกเขา การโอนมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ที่แต่เดิมเป็นของกระทรวงอื่น ๆ ไปยังผู้บริหารท้องถิ่น “การก่อสร้างร่วมกันระหว่างแผนกและเมือง” และ “การก่อสร้างร่วมกันระหว่างแผนกและภูมิภาค” ถือเป็นมาตรการสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นใน สาขาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างรัฐบาลทุกระดับเกี่ยวข้องกับแง่มุมต่าง ๆ สอดคล้องกับ Bruni, L., & Zoli, M. เป้าหมายของการปฏิรูปนี้มีความชัดเจนมากขึ้น และมาตรการของการปฏิรูปก็มีการชัดเจนมากขึ้น ในแง่ของโครงสร้างการกำกับดูแลภายในมหาวิทยาลัย เอกสารทางกฎหมายเชิงบรรทัดฐาน (Bruni, L., & Zoli, M., 2011) เช่น “กฎบัตรคณะกรรมการวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา” ได้รับการประกาศใช้ (Ahn, S., & Kim, S., 2012) และระบบคณะกรรมการวิชาการในมหาวิทยาลัยทั่วประเทศได้รับการปฏิรูปและปรับปรุงให้เหมาะสม มีการจัดตั้งกลไกที่นำโดยกองกำลังวิชาการอย่างครอบคลุม ได้แก่ การประเมินคุณภาพทางวิชาการ การประเมินรายวิชา และงานวิชาการอื่น ๆ

Breneman, D. W., & Pusser, B. ในแง่ของการเสริมสร้างธรรมาภิบาลทางสังคม ระดับการมีส่วนร่วมทางสังคม ในการกำกับดูแลการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ (Breneman, D. W., & Pusser, B., 2008); (Abdullah, M., & Ali, S., 2013) ผ่านการจัดตั้งองค์กรการจัดการ เช่น คณะกรรมการ สภา และ คณะกรรมการกิจการโรงเรียน ความพยายามในการปฏิรูปเหล่านี้ล้วนเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาองค์กรธรรมาภิบาลด้านการศึกษาตั้งแต่แบบเอกนิยมไปจนถึงความหลากหลาย จากองค์กรเดียวไปจนถึงการจัดระบบ (Armstrong, E. A., & Hamilton, S., 2013) อุดมการณ์ธรรมาภิบาลค่อย ๆ กลายเป็นอุดมการณ์ชั้นนำที่สำคัญในการจัดกิจกรรมการศึกษาระดับอุดมศึกษาในการพัฒนาการผสมผสานทฤษฎีและการปฏิบัติ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางการใช้อำนาจของผู้ดูแลระบบในมหาวิทยาลัยเอกชนในทศวรรษที่ 1) จากรูปแบบ “การส่งเสริมนาร่อง” สู่การกำกับดูแลเชิงทดลอง ทฤษฎีธรรมาภิบาลแบบ Experimentalist มีต้นกำเนิดมาจากแนวทางปฏิบัติด้านธรรมาภิบาลของยุโรปในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 ในช่วงปลายศตวรรษ ยุโรปประสบปัญหาหลายประการในกระบวนการส่งเสริมการบูรณาการ ซึ่งทำให้ยากต่อการก้าวไปข้างหน้า ตัวอย่างเช่น สภาพยุโรปขาดอำนาจในการตัดสินใจที่เป็นเอกภาพ ขาดความสามารถในการดำเนินการ และความชอบธรรมของสภาผู้ตั้งคำถาม ประเทศสมาชิกไม่ซื่อสัตย์และขาดอำนาจสู่ศูนย์กลาง และสหภาพยุโรปก็จวนจะล่มสลายเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์นี้ แนวทางการเมืองและวิชาการของยุโรปจึงแสวงหาหนทางในการแก้ปัญหาอย่างแข็งขัน และทฤษฎีธรรมาภิบาลเชิงทดลองก็ได้เกิดขึ้นในบริบทนี้ เป้าหมายของการกำกับดูแลแบบทดลอง คือ การชี้แนะรัฐ (รัฐบาล) และผู้เข้าร่วมอื่น ๆ ให้ใส่ใจกับการกระจายอำนาจและปัจจัยความไม่แน่นอนอย่างต่อเนื่องเพื่อทำลายข้อจำกัดของอำนาจรัฐแบบดั้งเดิมและบรรทัดฐานด้านคุณค่า หลุดพ้นจากข้อจำกัดของ การกระจายดอกเบี้ยแบบสัมบูรณ์และแบบสัมพัทธ์ และในขณะเดียวกันก็ปรับปรุงความสามารถในการกำกับดูแลโดยรวมของรัฐบาลและรัฐบาลระดับสูงกว่าผ่าน “ระบบการกำกับดูแลใหม่ที่เกิดขึ้นจากแนวทางการกำกับดูแลรูปแบบใหม่” ดังนั้น การสร้างกรอบการกำกับดูแลที่ไม่เพียงแต่ รักษาวัตรกรรมระดับรากหญ้า แต่ยังช่วยเพิ่มความสอดคล้องของพฤติกรรมระหว่างหน่วยงานกำกับดูแลต่าง ๆ 2) รุนอัทธเกรดของรุ่น “เลื่อนขั้นนาร่อง” เมื่อพิจารณาจากเงื่อนไขประจำชาติอันเป็นเอกลักษณ์ของจีน การสำรวจเส้นทางการปฏิบัติธรรมาภิบาลด้านการศึกษาที่เป็นนวัตกรรมใหม่ไม่ควรขึ้นอยู่กับมติตัดสินทางทฤษฎีของผู้มีอำนาจตัดสินใจ แต่ขึ้นอยู่กับปฏิรูปนาร่องที่เป็นอิสระของรัฐบาลท้องถิ่นโดยอิงตามเงื่อนไขของท้องถิ่น การปฏิรูปแบบค่อยเป็นค่อยไปไม่ใช่การปฏิวัติ การปฏิรูปชุดหนึ่งสะท้อนแนวคิดการนาร่องไปสู่การส่งเสริม การสร้างระบบมหาวิทยาลัยสมัยใหม่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่ออุดมการณ์การศึกษาระดับอุดมศึกษาของจีน และจำเป็นต้องสร้างความมั่นใจในการส่งเสริมงานนาร่องการปฏิรูประบบมหาวิทยาลัยสมัยใหม่ในขั้นต่อไป ความมั่นใจไม่เพียงแต่มาจากประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ของงานนาร่องรอบนี้เท่านั้น แต่ยังมาจากสภาพแวดล้อมภายนอกที่ดีอีกด้วย กลไก “การเรียนรู้ร่วมกัน” ในอนาคตส่วนใหญ่หมายถึงความสำเร็จในการสร้างกลไกการเรียนรู้ร่วมกันและการนิเทศผ่านหน่วยพี่น้องเพื่อประเมินและประเมินผลในกระบวนการประเมิน ซึ่งช่วยให้โมเดลการทำงานระดับรากหญ้าที่นอกเหนือไปจาก “การสร้างความสัมพันธ์ที่ไม่สมดุลของข้อมูลและการเผชิญปัญหาแบบเป็นทางการ” ได้รับการแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงสร้างกลไกการแก้ไขข้อเสนอแนะแบบไดนามิกที่เหมาะสมกับสภาพของประเทศของจีน การนำไปใช้กับสาขาการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยพื้นฐานแล้วจำเป็นต้องมอบหมายอำนาจการประเมินผลการปฏิบัติงานระดับอุดมศึกษาให้กับหน่วยอื่น ๆ สังคม และครูและนักเรียนนอกหน่วยนาร่อง หลีกเลี่ยงวิธีการประเมินแบบรวมศูนย์จากบนลงล่าง

เอกสารอ้างอิง

- Abdullah, M., & Ali, S. (2013). Optimizing the legal structure of private higher education institutions in Malaysia: A policy analysis. *Malaysian Journal of Education Policy*, 6(6), 1-15.
- Ahn, J. (2022). The role of private higher education in the global knowledge economy: Policy challenges and opportunities. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 42(3), 235-251.
- Ahn, S., & Kim, S. (2012). Corporate governance of Korean private universities: A comparative analysis of board structures and practices. *Higher Education*, 64(2), 225-242.
- Altbach, P. G. (2006). Private higher education: A global revolution. UNESCO: International Institute for Educational Planning.
- Altbach, P. G., & Peterson, C. (2003). Private higher education: A global revolution. Baltimore, MD: The Johns Hopkins University Press.
- Armstrong, E. A., & Hamilton, S. (2013). Governance and performance in higher education: Theory and evidence from the UK. *Economics of Education Review*, 32(2013), 225-237.
- Bray, M. (2013). Global trends in private higher education. *European Journal of Education*, 48(1), 21-34.
- Breneman, D. W., & Pusser, B. (2008). The challenge of private higher education in the 21st century. Baltimore, MD: The Johns Hopkins University Press.
- Brennan, J., & Molloy, E. (2008). Corporate governance in Irish higher education: A legal analysis of the Hunt Report. *Legal Studies*, 28(4), 565-590.
- Brown, D. (2019). Private higher education law: A review of policy and practice. *Journal of Legal Studies in Education*, 38(2), 121-145.
- Bruni, L., & Zoli, M. (2011). The governance of Italian private universities: A legal and empirical analysis. *European Journal of Higher Education*, 1(4), 265-280.
- Chapple, C. (2008). Corporate governance in British higher education: A legal and regulatory analysis. *Legal Studies*, 28(4), 591-615.
- Chen, X.B., & Dong, S.Z. (2005). Corporate governance structure of private universities: Theory, practice and model selection. *Educational Development Research*, 25(12), 25-39.
- Cheng, F.C. (2010). Optimizing the corporate governance structure of private universities: Realistic challenges and path selection. *Educational Development Research*, 30(20), 51-60.

ตามรอย 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ของไทย ในการพัฒนาพระพุทธศาสนาจากอดีตสู่ปัจจุบัน*

FOLLOW THE FOOTSTEPS OF 4 NOBLE MONKS FROM THE SOUTHERN BORDER OF THAILAND IN DEVELOPING THE BUDDHISM FROM THE PAST TO THE PRESENT

ดิเรก นุ่นกล่ำ, ไพรัตน์ ฉิมหาด, ประสิทธิ์ รักนุ้ย*, วนิดา เหมือนจันทร์, พระครูวุฒิสากนธธรรม

Direk Noonklam, Pairat Chimahad, Prasit Raknuay, Wanida Mueanchan, Phrakru Wutthisakorntham

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: papasaro2158@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวิเคราะห์การติดตามรอย 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ของไทยในการพัฒนางานพระพุทธศาสนา 2) เพื่อพัฒนางานพระพุทธศาสนาของ 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ของไทยจากอดีตสู่ปัจจุบัน 3) เพื่อการสร้างสรรค์ศรัทธาและภาคีเครือข่ายที่พุทธศาสนิกชนมีต่อ 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ของไทยในการพัฒนางานพระพุทธศาสนาจากอดีตสู่ปัจจุบัน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เจาะลึก (In - depth interview) นำเสนอผลการวิจัยแบบอุปนัย โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ ผลการวิจัยพบว่า ทั้ง 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้มีตัวตนอยู่จริง และได้มีการพัฒนางานพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่องทั้งในแง่ของการสร้างคนเป็นทายาททางพระพุทธศาสนาและการสร้างวัตถุ ตลอดจนมีเครือข่ายขยายไปในสังคมชาวพุทธ ความเคารพและมีความศรัทธาใน 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ของไทยในการพัฒนางานพระพุทธศาสนา ทวีดินแดนภาคใต้โดยเฉพาะกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา นอกจากนี้ชื่อเสียงเกียรติคุณของ 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ยังได้ขจรไปไกล ชาวใต้ส่วนใหญ่ให้ความเคารพศรัทธาต่อสมเด็จพระอริยสงฆ์ทั้ง 3 รูปเป็นอย่างสูง ชาวพุทธที่อาศัยอยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทยจะนำสมเด็จพระอริยสงฆ์เจ้าสามเณรมาบูชา สมเด็จพระอริยสงฆ์เจ้าเกาะยอ สมเด็จพระอริยสงฆ์เจ้าเกาะใหญ่และสมเด็จพระอริยสงฆ์เจ้าจอมทอง นำไปบูชาเพื่อเป็นการเสริมสร้างความเป็นสิริมงคลแก่ตนและครอบครัว โดยเชื่อในปาฏิหาริย์และความศักดิ์สิทธิ์ที่สามารถคุ้มครองป้องกันให้แคล้วคลาดปลอดภัยจากภัยอันตรายทั้งปวงได้

คำสำคัญ: ตามรอย 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ของไทย, พระพุทธศาสนา, การพัฒนาที่ยั่งยืน

Abstract

The purposes of this research article are 1) to study and analyze the traces of the 4 Somdej Phra Ariya Sangha of the southern border of Thailand in the development of Buddhist work. 2) to develop the Buddhist work of the 4 Somdej Phra Ariya Sangha of the southern border of Thailand from the past to the present. 3) To create faith and network partners that Buddhists have with the 4

* Received March 9, 2024; Revised April 19, 2024; Accepted April 25, 2024

noble monks in the southern border of Thailand in developing Buddhist work from the past to the present. It is qualitative research. The tool used is an in-depth interview which presents inductive research results. By taking the data, compiling and classifying it systematically. Then interpret the meaning, connect relationships, and draw conclusions from the various data collected. The results of the research found that all 4 Somdej Phra Ariya Sangha of the southern border actually existed. And there has been continuous development of Buddhist work, both in terms of creating people as heirs to Buddhism and creating objects, as well as having a network extending into Buddhist society. Respect and have faith in the four noble monks of Thailand's southern border in developing Buddhist work. Throughout the southern region, especially the Songkhla Lake basin. In addition, the fame and honor of the 4 Somdej has spread far and wide. Most southerners have great respect and faith in these three Somdej images. Buddhists living in southern Thailand bring Somdet Chao Sam Ramo Kunupamachan, Somdet Chao Ko Yo, Somdet Chao Ko Yai and Somdet Chao Chom Thong. Bring it to worship to enhance prosperity for yourself and your family. They believe in miracles and holiness that they can protect and keep them safe from all dangers.

Keywords: Following The Footsteps of The 4 Noble Monks of Thailand's Southern Border, Buddhism, Sustainable Development

บทนำ

ตามรอย 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ของไทยในการพัฒนาพระพุทธศาสนาจากอดีตสู่ปัจจุบัน มีการสร้างความเจริญรุ่งเรืองแก่พระพุทธศาสนาทั้งรูปแบบของการเผยแผ่หลักพุทธธรรม และถาวรวัตถุ อันเป็นหลักฐานสำคัญทางพระพุทธศาสนาให้ “ชุมชนรุ่นหลัง” ได้ศึกษาค้นคว้า ความเป็นมาและภูมิหลังสมเด็จพระเจ้าสามเริาโมครูปมาจารย์ (หลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด) และสหายธรรมทั้ง 3 (ชัยวุฒิ พิชกุล, 2563) “สมเด็จพระเจ้าสามเริาโมครูปมาจารย์” ได้กู่ชาติบ้านเมือง สมัยสมเด็จพระเจ้าเอกาทศรถ ถ้าหากว่าไม่มีสมเด็จพระเจ้าสามเริาโมครูปมาจารย์ ประเทศไทย (สยาม) ก็ต้องตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศศรีลังกา (คมชัดลึกออนไลน์, 2566) แต่อย่างไรก็ตาม สมเด็จพระเจ้าสามเริาโมครูปมาจารย์ (หลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืดนั้น) พร้อมคณะประกอบไปด้วย สมเด็จพระเจ้าเกายอ, สมเด็จพระเจ้าเกาะใหญ่, และสมเด็จพระเจ้าจอมทอง ได้พัฒนาพระพุทธศาสนาและบ้านเมืองให้มีความเจริญรุ่งเรืองมั่นคงจนถึงปัจจุบันได้อย่างยั่งยืน ด้วยเจตนารมณ์ที่มุ่งมั่นและตั้งใจ การพัฒนาพระพุทธศาสนาให้มีความเจริญรุ่งเรือง และมีความมั่นคง (พระครูโสภณคุณาทร, 2566) ตำนาน 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้เป็นเรื่องราวแบบมุขปาฐะ ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเล่าขานเป็นตำนาน เช่น สมเด็จพระเจ้าเกายอ สมเด็จพระเจ้าเกาะใหญ่ สมเด็จพระเจ้าจอมทอง (พระใบฎีกาศักรินทร์ สิริภุโท, 2566) สมเด็จพระเจ้าสามเริาโมครูปมาจารย์ (หลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด) สมเด็จพระเจ้าเกายอ สมเด็จพระเจ้าเกาะใหญ่ และสมเด็จพระเจ้าจอมทอง เป็นสหายธรรมกัน พระอริยสงฆ์ทั้ง 4 รูปนี้ ได้ร่วมกันจารจรพระพุทธศาสนา (ทวี พิชฆมคล, 2566) การพัฒนาเป็นการสร้างความเจริญรุ่งเรือง ให้มีความต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันชุมชนได้มีส่วนร่วมเสียสละทั้งกำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์ มุ่งมั่นเพื่อพระพุทธศาสนา เช่น การพัฒนาวัดสูงเกาะใหญ่เป็นผลงานของสมเด็จพระเจ้าเกาะใหญ่ (พระครูวิจิตรสาธูรส, 2566) การพัฒนานั้นจำเป็นต้องสร้างภาคีและเครือข่ายเป็นการสร้างชุมชนกำลังให้เกิดความเข้มแข็งในการพัฒนา ในอดีตทั้ง 4 สหายธรรมเป็นเครือข่ายซึ่งกันและกัน ชุมชนพะโคะมีวัดพะโคะเป็นศูนย์กลาง ชุมชนเกาะยอมีสำนักสงฆ์เขาฤๅกเป็นศูนย์กลาง ชุมชนบ้านเกาะใหญ่มีวัดสูงเกาะใหญ่เป็นศูนย์กลาง ชุมชนเขาอ้อมมีวัดเขาอ้อมเป็นศูนย์กลาง (พระครูโกวิทปัญญารัตน์, 2566) ความศรัทธาที่พุทธศาสนิกชนมีต่อ 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ นับตั้งแต่ 500 ปีมาแล้วจนถึงปัจจุบัน

ก็ยังเข้มแข็งเป็นพลังสืบไปในการพัฒนาพระพุทธศาสนา (พระครูบุญญาพิศาล, 2566) เรื่องเล่าขานเป็นตำนาน พระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ในอดีตไม่ได้บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรจริง ๆ เมื่อ ปี พ.ศ.2484 โดยท่านพระครูวิสัยโสภณ (พระครูชั้นตยาภรณ์, 2566) พระอริยสงฆ์ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเดินตามแนวทางขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เจริญในธรรม มีการเจริญวิปัสสนากรรมฐานให้เกิดมรรคผล เพื่อมุ่งหวังขยายองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาไปสู่ชุมชนสร้างความมั่นใจให้ชุมชนเหล่านั้นให้ประพฤติปฏิบัติตาม จึงทำให้สังคมเกิดความสงบสุขทั่วแผ่นดิน ด้วยอานุภาพแห่ง พระรัตนตรัย จากการถ่ายทอดจริยธรรมของพระพุทธเจ้าสู่ชุมชน เกิดพลังศรัทธาขึ้นทั่วแผ่นดินไทย จนถึงปัจจุบัน (พระครูสุวรรณคีรีสถิตย์, 2566)

ประเด็นเรื่องราวย่อ ๆ ของ 4 สมเด็จ จากเหตุการณ์นี้ 1) สมเด็จเจ้าสามริโมคุณูปมาจารย์ (สมเด็จหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด) ซึ่งเหตุการณ์นี้ตรงกับรัชสมัยสมเด็จพระเอกาทศรถ พระมหากษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยา ครั้งหนึ่ง มีตำนานเล่าขานแบบมุขปาฐะว่า สมเด็จเจ้าสามริโมคุณูปมาจารย์ ได้ปรึกษากับพระอุปฌาย์เพื่อขออนุญาตเดินทางไปศึกษาต่อที่กรุงศรีอยุธยา ได้โดยสารเรือสำเภาของนายอินทร์ เมื่อเรือสำเภาแล่นได้ไปถึงบริเวณหน้าอ่าวเมืองชุมพร ได้เกิดพายุคลื่นลมรุนแรงอยู่หลายวัน เรือไม่สามารถแล่นต่อไปได้จนเสบียงอาหารและน้ำจืดหมด ทำให้นายสำเภาคิดว่าที่เกิดเหตุนี้ น่าจะมาจากที่รับสมเด็จเจ้าสามริโมคุณูปมาจารย์มาด้วย เพราะเมื่อก่อนนี้ไม่เคยมีเหตุ เช่นนี้มาก่อน นายเรือสำเภาให้ลูกเรือนำสมเด็จเจ้าสามริโมคุณูปมาจารย์ไปปล่อยเกาะ ขณะที่ลงไปในเรือเล็กสมเด็จเจ้าสามริโมคุณูปมาจารย์ ใช้เท้าจุ่มลงไปในทะเล ทำให้น้ำทะเลบริเวณนั้นจากน้ำเค็มกลายเป็นน้ำจืด สมเด็จเจ้าสามริโมคุณูปมาจารย์ก็ให้ลูกเรือทดลองดื่มดู ปรากฏว่าเป็นน้ำจืดจริง ๆ นายสำเภาและลูกเรือได้ช่วยกันตักน้ำจืดมาดื่ม และได้ขอขมาและยอมรับสมเด็จเจ้าสามริโมคุณูปมาจารย์เป็นอาจารย์ตั้งแต่นั้นมา เมื่อเดินทางถึงกรุงศรีอยุธยาแล้ว นายสำเภาจึงนำสมเด็จเจ้าสามริโมคุณูปมาจารย์ไปจำพรรษา ณ วัดแค และไปศึกษาธรรมที่วัดลุ่มพลีนาราม ในเวลาครั้งนั้นตรงกับสมัยสมเด็จพระเจ้าเอกาทศรถ เป็นพระมหากษัตริย์กรุงศรีอยุธยา ในกาลต่อมากษัตริย์ลังกาได้ส่ง พราหมณ์ 7 คน นำสมบัติบรรทุกเรือมา 7 ลำเรือ มาทำพวนเมืองโดยวิธีธรรมยุตต์แก่ปริศนาธรรม ถ้าฝ่ายกรุงศรีอยุธยาแพ้จะต้องตกเป็นเมืองขึ้น แต่ถ้าชนะ ฝ่ายศรีลังกาแพ้จะมอบทรัพย์สมบัติทั้งหมดให้เป็นรางวัล การพวนโดยใช้เรียงตัวอักษรทำด้วยทองคำเท่าใบมะขาม จำนวน 48,000 พระธรรมชั้น 7 ทางฝ่ายกรุงศรีอยุธยา ขณะนั้นไม่มีพระภิกษุรูปใดมีความสามารถในการเรียงตัวอักษรทั้งหมดได้ สมเด็จพระเอกาทศรถขอเวลาทูตลังกา 7 วัน เพื่อค้นหาภิกษุผู้มีความรู้ความสามารถแข่งขันการพวนใหม่ พระองค์ได้โปรดให้ทหาร สังฆการี ออกไปประกาศหาทั้งในเมือง นอกเมือง แต่ยังไม่เจอหาไม่ได้ จนกระทั่งคืนวันหนึ่งทรงนิมิตเห็นตาชีปะขาวคนหนึ่ง มาจากทางภาคใต้มุ่งหน้าสู่กรุงศรีอยุธยา รุ่งเช้าพระองค์ให้ทหารไปสืบค้นดูว่าวัดใดบ้างที่มีพระภิกษุเดินทางมาจากภาคใต้ จนกระทั่งพบกับสมเด็จเจ้าสามริโมคุณูปมาจารย์ที่วัดแค จึงได้นิมนต์สมเด็จเจ้าสามริโมคุณูปมาจารย์เข้าไปแปลคัมภีร์ในพระบรมมหาราชวัง ขณะที่สมเด็จเจ้าสามริโมคุณูปมาจารย์เดินเข้าห้องประชุมสงฆ์ เท้าเหยียบศิลาหน้าประตูแตก เมื่อเข้าห้องประชุมได้แสดงอาการคลาน 4 เท้า เดิน 2 เท้า และ 3 เท้า (ไม่เท้า) เป็น ปริศนาธรรมเพื่อให้พราหมณ์ทั้ง 7 แก้ปริศนาธรรม แต่พราหมณ์แก้ไม่ได้เมื่อพราหมณ์ทั้ง 7 ได้นำหลักธรรมเท่าใบมะขามทองคำออกมากองไว้ให้สมเด็จเจ้าสามริโมคุณูปมาจารย์เรียงลำดับให้ถูกต้อง สมเด็จเจ้าสามริโมคุณูปมาจารย์เรียงได้ถูกต้องหมดแต่ยังขาดอยู่อีก 7 ตัว คือ ส ง วิ ทา ปุ กะ ยะ ปะ ซึ่งเป็นอักษรหัวใจพระอิทธิธรรมเจ็ดคัมภีร์ จึงบังคับให้พราหมณ์ทั้ง 7 คนนำออกมา พราหมณ์จึงยอมแพ้และนำอักษรทั้ง 7 ตัวออกจากมวยผมนำมาส่งให้ ททรัพย์ทั้งหมดถวายพระเจ้าอยู่หัว (สมเด็จพระเอกาทศรถ) ทำให้สมเด็จเจ้าสามริโมคุณูปมาจารย์มีความดีความชอบมาก ๆ พระเจ้าอยู่หัวจึงโปรดเกล้า ฯ ให้เป็นพระราชาคณะที่ “สมเด็จพระราชมนีสามิรามคุณูปมาจารย์” และถวายเมืองให้ปกครองกึ่งหนึ่ง สมเด็จพระราชมนีสามิรามคุณูปมาจารย์ปกครองเมืองอยู่ได้ 7 วัน จึงถวายคืนและแจ้งว่าไม่ใช่ “สมณวิสัย” ภายหลังเดินทางไปจำพรรษาอยู่ที่วัดนอกตัวเมือง อยู่มาวันหนึ่งได้เกิดไข้ห่าขึ้นในกรุงศรีอยุธยาผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมาก สมเด็จพระราชมนีสามิรามคุณูปมาจารย์

ได้เสกน้ำพระพุทธมนต์ประพรหมให้คนป่วยได้ดื่มกินและนำไปประพรหมทั่วเมือง ไข้หาก็หายไป สมเด็จพระเจ้าสามเริาโมคุณูปมาจารย์ได้ช่วยผู้คนไว้เป็นจำนวนมาก (พระใบฎีกาศักกรินทร์ สิริภทฺโท, 2566) 2) สมเด็จพระเจ้าเกะยอ (พระราชมนูญานโมลี) ซึ่งเป็นสหายธรรมกับสมเด็จพระเจ้าสามเริาโมคุณูปมาจารย์ (หลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด) ดำเนินเล่าว่าระหว่างที่สมเด็จพระเจ้าสามเริาโมคุณูปมาจารย์กับสมเด็จพระเจ้าเกะยอกำลังสนทนากัน สมเด็จพระเจ้าเกะยอตั้งสัจอธิษฐานว่า หากตัวท่านและสมเด็จพระเจ้าสามเริาโมคุณูปมาจารย์ (หลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด) ได้ร่วมสร้างบารมีร่วมกันมาก่อน ขอให้สมเด็จพระเจ้าสามเริาโมคุณูปมาจารย์ (หลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด) ให้ท่านเสด็จนั่งอยู่บนพรมสีแดง เหตุการณ์อัศจรรย์ก็เกิดขึ้น เมื่อสมเด็จพระเจ้าเกะยออธิษฐานเสร็จ ก็เห็นสมเด็จพระเจ้าสามเริาโมคุณูปมาจารย์นั่งอยู่บนพรมสีแดงจริง ๆ สมเด็จพระเจ้าเกะยอท่านสร้างวัดอยู่ที่เขาภูมิ ตำบลเกายอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา (พระครูสุวรรณคีรีสถิตย์, 2566) 3) สมเด็จพระเจ้าเกะใหญ่ (พระราชมนูญวิปัสสะภานุโมลี) ท่านเป็นสหายธรรมกับสมเด็จพระเจ้าสามเริาโมคุณูปมาจารย์ (หลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด) เพื่อประกาศหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สมเด็จพระเจ้าเกะใหญ่สร้างวัดอยู่ที่ “บ้านท้องน้ำ” (ปัจจุบัน คือ “บ้านทุ่งบัว” อำเภอกระแสดินธุ์ จังหวัดสงขลา) พบสถานที่แห่งหนึ่งเป็นเนินสูง จึงได้สร้างวัดขึ้น และก่อกำแพงหินลดหลั่นกัน 7 ชั้น ให้ชื่อว่า “วัดสูงเกาะใหญ่” เมื่อแรกสร้างอุโบสถสมเด็จพระเจ้าเกะใหญ่นั่งสมาธิใช้พลังจิตยกก้อนหินขนาดใหญ่ไปวางเรียงไว้อย่างมีระเบียบ วิชานี้เรียกกันว่า “พลังเสือ” เมื่อสร้างวัดเสร็จสมเด็จพระเจ้าเกะใหญ่ได้เดินทางไปเยี่ยมเยียนชาวบ้านที่บ้านท้องน้ำได้สร้างวัดขึ้นอีกวัดหนึ่งให้ชื่อว่า “วัดสูงทุ่งบัว” ทำให้ชาวบ้านบริเวณนี้ให้ความเคารพนับถือมาก จึงเรียกกันว่า “สมเด็จพระเจ้าเกะใหญ่” หลังจากสมเด็จพระเจ้าเกะใหญ่มรณภาพ ความเคารพนับถือในความคิดดีดีของท่านยังคงอยู่ยาวนานจนถึงปัจจุบัน วัดสูงเกาะใหญ่ อำเภอกระแสดินธุ์ จังหวัดสงขลา (พระครูวิจิตรสาธิต, 2566) 4) สมเด็จพระเจ้าจอมทอง (พระราชมนูญศิริธรรมราช เจ้าอาวาสวัดเขาอ้อรูปที่ 2) ท่านเป็นสหายธรรมกับสมเด็จพระเจ้าสามเริาโมคุณูปมาจารย์ (หลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด) ครั้งหนึ่งสมเด็จพระเจ้าสามเริาโมคุณูปมาจารย์ (หลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด) ได้จัดงานฉลองพระสุวรรณมาลิกเจดีย์ศรีรัตนมหาธาตุ ได้นิมนต์ให้สมเด็จพระเจ้าจอมทอง มาร่วมในกิจกรรมด้วย สมเด็จพระเจ้าจอมทองได้ขับเรือจากวัดเขาอ้อไปจอดไว้ ณ ยอดบนเขาพะโคะ หรือเขาพัทลุง ทำให้อัศจรรย์แก่พุทธศาสนิกชนที่มาร่วมบุญในครั้งนั้นเป็นอย่างยิ่ง ในอดีตมีป้ายประกาศให้ทราบว่า ที่นี้ คือ ที่จอดเรือสมเด็จพระเจ้าจอมทอง แห่งวัดเขาอ้อ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง (ทวี พิชฌมกล, 2566)

สมเด็จพระอริยวงศะขรรค์ไชยเดชแห่งประเทศไทย จากการอ้างอิงของหนังสือหลายเล่มที่เป็นตำนานหลักฐานทางประวัติศาสตร์ กล่าวไว้ว่า สมเด็จพระเจ้าสามเริาโมคุณูปมาจารย์ (หลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด) และสหายธรรมทั้ง 3 เป็นบุคคลที่มีตัวตนจริง ๆ และยังมีเอกสารต่าง ๆ มากมายยืนยันว่าสมเด็จพระเจ้าสามเริาโมคุณูปมาจารย์ (หลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด) และสหายธรรมทั้ง 3 คือ ใคร เกิดในสมัยใด และได้สร้างคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติและศาสนาไว้ คุณค่าของท่าน 4 สมเด็จพระเจ้าเป็นตำนานท้องถิ่นที่เล่าสืบต่อกันมาอย่างยาวนาน จึงเป็นตำนานที่มีคุณค่าหลายด้าน ดังนี้ 1) คุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและประวัติบุคคลสำคัญของท้องถิ่นตำนานเรื่องนี้แสดงให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ของบุคคลและชุมชนบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในสมัยอยุธยา ซึ่งเป็นเรื่องราวประวัติของสมเด็จพระราชมนูญสามเริามคุณูปมาจารย์ได้ศึกษาธรรมตั้งแต่เป็นสามเริาจนอุปสมบทเป็นพระภิกษุหนุ่มเดินทางเข้าไปศึกษาธรรมที่กรุงศรีอยุธยาจนแตกฉานทางพุทธศาสนาพระมหากษัตริย์จึงโปรดเกล้าฯ ให้เป็นพระราชอาคันตุกะที่สมเด็จพระราชมนูญสามเริามคุณูปมาจารย์และกลับไปบำรุงพระพุทธศาสนาที่บ้านเกิดจนเจริญรุ่งเรือง นอกจากนี้ยังทำให้ทราบว่าในสมัยนั้นหัวเมืองพัทลุง เมืองสติงพระ และบริเวณใกล้เคียงถูกโจรสลัดอูขงคนละเข้าปล้นทำลายบ้านเมืองและวัดวาอาราม หลายครั้ง อันเป็นหลักฐานสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในสมัยอยุธยา 2) คุณค่าทางด้านคติชนวิทยา ตำนานเรื่องนี้แสดงให้เห็นว่ามีการนำคติชนในท้องถิ่นมาอธิบายตำนานสมเด็จพระเจ้าสามเริาโมคุณูปมาจารย์ (สมเด็จพระเจ้าพะโคะ, หลวงพ่อทวดเหยียบน้ำทะเลจืดเป็นพระมหาเถระรูปเดียวกัน) เพื่อยกย่องบุญบารมีของท่านให้ดูเหมือนมนุษย์สามัญหรือเป็นการ แสดงอภินิหารของสมเด็จพระเจ้า

สามิราโมคุณูปมาจารย์ (สมเด็จพระเจ้าพะโคะ) ดังเห็นจากตำนานตอนที่พญางูจงอางหรือที่ภาษาถิ่นภาคใต้ เรียกว่า “งูบงหลา” คายดวงแก้วให้เด็กชายบู หรือตอนที่สมเด็จพระเจ้าสามิราโมคุณูปมาจารย์ (สมเด็จพระเจ้าพะโคะ) โละเป็นดวงไฟหายไป บนท้องฟ้า คำว่า “โละ” เป็นภาษาถิ่นใต้ มาจากคำว่า “ลู” ตรงกับภาษาไทยกลางว่า “บรรจุ” คำ เหล่านี้ เป็นคติชนท้องถิ่นที่พบทั่วไปในภาคใต้ ตำนานเรื่องนี้จึงสะท้อนให้เห็นคุณค่าทางคติชนวิทยา และมีความสำคัญต่อการ ศึกษาทางวิชาการด้านนี้เป็นอย่างมาก 3) คุณค่าทางด้านพุทธศาสนา ตำนานเรื่องนี้แสดงให้เห็นถึงพุทธศาสนา ในภาคใต้ที่มี ความสัมพันธ์กับศูนย์กลางพุทธศาสนาที่กรุงศรีอยุธยา ดังเห็นได้จากบทบาทของสมเด็จพระเจ้าสามิรา โมคุณูปมาจารย์ (สมเด็จพระเจ้าพะโคะ) ได้ใช้ความเพียรพยายามในการศึกษาธรรมตั้งแต่เป็นสามเณรและไปศึกษาต่อที่ เมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นศูนย์กลางพุทธศาสนาในภาคใต้ และต่อจากนั้นจึงไปศึกษาต่อธรรมชั้นสูงที่กรุงศรี อยุธยา จนสำเร็จได้รับโปรดเกล้าฯ เป็นพระราชอาคันตุกะที่ “สมเด็จพระราชมนูสามิรามคุณูปมาจารย์” นอกจากนั้น ตำนานยังแสดงให้เห็นระบบการปกครองคณะสงฆ์และระบบการกลั่นาวัดในหัวเมืองพัทลุง และบริเวณใกล้เคียง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช มองเห็นความสำคัญของ 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ของประเทศไทยในการพัฒนางานพระพุทธศาสนาจากอดีตสู่ปัจจุบันได้อย่างยั่งยืน จากภาวะดังกล่าวคณะผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาค้นคว้า ตามรอย 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ของไทยใน การพัฒนาพระพุทธศาสนาให้มีความเจริญรุ่งเรือง กับผลงานที่ได้พัฒนาให้มหาชนระลึกถึงคุณงามความดีของ ผู้มีพระคุณต่อแผ่นดินนี้ได้ร่วมกันพัฒนาพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองไปทั่วแคว้นแดนภาคใต้ของไทยโดย พุทธศาสนิกชนยอมรับและช่วยเผยแผ่กระจายหลักธรรมไปยังหมู่ชนอื่น ๆ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ติดตามรอย 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ของไทยในการพัฒนางานพระพุทธศาสนา จากอดีตสู่ปัจจุบันได้อย่างยั่งยืน
2. เพื่อศึกษาการพัฒนางานพระพุทธศาสนาของ 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ของไทยจากอดีตสู่ปัจจุบัน ได้อย่างยั่งยืน
3. เพื่อศึกษาการสร้างสรรค์ศรัทธาและภาคีเครือข่ายที่พุทธศาสนิกชนมีต่อ 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ ของไทยในการพัฒนางานพระพุทธศาสนาจากอดีตสู่ปัจจุบันได้อย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ตามรอย 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ของไทยในการพัฒนาพระพุทธ ศาสนาจากอดีต สู่ปัจจุบัน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่เน้นการพรรณนา และวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) เพื่อหาข้อสรุปในเชิงอุปนัย (Inductive) เชื่อมโยงข้อมูลความคิดเห็นในการตาม 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ฯ มีวิธีดำเนินการดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 26 คน ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ จังหวัดสงขลา จังหวัดพัทลุงที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และมีความเคารพศรัทธาให้การยอมรับนับถือในคุณงามความดี ของ 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ฯ ที่นำ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเผยแผ่ให้พวกเขาเข้าถึงเข้าใจ และสามารถปฏิบัติได้จริงเห็นจริง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก มี 3 ขั้นตอน ดังนี้
 - 1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
 - 1.2 เครื่องมือสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
 - 1.3 ข้อเสนอแนะ

2. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ แบบสัมภาษณ์เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขให้เป็นเครื่องมือที่สมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยลงภาคสนามสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยตนเอง

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ตามรอย 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ของไทยในการพัฒนาพระพุทธศาสนาจากอดีตสู่ปัจจุบัน สรุปได้ดังนี้

1. 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้เป็นพระมหาเถรที่ได้รับการยกย่องจากพุทธศาสนิกชนว่าเป็นพระสงฆ์ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเป็นแบบอย่างให้กับพระสงฆ์รูปอื่น และบุคคลอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี เป็นพระอริยสงฆ์ที่บริบูรณ์ด้วยศีลจาริยวัตรทั้งดงามเป็นผู้ไกลจากกิเลส ตั้งมั่นอยู่ในศีล สมาธิ และปัญญา และสามารถประกาศพระพุทธศาสนาให้ตั้งมั่นดำรงคงอยู่ในจิตใจพุทธศาสนิกชน และทั้ง 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้มีตัวตนอยู่จริง

2. การพัฒนางานพระพุทธศาสนา เป็นหน้าที่หลักของ 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ของไทยฯ ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดเจริญเติบโตไปสู่เป้าหมาย ด้วยการเพิ่มพุทธศาสนิกชนที่มีคุณภาพและมีคุณค่าเป็นสำคัญ โดยการนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนามาเผยแผ่ให้ชาวโลกได้เรียนรู้ ปฏิบัติตาม มีความเชื่อว่าเป็นแนวทางที่ถูกต้อง โดยเฉพาะหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา ทั้ง 3 ประเด็นนี้เป็นการพัฒนาคน ส่งผลต่อการพัฒนาถาวรวัตถุอันเป็นหลักฐานบ่งบอกถึงอารยธรรมทางวัตถุ ทางพระพุทธศาสนา

3. เครือข่าย เป็นผลมาจากตัวชี้วัดมาจากความศรัทธา นำไปสู่จัดตั้งให้มีเครือข่ายเกิดขึ้นแต่ละชุมชนเพื่อมิตรสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน อาทิ ชุมชนพะโคะ มีวัดพะโคะเป็นศูนย์กลาง ชุมชนเกาะยอ มีสำนักสงฆ์เขาภู เป็นศูนย์กลาง ชุมชนเกาะใหญ่ มีวัดสูงเกาะใหญ่เป็นศูนย์กลาง ชุมชนเขาอ้อ มีวัดเขาอ้อเป็นศูนย์กลาง เครือข่ายเหล่านี้ได้ร่วมกันเป็นพลังกำลังให้พระพุทธศาสนามีความเข้มแข็งในยุคสมัยของ 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ฯ เจริญรุ่งเรืองสู่ปัจจุบันและรุ่งเรืองสืบต่อไป

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ตามรอย 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ของไทยในการพัฒนาพระพุทธศาสนาจากอดีตสู่ปัจจุบัน ซึ่งจะอภิปรายผล ดังนี้

“ตามรอย 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ของไทยในการพัฒนาพระพุทธศาสนาจากอดีตสู่ปัจจุบัน” 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้เป็นพระอริยสงฆ์ที่มีตัวตนอยู่จริงไม่ใช่เรื่องเล่าขานหรือตำนาน ยุคนั้นสมัยนั้นไม่ได้บันทึกไว้แต่เป็นมุขปาฐะจากรุ่นสู่รุ่น สืบเนื่องต่อ ๆ กันมาและได้มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร เมื่อปี พ.ศ.2484 การพัฒนาพระพุทธศาสนาในยุค 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ในการพัฒนาพระพุทธศาสนา มี 5 ด้าน 1) ความสามัคคีมีน้ำใจเป็นอันเดียวกัน 2) ทางสายกลาง การปฏิบัติงานทำหน้าที่ไม่สุดโต่ง มัชฌิมาปฏิปทา 3) เน้นการสร้างศรัทธาแต่กำกับด้วยปัญญา มีสติ สัมปชัญญะกำกับตรวจสอบตนเองอยู่เสมอ 4) การเผยแผ่พระพุทธศาสนามีกฎเกณฑ์เป็นไปตามหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า โดยยึดพระไตรปิฎกเป็นหลักในการดำเนินการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 5) เน้นปฏิบัติตามหลักไตรสิกขามี 5.1) ความฉลาด 5.2) มีเครื่องมือควบคุมความฉลาด 5.3) ปัญญา มี มรรคองค์ 8 ในการดำเนินชีวิต และมุ่งมั่นพัฒนาพระพุทธศาสนาให้มีความเจริญมั่นคง รุ่งเรือง สิ่งสำคัญ คือ มุ่งเน้นที่การพัฒนาบุคคล/กลุ่มคน และศาสนวัตถุ มีการสงเคราะห์ชาวบ้านชุมชน และชาวพุทธ อีกจำนวนมากให้พ้นภัยจากความทุกข์, มีการฝึกฝนให้คนเข้าใจตนเอง เรียนรู้ตนเอง เป็นคนรู้เท่ารู้ทันโลก พบความสุขที่ยั่งยืน ในสมัยที่ 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ฯ มีชีวิตดำรงอยู่ทำให้พระพุทธศาสนามีความ

เจริญรุ่งเรือง ความก้าวหน้า “พัฒนาระดับจิตใจ” ทั้งชาวพุทธหรือกลุ่มคน บุคคล และมหาชน อื่น ๆ ให้จิตใจสูงขึ้น โดยใช้วิธีการแสดงธรรมเทศนาอบรมสั่งสอน ขยายพุทธศาสนิกชนได้เป็นจำนวนมาก ส่งผลให้มีการก่อสร้างถาวรวัตถุทางพระพุทธศาสนา อาทิ สุวรรณมาลิกเจดีย์ศรีรัตนมหาธาตุ ณ วัดพะโคะ ร่องรอยแห่งการพัฒนาที่ปรากฏท่ามกลางสายตามหาชน เจดีย์องค์นี้มีอายุไม่น้อยกว่า 1000 ปี ซึ่งเป็นประวัติศาสตร์ทางพระพุทธศาสนา บ่งชี้ให้ชุมชนรุ่นถัดไปได้ทราบได้เรียนรู้ประเด็นของการพัฒนาว่ามีความสืบเนื่องต่อ ๆ กันมาอย่างยาวนานจนถึงปัจจุบัน และพลังแห่งความศรัทธาจะยังดำเนินการต่อไป นอกเหนือการสร้างหลักฐานอื่น ๆ ทางพระพุทธศาสนาไปทั่วบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาและฝั่งอ่าวไทย ซึ่งสามารถพบเห็นได้ทั่วไป ชี้ให้เห็นว่าพระพุทธศาสนาได้มีความเจริญงอกงามรุ่งเรืองไปทั่วดินแดนภาคใต้ อันเป็นผลงานของ 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ ที่สร้างแรงจูงใจให้มหาชนมีความศรัทธารำลึกถึงคุณงามความดีที่ทั้ง 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ มีคุณต่อพระพุทธศาสนาและแผ่นดินไทย และกระจายขยายไปหมู่ชนและมหาชนอื่น ๆ อีกจำนวนมาก

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยครั้งนี้ มีทั้งการศึกษา เอกสาร การลงภาคสนาม พบปะบุคคล/กลุ่มคน เป้าหมายจำนวน 26 คน ในการ ตามรอย 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ของไทยในการพัฒนางานพระพุทธศาสนาจากอดีตสู่ปัจจุบัน มีข้อค้นพบ ดังนี้

1. พลังแห่งศรัทธาที่มีต่อ 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้มีปริมาณมากเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะสมเด็จพระเจ้าสามเริาโมคุณูปมาจารย์ (หลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด) และได้เพิ่มขยายชาวพุทธจำนวนมากขึ้น ชาวพุทธมีความมั่นคงในหลักธรรมและเชื่อมั่นในความศักดิ์สิทธิ์ของ 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ โดยสัมภาษณ์ สอบถาม สังเกต จากพุทธศาสนิกชนที่มานมัสการกราบไหว้บูชา สมเด็จพระเจ้าสามเริาโมคุณูปมาจารย์ (หลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด) ณ วัดพะโคะ วัดดีหลวง ฯลฯ และในพื้นที่ หรือวัดที่เกี่ยวข้อง
2. มีการพัฒนาสร้างจิตอาสาในการพัฒนางานพระพุทธศาสนาให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้นและขยายไปสู่กลุ่มชนอื่น ๆ
3. มีการเรียนรู้ผ่านกระบวนการศิลปะประวัติศาสตร์ผ่านทางวัตถุ และโดยผ่านสื่อออนไลน์ พบเห็นได้ทั่วไปในเชิงประจักษ์
4. ชาวพุทธ และมหาชนที่มีความเชื่อมั่นในพระรัตนตรัยว่าเป็นที่พึ่งอย่างมั่นคงทางจิตใจ โดยมีสมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ทั้ง 4 รูป เป็นศูนย์กลาง นับเป็นแนวทางหนึ่ง ที่ทำให้จิตใจชาวพุทธศาสนิกชน ตั้งมั่นในพระพุทธศาสนา
5. ความมั่นคงของพระพุทธศาสนา ผ่านกระบวนการเรียนรู้ และการสร้าง การอนุรักษ์ โดยใช้ประเพณี และกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นสื่อในการพัฒนา ให้มีการเชื่อมโยง สื่อถึงกันและกัน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

“ตามรอย 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ของไทยในการพัฒนางานพระพุทธศาสนาจากอดีตสู่ปัจจุบัน” พบว่า 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้มีตัวตนอยู่จริง ตรงกับรัชสมัยสมเด็จพระเอกาทศรถ หรือ สมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 3 เป็นพระมหากษัตริย์พระองค์ที่ 19 แห่งอาณาจักรกรุงอยุธยา และพระมหากษัตริย์พระองค์ที่ 3 แห่งราชวงศ์สุโขทัย ระหว่างปี พ.ศ. 2148 - 2153/54 และเป็นเจ้าแห่งล้านนาระหว่าง พ.ศ. 2148 ถึง 2151/52 สืบราชสมบัติต่อจากพระเชษฐา คือ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช รัชสมัยของพระองค์ส่วนใหญ่สงบสุข (อภิรักษ์ กาญจนคงคา, 2566) และการพัฒนาพระพุทธศาสนา เป็นหน้าที่หลักของ 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ของไทย อันเป็นบุตรตถาคตเจ้าที่ต้องทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้มีความเจริญรุ่งเรืองมั่นคง เป็นมรดกสืบเนื่องมาจากพระอริยสาวกทั้งหลายจากอดีตสู่ปัจจุบัน การพัฒนาบุคคล/กลุ่มคน เป็นกระบวนการที่มุ่งจะเปลี่ยนแปลงวิธีการ

พัฒนาบุคคล/กลุ่มคนให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะและทัศนคติของบุคคล/กลุ่มคนให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น เพื่อให้บุคคล/กลุ่มคนที่ได้รับการพัฒนาแล้วนั้นปฏิบัติหน้าที่ได้ผลตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน/องค์กรนั้น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล กรณีพระพุทธศาสนา ก็เช่นเดียวกัน ต้องการพระภิกษุ/สามเณร พุทธศาสนิกชน ที่มีคุณภาพประสิทธิภาพ นำพระพุทธศาสนาประสบความสำเร็จต่อไป การพัฒนาศาสนวัตถุเป็นแนวทางพัฒนาอันเป็นร่องรอยทางสถาปัตยกรรมบ่งบอกความเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าทางสถาปัตยกรรม ประติมากรรม และพุทธปฏิมากรรมทั้งหลาย ให้เกิดแรงจูงใจแรงศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาอีกก้าวหนึ่ง การสงเคราะห์ชาวบ้าน/ชุมชน/ชาวพุทธ และมหาชน บุคคลอื่น ๆ อีกจำนวนมากให้พ้นภัยจากความทุกข์, มีการฝึกฝนให้บุคคล/กลุ่มคนเข้าใจตนเอง เรียนรู้ตนเอง เป็นบุคคล/กลุ่มคนรู้เท่ารู้ทันโลก ในช่วงระยะสมัยที่ 4 สมเด็จพระสังฆราชเจ้าทำให้พระพุทธศาสนามีความรุ่งเรือง ตลอดถึงมีความก้าวหน้า มีการ“พัฒนายกระดับจิตใจ” ชาวพุทธและบุคคลอื่น ๆ มีจิตใจสูงขึ้น โดยใช้วิธีการแสดงธรรม เทศนาอบรมสั่งสอนให้เข้าถึงและเข้าใจ การก่อสร้างถาวรวัตถุทางพระพุทธศาสนา ก็มี การสร้าง สุวรรณมาลิกเจดีย์ศรีรัตนมหาธาตุ ณ วัดพะโคะ เจดีย์องค์นี้มีอายุไม่น้อยกว่า 1000 ปี นอกจากนั้นก็มี ก่อสร้างถาวรวัตถุหลักฐานทางพระพุทธศาสนาไปทั่วบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาและฝั่งอ่าวไทย ชี้ให้เห็นว่าพระพุทธศาสนาได้พัฒนาให้มีความเจริญงอกงามไปทั่วดินแดนภาคใต้ของประเทศไทยจากอดีตสู่ปัจจุบัน จากการศึกษาค้นคว้าซึ่งมีความจริงมีหลักฐานประจักษ์พยานที่ชัดเจน พบเห็นได้ทั่ว ๆ ไปโดยเฉพาะรอบ ๆ ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาและฝั่งอ่าวไทยทั้งในเชิงทฤษฎีและเชิงประจักษ์ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรศึกษาและวางแผน แก้ไขปัญหา ต้องให้ชุมชนมีส่วนร่วมและพัฒนาให้ทุกคนเข้าใจและเข้าถึงในสภาพที่แท้จริง ให้นักเรียน/นักศึกษาเรียนรู้ประวัติบุคคลสำคัญของท้องถิ่น/แผ่นดินไทย 2) ใช้พื้นที่สังคมออนไลน์ ใช้สื่อดิจิทัลในทุกกระบวนการประชาสัมพันธ์ถึงคุณงามความดี ความสำคัญของ 4 พระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ในการพัฒนาพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืน ให้คนรุ่นถัด ๆ มาได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และควรมีการอนุรักษ์รักษาสถานที่ โบราณวัตถุที่เกี่ยวข้องกับ 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ฯ 3) วางแนวทางเชิดชูเกียรติ 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้ฯ ปลุกฝังความดีงามคุณค่าแห่งการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ แห่งพระสงฆ์ผู้เป็นสุปฏิปันโน เข้าสู่ชุมชนอย่างจริงจัง และสร้างมาตรฐานของชาวพุทธด้วยการเรียนรู้ ให้เข้าถึงและเข้าใจในบริบทต่าง ๆ “นำสู่การปฏิบัติอย่างชัดแจ้ง 4) “วัด” ที่ 4 สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้จำพรรษา และพัฒนาให้เจริญรุ่งเรืองถึงปัจจุบัน เป็นองค์กรสงฆ์ที่ควรจัดสร้างรูปเหมือนรูปเคารพ เพื่อเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติ

เอกสารอ้างอิง

- คมชัดลึกออนไลน์. (2566). ตำนานหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด ตอน ๒ ปัญญาหลวงปู่ปกป้องกรุงศรีอยุธยา. เรียกใช้เมื่อ 5 ธันวาคม 2566 จาก <https://www.komchadluek.net/news/503319>
- ชัยวุฒิ พิกุล. (2563). หลวงพ่อทวดเหยียบน้ำทะเลจืดจากวัดพะโคะถึงวัดช้างให้. พัทลุง: โรงพิมพ์เซนกราฟิก.
- ทวี พิฆังค. (3 สิงหาคม 2566). ตำนานสมเด็จพระเจ้าจอมทองวัดเขาอ้อ. (ประสิทธิ์ รักยัย, ผู้สัมภาษณ์)
- พระครูโกวิทปัญญารัตน์. (9 สิงหาคม 2566). การสร้างภาคีและเครือข่าย. (ประสิทธิ์ รักนัย, ผู้สัมภาษณ์)
- พระครูขันตยาภรณ์. (3 สิงหาคม 2566). พระพุทธศาสนาจากอดีตสู่ปัจจุบัน. (ไพรัตน์ ฉิมหาด, ผู้สัมภาษณ์)
- พระครูปัญญาพิศาล. (9 สิงหาคม 2566). การพัฒนาพระพุทธศาสนาจากอดีตสู่ปัจจุบัน. (ดิเรก นุ่นกล้า, ผู้สัมภาษณ์)
- พระครูวิจิตรสาธิต. (9 สิงหาคม 2566). ตำนานวัดสูงเกาะใหญ่. (พระครูวุฒิชัยธรรมสาคร, ผู้สัมภาษณ์)
- พระครูสุวรรณคีรีสถิตย์. (5 สิงหาคม 2566). พลังแห่งศรัทธาของชาวพุทธที่มีต่อองค์พระบรมศาสดาพระสัมมาสัมพุทธเจ้า. (ประสิทธิ์ รักนัย, ผู้สัมภาษณ์)
- พระครูโสภณคุณาทร. (4 สิงหาคม 2566). วิเคราะห์การพัฒนางานพระพุทธศาสนา. (ประสิทธิ์ รักนัย, ผู้สัมภาษณ์)

พระใบฎีกาศักรินทร์ สิริภทฺโท. (4 สิงหาคม 2566). ตำนาน ๔ สมเด็จพระอริยสงฆ์ชายแดนใต้. (วนิดา เหมือนจันทร์, ผู้สัมภาษณ์)

อภิรักษ์ กาญจนคงคา. (2566). อาณาจักรกรุงศรีอยุธยา ตอนที่ 15 : สมเด็จพระเจ้าเอกาทศรถ (สมเด็จพระเจ้าสรรเพชญ์ที่ 3). เรียกใช้เมื่อ 5 สิงหาคม 2566 จาก <http://huexonline.com/knowledge/19/204/>

การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มเปราะบาง ในพื้นที่ ตำบลกรงห้วย อำเภอกู่ใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช*

THE PROMOTION OF LIFE QUALITY OF VULNERABLE GROUPS IN KRUNGYAN, TUNGYAI DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

พระสุรเชษฐ์ กิตติธโร (ถือทอง)*, ดิเรก นุ่นกล้า, พระครูวิรัตธรรมโชติ

Phra Surachet Kittitharo (Thuetong), Direk Nunklam, Phrakhru Wiratthammachot

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Master of Arts, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: carefong90404@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มเปราะบาง ในพื้นที่ตำบลกรงห้วย อำเภอกู่ใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช และ 2) ศึกษาข้อเสนอแนะการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มเปราะบาง ในพื้นที่ตำบลกรงห้วย อำเภอกู่ใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการศึกษาแบบผสมผสานวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตท้องที่ตำบลกรงห้วยจำนวน 183 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนกลุ่มเปราะบาง ในพื้นที่ตำบลกรงห้วย อำเภอกู่ใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยแปลผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ พบว่า ด้านที่อยู่อาศัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด ($\bar{X} = 3.38$) รองลงมา ได้แก่ ด้านจิตใจ ($\bar{X} = 3.25$) และด้านการเข้าถึงสวัสดิการและบริการภาครัฐ ($\bar{X} = 3.23$) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ($\bar{X} = 3.22$) ส่วนด้านร่างกาย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.15$) 2) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนกลุ่มเปราะบางตำบลกรงห้วย ด้านร่างกาย พบว่า ควรส่งเสริมสมรรถภาพทางกาย การเข้าถึงการดูแลสุขภาพ โภชนาการ การออกกำลังกาย การรักษาพยาบาล ด้านจิตใจ พบว่า ควรส่งเสริมความสัมพันธ์ การจัดการความเครียด และค้นหาความสมดุลให้ชีวิตมีความหมาย เต็มไปด้วยความสุข และทัศนคติเชิงบวก ด้านที่อยู่อาศัย พบว่า ควรส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างเครือญาติ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า ควรส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกและตอบสนองกับผู้อื่น กับครอบครัว เพื่อน ด้านการเข้าถึงสวัสดิการและบริการภาครัฐ พบว่า ควรส่งเสริมความยุติธรรมทางสังคม โอกาสที่เท่าเทียมกัน

คำสำคัญ: การส่งเสริม, คุณภาพชีวิต, กลุ่มเปราะบาง

Abstract

The objectives of this research article are 1) to study the promotion of quality of life of Vulnerable people In the area of Krungyan Subdistrict Thung Yai District Nakhon Si Thammarat Province and 2) to study recommendations for promoting the quality of life of vulnerable groups

* Received April 4, 2024; Revised April 17, 2024; Accepted April 24, 2024

of people. In the area of Krungyan Subdistrict Thung Yai District Nakhon Si Thammarat Province It is a combined method research. Quantitative research Data were collected using questionnaires from a sample group of 183 people residing in Krungyan Subdistrict and qualitative research. Data were collected by interviewing 20 key informants. The results of the research found that: 1) Promoting the quality of life of vulnerable groups of people In the area of Krungyan Subdistrict Thung Yai District, Nakhon Si Thammarat Province, overall has an average of the results. is at a moderate level ($\bar{x} = 3.25$) when considered as Each aspect was sorted by average from high to low. It was found that the residential aspect The average value was highest ($\bar{x} = 3.38$), followed by the mental aspect ($\bar{x} = 3.25$) and access to welfare and government services ($\bar{x} = 3.23$), social relationships ($\bar{x} = 3.22$), and the physical aspect. has the lowest average ($\bar{x} = 3.15$) 2) Suggestions on promoting the quality of life of vulnerable people in Krungyan Subdistrict. Physical aspect: It was found that physical fitness should be promoted. Access to health care, nutrition, exercise, medical treatment, and mental aspects were found to promote relationships. stress management and find balance to make life meaningful full of happiness and positive attitude Regarding housing, it was found that living together like relatives should be promoted. In terms of social relations, it was found that it should be promoted. Have positive and responsive interactions with others, with family and friends. In terms of access to welfare and services, the government found that social justice should be promoted. equal opportunity

Keywords: Promotion, Quality of Life, Vulnerable

บทนำ

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีบทบัญญัติที่บรรจุหลักการที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเปราะบางทางสังคม คือ หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย โดยมาตรา 27 บัญญัติว่า “มาตรา 27 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใดจะกระทำได้ มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส และหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 71 บัญญัติว่า “รัฐพึงเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว อันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของสังคม จัดให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัยอย่างเหมาะสม ส่งเสริมและพัฒนาการ สร้างเสริมสุขภาพเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่แข็งแรง และมีจิตใจเข้มแข็ง รวมตลอดทั้งส่งเสริม และพัฒนาการ กีฬาให้ไปสู่ความเป็นเลิศ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน รัฐพึงส่งเสริม และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็น พลเมืองที่ดีมีคุณภาพ และความสามารถสูงซึ่งรัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาสให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรง หรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมตลอดทั้งให้การบำบัด พันฟูและเยียวยาผู้ถูกระทำการดังกล่าวในการจัดสรร งบประมาณ รัฐพึงคำนึงความจำเป็น และความต้องการที่แตกต่างกันของเพศ วัย และสภาพของบุคคล ทั้งนี้

เพื่อความเป็นธรรม” และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ได้กำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคน คือ การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้เน้นคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เพื่อคุ้มครองตนเอง ให้มีการพัฒนาจิตใจควบคู่กับการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่มทุกวัยและตลอดชีวิตการพัฒนาเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเจริญก้าวหน้า แก้ไขปัญหาเป็นกระบวนการให้คนได้พัฒนาตนเองด้านต่าง ๆ การวางรากฐานพัฒนาชีวิต การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถที่จะดำรงชีพและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากผลกระทบของกระแสโลกาภิวัตน์ที่เข้ามาอย่างรวดเร็ว ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสาร กับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ การเมืองการปกครอง การเติบโตอย่างรวดเร็วก่อให้เกิดปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นการพัฒนาที่ขาดความสมดุล ทำให้คนไทยต้องแข่งขันกับนานาประเทศ ความจำเป็นในการพัฒนาคนและคุณภาพของคนทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย และจิตใจ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ 13), 2565)

แต่ในปัจจุบันจำนวนประชากรกลุ่มเปราะบางในพื้นที่ต่าง ๆ เพิ่มขึ้นมากขึ้น ซึ่งกลุ่มเปราะบางไม่ได้หมายความว่าแค่เพียงเด็ก คนพิการ ผู้สูงอายุ ที่ดำรงชีวิตอยู่อย่างไม่มั่นคงหรือไม่สามารถดูแลตัวเองได้เท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงผู้ที่มีความอ่อนแอและมีความเสี่ยงสูง ถูกสังคมมองข้าม เช่น กลุ่มคนไร้บ้าน ประชากรไร้รัฐ แรงงานนอกระบบ แรงงานข้ามชาติ กลุ่มชาติพันธุ์ ฯลฯ ที่ขาดการดูแลจากภาครัฐอย่างเป็นระบบและเหมาะสม ทำให้สูญเสียเสถียรภาพ และอาจทำให้ไม่สามารถกับคืนสู่สภาวะปกติได้ ซึ่งมีมิติต่าง ๆ ที่บั่นทอนต่อครอบครัวไทย มีทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ ภัยพิบัติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชากรกลุ่มนี้ จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนกลุ่มเปราะบาง ในพื้นที่ตำบลกรุงหยัน เพื่อให้ทราบถึงระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มเปราะบาง ว่าเป็นอย่างไร และมีแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนกลุ่มเปราะบาง ในพื้นที่ตำบลกรุงหยันอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มเปราะบาง ในพื้นที่ตำบลกรุงหยัน อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มเปราะบาง ในพื้นที่ตำบลกรุงหยัน อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการจัดเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม (Questionnaire) ควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) (สงศรี ชมวงศ์, 2554) ซึ่งเป็นการจัดเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ดังนี้

1. ดำเนินการวิจัย ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยคัดเลือกประชาชนกลุ่มเปราะบางที่มีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่ตำบลกรุงหยัน อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 349 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่ายแก่ประชาชนตามทะเบียนราษฎร์ บ้านเลขที่ของกลุ่มเปราะบางในแต่ละหมู่บ้าน พื้นที่ตำบลกรุงหยัน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มที่ 1 ได้แก่ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านสาธารณสุข ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ อาสาสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 4 คน กลุ่มที่ 2 ได้แก่ กลุ่มผู้นำท้องถิ่น ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 4 คน กลุ่มที่ 3 ได้แก่ กลุ่มผู้นำท้องที่ ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 4 คน กลุ่มที่ 4 ได้แก่

กลุ่มผู้เปราะบางภายในตำบลกรุงหยัน ประกอบด้วย แม่เลี้ยงเดี่ยว ผู้สูงอายุ ผู้พิการ จำนวน 4 คน กลุ่มที่ 5 ได้แก่ กลุ่มผู้ดูแลใกล้ชิดผู้เปราะบาง ประกอบด้วย ผู้ดูแลใกล้ชิดผู้สูงอายุ ผู้ดูแลใกล้ชิดผู้พิการ จำนวน 4 คน รวม 20 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิจัยเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง วิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม มีค่าเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.710 ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้ ต่อเดือน และประเภทกลุ่มผู้เปราะบาง เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Checklist) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนกลุ่มเปราะบางตำบลกรุงหยัน อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านที่อยู่อาศัย 4) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และ 5) ด้านการเข้าถึงสวัสดิการและบริการภาครัฐ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Five point Rating Scale) 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัย ถึงกำนันสุขชัย ยศขุน กำนันตำบลกรุงหยัน อำเภอทุ่งใหญ่ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แจกแบบสอบถาม และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเองได้ ทั้งหมด 183 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์หาคำตอบเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนกลุ่มเปราะบาง วิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาโดยการตีความ สร้างข้อสรุป จากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาวิเคราะห์เพื่อหาบทสรุป แบบบรรยายเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) วิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนกลุ่มเปราะบาง ในพื้นที่ตำบลกรุงหยัน อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติพื้นฐานต่าง ๆ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนกลุ่มเปราะบาง ในพื้นที่ตำบลกรุงหยัน อำเภอ ทุ่งใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช พบว่า โดยรวม มีค่าเฉลี่ยแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนกลุ่มเปราะบางในพื้นที่ตำบล กรุงหยัน อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช (n = 183)

คุณภาพชีวิตประชาชนกลุ่มเปราะบาง ในพื้นที่ตำบลกรุงหยัน	ระดับการส่งเสริม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านร่างกาย	3.15	0.32	ปานกลาง
2. ด้านจิตใจ	3.25	0.44	ปานกลาง
3. ด้านที่อยู่อาศัย	3.38	0.52	ปานกลาง
4. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	3.22	0.38	ปานกลาง
5. ด้านการเข้าถึงสวัสดิการและบริการภาครัฐ	3.23	0.41	ปานกลาง
รวม	3.25	0.26	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนกลุ่มเปราะบาง ในพื้นที่ตำบลกรุงหยัน อำเภอ ทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยแปลผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$, S.D. = 0.26) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ ได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (3.38) ด้านจิตใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (3.25) ด้านการเข้าถึงสวัสดิการและบริการภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (3.23) ด้าน ความสัมพันธ์ทางสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (3.22) ส่วนด้านร่างกาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (3.15) ตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนกลุ่มเปราะบาง ในพื้นที่ตำบลกรุงหยัน อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้

ด้านร่างกาย กลุ่มเปราะบางเด็กเล็ก/แม่เลี้ยงเดี่ยว สรุปได้ว่า ต้องส่งเสริมการเล่นที่กระตุ้นให้โอกาสเด็ก ๆ ส่งเสริมอาหารเพื่อสุขภาพ และมีคุณค่าทางโภชนาการ ส่งเสริมให้เด็ก ๆ ใช้เวลากลางแจ้ง สำนวธรรมชาติ เล่นในสวนสาธารณะส่งเสริมการออกกำลังกาย

กลุ่มเปราะบางผู้สูงอายุ สรุปได้ว่า ควรส่งเสริมการออกกำลังกายเป็นประจำตามความสามารถและความสนใจของผู้สูงอายุ ส่งเสริมการรับประทานอาหารที่อุดมไปด้วยผักผลไม้ กระตุ้นให้ผู้สูงอายุกำหนดเวลานอน ผักเทคนิคการผ่อนคลาย หรือการเข้าสังคมกับคนที่คุ้นรัก มีส่วนร่วมกับครอบครัว เพื่อน หรือกลุ่มชุมชน กำหนดเวลาการตรวจสุขภาพเป็นประจำกับผู้ให้บริการ

กลุ่มเปราะบางผู้พิการ/ผู้ป่วยติดเตียง สรุปได้ว่า ควรจัดเตรียมอุปกรณ์ช่วยเหลือที่เหมาะสม ส่งเสริมการถ่ายภาพบำบัดเป็นประจำ ส่งเสริมการออกกำลังกายเบา ๆ ที่ปรับให้เหมาะสมกับความสามารถ ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม กำหนดเวลาการตรวจสุขภาพเป็นประจำเพื่อติดตามสุขภาพโดยรวม กับผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพ และผู้เชี่ยวชาญที่สามารถให้คำแนะนำส่วนบุคคลได้

ด้านจิตใจ กลุ่มเปราะบางเด็กเล็ก/แม่เลี้ยงเดี่ยว สรุปได้ว่า ต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่าทั้งเด็กและมารดาเลี้ยงเดี่ยวสามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาพจิตที่มีคุณภาพ ให้การสนับสนุนการเลี้ยงดูและให้ความรู้แก่คุณแม่เลี้ยงเดี่ยว ที่สามารถเชื่อมต่อถึงกัน แบ่งปันประสบการณ์ ส่งเสริมในเชิงเศรษฐกิจ ให้ความช่วยเหลือทางการเงิน และทรัพยากรที่สามารถช่วยบรรเทาความเครียดทางการเงินได้ ซึ่งอาจรวมถึงโครงการช่วยเหลือจากรัฐบาลทุนการศึกษา เงินช่วยเหลือ หรือเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ ส่งเสริมให้นายจ้างจัดเตรียมการทำงานที่ยืดหยุ่นและนโยบายที่เป็นมิตรกับครอบครัว

กลุ่มเปราะบางผู้สูงอายุ สรุปได้ว่า ควรส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและรักษาสัมพันธ์ภาพกับครอบครัว เพื่อน และชุมชน ให้ผู้สูงอายุทำกิจกรรมที่ทำหายหรือการเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ ส่งเสริมการออกกำลังกายเป็นประจำช่วยลดความเครียด ทำให้อารมณ์ดีขึ้น สร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ให้การสนับสนุนทางอารมณ์ด้วยการแสดงความเห็นอกเห็นใจ และความเข้าใจต่อผู้สูงอายุ รับฟังข้อกังวลของผู้สูงอายุ

กลุ่มเปราะบางผู้พิการ/ผู้ป่วยติดเตียง สรุปได้ว่า ควรตรวจสอบว่าผู้ทุพพลภาพสามารถเข้าถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ พื้นที่สาธารณะ การคมนาคม ส่งเสริมการศึกษาแบบเรียนรวมโดยให้การสนับสนุนและที่พักที่เหมาะสมแก่นักเรียนที่มีความพิการ ส่งเสริมโอกาสในการจ้างงานที่เท่าเทียมกันสำหรับคนพิการ ส่งเสริมความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการไม่แบ่งแยกทางสังคม

ด้านที่อยู่อาศัย กลุ่มเปราะบางเด็กเล็ก/แม่เลี้ยงเดี่ยว สรุปได้ว่าสิ่งสำคัญ คือ ควรได้รับโภชนาการที่เหมาะสม การดูแลสุขภาพที่เพียงพอ และสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับการเติบโตและพัฒนา การตรวจสุขภาพเป็นประจำ การฉีดวัคซีน และการรับประทานอาหารที่สมดุลเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาการทางร่างกายของเด็ก ๆ นอกจากนี้ การให้โอกาสในการออกกำลังกายและเวลาเล่นสามารถส่งผลต่อสุขภาพโดยรวมและความเป็นอยู่ที่ดีของพวกเขาได้ สำหรับคุณแม่เลี้ยงเดี่ยว การรักษาสุขภาพกายก็มีความสำคัญ ในการดูแลตนเองและขอความช่วยเหลือเมื่อจำเป็น การออกกำลังกายเป็นประจำ โภชนาการที่เหมาะสม และการพักผ่อนอย่างเพียงพอมีความสำคัญต่อสุขภาพร่างกาย การเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ รวมถึงการดูแลก่อนคลอด ถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับคุณแม่เลี้ยงเดี่ยว นอกจากนี้ การขอความช่วยเหลือจากเครือข่ายสนับสนุน เช่น ครอบครัว เพื่อน หรือองค์กรในชุมชน สามารถช่วยบรรเทาความท้าทายทางกายภาพบางอย่างที่คุณแม่เลี้ยงเดี่ยวอาจเผชิญได้

กลุ่มเปราะบางผู้สูงอายุ สรุปได้ว่า ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิต ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและสะดวกสบาย พร้อมด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ เพื่อรองรับความเป็นอยู่ที่ดีของผู้สูงอายุ

กลุ่มเปราะบางผู้พิการ/ผู้ป่วยติดเตียง สรุปได้ว่า การเข้าถึงที่อยู่อาศัย ควรได้รับการออกแบบให้มีคุณสมบัติที่ทำให้ผู้พิการเข้าถึงได้ง่าย ซึ่งอาจรวมถึง สวิตช์ไฟฟ้า และห้องน้ำฝักบัวสำหรับผู้นั่งเก้าอี้รถเข็น มีระบบโทรฉุกเฉิน ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม กลุ่มเปราะบางเด็กเล็ก/แม่เลี้ยงเดี่ยว สรุปได้ว่า ควรให้มีการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมที่แน่นแฟ้น ซึ่งสามารถให้การสนับสนุนทางอารมณ์ ลดความรู้สึกโดดเดี่ยว เปิดโอกาสในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันและความเป็นเพื่อน การสร้างเครือข่ายเพื่อน ครอบครัว และการสนับสนุนจากชุมชนสามารถช่วยให้เด็กเล็กและคุณแม่เลี้ยงเดี่ยวรู้สึกเชื่อมโยงและได้รับการสนับสนุนมากขึ้นซึ่งนำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กลุ่มเล่น ชั้นเรียนการเลี้ยงดูบุตร

กลุ่มเปราะบางผู้สูงอายุ สรุปได้ว่า ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและรุ่นน้อง สนับสนุนการนำเทคโนโลยีมาใช้ เช่น วิดีโอคอล เพื่อเชื่อมต่อกับครอบครัวและเพื่อนฝูงสร้างกลุ่มสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ ส่งเสริมการเยี่ยมเยียนเป็นประจำ หรือพบปะเพื่อนฝูงจะช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตของท่านได้อย่างมาก

กลุ่มเปราะบางผู้พิการ/ผู้ป่วยติดเตียง สรุปได้ว่า ควรส่งเสริมการสนับสนุนทางอารมณ์ที่เข้มแข็งจากครอบครัว เพื่อน และผู้ดูแล ส่งเสริมโอกาสในการเข้าสังคมที่เท่าเทียมกันสำหรับผู้พิการหรือผู้ป่วยติดเตียง ส่งเสริมการดูแลสุขภาพจิต การเข้าถึงบริการ การให้คำปรึกษา และการบำบัด เพื่อช่วยให้ผู้ป่วยรับมือกับความท้าทายทางอารมณ์หรือจิตใจที่อาจเผชิญ

ด้านการเข้าถึงสวัสดิการและบริการภาครัฐ กลุ่มเปราะบางเด็กเล็ก/แม่เลี้ยงเดี่ยว สรุปได้ว่า ควรให้การเข้าถึงสวัสดิการและบริการของรัฐนั้นเรียบง่ายและเป็นมิตรต่อผู้ใช้ ที่ตอบสนองความต้องการเฉพาะของเด็กเล็ก/แม่เลี้ยงเดี่ยว ควรได้รับความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อช่วยตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานและช่วยเหลือลูก ๆ ควรส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในโอกาสการจ้างงานสำหรับคุณแม่เลี้ยงเดี่ยว ช่วยให้พวกเขาสามารถพึ่งพาตนเองทางการเงินได้ สร้างเครือข่ายทางสังคมสำหรับเด็กเล็กและคุณแม่เลี้ยงเดี่ยว ควรมีบริการดูแลเด็กที่เข้าถึงได้และราคาไม่แพงสำหรับคุณแม่เลี้ยงเดี่ยว ควรมีการประเมินและปรับปรุงสวัสดิการและบริการของรัฐอย่างต่อเนื่อง

กลุ่มเปราะบางผู้สูงอายุ สรุปได้ว่า การเข้าถึงสวัสดิการและบริการภาครัฐสำหรับผู้สูงอายุ ควรครอบคลุมและเข้าถึงได้ง่าย ควรให้ความสำคัญกับความเป็นอยู่และความต้องการของประชากรสูงอายุ เพื่อให้แน่ใจว่าทุกท่านได้รับการสนับสนุนในทรัพยากรที่จำเป็นในการใช้ชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและสะดวกสบาย ซึ่งรวมถึงบทบาทสำคัญสำหรับการดูแลสุขภาพ ความช่วยเหลือทางการเงิน ที่อยู่อาศัย กิจกรรมทางสังคม และการสนับสนุนทางอารมณ์ ควรพยายามทำให้ขั้นตอนการเข้าถึงง่ายขึ้น และลดอุปสรรคของระบบราชการ

กลุ่มเปราะบางผู้พิการ/ผู้ป่วยติดเตียง สรุปได้ว่า ควรมีตรวจสอบให้แน่ใจว่าสวัสดิการของรัฐและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านบริการทั้งหมดสามารถเข้าถึงได้สำหรับคนพิการ เสนอโครงการความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อครอบคลุมค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ ยา และอุปกรณ์ช่วยเหลือให้สามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาพเฉพาะทาง ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาและการจ้างงานที่ครอบคลุมสำหรับคนพิการ ควรจัดให้มีการเข้าถึงการให้คำปรึกษา และการบำบัด ส่งเสริมการไม่แบ่งแยกและต่อสู้กับเลือกปฏิบัติ

อภิปรายผล

การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนกลุ่มเปราะบาง ในพื้นที่ตำบลกรุงหยัน อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยแปลผล อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกลุ่มเปราะบางต้องคอยรับการพึ่งพา บังคับขึ้นพื้นฐานจากบุคคลใกล้ชิด ทำให้สภาพการดำรงชีวิตเพียงพอเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองได้ตามอัตภาพเท่านั้น อภิปรายผลได้ว่า ความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมตลอดจน ได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ในด้านที่อยู่อาศัย สุขภาพอนามัย การศึกษา รายได้และสวัสดิการ ครอบครัวและความเป็นอยู่ของมนุษย์นั้นย่อมเกี่ยวข้องกับสภาพทางเศรษฐกิจ ตามลักษณะสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ วัฒนธรรม และวิธีการเลี้ยงดูตามความเป็นจริง ตามที่แนวคิดของ ศิริ ฮามสุโพธิ์ กล่าวว่า ชีวิตของบุคคลที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างเหมาะสม ไม่เป็นภาระและไม่ก่อให้เกิดปัญหาแก่สังคมเป็นชีวิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สามารถดำรงชีวิตที่ขอบธรรมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ค่านิยมของสังคม สามารถแก้ไขปัญหา ตลอดจนการแสวงหาสิ่งที่ดีมาอย่างถูกต้องภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่ (ศิริ ฮามสุโพธิ์, 2543) นอกจากนี้การศึกษาของ พรทิพย์ แทนทอง เรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคณพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงเขา อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคณพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงเขา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และมีข้อเสนอแนะประการหนึ่งว่า ควรช่วยเหลือเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพคณพิการในการดำรงชีวิตให้มีปัจจัยขึ้นพื้นฐานที่เพียงพอและมีคุณภาพ (พรทิพย์ แทนทอง, 2561) นอกจากนี้การศึกษาของ นิภาวรรณ เจริญลักษณ์ เรื่อง การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายจิตอาสาในการสร้างเสริมสุขภาพ กลุ่มเปราะบางในชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ทักษะกายภาพของชุมชนในการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มเปราะบางประกอบด้วยการบริหารแบบมีส่วนร่วมแบบ “บ้าน วัด โรงเรียน” โดยมีวัดบางช้างเหนือเป็นศูนย์กลางการประสานงาน การมีกลุ่มจิตอาสาที่เข้มแข็งในชุมชน การบริหารจัดการเครือข่ายที่ดี และกิจกรรมที่ต่อเนื่อง การเสริมศักยภาพเครือข่ายจิตอาสาดูแลกลุ่มเปราะบาง พบว่า ความจำเป็นด้านการเสริมสร้างสุขภาพและการจัดการตนเองของกลุ่มเปราะบาง ครอบครัว และผู้เกี่ยวข้องในชุมชนอยู่ในระดับมาก องค์ความรู้ที่ค้นพบจากการวิจัยการพัฒนาเครือข่ายจิตอาสาในการสร้างเสริมสุขภาพกลุ่มเปราะบางในชุมชน คือ ศักยภาพของชุมชนมีความสำคัญต่อการสร้างเสริมสุขภาพกลุ่มเปราะบางในชุมชนให้เกิดความยั่งยืน (นิภาวรรณ เจริญลักษณ์, 2566)

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัยทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่า การมีคุณภาพชีวิตที่ดีบุคคลย่อมอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี สะอาดและเป็นระเบียบ ปราศจากมลภาวะในดิน น้ำ อากาศ และเสียง มีทรัพยากรที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิต และการคมนาคมที่สะดวก ตามที่แนวคิดของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ปอ. ปยุตฺโต) กล่าวว่า ปฏิจูเทศวาสะ: การอยู่ในถิ่นที่ดี มีสิ่งแวดล้อมเหมาะสมเป็นสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิต เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตของตนเอง มีความสงบ สามารถปฏิบัติธรรมได้ ช่วยให้ประสบความสำเร็จก้าวหน้าในชีวิต ซึ่งจะนำมาใช้ในการวัดคุณภาพชีวิตว่ามีการพัฒนากาย ศีล จิตและปัญญา เพื่อนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดี (พระพรหมคุณาภรณ์ (ปอ. ปยุตฺโต), 2561) นอกจากนี้การศึกษาของ พระปลัดธัญวัฒน์ อโสภา (รักษ์เพ็ชร) เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักภาวนา 4 ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนบ้านบ่อเกตุ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักภาวนาในการพัฒนาคุณภาพชีวิตมีวิธีการ คือ ผูกพันพัฒนาตนด้านพฤติกรรมกรบิโรคและอุปโรค ใช้ชีวิตแบบพออยู่พอกิน ในระดับครอบครัวชุมชน ลดความฟุ้งเฟ้อ ใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย เอื้ออารีต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (พระปลัดธัญวัฒน์ อโสภา (รักษ์เพ็ชร), 2562) นอกจากนี้การศึกษาของ สุภัทชัย คำสีใหม่ เรื่อง ศึกษาความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ชุมชนตำบลคลองแดน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า มีข้อเสนอแนะด้านสิ่งแวดล้อมว่าควรจัดสภาพแวดล้อมบริเวณบ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อยป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ (สุภัทชัย คำสีใหม่, 2565)

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ด้านร่างกาย ทั้งนี้ เพราะในกลุ่มเปราะบางยังขาดความรู้เกี่ยวกับโภชนาการ คำแนะนำด้านการดูแลสุขภาพพื้นฐานและการสนับสนุนกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย ตามที่แนวคิดของ พัทธราณี กิจชมพู่ กล่าวว่า การส่งเสริมคุณภาพชีวิต ถือว่าเป็นสิ่งที่ควรกระทำ เพราะปัญหาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ส่วนใหญ่ก็มีสาเหตุมาจาก มาตรฐานการดำรงชีวิต คุณภาพที่อยู่อาศัย รายได้ของครัวเรือน การได้รับแคลอรีต่ำ (พัธราณี กิจชมพู่, 2555) ตามที่แนวคิดของ เสรี พงศ์พิศ กล่าวว่า คุณภาพชีวิตควรประกอบด้วย เสรีภาพ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านวัตถุ เช่น การมีวัตถุปัจจัยพอเพียงเลี้ยงชีวิตไม่ต้องถูกบีบคั้นจากความอดอยากขาดแคลน ด้านสังคม เช่น ไม่มีการกดขี่เบียดเบียนกันในสังคมมนุษย์ สามารถเป็นตัวของตัวเอง สามารถตัดสินใจด้วยตนเองได้ที่จะเลือกดำเนินชีวิตที่ถูกต้องและดีงามได้ และสุดท้าย คือ ด้านจิตใจ ที่สมบูรณ์และเป็นปกติสุข นอกจากนี้การศึกษาของ อุดมลักษณ์ เวชพิทักษ์ และประกาศ เปล่งพานิชย์ เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้อยู่ในภาวะยากลำบากและกลุ่มเปราะบางทางสังคมผ่านกลไกกองทุนประชารัฐเพื่อสังคม จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตของกลุ่มผู้ป่วยติดบ้าน/ติดเตียงและกลุ่มผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งดีขึ้นหลังดำเนินโครงการ โดยมีข้อเสนอด้านโครงสร้างคณะกรรมการควรเปิดโอกาสให้เครือข่ายจิตอาสาประชารัฐระดับพื้นที่มีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือประชาชน (อุดมลักษณ์ เวชพิทักษ์ และประกาศ เปล่งพานิชย์, 2562) นอกจากนี้การศึกษาของ กุลธิดา ศรีวิเชียรและคณะ เรื่อง การสังเคราะห์องค์ความรู้และสถานการณ์การขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ ประเด็นสิทธิด้านสุขภาพของกลุ่มเปราะบาง ผลการวิจัยพบว่า ความเปราะบางแบ่งออกได้หลายมิติ ได้แก่ ความเปราะบางในเชิงร่างกายและจิตใจ ความเปราะบางที่เกิดจากปัจจัยภายนอกและภายในความเปราะบางในมิติที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการสังคม ความเปราะบางเกิดขึ้นจากสาเหตุระดับปัจเจกบุคคลเปราะบางในมิติของการตกเป็นผู้ถูกกระทำ มีปัจจัยที่นำไปสู่ความเปราะบาง ได้แก่ สาเหตุ (Root Causes) แรงกดดัน (Dynamic Pressures) ภาวะที่ไม่มั่นคง (Unsafe Conditions) สถานการณ์ของกลุ่มเปราะบางที่ทำให้เข้าไม่ถึงสิทธิด้านสุขภาพ พบว่า กลุ่มเยาวชนพบความด้อยโอกาส (Deprivation) กลุ่มผู้สูงอายุในชนบทพบระยะทางระหว่างสถานพยาบาลและที่พักอาศัยและการขาดคนดูแล แรงงานต่างชาติที่ไม่ได้อยู่ในระบบประกันสังคม พบว่า ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพด้วยตนเอง กลุ่มประชากรยากจน พบว่า มีการพิจารณาสิทธิเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว ขาดการพิจารณาด้านความเท่าเทียม ความเป็นธรรม และความจำเป็น (Equity, Equality and Needs) กลุ่มหญิงหม้าย ในจังหวัดชายแดนใต้ พบสาเหตุมาจากสถานการณ์ความไม่สงบทางการเมืองและการสูญเสียผู้นำในครอบครัว กลุ่มผู้ต้องขังหญิงพบความแออัดภายในเรือนนอนและความเสี่ยงที่จะต้องพำนักรักษาออกไปรับบริการข้างนอก ที่อาจมีการหลอกลวง กลุ่มคนเร่ร่อน ไร้บ้านพบการไม่มีเอกสารแสดงตัวตนที่ทำให้ไม่ได้รับสิทธิรักษาพยาบาล และสวัสดิการสังคม (กุลธิดา ศรีวิเชียรและคณะ, 2564)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

คุณภาพชีวิตเป็นเรื่องระดับการมีชีวิตที่ดีมีความสุข มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น มีชีวิตอยู่ในสังคมและสภาพแวดล้อมที่ดีอย่างมีศักดิ์ศรี ตลอดจนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกัน ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ในด้านที่อยู่อาศัย ด้านสุขภาพ อนามัย ด้านการศึกษา ด้านรายได้และสวัสดิการของรัฐตามกฎหมายที่เท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งความแตกต่างด้านอายุ เพศ ความพิการ สถานะทางสังคม โดยมีข้อเสนอแนะว่าควรให้ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการ ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพและสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านร่างกายที่เหมาะสมกับวัยกลุ่มเปราะบาง ควรยกระดับด้านนันทนาการในชุมชน สนับสนุนให้มีการเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญ/ประเพณีทางศาสนา และวัฒนธรรมท้องถิ่น ปรับสภาพแวดล้อมที่อาศัย สถานที่สำหรับนันทนาการต่าง ๆ ให้เหมาะสมในการดำรงชีวิต ให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์

ระหว่างบุคคลกลุ่มเปราะบางและชุมชน การเข้าถึงรัฐสวัสดิการและการบริการของรัฐและองค์การศาสนา ตามความเหมาะสม รวดเร็ว และประทับใจ

เอกสารอ้างอิง

- กุลธิดา ศรีวิเชียรและคณะ. (2564). การสังเคราะห์องค์ความรู้และสถานการณ์การขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ ประเด็นสิทธิด้านสุขภาพของกลุ่มเปราะบาง. วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, 189(1), 189-221.
- นิภาวรรณ เจริญลักษณ์. (2566). การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายจิตอาสาในการสร้างเสริมสุขภาพ กลุ่มเปราะบางในชุมชน. วารสารสันติศึกษาปริทัศน์ มจร., 848(1), 848-861.
- พรทิพย์ แทนทอง. (2561). การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงเขา อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปลัดธัญวัฒน์ โอโสโก (รักษำเพ็ชร). (2562). การประยุกต์ใช้หลักภาวนา 4 ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน บ้านบ่อเกตุ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ปอ. ปยุตโต). (2561). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอส. อาร์. พรินเตอร์ แมส โปรดัคส์ จำกัด.
- พัชรานี กิจชมพู่. (2555). “คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์”. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ศิริ ฮามสุโพธิ์. (2543). ประชากรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- สงศรี ชมภูวงศ์. (2554). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). วีพีเอส: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมโศกราช.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ 13). (2565). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง, หน้า 9 (1 พฤศจิกายน 2565).
- สุภทัชย์ ดำสีใหม่. (2565). ศึกษาความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ชุมชนตำบลคลองแดน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อุดมลักษณ์ เวชพิทักษ์ และประกาศ เปล่งพานิชย์. (2562). การพัฒนารูปแบบการจัดการให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้อยู่ในภาวะยากลำบาก และกลุ่มเปราะบางทางสังคมผ่านกลไกกองทุนประชารัฐเพื่อสังคม จังหวัดปทุมธานี. วารสารสหศาสตร์, 5(1), 5-31.

ผลการใช้แนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ
แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลเกาะสมุย*
THE EFFECTIVE OF AIRBORNE PRECAUTIONS GUIDELINE IN
OUTPATIENT DEPARTMENT, KOH SAMUI HOSPITAL

นุชจริย ชัยขันท์

Nutcharee Chaikhan

โรงพยาบาลเกาะสมุย สุราษฎร์ธานี ประเทศไทย

Koh Samui Hospital, Suratthani, Thailand

*Corresponding author E-mail: nutcharee009@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลการคัดกรองผู้ป่วยกลุ่มโรคที่แพร่กระจายเชื้อทางอากาศก่อนและหลังการใช้แนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ 2) เพื่อประเมินการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติก่อนและหลังการใช้แนวปฏิบัติของพยาบาลวิชาชีพ 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจหลังการใช้แนวปฏิบัติของพยาบาลวิชาชีพ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ป่วยนอกที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคที่แพร่กระจายเชื้อทางอากาศ ที่เข้ารับการรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอก ก่อนและหลังใช้แนวปฏิบัติ จำนวน 83 และ 100 คน ตามลำดับ และพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานแผนกผู้ป่วยนอก จำนวน 14 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ แบบบันทึกข้อมูลของผู้ป่วย แบบประเมินการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติและแบบสอบถามความพึงพอใจของพยาบาลวิชาชีพที่มีต่อการใช้แนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ มีค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 1.0 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และ Paired Sample t - test ผลการวิจัยพบว่า หลังการใช้แนวปฏิบัติคะแนนเฉลี่ยผลการคัดกรองผู้ป่วยกลุ่มโรคที่แพร่กระจายเชื้อทางอากาศถูกต้องเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการใช้แนวปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 คะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติของพยาบาลวิชาชีพ หลังการใช้แนวปฏิบัติเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 และพยาบาลวิชาชีพมีความพึงพอใจหลังการใช้แนวปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.85, S.D. = 0.18) ทำให้มีแนวทางการปฏิบัติงานครอบคลุมการดูแลผู้ป่วยที่เสี่ยงต่อการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ จึงควรมีการส่งเสริมการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ, แนวปฏิบัติ, ผู้ป่วยนอก, การป้องกัน

Abstract

This research article the objectives were 1) to compare the results of screening patients with airborne transmission diseases before and after implementing airborne precautions guideline, 2) to evaluate professional nurse's compliance with the guidelines before and after using the guidelines, 3) to evaluate professional nurse's satisfaction after using the guidelines. It is quasi -

* Received April 6, 2024; Revised April 20, 2024; Accepted April 26, 2024

experimental research. The study sample was purposively selected and divided into 2 groups, outpatients diagnosed with airborne diseases who received treatment at the outpatient department before and after using the guidelines, there were 83 and 100 people, respectively and 14 professional nurses working in the outpatient department. Research instruments consists of guidelines to airborne precautions, patients record form, practice evaluation form according to guidelines and questionnaire on professional nurses' satisfaction with the use of airborne precautions guideline. The content validity index was 1.0. Data were analyzed using descriptive statistics and Paired Sample t - test. The results of the research revealed that after using the guidelines, the mean score of correct screening results for patients with airborne diseases increased more than before using the guidelines, with statistical significance level was 0.00. The mean score of professional nurses' compliance with guidelines after the use of guidelines increased, with statistical significance level was 0.00, and professional nurses were at a high level of satisfaction after using the guidelines ($\bar{x} = 4.85$, S.D. = 0.18), there are operational guidelines covering the care of patients who are risk of airborne transmission, therefore, the practice should be continuously promoted.

Keywords: Airborne Transmission, Guideline, Outpatient Department, Prevention

บทนำ

การบริการพยาบาลผู้ป่วยนอก เป็นการบริการที่บุคลากรทางการพยาบาลให้บริการแก่ผู้ใช้บริการด้านสุขภาพ ครอบคลุมการตรวจรักษาพยาบาล การสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการฟื้นฟูสภาพ สำหรับผู้มีสุขภาพดีและผู้มีปัญหาสุขภาพ โดยการคัดกรองภาวะสุขภาพ ให้การพยาบาลก่อนการตรวจรักษา ขณะการตรวจรักษาและหลังการตรวจรักษา (สำนักการพยาบาล, 2551) เป็นจุดบริการแรกที่ผู้ป่วยจะต้องมาติดต่อ และรับการตรวจคัดกรอง (Screening) ซึ่งเป็นการประเมินอาการเบื้องต้นจากอาการสำคัญ (Chief Complaint) และอาการแสดงแรกเริ่มที่ได้จากการซักประวัติ เพื่อการแยกประเภทผู้รับบริการ ประเมินสภาพอาการเบื้องต้น ครอบคลุมผู้ป่วยในแต่ละสาขา ได้รับการจัดลำดับ การตรวจรักษาพยาบาลตามความรุนแรง ความเร่งด่วน (สำนักการพยาบาล, 2554) รวมทั้งการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อซึ่งเป็นมาตรฐานสำคัญที่สร้างความปลอดภัยสำหรับการบริการผู้ป่วยนอกในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อสำหรับผู้ป่วย ผู้รับบริการ และบุคลากรทางการแพทย์ (D'Amiano, N. et al., 2023)

การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อที่สำคัญในการตรวจคัดกรอง คือ การคัดกรองผู้ป่วยที่สงสัยติดเชื้อหรือป่วยด้วยโรคที่แพร่กระจายทางอากาศจากผู้ป่วยอื่นโดยเร็ว และจัดให้ตรวจในห้องเฉพาะ (อะเคื้อ อุนหละกะ, 2567) เพราะเป็นเชื้อที่มีอนุภาคขนาดเล็กมาก สามารถลอยลอยอยู่ในอากาศ หรือฝุ่นละอองที่มีเชื้อปนเปื้อนอยู่ได้เป็นเวลานาน (Centers for Disease Control and Prevention, 2022) ซึ่งโรคที่แพร่กระจายทางอากาศ ได้แก่ โรคสุกใส (Chickenpox) โรคหัด (Measles) วัณโรค (Tuberculosis) มีการแพร่เชื้อทางอากาศเป็นเส้นทางการแพร่เชื้อหลัก (World Health Organization, 2022a) รวมทั้งโรคอุบัติใหม่ โดยเฉพาะโรคอุบัติใหม่ทางเดินหายใจ เช่น ไข้หวัดนก (Avian influenza) โรคติดเชื้อระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (severe acute respiratory syndrome) โรคทางเดินหายใจตะวันออกกลาง หรือ โรคเมอร์ส (MERS) (อะเคื้อ อุนหละกะ, 2567) ซึ่งปกติเชื้อมีการติดต่อแพร่กระจายโดยวิธีอื่น เช่น ละอองฝอยขนาดใหญ่ (droplets) แต่ในสถานการณ์พิเศษ เชื้อเหล่านี้อาจแพร่กระจายไปในลักษณะของ aerosol ได้ (Al - Omari, A. et al., 2019) โรคอีโบล่า (Ebola) มีการแพร่กระจายเชื้อช่องทางหลัก

คือ การสัมผัส (contacts) (Metta, E. et al., 2023) แต่การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อใช้มาตรการการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ ซึ่งเป็นมาตรการสูงสุดของการป้องกันการติดเชื้อ เช่น องค์การอนามัยโลกแนะนำให้มีการคัดกรองและแยกผู้ป่วยที่มีอาการสงสัยว่าติดเชื้อตั้งแต่จุดคัดกรอง สามารถลดการแพร่กระจายเชื้อได้ (World Health Organization, 2022b) ป้องกันและควบคุมการติดเชื้อสำหรับโรคติดต่อใช้มาตรการป้องกันการติดเชื้อแบบมาตรฐานและการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ การแยกผู้ป่วยที่มีอาการในโรงพยาบาล การคัดแยกนั้นควรเกิดขึ้นนอกพื้นที่รอของผู้ป่วยนอก (World Health Organization, 2023) โรงพยาบาลจึงมีหน้าที่รับผิดชอบในการให้การสนับสนุนทางเทคนิคในการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อ (Wei, L. et al., 2023) เพื่อความปลอดภัยของผู้ป่วย ผู้รับบริการ และบุคลากรทางการแพทย์

โรงพยาบาลเกาะสมุย ให้บริการแผนกผู้ป่วยนอก ปี 2564 จำนวน 42,647 ราย 82,066 ครั้ง ปี 2565 จำนวน 78,557 ราย 133,825 ครั้ง และ ปี 2566 จำนวน 32,432 ราย 68,590 ครั้ง ในจำนวนนี้เป็นผู้ป่วยกลุ่มโรคที่แพร่กระจายเชื้อทางอากาศ เช่น สุกใส (Chickenpox) ปี 2564 จำนวน 38 ราย 42 ครั้ง ปี 2565 จำนวน 40 ราย 43 ครั้ง และปี 2566 จำนวน 46 ราย 48 ครั้ง โรคหัด (Measles) ปี 2565 จำนวน 3 ราย 3 ครั้ง และปี 2566 จำนวน 2 ราย 3 ครั้ง วัณโรค (Tuberculosis) ปี 2564 จำนวน 207 ราย 740 ครั้ง ปี 2565 จำนวน 235 ราย 790 ครั้ง และปี 2566 จำนวน 240 ราย 846 ครั้ง (โรงพยาบาลเกาะสมุย, 2567) ไม่พบรายงานผู้ป่วยกลุ่มโรคอุบัติใหม่ - อุตุนิคม และพบอุบัติการณ์ของผู้ป่วยกลุ่มโรคที่แพร่กระจายเชื้อทางอากาศ เข้าไปในพื้นที่ที่รอตรวจภายในอาคาร โดยในปี 2564 - 2566 พบผู้ป่วยสุกใส จำนวน 3 ครั้ง 2 ครั้ง และ 3 ครั้ง ตามลำดับ โรคหัด จำนวน 1 ครั้ง ในปี 2566 และวัณโรค จำนวน 10 ครั้ง 8 ครั้ง และ 15 ครั้ง ตามลำดับและโรงพยาบาลเกาะสมุยเป็นโรงพยาบาลในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญของประเทศไทย นักท่องเที่ยวจากทั่วโลกอาจนำโรคต่าง ๆ เข้ามาทั้งโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ จึงควรมีแนวทางในการคัดกรองเพื่อป้องกันอุบัติการณ์ที่เสี่ยงต่อการแพร่กระจายเชื้อ ผู้ป่วยทุกรายได้รับการคัดกรองกลุ่มโรคที่แพร่กระจายเชื้อทางอากาศ และบุคลากรผู้ปฏิบัติงานควรมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการแพร่กระจายเชื้อซึ่งมีความสำคัญต่อมาตรการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อสำหรับแผนกผู้ป่วยนอก การฝึกอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อสำหรับบุคลากรทางการแพทย์ที่เพิ่มขึ้นในปัจจุบันมีการปฏิบัติตามนโยบายที่เหมาะสม สามารถลดการติดเชื้อที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพได้ พบว่า ลดลงมากถึงร้อยละ 30 ของการ ติดเชื้อ (D'Amiano, N. et al., 2023)

แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลเกาะสมุย มีจุดคัดกรองที่ชัดเจนภายนอกอาคาร แต่ยังขาดแนวทางการปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา “ผลการใช้นโยบายปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลเกาะสมุย” โดยการพัฒนานโยบายปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ แผนกผู้ป่วยนอก และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้โดยการจัดอบรมให้ความรู้ สอน ให้คำแนะนำแก่พยาบาลวิชาชีพเพื่อให้เกิดทักษะและสามารถนำแนวปฏิบัติไปใช้ในการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อกลุ่มโรคที่เสี่ยงต่อการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ เพื่อเป็นการสร้างความปลอดภัยสำหรับผู้ป่วย ผู้รับบริการ และบุคลากรทางการแพทย์ ของโรงพยาบาลเกาะสมุย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลการคัดกรองผู้ป่วยกลุ่มโรคที่แพร่กระจายเชื้อทางอากาศก่อนและหลังการใช้นโยบายปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ
2. เพื่อประเมินการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติก่อนและหลังการใช้นโยบายปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศของพยาบาลวิชาชีพ
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจหลังการใช้นโยบายปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศของพยาบาลวิชาชีพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi - experimental research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) จากประชากร 2 กลุ่ม โดยมีเกณฑ์ คุณสมบัติดังนี้

1. เวชระเบียนผู้ป่วยนอกที่ได้รับการวินิจฉัยว่า เป็นกลุ่มโรคที่แพร่กระจายเชื้อทางอากาศและเข้ารับการรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอก ก่อนใช้แนวปฏิบัติ ตั้งแต่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ.2566 ถึง 31 ธันวาคม พ.ศ.2566 มีจำนวน 83 ราย

2. เวชระเบียนผู้ป่วยนอกที่ได้รับการวินิจฉัยว่า เป็นกลุ่มโรคที่แพร่กระจายเชื้อทางอากาศ และเข้ารับการรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอก หลังใช้แนวปฏิบัติ ตั้งแต่ 1 มกราคม พ.ศ.2567 ถึง 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2567 มีจำนวน 100 ราย

3. พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลเกาะสมุย ที่มีประสบการณ์การทำงานอย่างน้อย 6 เดือนขึ้นไป มีจำนวนทั้งหมด 14 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลเกาะสมุย ประยุกต์จากแนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อของศูนย์ควบคุมและป้องกันโรค ประเทศสหรัฐอเมริกา ปี ค.ศ.2007 ประกอบด้วย การคัดกรองโรคที่แพร่กระจายเชื้อทางอากาศ การแยกพื้นที่สำหรับผู้ป่วย การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อแบบมาตรฐาน การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ การใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย การส่งต่อและการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย

เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. แบบบันทึกข้อมูลของผู้ป่วย ประกอบด้วย เพศ อายุ เชื้อชาติ อาชีพ โรคประจำตัว การวินิจฉัยโรค และผลการคัดกรอง จำนวน 7 ข้อ โดยผลการคัดกรองถูกต้อง เท่ากับ 1 ไม่ถูกต้องหรือไม่ได้รับการคัดกรอง เท่ากับ 0 ใช้เปรียบเทียบผลการคัดกรองผู้ป่วยกลุ่มโรคที่แพร่กระจายเชื้อทางอากาศก่อนและหลังการใช้แนวปฏิบัติ

2. แบบสอบถามความคิดเห็นของพยาบาลวิชาชีพที่มีต่อการใช้แนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลเกาะสมุย แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย คำถามปลายปิด หรือให้เติมข้อเท็จจริงในช่องว่างที่เว้นไว้ จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบประเมินการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศของพยาบาลวิชาชีพ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลเกาะสมุย ประกอบด้วย การปฏิบัติ 6 ด้าน คือ การคัดกรองโรคที่แพร่กระจายเชื้อทางอากาศ การแยกพื้นที่สำหรับผู้ป่วย การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อแบบมาตรฐาน การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ การใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย การส่งต่อและการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย จำนวน 20 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า ใช้มาตราวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยมีข้อคำถามแบบให้เลือกตอบว่าปฏิบัติสม่ำเสมอ ให้ 5 คะแนน ปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ ให้ 4 คะแนน ปฏิบัติเป็นบางครั้ง ให้ 3 คะแนน ปฏิบัติเป็นส่วนน้อย ให้ 2 คะแนน ไม่เคยปฏิบัติ ให้ 1 คะแนน โดยแปลค่าคะแนนดังนี้ ระดับสูง 3.67 - 5.00 ระดับปานกลาง 2.34 - 3.66 ระดับต่ำ คะแนน 1.00 - 2.33

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความพึงพอใจของพยาบาลวิชาชีพที่มีต่อการใช้แนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลเกาะสมุย จำนวน 8 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า ใช้มาตราวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยมีข้อคำถามแบบให้เลือกตอบว่า เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยเห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ 5 คะแนน เห็นด้วย ให้ 4 คะแนน

ไม่แน่ใจ ให้ 3 คะแนน ไม่เห็นด้วย ให้ 2 คะแนนและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ 1 คะแนน โดยแปลค่าคะแนน ดังนี้
ระดับมาก 3.67 - 5.00 ระดับปานกลาง คะแนน 2.34 - 3.66 ระดับต่ำ คะแนน 1.00 - 2.33

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) กับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านอายุรกรรม ด้านกุมารเวชกรรม และด้านระบาดวิทยา หลังจากนั้นผู้วิจัยนำความคิดเห็นที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปคำนวณความตรงเชิงเนื้อหา (content validity index :CVI) ได้ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 1.0 จึงนำไปใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยการพัฒนาแนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลเกาะสมุย ประยุกต์จากแนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อของศูนย์ควบคุมและป้องกันโรค ประเทศสหรัฐอเมริกา ปี ค.ศ.2007 ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม ประกอบด้วย การคัดกรองโรคที่แพร่กระจายเชื้อทางอากาศ การแยกพื้นที่สำหรับผู้ป่วย การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อแบบมาตรฐาน การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ การใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย การส่งต่อและการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย โดยมีการดำเนินงาน ดังนี้

ระยะที่ 1 เดือนตุลาคม - พฤศจิกายน 2566 ผู้วิจัยดำเนินการขอใช้เวชระเบียนผู้ป่วยนอกจากผู้บริหารระดับสูงของโรงพยาบาล และทบทวนข้อมูลอุบัติการณ์การคัดกรองผิดพลาดและผู้ป่วยไม่ได้รับการคัดกรองในผู้ป่วยกลุ่มโรคที่แพร่กระจายเชื้อทางอากาศ แผนกผู้ป่วยนอก และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่หน่วยงาน และพัฒนาแนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ

ระยะที่ 2 เดือนธันวาคม 2566 - กุมภาพันธ์ 2567 ผู้วิจัยนำแนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ นำเสนอต่อผู้บริหารระดับสูง และได้รับการเห็นชอบให้นำไปใช้เป็นแนวทางในการคัดกรองในผู้ป่วยกลุ่มโรคที่แพร่กระจายเชื้อทางอากาศ แผนกผู้ป่วยนอก หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ประเมินการปฏิบัติก่อนใช้แนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ ของพยาบาลวิชาชีพ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลเกาะสมุย
2. ประชุมให้ความรู้เรื่องแนวปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ โดยวิธีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะความรู้ผ่านการทำงานในหน่วยงานจริง (On the job training) และนำแนวปฏิบัติลงสู่การปฏิบัติ
3. ประเมินการปฏิบัติตามแนวทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศและความพึงพอใจของพยาบาลวิชาชีพ หลังการใช้แนวทางการปฏิบัติ เป็นระยะเวลา 2 เดือน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยด้วยตนเอง โดยการประเมินการปฏิบัติก่อนใช้แนวทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ ของพยาบาลวิชาชีพ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลเกาะสมุย หลังจากนั้นนำแนวทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศไปใช้ที่แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลเกาะสมุย เป็นระยะเวลา 2 เดือน และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกข้อมูลของผู้ป่วยก่อนและหลังการใช้แนวทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ นำมาวิเคราะห์ จำนวน 183 ฉบับ และประเมินการปฏิบัติตามแนวทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศและความพึงพอใจของพยาบาลวิชาชีพ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลเกาะสมุย จำนวน 14 คน

สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วย พยาบาลวิชาชีพ ข้อมูลผลการใช้แนวปฏิบัติ ข้อมูลความพึงพอใจต่อการใช้แนวปฏิบัติ วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) อธิบายโดยแจกแจงเป็นความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เปรียบเทียบผลการคัดกรองผู้ป่วยกลุ่มโรคที่แพร่กระจายเชื้อทางอากาศก่อนและหลังการใช้แนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ วิเคราะห์โดยใช้สถิติ Paired Simple t - test

3. เปรียบเทียบการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติก่อนและหลังการใช้แนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศของพยาบาลวิชาชีพ วิเคราะห์โดยใช้สถิติ Paired Simple t - test

จริยธรรมการวิจัย

ผู้วิจัยได้เสนอโครงการวิจัยและเครื่องมือการวิจัย ให้คณะกรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุราษฎร์ธานี พิจารณา ซึ่งผ่านการรับรองจากคณะกรรมการวิจัยในมนุษย์ ตามหนังสือ ที่ สฎ 0033.001/7805 ลงวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2566

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วย

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการใช้แนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 77.1 และ 77.0 มีอายุอยู่ระหว่าง 46 - 60 ปี ร้อยละ 31.1 และ 32.0 รองลงมา คือ อายุ 31 - 45 ปี ร้อยละ 28.9 และ 26.0 ส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 71.1 และ 67.0 ผู้ป่วยส่วนใหญ่ได้รับการวินิจฉัย เป็นวัณโรคปอด ร้อยละ 94.0 และ 95.0 เป็นโรคสุกใส ร้อยละ 5.0 และ 5.0 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการใช้แนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลเกาะสมุย จำแนกตามข้อมูลทั่วไป (n = 183)

ข้อมูลทั่วไป	ก่อนใช้แนวปฏิบัติ		หลังใช้แนวปฏิบัติ		p
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
เพศ					
ชาย	64	77.1	77	77.0	1.00
หญิง	19	22.9	23	23.0	
อายุ					
≤ 15 ปี	3	3.6	2	2.0	
16 - 30 ปี	16	19.3	18	18.0	0.91
31 - 45 ปี	24	28.9	26	26.0	
46 - 60 ปี	25	30.1	32	32.0	
≥ 61 ปี	15	18.1	22	22.0	
โรคประจำตัว					
ไม่มี	59	71.1	67	67.0	0.66
มี	24	28.9	33	33.0	
การวินิจฉัยโรค					
วัณโรคปอด	78	94.0	95	95.0	0.76
สுகใส	5	6.0	5	5.0	

ส่วนที่ 2 การเปรียบเทียบผลการคัดกรองผู้ป่วยกลุ่มโรคที่แพร่กระจายเชื้อทางอากาศก่อนและหลังการใช้แนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ

ผลการศึกษาพบว่า ผลการคัดกรองผู้ป่วยกลุ่มโรคที่แพร่กระจายเชื้อทางอากาศถูกต้องก่อนการใช้แนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ มีคะแนนเฉลี่ย 0.82 และหลังการใช้แนวปฏิบัติ มีคะแนนเฉลี่ย 0.97 เมื่อทดสอบความแตกต่างทางสถิติ พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังการใช้แนวปฏิบัติเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลการคัดกรองผู้ป่วยกลุ่มโรคที่แพร่กระจายเชื้อทางอากาศก่อนและหลังการใช้แนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ (n = 183)

ผลการคัดกรองถูกต้อง	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	p
ก่อนใช้แนวปฏิบัติ	0.82	0.39	-3.29	0.00
หลังใช้แนวปฏิบัติ	0.97	0.17		

ส่วนที่ 3 ข้อมูลทั่วไปของพยาบาลวิชาชีพ

พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงาน แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลเกาะสมุย ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 92.9 มีอายุอยู่ระหว่าง 26 - 35 ปี ร้อยละ 35.7 ระยะเวลาปฏิบัติงาน น้อยกว่า 5 ปี และอยู่ระหว่าง 6 - 10 ร้อยละ 28.6 ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของพยาบาลวิชาชีพในการใช้แนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลเกาะสมุย จำแนกตามข้อมูลทั่วไป (n = 14)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	1	7.1
หญิง	13	92.9
อายุ (ปี)		
≤ 25	3	21.4
26 - 35	5	35.7
36 - 45	2	14.3
≥ 46	4	28.6
$\bar{X} = 36.14$ S.D. = 11.72		
ระยะเวลาปฏิบัติงาน (ปี)		
≤ 5	4	28.6
6 - 10	4	28.6
11 - 15	1	7.1
16 - 20	1	7.1
21 - 25	1	7.1
≥ 26	3	21.4
$\bar{X} = 13.43$ S.D. = 11.82		

ส่วนที่ 4 ผลการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติก่อนและหลังการใช้แนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศของพยาบาลวิชาชีพ

ผลการศึกษาการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติก่อนและหลังการใช้แนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ ของพยาบาลวิชาชีพ พบว่า การปฏิบัติตามแนวปฏิบัติในด้าน การคัดกรองโรคที่แพร่กระจายเชื้อทางอากาศ การแยกพื้นที่สำหรับผู้ป่วย การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อแบบมาตรฐาน การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ การใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย และการส่งต่อและการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพก่อนใช้แนวปฏิบัติ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 92.9 - 100 หลังการใช้แนวปฏิบัติมีการปฏิบัติในระดับสูง ร้อยละ 100 ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ร้อยละของพยาบาลวิชาชีพในการใช้แนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศจำแนกตามการปฏิบัติรายด้าน (n = 14)

ข้อ	การปฏิบัติ	ก่อนใช้แนวปฏิบัติ			หลังใช้แนวปฏิบัติ		
		ร้อยละ			ร้อยละ		
		ระดับสูง	ระดับปานกลาง	ระดับต่ำ	ระดับสูง	ระดับปานกลาง	ระดับต่ำ
1.	การคัดกรองโรคที่แพร่กระจายเชื้อทางอากาศ	0	100	0	100	0	0
2.	การแยกพื้นที่สำหรับผู้ป่วย	7.1	92.9	0	100	0	0
3.	การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อแบบมาตรฐาน	0	100	0	100	0	0
4.	การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ	7.1	92.9	0	100	0	0
5.	การใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย	0	100	0	100	0	0
6.	การส่งต่อและการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย	0	100	0	100	0	0

ส่วนที่ 5 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติของพยาบาลวิชาชีพ ก่อนและหลังการใช้แนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ

ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติตามแนวปฏิบัติก่อนการใช้แนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ ของพยาบาลวิชาชีพ มีคะแนนเฉลี่ย 3.09 และหลังการใช้แนวปฏิบัติ มีคะแนนเฉลี่ย 4.86 เมื่อทดสอบความแตกต่างทางสถิติ พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังการใช้แนวปฏิบัติ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติของพยาบาลวิชาชีพ ก่อนและหลังการใช้แนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ (n = 14)

ระดับการปฏิบัติ	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	p
ก่อนใช้แนวปฏิบัติ	3.09	0.08	-36.79	0.00
หลังใช้แนวปฏิบัติ	4.86	0.14		

ส่วนที่ 6 ความพึงพอใจของพยาบาลวิชาชีพ หลังการใช้แนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลเกาะสมุย

ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของพยาบาลวิชาชีพต่อการใช้แนวปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.85$, S.D. = 0.18) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ทำให้มีแนวทางการปฏิบัติงานครอบคลุมการดูแลผู้ป่วยที่เสี่ยงต่อการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ ($\bar{x} = 4.93$, S.D. = 0.27) แนวปฏิบัติมีความเหมาะสมกับบริบทของหน่วยงาน ($\bar{x} = 4.86$, S.D. = 0.36) ช่วยให้บุคลากรของ

หน่วยงานตระหนักในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ ($\bar{x} = 4.86$, S.D. = 0.36) และทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 4.86$, S.D. = 0.36) ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของพยาบาลวิชาชีพหลังการใช้แนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ (n = 14)

ข้อ	ความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
1.	แนวปฏิบัติมีความเหมาะสมกับบริบทของหน่วยงาน	4.86	0.36	มาก
2.	สามารถนำไปปฏิบัติในหน่วยงานได้	4.79	0.43	มาก
3.	ทำให้มีแนวทางการปฏิบัติงานครอบคลุมการดูแลผู้ป่วยที่เสี่ยงต่อการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ	4.93	0.27	มาก
4.	ช่วยให้บุคลากรของหน่วยงานตระหนักในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ	4.86	0.36	มาก
5.	ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ	4.86	0.36	มาก
6.	ช่วยป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศได้	4.79	0.43	มาก
7.	ทำให้พฤติกรรมการคัดกรองผิดพลาดในผู้ป่วยที่เสี่ยงต่อการแพร่กระจายเชื้อในหน่วยงานของท่านลดลง	4.86	0.36	มาก
8.	สามารถนำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมการป้องกันการแพร่กระจายเชื้ออื่น ๆ ได้	4.86	0.36	มาก
	รวม	4.85	0.18	มาก

อภิปรายผล

ผลการใช้แนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลเกาะสมุยซึ่งประยุกต์จากแนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อของศูนย์ควบคุมและป้องกันโรค ประเทศสหรัฐอเมริกา ปี ค.ศ.2007 ประกอบด้วย การคัดกรองโรคที่แพร่กระจายเชื้อทางอากาศ การแยกพื้นที่สำหรับผู้ป่วย การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อแบบมาตรฐาน การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ การใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย การส่งต่อและการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย พบว่า หลังการให้ความรู้เรื่องแนวปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ โดยวิธีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะความรู้ผ่านการทำงานในหน่วยงานจริง (On the job training) และนำแนวปฏิบัติลงสู่การปฏิบัติทำให้การคัดกรองผู้ป่วยกลุ่มโรคที่แพร่กระจายเชื้อทางอากาศถูกต้อง มีคะแนนเฉลี่ย จาก 0.82 เป็น 0.97 คะแนน เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับการศึกษาการพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยเข้าข่ายสงสัย/ผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ห้องตรวจผู้ป่วยนอกติดเชื้อทางเดินหายใจ (OPD ARI) มีจุดคัดกรองและคัดแยกผู้ป่วย ครอบคลุมด้านการจัดสถานที่ สิ่งแวดล้อม การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ มีการทำหน้าที่คัดกรอง และการคัดแยกผู้ป่วยอย่างชัดเจน (จริยา ชื่นศิริมงคล และเลิศศิลป์ เอี่ยมพงษ์, 2565) และการศึกษาการพัฒนาแนวทางการคัดกรองโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คลินิกโรคติดเชื้อทางเดินหายใจเฉียบพลัน โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชสระแก้ว พบว่า เมื่อพัฒนาแนวทางการคัดกรอง ให้ความรู้พยาบาลวิชาชีพ ทำให้หลังดำเนินการพัฒนาความถูกต้องในการปฏิบัติงานการคัดกรองโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของพยาบาลวิชาชีพ สูงกว่าก่อนดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (นฤมล พินิจ, 2565)

การเปรียบเทียบการปฏิบัติของพยาบาลวิชาชีพ พบว่า หลังการใช้แนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ คะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติของพยาบาลวิชาชีพ มีคะแนนเฉลี่ยจาก 3.09 เป็น 4.86 คะแนน เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับ การศึกษาการพัฒนาแนวทางการคัดกรองโรคติดเชื้อไวรัส

โคโรนา 2019 คลินิกโรคติดเชื้อทางเดินหายใจเฉียบพลัน โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชสระแก้ว พบว่าเมื่อพัฒนาแนวทางการคัดกรอง ให้ความรู้พยาบาลวิชาชีพเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และความรู้ในการปฏิบัติตนขณะให้บริการ ทำให้หลังดำเนินการพัฒนาความถูกต้องในการปฏิบัติงานในคลินิกของพยาบาลวิชาชีพ มีคะแนนเฉลี่ยจาก 3.38 เป็น 4.63 คะแนน สูงกว่าก่อนดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (นฤมล พินิจ, 2565)

ผลการศึกษาความพึงพอใจของพยาบาลวิชาชีพต่อการใช้นโยบายปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.85$, S.D. = 0.18) คือ ทำให้มีแนวทางการปฏิบัติงานครอบคลุมการดูแลผู้ป่วยที่เสี่ยงต่อการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ มีความเหมาะสมกับบริบทของหน่วยงาน ช่วยให้ผู้บุคลากรของหน่วยงานตระหนักในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ และทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยเข้าข่ายสงสัย/ผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ห้องตรวจผู้ป่วยนอกติดเชื้อทางเดินหายใจ (OPD ARI) พบว่า ความคิดเห็นในภาพรวมของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานเห็นว่า มีความเป็นไปได้ของการนำนโยบายปฏิบัติไปใช้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.48$, S.D. = 0.25) คือ เหมาะสมในการนำแนวปฏิบัติการพยาบาลไปใช้ในหน่วยงาน และมีประสิทธิผลของการใช้นโยบายปฏิบัติ (จริยา ชื่นศิริมงคล และเลิศศิลป์ เอี่ยมพงษ์, 2565)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การศึกษาลงมือการใช้นโยบายปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลเกาะสมุย เปรียบเทียบผลการคัดกรองผู้ป่วยกลุ่มโรคที่แพร่กระจายเชื้อทางอากาศก่อนและหลังการใช้นโยบายปฏิบัติ พบว่า หลังการใช้นโยบายปฏิบัติการคัดกรองถูกต้อง เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อประเมินการปฏิบัติของพยาบาลวิชาชีพ พบว่า หลังการใช้นโยบายปฏิบัติ การปฏิบัติด้านการคัดกรองโรคที่แพร่กระจายเชื้อทางอากาศ การแยกพื้นที่สำหรับผู้ป่วย การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อแบบมาตรฐาน การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ การใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย และการส่งต่อและการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย มีคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพยาบาลวิชาชีพมีความพึงพอใจหลังการใช้นโยบายปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ ทำให้มีแนวทางการปฏิบัติงานครอบคลุมการดูแลผู้ป่วยที่เสี่ยงต่อการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ มีความเหมาะสมกับบริบทของหน่วยงาน ช่วยให้ผู้บุคลากรของหน่วยงานตระหนักในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ และทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ จึงควรมีการ ส่งเสริมการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- จริยา ชื่นศิริมงคล และเลิศศิลป์ เอี่ยมพงษ์. (2565). การพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยเข้า ข่ายสงสัย/ผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ห้องตรวจผู้ป่วยนอกติดเชื้อทางเดินหายใจ (OPD ARI). *Vajira Nursing Journal*, 24(2), 27-38.
- นฤมล พินิจ. (2565). การพัฒนาแนวทางการคัดกรองโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คลินิกโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ เฉียบพลันโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชสระแก้ว. *Journal of Nursing and Public Health Research*, 2(2), 38-54.
- โรงพยาบาลเกาะสมุย. (2567). ข้อมูลรายงานผู้ป่วยวัณโรค หัด สุกใส แผนกผู้ป่วยนอก. สุราษฎร์ธานี: โรงพยาบาลเกาะสมุย.
- สำนักการพยาบาล. (2551). มาตรฐานการพยาบาลในโรงพยาบาล ปรับปรุงครั้งที่ 2. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

- _____. (2554). การประกันคุณภาพการพยาบาล : การประเมินคุณภาพการบริการพยาบาลผู้ป่วยนอก. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสามเจริญพาณิชย์ (กรุงเทพ).
- อะเคื้อ อุดมলেখกะ. (2567). แนวทางการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล. (พิมพ์ครั้งที่ 3). เชียงใหม่: โรงพิมพ์มิ่งเมือง.
- Al - Omari, A. et al. (2019). MERS coronavirus outbreak: Implications for emerging viral infections. *Diagnostic microbiology and infectious disease*, 93(3), 265-285.
- Centers for Disease Control and Prevention. (2022). 2007 Guideline for Isolation Precautions: Preventing Transmission of Infectious Agents in Healthcare Settings Last update: May 2022. Retrieved November 1 , 2023, from <https://www.cdc.gov/infectioncontrol/pdf/guidelines/isolation-guidelines-H.pdf>
- D'Amiano, N. et al. (2023). Infection Control and Prevention in the Outpatient Physical Office Setting. *Infection Control Today*, 27(3), 24-26.
- Metta, E. et al. (2023). Community Perspectives of Ebola Viral Disease in High-Risk Transmission Border Regions of Tanzania: A Qualitative Inquiry. Retrieved October 10 , 2023, from <https://assets.researchsquare.com/files/rs-3634133/v1/80db68a9-38ee-4502-9f85-e7e35c4afb9b.pdf?c=1701274461>
- Wei, L. et al. (2023). A framework for airborne infection risk assessment based on real-time occupant distribution prediction in outpatient waiting space. Retrieved October 10 , 2023, from <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S2352710223012883>
- World Health Organization. (2022a). Measles outbreak guide. Retrieved October 22 , 2023, from <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/360891/9789240052079-eng>
- _____. (2022b). Transmission-based precautions for the prevention and control of infections. Retrieved October 22 , 2023, from <https://www.who.int/publications/i/item/WHO-UHL-IHS-IPC-2022.2>
- _____. (2023). WHO operational handbook on tuberculosis Module 1: prevention-infection prevention and control. Retrieved November 1 , 2023, from <https://www.who.int/publications/i/item/9789240002906>

การศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ของ “酸” ในภาษาจีน*

A STUDY OF THE CONCEPTUAL METAPHOR OF “酸 SUĀN SOUR” IN CHINESE

เพชรรัตน์ อ้วนโฮม*, ศุภกร ทาพิมพ์, พรรณภรณ์ ขันธพัทธ์, ราชนที ศรีรอด, ณฐรัช นนทะโคตร

Petcharat Uanhome, Suphakorn Tapim, Pannaporn Kantapat, Ratnathee Srirod, Natharach Nontakhot

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เพชรบูรณ์ ประเทศไทย

Faculty of Humanities and Social Science, Phetchabun Rajabhat University, Phetchabun, Thailand

*Corresponding author E-mail: petcharat.uan@pcru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเภทอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ของ “酸” ในภาษาจีนและวิเคราะห์อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ของ “酸” ในภาษาจีน โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชานตามแนวคิดของเลคอฟและจอห์นสัน มีการเก็บรวบรวมข้อมูลคำและสำนวนที่มี “酸” เป็นส่วนประกอบจากพจนานุกรม จำนวน 5 เล่ม และพจนานุกรมออนไลน์ 2 แหล่ง วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคัดเลือกคำศัพท์และสำนวนที่มีการอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์จำนวนทั้งหมด 53 คำ และ 20 สำนวน และเก็บตัวอย่างประโยคจากเว็บไซต์คลังข้อมูลของมหาวิทยาลัยปักกิ่ง ผลการวิจัยพบว่า อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ของ “酸” ในภาษาจีน สามารถจำแนกได้ 10 ประเภท ได้แก่ 1) ความเศร้าโศกเสียใจ และความระทมทุกข์ 2) อิจฉา ริษยา 3) ความคร่ำครึ 4) ความปวดเมื่อยของร่างกาย 5) กลิ่นที่ไม่พึงประสงค์ 6) สิ่งของที่เน่าเสีย 7) การถากถาง การเหน็บแนม และการเสียดสี 8) ความโอหังอวดดี และหยิ่งยโส 9) ความหลากหลายของรสชาติชีวิต และ 10) การเสแสร้ง แกล้งทำ และจากการวิเคราะห์อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ของ “酸” ในภาษาจีน พบว่า มีการใช้การประสมคำเพื่อขยายขอบเขตของการใช้คำให้กว้างขึ้น มีแนวทางการอุปลักษณ์สู่สิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับมนุษย์ เช่น การได้ยิน การมองเห็น ลักษณะนิสัย ด้านจิตใจ และอารมณ์ความรู้สึก เป็นต้น ซึ่งมีความสัมพันธ์กับประสาทสัมผัสของมนุษย์ทั้งการสัมผัส การรับรส การได้กลิ่น การได้ยิน และการมองเห็น แสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่เป็นการอุปลักษณ์เกี่ยวกับมนุษย์หรือเรื่องราวที่เกี่ยวกับมนุษย์ อีกทั้งยังแสดงความหมายถึง สิ่งที่ทำให้ไม่มีความสุข

คำสำคัญ: อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์, เปรี้ยว, ภาษาศาสตร์ปริชาน, ภาษาจีน

Abstract

This research aims to study the types of conceptual metaphors of “酸” in Chinese and analyze the conceptual metaphors of “酸” in Chinese by using a qualitative research model and using the cognitive linguistics theory based on the ideas of Lakoff and Johnson. Collection of data on words and expressions containing “酸” From 5 dictionaries and 2 online dictionaries. Data were analyzed to select a total of 53 words and 20 expressions containing conceptual metaphors, and sample sentences were collected from the Peking University data warehouse website. The research results found that the conceptual metaphors of “酸” in Chinese can be classified into 10 categories: 1) sorrow and suffering; 2) envy and jealousy; 3) obsolescence; 4) physical aches and pains 5) unpleasant

* Received March 27, 2024; Revised April 25, 2024; Accepted April 29, 2024

smells; 6) rotten things; 7) sarcasm; 8) haughtiness, arrogance; 9) arrogance Various flavors of life and 10) pretending. And by analyze the conceptual metaphor of “酸” in Chinese, it was found that word combinations are used to expand the scope of word usage. There is a way of using metaphors for things related to humans, such as hearing, seeing, character traits, mental aspects, emotions, etc. which is related to human senses, including touch, taste, smell, hearing and vision. It shows that most of them are human metaphors or human stories. It also expresses the meaning of things that make you unhappy.

Keywords: Conceptual Metaphors, Sour, Cognitive Linguistics, Chinese

บทนำ

อุปลักษณ์ คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งว่าเป็นอีกสิ่งหนึ่ง มักมีคำว่า เป็น หรือ คือ เช่น ขาวนา คือ กระดุก สันหลังของชาติ ทหารเป็นร้วของชาติ เธอ คือ ดอกฟ้า คำหนึ่งคำอาจสามารถอุปลักษณ์ได้หลายความหมาย (Saeed, J. I., 1997) อุปลักษณ์ยังปรากฏอยู่ทั่วไปในภาษาที่เราใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติที่ผู้พูดไม่ตระหนักถึง (ทัศนีย์ เมฆถาวรวัฒนา, 2553) และยังสามารถตีความได้มากขึ้นตามบริบทโดยรอบ ซึ่งช่วยจำกัดความหมายให้แคบลง นอกจากนี้ต้องพิจารณาองค์ประกอบทั้งหมดของประโยค โดยเฉพาะคำในส่วนต้นและส่วนท้ายประโยค เช่น ชีวิต คือ การเดินทาง “ชีวิต” และ “การเดินทาง” และการสร้างความเชื่อมโยงของคำเหล่านี้ ขึ้นอยู่กับการตีความ (ปัญจพล บุญมา, 2565) อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ (Conceptual Metaphor) เป็นส่วนหนึ่งของทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริฐาน (Cognitive Semantics) เจ้าของแนวคิด คือ Lakoff and กรกนก รัมมะอัทธ์ ซึ่งกล่าวว่า อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ แสดงออกผ่านรูปภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งและเพื่อแสดงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษานั้น ๆ (กรกนก รัมมะอัทธ์, 2556) รวมถึงแสดงการเชื่อมโยงความคิดระหว่างความหมาย (Domain) ถ่ายโยงความหมายจากความหมายต้นทาง (Source Domain) ไปสู่ความหมายปลายทาง (Target Domain) ยังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงระบบความคิดของผู้ใช้ภาษาได้ (ชาลีณี สำราญอินทร์ และคณะ, 2561)

“ประชาชนให้ความสำคัญกับเรื่องกินเทียบเท่ากับฟ้า” ความเอร็ดอร่อยของอาหารเป็นของขวัญที่ล้ำค่าจากธรรมชาติและยังแสดงถึงวัฒนธรรมอันอุดมสมบูรณ์ มนุษย์มักนำรสชาติที่คุ้นเคยมากที่สุดเพื่ออธิบายสิ่งรอบตัวในเชิงอุปลักษณ์ (Xiong.Y., 2018); (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ได้อธิบายความหมายของคำว่า “รส” ไว้ว่า “สิ่งที่รู้ได้ด้วยลิ้น เช่น หวาน เปรี้ยว เค็ม ผัด” รสชาติรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัส 3 องค์ประกอบ คือ การรับรู้ทางกลิ่น การรับรู้ทางกายภาพ และการรับรู้ทางรสชาติ เมื่อมนุษย์ได้ลิ้มรสของอาหารผ่านปุ่มรับรส ย่อมทำให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจที่แตกต่างกัน เช่น “รสขม” เป็นรสชาติที่กินค่อนข้างยาก ทำให้รู้สึกถึงการฝืนใจ ไม่สบายใจ ต่างจาก “รสหวาน” ซึ่งกินง่าย ทำให้รู้สึกถึงความสบายใจ ไม่ฝืนใจ ความอ่อนโยน เป็นต้น ดังนั้น “รสชาติ” ของอาหารจึงทำให้มนุษย์เกิดประสบการณ์อารมณ์ความรู้สึกที่แตกต่างกัน (ชัชวดี ศรีลัมพ์, 2548) การศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณ์มโนทัศน์ของ “辣 la รสเผ็ด” ในภาษาจีนและภาษาอังกฤษ โดยได้ใช้ทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริฐาน (Cognitive Semantics) ของ Lakoff and Johnson เช่นกัน พบว่า อุปลักษณ์มโนทัศน์ของ “辣 la รสเผ็ด” ในภาษาจีนและภาษาอังกฤษมีความเหมือนและความแตกต่างกัน แต่ในภาษาจีนมีการอุปลักษณ์เกี่ยวกับ “辣 la รสเผ็ด” ที่หลากหลายกว่า ผู้วิจัยพบว่า ความแตกต่างของวัฒนธรรมและแนวคิดส่งผลต่อการอุปลักษณ์มโนทัศน์ วัฒนธรรมจีนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะส่งผลให้การอุปลักษณ์มโนทัศน์ของ “辣 la รสเผ็ด” นั้นหลากหลายและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น (Huang. X. J., 2015) จากการศึกษาเกี่ยวกับความเข้าใจคำอุปลักษณ์รสชาติของอาหารในภาษาจีนของนักศึกษา พบว่า มีนักศึกษาบางส่วนที่ยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับความหมายของอุปลักษณ์รสชาติที่มีต่อมโนทัศน์ของชาวจีน เนื่องจากชาวจีนมีระบบความคิดที่ได้รับอิทธิพลมาจากขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมทางสังคม ซึ่งส่งผลโดยตรงต่ออุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ของแต่ละรสชาติ (วศิน สุขสมบูรณ์วงศ์, 2563)

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น พบว่า การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม นอกเหนือจากการศึกษาตัวภาษาแล้ว ผู้สื่อสารจำเป็นต้องเข้าใจภูมิหลังทางวัฒนธรรมของผู้รับสารด้วย ดังนั้น การศึกษาอุปลักษณะทางภาษาจึงสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้การสื่อสารสัมฤทธิ์ผลมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการศึกษาอุปลักษณะเกี่ยวกับคำบอกรสชาติอาหารที่มักจะปรากฏในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า การศึกษาอุปลักษณะเชิงมนทัศน์ของรสชาติอาหารในภาษาจีนของประเทศไทยค่อนข้างจำกัด รวมทั้งวัตถุประสงค์มักมุ่งเน้นในด้านการศึกษาความเข้าใจของผู้เรียนในชั้นเรียนที่มีต่อคำอุปลักษณะรสชาติอาหารในภาษาจีน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาอุปลักษณะเชิงมนทัศน์ของ “酸” หรือ “เปรี้ยว” ทั้งนี้เพื่อเป็นการเสริมสร้างและเติมเต็มองค์ความรู้ทางด้านภาษาจีนให้แก่ผู้เรียนและผู้สนใจ เพื่อพัฒนาต่อยอดความรู้ทางภาษาจีนและการวิจัยในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประเภทอุปลักษณะเชิงมนทัศน์ของ “酸” ในภาษาจีน
2. เพื่อวิเคราะห์อุปลักษณะเชิงมนทัศน์ของ “酸” ในภาษาจีน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอุปลักษณะรสชาติ “酸” ที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศจีนและประเทศไทย

2. การสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูล

- 2.1 จากสำรวจข้อมูลภาษาและอุปลักษณะรสชาติ “酸” ผู้วิจัยเลือกศึกษารสชาติอาหาร “酸” เนื่องจากการศึกษาเกี่ยวกับอุปลักษณะรสชาติอาหารในภาษาจีนจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจภาษา วัฒนธรรมที่สะท้อนในภาษา จากการสำรวจข้อมูล พบว่า มีผู้วิจัยรสชาติภาษาจีนยังค่อนข้างจำกัด โดยเฉพาะรสชาติอาหาร “酸” และจากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น พบอุปลักษณะรสชาติ “酸” ในภาษาจีนมีความหลากหลายอย่างมาก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาข้อมูลอุปลักษณะรสชาติ “酸” ดังกล่าว

- 2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรสชาติ “酸” ในพจนานุกรมจำนวน 5 เล่ม ได้แก่ 1) พจนานุกรมจีน - ไทย ฉบับใหม่ 2) พจนานุกรมไทย - จีน ฉบับสมบูรณ์ทันสมัย 3) A dictionary of idioms 4) Chinese idiom dictionary (New Edition) 5) A standard dictionary of modern Chinese idioms พจนานุกรมออนไลน์ 2 แหล่ง ได้แก่ 1) Chinese Guoxue Chinese Dictionary 2) ZDIC Handian จากคำสำคัญที่ใช้สืบค้น (keyword) ได้แก่ ภาษาจีน “酸” ภาษาไทย “เปรี้ยว” “รสเปรี้ยว” โดยใช้วิธีการรวบรวมคำและสำนวนที่มี “酸” เป็นส่วนประกอบทั้งหมด จำนวน 259 คำ และ 20 สำนวน และเก็บตัวอย่างประโยคจากคลังข้อมูลของมหาวิทยาลัยปักกิ่ง (Peking University data corpus)

3. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

- 3.1 ระบุถ้อยคำอุปลักษณะในข้อมูลที่รวบรวมได้ และวิเคราะห์ความหมายของถ้อยคำที่นำมาใช้เป็นอุปลักษณะ “酸” โดยใช้พจนานุกรมภาษาจีนทั้งในแบบรูปเล่มและออนไลน์ (Online Chinese Dictionary) ทั้งหมด จำนวน 53 คำ และ 20 สำนวน รวมทั้งสิ้น 73 คำ และสำนวน

- 3.2 วิเคราะห์มนทัศน์อุปลักษณะที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณะ รวมถึงประเภทของคำ อุปลักษณะ “酸” ทั้งนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้แนวทางการวิเคราะห์อุปลักษณะตามแนวคิดทฤษฎีการวิเคราะห์อุปลักษณะของ (Lakoff, G., & Johnson, M., 1980) โดยตีความหมายเชิงอุปลักษณะของคำว่า “酸” ในภาษาจีน ซึ่งพิจารณาจากความหมายและประเภทของ “酸”

4. ผลการวิจัย อภิปรายผล สรุปและให้ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

จากการคัดเลือกศึกษาคำศัพท์และสำนวนที่มีการอุปลักษณเชิงมนนทศน จํานวน 53 คํ และ 20 สํานวน รวมท้ํงสิ้น 73 คํ และสํานวน สามารถจํานกประเภทอุปลักษณเชิงมนนทศนและได้ด้ํงน้ํ

1. ประเภทอุปลักษณเชิงมนนทศนของ “酸” ในภาษาจีน

จากการศึกษาอุปลักษณเชิงมนนทศนของ “酸” ในภาษาจีน สามารถจํานกอุปลักษณเชิงมนนทศนได้ 10 ประเภท โดยเรียงตามลําดับความถี่มากสุดด้ํงตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปรูปลักษณเชิงมนนทศนของ “酸” ในภาษาจีน

ลําดับ ที่	ความหมาย ต้นทาง	ความหมาย ปลายทาง	ประเภทของอุปลักษณ	จํานวน	คํ/สํานวน
1.	酸→	ความรู้สึก	ความเศร้าโศกเสียใจ ความระทมทุกข์	22	酸, 酸楚, 酸苦, 辛酸, 酸涩, 酸溜溜, 发酸, 心酸, 鼻酸, 酸心, 悲酸, 酸鼻, 凄酸, 酸辣辣, 酸泪, 酸冷, 酸恻, 酸柔, 酸吟, 酸嘶, 凄酸, 酸耿, 酸衷, 寒心酸鼻, 透骨酸心, 攻苦茹酸
2.	酸→	ลักษณะนิสัย	อิจฉา ริษยา	11	拈酸, 念酸, 撚酸, 捻酸, 拈酸吃醋, 拈酸泼醋, 酸眉苦脸, 吃醋拈酸, 酸眉苦脸, 酸眉醋眼, 吃不到葡萄说葡萄酸
3.	酸→	ลักษณะบุคลิก	ความคร่ำครี	10	酸, 穷酸, 儒酸, 寒酸, 酸秀才, 酸子, 酸腐, 酸不溜丢, 寒酸措大, 穷酸饿醋
4.	酸→	อาการเจ็บป่วย	ความปวดเมื่อย ของร่างกาย	8	酸痛, 酸疼, 酸溜溜, 酸懒, 酸软, 酸麻, 发酸, 酸困
5.	酸→	การได้กลิ่น	กลิ่นที่ไม่พึงประสงค์	5	酸, 酸味儿, 酸臭, 酸巴溜丢, 酸不溜丢
6.	酸→	สภาพอาหาร	สิ่งของที่เน่าเสีย	4	酸, 酸败, 酸臭, 酸臭味儿
7.	酸→	ลักษณะนิสัย	การถากถาง การเหินบ แนม การเสียดสี	4	尖酸, 酸刻, 尖酸刻薄, 冷言酸语
8.	酸→	ลักษณะนิสัย	ความโอหัง อดดี หยิ่งยโส	4	酸俗, 酸迂, 酸巴溜丢, 酸不溜丢
9.	酸→	ชีวิต	ความหลากหลายของ รสชาติชีวิต	2	酸甜苦辣, 酸咸苦辣
10.	酸→	ลักษณะนิสัย	การเสแสร้ง แกล้งทำ	1	酸文假醋

จากตารางที่ 1 สามารถจํานกอุปลักษณเชิงมนนทศนของ “酸” ตามความหมายได้ท้ํงหมด 10 ประเภท โดยมีการเรียงลําดับตามความถี่จากมากไปน้ํยได้ ด้ํงน้ํ 1) ความเศร้าโศกเสียใจ ความระทมทุกข์ จํานวน 22 คํ และสํานวน คิดเป็นร้อยละ 30.99 2) อิจฉา ริษยา จํานวน 11 คํ และสํานวน คิดเป็นร้อยละ 15.49 3) ความคร่ำครี

จำนวน 10 คำ และสำนวน คิดเป็นร้อยละ 14.08 4) ความปวดเมื่อยของร่างกาย จำนวน 8 คำ และสำนวน คิดเป็นร้อยละ 11.27 5) กลิ่นที่ไม่พึงประสงค์ จำนวน 5 คำ และสำนวน คิดเป็นร้อยละ 7.04 6) สิ่งของที่เน่าเสีย จำนวน 4 คำ และสำนวน คิดเป็นร้อยละ 5.63 7) การถากถาง การเห็บแบน การเสียดสี จำนวน 4 คำ และสำนวน คิดเป็นร้อยละ 5.63 8) ความโอหัง อวดดี หยิ่งยโส จำนวน 4 คำ และสำนวน คิดเป็นร้อยละ 5.63 9) ความหลากหลายของรสชาติชีวิต จำนวน 2 คำ และสำนวน คิดเป็นร้อยละ 2.82 และ 10) การเสแสร้ง แกล้งทำ จำนวน 1 คำ และสำนวน คิดเป็นร้อยละ 1.41 ตัวอย่างรูปประโยคอุปลักษณ์ ดังนี้

1.1 อุปลักษณ์ถึงความเศร้าโศกเสียใจ ความระทมทุกข์ ตัวอย่างประโยค 1) 他说“别的小朋友有妈妈来接，我没有”，真让人心酸 แปลว่า เขาบอกว่า “เด็กคนอื่น ๆ มีแม่มารับ ฉันไม่มี” น่าเศร้าจริง ๆ

2) 心都酸了，连我都觉得受不了，只望别再这样悲惨下去吧。แปลว่า ใจนั้นเจ็บปวดไปหมดแล้ว ขนาดฉันยังรู้สึกทนไม่ไหวแล้ว ได้เพียงภาวนาขออย่าให้น่าสงสาร น่าเวทนาแบบนี้อีกต่อไป 3) 他的笑让人家看了，又感到痛苦，又感到酸楚。แปลว่า รอยยิ้มของเขาทำให้คนอื่นที่เห็นแล้ว ทั้งรู้สึกเจ็บปวด ทั้งระทมทุกข์ 4) 我心里酸溜溜的。แปลว่า ในใจฉันรู้สึกเศร้าเสียใจ 5) 只是一看见她给人家写信，心里便有点发酸。แปลว่า เพียงแค่เห็นเขาเขียนจดหมายให้คนอื่น ในใจก็รู้สึกเศร้าเล็กน้อย 6) 满纸荒唐言，一把辛酸泪。แปลว่า คำโกหกเต็มหน้ากระดาษ เต็มไปด้วยน้ำตาแห่งความเสียใจ จากการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น พบว่า อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ของ “酸” มักอุปลักษณ์ถึงความเศร้าเสียใจ ความระทมทุกข์ จากตัวอย่างที่ 1) “心酸” “心” มีความหมายว่าหัวใจ “酸” สามารถสื่อความหมายถึงรสชาติเหมือนน้ำส้ม รสเปรี้ยว รวมถึงความเศร้าได้ ดังนั้น “心酸” จึงมีความหมายว่าหัวใจนั้นมีความทุกข์ โศกเศร้า ไม่ใช่หัวใจมีรสชาติเปรี้ยว นอกจากนี้เมื่อ “酸” ไปรวมกับคำอื่นทำให้หลายครั้งที่อุปลักษณ์ได้ถึงถึงความเศร้า เสียใจอีกด้วย

1.2 อุปลักษณ์ถึงความปวดเมื่อยของร่างกาย ตัวอย่างประโยค 7) 今天的腿好累，有一些酸疼！แปลว่า วันนี้เมื่อยขามาก ปวดเมื่อยนิดหน่อย 8) 我发烧了，全身酸痛。แปลว่า ฉันเป็นไข้ ปวดเมื่อยไปทั้งตัว 9) 体温降 37.6 度，但一大早还是全身疲惫酸懒。แปลว่า อุณหภูมิร่างกายลดลงเหลือ 37.6 องศา แต่ในตอนเช้าตรู่ยังเหนื่อย ปวดเมื่อยไปทั้งตัว 10) 走了一天的路，腿肚子有点儿酸溜溜的。แปลว่า เดินมาทั้งวัน น่องปวดนิด ๆ 11) 他觉得两眼发酸，就滴了几滴眼泪。แปลว่า เขารู้สึกว่าปวดตาทั้งสองข้าง น้ำตาเลยไหลสองสามหยด 12) 两腿酸麻，艰难地扭转身，踉踉跄跄地向外走去。แปลว่า ขาทั้งสองข้างเจ็บและขาหลังกลับอย่างลำบากและเดินโซซัดโซเซออกไป 13) 他受伤之后，手臂已全然酸软无力。แปลว่า หลังจากที่เขาได้รับบาดเจ็บ แขนก็ปวดเมื่อยไม่มีแรงเลย จากข้อมูลข้างต้น พบว่า อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ของ “酸” สามารถอุปลักษณ์ถึงความปวดเมื่อยของร่างกาย ความไม่สบายของร่างกายได้ จากตัวอย่างที่ 7) “酸疼” “疼” มีความหมายว่าเจ็บ ปวด แต่ “酸疼” ความหมายว่า ปวดเมื่อย จะเห็นได้ว่า “酸” มีความว่าปวดเมื่อยได้

1.3 อุปลักษณ์ถึงความคร่ำคริ ตัวอย่างประโยค 15) 看看别人都穿着过年的新衣，胖子再低头看看自己一副寒酸样儿，他微微一笑——有主意了！แปลว่า ดูคนอื่น ๆ ใส่เสื้อผ้าใหม่สำหรับปีใหม่ ชายอ้วนมองดูตัวเองที่แต่งตัวดูโทรม ๆ อีกครั้ง เขายิ้มเล็กน้อย แล้วบอกว่า “มีไอเดียแล้ว” 16) 谁知这些穷酸，一钱如命。แปลว่า ใครจะรู้ว่าคนจนเหล่านี้ เงินเพียงหยวนเดียวก็ คือ ชีวิต 17) 不肯寻些买卖营生做，你每日只是读书。我想来，你那读书的穷酸饿醋有什么好处，几时能勾发迹也！แปลว่า ไม่กล้าที่จะหาธุรกิจมาทำมาหากิน เธอเอาแต่อ่านหนังสือทุก ๆ วัน ฉันมาคิดดูนะ การเป็นคนจนและหิวโหยแบบคุณที่กำลังเรียนอยู่จะมีประโยชน์อะไรแล้วเมื่อไหร่จะรวย จากข้อมูลข้างต้น พบว่า อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ของ “酸” สามารถอุปลักษณ์ถึงความคร่ำคริที่สามารถสัมผัสได้ด้วยการมองเห็น จากตัวอย่างที่ 15) “寒酸” “寒” มีความหมายว่าหนาว เย็น และ “酸” มีความหมายว่า รสชาติเหมือนน้ำส้ม รสเปรี้ยวหรือความโศกเศร้า แต่ “寒酸” มีความหมายว่า

คร่ำครี การแต่งกายที่เรียบง่ายหรือราคาถูกจนเกินไปจนดูไม่สมศักดิ์ศรี หรือจากตัวอย่างที่ 16) “穷酸” มีความหมายว่ายากจนคร่ำครี เป็นต้น

1.4 อุปลักษณถึงความอิจฉา ริษยา ตัวอย่างประโยค 17) 她们爱拈酸、爱卖萌，还有些小聪明。แปลว่า พวกเขาชอบอิจฉา ชอบแสบแสบ แล้วก็ยังชอบอวดฉลาด (ฉลาดเรื่องหุยมหิม) 18) 同食同寝，不得有拈酸吃醋情事。แปลว่า กินและนอนด้วยกันจะต้องไม่มีเรื่องอิจฉาริษยา 19) 网上酸民们的酸言负评从没停过。แปลว่า ความคิดเห็นเชิงลบของพวกซี้จ๊อจ๊อบบนอินเทอร์เน็ตไม่เคยหมดไป 20) 撒娇使性，吃醋拈酸。แปลว่า ซ้างอนเอาแต่ใจ อิจฉาริษยา 21) 总的来讲，研究生还是比本科生更有竞争力，咱不能因为不考研就吃不到葡萄说葡萄酸吧。แปลว่า โดยทั่วไปแล้ว นักศึกษาระดับปริญญาโทมีการแข่งขันมากกว่านักศึกษาระดับปริญญาตรี เราไม่สามารถพูดแบบนี้ได้เพียงเพราะเราไม่ได้สอบปริญญาโท จากข้อมูลข้างต้น พบว่าอุปลักษณเชิงมนทัศน์ของ “酸” สามารถอุปลักษณถึงความอิจฉา ริษยา จากตัวอย่างที่ 17) “拈酸” จะเห็นได้ว่าเมื่อ “拈” มีความหมายว่าใช้นิ้วคืบหรือหยิบขึ้นมา แต่ “拈酸” มีความหมายว่า อิจฉา ซึ่งเป็นอารมณ์เชิงลบหรือจากตัวอย่างที่ 21) “吃不到葡萄说葡萄酸” มีความหมายถึงการรังเกียจสิ่งที่ตัวเองไม่มีหรือไม่สามารถมีได้ ซึ่งก็คือ การรู้สึกไม่ยินดีในสิ่งที่คนอื่นมี แต่ตนเองไม่มี หรือความอิจฉานั้นเอง

1.5 อุปลักษณถึงกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์ ตัวอย่างประโยค 23) 身上有酸味可能是不注意个人卫生。แปลว่า กลิ่นเปรี้ยวอาจเกิดจากสุขอนามัยส่วนบุคคลที่ไม่ดี 24) 可能是我身上的酸味儿吧，它不喜欢！แปลว่า อาจเพราะกลิ่นเหม็นบนตัวฉัน มันไม่ชอบ 25) 远远就可以嗅到一阵阵酸臭气。แปลว่า อยู่ไกลยังสามารถได้กลิ่นเหม็นเปรี้ยวเป็นพัก ๆ จากข้อมูลข้างต้น พบว่า อุปลักษณเชิงมนทัศน์ของ “酸” สามารถอุปลักษณถึงกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์ กลิ่นตัวเปรี้ยว กลิ่นของอาหารหรือสิ่งของที่เน่าเสีย จากตัวอย่างที่ 23) และ 24) “酸味” หรือ “酸味儿” มีความหมายว่า กลิ่นที่เหม็น กลิ่นที่ไม่พึงประสงค์ แต่ไม่ใช่รสชาติเหมือนน้ำส้ม หรือรสเปรี้ยวหรือจากตัวอย่างที่ 25) “酸臭” ซึ่งมีความหมายว่า กลิ่นเหม็น จะเห็นได้ว่า “酸” สามารถอุปลักษณถึงกลิ่น ที่รับรู้ได้ผ่านการดมมันเอง

1.6 อุปลักษณถึงการถากถาง การเหน็บแนม การเสียดสี ตัวอย่างประโยค 26) 言语尖酸刻薄，使人听着不舒服。แปลว่า คำพูดเหน็บแนม ประชด เสียดสี ทำให้คนฟังไม่สบายใจ 27) 冷茶冷饭吃得，冷言酸语受不得。แปลว่า ดื่มชาและทานอาหารที่เย็นได้ แต่ทนคำพูดที่เหน็บแนมเสียดสีไม่ได้ จากตัวอย่างที่ 26) และ 27) พบว่า อุปลักษณเชิงมนทัศน์ของ “酸” สามารถอุปลักษณถึงการถากถาง การเหน็บแนม การเสียดสี ซึ่งเป็นการสื่อสารเชิงลบ

1.7 อุปลักษณถึงสิ่งของที่เน่าเสีย ตัวอย่างเช่น 28) 饭菜酸了坏了也不知道，桌子上满是沙土和灰尘。แปลว่า อาหารเน่าเสียแล้วก็ไม่รู้ บนโต๊ะเต็มไปด้วยทรายและฝุ่น 29) 米糠里含有解脂酵素，如不及时处理，米糠极易变质，发出酸败霉味，猪不爱吃，不能再作饲料。รำข้าวมีเอนไซม์ไลโปไลติก หากไม่จัดการทันที รำข้าวจะเน่าเสียง่ายและมีกลิ่นหืน หมูไม่ชอบกินและไม่สามารถใช้เป็นอาหารสัตว์ได้อีก จากตัวอย่างข้างต้น พบว่า “酸” สามารถอุปลักษณถึงการเน่าเสียของอาหารได้ด้วย ซึ่งสามารถรับรู้ได้ผ่านการกินการสัมผัส เป็นต้น

1.8 อุปลักษณถึงความโอหัง อวดดี หึงยศ ตัวอย่างประโยค 30) 瞧他一副酸巴溜丢的德性，真是惹人讨厌。แปลว่า ดูความหึงยศของเขา ทำให้คนเกลียดได้จริง ๆ 31) 你酸不溜丢的有完没有？快滚！แปลว่า เธออวดดีเสร็จหรือยัง ไปไกล ๆ เลยนะ จากตัวอย่างที่ 30) และ 31) พบว่า อุปลักษณเชิงมนทัศน์ของ “酸” สามารถอุปลักษณถึงความโอหัง อวดดี หึงยศ ซึ่งเป็นลักษณะนิสัยของมนุษย์ เป็นลักษณะนิสัยเชิงลบที่ไม่เป็นที่พึงพอใจของผู้ที่พบเห็น

1.9 อุปลักษณถึงความหลากหลายของรสชาติชีวิต ตัวอย่างประโยค 32) 那种心情，真是酸甜苦辣都有，非笔墨所能形容的。แปลว่า อารมณ์แบบนั้น เต็มไปด้วยความรู้สึกขื่นมื่นและขมขื่น ปากกาไม่สามารถที่จะบรรยายออกมาได้ 33) 他此时急的要哭出来，又是悔，又是恨，又是恼，又是急，一时心中把酸咸苦辣都涌了上来 แปลว่า ขณะนี้เขากังวลมากจนอยากจะร้องไห้ออกมา ทั้งเสียใจ ทั้งเกลียดชัง ทั้งรำคาญ ทั้งกังวลใจ เพียงชั่วขณะความรู้สึกทั้งสุขทั้งทุกข์ก็พุ่งพรูออกมาทั้งหมด จากข้อมูลข้างต้น พบว่า “酸” สามารถอุปลักษณเชิงมนทัศน์ถึงชีวิตมนุษย์ จากตัวอย่างที่ 32) และ 33) พบว่า “酸甜苦辣” และ “酸咸苦辣” มีความหมายโดยตรงว่า รสชาติเปรี้ยวหวานขมเผ็ดและรสชาติเปรี้ยวเค็มขมเผ็ด ซึ่งใช้ในการอุปลักษณกับชีวิตที่เคยผ่านร้อนผ่านหนาว มีทั้งขื่นมื่นและขมขื่น

1.10 อุปลักษณถึงการเสแสร้ง ตัวอย่างประโยค 34) 我向来不会对人酸文假醋的，该说什么就说什么，该干什么就干什么。แปลว่า แต่ไหนแต่ไรฉันไม่เคยเสแสร้งหรือเกรงทำ พูดและทำในสิ่งที่ควรพูดและควรทำเสมอ จากข้อมูลข้างต้นพบว่า “酸” สามารถอุปลักษณเชิงมนทัศน์ถึงชีวิตมนุษย์ จากตัวอย่างที่ 34) พบว่า “酸文假醋” มีความหมายโดยตรงว่า เสแสร้งหรือแกล้งทำ เป็นการแสดงออกทางร่างกาย ซึ่งเป็นการสื่อสารเชิงลบ

จะเห็นได้ว่าการอุปลักษณเชิงมนทัศน์ของ “酸” เกิดการเชื่อมโยงความคิดระหว่างแวดวงความหมาย (Domain) ถ่ายโยงความหมายจากแวดวงความหมายต้นทาง (Source Domain) ไปสู่แวดวงความหมายปลายทาง (Target Domain) ซึ่งสามารถถ่ายโยงได้ค่อนข้างหลากหลาย มีการสื่อความหมายถึงมนุษย์และเรื่องราวที่ไม่ดี เรื่องราวเชิงลบ และได้มีการเชื่อมโยงไปสู่เรื่องราวเชิงลบในด้านอื่น ๆ

2. วิเคราะห์อุปลักษณเชิงมนทัศน์ของ “酸” ในภาษาจีน

2.1 การประกอบคำของตัวอักษร “酸”

การใช้ “酸” มักใช้ร่วมกับคำอื่น ตัวอย่างเช่น “酸疼” “酸痛” “酸懒” “酸溜溜” “发酸” “酸麻” และ “酸软” เป็นต้น การประสมคำแบบนี้เป็นการขยายขอบเขตของการใช้คำว่า “酸” ให้กว้างขึ้นได้เป็นอย่างดี เกิดการสื่อสารที่หลากหลาย พัฒนาการอุปลักษณเชิงมนทัศน์ของ “酸” อีกทั้งสถานการณ์เช่นนี้เกี่ยวข้องกับลักษณะของการสร้างคำภาษาจีน ภาษาจีนมักใช้วิธีการประสมเพื่อสร้างคำ ซึ่งสามารถเป็นหลักฐานสำหรับการประสมคำที่หลากหลายในภาษาจีน

2.2 เป้าหมายของการอุปลักษณ “酸”

เป้าหมายในการอุปลักษณของคำรสชาติ “酸” คือ คน แนวคิดหลักของ “酸” สู่สิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับมนุษย์ เช่น การไถ่ยิน การมองเห็น ทางลักษณะนิสัย ด้านจิตใจ และ อารมณ์ความรู้สึก เป็นต้น จากระสชาติสู่การไถ่ยิน การไถ่ยิน ความรู้สึกหรือลักษณะนิสัย ก็คือ การอุปลักษณ ซึ่ให้เห็นว่าประสาทสัมผัสของมนุษย์มีตั้งแต่ระดับต่ำไปจนถึงลำดับที่สูงกว่า ได้แก่ การสัมผัส การรับรส การไถ่ยิน การไถ่ยิน และการมองเห็น “酸” มีการอุปลักษณจากระสชาติไปยังการไถ่ยินและการมองเห็น ซึ่งสอดคล้องกับประสาทสัมผัสของมนุษย์มีตั้งแต่ระดับต่ำไปจนถึงลำดับที่สูงกว่า

2.3 ความหมายของการอุปลักษณ “酸”

ในภาษาจีนการอุปลักษณเชิงมนทัศน์ “酸” ส่วนใหญ่เป็นการอุปลักษณที่มีความหมายเชิงลบ เช่น “拈酸” “拈酸吃醋” “酸民” “吃醋拈酸” “寒酸措大” “酸不溜丢” “穷酸” และ “酸秀才” เป็นต้น ซึ่งมีความสัมพันธ์กับร่างกายและจิตใจของมนุษย์อย่างมาก “酸” ไม่เหมือน “甜 tián รสหวาน” ที่ได้รับความชอบความนิยมจากผู้คน อีกทั้ง “酸” ประสพการณ์ของรสชาติก็ไม่ได้ ดังนั้นผู้คนจึงผูก “酸” กับเรื่องราวที่ไม่ดี เรื่องราวเชิงลบ และได้มีการเชื่อมโยงไปสู่เรื่องราวเชิงลบในด้านอื่น ๆ

อภิปรายผล

จากการศึกษาประเภทของคำอุปลักษณะเชิงมนทัศน์ของ “酸” ในภาษาจีน พบว่า 1. อุปลักษณะเชิงมนทัศน์ของ “酸” ในภาษาจีนสามารถจำแนกได้ 10 ประเภท ได้แก่ 1) ความเศร้าโศกเสียใจ ความระทมทุกข์ 2) อิจฉา ริษยา 3) ความคร่ำครึ 4) ความปวดเมื่อยของร่างกาย 5) กลิ่นที่ไม่พึงประสงค์ 6) สิ่งของที่เน่าเสีย 7) การถากถาง การเหินแค้น การเสียตีสื่อ 8) ความโหดร้าย อดดี หยิ่งโยโส 9) ความหลากหลายของรสชาติชีวิต และ 10) การเสแสร้ง แกล้งทำ 2. จากการวิเคราะห์อุปลักษณะเชิงมนทัศน์ของ “酸” ในภาษาจีน ทำให้ทราบแนวทางการอุปลักษณะของ “酸” สิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับมนุษย์ ได้แก่ การได้ยิน การมองเห็น ลักษณะนิสัย ด้านจิตใจ และ อารมณ์ความรู้สึก ซึ่งมีการอุปลักษณะเกี่ยวกับสรีรวิทยาและอารมณ์ของมนุษย์เป็นหลัก ในการอุปลักษณะนั้นมีการอุปลักษณะที่มีความเป็นเอกลักษณ์ คือ การอุปลักษณะผ่านการรับรู้ของประสาทสัมผัส และในความเป็นจริงจากรสชาติสื่อความหมายไปยังการได้กลิ่น การมองเห็น การได้ยิน ก็คือ การอุปลักษณะ คือ ประสาทสัมผัสทั้งห้าที่มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ทำให้แนวคิดของการรับรู้ ทำให้ “酸” หรือรสเปรี้ยวสื่อไปถึงความรู้สึกของจิตใจ เกิดเป็นความทุกข์ ทรมาน ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ ผู้คนจึงมักผูก “酸” กับเรื่องราวที่ไม่ดี เรื่องราวเชิงลบ และได้มีการเชื่อมโยงไปสู่เรื่องราวเชิงลบในด้านอื่น ๆ (Li. Q. M., 2021) และการใช้ “酸” มักใช้ร่วมกับคำอื่นทั้งนี้เพื่อเป็นการขยายขอบเขตของการใช้คำว่า “酸” ให้กว้างขึ้นและเกิดการสื่อสารที่หลากหลาย โดยปรกติมนุษย์รับรู้รสชาติพื้นฐานของเปรี้ยว หวาน ขม เฝื่อน เค็ม ฝาดเหล่านี้ได้สอดคล้องกัน แต่ความรู้สึกของแต่ละคนก็ย่อมแตกต่างกันออกไป ในแต่ละกลุ่มคนหรือชาติพันธุ์จะเห็นได้ถึงความแตกต่างที่ชัดเจน (Li. Y. X., 2011) และเนื่องจาก “รสชาติ” ของอาหารทำให้มนุษย์เกิดประสบการณ์อารมณ์ความรู้สึกที่แตกต่างกัน (ชีวดี ศรลัมพ์, 2548) ในภาษาจีนมีคำว่า “酸秀才” ที่มีความหมายว่า บัณฑิตยากจนคร่ำครึ แต่หลายคนเข้าใจความหมายของคำนี้ผิดไป อาจเป็นเพราะไม่ทราบถึงขนบธรรมเนียมจีนในการมุ่งสอบจอหงวนที่เป็นที่มาของคำดังกล่าว (วศิน สุขสมบูรณ์วงศ์, 2563) จะเห็นได้ว่าภาษา คือ ส่วนสำคัญมากในวัฒนธรรม วัฒนธรรมส่งผลกระทบต่อกระบวนการคิดของมนุษย์และยังส่งผลกระทบต่อการพัฒนาภาษา Huang. X. J., พบว่า 1) อุปลักษณะเชิงมนทัศน์ของ “酸” ในภาษาจีนมี 10 ประเภท ได้แก่ 1) ความเศร้าโศกเสียใจ ความระทมทุกข์ 2) ความปวดเมื่อยของร่างกาย 3) ความคร่ำครึ 4) ความอิจฉา ริษยา 5) กลิ่นที่ไม่พึงประสงค์ 6) การถากถาง การเหินแค้น การเสียตีสื่อ 7) สิ่งของที่เน่าเสีย 8) ความหลากหลายของรสชาติชีวิต 9) ความโหดร้าย อดดี หยิ่งโยโส และ 10) การเสแสร้ง แกล้งทำ ดังนั้นการอุปลักษณะเชิงมนทัศน์ของ “酸” ในภาษาจีนจึงมีความหมายที่หลากหลายตามคำอื่นที่ใช้ร่วมด้วย อีกทั้งส่งผลต่อความหมายและการใช้งานภาษาจีนที่มีคำว่า “酸” เป็นส่วนประกอบอย่างมาก (Huang. X. J., 2015)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยอุปลักษณะเชิงมนทัศน์ของ “酸” ในภาษาจีน พบว่า ความรู้สึกจากการรับรู้เปรี้ยวของชาวจีนทำให้เกิดการสื่อความรู้สึกผ่านทางภาษาที่ค่อนข้างมีความหลากหลาย มีการสะท้อนผ่านความรู้สึก การได้กลิ่น อาการเจ็บป่วย ลักษณะบุคลิก ลักษณะนิสัย รวมไปถึงการใช้ชีวิต ซึ่งล้วนแต่อุปลักษณะเกี่ยวกับสรีรวิทยาและอารมณ์ของมนุษย์เป็นหลัก จากการศึกษารูปแบบอุปลักษณะเชิงมนทัศน์ของ “酸” ในภาษาจีนสามารถจำแนกได้ 10 ประเภท และจัดเรียงตามความถี่ได้ดังนี้ 1) ความเศร้าโศกเสียใจ ความระทมทุกข์ 2) อิจฉา ริษยา 3) ความคร่ำครึ 4) ความปวดเมื่อยของร่างกาย 5) กลิ่นที่ไม่พึงประสงค์ 6) สิ่งของที่เน่าเสีย 7) การถากถาง การเหินแค้น การเสียตีสื่อ 8) ความโหดร้าย อดดี หยิ่งโยโส 9) ความหลากหลายของรสชาติชีวิต และ 10) การเสแสร้ง แกล้งทำ และจากการวิเคราะห์อุปลักษณะเชิงมนทัศน์ของ “酸” ในภาษาจีน พบว่า การอุปลักษณะเชิงมนทัศน์ของ “酸” ใช้วิธีการประสมคำเป็นการขยายขอบเขตของการใช้คำว่า “酸” ให้กว้างขึ้น เกิดการสื่อสารที่หลากหลาย ซึ่งประสบการณ์ของรสชาติที่ไม่ดี

ดังนั้นผู้คนจึงผูก “酸” กับเรื่องราวที่ไม่ดี เรื่องราวเชิงลบ การรับรู้รสชาติอาหารของมนุษย์ทำให้เกิดประสบการณ์ อารมณ์ความรู้สึกที่แตกต่างกัน จึงสะท้อนออกมาทางภาษาที่แตกต่างกัน ความแตกต่างของกลุ่มคนหรือชาติพันธุ์ ยิ่งทำให้เห็นความแตกต่างนี้ชัดเจนขึ้นอย่างมาก และแน่นอนว่าชนบธรรมเนียม ประเพณี การใช้ชีวิตและแนวคิด ย่อมส่งผลต่อภาษานั้น ๆ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรศึกษาและวิเคราะห์อุปลักษณะคำบอกรสชาติ คำอื่น ๆ ในภาษาจีน เช่น คำว่า “甜 tián รสหวาน” และ “苦 kǔ รสขม” เป็นต้น โดยศึกษาครอบคลุมถึงคำ สำนวน สุภาษิต รวมไปถึงคำิตบนโซเซียลมีเดีย 2) ควรมีการศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบอุปลักษณะคำบอกรสชาติใน ภาษาจีนและภาษาไทย หรือภาษาจีนและภาษาท้องถิ่นในประเทศไทย เพื่อให้เข้าใจถึงวัฒนธรรม ประเพณี หรือ แนวคิดที่แตกต่างของประเทศนั้น ๆ อีกทั้งยังสามารถสื่อสารโดยใช้ภาษาจีนได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรกนก รัมมะอัทธ์. (2556). การเปรียบเทียบอุปลักษณะความรักในเพลงไทยลูกทุ่งกับเพลงไทยสากล. ใน วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชัชวดี ศรลัมพ์. (2548). อุปลักษณะตามแนวคิดของทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน. วารสารศิลปศาสตร์, 5(1), 1-16.
- ชาลีณี สำราญอินทร์ และคณะ. (2561). อุปลักษณะเชิงมนทัศน์ในบทเพลงเทิดพระเกียรติแด่พระบาทสมเด็จพระ ปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช. ใน วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาศิลปศาสตร์. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- ทัศนีย์ เมฆถาวรวัฒนา. (2553). ทฤษฎีอุปลักษณะตามแนวคิดแบบดั้งเดิมและแนวคิดแบบใหม่. วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 16(5), 837-845.
- ปัญญาพล บุญมา. (2565). อิทธิพลของชนิดในการใช้คำอุปลักษณะบริบทและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการตีความของ ผู้เรียน. วารสารภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม, 11(2), 30-53.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชั่น.
- วศิน สุขสมบูรณ์วงศ์. (2563). การศึกษาความเข้าใจคำอุปลักษณะรสชาติของอาหารในภาษาจีนของนักศึกษาสาขาวิชา ภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 11(1), 61-74.
- Huang. X. J. (2015). A comparative analysis of the conceptual metaphors of “Spicy” taste in Chinese and English. Journal of Hubei University of Science and technology, 35(5). 82-90.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). The metaphorical structure of the human conceptual system. Cognitive Science, 4(2), 195-208.
- Li. Q. M. (2021). A comparative study on synesthetic metaphors of taste words in Chinese and Spanish. Liaoning: Journal of Liaoning University of Education Administration, 2021(1), 89-99.
- Li. Y. X. (2011). A comparative analysis of English and Chinese taste words from the perspective of conceptual metaphor theory. Journal of Mudanjiang University, 20(6), 66-78.
- Saeed, J. I. (1997). Semantics. London: Blackwell Publishers Ltd.
- Xiong.Y. (2018). A cross-cultural study of taste metaphors. Overseas English, 2018(5). 221-229.

ผลการเยี่ยมก่อนผ่าตัดต่อความวิตกกังวลของผู้รับการผ่าตัดคลอด

โรงพยาบาลเกาะสมุย*

EFFECT OF PRE - OPERATIVE VISITING ON THE ANXIETY OF
CESAREAN SECTION RECIPIENTS, KOHSAMUI HOSPITAL

เนาวรัตน์ ทรัพย์วิริยะกุล

Naowarat Sappwiryakul

โรงพยาบาลเกาะสมุย สุราษฎร์ธานี ประเทศไทย

Koh Samui Hospital, Surat Thani, Thailand

*Corresponding author E-mail: n.jitmong@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการเยี่ยมก่อนผ่าตัดต่อความวิตกกังวล และความพึงพอใจของหญิงตั้งครรภ์ที่ผ่าตัดคลอดบุตรทางหน้าท้อง โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบกึ่งทดลอง สองกลุ่มวัดก่อน - หลัง กลุ่มตัวอย่าง เป็นหญิงตั้งครรภ์คนไทย อายุ 18 ปีขึ้นไป แพทย์ได้วางแผนให้ผ่าตัดคลอดแบบล่วงหน้า มารับบริการที่โรงพยาบาล เกาะสมุย ระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2567 โดยได้รับการระงับความรู้สึกทั่วร่างกายหรือทางช่องไขสันหลัง ไม่มีอาการทางจิต ประสาท และยินดีเข้าร่วมในการศึกษา จำนวน 80 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง แบ่งเป็น กลุ่มทดลอง จำนวน 40 คน เพื่อรับการเยี่ยมก่อนการผ่าตัดคลอดบุตรทางหน้าท้อง อย่างมีแบบแผนและ กลุ่มควบคุม จำนวน 40 คน รับการเยี่ยมโดยรับคำแนะนำก่อนผ่าตัด ณ ห้องผ่าตัด เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถามความวิตกกังวลและความพึงพอใจต่อการเยี่ยมก่อนผ่าตัด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบไคสแควร์ และการทดสอบที ผลการวิจัยพบว่า การเยี่ยมก่อนผ่าตัด คลอดอย่างมีแบบแผนทำให้ความวิตกกังวลขณะเผชิญ และความวิตกกังวลแฝงของหญิงตั้งครรภ์ที่ผ่าตัดคลอด บุตรทางหน้าท้องลดลง และลดลงมากกว่าการได้รับคำแนะนำก่อนผ่าตัด ณ ห้องผ่าตัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p - value < 0.001$) ตลอดจนทำให้เกิดความพึงพอใจโดยรวม มากกว่าการได้รับคำแนะนำก่อนผ่าตัด ณ ห้องผ่าตัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p - value < 0.001$) ดังนั้น ควรนำการเยี่ยมก่อนผ่าตัดคลอดอย่างมีแบบแผน ไปใช้ลด ความวิตกกังวลแก่หญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัดที่โรงพยาบาลเกาะสมุย และขยายผลไปยังโรงพยาบาลต่อไป

คำสำคัญ: ผ่าตัดคลอดบุตรทางหน้าท้อง, ความวิตกกังวล, การเยี่ยมก่อนผ่าตัด

Abstract

This research aimed to study the effect of pre-operative visiting on the anxiety and satisfaction of cesarean section recipients by using quasi - experimental research by two groups pre - posttest design. The sample groups consisted of 80 Thai pregnant women, age 18 years and over, the doctor had planned elective cesarean section, came receive services at Koh Samui Hospital between January - February 2024, received anesthesia by general anesthesia or spinal

* Received April 3, 2024; Revised April 23, 2024; Accepted April 28, 2024

block, no psychotic symptoms, and willing to cooperate in the study. They were selected by purposive sampling and divided into experimental group of 40 people received for structured pre-operative visit and control group of 40 people received pre-operative counseling visit at the operating room. Research instruments were questionnaire about anxiety and satisfaction with the pre-operative visit. Data analysis was performed by number, percentage, mean, standard deviation, Chi-square test, and t - test. The research results found that a structured pre - operative visit made to reduce number of state anxiety and trait anxiety of cesarean section recipients and reduce more than receiving pre-operative advice at the operating room by statistically significant (p - value < 0.001), as well as overall satisfaction more than receiving preoperative advice at the operating room by statistically significant (p - value < 0.001). Therefore, should be conducted in a structured pre-operative visit to reduce anxiety for pregnant women who cesarean section recipients at Koh Samui Hospital and expand the results to other hospitals.

Keywords: Cesarean Section, Anxiety, Pre - Operative Visit

บทนำ

การผ่าตัดคลอดทางหน้าท้องเป็นสิ่งที่จำเป็น เมื่อพบว่า หญิงมีครรภ์มีปัญหาทางสุขภาพหรือทางสูติศาสตร์ที่ไม่สามารถคลอดบุตรทางช่องคลอดได้ โดยปกติจะเกิดจาก 2 สาเหตุหลัก คือ 1) สาเหตุตามข้อบ่งชี้ทางการแพทย์ และ 2) สาเหตุที่ไม่มีข้อบ่งชี้ทางการแพทย์ที่เกิดจากความต้องการของหญิงตั้งครรภ์เอง (Cunningham, et al. , 2018) ทั้งนี้ การเข้ารับการผ่าตัดคลอดทางหน้าท้องต้องเริ่มดูแลตั้งแต่ขั้นตอนก่อนผ่าตัด ระยะผ่าตัด หลังผ่าตัดจนกระทั่งติดตามอาการหลังผ่าตัด (Pokpermddee, P., 2020) ซึ่งหญิงตั้งครรภ์ที่มารับบริการผ่าตัดคลอดย่อมมีความวิตกกังวล ในระยะ 24 ชั่วโมงก่อนผ่าตัด เป็นช่วงเวลาที่ผู้ป่วยมีความวิตกกังวลสูง บางรายอาจนอนไม่หลับในคืนก่อนผ่าตัด ความวิตกกังวลนี้เป็นความรู้สึกหวาดหวั่นไม่แน่ใจ ในความไม่แน่นอนของสถานการณ์การผ่าตัดที่กำลังจะเกิดขึ้น (ประทุม เสดลนันท และเพ็ญปวีณ จตุรพิธโพธิ์ทอง, 2560) ซึ่งความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นส่งผลเสียต่อผู้ป่วยทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ ความคิด และพฤติกรรม หญิงตั้งครรภ์เมื่อเกิดความวิตกกังวล จะมีการปรับตัวเพื่อลดความวิตกกังวลโดยการแสวงหาข้อมูล เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการผ่าตัด ทำให้เกิดความมั่นใจ และเป็นข้อมูลช่วยในการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง และเผชิญกับเหตุการณ์นั้นได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้ความวิตกกังวลลดลง ซึ่งมีผลทำให้หญิงตั้งครรภ์มีความร่วมมือในการปฏิบัติตัวขณะเข้ารับการผ่าตัดได้เพิ่มขึ้น และสามารถปฏิบัติตัวได้อย่างถูกต้อง ดังนั้น หากหญิงตั้งครรภ์มีความรู้เรื่องข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผ่าตัดคลอด และการปฏิบัติตัวทั้งก่อน ขณะ และหลังการผ่าตัด จะทำให้หญิงตั้งครรภ์สามารถมองเห็นภาพรวมของการผ่าตัด เกิดทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการผ่าตัด มีความพร้อมกับแนวทางการปฏิบัติตัว สามารถเคลื่อนไหวได้ภายใน 24 ชั่วโมง ภายหลังการผ่าตัดช่วยลดภาวะแทรกซ้อนที่เกิดขึ้นและส่งเสริมการฟื้นสภาพหลังการผ่าตัดได้ (บุญยนต์ คนพุดเพระ และสมชาย เตียวกุล, 2560)

หญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัด จะมีความวิตกกังวลทั้งเรื่องการดมยาสลบ และการดูแลตนเอง ดังนั้นพยาบาลต้องให้การดูแลเพื่อลดความวิตกกังวล ตั้งแต่ระยะก่อน ขณะ และหลังผ่าตัด การเยี่ยมหญิงตั้งครรภ์เป็นบทบาทเชิงรุกนอกเหนือจากการปฏิบัติพยาบาลในห้องผ่าตัด การพยาบาลเพื่อช่วยลดความวิตกกังวลของหญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัด เป็นบทบาทสำคัญที่พยาบาลควรคำนึงถึง เพราะนอกจากจะช่วยคลายความวิตกกังวลแล้ว ยังช่วยให้การผ่าตัดของแพทย์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย เนื่องจากโดยทั่วไปแล้วการพยาบาลผู้ป่วยในห้องผ่าตัด มักจะเน้นการพยาบาลด้านร่างกายเป็นสำคัญ ทำให้ผู้ป่วยได้รับการพยาบาลด้านอารมณ์และจิตใจ

ไม่สมบูรณ์ พยาบาลควรให้บริการสุขภาพแบบองค์รวม (Holistic Health Service) ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ จิตวิญญาณ และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ หญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัดมักจะอยากทราบรายละเอียดข้อมูลต่าง ๆ ของการผ่าตัด บางรายอาจเกิดความวิตกกังวลมากขึ้น เมื่อเข้ามาในห้องผ่าตัดพบกับเจ้าหน้าที่แต่งตัวมิดชิด ใส่หมวกมีผ้าปิดจมูก ปิดปาก และสวมชุดสีเขียว รวมทั้งภายในห้องเป็นระบบปิด อาจจะทำให้ผู้ป่วยเกิดความกลัวเพิ่มมากขึ้น (บุญยงค์ คนพุดเพราะ และสมชาย เตียวกุล, 2560) การเยี่ยมหญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัดก่อนการผ่าตัด มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยลดความวิตกกังวลของผู้รับการผ่าตัดคลอด ตั้งแต่ระยะก่อนผ่าตัด และระยะผ่าตัด โดยการให้ข้อมูล เกี่ยวกับการผ่าตัด การระงับความรู้สึก สภาพแวดล้อมในห้องผ่าตัด และสิ่งที่หญิงตั้งครรภ์จะต้องประสบในระยะ ผ่าตัด ตลอดจนการปฏิบัติตนในระยะก่อน ขณะ และหลังผ่าตัด หรือเมื่อกลับไปอยู่บ้าน (ประทุม เสลานนท์ และ เพ็ญวิณ จตุรพิชโพธิ์ทอง, 2560) เมื่อหญิงตั้งครรภ์ได้รับทราบข้อมูลอย่างเพียงพอ มีการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ระหว่างหญิงตั้งครรภ์ที่มาคลอดโดยการผ่าตัดกับพยาบาลห้องผ่าตัด ได้ซักถามปัญหาข้อข้องใจต่าง ๆ ส่งผลให้เกิด ความมั่นใจ คลายความวิตกกังวล ทำให้สามารถฟื้นฟูสภาพร่างกายหลังผ่าตัดได้เร็วขึ้น ป้องกันและลดภาวะแทรกซ้อน หลังผ่าตัด

โรงพยาบาลเกาะสมุย ในปีงบประมาณ 2563 - 2566 มีหญิงตั้งครรภ์ที่ผ่าตัดคลอดบุตรทางหน้าท้อง จำนวน 662 คน 515 คน 414 คน และ 481 คน (ข้อมูล ณ 14 ธันวาคม 2566) ตามลำดับ (โรงพยาบาลเกาะสมุย, 2566) การให้บริการหญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัด ยังไม่มีการเยี่ยมก่อนผ่าตัดที่มีแบบแผนชัดเจน จึงได้มีการจัดทำ แนวทางการเยี่ยมก่อนผ่าตัดคลอดขึ้น โดยใช้แนวคิดทฤษฎีการปรับตนเองมาเป็นแนวทางในการเยี่ยม ซึ่งมีองค์ประกอบ สำคัญ 3 ประการ (Leventhal, H. & Johnson, J. E., 1983) ได้แก่ การให้ความรู้ (Education) การให้การพยาบาล ตามแบบแผน (Technical) การให้การช่วยเหลือ (Supportive) และเชื่อว่าหากผู้ป่วยมีประสบการณ์กับเหตุการณ์ นั้นมาก่อน หรือได้รับการให้ความรู้ผ่านการให้ข้อมูลเตรียมความพร้อม (Preparatory information) ที่ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนวิธีการ ข้อมูลบ่งบอกความรู้สึก ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ควรปฏิบัติ และข้อมูลเกี่ยวกับวิธีเผชิญ ความวิตกกังวล ร่วมกับการให้พยาบาลตามแบบแผน และให้การช่วยเหลือสนับสนุน จะช่วยให้บุคคลเกิดกระบวนการ ความรู้ความเข้าใจ โดยการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกที่บุคคลเคยมีประสบการณ์ ร่วมกับข้อมูล ข่าวสารที่เก็บไว้ในความทรงจำของตนเอง จนเกิดเป็นโครงสร้างความรู้ความเข้าใจ แล้วนำมาใช้เป็นแนวทางใน การปรับตนเอง ในการตอบสนองหรือมีพฤติกรรมตอบสนองต่อภาวะคุกคามต่าง ๆ ซึ่งโครงสร้างความรู้ความเข้าใจ ของแต่ละบุคคลนั้นเรียกว่าแบบแผน จากแบบแผนนี้จะทำให้บุคคลสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ว่าจะเกิดอะไร ขึ้นกับตนเองและสามารถวางแผนที่จะจัดการกับเหตุการณ์นั้น ๆ ได้ กล่าวคือ ผู้ป่วยสามารถปรับตนเองทางด้าน ร่างกาย และปรับตนเองด้านอารมณ์ ในขณะที่ความเจ็บป่วยเข้ามาคุกคามชีวิต เพื่อดำรงไว้ซึ่งการมีภาวะสุขภาพดี ได้นั่นเอง และได้มีการศึกษาผลการเยี่ยมก่อนผ่าตัดต่อระดับความวิตกกังวลของผู้รับการผ่าตัดคลอด โรงพยาบาล เกาะสมุย เพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุง พัฒนางานบริการพยาบาลผู้รับการผ่าตัดคลอดให้มีประสิทธิภาพที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลของหญิงตั้งครรภ์ที่ผ่าตัดคลอดบุตรทางหน้าท้อง ระหว่าง กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลของหญิงตั้งครรภ์ที่ผ่าตัดคลอดบุตรทางหน้าท้อง ก่อนกับหลัง การทดลอง ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
3. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการเยี่ยมของหญิงตั้งครรภ์ที่ผ่าตัดคลอดบุตรทางหน้าท้อง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi - Experimental Research) แบบสองกลุ่มวัดก่อน - หลัง (Two groups pre - posttest design)

กลุ่มตัวอย่าง เป็นหญิงตั้งครรภ์ที่รับการผ่าตัดคลอดแบบวางแผนล่วงหน้า (Elective cesarean section) โรงพยาบาลเกาะสมุย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรการวิจัยทางคลินิก โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 ค่า (จรรยา แก้วกิงวาล และประตูป สิงหสิวานนท์, 2565) คือ

$$n = \frac{\left[\frac{z_{\alpha} + z_{\beta}}{2} \right]^2 \times 2\sigma^2}{\delta^2}$$

โดยที่ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของแต่ละกลุ่มที่ต้องการ
 σ = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรผลลัพธ์หลัก = 3.858 (ชุดิมา สว่างอารมณ์, 2560)
 δ = ขนาดความแตกต่างที่มีความสำคัญทางคลินิก = 12 คะแนน (ชุดิมา สว่างอารมณ์, 2560)
 $z_{\frac{\alpha}{2}}$ = 1.96
 z_{β} = 0.84
 $n = \frac{(1.96 \times 0.84)^2 \times 12 \times 3.858^2}{3.858^2} = 32.52$

ดังนั้น จะต้องต้องมีผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยกลุ่มละ 33 คนเป็นอย่างน้อย ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้ขนาดตัวอย่าง 40 คน / กลุ่ม คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีเกณฑ์คัดเข้า (Inclusion Criteria) คือ 1) เป็นหญิงตั้งครรภ์คนไทย อายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป แพทย์ได้วางแผนให้ผ่าตัดคลอดแบบวางแผนล่วงหน้า (Elective cesarean section) และมารับบริการผ่าตัดคลอดที่โรงพยาบาลเกาะสมุย ระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2567 2) ได้รับการระงับความรู้สึกทั่วร่างกาย (General anesthesia) หรือได้รับยาทางช่องไขสันหลัง (Spinal block) 3) ไม่มีอาการทางจิต ประสาท มีการรับรู้ เวลา สถานที่ และบุคคล และ 4) ยินดีร่วมมือในการศึกษาวิจัย และมีเกณฑ์การคัดออก (Exclusion Criteria) คือ 1) เป็นหญิงตั้งครรภ์ที่แพทย์ได้วางแผนให้ผ่าตัดคลอดแบบวางแผนล่วงหน้า แต่ต้องผ่าตัดคลอดแบบฉุกเฉิน (Emergency cesarean section) 2) มีโรคแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์ที่มีอาการรุนแรง นอกจากนี้ มีเกณฑ์การถอน หรือยุติการเข้าร่วมการวิจัยของกลุ่มตัวอย่าง คือ ระหว่างที่อยู่แผนกหลังคลอดเกิดอาการหรือโรคแทรกซ้อนที่รุนแรง อาทิ เสียเลือดมากจนช็อค หายุดหยาใจ ชัก หมดสติฯ

คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลอง (ได้รับการเย็บก่อนผ่าตัดคลอดอย่างมีแบบแผน) และกลุ่มควบคุม (ไม่ได้รับการเย็บก่อนผ่าตัด แต่ได้รับคำแนะนำ เตรียมความพร้อมก่อนผ่าตัด ณ ห้องผ่าตัด) โดยการจับคู่ (Matching) ตามประสบการณ์การผ่าตัดคลอด/ผ่าตัดใหญ่ (เคย/ไม่เคยได้รับการผ่าตัดคลอด/ผ่าตัดใหญ่) ซึ่งถือว่าเป็นตัวแปรควบคุม กลุ่มทดลอง 40 คน กลุ่มควบคุม 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ

1.1 การเย็บก่อนผ่าตัดคลอดอย่างมีแบบแผน เป็นการเย็บก่อนวันผ่าตัดคลอดที่ห้องพักก่อนการผ่าตัด 1 วัน ประกอบด้วย การให้คำแนะนำเกี่ยวกับปฏิบัติต่อหญิงตั้งครรภ์ก่อนผ่าตัดคลอด การให้ข้อมูล และฝึกปฏิบัติเพื่อลดความวิตกกังวล ด้วยสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้ป่วยและญาติ สอนและฝึกปฏิบัติตัวหลังผ่าตัด วิธีการปฏิบัติก่อนไปห้องผ่าตัด สภาพแวดล้อมภายในห้องผ่าตัด สิ่งที่ต้องประสบขณะผ่าตัด สภาพผู้ป่วยหลังผ่าตัด วิธีปฏิบัติตัวหลังผ่าตัดจากการระงับความรู้สึกและการผ่าตัดที่ได้รับ และการปฏิบัติตัวเมื่อกลับไปอยู่บ้าน (ใช้สำหรับกลุ่มทดลอง)

1.2 การให้คำแนะนำก่อนผ่าตัด ณ ห้องผ่าตัด (ก่อนการผ่าตัด 1 ชั่วโมง) โดยดำเนินการให้ข้อมูลคำแนะนำ ถึงการปฏิบัติตัวขณะ และหลังผ่าตัด สภาพแวดล้อมภายในห้องผ่าตัด สิ่งที่ต้องประสบขณะผ่าตัด สภาพผู้ป่วยหลังผ่าตัด วิธีปฏิบัติตัวหลังผ่าตัด (ใช้สำหรับกลุ่มควบคุม)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความวิตกกังวลและความพึงพอใจต่อการเย็บก่อนผ่าตัด โดยพยาบาลห้องผ่าตัด ซึ่งประยุกต์ใช้จากงานวิจัยของ สุภาพร เลิศร่วมพัฒนา ประกอบด้วย ส่วนต่าง ๆ (สุภาพร เลิศร่วมพัฒนา, 2558) ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ และสิทธิในการรักษาพยาบาล ลักษณะคำถามเป็นแบบคำถามปิด หรือให้เติมคำ จำนวน 5 ข้อ ใช้ถามก่อนการเย็บ/ให้คำแนะนำหญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัดในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

ส่วนที่ 2 การตั้งครรภ์ และการคลอด/การผ่าตัด ได้แก่ การตั้งครรภ์ครั้งนี้เป็นครรภ์ที่ จำนวนบุตร ที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน เคยผ่าตัดคลอดทางหน้าท้อง เคยผ่าตัดใหญ่อื่น ๆ และชนิดของการใช้ยาระงับความรู้สึก ลักษณะคำถามเป็นแบบคำถามปิด หรือให้เติมคำ จำนวน 5 ข้อ ใช้ถามก่อนการเย็บ/ให้คำแนะนำหญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัดในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

ส่วนที่ 3 ความวิตกกังวล แบบวัดส่วนนี้ใช้สอบถามความวิตกกังวลขณะเผชิญ หรือความวิตกต่อสถานการณ์เฉพาะ (Spielberger, C. D., 1983) เป็นความวิตกกังวลในขณะนั้น (STAI Form Y - 1) จำนวน 20 ข้อ และความวิตกกังวลแฝง หรือความวิตกกังวลโดยทั่ว ๆ ไป (STAI Form Y - 2) จำนวน 20 ข้อ แบบวัดมีลักษณะเป็นแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) รวมทั้งสิ้น 40 ข้อ โดยมีข้อคำถามแบบให้เลือกตอบว่า ไม่เลย/เกือบไม่เลย มีบ้าง/บางครั้ง ค่อนข้างมาก/บ่อยครั้ง และมากที่สุด/เกือบตลอดเวลา แบ่งเกณฑ์การพิจารณาในแต่ละข้อ ดังนี้ คือ ข้อคำถามเชิงบวก ถ้าตอบไม่เลย/เกือบไม่เลย ให้ 1 คะแนน มีบ้าง/บางครั้ง ให้ 2 คะแนน ค่อนข้างมาก/บ่อยครั้ง ให้ 3 คะแนน และมากที่สุด/เกือบตลอดเวลา ให้ 4 คะแนน ส่วนข้อคำถามเชิงลบ ถ้าตอบไม่เลย/เกือบไม่เลย ให้ 4 คะแนน มีบ้าง/บางครั้ง ให้ 3 คะแนน ค่อนข้างมาก/บ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน และมากที่สุด/เกือบตลอดเวลา ให้ 1 คะแนน ใช้ถามก่อนและหลังการเย็บ/ให้คำแนะนำหญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัดในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจต่อการเย็บก่อนผ่าตัด โดยพยาบาลห้องผ่าตัด แบบวัดมีลักษณะเป็นแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) รวมทั้งสิ้น 15 ข้อ แบ่งเป็นคุณลักษณะของพยาบาลห้องผ่าตัด 5 ข้อ ข้อมูลที่ได้รับ 10 ข้อ มีข้อคำถามให้เลือกตอบว่ามีความพึงพอใจ มาก ปานกลาง น้อย หรือไม่พอใจ แบ่งเกณฑ์การพิจารณาในแต่ละข้อ ดังนี้ คือ ถ้าตอบมาก ให้คะแนน 3 คะแนน ปานกลาง ให้คะแนน 2 คะแนน น้อย ให้คะแนน 1 คะแนน และไม่พอใจ ให้คะแนน 0 คะแนน ใช้ถามหลังการเย็บ/ให้คำแนะนำหญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัดในกลุ่มทดลอง

คุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือดังกล่าวได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่ ด้านจิตวิทยา ด้านการพยาบาล และด้านการวิจัย เพื่อดูความถูกต้องของเนื้อหาที่จะวัด ความชัดเจน ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objectives Congruence: IOC) มีค่าระหว่าง 0.66 - 1.00 แล้วนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบดังกล่าว มาวิเคราะห์ความเชื่อถือได้ของมาตรวัด โดยใช้วิธีการวัดความสอดคล้องภายใน (Internal consistency method) แบบ ครอนบาค อัลฟา (Cronbach's alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความวิตกกังวล = 0.91 และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเย็บก่อนผ่าตัด = 0.85

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อเป็นการรักษาสีทิวทัศน์การรับบริการของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ภายหลังจากคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแล้ว ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์และขั้นตอนการดำเนินการวิจัย รวมทั้งการชี้แจงสิทธิของกลุ่มตัวอย่างตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ การแสดงความยินยอมอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร และมีสิทธิปฏิเสธการเข้าร่วมการศึกษาได้ทุกเมื่อ

2. ให้กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมตอบแบบสอบถามความวิตกกังวล ก่อนการทดลองหรือการเย็บที่ห้องฟักเหิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัด (กลุ่มทดลอง)/ให้คำแนะนำเตรียมความพร้อมก่อนผ่าตัด (กลุ่มควบคุม) ที่ห้องผ่าตัด ใช้เวลาประมาณ 20 นาที

3. ดำเนินการเย็บก่อนผ่าตัดคลอดอย่างมีแบบแผนที่ห้องฟักเหิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัดทางหน้าท้องในกลุ่มทดลอง ส่วนกลุ่มควบคุมให้คำแนะนำเตรียมความพร้อมก่อนผ่าตัด ณ ห้องผ่าตัด และเปิดโอกาสให้ซักถามปัญหาข้อข้องใจต่าง ๆ ในระหว่างการสนทนา ใช้เวลาประมาณ 30 - 45 นาที

4. เมื่อดำเนินการเย็บก่อนผ่าตัดคลอด/ให้คำแนะนำเตรียมความพร้อมก่อนผ่าตัดเสร็จแล้ว ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้ตอบแบบสอบถามความวิตกกังวลและความพึงพอใจต่อการเย็บก่อนผ่าตัด โดยพยาบาลห้องผ่าตัด ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ใช้เวลาประมาณ 25 นาที

ดำเนินการระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2567

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป การตั้งครรภ์และการคลอด/การผ่าตัด ความวิตกกังวล และความพึงพอใจต่อการเย็บก่อนผ่าตัด โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และเปรียบเทียบความแตกต่างของประสบการณ์การผ่าตัดคลอด/ผ่าตัดใหญ่ ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้ Chi - square test

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลของหญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัดทางหน้าท้อง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ In - dependent t - test

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลของหญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัดทางหน้าท้อง ก่อนและหลังการทดลอง ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ Paired t - test

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการเย็บก่อนผ่าตัดของหญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัด ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง โดยใช้ Paired t - test

จริยธรรมการวิจัย ผู้วิจัยได้เสนอโครงการวิจัยและเครื่องมือการวิจัย ให้คณะกรรมการวิจัยในมนุษย์โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี พิจารณา ซึ่งได้ผ่านการรับรองตามหนังสือรับรอง เลขที่ COA 023/2567 ลงวันที่ 25 มกราคม 2567

ผลการวิจัย

ลักษณะหญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัดคลอดทางหน้าท้อง ได้แบ่งเป็น กลุ่มทดลอง (ได้รับการเย็บก่อนผ่าตัดคลอดอย่างมีแบบแผน) และกลุ่มควบคุม (ได้รับคำแนะนำก่อนผ่าตัด ณ ห้องผ่าตัด) พบลักษณะผู้ป่วยโรคเบาหวาน ดังนี้

กลุ่มทดลอง พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 65.0 มีอายุ 20 - 34 ปี โดยเฉลี่ยมีอายุ 32.2 ปี ร้อยละ 50.0 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมา ร้อยละ 37.5 และ 12.5 มีการศึกษาในระดับอนุปริญญา และมัธยมศึกษาหรือต่ำกว่า ในเรื่องอาชีพ พบว่า ร้อยละ 35.0, 35.0, 25.0 และ 5.0 มีอาชีพรับจ้าง รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และช่วยเหลืองานในครอบครัว ร้อยละ 45.0 และ 32.5 มีรายได้ 20,000 - 30,000 บาท และน้อยกว่า 20,000 บาท โดยเฉลี่ยมีรายได้ 23,750 บาท ส่วนใหญ่ ร้อยละ 62.5 มีสิทธิประกันสังคมในการรักษาพยาบาล

กลุ่มควบคุม พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 80.0 มีอายุ 20 - 34 ปี โดยเฉลี่ยมีอายุ 29.5 ปี ร้อยละ 40.0 มีการศึกษาระดับอนุปริญญา รองลงมา ร้อยละ 35.0 และ 25.0 มีการศึกษาในระดับระดับปริญญาตรี และมัธยมศึกษา หรือต่ำกว่า ในเรื่องอาชีพ พบว่า ร้อยละ 45.0, 20.0, 20.0 และ 15.0 มีอาชีพรับจ้าง ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ช่วยเหลืองานในครอบครัว และรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 47.5 และ 22.5 มีรายได้เฉลี่ยน้อยกว่า 20,000 บาท และ 20,000 - 30,000 บาท ร้อยละ 50.0 และ 42.5 โดยเฉลี่ยมีรายได้ 19,925.0 บาท มีสิทธิประกันสังคม และบัตรประกันสุขภาพ ในการรักษาพยาบาลรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละลักษณะหญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัดคลอดทางหน้าท้อง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(n = 40)	(100.0)	(n = 40)	(100.0)
อายุ				
20 – 34 ปี	26	65.0	32	80.0
35 ปี ขึ้นไป	14	35.0	8	20.0
	$\bar{X}$ = 32.2, S.D. = 5.8		$\bar{X}$ = 29.5, S.D. = 5.4	
ระดับการศึกษา				
มัธยมศึกษาหรือต่ำกว่า	5	12.5	10	25.0
อนุปริญญา	15	37.5	16	40.0
ปริญญาตรี	20	50.0	14	35.0
อาชีพ				
รับจ้าง	14	35.0	18	45.0
รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	14	35.0	6	15.0
ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	10	25.0	8	20.0
ช่วยเหลืองานในครอบครัว	2	5.0	8	20.0
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน				
ไม่มีรายได้	2	5.0	7	17.5
น้อยกว่า 20,000 บาท	13	32.5	19	47.5
20,000 – 30,000 บาท	18	45.0	9	22.5
มากกว่า 30,000 บาท	7	17.5	5	12.5
	$\bar{X}$ = 23,750, S.D. = 8,649.1		$\bar{X}$ = 19,925.0, S.D. = 17,193.3	
สิทธิในการรักษาพยาบาล				
ประกันสังคม	25	62.5	20	50.0
บัตรประกันสุขภาพ	14	35.0	17	42.5
เบิกได้	1	2.5	3	7.5

การตั้งครรภ์ และการคลอด/การผ่าตัดของหญิงตั้งครรภ์กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มทดลอง พบว่า ร้อยละ 37.5, 35.0 และ 32.5 เป็นการตั้งครรภ์ครั้งที่ 1, 2 และครั้งที่ 3 ขึ้นไป ร้อยละ 47.5 มีบุตร 1 - 2 คน และร้อยละ 40.0 ยังไม่มีบุตร ส่วนใหญ่ ร้อยละ 60.0 และ 82.5 ไม่เคยมีการผ่าตัดคลอดทางหน้าท้อง และการผ่าตัดใหญ่

กลุ่มควบคุม พบว่า ร้อยละ 50.0, 32.5 และ 17.5 เป็นการตั้งครรภ์ครั้งที่ 1, 2 และ ครั้งที่ 3 ขึ้นไป ร้อยละ 55.0 มีบุตร 1 - 2 คน และ ร้อยละ 42.5 ยังไม่มีบุตร ส่วนใหญ่ ร้อยละ 60.0 และ 82.5 ไม่เคยมีการผ่าตัดคลอดทางหน้าท้อง และการผ่าตัดใหญ่

เมื่อเปรียบเทียบการผ่าตัดคลอดทางหน้าท้อง และการผ่าตัดใหญ่ระหว่างกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ (p - value > 0.05) หมายความว่า กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม มีการผ่าตัดคลอดทางหน้าท้อง และการผ่าตัดใหญ่ที่คล้ายกัน

รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวน และร้อยละลักษณะการตั้งครรภ์ และการคลอด/การผ่าตัดของหญิงตั้งครรภ์กลุ่มตัวอย่างที่คลอดโดยการผ่าตัด ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ลักษณะการตั้งครรภ์ และการ	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
คลอด/การผ่าตัด	จำนวน (n = 40)	ร้อยละ (100.0)	จำนวน (n = 40)	ร้อยละ (100.0)
ลำดับการตั้งครรภ์ครั้งนี้				
ครั้งที่ 1	15	37.5	20	50.0
ครั้งที่ 2	12	35.0	13	32.5
ครั้งที่ 3 ขึ้นไป	13	32.5	7	17.5
จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่				
ไม่มี	16	40.0	17	42.5
1 คน	12	30.0	18	45.0
2 คน	7	17.5	4	10.0
ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป	5	12.5	2	2.5
การผ่าตัดคลอดทางหน้าท้อง				
ไม่เคย	24	60.0	24	60.0
เคย	16	40.0	16	40.0
	$\chi^2 = 0.000$ df = 1 p - value = 1.000			
การผ่าตัดใหญ่				
ไม่เคย	33	82.5	33	82.5
เคย	7	17.5	7	17.5
	$\chi^2 = 0.000$ df = 1 p - value = 1.000			

ผลการเยี่ยมก่อนผ่าตัดต่อความวิตกกังวลของหญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัด ได้ดำเนินการเปรียบเทียบความวิตกกังวลของหญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัด ปรากฏผล ดังนี้

1. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลของหญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัด ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง

ก่อนการทดลอง พบว่า หญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัดในกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลขณะเผชิญโดยรวม 55.8 คะแนน (S.D. = 6.8) คะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลแฝงโดยรวม 59.2 คะแนน (S.D. = 4.9) ส่วนในกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลขณะเผชิญโดยรวม 55.4 คะแนน (S.D. = 7.4) คะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลแฝงโดยรวม 58.2 คะแนน (S.D. = 4.6) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลขณะเผชิญ และความวิตกกังวลแฝงของหญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัด ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ (p - value > 0.05) หมายความว่า ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีความวิตกกังวลขณะเผชิญ และความวิตกกังวลแฝงที่ใกล้เคียงกัน

หลังการทดลอง พบว่า หญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัดในกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลขณะเผชิญโดยรวม 52.0 คะแนน (S.D. = 7.2) คะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลแฝงโดยรวม 53.8 คะแนน (S.D. = 4.5) ส่วนในกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลขณะเผชิญโดยรวม 57.2 คะแนน (S.D. = 4.1) คะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลแฝงโดยรวม 58.8 คะแนน (S.D. = 4.2) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลขณะเผชิญและความวิตกกังวลแฝงของหญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัด ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลขณะเผชิญ และความวิตกกังวลแฝงโดยรวม ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p - value < 0.001) หมายความว่า การเยี่ยมก่อนผ่าตัดคลอดอย่างมีแบบแผนทำให้ความวิตกกังวลขณะเผชิญ และความวิตกกังวลแฝงของหญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัด ลดลงมากกว่าการได้รับคำแนะนำ เตรียมความพร้อมก่อนผ่าตัด ณ ห้องผ่าตัดรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง

ความวิตกกังวล	n	$\bar{X}$	S.D.	t	df	p - value
ก่อนการทดลอง						
ความวิตกกังวลขณะเผชิญ (คะแนน)						
กลุ่มทดลอง	40	55.8	6.8	0.282	78	0.779
กลุ่มควบคุม	40	55.4	7.4			
ความวิตกกังวลแฝง (คะแนน)						
กลุ่มทดลอง	40	59.2	4.9	0.866	78	0.389
กลุ่มควบคุม	40	58.2	4.6			
หลังการทดลอง						
ความวิตกกังวลขณะเผชิญ (คะแนน)						
กลุ่มทดลอง	40	52.0	7.2	-3.919	62.1	<0.001
กลุ่มควบคุม	40	57.2	4.1			
ความวิตกกังวลแฝง (คะแนน)						
กลุ่มทดลอง	40	53.8	4.5	-5.001	78	<0.001
กลุ่มควบคุม	40	58.8	4.2			

2. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลของหญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัด ก่อนกับหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง พบว่า หญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัดก่อนการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลขณะเผชิญโดยรวม 55.8 คะแนน (S.D. = 6.8) คะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลแฝงโดยรวม 59.2 คะแนน (S.D. = 4.9) ส่วนหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลขณะเผชิญโดยรวม 52.0 คะแนน (S.D. = 7.2) คะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลแฝงโดยรวม 53.8 คะแนน (S.D. = 4.5) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลขณะเผชิญและความวิตกกังวลแฝงของหญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัด ก่อนกับหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลอง พบว่ามีความแตกต่างกันทางสถิติ (p - value < 0.001) หมายความว่า เมื่อหญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัดได้รับการเยี่ยมก่อนผ่าตัดคลอดอย่างมีแบบแผนทำให้มีความวิตกกังวลขณะเผชิญ และความวิตกกังวลแฝงลดลง

กลุ่มควบคุม พบว่า หญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัดก่อนการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลขณะเผชิญโดยรวม 55.4 คะแนน (S.D. = 7.4) คะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลแฝงโดยรวม 58.2 คะแนน (S.D. = 4.6) ส่วนหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลขณะเผชิญโดยรวม 57.2 คะแนน (S.D. = 4.1) คะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลแฝงโดยรวม 58.8 คะแนน (S.D. = 4.2) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลขณะเผชิญและความวิตกกังวลแฝงของหญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัด ก่อนกับหลังการทดลอง ของกลุ่มควบคุม พบว่า

ไม่มีความแตกต่างกัน (p - value > 0.05) หมายความว่า เมื่อหญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัดโดยการได้รับคำแนะนำ เตรียมความพร้อมก่อนผ่าตัด ณ ห้องผ่าตัด ไม่ได้ทำให้ความวิตกกังวลขณะเผชิญ และความวิตกกังวลแฝงลดลง รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลก่อนกับหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ

ความวิตกกังวล	n	$\bar{X}$	S.D.	t	df	p - value
กลุ่มทดลอง						
ความวิตกกังวลขณะเผชิญ (คะแนน)						
ก่อนการทดลอง	40	55.8	6.8	13.457	39	<0.001
หลังการทดลอง	40	52.0	7.2			
ความวิตกกังวลแฝง (คะแนน)						
ก่อนการทดลอง	40	59.2	4.9	15.308	39	<0.001
หลังการทดลอง	40	53.8	4.5			
กลุ่มควบคุม						
ความวิตกกังวลขณะเผชิญ (คะแนน)						
ก่อนการทดลอง	40	55.4	7.4	-1.532	39	0.134
หลังการทดลอง	40	57.2	4.1			
ความวิตกกังวลแฝง (คะแนน)						
ก่อนการทดลอง	40	58.2	4.6	-1.086	39	0.284
หลังการทดลอง	40	58.8	4.2			

ความพึงพอใจต่อการเยี่ยมก่อนผ่าตัดของหญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัด

หญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัดได้รับการเยี่ยมก่อนผ่าตัดคลอดอย่างมีแบบแผน (กลุ่มทดลอง)

มีความพึงพอใจต่อการเยี่ยมก่อนผ่าตัดถึงคุณลักษณะของพยาบาลห้องผ่าตัด ในแต่ละประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก ตั้งแต่ร้อยละ 75.0 ขึ้นไป ส่วนในเรื่องข้อมูลที่ได้รับ ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากตั้งแต่ ร้อยละ 82.5 ขึ้นไป ยกเว้นเรื่องการบอกถึงระยะเวลาที่แพทย์ใช้ในการผ่าตัด และการบอกให้รู้เกี่ยวกับการแต่งกายของเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในห้องผ่าตัด มีความพึงพอใจมาก ร้อยละ 65.0 และ 30.0 ตามลำดับ ทั้งนี้ มีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจโดยรวม 2.82 คะแนน (S.D. = 0.18) ส่วนหญิงตั้งครรภ์ที่ได้รับคำแนะนำ เตรียมความพร้อมก่อนผ่าตัด ณ ห้องผ่าตัด (กลุ่มควบคุม) มีความพึงพอใจต่อการเยี่ยมก่อนผ่าตัดถึงคุณลักษณะของพยาบาลห้องผ่าตัด ในแต่ละประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 75.0 ในเรื่องทำตัวเป็นกันเอง ส่วนในเรื่องยิ้มทักทายหรือมีการแนะนำตัวก่อนที่จะพูด มีความพร้อมในการเข้าเยี่ยม สามารถตอบข้อซักถามได้อย่างชัดเจน เข้าใจง่าย และเต็มใจรับฟังคำบอกเล่า บ่น หรือการปรับทุกข์ มีความพึงพอใจมาก ร้อยละ 60.0, 50.0, 32.5 และ 30.0 ตามลำดับ สำหรับในเรื่องข้อมูลที่ได้รับ ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมาก ร้อยละ 57.5 ในเรื่องการบอกให้รู้จักวิธีปฏิบัติตัวเมื่ออยู่ห้องผ่าตัด นอกนั้นมีความพึงพอใจน้อยกว่า ร้อยละ 50.0 ทั้งนี้ มีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจโดยรวม 2.27 คะแนน (S.D. = 0.41) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจโดยรวม ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม พบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการเยี่ยมก่อนผ่าตัดคลอดอย่างมีแบบแผน มีความพึงพอใจโดยรวม มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ ซึ่งได้รับการเยี่ยมโดยให้คำแนะนำ เตรียมความพร้อมก่อนผ่าตัด ณ ห้องผ่าตัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p - value = <0.001) รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวน และร้อยละระดับความพึงพอใจต่อการเยี่ยมก่อนผ่าตัดของหญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัด
จำแนกโดยรวมและรายประเด็น

[illegible]

อภิปรายผล

จากการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลของหญิงตั้งครรภ์ที่ผ่าตัดคลอดบุตรทางหน้าท้อง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม พบว่า การเย็บก่อนผ่าตัดคลอดอย่างมีแบบแผน (กลุ่มทดลอง) ซึ่งได้มีการเย็บก่อนผ่าตัด 1 วัน ทำให้ความวิตกกังวลขณะเผชิญ และความวิตกกังวลแฝงลดลงมากกว่าการได้รับคำแนะนำก่อนผ่าตัด ณ ห้องผ่าตัด (กลุ่มควบคุม) ทั้งนี้ ในการการเย็บก่อนผ่าตัดคลอดอย่างมีแบบแผน จะช่วยให้หญิงตั้งครรภ์ที่ผ่าตัดคลอดบุตรทางหน้าท้องเกิดความรู้สึกมั่นใจ คลายความวิตกกังวลลงได้ เพราะผู้ที่เข้ารับการผ่าตัดเมื่อถึงวันผ่าตัดจะเกิดความกลัวและวิตกกังวลโดยไม่ทราบสาเหตุ กลัวความเจ็บปวด กลัวความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น ในขณะที่ผ่าตัด กลัวจะได้รับอันตรายจากการผ่าตัด กลัววิธีดำเนินการผ่าตัด กลัวการได้รับยาระงับความรู้สึกโดยเฉพาะ 24 ชั่วโมงก่อนการผ่าตัด และขณะที่กำลังจะเข้ารับการผ่าตัดผู้ป่วยจะมีความวิตกกังวลและความกลัวเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก อันเนื่องมาจากการคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้าถึงสภาพตนเองในวันผ่าตัดและขณะผ่าตัด ตลอดจนความรู้สึกหวั่นไหว โดดเดี่ยว ที่เกิดขึ้นจากการที่ต้องเข้ามาอนโรงพยาบาลเพื่อเตรียมร่างกายก่อนการผ่าตัด ต้องถูกแยกจากครอบครัวมาอยู่ในสิ่งแวดล้อมใหม่ พบกับเจ้าหน้าที่ที่ตนไม่รู้จัก รวมทั้งอยู่ในภาวะที่ต้องพึ่งพาผู้อื่นในวันผ่าตัดขณะที่ผู้ป่วยกำลังจะเข้ารับการผ่าตัด เป็นช่วงเวลาสำคัญเป็นอย่างมากสำหรับตัวผู้ป่วยเอง บางคนกลัวความไม่สุขสบายขณะผ่าตัดกลัวตาย และที่สำคัญ คือ กลัวในสิ่งที่ไม่รู้ (เกศแก้ว ดลสิริฤทธิ์กุล, 2559) การเย็บผู้ป่วยก่อนผ่าตัดจะช่วยลดความวิตกกังวล ทำให้ผู้ป่วยหลังผ่าตัดสามารถกลับไปใช้ชีวิตได้อย่างใกล้เคียงปกติ (จารุณี ตั้งใจรักการดี, 2561) จะต่างจากการให้คำแนะนำก่อนผ่าตัด ณ ห้องผ่าตัด (ก่อนการผ่าตัด 1 ชั่วโมง) ซึ่งเป็นช่วงที่ใกล้การผ่าตัดแล้ว ไม่ได้ช่วยลดความวิตกกังวลกับหญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัด แต่จะมุ่งเน้นต่อการเตรียมความพร้อมให้กับผู้ป่วยก่อนการผ่าตัด สอดคล้องกับการวิจัยของ สุภาพร เลิศร่วมพัฒนา ที่พบว่า ผู้ป่วยในกลุ่มทดลองที่ได้รับการเย็บก่อนการผ่าตัด มีคะแนนความวิตกกังวลของกลุ่มทดลองน้อยกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งไม่ได้รับการเย็บอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (สุภาพร เลิศร่วมพัฒนา, 2558) และสอดคล้องกับ ศศิธร สุทธิสนธิ์ พบว่า คะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลของกลุ่มได้รับโปรแกรมเตรียมความพร้อมก่อนผ่าตัดต่อเนื่องตา ทำให้ความวิตกกังวลของผู้ป่วยลดลงและลดลงมากกว่ากลุ่มที่ได้รับการดูแลแบบปกติ (ศศิธร สุทธิสนธิ์, 2560)

ส่วนการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลของหญิงตั้งครรภ์ที่ผ่าตัดคลอดบุตรทางหน้าท้อง ก่อนกับหลังการทดลอง พบว่า การเย็บก่อนผ่าตัดคลอดอย่างมีแบบแผนทำให้ความวิตกกังวลขณะเผชิญ และความวิตกกังวลแฝงของหญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัดลดลง ซึ่งได้มีการให้คำแนะนำเกี่ยวกับปฏิบัติต่อหญิงตั้งครรภ์ก่อนผ่าตัดคลอด การให้ข้อมูล และฝึกปฏิบัติ ด้วยสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้ป่วยและญาติ สอนและฝึกปฏิบัติตัวหลังผ่าตัด วิธีการปฏิบัติก่อนไปห้องผ่าตัด สภาพแวดล้อมภายในห้องผ่าตัด สิ่งที่ต้องประสบขณะผ่าตัด สภาพผู้ป่วยหลังผ่าตัด วิธีปฏิบัติตัวหลังผ่าตัดจากการระงับความรู้สึกและการผ่าตัดที่ได้รับ และการปฏิบัติตัวเมื่อกลับไปอยู่บ้าน จะช่วยลดความวิตกกังวล เพราะหญิงตั้งครรภ์ที่ผ่าตัดคลอดบุตรทางหน้าท้องได้มีความรู้ ความเข้าใจต่อสิ่งต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นสามารถเตรียมรับกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ไม่มากนักน้อย ทำให้คลายความวิตกกังวลลงได้ สอดคล้องกับการศึกษาของโรงพยาบาลเซนต์เมรี่ พบว่า ความวิตกกังวลของผู้ป่วย ก่อนและหลังได้รับการอภิบาลของผู้ป่วยในโรงพยาบาลเซนต์เมรี่ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยหลังการได้รับการอภิบาลแล้ว ผู้ป่วยจะมีความวิตกกังวลลดลง (โรงพยาบาลเซนต์เมรี่, 2556)

สำหรับการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการเย็บของหญิงตั้งครรภ์ผ่าตัดคลอดบุตรทางหน้าท้อง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม พบว่า หญิงตั้งครรภ์ผ่าตัดคลอดบุตรทางหน้าท้องซึ่งได้รับการเย็บก่อนผ่าตัดคลอดอย่างมีแบบแผน (กลุ่มทดลอง) มีความพึงพอใจโดยรวม มากกว่าการได้รับคำแนะนำก่อนผ่าตัด ณ ห้องผ่าตัด (กลุ่มควบคุม) ทั้งนี้ การเย็บก่อนผ่าตัดคลอดอย่างมีแบบแผนเป็นการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ให้หญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัด มีการให้ความรู้ ฝึกปฏิบัติ ความใกล้ชิดและเกิดสัมพันธภาพที่ดี ต่างจากการเย็บ

โดยการให้คำแนะนำก่อนผ่าตัด ณ ห้องผ่าตัด ซึ่งเป็นเวลาใกล้การผ่าตัด การให้คำแนะนำต่าง ๆ หญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัดจะให้ความสนใจน้อย มักจะเกิดความวิตกกังวลถึงการผ่าตัด สัมพันธภาพที่เกิดขึ้นระหว่างกันกับพยาบาลก็จะน้อย ดังนั้น จึงทำให้หญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัดที่ได้รับการเยี่ยมก่อนผ่าตัดคลอดอย่างมีแบบแผน เกิดความพึงพอใจโดยรวมมากกว่าการได้รับคำแนะนำก่อนผ่าตัด ณ ห้องผ่าตัด สอดคล้องกับการศึกษาของ สุภาพร เลิศร่วมพัฒนา ที่พบว่า ผู้ป่วยในกลุ่มทดลองที่ได้รับการเยี่ยมก่อนการผ่าตัด มีคะแนนมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใจมากต่อการเยี่ยมโดยพยาบาลห้องผ่าตัด ทั้งด้านพยาบาลผู้ที่เข้าเยี่ยมและด้านข้อมูลที่ได้รับ (สุภาพร เลิศร่วมพัฒนา, 2558)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การเยี่ยมก่อนผ่าตัดคลอดอย่างมีแบบแผน โดยทำการการเยี่ยมก่อนวันผ่าตัดคลอดที่ห้องพัก ประกอบด้วย การให้คำแนะนำเกี่ยวกับปฏิบัติต่อหญิงตั้งครรภ์ก่อนผ่าตัดคลอด การให้ข้อมูล และฝึกปฏิบัติเพื่อลดความวิตกกังวลด้วยสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้ป่วยและญาติ สอนและฝึกปฏิบัติตัวหลังผ่าตัด วิธีการปฏิบัติก่อนไปห้องผ่าตัดสภาพแวดล้อมภายในห้องผ่าตัด สิ่งที่ต้องประสบขณะผ่าตัด สภาพผู้ป่วยหลังผ่าตัด วิธีปฏิบัติตัวหลังผ่าตัดจากการระงับความรู้สึก การผ่าตัดที่ได้รับ และการปฏิบัติตัวเมื่อกลับไปอยู่บ้าน และการให้คำแนะนำก่อนผ่าตัด ณ ห้องผ่าตัด (ก่อนการผ่าตัด 1 ชั่วโมง) โดยดำเนินการให้ข้อมูล คำแนะนำ ถึงการปฏิบัติตัวขณะ และหลังผ่าตัด สภาพแวดล้อมภายในห้องผ่าตัด สิ่งที่ต้องประสบขณะผ่าตัด สภาพผู้ป่วยหลังผ่าตัด วิธีปฏิบัติตัวหลังผ่าตัด ซึ่งพบว่า การเยี่ยมก่อนผ่าตัดคลอดอย่างมีแบบแผนทำให้ความวิตกกังวลขณะเผชิญ และความวิตกกังวลแฝงของหญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัดลดลง และลดลงมากกว่าการได้รับคำแนะนำก่อนผ่าตัด ณ ห้องผ่าตัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตลอดจนทำให้เกิดความพึงพอใจโดยรวม มากกว่าการได้รับคำแนะนำก่อนผ่าตัด ณ ห้องผ่าตัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงมีข้อเสนอแนะให้โรงพยาบาลเกาะสมุยนำการเยี่ยมก่อนผ่าตัดคลอดอย่างมีแบบแผน ไปใช้ลดความวิตกกังวลแก่หญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัด และอาจพิจารณาขยายผลไปยังโรงพยาบาลอื่นต่อไป โดยนำเสนอการเยี่ยมก่อนผ่าตัดคลอดอย่างมีแบบแผนนี้ ในที่ประชุมผู้บริหารของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุราษฎร์ธานี ให้แต่ละโรงพยาบาลรับทราบถึงผลที่เกิดขึ้น และพิจารณานำการเยี่ยมก่อนผ่าตัดคลอดอย่างมีแบบแผนไปใช้ ซึ่งมีจุดเน้นที่สำคัญ คือ 1) การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับหญิงตั้งครรภ์ที่คลอดโดยการผ่าตัด 2) การให้คำแนะนำเกี่ยวกับปฏิบัติต่อหญิงตั้งครรภ์ก่อนผ่าตัดคลอด และ 3) สอนและหรือฝึกปฏิบัติตัวก่อนไปห้องผ่าตัด หลังผ่าตัด วิธีการปฏิบัติก่อนไปห้องผ่าตัด สิ่งที่ต้องประสบขณะผ่าตัด สภาพผู้ป่วยหลังผ่าตัด วิธีปฏิบัติตัวหลังผ่าตัดจากการระงับความรู้สึก และการผ่าตัดที่ได้รับ และการปฏิบัติตัวเมื่อกลับไปอยู่บ้าน

เอกสารอ้างอิง

- เกศแก้ว ดลสิริฤทธิกุล. (2559). ผลการเยี่ยมก่อนการผ่าตัดหัวใจแบบเปิดโดยพยาบาลห้องผ่าตัดต่อความวิตกกังวลของผู้ป่วยโรคหัวใจโรงพยาบาลอุดรธานี. วารสารการแพทย์โรงพยาบาลอุดรธานี, 24(1), 1-8.
- จรณี แก้วกังวล และประตูป สิงหิวนนท์. (2565). ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทางคลินิก. เรียกใช้เมื่อ 20 ตุลาคม 2566 จาก <https://rdo.psu.ac.th/ResearchStandards/animal/assets/document/SampleSizes.pdf>:<https://rdo.psu.ac.th/ResearchStandards/animal/assets/document/SampleSizes.pdf>
- จารุณี ตั้งใจรักการดี. (2561). การพัฒนาแนวปฏิบัติการเยี่ยมผู้ป่วยก่อนผ่าตัดของพยาบาลห้องผ่าตัดโรงพยาบาลหัวหิน. วารสารหัวหินสุขใจไกลกังวล, 3(1), 1-6.

- ชุติมา สว่างอารมณ์. (2560). ผลการเยี่ยมทางโทรศัพท์ก่อนผ่าตัด ต่อบรรยากาศวิตกกังวลของผู้ป่วยที่มารับบริการผ่าตัดส่องกล้องเพื่อวินิจฉัยโรคทางนรีเวชแบบผู้ป่วยนอก. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประทุม เสลานนท์ และเพ็ญปวีณ จตุรพิธโพธิ์ทอง. (2560). ผลการเยี่ยมก่อนผ่าตัดทางโทรศัพท์ต่อบรรยากาศวิตกกังวลของผู้ป่วยที่มารับการผ่าตัดก่อน เนื่องจากการเฝ้าแบบไม่พักค้างในโรงพยาบาล. วารสารพยาบาลศิริราช, 256(1), 29-39.
- ปณณนุต คนพูดเพราะ และสมชาย เตียวกุล. (2560). การเปรียบเทียบความวิตกกังวลของผู้ป่วยที่จะเข้ารับการผ่าตัดคลอดทางหน้าท้องระหว่างการอภิบาลแบบบรรเทาใจกับการปรึกษาทางจิตวิทยา ในโรงพยาบาลเซนต์เมรี่ จังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิชาการเฉลิมกาญจนา, 4(2), 211-222.
- โรงพยาบาลเกาะสมุย. (2566). จำนวนหญิงตั้งครรภ์ที่ผ่าตัดคลอด ปี 2563 - 2566. สุราษฎร์ธานี: โรงพยาบาลเกาะสมุย.
- โรงพยาบาลเซนต์เมรี่. (2556). โครงการวิจัยการศึกษาผล ของการอภิบาลต่อความวิตกกังวลของผู้ป่วยก่อน ผ่าตัด. ใน รายงานวิจัย. โรงพยาบาลเซนต์เมรี่ .
- ศศิธร สุทธิสนธิ์. (2560). ผลของโปรแกรมการเตรียมความพร้อมก่อนการผ่าตัดเพื่อบรรลุดมมุ่งหมายต่อความวิตกกังวลและความร่วมมือในการผ่าตัดต่อเนื้อหา ที่โรงพยาบาลระดับทุติยภูมิแห่งหนึ่ง. ใน วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่. มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- สุภาพร เลิศร่วมพัฒนา. (2558). การเยี่ยมผู้ป่วยก่อนผ่าตัดโดยพยาบาลห้องผ่าตัดระดับความวิตกกังวลและความพึงพอใจของผู้ป่วยที่มารับการผ่าตัด ณ ห้องผ่าตัดโครงการจัดตั้งศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ. ใน รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Cunningham, et al. . (2018). Williams obstetrics. 25th ed. New York: McGraw-Hill Education.
- Leventhal, H. & Johnson, J. E. (1983). Laboratory and field experimentation: Development of a theory of self-regulationIn P.J. Wooldridge, M. H.Schmitt, J. K. Skipper and R. C. Leonard (Eds.), Behavioral science and nursing theory. St. Louis, MO: Mosby.
- Pokpermdee, P. (2020). 20 Year national strategic plan for public health. Journal of Health Science, 29(1), 173-186.
- Spielberger, C. D. (1983). State-Trait Anxiety Inventory for Adults. Retrieved December, 8, 2023, from <https://doi.org/10.1037/t06496-000>

แนวทางการพัฒนาการกระจายทรัพยากรเชิงพื้นที่ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศจีน*

GUIDELINES FOR DEVELOPING THE SPATIAL DISTRIBUTION OF
RESOURCES IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN CHINA

หลิน อันฉี, นีรันตร์ สุธีนิรันตร์, พัชรา เดชโฮม, สรายุทธ์ เศรษฐขจร, จิตติวิสุทธิ์ วิมุตติปัญญา *

Lin Anqi, Niran Suteeniran, Pachara Dejhome, Sarayut Setkajorn, Jittawisut Wimuttipanya

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: jittawisut21@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาการกระจายทรัพยากรเชิงพื้นที่ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศจีน กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยนี้ได้แก่ ผู้บริหาร จากมหาวิทยาลัย “ดับเบิลเฟิร์สคลาส” 10 แห่งในประเทศจีน จำนวน 513 คน คัดเลือกโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างเป็นระบบ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้บริหารมหาวิทยาลัยเอกชน ในการประเมินความสามารถในการปรับตัวและความเป็นไปได้ของแนวทางการกระจายทรัพยากรเชิงพื้นที่ในสถาบันอุดมศึกษาของจีน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ประเด็น ได้แก่ 1) สภาพทางภูมิศาสตร์ 2) ระดับการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น 3) ระดับการพัฒนาอุดมศึกษา 4) สังคม ระดับการพัฒนาทรัพยากร ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .932 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์ปัจจุบันที่ส่งผลต่อการกระจายทรัพยากรเชิงพื้นที่ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศจีนทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการวิจัยด้านนี้ ตั้งแต่ระดับสูงสุดจนถึงต่ำสุด มีดังนี้ ระดับสูงสุด คือ ระดับการพัฒนาการศึกษาที่สูงขึ้น รองลงมา คือ ระดับการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ระดับการพัฒนาทรัพยากรสังคม และสภาพทางภูมิศาสตร์ต่ำสุด แนวทางการกระจายทรัพยากรเชิงพื้นที่ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศจีนครอบคลุม 4 ประเด็น ซึ่งมี 40 มาตรการ มีมาตรการสนับสนุนสภาพทางภูมิศาสตร์ 10 มาตรการ ระดับการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น 11 มาตรการ ระดับการพัฒนาอุดมศึกษา 10 มาตรการ ระดับการพัฒนาทรัพยากรสังคม 9 มาตรการ ผลการประเมินความสามารถในการปรับตัวและความเป็นไปได้ของแนวทางปรับปรุงการจัดสรรทรัพยากรการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศจีนอยู่ในระดับมากของแนวปฏิบัติในการเพิ่มขีดความสามารถด้านทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐในผู้เขียน อยู่ในระดับสูงสุด

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, การกระจายทรัพยากรเชิงพื้นที่, สถาบันอุดมศึกษา

Abstract

The objective of this research was to evaluate the guidelines for developing the spatial distribution of resources in higher education institutions in China. The sample group of this research includes administrators from universities. 10 "Double First Class" locations in China, totaling 513 people, were selected by systematic random sampling. The target group is private

* Received February 9, 2024; Revised April 14, 2024; Accepted April 22, 2024

university administrators to evaluate the adaptability and feasibility of spatial resource distribution approaches in Chinese higher education institutions. The research instrument was a questionnaire consisting of 4 issues: 1) Geography 2) Local economic development level 3) Higher education development level 4) Society resource development level. which has a consistency index of 1.00 and a confidence value of .932. Statistics for data analysis include percentages, means, and standard deviations. The research results found that. The current situation affecting the spatial distribution of resources in all four areas of higher education institutions in China is at a high level. When considering research results in this area from the highest level to the lowest, they are as follows: The highest level is the level of higher education development. Next is the level of local economic development. Level of social resource development and lowest geography Guidelines for the spatial distribution of resources in higher education institutions in China cover 4 issues with 40 measures, including 10 measures to support geographic conditions, 11 measures of local economic development level, 10 measures of higher education development level, 9 measures of social resource development level, evaluation results. The adaptability and feasibility of the guidelines for improving the allocation of higher education resources in China are to a large extent the practices of enhancing human resource capacity in public universities in Guangxi. at the highest level.

Keywords: Guidelines for Developing, Spatial Distribution of Resources, Higher Education Institutions

บทนำ

การจัดสรรทรัพยากรการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นปัญหาที่สังคมจีนให้ความสำคัญมาโดยตลอด แม้ว่าคำอธิบายของการได้มาซึ่งสถานะในรูปแบบการได้มาทางการศึกษาของ Brou - Duncan นั้นสามารถนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวาง แต่ข้อสรุปก็ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางสังคมของสหรัฐอเมริกา ที่สำคัญกว่านั้น แบบจำลองจะละเลยการเปลี่ยนแปลงของเวลาและความหลากหลายของอวกาศ แม้ว่าการศึกษาเหล่านี้จะหลุดพ้นจากข้อจำกัดของการคัดลอกแบบจำลองแบบตะวันตกเพียงอย่างเดียว แต่พวกเขาก็ตกอยู่ในภาวะที่กลืนไม่เข้าคายไม่ออกของการเผชิญกับความแตกต่างเชิงพื้นที่ของจีนในกระบวนการปรับปรุงให้ทันสมัย การศึกษาส่วนใหญ่ได้กำหนดการกระจายทรัพยากรทางการศึกษาโดยอิงจากการวิเคราะห์ของจีนโดยรวม โดยไม่สนใจผลกระทบของความแตกต่างในระดับภูมิภาคต่อทรัพยากรทางการศึกษาและโอกาสทางการศึกษา พื้นที่ที่มีลักษณะทางธรรมชาติและทางสังคม และการกระจายทรัพยากรการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศจีนได้รับผลกระทบจากหลายปัจจัย ดังนั้น จึงจำเป็นต้องวิเคราะห์เหตุผลที่ส่งผลต่อการจัดสรรทรัพยากรการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศจีนอย่างครอบคลุม และเสนอกลยุทธ์การจัดสรรทรัพยากรการศึกษาที่สมเหตุสมผล นี่คือ ปัญหาของกระดาษ นอกจากนี้ ในอีก 10 - 15 ปีข้างหน้า การพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของจีนจะนำมาซึ่งความก้าวหน้าครั้งใหม่ ซึ่งไม่เพียงได้รับการสนับสนุนจากภูมิหลังของการพัฒนาโลกาภิวัตน์เท่านั้น แต่ยังได้รับความช่วยเหลือจาก “ความทันสมัยด้านการศึกษาในปี 2035” ดังนั้น การสำรวจการจัดสรรทรัพยากรของการศึกษาระดับอุดมศึกษาของจีนผ่านลักษณะของการกระจายเชิงพื้นที่ที่สามารถปรับปรุงคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของจีนและส่งเสริมความเท่าเทียมทางการศึกษา ความสำคัญของการสำรวจการกระจายทรัพยากรทางการศึกษาของจีนจากสองมิติของพื้นที่ธรรมชาติและพื้นที่ทางสังคม จึงให้คำแนะนำด้านนโยบายที่มีประสิทธิภาพและส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของจีน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาการกระจายทรัพยากรเชิงพื้นที่ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เพื่อนำไปสู่การพัฒนากระบวนการดำเนินงานของการส่งเสริมบุคคล หน่วยงาน และระบบสารสนเทศที่มีการบูรณาการและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาการกระจายทรัพยากรเชิงพื้นที่ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ประเมินแนวทางการพัฒนาการกระจายทรัพยากรเชิงพื้นที่ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากร

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร 1,024 คน จากมหาวิทยาลัย “ดัดเบิ้ลเพิร์ลสคลาส” 10 แห่ง ในประเทศไทย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยนี้ ได้แก่ ผู้บริหารจากมหาวิทยาลัย “ดัดเบิ้ลเพิร์ลสคลาส” 10 แห่ง ในประเทศไทย จำนวน 513 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างเป็นระบบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการกระจายทรัพยากรเชิงพื้นที่ในสถาบันอุดมศึกษา ยึดกรอบแนวคิดงานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลพรรณนาและการประเมินแบบจำลองเชิงปริมาณเพื่อวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการกระจายทรัพยากรเชิงพื้นที่ในสถาบันอุดมศึกษา

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 สอบถามแนวทางการพัฒนาการกระจายทรัพยากรเชิงพื้นที่ในสถาบันอุดมศึกษาผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามและวิเคราะห์องค์ประกอบของแนวทางการพัฒนาการกระจายทรัพยากรเชิงพื้นที่ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ประกอบด้วย 1) สภาพทางภูมิศาสตร์ 2) ระดับการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น 3) ระดับการพัฒนาอุดมศึกษา และ 4) ระดับการพัฒนาทรัพยากรสังคม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายถึง น้อย

ตอนที่ 3 สอบถามการประเมินแนวทางการพัฒนาการกระจายทรัพยากรเชิงพื้นที่ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการกระจายทรัพยากรเชิงพื้นที่ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางการพัฒนาการกระจายทรัพยากรเชิงพื้นที่ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย
2. นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา แนวทางการพัฒนาการกระจายทรัพยากรเชิงพื้นที่ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย
3. สร้างแบบสอบถามของ Brown, Lewis and Harclerod พิจารณาได้จากองค์ประกอบ แล้วนำฉบับร่างเสนอต่อกรรมการที่ปรึกษาคุณวุฒิเพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุง ให้ถูกต้องเหมาะสม ตรงตามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ด้านบริหารการศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดประเมินผล ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรง ของเนื้อหาของแต่ละข้อคำถามได้ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC, Index of Objective Congruence) มีค่าเท่ากับ 1.00
5. ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเป็นฉบับสมบูรณ์
6. นำแบบสอบถามที่มีการปรับปรุง แก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้กับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ในมณฑลผู้เรียน ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Conbach's Alpha Coefficient) ได้ความเชื่อมั่น 0.932
7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเชื่อมั่น ไปใช้กับมหาวิทยาลัยแนวทางการพัฒนาการกระจายทรัพยากรเชิงพื้นที่ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยโดยกลุ่มผู้ประเมินความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ ในมหาวิทยาลัยในมณฑลผู้เรียน ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทหลักในการเสริมสร้างแนวทางการเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์ความสามารถในมหาวิทยาลัยสาธารณะในผู้เรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมเครื่องมือ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแจ้งความต้องการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เพื่อขอให้รวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารมหาวิทยาลัย “ดับเบิลเพิร์สคลาส” จำนวน 513 คน ในประเทศไทย
2. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้กับผู้บริหาร จำนวน 513 คน โดยสามารถส่งคืนแบบสอบถามได้ทั้งหมด 513 แบบสอบถาม คิดเป็น 100%

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลและจำแนกข้อมูลออกเป็นกลุ่ม โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

การวิจัยศึกษาแนวทางการพัฒนาการกระจายทรัพยากรเชิงพื้นที่ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยในหัวข้อต่าง ๆ ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาการกระจายทรัพยากรเชิงพื้นที่ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาการกระจายทรัพยากรเชิงพื้นที่ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

ด้านการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล

สภาพทางภูมิศาสตร์	4.26	0.82	มาก
ระดับการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น	4.28	0.80	มาก
ระดับการพัฒนาอุดมศึกษา	4.29	0.81	มาก
ระดับการพัฒนาทรัพยากรสังคม	4.27	0.81	มาก
รวมเฉลี่ย	4.28	0.80	มาก

ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาการกระจายทรัพยากรเชิงพื้นที่ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.28$, S.D.=0.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มากที่สุด ได้แก่ ระดับการพัฒนาอุดมศึกษา ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.81) รองลงมา ระดับการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.80) ระดับการพัฒนาทรัพยากรสังคม ($\bar{X} = 4.27$, S.D.=0.81) และน้อยที่สุด ได้แก่ สภาพทางภูมิศาสตร์ ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.82) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการกระจายทรัพยากรเชิงพื้นที่ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

ความสามารถพื้นฐานของครูเป็นคุณสมบัติและความสามารถที่จำเป็นที่ครูมีในด้านการศึกษาและการสอน ซึ่งรวมถึงความรู้เฉพาะวิชา ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการศึกษาและการสอน วิธีการสอนและทักษะ ตลอดจนจรรยาบรรณการศึกษาขั้นพื้นฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ ครูที่มีความสามารถขั้นพื้นฐานสามารถบรรลุบรรทัดฐาน ประสิทธิภาพ และความรับผิดชอบในงานด้านการศึกษาและการสอนของตน เพื่อปรับปรุงความสามารถพื้นฐานของครู มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องจัดให้มีการฝึกอบรมวิชาชีพสำหรับครู ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการสัมมนาทางวิชาการ และหัวข้อการวิจัย และปรับความรู้ในวิชาและทฤษฎีการศึกษาและการสอนอย่างต่อเนื่อง ให้การฝึกอบรมครูเกี่ยวกับวิธีการสอน แนะนำวิธีการสอนที่เป็นนวัตกรรม และปรับปรุงประสิทธิภาพการสอน มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญกับการปลูกฝังความทุ่มเทและความรับผิดชอบของครูด้วย ซึ่งความสามารถในการสอนของครูหมายถึง ความสามารถและคุณสมบัติที่ครูมีในกระบวนการสอน ซึ่งรวมถึงความสามารถในการออกแบบและจัดระเบียบการสอน ทักษะการจัดการห้องเรียน การแนะนำนักเรียนและทักษะการสร้างแรงจูงใจ ตลอดจนความสามารถในการประเมินการสอนและผลตอบรับ ในความคิดของฉัน เพื่อปรับปรุงความสามารถในการสอนของครู ประการแรก เราจำเป็นต้องปรับปรุงความสามารถในการออกแบบการสอนของครู ฝึกอบรมครูให้พัฒนาการออกแบบการสอนแบบโต้ตอบที่สร้างสรรค์และตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น ประการที่สอง มหาวิทยาลัยควรจัดให้มีการฝึกอบรมทักษะการจัดการห้องเรียนเพื่อช่วยให้ครูจัดการนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ รักษาความสงบเรียบร้อย และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี สุดท้ายนี้ มหาวิทยาลัยควรสร้างกลไกการประเมินผลการสอนและการตอบรับเพื่อช่วยให้ครูเข้าใจปฏิกิริยาของนักเรียน ปรับกลยุทธ์การสอนได้ทันเวลา และเพิ่มประสิทธิภาพการสอนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ความรู้ในวิชาและวิธีการวิจัยของครูเอง ประสบการณ์การวิจัยที่สั่งสมมายาวนานและความสามารถในการมีส่วนร่วมในโครงการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ และความสามารถในการได้รับอย่างเพียงพอ การสนับสนุนนโยบาย ทรัพยากร และอุปกรณ์ มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องสร้างบรรยากาศการวิจัยที่ดี กำหนดนโยบาย และสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในโครงการวิจัยทางวิทยาศาสตร์และสั่งสมประสบการณ์การวิจัย เปิดโอกาสให้เข้าร่วมการประชุมวิชาการและสัมมนาเพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางวิชาการระหว่างครู ขณะเดียวกันก็จำเป็นต้องให้การสนับสนุนทรัพยากร เช่น เงินทุนสนับสนุนการวิจัยและอุปกรณ์การทดลอง เพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมการวิจัย

อภิปรายผล

แนวทางการพัฒนาการกระจายทรัพยากรเชิงพื้นที่ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศจีน พบว่า ความเป็นไปได้ต่ำสุดของแนวทางในการปรับปรุงการจัดสรรทรัพยากรการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในประเทศจีน คือ การส่งเสริมการบูรณาการพหุวัฒนธรรม: ใช้ความหลากหลายทางภูมิศาสตร์เพื่อส่งเสริมการศึกษาพหุวัฒนธรรม เนื่องจากการดำเนินการบูรณาการดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพต้องใช้ทรัพยากรที่กว้างขวาง การประสานงาน และความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย ซึ่งอาจเป็นเรื่องท้าทายในการบรรลุเป้าหมายอย่างเท่าเทียมกันในภูมิภาคต่าง ๆ Clark, B. R. กล่าวว่า การประเมินความสามารถในการปรับตัวและความเป็นไปได้ของแนวปฏิบัติในการปรับปรุงการจัดสรรทรัพยากรการศึกษา (Clark, B. R., 1983) ระดับอุดมศึกษาของจีน แสดงให้เห็นผลลัพธ์เชิงบวกอย่างมาก โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 4.00 ถึง 5.00 การให้คะแนนที่สูงนี้บ่งชี้ว่าแนวปฏิบัติที่น่าเสนอไม่เพียงแต่ใช้ได้จริงเท่านั้น (Balarin, M. et al., 2011) แต่ยังเหมาะสมกับบริบทเฉพาะของระบบอุดมศึกษาของจีนอีกด้วย ด้านความสามารถในการปรับตัวแสดงให้เห็นว่าแนวปฏิบัติเหล่านี้สามารถบูรณาการเข้ากับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาต่าง ๆ ตลอดถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากร (Al - Ansari, T. et al., 2015) ทั่วประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับความต้องการสถาบันที่หลากหลายและความแตกต่างในระดับภูมิภาค ในขณะเดียวกันด้านความเป็นไปได้เน้นย้ำว่าการดำเนินการตามแนวทางเหล่านี้เป็นไปได้จริงและบรรลุผลได้ภายในกรอบการทำงานและทรัพยากรที่มีอยู่ของระบบอุดมศึกษา (Gould, W.T.S., 1971) การประเมินเชิงบวกนี้สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการบูรณาการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาอย่างเกิดประโยชน์ (Demas, A., & Arcia, G., 2015) เนื่องจากเสนอเป็นนัยว่าการเปลี่ยนแปลงที่เสนอมีความสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพและความเท่าเทียมในการกระจายทรัพยากรในภาคการศึกษาระดับอุดมศึกษาของจีนได้อย่างมีนัยสำคัญ (Enders, J., 2004) ซึ่งท้ายที่สุดจะนำไปสู่ภูมิทัศน์ทางการศึกษาที่สมดุลและมีประสิทธิภาพมากขึ้น คณะแนวความสามารถในการปรับตัวและความเป็นไปได้ที่สูงสะท้อนให้เห็นถึงแนวทางที่ได้รับการพิจารณาอย่างดี โดยคำนึงถึงความท้าทายและโอกาสที่เป็นเอกลักษณ์ภายในระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาของจีน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการกระจายทรัพยากรเชิงพื้นที่ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศจีนมี ดังนี้ 1) ควรพิจารณาสภาพทางภูมิศาสตร์ของแต่ละจังหวัด วางแผนและจัดสรรทรัพยากรการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ สภาพภูมิอากาศ และทรัพยากรธรรมชาติของแต่ละจังหวัด ซึ่งหมายความว่า ฝั่งการศึกษาระดับอุดมศึกษาในแต่ละจังหวัดควรปรับให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ทางธรรมชาติ 2) ควรพิจารณาระดับการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น: ตัดสินใจเลือกกลยุทธ์การลงทุนและการพัฒนาสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยพิจารณาจากระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของแต่ละจังหวัด รวมถึงโครงสร้างอุตสาหกรรม อัตราการเติบโต และรายได้ทางการคลัง จังหวัดที่มีเศรษฐกิจก้าวหน้ากว่าอาจมีทรัพยากรเพื่อรองรับการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษามากขึ้น 3) ควรพิจารณาระดับการพัฒนาอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงสถานะการศึกษาระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันในแต่ละจังหวัด รวมทั้งจำนวนมหาวิทยาลัย คุณภาพการศึกษา และความสามารถในการวิจัย เพื่อจัดทำแผนและนโยบายการพัฒนาที่สอดคล้องกัน ซึ่งหมายถึง การกำหนดทิศทางการและจุดมุ่งเน้นการพัฒนาในอนาคตโดยพิจารณาจากสถานะปัจจุบันของการศึกษาระดับอุดมศึกษาในแต่ละจังหวัด 4) ควรพิจารณาระดับการพัฒนาทรัพยากรสังคม: มุ่งเน้นการเสริมสร้างการสนับสนุนพื้นที่ด้อยพัฒนาโดยการเพิ่มเงินทุนและการจัดสรรทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด การเน้นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการศึกษาเช่นการเรียนรู้ออนไลน์สามารถขยายทรัพยากรที่มีคุณภาพไปยังภูมิภาคห่างไกลได้ การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย อุตสาหกรรม และสถาบันวิจัยจะปรับปรุงการปฏิบัติจริงและนวัตกรรมของการศึกษา การเสริมสร้างคณาจารย์ในสาขาสำคัญ ๆ เช่น วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ถือเป็นสิ่งสำคัญในการตอบสนองความต้องการด้านการพัฒนา

สังคม สุดท้ายนี้ การฝึกฝนทักษะที่ครอบคลุมของนักเรียน รวมถึงนวัตกรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม ถือเป็นสิ่งสำคัญในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจโลก ขั้นตอนเหล่านี้จะปรับปรุงคุณภาพและความสมดุลของทรัพยากรการศึกษาระดับอุดมศึกษาของจีน ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาในระดับชาติและสังคมคำแนะนำเหล่านี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการกระจายที่สมดุลและการจัดการทรัพยากรการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศจีนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมการพัฒนาที่มีการประสานงานในภูมิภาคต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- Al - Ansari, T. et al. (2015). Development of a life cycle assessment tool for the assessment of food production systems within the energy, water and food nexus. *Sustain. Prod. Consum*, 2(2015), 52-66.
- Balarin, M. et al. (2011). Understanding Education: a sociological perspective. *British Journal of Sociology of Education*, 32(1), 127-145.
- Clark, B. R. (1983). *The Higher Education System: Academic Organization in Cross-National Perspective*. Berkeley, LA: University of California Press.
- Demas, A., & Arcia, G. (2015). What matters MOST for school autonomy and accountability. *Systems Approach for Better Education Results (SABER) working paper*, 3(5), 24-39.
- Enders, J. (2004). Higher education, internationalisation, and the nation-state: Recent developments and challenges to governance theory. *Higher Education*, 47(2004), 361-382.
- Gould, W.T.S. (1971). Geography and Educational Opportunity in Tropical Africa. *Economy and Social Geography*, 62(1971), 82-89.

ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*
THE SUCCESS IN CONDUCTING GRADUATE STUDENTS' THESIS
AT PRINCE OF SONGKLA UNIVERSITY, PATTANI CAMPUS

สุสนา การมอ*, จิระวัฒน์ ตันสกุล, ณรงค์ศักดิ์ รอบคอบ, บุญโรม สุวรรณพาหุ

Husna Karumo, Jirawat tansakul, Narongsak Rorbkorb, Bunrome Suwanphahu

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี ประเทศไทย

Faculty of Education, Prince of Songkla University, Pattani, Thailand

*Corresponding author E-mail: meena1905@Hotmail.co.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีและ 2) เปรียบเทียบความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำแนกตามตัวแปรที่פקอาศัยและตัวแปรคณะที่สังกัด เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท (แผน ก) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ระหว่างปีการศึกษา 2558 - 2563 จำนวน 100 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในรูปแบบของแบบสอบถามออนไลน์ (Google form) จากนั้นมาคัดเลือกแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (t - test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีระดับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาแต่ตัวแปร พบว่า ตัวแปรระยะเวลาและตัวแปรระดับคุณภาพ อยู่ในระดับมาก ส่วนตัวแปรการเผยแพร่อยู่ในระดับปานกลาง นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีที่พักอาศัยอยู่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และพักอาศัยอยู่ในจังหวัดอื่น ๆ มีความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีที่สังกัดคณะต่างกัันมีความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์, บัณฑิตศึกษา, สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

Abstract

The purpose of this research were to study the level of success in conducting graduate students' thesis and to compare the success in conducting graduate students' thesis at Prince of Songkla University, Pattani Campus to home variables and faculties. It is quantitative research.

* Received April 3, 2024; Revised April 20, 2024; Accepted April 27, 2024

The sample used in the research was graduate students who completed a master's degree (Plan A) at Prince of Songkla University. Pattani Campus During the academic year 2015 - 2020, a total of 100 people. Using a multi-stage sampling method. The researcher collected the data by himself. By using a questionnaire on factors that affect graduate students' thesis success. Prince of Songkla University Pattani Campus In the form of an online questionnaire (Google form), then come and select the complete questionnaire. Statistics used in the analysis include comparison of means (t - test), and analysis of variance (Anova). The results of the study revealed that: 1) The students have the level of success in conducting graduate thesis at the high level ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.61). 2) Students residing in three provinces and reside in other provinces. There is a significant difference in the success of theses at the .05 and 3) Students belonging to different faculties. There is no significant difference in the success of theses.

Keywords: The Success of the Thesis, Graduate Studies, Three Southern Border Provinces

บทนำ

การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เป็นการศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี โดยมีเป้าหมายเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ มีความเชี่ยวชาญ และชำนาญในสาขาวิชาที่ศึกษา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เนื่องจากการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เป็นการจัดการศึกษาที่มีลักษณะมุ่งเน้น ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีความเชี่ยวชาญทางด้านการค้นคว้า หาความรู้ใหม่ ๆ และนำเสนอกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบของการทำวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ โดยนักศึกษาจะต้องมีการศึกษา แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ต้องรู้จักการคิดอย่างมีหลักการ และมีเหตุผล ทำการวิจัยเพื่อเพิ่มความรู้ในเรื่องที่ตนสนใจ เพื่อให้สามารถตอบคำถามหรือข้อข้องใจต่าง ๆ ได้ ดังนั้น ความสำเร็จของการจัดการศึกษาในระดับนี้ นอกจากจะวัดจากความรู้ความสามารถของผู้เรียนแล้ว ยังวัดได้จากคุณภาพวิทยานิพนธ์ของผู้เรียนอีกด้วย เพราะงานวิจัยเหล่านี้นับเป็นจุดเริ่มต้น อันสำคัญในการสร้างนักวิจัยของประเทศ (วันวิสาข์ แก้วสมบูรณ์, 2557)

วิทยานิพนธ์ เป็นเหมือนเครื่องพิสูจน์หรือยืนยันว่าผู้เรียนมีคุณสมบัติ และมีความรู้ความสามารถเพียงใดในสาขาที่เรียน การทำวิทยานิพนธ์นับว่าเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญสำหรับการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เนื่องจากผู้เรียนจะต้องใช้ความรู้จากที่เรียนมาทั้งหมดในการค้นคว้า วิเคราะห์ข้อมูลผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่มีแบบแผนชัดเจน มีการประมวลผลเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ รวมถึงจะต้องได้รับการรับรองจากงานวิจัยต่าง ๆ ถือเป็นขั้นตอนที่ยากที่สุดในการเรียนระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งจากการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า นักศึกษาจำนวนมากในทุกสถาบันที่ใช้เวลาศึกษานานกว่าที่หลักสูตรกำหนด เนื่องจากทำวิทยานิพนธ์ไม่สำเร็จ ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวทำให้เกิดความสูญเสียทางการศึกษาทั้งต่อตนเองและส่วนรวม ได้แก่ การสูญเสียทั้งเวลา งบประมาณ ทรัพยากร กำลังแรงงานของเจ้าหน้าที่และอาจารย์ ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของหลักสูตรและสถาบันที่สังคมภายนอกมองว่าขาดคุณภาพ ไม่คุ้มค่ากับการลงทุนทางการศึกษา รวมถึงการไม่สามารถผลิตกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถตอบสนองความต้องการของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมีจำนวนนักศึกษาตกค้างสะสมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ นั้นเป็นปัญหาใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งระบบของมหาวิทยาลัย ทั้งในแง่ของการวางแผนการบริหารจัดการศึกษา ในแง่ของภาระงานในการเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของอาจารย์ ในแง่ของการใช้เวลาและค่าใช้จ่ายของนักศึกษาและที่สำคัญปัญหานี้ อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพของวิทยานิพนธ์ที่ทำด้วย (ทรงธรรม ชีระกุล, 2547); (ทัศนศิริพันธ์ สว่างบุญ และรัชนิวรรณ ตั้งภักดี, 2561) แต่จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ในทุกสถาบันที่มีจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาประสบปัญหานักศึกษาใช้เวลาศึกษานานกว่าที่หลักสูตรกำหนด เช่น งานวิจัยของ

จิตาพร ประทุมวิ ที่ได้ทำการศึกษา เรื่อง ปัจจัยความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยปัจจัยความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ ด้านความรู้ทางวิชาการของนักศึกษา ด้านการบริหารจัดการตนเองของนักศึกษา ด้านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และด้านการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบปัจจัยความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์จำแนกตามเพศ และอาชีพแตกต่างกัน มีปัจจัยความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ไม่แตกต่างกัน ส่วนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ที่มีอายุ สาขาวิชา และประเภทการวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์แตกต่างกัน มีปัจจัยความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ในด้านการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ไม่มีความแตกต่าง (จิตาพร ประทุมวิ, 2553) นอกจากนี้ ดิลกรัตน์ โคตรสุมาตย์ และชญญา อภิบาลกุล ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระยะเวลาการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อระยะเวลาการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นปัจจัยที่มีปัญหามากทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์/การศึกษาอิสระ รองลงมา คือ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการของหลักสูตร ด้านการบริการแหล่งค้นคว้าทางวิชาการด้านการเสนอผลงานวิทยานิพนธ์และด้านการดำเนินการทำวิทยานิพนธ์/การศึกษาอิสระ และแนวทางในการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ควรปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่องใช้เนื้อหาสาระของหลักสูตรที่ทันสมัยและสอดคล้องกับปัญหาความเป็นจริง ควรเพิ่มฐานข้อมูลวารสารออนไลน์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ ที่ถูกลิขสิทธิ์ให้เพียงพอกับความต้องการควรมีกรอบเวลาในการเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาเร่งทำงานตามแผนการศึกษา กรรมการบริหารหลักสูตรควรจัดกลไกให้คำปรึกษาและติดตามผลงานของนักศึกษา มีการจัดระบบการกระตุ้น ความก้าวหน้าในการศึกษาค้นคว้าอย่างเคร่งครัด มหาวิทยาลัยควรเพิ่มช่องทางให้นักศึกษาได้นำเสนองานวิทยานิพนธ์ เป็นเวทีนำเสนอเพื่อให้นักศึกษามีประสบการณ์ในการนำเสนอผลงานต่อสาธารณะ (ดิลกรัตน์ โคตรสุมาตย์และชญญา อภิบาลกุล, 2555) ซึ่งการศึกษาของ ทศน์ศิริินทร์ สว่างบุญ และรัชนิวรรณ ตั้งภักดี ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า ในภาพรวมมีความสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = .54) โดยที่นิสิตปริญญาเอกมีความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = .31) ส่วนนิสิตปริญญาโทมีความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = .58) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงตามลำดับมากไปน้อย ได้แก่ คุณลักษณะของนิสิต รองลงมา คือ ความรู้และทักษะการทำวิจัยของนิสิต และอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งทั้ง 3 ปัจจัยมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ในระดับต่ำ ($r = 0.297$, 0.254 และ 0.243 ตามลำดับ) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า คุณลักษณะของนิสิตส่งผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ทศน์ศิริินทร์ สว่างบุญ และรัชนิวรรณ ตั้งภักดี, 2561)

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้ดำเนินการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2522 โดยเปิดรับนักศึกษาในหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาเคมีศึกษาเป็นสาขาวิชาแรกและได้จัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2523 มีฐานะเป็นคณะหนึ่งในมหาวิทยาลัย โดยมีภาระกิจหลัก คือ ประสานงานในการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา รักษามาตรฐานการศึกษาและประกันคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนการค้นคว้าวิจัย และเป็นหน่วยงานกลางในการรับสมัครสอบคัดเลือกบุคคล เข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ปัจจุบันบัณฑิตวิทยาลัย มีหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 172 หลักสูตร (บัณฑิตวิทยาลัย, 2556) โดยระเบียบมหาวิทยาลัยว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2556 ได้กำหนดคุณสมบัติของนักศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาไว้ในหมวด 8 ว่านักศึกษาจะต้องสอบผ่านรายวิชาต่าง ๆ ครบถ้วนตามหลักสูตรและได้แต้มระดับคะแนนเฉลี่ย

สะสมของรายวิชาตามหลักสูตรไม่ต่ำกว่า 3.00 ผ่านการสอบวัดความรู้ภาษาต่างประเทศตามที่บัณฑิตวิทยาลัย กำหนดแล้ว ต้องผ่านการสอบปากเปล่า และผ่านกระบวนการนำเสนอวิทยานิพนธ์ และได้รับการตีพิมพ์ใน วารสารวิชาการ จึงจะสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรบัณฑิตศึกษา (บัณฑิตศึกษา, 2556) ปัจจุบันมีนักศึกษาระดับ บัณฑิตศึกษา จำนวน 555 คน แบ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 117 คน และนักศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 438 คน (งานทะเบียนและสถิตินักศึกษา, 2564) แต่จากสถิติผู้สำเร็จการศึกษา พบว่า มีผู้สำเร็จการศึกษา ตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนดเป็นจำนวนน้อย เมื่อเทียบกับจำนวนผู้เข้ารับการศึกษในแต่ละปี ส่วนใหญ่ยังคงค้างอยู่ เนื่องจากอยู่ในขั้นตอนของการทำวิทยานิพนธ์ทั้งสิ้น

จากความสำคัญทั้งหมดที่ได้กล่าวมาข้างต้น และจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัย จึงมี ความสนใจที่จะศึกษาระดับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาโทที่ลงทะเบียนเรียนแผน ก (ทำวิทยานิพนธ์) เท่านั้น ในบริบทของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และเปรียบเทียบความสำเร็จ ในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เมื่อจำแนก ตามตัวแปรที่พหุอาศัย และคณะที่สังกัดเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการศึกษาของนักศึกษารุ่นต่อไป เป็นแนวทางในการส่งเสริมความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และวางแผนพัฒนา งานที่เกี่ยวข้องกับบัณฑิตศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
2. เพื่อเปรียบเทียบความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำแนกตามตัวแปรที่พหุอาศัย และคณะที่สังกัด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยการดำเนินการวิจัยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต ปัตตานี ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท (แผน ก) ระหว่างปีการศึกษา 2558 - 2563 จำนวน 418 คน

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต ปัตตานี ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท (แผน ก) ระหว่างปีการศึกษา 2558 - 2563 จำนวน 100 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistate random sampling) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สุ่มจากหลักสูตรที่สำเร็จการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มจากสาขาที่สำเร็จการศึกษา

ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างจะกระจายตามสัดส่วนให้ได้ครอบคลุมทุกสาขาที่เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษาของ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ซึ่งได้ปรับปรุงมาจากงานวิจัยของทัศนศิริพันธ์ สว่างบุญ และรัชนิวรรณ ดังักดิ์ ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป และความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของผู้ตอบ แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งผู้วิจัยทำไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach's alpha) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.976 จากนั้นจึงนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์และข้อเสนอแนะกลยุทธ์ในการทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จ จำนวน 2 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล (วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล)

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยการขอข้อมูลการติดต่อผู้สำเร็จการศึกษาจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และแจกแบบสอบถามไปยังนักศึกษาสาขาวิชาต่าง ๆ โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Google form) จากนั้นทำการคัดเลือกเครื่องมือวิจัยฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปตรวจให้คะแนน และเตรียมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

1. สถิติบรรยาย โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความสำเร็จในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (t - test) ความสำเร็จในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาตามตัวแปรที่פקอาศัย และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Anova) ความสำเร็จในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาตามตัวแปรคณะที่สังกัด

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาระดับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี แสดงผลตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความสำเร็จในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

ตัวแปร	Mean	S.D.	ระดับ
1. ระยะเวลา	3.94	0.96	มาก
2. ระดับคุณภาพ	3.76	0.78	มาก
3. การเผยแพร่	2.75	1.34	ปานกลาง
รวม	3.48	0.61	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษามีระดับความสำเร็จโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละตัวแปรพบว่า ตัวแปรระยะเวลา และตัวแปรระดับคุณภาพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 และ 3.76 ตามลำดับ และตัวแปรการเผยแพร่อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.75

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำแนกตามตัวแปรที่פקอาศัย และคณะที่สังกัด แสดงผลตามตารางที่ 2 และ 3 ดังนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความสำเร็จในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาตามตัวแปรที่פקอาศัย

ความสำเร็จ	Mean	S.D.	df	t - test	p - values
1. ระยะเวลา					
פקอาศัยในสามจังหวัดผ	3.86	0.98	98	2.003	.048
จังหวัดอื่น ๆ	4.38	0.72			

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความสำเร็จในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาตามตัวแปรที่พักอาศัย (ต่อ)

ความสำเร็จ	Mean	S.D.	df	T - test	p - values
2. ระดับคุณภาพ					
พักอาศัยในสามจังหวัด	3.65	0.75	98	3.236	.002
จังหวัดอื่น ๆ	4.31	0.74			
3. การเผยแพร่					
พักอาศัยในสามจังหวัด	2.76	1.33	98	0.202	.840
จังหวัดอื่น ๆ	2.69	1.45			
ภาพรวม					
พักอาศัยในสามจังหวัด	3.42	0.62	98	2.254	0.026
จังหวัดอื่น ๆ	3.79	0.45			

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่พักอาศัยอยู่ในสามจังหวัด และพักอาศัยอยู่ในจังหวัดอื่น ๆ โดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านระยะเวลา และด้านระดับคุณภาพ มีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ด้านการเผยแพร่ ไม่มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ตามตัวแปรคณะ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p - value
1. ระยะเวลา					
ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม	2.713	3	.904	.976	.405
ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	88.927	96	.926		
ความแปรปรวนรวม	91.640	99			
2. ระดับคุณภาพ					
ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม	1.408	3	.469	.766	.516
ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	58.832	96	.613		
ความแปรปรวนรวม	60.240	99			
แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p - value
3. การเผยแพร่					
ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม	6.762	3	2.254	1.258	.293
ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	171.988	96	1.792		
ความแปรปรวนรวม	178.750	99			
ภาพรวม 3 ด้าน					
ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม	1.895	3	.632	1.740	.164
ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	34.855	96	.363		
ความแปรปรวนรวม	36.750	99			

จากตารางที่ 3 พบว่า การเปรียบเทียบความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาสังกัดคณะแตกต่างกันโดยภาพรวม ไม่มีความแตกต่างกัน

อภิปรายผล

ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาระดับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละตัวแปร พบว่า ตัวแปรระยะเวลา ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.96) และตัวแปรระดับคุณภาพ ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.78) อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เปิดการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษามาเป็นเวลา 40 กว่าปี ได้มีขยายงานด้านบัณฑิตศึกษามาอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเปิดสอนหลักสูตรสาขาวิชาต่าง ๆ ในระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต ระดับปริญญาโท และปริญญาเอกเพิ่มขึ้น ตลอดจนปรับปรุงและพัฒนาสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอนและการบริการต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องตามเกณฑ์ และมาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา และสร้างความเชื่อมั่นแก่สังคมได้ว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับในสังคม ในการทำวิทยานิพนธ์นักศึกษาจะต้องมีการวางแผนและจัดสรรเวลาที่ดี มีความพยายามอุทิศเวลาให้อย่างต่อเนื่อง ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด สอดคล้องกับ ธิติพร ประทุมวิ ที่กล่าวว่า การเลือกหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่อยู่ในความสนใจของนักศึกษาจะช่วยเป็นแรงจูงใจและผลักดันให้สามารถจัดทำวิทยานิพนธ์ได้แล้วเสร็จด้วยดี (ธิติพร ประทุมวิ, 2553) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐวัฒน์ โจนวุฒิธรรม ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาโดยเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาของหลักสูตรกับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่สำเร็จการศึกษาล่าช้า พบว่า นักศึกษาทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นด้านปัจจัยด้านคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แตกต่างกัน (ญัฐวัฒน์ โจนวุฒิธรรม, 2564) แต่การทำวิจัยเพียงอย่างเดียวไม่ได้เป็นเครื่องการันตีว่า นักศึกษาประสบความสำเร็จในการศึกษา มีผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ หากแต่ต้องมีการเผยแพร่ผลงานวิจัยต่อสาธารณชน จากผลการวิจัยพบว่า ความสำเร็จของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในด้าน การเผยแพร่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.75$, S.D. = 1.34) เนื่องจากคะแนนความสำเร็จของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 1 - 4 คะแนน กล่าวคือ การเผยแพร่ส่วนใหญ่ เผยแพร่ทางวารสารระดับชาติ TCI กลุ่ม 1 ไปจนถึงเผยแพร่ทางงานประชุมระดับชาติ ส่วนการเผยแพร่ทางวารสารนานาชาติยังน้อยมาก เนื่องจากการเผยแพร่ในวารสารระดับนานาชาตินั้นค่อนข้างยาก ประเด็นวิจัยจะต้องเป็นที่น่าสนใจ มีจุดเด่น ผลงานวิจัยจะต้องได้รับการยอมรับ ผ่านการพิจารณาคุณภาพงานวิจัยจากผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้ระยะเวลาค่อนข้างนาน และอาจมีค่าใช้จ่ายในการเผยแพร่ มีต้นฉบับเป็นภาษาอังกฤษ เป็นต้น จากข้อจำกัดดังกล่าวทำให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่เลือกการเผยแพร่ผลงานวิจัยในวารสารระดับชาติ หรือเผยแพร่ในการประชุมวิชาการระดับชาติ หรือนานาชาติเท่านั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของดิลกรัตน์ โคตรสุมาตย์ และชญญา อภิบาลกุล ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระยะเวลาการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า ด้านการเสนอผลงานวิทยานิพนธ์เป็นปัจจัยที่เป็นปัญหามาก เนื่องจากนักศึกษาขาดความรู้ ขาดทักษะในการเขียนบทความ การนำเสนอผลงาน โดยเฉพาะการนำเสนอผลงานเป็นภาษาอังกฤษ ทั้งยังขาดแหล่งที่นำเสนอผลงาน และนักศึกษาไม่เสนอผลการวิเคราะห์กับอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นระยะ จึงทำให้การเขียนและเสนอไม่ตรงประเด็น (ดิลกรัตน์ โคตรสุมาตย์และชญญา อภิบาลกุล, 2555)

2. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่พักอาศัยอยู่ในสามจังหวัด และพักอาศัยอยู่ในจังหวัดอื่น ๆ มีความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากมหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในจังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นจังหวัดที่อยู่ติดกับจังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส ทำให้นักศึกษาที่อาศัยอยู่ในสามจังหวัดนี้ใช้เวลาในการเดินทางมาพบอาจารย์ที่ปรึกษา หรือค้นคว้างานวิจัยที่ห้องสมุดได้สะดวกกว่านักศึกษาที่อาศัยอยู่ใน

จังหวัดอื่น สอดคล้องกับ ชลกลม สอนองคุณ ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร พบว่า ประเภทการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในภาคพิเศษใช้เวลาในการทำวิทยานิพนธ์น้อยกว่ากลุ่มที่ศึกษาในภาคปกติ ซึ่งในการศึกษาของภาคพิเศษได้จัดให้มีการเรียนการสอนในภาคฤดูร้อนด้วย รวมทั้งในปัจจุบันทางมหาวิทยาลัยได้ให้นักศึกษาภาคพิเศษ ลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ภาคการศึกษาที่ 2 ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งที่ทำให้นักศึกษาสามารถใช้เวลาในการทำวิทยานิพนธ์มากกว่านักศึกษาที่ศึกษาในภาคการศึกษาปกติ (ชลกลม สอนองคุณ, 2548)

3. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่สังกัดคณะแตกต่างกัน มีความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ไม่แตกต่างกัน เนื่องจาก ในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทุกคณะ เป็นการจัดการศึกษาภายใต้บัณฑิตวิทยาลัยมีแนวปฏิบัติในการทำวิทยานิพนธ์ที่ชัดเจน หากนักศึกษาดำเนินตามขั้นตอนต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ก็จะประสบความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ สอดคล้องกับทรงธรรม ธีระกุล ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่า มหาลัยบัณฑิตมหาวิทยาลัยทักษิณที่เรียนในหลักสูตรการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ไม่แตกต่างกัน เพราะมหาวิทยาลัยได้กำหนดระเบียบข้อบังคับ รวมทั้งกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์เช่นเดียวกันทุกคน ไม่ว่าจะเป็นนิสิตหลักสูตรใดก็ตาม (ทรงธรรม ธีระกุล, 2547) ทศนศิรินทร์ สว่างบุญ และรัชนิวรรณ ตั้งภักดี ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะของนิสิตเป็นปัจจัยเดียวที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์อย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากคุณลักษณะต่าง ๆ ของนิสิตไม่ว่าจะเป็นความตั้งใจ ความเชื่อมั่น ความรับผิดชอบของตัวนิสิตเอง ส่งผลต่อการวางแผนการทำวิทยานิพนธ์ที่ดี โดยไม่ต้องได้รับการสนับสนุนจากแหล่งอื่น ๆ ก็สามารถบรรลุความสำเร็จได้ (ทศนศิรินทร์ สว่างบุญ และรัชนิวรรณ ตั้งภักดี, 2561) และสอดคล้องกับปณณัฐ มาเชค ที่ได้ศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาของนิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า ตัวแปรด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสำเร็จการศึกษา เนื่องจากหลักสูตรมีเนื้อหาและการจัดการเรียนการสอน กระบวนการรายวิชา สัดส่วนของเนื้อหาวิชาระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่เป็นไปตามเกณฑ์ของมาตรฐานความรู้ นอกจากนี้ทางภาควิชาได้มีการปรับหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ทำให้หลักสูตรมีความทันสมัย และนิสิตสามารถนำไปใช้ได้จริง และทางมหาวิทยาลัยควรออกระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับหรือกฎระเบียบที่เข้มงวดกับนักศึกษาให้มากขึ้นเพื่อให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษาตามเวลาที่กำหนดไม่มีการพ้นสภาพและก่อให้เกิดการสูญเปล่าทางการศึกษาต่อไป (ปณณัฐ มาเชค, 2565)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยสามารถเป็นสารสนเทศให้กับหลักสูตร ภาควิชา คณะ และบัณฑิตวิทยาลัยในวางแผนการกำกับ ดูแล ปรับปรุงการทำงานในด้านต่าง ๆ เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อนักศึกษาต่อไป ทั้งนี้ควรส่งเสริมการเผยแพร่การวิจัยของนักศึกษา ให้สามารถตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติมากขึ้น และควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์จากผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น อาจารย์ที่ปรึกษา เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการเกี่ยวกับการวิทยานิพนธ์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- งานทะเบียนและสถิตินักศึกษา. (2564). สถิติผู้สำเร็จการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี. เรียกใช้เมื่อ 20 กันยายน 2564 จาก <http://regist.pn.psu.ac.th/main/stat.php>.
- ชลกลม สนองคุณ. (2548). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ณัฐวัฒน์ โรจนภูมิธรรม. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา. ใน รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ . วารสารการจัดการเรียนรู้ การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน, 53(1), 431-440.
- ดิลกรัตน์ โคตรสุมาตย์และชัยญา อภิบาลกุล. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระยะเวลาการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 5(3), 17-27.
- ทรงธรรม อีระกุล. (2547). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและประเมิน. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ทัศนศิริพันธ์ สว่างบุญ และรัชนีวรรณ ตั้งภักดี. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 12(1), 50-60.
- ธิดาพร ประทุมวิ. (2553). ปัจจัยความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการวิจัยการศึกษา. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บัณฑิตวิทยาลัย. (2556). ระเบียบมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา. สงขลา: มหาวิทยาลัย.
- ปณณัฐ มาเชค. (2565). โมเดลเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาของนิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. HDR Journal, 13(1), 8-28.
- วันวิสาข์ แก้วสมบุญ. (2557). ปัจจัยในการสำเร็จการศึกษาลำช้าของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและประเมิน. มหาวิทยาลัยทักษิณ.

พุทธธรรมกับการเสริมสร้างปัจจัยต่อการเห็นคุณค่าตนเองของผู้สูงอายุ*

BUDDHISM AND STRENGTHENING FACTORS FOR SELF - ESTEEM OF THE ELDERLY

พระครูปริยัติกาญจนกิจ*, พระครูกิตติชัยกาญจน์, พระครูกาญจนกิจโสภณ

Phrakhru Pariyatkanchanaki, Phrakhru Kittichaiyakan, Phrakhru Kanchanakitsophon

หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์กาญจนบุรี ศรีไพบูลย์ กาญจนบุรี ประเทศไทย

Bachelor of Arts Program in Buddhist Studies, Kanchanaburi Sripaiboon Buddhist College, Kanchanaburi, Thailand

*Corresponding author E-mail: thesis.5611405937@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างปัจจัยต่อการเห็นคุณค่าตนเองของผู้สูงอายุ โดยการนำหลักพุทธธรรมมาวิเคราะห์ร่วมกับทฤษฎีการเห็นคุณค่าตามหลักสากล โดยใช้หลักพุทธธรรม คือ หลักอริยวัฑฒิ เพราะเป็นหลักพุทธธรรมที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุอย่างรอบด้านทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านปัญญา อีกทั้งยังเป็นปัจจัยเกื้อกูลต่อการเห็นคุณค่าตนเองของผู้สูงอายุ โดยเริ่มตั้งแต่ปัจจัยขั้นพื้นฐาน เช่น การรับประทานอาหาร การอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี เป็นต้น อันจะทำให้ผู้สูงอายุมีการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข และมีคุณภาพชีวิตที่ดีที่เกิดจากการนำหลักพุทธปรัชญามาเป็นแนวทางในการพึ่งตนเอง และช่วยส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้เห็นคุณค่าในตัวเอง ผลจากการวิเคราะห์หลักพุทธธรรมกับการเสริมสร้างปัจจัยเกื้อกูลต่อการเห็นคุณค่าตนเองของผู้สูงอายุ พบว่า มีแนวทางการเสริมสร้างปัจจัยเกื้อกูลแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก โดยปัจจัยภายในนั้นเป็นการพัฒนาตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างเป็นกระบวนการ เริ่มด้วยการพัฒนาพฤติกรรมด้านศีล สมาธิ ปัญญา เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกมีคุณค่าในตนเองด้านคุณความดี คือ การบรรลuscheilธรรม และด้านพลังอำนาจ คือ อิทธิพลที่มีต่อชีวิตตนเองและผู้อื่น ส่วนปัจจัยภายนอกนั้น เริ่มต้นด้วยการเสริมสร้างสัมพันธภาพจากคนภายในครอบครัวและคนในสังคมทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกมีคุณค่าในตนเองและรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญไม่เป็นภาระกับสังคม และยังสามารถที่จะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่จะสร้างประโยชน์ให้แก่สังคมได้ ส่งผลให้ผู้สูงอายุเห็นคุณค่าตนเองมั่นใจในการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

คำสำคัญ: ปัจจัยเกื้อกูล, คุณค่าตนเอง, ผู้สูงอายุ, พุทธธรรม

Abstract

This academic article has the objective to strengthen factors for the self - esteem of the elderly. By analyzing the principles of Buddhism together with the theory of appreciating values according to universal principles. Using the principles of Buddhism, namely the Ariyavaddhi principles. Because it is a Buddhist principle that affects the lives of the elderly in all aspects, including physical, mental, social, and intellectual aspects. It is also a factor supporting the self - esteem of the elderly. Starting with basic factors such as eating. Living in a good environment, etc., will allow the elderly to lead happy lives. And have a good quality of life that comes from applying Buddhist philosophy as a guideline for self-reliance. and help promote the elderly to

* Received March 30, 2024; Revised April 26, 2024; Accepted April 30, 2024

see their own self - worth The results from the analysis of Buddhist principles and the strengthening of supporting factors for the self-esteem of the elderly found that there are guidelines for strengthening supporting factors divided into 2 areas: internal factors and external factors, with internal factors being self - development according to Buddhist principles as a process Starting with the development of moral behavior, concentration, and wisdom, which are important factors that make the elderly feel self - worth in terms of goodness, that is, achieving morality. And the power aspect is the influence on one's own life and the lives of others. As for the external factors Starting with strengthening relationships with people within the family and people in society, making the elderly feel valued and feel that they are important and not a burden to society. and also be able to be a part of society that will create benefits for society As a result, the elderly value themselves and are confident in living happily.

Keywords: Supportive Factors, Self - Esteem, The Elderly, Buddhadharma

บทนำ

จากการขยายตัวเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย โดยมีสัดส่วนของผู้สูงอายุหรือประชากรที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป ได้มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ขณะที่สัดส่วนของอัตราการเกิด และจำนวนประชากรในวัยทำงาน มีจำนวนลดน้อยลง (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2564) ทำให้เกิดช่องว่างทางสังคมที่เป็นปัญหาทำให้ผู้สูงวัยไม่ได้รับการดูแลจากครอบครัว และกลักลายเป็นภาระของสังคมในที่สุด

ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นทางสังคม ประกอบด้วย 1) การเสริมสร้างทุนทางสังคม เน้นเปิดโอกาสให้เกิดการรวมตัวของประชากรกลุ่มต่าง ๆ รวมถึงภาคีเครือข่าย ร่วมกันเป็นพลังในการจัดการปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม 2) การรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก เน้นการเตรียมคนและสังคมเชิงรุก ให้คนทุกช่วงวัยตระหนัก มีความรอบรู้ และความพร้อมรองรับการเป็นสังคมสูงวัยในทุกมิติ ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม เพื่อให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพที่สามารถพึ่งตนเองและเป็นพลังในการพัฒนาครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศให้นานที่สุด รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นพลังสังคมด้วยการถ่ายทอดประสบการณ์และภูมิปัญญาให้กับประชากรรุ่นอื่น ๆ และส่งเสริมการปรับเปลี่ยนมุมมองและทัศนคติของสังคมที่มีต่อการปฏิบัติกับผู้สูงอายุ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภาครัฐให้ความสำคัญต่อกลุ่มผู้สูงอายุว่าเป็นกลุ่มคนที่มีประโยชน์ต่อสังคมและต้องได้รับการพัฒนาในฐานะพลเมืองของประเทศ

การก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ย่อมมีผลต่อการจัดสรรทรัพยากรทางสุขภาพ ถึงแม้ในปัจจุบันจะมีความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการแพทย์ช่วยป้องกันและรักษาโรคได้มากขึ้น แต่การเข้าสู่ช่วงสูงวัยก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงต่อการเกิดโรคต่าง ๆ ซึ่งมักเกิดจากการเสื่อมสภาพของร่างกายตามวัย นอกจากนี้ยังส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพจิตใจตามมา โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีภาวะทุพพลภาพต้องพึ่งพาคนอื่น การหยุดทำงาน การเสียบทบาททางสังคมและครอบครัวรวมทั้งปัญหาอื่น ๆ จะมีผลต่อสภาพจิตใจมากขึ้น (สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2564) หากผู้สูงอายุไม่สามารถผ่านถึงขั้นพัฒนาการความรู้สึกมั่นคงทางจิตใจได้จะรู้สึกสิ้นหวัง ท้อแท้ขาดความสุข มองไม่เห็นถึงคุณค่าของตนเองรู้สึกผิดและไร้ค่า จนทำให้เกิดภาวะซึมเศร้าได้ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองนับว่าเป็นพื้นฐานของสุขภาพจิต เกิดขึ้นหลังจากที่บุคคลได้รับการตอบสนองทางด้านร่างกายความปลอดภัยได้รับความรัก รู้สึกว่าตนเองเป็นคนมีประโยชน์และต้องการแสดงความสามารถต่าง ๆ ที่มีอยู่

การมีชีวิตอยู่นานก็ยิ่งดำเนินชีวิตให้มีคุณค่าได้มากขึ้น การมีจิตใจและปัญญาที่พัฒนามากขึ้นแม้ร่างกายจะอ่อนแอแต่จิตใจและปัญญาที่พัฒนาดีแล้วถือเป็นคุณค่าที่แท้จริงของชีวิต (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2562) ดังนั้น ผู้สูงอายุที่มีภูมิรู้ภูมิธรรมสูงจะได้รับการยอมรับนับถือจากชนรุ่นหลัง การได้รับการยอมรับจากสังคมนี้เองเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้สูงอายุเกิดความรู้สึกว่าตนมีคุณค่า หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนากล่าวว่าการมีปัญญาคือเป็นธรรมขั้นสูงสุด เพราะการมีปัญญารอบคลุมถึงความดีงามตั้งแต่การให้ทาน การรักษาศีลให้มีชีวิตที่ดีงาม อยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างเกื้อกูลและมีประโยชน์ การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาบูรณาการกับแนวคิดการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าของตนเองของผู้สูงอายุตามศาสตร์สมัยใหม่เป็นความท้าทายใหม่ที่จะทำให้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไม่ได้อยู่แค่เพียงในตู้พระไตรปิฎกเท่านั้น แต่เป็นการเตรียมความพร้อมที่ดีให้กับผู้สูงอายุได้มีวิถีการดำเนินชีวิตที่มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อสังคมและสามารถดำเนินชีวิตในวัยชราได้อย่างมีความสุข

แนวคิดการส่งเสริมคุณค่าตนเองของผู้สูงอายุ

การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสำคัญต่อทุกช่วงชีวิตของมนุษย์ บุคคลที่เห็นคุณค่าในตัวเองหรือมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อตนเอง ก็เปรียบเสมือนเป็นคนพิการทางบุคลิกภาพ เช่นเดียวกับการพิการทางร่างกาย ซึ่งทำให้ประสบความล้มเหลวในชีวิตทุก ๆ ด้าน การเห็นคุณค่าในตนเองจึงมีความสำคัญต่อทุกคนทุกช่วงชีวิต เป็นสิ่งสำคัญที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพ ทำให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่าและสามารถบ่งชี้คุณภาพชีวิตของบุคคลได้ว่าเป็นอย่างไรบุคคลจะแสดงระดับของการเห็นคุณค่าในตนเองที่แตกต่างกันออกมาโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ด้วยลักษณะท่าทางน้ำเสียง คำพูด และการกระทำ บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับสูงจะสามารถสร้างสรรค์ความคิดหรือการกระทำที่จะเผชิญความเครียดต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การเห็นคุณค่าในตนเองยังเป็นปัจจัยสำคัญในการปรับตัวทางอารมณ์ทางสังคมและทางการเรียนรู้ เป็นจุดเริ่มต้นของการรับรู้ชีวิตที่มีผลต่อความคิด ความปรารถนา ค่านิยม อารมณ์และการตั้งเป้าหมายในชีวิตของแต่ละบุคคล อันมีผลต่อการแสดงพฤติกรรม จนกระทั่งกลายเป็นลักษณะของบุคลิกภาพและการประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวทั้งในชีวิต ดังนั้น การเห็นคุณค่าในตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะพัฒนาบุคคลไปสู่การเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ได้ในที่สุด (ฤทัย พานิช และพรสวรรค์ มณีทอง, 2564)

การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุรู้สึว่าตนเองมีคุณค่า นั้น ผู้เขียนได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับมาตรการการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีหรือการส่งเสริมภาวะสุขสมบูรณ์ให้กับผู้สูงอายุนั้น หมายถึง การทำให้ผู้สูงอายุเห็นคุณค่าของตนเองผ่านกระบวนการในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตไว้ดังนี้

กรมกิจการผู้สูงอายุ จัดทำแผนขับเคลื่อนสังคมผู้สูงวัยในคนไทยเพื่อการมีอายุยืน 4 มิติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สูงอายุมีหลักประกันในการดำรงชีวิตในทุกมิติสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างอิสระและยาวนาน ซึ่งมาตรการขับเคลื่อนมี ดังนี้

1. มิติเศรษฐกิจ หมายถึง การต่อยอดภูมิปัญญาความรู้ การตั้งกองทุนต่าง ๆ เพื่อผู้สูงอายุ การสร้างอาชีพและรายได้ การวางแผนการเงิน การบัญชี การลงทุน และการออมเงิน

1.1 การสร้างหลักประกันรายได้ยามสูงวัย

- การบูรณาการระบบบำนาญ/บำนาญ

- การส่งเสริมและสนับสนุนประชากรวัยทำงานกลุ่มที่เป็นลูกจ้างในระบบไม่ใช้ลูกจ้าง (อาชีพอิสระ)

ในการเตรียมความพร้อม

- การสนับสนุนและสร้างระบบการออมทั้งแบบถ้วนหน้าและสมัครใจผ่านกลไกต่าง ๆ เพื่อรองรับ

ความต้องการในวัยชรา

1.2 การส่งเสริมการทำงานในยามสูงวัย

- การขยายอายุการทำงาน
- การสนับสนุนการเพิ่มพูนทักษะและอาชีพทางเลือกในวัยทำงานเพื่อใช้ประโยชน์ในยามสูงอายุ

1.3 การกระจายแหล่งการทำงานให้อยู่ใกล้ชุมชนชนบท

1.4 การจูงใจให้คนต่างชาติดที่มีคุณภาพและต้องการทำงานในประเทศไทยอย่างถาวรได้มีโอกาสทำงานและพำนักในประเทศไทย

2. มิติสังคม หมายถึง การออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ บทบาท หน้าที่ และสิทธิผู้สูงอายุ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ การเฝ้าระวังภัยทางสังคม และการสร้างเครือข่ายในชุมชน

2.1 เพิ่มบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาระบบรองรับสังคมสูงวัยคนไทยอายุยืน

2.2 การสร้างการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ บนฐานแนวคิด “บวร” (บ้าน วัด วิสาหกิจเพื่อสังคม โรงเรียน โรงพยาบาล) ในการรองรับสังคมสูงวัยในชุมชน

2.3 การกำหนดให้มี “ผู้พิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ”

2.4 การส่งเสริมผู้ที่มีความพร้อมให้มีบุตรและชะลอการตั้งครรภ์ของผู้ที่ไม่พร้อม

3. มิติสภาพแวดล้อม หมายถึง การสร้างนวัตกรรม การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อปรับปรุงและซ่อมแซมที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ การจัดระบบการอำนวยความสะดวกในที่สาธารณะเพื่อผู้สูงอายุ และสิ่งสาธารณูปโภคสำหรับการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ

3.1 การปรับปรุงกฎหมายให้มีผลใช้บังคับให้สอดคล้อง ครบคลุมและมีประสิทธิภาพ โดยให้ดำเนินการแล้วเสร็จภายในห้าปีตั้งแต่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา พ.ศ. 2564/กฎกระทรวงกำหนดลักษณะ หรือการจัดให้มีอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคาร สถานที่หรือบริการสาธารณะอื่นเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ. 2555/กฎกระทรวงกำหนดลักษณะ หรือการจัดให้มีอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคาร สถานที่ยานพาหนะและบริการขนส่ง เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ. 2556)

3.2 งบประมาณในการสร้างอาคาร โครงสร้างพื้นฐาน (เช่น ถนน ระบบขนส่งมวลชน เป็นต้น) ต้องสอดคล้องกับกฎกระทรวงที่แก้ไขแล้ว

3.3 ให้มีการรายงานผลและตรวจติดตามอาคารส่วนราชการทั้งหมดว่าได้ดำเนินการแก้ไขอย่างครอบคลุมและต่อเนื่อง (พม. ร่วมกับองค์กรผู้สูงอายุคนพิการในพื้นที่ตรวจติดตาม)

3.4 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีภารกิจ ในการปรับสภาพแวดล้อมบ้านผู้สูงอายุในชุมชนได้

4. มิติสุขภาพ หมายถึง การให้ความรู้ด้านภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุ หลักการดูแลตนเอง การส่งเสริมสุขภาพกายและจิต การออกกำลังกาย และการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง

4.1 บูรณาการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบลเพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยปฏิบัติการ (Operation Unit) ในการบูรณาการกิจกรรมและทรัพยากร

4.2 การยกระดับผู้บริบาลอาชีพ Formal (Paid) Care Giver

4.3 การจัดให้มีศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพทุกอำเภอควบคู่กับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ผู้ป่วยระยะกลาง (Intermediate Care)

จากแนวคิดของกรมกิจการผู้สูงอายุอาจพอจะสรุปได้ว่า การที่จะทำให้ผู้สูงอายุมีอายุยืนยาวอย่างมีคุณค่าจะต้องมีการสนับสนุนทั้ง 5 มิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจที่ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีรายได้เป็นของตนเอง ซึ่งทำให้ผู้สูงอายุไม่รู้สึกว่าเป็นภาระกับลูกหลาน ด้านสังคมที่จะทำให้อันในสังคมยอมรับคนสูงวัยและอยู่ร่วมกับผู้สูงอายุได้

อย่างไม่มีช่องว่างระหว่างวัย ด้านสภาพแวดล้อมที่จะให้ผู้รับผิดชอบ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลได้ดูแลสภาพแวดล้อมในชุมชน บ้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุให้มีความสะดวกสบาย ด้านสุขภาพด้านนี้มีความสำคัญกับผู้สูงอายุเป็นอย่างมาก เพราะการมีสุขภาพที่ดีย่อมส่งผลให้ผู้สูงอายุเห็นคุณค่าของตนเองสูงเนื่องจากยังสามารถทำงานได้ ช่วยเหลือสังคมได้

ทฤษฎีการเห็นคุณค่าตนเองของคูเปอร์สมิธ

คูเปอร์สมิธ Coopersmith, S. กล่าวว่า คุณค่าแห่งตนเป็นการตัดสินความมีคุณค่าแห่งตน ซึ่งแสดงถึงทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเองเป็นการยอมรับหรือไม่ยอมรับตนเองและแสดงถึงขอบเขตของความเชื่อที่บุคคลมีต่อความสามารถ ความสำคัญ ความสำเร็จ และความมีค่าของตนเอง (Coopersmith, S., 1984)

1. สาเหตุในการตัดสินความสำเร็จของตนเอง คือ

1.1 การมีความสำคัญ (Significance) คือ การที่เราได้รับการยอมรับ ความสนใจ ความห่วงใย การดูแล การแสดงออกถึงความรักจากผู้อื่น หรือการเป็นที่ชื่นชม ยกย่องจากผู้อื่นตามสภาพที่ตนเป็นอยู่ ตลอดจนได้รับการสนับสนุนและการกระตุ้นเตือนในยามที่ต้องการ ซึ่งการกระตุ้นเตือนไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นเชิงบวกเสมอไป การกระตุ้นเตือนเชิงลบก็เป็นสิ่งหนึ่งที่มนุษย์ต้องการเมื่อรู้สึกว่าคุณค่าตนเองขาดความสำคัญ

1.2 การมีความสามารถ (Competence) เป็นการพิจารณาความสามารถในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้ประสบความสำเร็จตามความมุ่งหวัง ซึ่งจะแตกต่างกันไปแต่ละคน ขึ้นอยู่กับวัย กิจกรรมที่ทำ ความสามารถ ค่านิยม และความปรารถนาของบุคคลนั้น ยิ่งความสามารถที่แสดงออกมาสอดคล้องกับค่านิยมของสังคมมากเท่าไร ก็จะยิ่งเห็นคุณค่าในตนเองมากเท่านั้น

1.3 คุณความดี (Virtue) เป็นการยึดมั่นในหลักของศีลธรรมจริยธรรมและศาสนาซึ่งบ่งชี้ถึงการปฏิบัติที่ไม่พึงกระทำ หรือควรกระทำตามหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับประเพณีและวัฒนธรรมตลอดจนค่านิยมของสังคม โดยคาดว่าผู้ที่ยึดมั่นหรือปฏิบัติตามจะได้รับการยอมรับ การมีศีลธรรมจะอ้างอิงจากค่านิยมในสังคมที่เราอยู่ กล่าวคือ แต่ละสังคมจะมีศีลธรรมที่แตกต่างกันออกไป

1.4 การมีอำนาจ (Power) คืออิทธิพลต่อการควบคุมการกระทำของตนเองและผู้อื่น ซึ่งในบางสถานการณ์ของการมีอำนาจนั้นอาจแสดงให้เห็นโดยการที่เราได้รับความเคารพนับถือจากบุคคลอื่น และการมีอิทธิพลต่อบุคคลอื่น โดยที่เราสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองได้ตามที่ใจต้องการ แม้ว่าความคิดเห็นนั้นจะกระทบจิตใจผู้อื่นแค่ไหนก็ตาม

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าของตนเอง

คูเปอร์สมิธ ได้แบ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองไว้ 2 ประเภท คือ ปัจจัยภายในของบุคคล และปัจจัยภายนอกของบุคคล ดังนี้ 1) ปัจจัยภายในของบุคคล คือ ลักษณะเฉพาะของบุคคลแต่ละคนที่ส่งผลให้บุคคลมีการเห็นคุณค่าในตนเอง ตั้งแต่ลักษณะทางกายภาพ ความสามารถ ค่านิยม ตลอดจนสุขภาวะทางจิต ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเอง ลักษณะทางกายภาพบางอย่างมีส่วนช่วยให้บุคคลเกิดการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น เช่น ความสวยงามของร่างกาย ส่วนสูง น้ำหนัก และลักษณะทางกายภาพที่เอื้อต่อความสำเร็จในการทำกิจกรรมที่บุคคลให้คุณค่า เช่น ความแข็งแรง และความรวดเร็ว ซึ่งคุณลักษณะทางกายเหล่านี้มีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง 2) ปัจจัยภายนอกของบุคคล คือ สภาพแวดล้อมภายนอกที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ ลักษณะที่เป็นส่วนประกอบภายนอกของบุคคลที่มีผลให้บุคคลรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง เช่น สัมพันธภาพกับพ่อแม่ในวัยเด็ก ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูกเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก ดังนั้น ประสบการณ์ที่บุคคลได้รับจากความสัมพันธ์ภายในครอบครัวจึงเป็นรากฐานสำคัญในชีวิต เด็กที่ได้รับความรักความอบอุ่น การสนับสนุนให้กำลังใจ ให้เสรีภาพในการทำตาม ความคาดหวังต่าง ๆ และรวมไปถึงการดูแล ระเบียบกฎเกณฑ์ที่พ่อแม่ใช้ปกครองลูก และการจัดการดูแลให้เด็กได้มีอิสระในการปฏิบัติตามที่พ่อแม่กำหนดไว้ โดยมีการกำหนดและจำกัดขอบเขตการกระทำไว้

อย่างชัดเจน การที่พ่อแม่ยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข สิ่งเหล่านี้จะทำให้เด็กสามารถพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง (Coopersmith, S., 1984)

จากทฤษฎีการเห็นคุณค่าแห่งตนเองของคูเปอร์สมิธ สรุปได้ว่า การที่มนุษย์จะเห็นคุณค่าในตนเองนั้น ประกอบไปด้วย 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยภายนอกกับปัจจัยภายใน ปัจจัยภายในบุคคล ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ ความสามารถทั่วไป สมรรถภาพ และการปฏิบัติ ภาวะทางอารมณ์ โรคภัยไข้เจ็บ ค่านิยม ความปรารถนาของบุคคล ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ สัมพันธภาพ โรงเรียนและการศึกษา สถานภาพทางสังคมและกลุ่มเพื่อน กล่าวได้ว่าการที่บุคคลจะเห็นคุณค่าในตนเองนั้นเขาต้องมีความรู้สึกยอมรับในตนเอง การมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี การยังรับรู้ ว่าตนเองมีความสามารถและที่สำคัญการได้รับการยอมรับจากบุคคลรอบข้างนับว่าเป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลเห็นคุณค่าในตนเอง

จากทฤษฎีนี้เป็นปัจจัยเกื้อกูลในการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเห็นคุณค่าตนเอง ดังนี้ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุรับรู้ความสามารถด้านภูมิปัญญาของตนเองจากประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมา และส่งเสริมให้ผู้สูงอายุรู้ว่าภูมิปัญญานั้นมีความสำคัญมากต่ออนุชนรุ่นหลัง ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุให้มีทักษะของการถ่ายทอดเพื่อเพิ่มความมั่นใจกับผู้สูงอายุและสุดท้ายสร้างคุณค่าให้แก่อนุชนรุ่นหลังด้วยการใช้ภูมิปัญญานั้น ๆ สร้างคุณประโยชน์

การเห็นคุณค่าตนเองตามแนวพุทธ

การเห็นคุณค่าของตนเองในพระไตรปิฎกอาจไม่ได้มีการกล่าวไว้โดยตรง แต่มีการกล่าวไว้ถึงการเกิดเป็นมนุษย์ นั้นแสนยาก และควรทำให้เกิดมานั้นมีคุณค่ามากที่สุด ดังมีคำกล่าวไว้ในอรกปัตตนาคราชวัตถุที่พระพุทธเจ้า ทรงตรัสว่าสิ่งที่หาได้ยากในโลก มี 4 ประการ ดังนี้

กัจฉะ มนุสสปฏิลาโภ

กัจฉะ มัจจานชีวิติ

กัจฉะ สหสมมุตสสนิ

กัจฉะ พุทธามบุพพาโท

การได้เกิดเป็นมนุษย์ก็นับว่ายาก การดำรงชีวิตของเหล่าสัตว์ก็นับว่ายากการที่จะได้ฟังธรรมก็นับว่ายาก การที่พระพุทธเจ้าทั้งหลายเสด็จอุบัติขึ้นก็ยิ่งยาก คือ (ขุ.ธ. 42/24/235) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

จากข้อความอาจกล่าวได้ว่าการที่จะเกิดเป็นมนุษย์นั้นยากมา และการดำเนินชีวิตของมนุษย์ให้อยู่ดีมีความสุขนั้นก็ยากเช่นกัน ดังนั้น การเกิดขึ้นของมนุษย์นั้นควรใช้ชีวิตให้เกิดประโยชน์สูงสุด และมีคุณค่าโดยควรมีการน้อมนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำรงชีวิต เพราะการที่จะได้ฟังธรรมของพระพุทธเจ้านั้นก็ไม่ใช่เรื่องง่าย

จากการศึกษาเรื่องความหมายของการเห็นคุณค่าตนเองของผู้สูงอายุพอที่จะสรุปได้ว่า ความรู้สึกที่มีต่อตนเองในทางบวกที่รู้สึกได้ถึงความภาคภูมิใจในตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเองของผู้ที่มีอายุเกิน 60 ปีขึ้นไป โดยทั่วไปคนในวัยนี้มักพบกับความเปลี่ยนแปลงในตนเองหลาย ๆ ด้านทั้งสุขภาพเศรษฐกิจ และสังคมที่ส่งผลทำให้คนเหล่านี้รู้สึกถึงความด้อยค่า ทั้งนี้ การมีคุณค่าในตนเองตามแนวพุทธพระพุทธเจ้าตรัสไว้ในมมมของคุณค่าแห่งการเกิดมานั้นเป็นเรื่องยาก ดังนั้น การที่จะทำให้ชีวิตมีคุณค่าควรน้อมนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำรงชีวิต

หลักธรรมส่งเสริมการเห็นคุณค่าตนเองของผู้สูงอายุ

ในพระไตรปิฎกกล่าวถึง ธรรมที่เป็นเหตุให้เกิดความเจริญ เป็นหลักการปฏิบัติสำหรับผู้ต้องการใช้ชีวิตอย่างประเสริฐ ดังมีข้อความในปฐมวาทคัสสูตร ว่าด้วยธรรมเป็นเหตุแห่งความเจริญ ความว่า “อริยสาวกเมื่อเจริญด้วยธรรมเป็นเหตุเจริญ 5 ประการ ชื่อว่าย่อมเจริญด้วยธรรมเป็นเหตุเจริญอย่างประเสริฐ ชื่อว่าเป็นผู้ถือเอาสิ่งที่เป็นสาระ และถือเอาสิ่งที่ประเสริฐแห่งกาย ธรรมเป็นเหตุเจริญ 5 ประการ คือ 1) ศรัทธา (ความเชื่อ) 2) ศีล

(การรักษากาย วาจา ให้เรียบร้อย) 3) สุตะ (การสดับฟังหาความรู้) 4) จาคะ (การเสียสละ) 5) ปัญญา (ความรู้) (อง ปญจก. 36/36/150) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

อริยวัฑฒิ หมายถึง ความเจริญอย่างประเสริฐ หลักความเจริญของอารยชนประกอบด้วย 1) ศรัทธา คือ ความเชื่อ ความมั่นใจในพระรัตนตรัย เป็นหลักแห่งความจริงอย่างดั่งงามอันมีเหตุผล 2) ศีล คือ ความประพฤติดี มีวินัย เลี่ยงชีพสุจริต 3) สุตะ คือ การเล่าเรียนสดับฟัง ศึกษาหาความรู้ 4) จาคะ คือ การเพ้อแผ่เสียสละ เอื้อเฟื้อ มีน้ำใจช่วยเหลือ ใจกว้าง พร้อมที่จะรับฟังและร่วมมือ ไม่คับแคบเอาแต่ตัว 5) ปัญญา คือ ความรอบรู้ รู้คิด รู้พิจารณา เข้าใจเหตุผล รู้จักโลกและ ชีวิตตามความเป็นจริง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2556)

จะเห็นได้ว่าผู้ที่แสวงหาความเจริญให้กับชีวิตของตนและต้องการจะเป็นอารยชนต้องประกอบด้วย ธรรมทั้ง 5 ประการ ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ธรรมทั้ง 5 ประการนี้ จะเป็นกระบวนการพัฒนาตนเองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มีคุณค่า ทั้งคุณค่าที่เกิดขึ้นแก่ตนเองและคุณค่าให้กับคนในสังคม ดังนั้น หลักอริยวัฑฒินี้จึงเป็นหลักธรรมที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ควรนำมาสร้างเสริมคุณค่าให้เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุตามแนวพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า การสูงอายุต้องสูงด้วยภูมิรู้ ภูมิธรรม ภูมิปัญญาถึงจะเป็นการสูงอายุที่มี (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2556) หลักอริยวัฑฒิ มีหลักธรรมที่สำคัญ 5 ประการ หลักความเจริญของอารยชน รายละเอียด ดังนี้

1. ศรัทธา

ศรัทธา คือ ความน้อมใจเชื่อเป็นประธาน (ขุ.ปฎิ. 31/1011/81) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) น้อมใจเชื่อในหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาหรือความเชื่อมั่นต่อพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ (อง.จตุกก.อ. 135/40/156) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เป็นความเชื่อที่ประกอบด้วยเหตุผล การมีศรัทธาในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการพัฒนาตนให้มีความเจริญขึ้นโดยเฉพาะด้านจิตใจที่ต้องเริ่มต้นด้วยการมีศรัทธา ศรัทธาในพระพุทธศาสนามี 4 ประการ ได้แก่

1) กัมมสัทธา เชื่อกรรม, เชื่อกฎแห่งกรรม 2) วิปากสัทธา เชื่อวิบาก, เชื่อผลของกรรม 3) กัมมัสสกตาสัทธา เชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของตน 4) ตถาคตโพธิสัทธา เชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าดังที่พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญไว้เป็นแบบอย่าง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2556)

สรุปได้ว่าการมีศรัทธานั้นเป็นพื้นฐานสำคัญในการที่จะใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นปัจจัยหนึ่งของการเสริมสร้างคุณค่าให้เกิดขึ้นแก่ผู้สูงอายุ เพราะเมื่อมีความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา ก็จะต้องมีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมซึ่งเป็นหลักของเหตุและผล เมื่อต้องการมีคุณภาพชีวิตที่ดีและต้องการเป็นคนที่มีคุณค่าทั้งต่อตนเองและต่อคนในสังคมต้องเป็นคนที่มีความดีเป็นมาตรฐาน

2. ศีล

ศีล คือ ข้อปฏิบัติสำหรับการควบคุมกาย วาจา และใจให้มีความเป็นปกติดังมีข้อความในพระไตรปิฎกกล่าวเรื่อง ศีล ดังมีข้อความว่า “มหานามะ เมื่อใดแล อุบาสกเป็นผู้เว้น ขาดจากการฆ่าสัตว์ เป็นผู้เว้นขาดจากการลักทรัพย์ เป็นผู้เว้นขาดจากการประพฤติดิฉินกาม เป็นผู้เว้นขาดจากการพูดเท็จ เป็นผู้เว้นขาดจากการเสพของมีนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็น เหตุแห่งความประมาท เมื่อนั้นอุบาสกชื่อว่าผู้มีศีล ด้วยเหตุเพียงเท่านั้นแล” จากคำกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าการที่บุคคลต้องการจะพัฒนาตนสร้างคุณค่าให้เกิดขึ้นกับตนเองนั้นก็ควรที่จะรักษาศีลเพื่อให้ศีลเป็นฐานในการรองรับคุณธรรมในข้ออื่น ๆ อีกทั้งศีลยังมีอานิสงส์มากมายหลายประการ ดังมีกล่าวไว้ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคว่า

- บุคคลผู้มีศีล ย่อมประสบกองแห่งโภคทรัพย์ซึ่งมีความไม่ประมาทเป็นเหตุ
- เกียรติศัพท์อันงามของบุคคลผู้มีศีลสมบุรณ์ด้วยศีลย่อมฟุ้งขจรไปไกล
- บุคคลผู้มีศีลเข้าไปสู่สังคมใดย่อมเข้าไปอย่างสง่าผ่าเผย
- บุคคลผู้มีศีลเป็นผู้ไม่หลงทำกาลกิริยา

- บุคคลผู้มีศีลเมื่อตายไปย่อมเข้าถึงสุคติ (อง.อฎฐก. 37/115/364-365) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุรักษาศีลจะทำให้ผู้สูงอายุยอมได้อานิสงส์ทำให้ผู้สูงอายุมีความไม่เดือดร้อนทั้งกายและใจ เพราะนอกจากการมีสติไม่หลงและจะทำให้ได้รับการยอมรับจากสังคม คนในสังคมให้การยอมรับ การได้รับการยอมรับจากสังคมจะทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าคุณค่า

3. สุตะ

สุตตะ หมายถึง ใฝ่เล่าเรียนเพื่อหาความรู้ เพื่อฝึกตนให้เชี่ยวชาญและทันต่อเหตุการณ์ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2556) การศึกษาหาความรู้ในการดูแลสุขภาพกาย สุขภาพใจของตนเอง สามารถดูแลตนเองได้มีความจำเป็นมากต่อการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเห็นคุณค่าของตนเอง ดังมีข้อความในพระไตรปิฎก ความว่า ความมีสุตตะมาก คือ การได้ยินได้ฟังมาก บรรลพความเพียร มีสติตั้งมั่น มีปัญญา สุตตะ เป็น 1 ในองค์ประกอบ 5 ประการที่สนับสนุนสัมมาทิฐิ สุตตะ คือ การสดับฟังหาความรู้ (อง.ปญจก. 36/26/40-43) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้ศึกษาแนวทางการสร้างคุณค่าให้เกิดขึ้นกับตัวเองจนมีความเชี่ยวชาญ มีความเป็นผู้รู้สามารถถ่ายทอดภูมิรู้ ภูมิธรรม ภูมิปัญญาให้กับอนุชนรุ่นหลังได้เป็นแบบอย่างที่ดีในการสร้างคุณค่าให้เกิดขึ้นจากการศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้มีความเข้าใจอย่างแจ่มชัด และนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันก็จะทำให้จิตมีความผ่องใส เบิกบาน

4. จาคะ

ในพระพุทธศาสนา ถือว่าจาคะเป็นหลักธรรมหัวข้อหนึ่ง ที่มีความสำคัญในการศึกษาและปฏิบัติ ดังนั้น การศึกษาวิเคราะห์ถึงหลักธรรมหัวข้อจาคะในส่วนนี้ผู้เขียนได้ค้นคว้าเรื่องความหมายของคำว่า จาคะ ในคัมภีร์ของพระพุทธศาสนาและทัศนะของนักวิชาการทางพระพุทธศาสนา ไว้ดังนี้ ในนกุลมาตาสูตฺร พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสต่อนางนกุลมาตาคหปตานีว่า “เธอเป็นผู้มีจาคะ คือ มีใจปราศจากความตระหนี่อันเป็นมลทินมีจาคะอันสละแล้ว มีฝ่ามือชุ่ม ยินดีในการสละ ควรแก่การขอยินดีในการแจกทานอยู่ครองเรือน” (อง.อฎฐก. 37/132/393-395) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้เสียสละแบ่งปันมีทั้งการเสียสละ การแบ่งปัน จะทำให้ผู้สูงอายุมีความสุขเกิดจากการเป็นผู้ให้ นั่น เพราะเป็นความสุขจากการเสียสละเพื่อส่วนรวม นอกจากความสุข ความอึดอ้อมใจแล้ว การรู้จักเป็นผู้ให้ต่อส่วนรวมสามารถช่วยพัฒนาตัวเราให้มีความคิดในด้านบวกและสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในสังคมได้เพราะการให้ทำให้เรารู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และมองเห็นคุณค่าของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เพราะการให้สามารถสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในสังคม นำมาสู่ความอบอุ่นใจ ความมั่นคง และความสุขของคนในสังคมนั้น ๆ เพราะการให้ทำให้เรามองเห็นและยกย่องในคุณค่าของตัวเองเพราะการให้ทำให้เราไม่นั่งดูตายกับความเดือดร้อน

5. ปัญญา

ปัญญา มีความหมายที่แตกต่างกันตามความคิดเห็นและความเข้าใจของแต่ละบุคคล เพื่อความเข้าใจผู้เขียนได้รวบรวมความหมายของคำว่า ปัญญา ในทัศนะของนักวิชาการทางพระพุทธศาสนา และในคัมภีร์ของพระพุทธศาสนา ไว้ดังนี้

ความหมายของปัญญาที่ได้ถูกอธิบายให้แก่พระมหาโกฏิภูทิกะโดยพระสารีบุตร (ม.มู. 12/494/379) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ความว่า ท่านพระมหาโกฏิภูทิกะกล่าวถามท่านพระสารีบุตรว่า ดูกรท่านผู้มีอายุ พระผู้มีพระภาคตรัสว่า “เป็นบุคคลมีปัญญาทราวม ไม่รู้ชัดอะไร ไม่รู้ชัดว่านี่ทุกข์ นี่ทุกข์สมุทัย นี่ทุกข์นิโรธนี้ทุกข์นิโรธคา มินิปฏิบัติ บุคคลไม่รู้ชัด ๆ เพราะฉะนั้น จึงตรัสว่า บุคคลมีปัญญาทราวม”

ท่านพระสารีบุตรตอบว่า “ท่านผู้มีอายุ บุคคลไม่รู้ชัด ๆ เพราะฉะนั้น พระผู้มีพระภาคจึงตรัสว่าเป็นบุคคล มีปัญหาธรรม ไม่รู้ชัดอะไร ไม่รู้ชัดว่านี้ทุกข์ นี้ทุกข์สมุทัย นี้ทุกข์นิโรธ นี้ทุกข์นิโรธคามินีปฏิปทา บุคคลไม่รู้ชัด ๆ เพราะฉะนั้น จึงตรัสว่า บุคคลมีปัญหารวม”

ท่านพระมหาโกฏิฐิกะยินติอนุโมทนาภาษิตของท่านพระสารีบุตรว่า ถูกละ ท่านผู้มีอายุ ดังนี้แล้ว ได้ถาม ปัญหาต่อไปว่า ดูกรท่านผู้มีอายุ พระผู้มีพระภาคตรัสว่า บุคคลมีปัญหารวม ๆ ดังนี้ ด้วยเหตุเพียงไรหนอ จึงตรัสว่า บุคคลมีปัญหารวม?

ท่านพระสารีบุตรตอบว่า ดูกรท่านผู้มีอายุ บุคคลรู้ชัด ๆ เพราะฉะนั้น พระผู้มีพระภาคจึงตรัสว่าเป็นบุคคล มีปัญหารวม รู้ชัดอะไร รู้ชัดว่านี้ทุกข์ นี้ทุกข์สมุทัย นี้ทุกข์นิโรธ นี้ทุกข์นิโรธคามินีปฏิปทา เพราะฉะนั้น จึงตรัสว่า บุคคล มีปัญหารวม

จะเห็นได้ว่าการที่จะเกิดปัญญาได้นั้นต้องมีการสั่งสมประสบการณ์ ตั้งแต่กระบวนการคิดการพิจารณา ไตร่ตรอง และการศึกษาเล่าเรียนจนได้รับความรู้จากผู้ที่มีประสบการณ์หรือครูบาอาจารย์ แต่การที่จะเกิดปัญญาใน ฐานะที่เป็นผู้รู้ที่แท้จริงต้องมาจากการฝึกฝนอบรม การลงมือปฏิบัติจนรู้จริง จนเกิดความเชี่ยวชาญ ความฉลาด ซึ่งเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ชื่อว่า โภทส 3 (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2556) มีหลักการ ดังนี้

อายุโภทส ความฉลาดในความเจริญ, รอบรู้ทางเจริญ และเหตุของความเจริญ

อุปายโภทส ความฉลาดในความเสื่อม, รอบรู้ทางเสื่อมและเหตุของความเสื่อม

อุบายโภทส ความฉลาดในอุบาย, รอบรู้วิธีแก้ไขเหตุการณ์และวิธีที่จะทำให้สำเร็จ

ในการส่งเสริมด้านปัญญาให้กับผู้สูงอายุตามหลักโภทส 3 กล่าวคือ ต้องส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีความเชี่ยวชาญ ในการเสริมสร้างคุณค่ากับกับตัวเองด้วยการศึกษาและปฏิบัติตามปัจจัยเกื้อกูลในการเสริมสร้างคุณค่าให้กับตนเอง ครบทั้ง 5 ด้าน ด้านกายภาพและสภาพแวดล้อม ด้านความมั่นคง ด้านสัมพันธภาพภายในครอบครัวและคนใน สังคม ด้านการได้รับการยกย่อง ด้านการต้องการพัฒนาเพราะปัจจัยทั้ง 5 ด้านนี้ จะนำผู้สูงอายุไปสู่ความรอบรู้ใน การที่จะเสริมสร้างคุณค่าแห่งตน อีกทั้งผู้สูงอายุจะต้องมีความรอบรู้เหตุของความเสื่อมในการที่จะทำให้คุณค่าของ ตนเองลดลง รู้จักการดูแลสุขภาพกาย ดูแลสุขภาพจิตให้คิดในทางบวกเสมอหากสุขภาพเสื่อมโทรมก็ทำให้จิตใจไม่ แจ่มใสเบิกบาน และที่สำคัญผู้สูงอายุจะต้องรอบรู้ในวิธีการที่จะไปให้ถึงเป้าหมายที่ตนเองได้วางไว้และมีวิธีการที่ จะทำให้สำเร็จด้วยการพัฒนาตนเองไปสู่จุดสูงสุด คือการเห็นคุณค่าของตนเองเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับอนุชน รุ่นหลัง

วิเคราะห์พุทธธรรมกับการเสริมสร้างปัจจัยเกื้อกูลต่อการเห็นคุณค่าตนเองของผู้สูงอายุ

1. การพัฒนาปัจจัยภายในตนเอง

การพัฒนาปัจจัยเกื้อกูลต่อการเห็นคุณค่าตนเองของผู้สูงอายุ ด้านปัจจัยภายในตนเองนั้นส่งผลให้ผู้สูงอายุ เห็นคุณค่าตนเองในด้านความมั่นใจในการดำรงชีวิตที่ดี จะเห็นได้ว่าการดำรงชีวิตที่ดีนั้น ประกอบด้วย ปัจจัยหลาย อย่าง เช่น ต้องมีสุขภาพดี ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพใจ สุขภาพกายที่ดีเกิดจากการออกกำลังกาย การรับประทานอาหารที่เหมาะสม การอยู่ในสถานที่ ๆ มีอากาศดี มีการตรวจสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ และการดูแลสุขภาพใจ การมี คุณภาพชีวิตที่ดีย่อมส่งผลให้ผู้สูงอายุเกิดความสุขในการใช้ชีวิตและพร้อมที่จะพัฒนาตนเองเพื่อนำไปสู่การเห็น คุณค่าตนเองในระดับที่สูงขึ้น อีกทั้งการพัฒนาตนเองด้านความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ ผู้สูงอายุรู้สึกมีคุณค่าในตนเองด้านคุณความดี (Virtue) คือ การบรรลุนิยามศีลธรรม และด้านพลังอำนาจ (Power) คือ อิทธิพลที่มีต่อชีวิตตนเองและผู้อื่น ด้วยการพัฒนาตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นการพัฒนาพฤติกรรม พัฒนาศีล พัฒนาจิต และพัฒนาปัญญา ทำให้รู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีพลังอำนาจอยู่เหนือความทุกข์จากการเปลี่ยนแปลง ไปตามธรรมชาติ มีอิสรภาพทางจิตใจ มีความเข้าใจชีวิต ยอมรับสภาพธรรมตามความเป็นจริงได้ และพร้อมที่จะ

พัฒนาตนเองยิ่ง ๆ ขึ้นไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด การพัฒนาปัจจัยเกื้อกูล ๆ ด้านการพัฒนาทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกมีคุณค่าในตนเองด้านคุณค่า คือ การบรรลุซึ่งศีลธรรม และด้านพลังอำนาจ อีกทั้งการมีจิตสาธารณะยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้สูงอายุเห็นคุณค่าในตนเองด้านคุณค่า คือ การได้รับการยอมรับจากคนในสังคมด้วยการทำตนให้เป็นประโยชน์กับผู้อื่น มีการเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม การเข้าร่วมทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญไม่เป็นภาระกับสังคม

2. การพัฒนาปัจจัยภายนอกตนเอง

จากปัจจัยภายนอกตนเองทำให้ผู้สูงอายุเห็นคุณค่าตนเองในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านสัมพันธภาพภายในครอบครัวและคนในสังคมทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกมีคุณค่าในตนเองด้านคุณค่า (importance) รู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญ ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญไม่เป็นภาระกับสังคม อีกทั้งการได้รับการดูแลเอาใจใส่จากลูกหลาน จากการที่ผู้สูงอายุนั้นเป็นมีคุณสมบัติของการเป็นผู้แนะนำที่ดี มีวาจาไพเราะ ประพฤติตนอยู่ในศีลในธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกหลาน ลูกหลานมีความกตัญญูรู้คุณ เลี้ยงดูบิดามารดา ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญกับลูกหลานสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยเกื้อกูลที่สำคัญต่อการเห็นคุณค่าตนเองของผู้สูงอายุ ส่วนการพัฒนาปัจจัยเกื้อกูล ๆ ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจและความปลอดภัย นั้นส่งผลให้ผู้สูงอายุเห็นคุณค่าตนเองในด้านความสุขในชีวิต นอกจากการพัฒนาให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตพื้นฐานที่ดีด้วยการมีสุขภาพกาย สุขภาพใจที่ดีแล้ว ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญของการดำรงชีวิตของมนุษย์ที่ส่งผลให้มนุษย์มีความสุขจากการมีทรัพย์สินไม่มีหนี้สิน ไม่เดือดร้อนใจในการหาเลี้ยงชีพ และการใช้ชีวิตด้วยความไม่ประมาท ไม่หลงไปในทางอบายมุข มีความสุขจากการไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ไม่ต้องหวาดระแวงจากภัยต่าง ๆ และสุดท้ายการพัฒนาปัจจัยเกื้อกูล ๆ สภาพแวดล้อมนั้นส่งผลให้ผู้สูงอายุเห็นคุณค่าตนเองในด้านความมั่นใจในการดำรงชีวิต จะเห็นได้ว่าการมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้นประกอบด้วยปัจจัยหลายอย่าง เช่น ต้องมีสุขภาพดี ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพใจ สุขภาพกายที่ดีเกิดจากการดูแลสุขภาพร่างกาย การรับประทานอาหารที่เหมาะสม การอยู่ในสถานที่ ๆ มีอากาศดี มีการตรวจสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ และการดูแลสุขภาพใจ ด้วยการอยู่ในสภาพธรรมชาติที่เจริญใจ การอยู่แวดล้อมกับบุคคลที่พูดจาดี แนะนำแต่สิ่งดี ๆ การมีคุณภาพชีวิตที่ดีย่อมส่งผลให้ผู้สูงอายุเกิดความสุขในการใช้ชีวิตและพร้อมที่จะพัฒนาตนเองเพื่อนำไปสู่การเห็นคุณค่าตนเองในระดับที่สูงขึ้น

สรุป

การนำพุทธธรรมกับการเสริมสร้างปัจจัยเกื้อกูลต่อการเห็นคุณค่าตนเองของผู้สูงอายุแบ่งออกเป็น 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยภายในตนเอง และปัจจัยภายนอกตนเอง การเสริมสร้างปัจจัยภายในตนเองของผู้สูงอายุในเรื่องการดูแลสุขภาพจากการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์และมีสรรพคุณทางยา การพิจารณาค่าข้าวขณะรับประทาน ไม่ทานอัมมากจนเกินไป และการออกกำลังกายด้วยการเดินจงกรมเพื่อกระตุ้นการเผาผลาญอาหาร การอยู่ในสภาพแวดล้อมที่สัปปายะมีทั้งอากาศที่บริสุทธิ์ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ อยู่แวดล้อมกับบุคคลที่คุยด้วยแล้วสบายใจ การเสริมสร้างปัจจัยเกื้อกูล ๆ ด้านความมั่นคงปลอดภัย ควรพิจารณาถึงการประมาณตนในการบริโภคสิ่งต่าง ๆ อยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง ไม่มีหนี้สินโดยยึดหลักของความสุขของคฤหัสถ์ 4 เข้าประกอบเพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางใจในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและด้านความปลอดภัยควรพิจารณานำเรื่องศีลการงดเว้นจากการเบียดเบียนซึ่งกันและกันทางกาย วาจา ศีลเป็นเครื่องมือในการคุ้มครองความปลอดภัยเป็นอย่างดีให้กับผู้ถือปฏิบัติ การเสริมสร้างปัจจัยภายนอกตนเองในด้านสัมพันธภาพภายในครอบครัวและคนในสังคม ควรพิจารณานำหลักกัลยาณมิตรมาเป็นการเชื่อมสัมพันธภาพให้เกิดขึ้นกับคนในครอบครัวและคนในสังคม อีกทั้งการพิจารณาถึงหลักของจาคะ การเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวมเป็นการทำให้ผู้สูงอายุไม่รู้สึกโดดเดี่ยวและทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ด้านการได้รับการยกย่อง เมื่อผู้สูงอายุได้รับการพัฒนา

มาเป็นลำดับแล้ว ความต้องการได้รับการยกย่องนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้สูงอายุเห็นคุณค่าของตนเองด้วยการทำให้ผู้สูงอายุรับรู้ในความสามารถของตนเอง โดยเฉพาะความสามารถด้านภูมิปัญญา ที่ต้องจูงใจให้ผู้สูงอายุเห็นคุณค่าและฝึกฝนพัฒนาตนเองด้วยการพิจารณาหลักสัจจะ การศึกษาเรียนรู้หนทางที่จะนำตัวเองไปสู่การเห็นคุณค่าตนเองด้วยการฝึกทักษะในการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญา หนทางที่จะทำให้ตนเองเสื่อมคุณค่า เช่น การไม่รักษาстил การดื่มสุรา การเล่นเกมพนัน และรู้วิธีการในการที่จะพัฒนาตนเองไปสู่คุณค่าในตนเองอย่างแท้จริง ด้านการพัฒนาตน ควรพิจารณาหลักของการปฏิบัติธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาด้วยหลักการพัฒนาปัญญา ตามหลักภวนา 4 ที่เป็นการพัฒนาตนเองอย่างเต็มกระบวนการเพื่อให้มีความสุขกับการเข้าใจสภาพธรรมตามความเป็นจริง ไม่เป็นทุกข์ร้อนใจกับการเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติ

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2564). สังคมผู้สูงอายุในปัจจุบันและเศรษฐกิจในประเทศไทย. เรียกใช้เมื่อ 15 มีนาคม 2567 จาก <https://www.dop.go.th/th/known/15/926>
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2556). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์. (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ฤทัย พานิช และพรสวรรค์ มณีทอง. (2564). การเสริมสร้างสุนทรียภาพเพื่อสร้างคุณค่าในตนของผู้สูงอายุ. วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ปริทัศน์, 9(3), 28-38.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2562). ถ้าสูงอายุเป็นก็น่าเป็นผู้สูงอายุ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ผลิธัมม.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2564). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทยในมิติความต่างเชิงพื้นที่ พ.ศ. 2564. กรุงเทพมหานคร: กองสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- Coopersmith, S. (1984). SEI: Self-Esteem Inventories. 2nd. Californai: Consulting Psychologist Press.

การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1*

CHANGE MANAGEMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORS AS PERCEIVED BY TEACHER UNDER SONGKHLA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

วิชญาดา เกิดชุมทอง* และบุญเลิศ ธานีรัตน์

Witchayada Kerdkhumthong and Boonlert Taneerat

คณะศึกษาศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Faculty of Education and Social Studies, Southern College of Technology, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: fon.witchayadaka@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 2) เปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู ตามตัวแปรเพศ วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ ประสบการณ์การทำงาน เพศของผู้บริหาร วิทยฐานะของผู้บริหาร และขนาดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 3) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิสัดส่วน 2 ขั้นตอน และการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลาก กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 297 คน โดยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6 - 1.00 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ทั้งฉบับเท่ากับ .987 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการเปรียบเทียบพหุคูณโดยวิธี LSD ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี 2) ครูที่มีประสบการณ์การทำงาน วิทยฐานะของผู้บริหารโรงเรียน และขนาดโรงเรียนต่างกัน มีการรับรู้การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และครูที่มีเพศต่างกันมีการรับรู้การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนตัวแปรอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะ พบว่า โรงเรียนบางแห่งขาดแคลนบุคลากร ขาดงบประมาณ ครูและบุคลากรทางการศึกษาบางกลุ่มปฏิเสธการใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารจึงควรลดภาระการทำงานอื่น ๆ ของครูให้น้อยลงและควรพัฒนาเพิ่มศักยภาพการทำงาน of ครูและสนับสนุนส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ: การบริหารการเปลี่ยนแปลง, ผู้บริหารโรงเรียน, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1

* Received April 11, 2024; Revised April 24, 2024; Accepted April 28, 2024

Abstract

The aims of this study were to investigate change management of school administrators as perceived by teachers, to compare the change management of school administrators as perceived by teachers in relevance to their gender, educational level, academic standing, work experience, administrators' gender and school size, and to examine problems with suggestions regarding change management of school administrators. This research study used two steps of proportional stratified random sampling and simple random sampling. The sample consisted of 297 teachers of the academic year 2022 under Songkhla Primary Educational Service Area Office 1. The data gathering instrument was a five-level rating scale questionnaire with the IOC ranged between 0.60 - 1.00 and the overall coefficient alpha of .987. The statistics used in the analysis comprised percentage, mean, standard deviation, One - way ANOVA, and Least Significant Difference (LSD). The results revealed that 1) The overall change management of school administrators as perceived by teachers was found at a good level. 2) Teachers with different work experiences, administrators' academic standings, and school sizes, had significant differences in their perceptions at level of .001. Teachers with different genders had significant differences in their perceptions at level of .01, and no differences were found in other variables. And 3) Problems and suggestions indicated that some schools were short of personnel and fell short of budget. Some teachers and educational personnel refused to use technology. Therefore, administrators should reduce other workloads for teachers, develop their potentials, support and promote systematic use of technology in schools.

Keywords: Change Management, School Administrators, Songkhla Primary Educational Service Area Office 1

บทนำ

ช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมานับตั้งแต่โลกก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงและผันแปรอย่างรวดเร็วของโลก การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เป็นผลจากการขับเคลื่อนของ 3 กระแสหลัก ซึ่งประกอบด้วย 1) กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่หลอมรวมสังคมทั้งโลกให้เป็นสังคมเดียว ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารหรือเดินทางถึงกันได้ทั่วโลกในเวลาอันรวดเร็ว 2) กระแสการพัฒนาเทคโนโลยี (Big Bang of Technology) ที่มีการพัฒนาขึ้นอย่างก้าวกระโดด ก่อให้เกิดนวัตกรรมทางเทคโนโลยีขึ้นในโลกอย่างมากมายและทำให้โลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และ 3) กระแสความยิ่งใหญ่ของเงินทุน (Financialization) ที่เงินเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในโลกสมัยใหม่ โลกาภิวัตน์และเทคโนโลยีทางการเงินทำให้เงินเป็นตัวขับเคลื่อนโลกในทุกด้าน พร้อมกับการพัฒนารูปแบบเป็นดิจิทัลมากขึ้น (ธานินท์ เอื้ออภิธร, 2560)

กระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มีผลกระทบต่อประเทศไทยหลากหลายประการทั้งที่เป็นผลสืบเนื่องจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด - 19 และยังเป็นช่วงเวลาที่มีความโน้มของการพัฒนาของเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีความรุนแรงเพิ่มขึ้น การเป็นสังคมสูงวัยของประเทศไทย ดังนั้น การขับเคลื่อนพัฒนาประเทศท่ามกลางกระแสแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง เราจึงต้องให้ความสำคัญกับการบริหารและการจัดการศึกษาให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา มีความจำเป็นปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินการให้มีความปลอดภัยทั้งต่อผู้เรียน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้

เป็นไปด้วยความเรียบร้อย การจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา อย่างไรก็ตามผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องตระหนักถึงสภาพปัญหาจากบริบทของสังคมที่เกิดขึ้น เพื่อนำมากำหนดแนวทางในการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตลอดเวลา เพื่อพัฒนาการศึกษาให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่สอดคล้องกับความต้องการของชาติ (Namprom, Thum, 2019) การเปลี่ยนแปลงในด้านใดก็ตามจะส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบด้านอื่น ๆ ขององค์การด้วยเสมอ ดังนั้นในการเปลี่ยนแปลงองค์การไม่ว่าจะเป็นจุดใดจุดหนึ่งก็ตามจะต้องคำนึงถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อส่วนอื่น ๆ ด้วย (วันชัย มีชาติ, 2548) การบริหารการเปลี่ยนแปลงจึงมีความสำคัญในการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันการบริหารการเปลี่ยนแปลงประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านโครงสร้าง (Structure) 2) ด้านเทคโนโลยี (Technology) 3) ด้านบุคลากร (People) และ 4) ด้านวัฒนธรรม (Culture) โดยการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน การเปลี่ยนแปลงในด้านหนึ่งอาจจะทำให้ด้านอื่นมีการเปลี่ยนแปลงด้วย (Bartol, Kathryn M., 1998)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ประกอบด้วย โรงเรียนระดับประถมศึกษาจำนวน 138 โรงเรียน มีครูผู้สอนในปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,275 คน มีวิสัยทัศน์ คือ เป็นองค์กรคุณภาพ การศึกษาวิถีใหม่ น้อมนำศาสตร์พระราชา พัฒนาการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21 บนพื้นฐานความเป็นไทยอย่างปลอดภัยและยั่งยืน โดยผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 มีจุดเน้น คือ ขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาให้นักเรียนมีพื้นฐานชีวิต พร้อมสู่สากลซึ่งสอดคล้องกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 มีทั้งผู้บริหารโรงเรียนรุ่นเก่าและผู้บริหารโรงเรียนรุ่นใหม่ มีทั้งที่สามารถปรับตัวพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงได้และผู้บริหารโรงเรียนบางส่วนที่ยังไม่สามารถปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงได้ การบริหารการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดทุกคนต้องศึกษา ทำความเข้าใจและพร้อมปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นสู่การเป็นองค์กรคุณภาพในวิถีชีวิตแบบใหม่ (New Normal) เพื่อพัฒนานักเรียนสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1, 2565)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ตามองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านโครงสร้าง (Structure) 2) ด้านเทคโนโลยี (Technology) 3) ด้านบุคลากร (People) และ 4) ด้านวัฒนธรรม (Culture) ตามแนวคิดของ Bartol & Martin เพื่อนำมาปรับประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาและจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้การพัฒนาประเทศเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่สอดคล้องกับความต้องการให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคม สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ตามตัวแปรเพศ วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ ประสบการณ์การทำงาน เพศของผู้บริหาร วิทยฐานะของผู้บริหาร และขนาดโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่อง การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เพื่อให้ผลการวิจัยมีความตรงภายใน (Internal validity) ความตรงภายนอก (External validity) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านโครงสร้าง (Structure) 2) ด้านเทคโนโลยี (Technology) 3) ด้านบุคลากร (People) 4) ด้านวัฒนธรรม (Culture)

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวนครู 1,275 คน จาก 138 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ปีการศึกษา 2565 โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางประมาณขนาดตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 297 คน (Krejcie, R. V., & Morgan, D. W., 1970)

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย ตัวแปรเพศ วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ ประสบการณ์ทำงาน เพศของผู้บริหาร วิทยฐานะของผู้บริหาร และขนาดของโรงเรียน และตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านโครงสร้าง (Structure) 2) ด้านเทคโนโลยี (Technology) 3) ด้านบุคลากร (People) 4) ด้านวัฒนธรรม (Culture)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา วิทยฐานะ ประสบการณ์การทำงาน เพศของผู้บริหาร วิทยฐานะของผู้บริหาร และขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านโครงสร้าง (Structure) 2) ด้านเทคโนโลยี (Technology) 3) ด้านบุคลากร (People) 4) ด้านวัฒนธรรม (Culture) ลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท มี 5 ระดับ คือ ดีมาก ดีพอใช้ ควรปรับปรุง ต้องปรับปรุง มีดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาทั้งฉบับเท่ากับ .983

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะของการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีลักษณะแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire)

การหาคุณภาพเครื่องมือ

นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหาร การศึกษาและการวัดผลประเมินผล จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยพิจารณาความเที่ยงตรงจากดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งค่า IOC ที่ได้ต้องมีค่าตั้งแต่ .50 ขึ้นไป (พรณี ลีกิจวัฒน์, 2558) จึงสามารถนำข้อคำถามดังกล่าวไปใช้เป็นข้อคำถามได้ ต้องได้ค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ จำนวน 40 ข้อคำถาม พบว่า มีค่าดัชนี IOC ระหว่าง 0.6 - 1.00 และนำไปทดลองใช้ (Try out)

จากนั้นนำแบบสอบถามค่าความเชื่อมั่น แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งรายด้านและรายฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach นำแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยมีค่าตั้งแต่ .70 ขึ้นไป (ธีรศักดิ์ อุณารมย์เลิศ, 2556) ถือว่ามีความเชื่อมั่น แล้วนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ ผู้วิจัยทำหนังสือเสนอขอคณะศึกษาศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ เพื่อออกหนังสือถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครู ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ติดตามและเช็คข้อมูลการตอบกลับของระบบการตอบแบบสอบถามออนไลน์ เพื่อให้ได้ข้อมูลครบตามจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยโดยการหาค่าร้อยละ (percentage) และนำเสนอในรูปตารางพร้อมคำบรรยาย

ตอนที่ 2 การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าร้อยละ (percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation, S.D.) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ตามตัวแปรเพศ ระดับการศึกษา วิทยฐานะ ประสบการณ์ทำงาน เพศของผู้บริหาร วิทยฐานะของผู้บริหาร และขนาดของโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one - way ANOVA) ด้วยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบพหุคูณแบบ LSD

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอในรูปแบบของความเรียง

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ปรากฏผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	55	18.50
หญิง	242	81.50
รวม	297	100

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	216	72.70
สูงกว่าปริญญาตรี	81	27.30
รวม	297	100
วิทยฐานะ		
ครูไม่มีวิทยฐานะ	108	36.40
ครูชำนาญการ	63	21.20
ครูชำนาญการพิเศษขึ้นไป	126	42.40
รวม	297	100
ประสบการณ์ในการทำงาน		
น้อยกว่า 10 ปี	62	20.90
10 – 20 ปี	38	12.80
20 ปีขึ้นไป	197	66.30
รวม	297	100
เพศของผู้บริหาร		
ชาย	144	48.50
หญิง	153	51.50
รวม	297	100
วิทยฐานะของผู้บริหาร		
ผู้อำนวยการชำนาญการ	74	24.90
ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษขึ้นไป	223	75.10
รวม	297	100
ขนาดของโรงเรียน		
ขนาดเล็ก	95	32.00
ขนาดกลาง	160	53.90
ขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ	42	14.10
รวม	297	100

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดมี จำนวน 297 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 51.50 วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 72.70 วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษขึ้นไป ร้อยละ 42.40 ประสบการณ์การทำงาน 20 ปีขึ้นไป ร้อยละ 66.30 ผู้บริหารเพศหญิง ร้อยละ 51.50 ผู้บริหารวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป ร้อยละ 75.10 และโรงเรียนขนาดกลาง ร้อยละ 53.90

2. การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลา เขต 1

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ตามการรับรู้ของครู โดยรวมและเป็นรายด้าน

การบริหารการเปลี่ยนแปลง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านโครงสร้าง (Structure)	4.44	0.63	ดี	2
2. ด้านเทคโนโลยี (Technology)	4.35	0.65	ดี	4

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู โดยรวมและเป็นรายด้าน (ต่อ)

การบริหารการเปลี่ยนแปลง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
3. ด้านบุคลากร (People)	4.42	0.66	ดี	3
4. ด้านวัฒนธรรม (Culture)	4.49	0.62	ดี	1
รวม	4.43	0.64	ดี	-

จากตารางที่ 2 การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับ ดีโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านวัฒนธรรม (Culture) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านโครงสร้าง (Structure) และด้านบุคลากร (People) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านเทคโนโลยี (Technology) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ด้านโครงสร้าง (Structure) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การใช้แอปพลิเคชันที่ทันสมัยในการติดต่อประสานงานกับครูและบุคลากรทางการศึกษาภายนอกโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ การกระจายอำนาจการบริหารโดยกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่ครูและบุคลากรภายในโรงเรียนอย่างชัดเจนและการให้คำปรึกษา แนะนำ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของครูและบุคลากรภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง มีศักยภาพและเป็นระบบ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การส่งเสริมให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีในปัจจุบัน

2.2 ด้านเทคโนโลยี (Technology) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การนำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการบริหารงาน การบริการ และการประชาสัมพันธ์โรงเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ การกำกับติดตามการใช้ระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ วางแผนและจัดระบบข้อมูลต่าง ๆ ให้เป็นปัจจุบันและการส่งเสริมให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีในปัจจุบัน ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การสำรวจความต้องการและจัดหาสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีต่าง ๆ มาอำนวยความสะดวกแก่ครูและบุคลากรภายในโรงเรียน

2.3 ด้านบุคลากร (People) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อครูและบุคลากรภายในโรงเรียนเพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ การส่งเสริมให้ครูและบุคลากรภายในโรงเรียนเรียนรู้และเข้าใจเพื่อรับมือกับการเกิดการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบัน และการจัดทำแผนเพื่อพัฒนาบุคลากรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการบริหารการเปลี่ยนแปลง ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การวิเคราะห์ถึงความจำเป็นในการพัฒนาครูและบุคลากรภายในโรงเรียนเพื่อสอดคล้องกับการบริหารการเปลี่ยนแปลง

2.4 ด้านวัฒนธรรม (Culture) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดีให้แก่ครูและบุคลากรภายในโรงเรียนอย่างชัดเจนและเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทสังคมปัจจุบัน และการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพเพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงานร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ การรับฟังข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นต่าง ๆ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูและบุคลากรภายในโรงเรียนให้ปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีความสุขภายใต้สังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และการใส่ใจในการฝึกฝนและปฏิบัติ เพื่อพัฒนาความรู้และความสามารถของครูและบุคลากรในโรงเรียนอยู่เสมอ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความยืดหยุ่นทางด้านวัฒนธรรมและมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงภายในโรงเรียน

3. การเปรียบเทียบการเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู ตามเพศ วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ ประสบการณ์ทำงาน เพศของผู้บริหาร วิทยฐานะของผู้บริหาร ขนาดโรงเรียน ปรากฏผล ดังนี้

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1

การบริหารการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารโรงเรียน ตามการรับรู้ของครู	F - test						
	เพศ	วุฒิ การศึกษา	วิทย ฐานะ	ประสบการณ์ การทำงาน	เพศของ ผู้บริหาร	วิทยฐานะ ของ ผู้บริหาร	ขนาด โรงเรียน
1. ด้านโครงสร้าง (Structure)	2.277	.686	2.422	24.142***	.126	16.883***	28.035***
2. ด้านเทคโนโลยี (Technology)	10.554***	1.014	.642	30.015***	.072	5.748*	22.976***
3. ด้านบุคลากร (People)	7.894**	.000	1.627	.13.935***	.000	13.804***	24.183***
4. ด้านวัฒนธรรม (Culture)	5.599*	.931	.787	15.539***	2.090	13.807***	7.232***

* นัยสำคัญทางสถิติที่ .05

** นัยสำคัญทางสถิติที่ .01

*** นัยสำคัญทางสถิติที่ .001

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู ตามตัวแปรเพศ พบว่า ครูที่มีเพศชายมีการรับรู้การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสูงกว่าครูเพศหญิง ด้านวัฒนธรรม (Culture) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านเทคโนโลยี (Technology) ด้านบุคลากร (People) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านโครงสร้าง (Structure) ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู ตามตัวแปรวุฒิการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู ตามตัวแปรวิทยฐานะ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีการรับรู้การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู ตามตัวแปรประสบการณ์การทำงาน พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 แสดงว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการรับรู้การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกัน การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ทุกด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติ 3 คู่ คือ ครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 10 - 19 ปี และครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีการรับรู้การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 10 - 19 ปี มีการรับรู้การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ทำงาน 20 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู ตามตัวแปรเพศผู้บริหาร พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าครูที่มีเพศของผู้บริหารต่างกัน มีการรับรู้การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู ตามตัวแปรวิทยฐานะผู้บริหาร พบว่า โดยภาพรวม มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านเทคโนโลยี (Technology) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนด้านโครงสร้าง (Structure) ด้านบุคลากร (People) และด้านวัฒนธรรม (Culture) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 แสดงว่าครู ที่มีผู้บริหารวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไปมีการรับรู้การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนภาพรวมสูงกว่าวิทยฐานะของผู้บริหารชำนาญการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านเทคโนโลยี (Technology) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 แสดงว่าขนาดโรงเรียนที่ต่างกัน มีการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกัน การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ทุกด้านมีนัยสำคัญทางสถิติ 3 คู่ คือ ครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง และครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ มีการรับรู้การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนเรียนสูงกว่าครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ มีการรับรู้การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนเรียนสูงกว่าครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู ผลการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะ การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู พบว่าโรงเรียนขาดแคลนครูและบุคลากรทางการศึกษา ทำให้ระบบบริหารงานต้องปรับเปลี่ยนไปด้วย ครูและบุคลากรทางการศึกษาบางกลุ่มปฏิเสธการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารโรงเรียน โรงเรียนขาดงบประมาณในการบริหารจัดการทำให้การบริหารงานไม่เกิดสภาพคล่องในการบริหาร ผู้บริหารและหน่วยงานต้นสังกัด จัดฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้การใช้เทคโนโลยีให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรกำกับติดตามการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนให้คำแนะนำแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา

อภิปรายผล

จากการศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 มีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายด้านทุกด้านอยู่ในระดับดี โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ไปน้อยที่สุด คือ ด้านวัฒนธรรม (Culture) ด้านเทคโนโลยี (Technology) ด้านบุคลากร (People) และด้านเทคโนโลยี (Technology) ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของสุนิสา คงสุวรรณ และคณะ ได้ศึกษาการพัฒนาแบบจำลองการบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าแบบจำลองการบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก แบบจำลองที่สร้างขึ้นมีผลการประเมินความเป็นประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (สุนิสา คงสุวรรณ และคณะ, 2561) ยิยะภูมิ และคณะ ได้ศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ พบว่า

การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านบุคลากร ด้านโครงสร้าง ด้านเทคโนโลยี และด้านวัฒนธรรม (นครินทร์ ธิยะภูมิ และคณะ, 2563) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของประสิทธิ์ สด้า ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนเครือข่ายร่มโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 พบว่า การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ประสิทธิ์ สด้า, 2564)

ด้านที่มีระดับสูงสุด คือ ด้านวัฒนธรรม (Culture) จากการศึกษาพบว่า การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู ด้านวัฒนธรรม (Culture) ภาพรวมอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา ลำสัน ได้ศึกษาวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม พบว่า วัฒนธรรมองค์การ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก (สุกัญญา ลำสัน, 2565)

ด้านที่มีระดับต่ำสุด คือ ด้านเทคโนโลยี (Technology) จากการศึกษาพบว่า การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู ด้านเทคโนโลยี (Technology) ภาพรวมอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรัตน์ อยู่ยี่น ได้ศึกษารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของโรงเรียนวัดนาวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลฯ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (จิรัตน์ อยู่ยี่น, 2565) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนครินทร์ ธิยะภูมิ และคณะ ได้ศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ พบว่า การบริหารการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (นครินทร์ ธิยะภูมิ และคณะ, 2563)

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู ตามตัวแปรเพศ วุฒิการศึกษา วิชยฐานะ ประสบการณ์การทำงาน เพศของผู้บริหาร วิชยฐานะของผู้บริหาร และขนาดของโรงเรียน ซึ่งนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู ตามตัวแปรเพศ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกันมีการรับรู้การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพิชญา ประมาคมา ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของบุคลากรทางการศึกษาต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนในเขตอำเภอบ้านโป่ง สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนในเขตอำเภอบ้านโป่ง ที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารการศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน (สุพิชญา ประมาคมา และคณะ, 2561)

2.2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู ตามตัวแปรวุฒิการศึกษา พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีการรับรู้การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรจิต ดิลกเดชาพล ได้ศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ในโรงเรียนขับเคื่อน การจัดการเรียนการสอนสะเต็มศึกษาจังหวัดพะเยา ผลการศึกษารายงาน พบว่า ตามความคิดเห็นของครูผู้บริหารมีการปฏิบัติการบริหารการเปลี่ยนแปลง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ครูที่มีอายุและวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน (ภัทรจิต ดิลกเดชาพล, 2560)

2.3 ผลการเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครูตามตัวแปรวิทยฐานะ พบว่า ครูที่มีวิทยฐานะต่างกันมีการรับรู้ต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนครินทร์ ธิยะภูมิ และคณะ ได้ศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ พบว่า การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก วิทยฐานะและขนาดของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน (นครินทร์ ธิยะภูมิ และคณะ, 2563)

2.4 ผลการเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครูตามตัวแปรประสบการณ์การทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีการรับรู้ต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรจิต ดิลกเดชาพล ได้ศึกษาเรื่องการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในโรงเรียนขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอนสะเต็มศึกษาจังหวัดพะเยา ผลการศึกษาวิจัย พบว่า ตามความคิดเห็นของครูผู้บริหารมีการปฏิบัติการบริหารการเปลี่ยนแปลง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ภัทรจิต ดิลกเดชาพล, 2560)

2.5 ผลการเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครูตามตัวแปรเพศของผู้บริหาร พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่ผู้บริหารมีเพศต่างกัน มีการรับรู้ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา วัฒนสงค์ และคณะ ได้ศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของโรงเรียนตามแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารที่มีเพศชายและเพศหญิงมีทัศนะต่อการดำเนินงานโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน (สุพัตรา วัฒนสงค์, 2562) แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นครินทร์ ธิยะภูมิ ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (นครินทร์ ธิยะภูมิ และคณะ, 2563)

2.6 ผลการเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครูตามตัวแปร วิทยฐานะของผู้บริหาร พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีผู้บริหารมีวิทยฐานะต่างกัน มีการรับรู้การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิมาลย์ ลีทอง ได้ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและประเภทโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (วิมาลย์ ลีทอง, 2563)

2.7 ผลการเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครูตามตัวแปรขนาดโรงเรียน พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีการรับรู้การบริหารโรงเรียนการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อลิสร่า เพ็ชรอาวุธ ได้ศึกษาการบริหารโรงเรียนโดยใช้แนวคิด 7S ของแมคคินซี ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ตามตัวแปรขนาดโรงเรียน พบว่า ครูที่อยู่ขนาดโรงเรียนต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารโรงเรียนแตกต่างกัน (อลิสร่า เพ็ชรอาวุธ)

ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะที่จำเป็นเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี การนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาปรับประยุกต์ใช้ภายในโรงเรียนควรปรับปรุงระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเน้นการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน การติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ และผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนพัฒนาตนเอง (Individual Development Plan : ID Plan) และดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องสอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงานความต้องการจำเป็นและบริบทของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภคพร เล็กนอก ได้ศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลผู้บริหารควรให้ความช่วยเหลือในการทำงานและพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พัฒนาและส่งเสริมให้มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม มีการอบรมออนไลน์ เพื่อให้ครูมีความรู้ที่ทันสมัย สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน สร้างสังคมออนไลน์เพื่อประสานงานกับเครือข่าย ชุมชน ผู้ปกครองเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการประสานงาน และติดต่อสื่อสารให้ระหว่างกันเร็วขึ้น (ภคพร เล็กนอก, 2563)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ดี ทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปน้อยที่สุด คือ ด้านวัฒนธรรม (Culture) ด้านเทคโนโลยี (Technology) ด้านบุคลากร (People) และด้านเทคโนโลยี (Technology) ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ควรมีการสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่ได้มีการพัฒนาในด้านเทคโนโลยี (Technology) เพราะมีการรับรู้ของครูอยู่ในระดับต่ำสุด โดยเฉพาะในด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การสำรวจความต้องการและจัดหาสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีต่าง ๆ มาอำนวยความสะดวกแก่ครูและบุคลากรภายในโรงเรียน อีกทั้งในเรื่องการจัดระบบข้อมูลต่าง ๆ ให้เป็นปัจจุบัน และการส่งเสริมให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีในปัจจุบัน การกำกับติดตามการใช้ระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ วางแผน และการนำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการบริหารงาน การบริการ และการประชาสัมพันธ์โรงเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ผลการเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู พบว่า ครูที่มีเพศและเพศของผู้บริหารต่างกันมีการรับรู้การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านวัฒนธรรม (Culture) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านบุคลากร (People) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านเทคโนโลยี (Technology) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนด้านโครงสร้าง (Structure) ไม่แตกต่างกัน ครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 10 - 19 ปี มีการรับรู้การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ ต่ำกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 10 - 19 ปี มีการรับรู้การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 20 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ครูที่มีผู้บริหารวิทยฐานะต่างกันมีการรับรู้การบริหารการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านโครงสร้าง (Structure) ด้านบุคลากร (People) และด้านวัฒนธรรม (Culture) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และด้านเทคโนโลยี (Technology) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง และครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ และใหญ่พิเศษ มีการรับรู้การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสูงกว่าครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนครูที่มีวุฒิการศึกษาและวิทยฐานะต่างกันมีการรับรู้การบริหาร การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน สำหรับครูที่มีประสบการณ์ การทำงาน วิทยฐานะของผู้บริหารโรงเรียน และขนาดโรงเรียนต่างกัน มีการรับรู้การบริหารการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และครูที่มีเพศต่างกันมีการรับรู้การบริหาร การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทางสำนักงานเขตพื้นที่ การหาวิธีการพัฒนา หรือแก้ไขปรับเปลี่ยนให้การบริหารงานในด้านต่าง ๆ ของผู้บริหารเพื่อการบริหารให้ ไม่แตกต่างกัน เพื่อลดปัญหาในการบริหารงานได้ จากผลการวิจัยที่เป็นปัญหาและข้อเสนอแนะที่ได้ การบริหารการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู พบว่า โรงเรียนขาดแคลนครูและบุคลากรทางการศึกษา ทำให้ระบบ บริหารงานต้องปรับเปลี่ยนไปด้วย ครูและบุคลากรทางการศึกษาบางกลุ่มปฏิเสธการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการ บริหารโรงเรียน โรงเรียนขาดงบประมาณในการบริหารจัดการทำให้การบริหารงานไม่เกิดสภาพคล่องใน การบริหาร ผู้บริหารและหน่วยงานต้นสังกัด จัดฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้การใช้เทคโนโลยีให้แก่ครูและบุคลากร ทางการศึกษา ควรกำกับติดตามการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ให้คำแนะนำแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 และผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรได้หามาตรการ วิธีการแก้ไขปัญหา อย่างรีบด่วนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จิรัตน์ อยู่ยูน. (2565). รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของโรงเรียนวัดนาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1. วารสารมหาจุฬานาครพรรณ์, 9(7), 165-176.
- ธานี น. เอื้อภรณ์. (2560). ทักษะการเรียนรู้ใหม่เพื่อรับมือความเปลี่ยนแปลง. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 6 (12), 113-124.
- ธีรศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ. (2556). การประเมินโครงการ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นครินทร์ ชัยะภูมิ และคณะ. (2563). การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. วารสารนาคบุตรปริทรรศน์, 12(2), 138-149.
- ประสิทธิ์ สด้า. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครู ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนเครือข่ายร่มโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2. ใน สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- พรณี ลีกิจวัฒน์. (2558). วิธีการวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: มิน เซอร์วิสพลาซ่า.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ภคพร เลิกนอก. (2563). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬานาครพรรณ์, 7(2), 151-166.
- ภัทรจิต ดิลกเดชาพล. (2560). การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ในโรงเรียนขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอนสะเต็มศึกษา จังหวัดพะเยา. ใน สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- วันชัย มีชาติ. (2548). พฤติกรรมการบริหาร องค์การสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วิมาลย์ ลีทอง. (2563). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดสกลนคร. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา . มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. สงขลา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา.
- สุกัญญา ลำสัน. (2565). วัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุนิสา คงสุวรรณ และคณะ. (2561). การพัฒนาแบบจำลองการบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารวิจัยรำไพพรรณี, 12(3), 39-48.
- สุพัตรา วัฒนสงค์. (2562). ประสิทธิภาพการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช. ใน สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้.
- สุพิชญา ประมาคมา และคณะ. (2561). ความพึงพอใจของบุคลากรทางการศึกษาต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนในเขตอำเภอวาปีปทุม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 7(1), 119-131.
- อลิสรา เพ็ชรอรุณ. (ม.ป.ป.). การบริหารโรงเรียนโดยใช้แนวคิด 7S ของแมคคินซีตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้.
- Bartol, Kathryn M. (1998). Management. 3rd ed. New York: McGraw - Hill.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.
- Namprom, Thum. (2019). VUCA World... Captain Phuan is uncertain, supports and conceals the network. Retrieved January 2, 2024, from <https://reder.red/vuga-world-18-12-2019>

การจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพ
สำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่นด้วยการวิเคราะห์อภิมาน*
NEW PUBLIC SERVICE MANAGEMENT IN HEALTH PROMOTION FOR
THE ELDERLY CITIZENS OF THE LOCAL GOVERNMENTS THROUGH META - ANALYSIS

ธนภูมิ ชาตดี¹ และธีรวุฒิ แสงมณีเดช^{2*}

Tanapoom Chatdee and Thirawut Saengmaneedech

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี ประเทศไทย

Faculty of Public Administration, Muban Chombueng Rajabhat University, Ratchaburi, Thailand

²คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี ประเทศไทย

Faculty of Management Science, Muban Chombueng Rajabhat University, Ratchaburi, Thailand

*Corresponding author E-mail: thirawut.article@gmail.com

บทคัดย่อ

อัตราการเติบโตของสัดส่วนผู้สูงอายุในประเทศไทยเป็นความท้าทายสำคัญของรัฐบาลในการบริหารจัดการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในประเทศไทย การศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พรรณนาสภาพการณ์การจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่น 2) สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่น และ 3) นำเสนอแนวทางการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่น ใช้การวิเคราะห์อภิมานด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารเผยแพร่ของภาครัฐ และวารสารวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 - 2566 ที่ได้รับการตีพิมพ์และปรากฏในระบบฐานข้อมูลออนไลน์วารสารวิชาการในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การเข้าสู่สังคมสูงอายุของประเทศไทยสร้างแรงผลักดันให้ภาครัฐมุ่งมั่นพัฒนาแนวทางการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ หลักสำคัญ 7 ประการ ของสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่น ประกอบด้วย 1) การบริการรับใช้ประชาชนในฐานะพลเมือง ไม่ใช่ลูกค้า 2) การมุ่งเน้นผลประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก 3) การเน้นคุณค่าความเป็นพลเมืองมากกว่าการเป็นผู้ประกอบการ 4) การคิดเชิงกลยุทธ์ ปฏิบัติแบบประชาธิปไตย 5) การตระหนักในความรับผิดชอบไม่ใช่เรื่องง่าย 6) การให้บริการมากกว่าการกำกับทิศทาง และ 7) การให้คุณค่ากับคน ผู้วิจัยเสนอแนะว่า ฝ่ายปกครองหรือภาครัฐควรนำหลักและแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้สูงอายุในประเทศไทย

คำสำคัญ: บริการสาธารณะแนวใหม่, การส่งเสริมสุขภาพ, ผู้สูงอายุ, ภาครัฐในระดับท้องถิ่น, การวิเคราะห์อภิมาน

* Received March 7, 2024; Revised April 22, 2024; Accepted April 27, 2024

Abstract

The population growth of elderly group in Thailand becomes a significant challenge for the Thai government in managing the healthcare of the elderly group in Thailand. This study has the objectives to 1) Describe the situations of new public service management in health promotion for the elderly citizens of the local governments, 2) Synthesize research on new public service management in health promotion for the elderly citizens of the local governments, and 3) Provide new public service management guidelines in health promotion for the elderly citizens of the local governments. The researcher used a meta-analysis by analyzing data obtained from public sector publications and academic journals related to new public service management in health promotion for the elderly citizens of the local governments published in 2013 - 2023. These data were available in the online database system of academic journals in Thailand. Based on the study results, Thailand's transitioning to aged society pushes the government's urgent needs to improve public service management in promoting health for the elderly citizens. Seven major principles of new public service management in promoting health for the elderly citizens of the local governments included 1) Serve citizens, not customers, 2) Seek the public interest, 3) Value citizenship over entrepreneurship, 4) Think strategically, act democratically, 5) Recognize that accountability is not simple, 6) Serve rather than steer and 7) Value people, not just productivity. The author recommends that the government sector should apply these principles and concept to manage new public service in health promotion for the elderly citizens of the local governments to maximize benefit for the elderly citizens in Thailand.

Keywords: New Public Service, Health Promotion Elderly Citizens, Local Governments, Meta - Analysis

บทนำ

ความท้าทายครั้งใหญ่ที่ภาครัฐไทยกำลังเผชิญในขณะนี้ คือ “ปัญหาสังคมสูงอายุ” ซึ่งเกิดจากการที่สังคมไทยมีสัดส่วนของผู้สูงอายุหรือประชากรที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในขณะที่อัตราการเกิดของประชากรใหม่ในประเทศลดลง ส่งผลให้ประชากรในวัยทำงานมีจำนวนลดลงเช่นกัน อีกนัย คือ ประเทศไทยกำลังประสบการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร นั่นคือ ประชากรที่อยู่ในวัยสูงอายุมิแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นตรงข้ามกับจำนวนประชากรวัยแรงงานที่กลับลดน้อยลง ทำให้รัฐบาลต้องดำเนินกิจกรรมการบริการสาธารณะเพื่อรองรับความต้องการของกลุ่มประชากรผู้สูงอายุและสภาพการณ์สังคมไทยที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปในขณะนี้ ทั้งนี้ ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมสูงอายุ (Aged Society) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2560) จากข้อมูลในปี พ.ศ. 2565 พบว่า ประเทศไทยมีสัดส่วนประชากรกลุ่มผู้สูงอายุหรือมีอายุ 60 ปีขึ้นไปรวมทั้งสิ้นมากกว่า 12 ล้านคนทั่วประเทศ คิดเป็นเกือบร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรไทยทั้งหมด 66 ล้านคนในขณะนี้ หรือ สัดส่วนราว 1 ใน 5 ของประชากรไทย (ไทยโพสท์, 2566) ส่งผลให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีสัดส่วนจำนวนผู้สูงอายุมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งในกลุ่มประเทศอาเซียน นอกจากนี้ ยังพบว่ากว่าครึ่งหนึ่งของประชากรไทยทั้งประเทศมีอายุตั้งแต่ 40 ปี 2 เดือน ส่งผลให้ประเทศไทยเป็นสังคมผู้สูงอายุที่มีค่าอายุมัธยฐานสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคนทั่วโลกซึ่งมีค่าอายุมัธยฐานอยู่ที่ 30 ปี 5 เดือนเท่านั้น (ไทยรัฐออนไลน์, 2566) ประเทศไทยยังได้ถูกคาดการณ์ว่าจะเป็นประเทศกำลังพัฒนาประเทศแรกของโลกที่จะก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุแบบสมบูรณ์ อันเป็นผลพวงจากอัตราการเกิดของคนไทยที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีหลัง ซึ่งหากยังคงเป็นเช่นนี้อยู่ ก็อาจทำให้

ประเทศไทยก้าวสู่การเป็นสังคมสูงอายุแบบสุดยอด (Hyper Aged Society) โดยมีการคาดการณ์ว่าประเทศไทยอาจมีสัดส่วนกลุ่มประชากรผู้สูงอายุ หรือมีอายุมากกว่า 60 ปีเกินกว่าร้อยละ 30 ภายในปี พ.ศ. 2584 (Post Today, 2564) สะท้อนให้เห็นถึงความเปราะบางของสังคมไทยขณะนี้

การก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมสูงอายุของประเทศไทยทำให้ฝ่ายปกครองหรือภาครัฐควรให้ความสนใจการบริหารจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่เพื่อการดูแลให้กลุ่มประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทยมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข สามารถพึ่งพาตนเองได้ในบั้นปลายของชีวิต ควรมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุผ่านการดำเนินนโยบายสาธารณสุขในการส่งเสริมสวัสดิการด้านการดูแลสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ และส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างฝ่ายปกครองส่วนกลางกับฝ่ายปกครองท้องถิ่นเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการร่วมกับส่วนกลางอย่างมีประสิทธิภาพต่อเนื่อง อีกทั้งหลักการกระจายอำนาจการปกครองสู่ระดับท้องถิ่นในการตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง โดยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นจะต้องมีหน้าที่ในการจัดทำและพัฒนาบริการสาธารณะเพื่อสนองความต้องการของกลุ่มประชากรผู้สูงอายุภายใต้อำนาจการดูแลของตนเองเพื่อให้สามารถเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุข หากภาครัฐล้มเหลวในการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่น ไม่กำกับการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในแต่ละท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ กลุ่มประชากรเหล่านี้อาจประสบปัญหาโรคภัยไข้เจ็บได้ง่ายและไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ตราบใดที่จะส่งผลให้ภาครัฐประสบในการบริหารจัดการงบประมาณสาธารณสุข และการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาที่มีแนวโน้มจะบานปลายในภายหลัง

จากความสำคัญข้างต้นนี้ การบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งถือเป็นกิจการที่อยู่ในความอำนวยการ หรือในกำกับดูแลของฝ่ายปกครองหรือภาครัฐควรจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ ฝ่ายปกครองหรือภาครัฐจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุในระดับท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเพื่อโอกาสในการส่งเสริมการดูแลสุขภาพของประชากรกลุ่มผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม เป็นธรรม มีคุณภาพ และทั่วถึง หากประชากรกลุ่มผู้สูงอายุได้เข้าถึงการบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของภาครัฐในระดับท้องถิ่นที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการและเหมาะสมสำหรับสภาพการณ์ของสังคมไทยในปัจจุบัน ก็ย่อมส่งผลให้กลุ่มประชากรผู้สูงอายุเหล่านี้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของตนเองให้มีคุณภาพและสามารถพึ่งพาตนเองไม่ให้เป็นปัญหาหรือภาระแก่ผู้อื่น ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่นด้วยการวิเคราะห์ห่อภิมาณ ใช้การวิเคราะห์เอกสารเพื่อดำเนินการสำรวจสภาพการณ์ของการจัดการบริการสาธารณะโดยอาศัยเอกสารหรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เป็นหลักฐานเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยอย่างเหมาะสมและตรงประเด็น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพรรณนาสภาพการณ์ประเทศไทยกับการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่น
2. เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่น
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่น

วิธีการดำเนินวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมบทความวิชาการ เอกสารเผยแพร่ของภาครัฐและวารสารวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 - 2566 ที่ได้รับการตีพิมพ์และปรากฏในระบบฐานข้อมูลออนไลน์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย และฐานข้อมูลออนไลน์วารสารวิชาการในประเทศไทย เพื่อนำมาวิเคราะห์โดยมุ่งศึกษาสภาพการณ์การจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่นเพื่อดำเนินการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่น ประกอบด้วยวารสารวิชาการจากฐานข้อมูล Thai Lis จำนวน 5 ฉบับ และเอกสารจัดทำโดยกรมอนามัย 1 ฉบับ

เกณฑ์การคัดเลือกเอกสาร

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกเอกสารที่ใช้ในการวิเคราะห์ (Inclusion criteria) โดยพิจารณาคุณลักษณะของเอกสารดังต่อไปนี้

1. เป็นการวิจัยหรือการนำเสนอข้อมูลโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจหาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงของแนวทางการจัดการบริการสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย
2. เป็นแหล่งข้อมูลที่ระบุรายชื่อของผู้จัดทำ และปีที่ตีพิมพ์หรือเผยแพร่ครบถ้วน
3. เป็นแหล่งข้อมูลที่ได้รับการจัดพิมพ์หรือเผยแพร่ในระบบสืบค้นออนไลน์

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ห่อภิมาณ (Meta Analysis) เป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจะดำเนินการศึกษาในประเด็นการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่นโดยพิจารณาองค์ประกอบที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการให้มีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัย

การวิจัยศึกษาการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่นด้วยการวิเคราะห์ห่อภิมาณ โดยผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยในหัวข้อต่าง ๆ ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการณ์การจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่น

การเข้าสู่สังคมสูงอายุของประเทศไทย

ภายใต้สภาพการณ์ปัจจุบันที่ประเทศไทยเผชิญกับความท้าทายจากการเป็นสังคมสูงอายุ (Aged Society) มีผู้สูงอายุหรือประชากรที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไปจำนวนมากในสังคม ทำให้ในอีกไม่กี่ปีข้างหน้าสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุต่อจำนวนประชากรทั้งประเทศจะสูงขึ้น การเปลี่ยนแปลงด้านประชากรดังกล่าวถือว่าเป็นความท้าทายของประเทศไทยเนื่องจากภาครัฐในฐานะผู้ปกครองมีหน้าที่ส่งเสริมการมีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนทุกกลุ่มวัยรวมถึงกลุ่มผู้สูงอายุ ภาครัฐต้องศึกษาและกำหนดแนวทางการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในระดับท้องถิ่นเพื่อให้พวกเขามีสุขภาพแข็งแรง ยั่งยืน และสามารถพึ่งพาตนเองได้

ความสำคัญของการจัดการบริการสาธารณะต่อสภาพการณ์ประเทศไทย

หน่วยงานด้านการบริการสาธารณะในระดับท้องถิ่นในประเทศไทยจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการอันนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทย โดยการประยุกต์หลักการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ซึ่งสามารถส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่น โดยแนวทางการจัดการดังกล่าวจะสามารถช่วยให้เกิดการสร้างหลักประกันสุขภาพให้กับสมาชิกเหล่านี้ในชุมชนด้วยการส่งเสริมกระบวนการ

มีส่วนร่วมตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการของผู้สูงอายุในแต่ละท้องถิ่น การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพนี้จะเกิดขึ้นได้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้รับการสนับสนุนให้ทำหน้าที่จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ พัฒนารูปแบบ และระบบการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในพื้นที่รับผิดชอบของตนเอง รวมถึงการทำงานร่วมกับฝ่ายปกครองที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลสาธารณสุข อาทิ คณะกรรมการสาธารณสุข ในการร่วมกำหนดแนวทาง วางแผน ร่วมปฏิบัติ และติดตามผลซึ่งก่อให้เกิดการสร้างการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการขับเคลื่อนคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศไทย

ตอนที่ 2 สาระงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่น

ตารางที่ 1 ผลการสังเคราะห์การจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่น

การจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่น	(ณัฐนันท์ อินทร์ชม, 2561)	(สิริญา บุญเฉลิม, 2561)	(สงวน สรวัยจิวัฒน์, 2557)	(กรมอนามัย, 2562)	(ณัทกร ศิริรัตน์ และคณะ, 2566)	(หทัยชนก บัวเจริญ และคณะ, 2558)	รวม
1. การบริการรับใช้ประชาชนในฐานะพลเมือง ไม่ใช่ลูกค้า	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6
2. การมุ่งเน้นผลประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6
3. การเน้นคุณค่าความเป็นพลเมืองมากกว่าการเป็นผู้ประกอบการ	✓	-	-	✓	✓	✓	4
4. การคิดเชิงกลยุทธ์ ปฏิบัติแบบประชาธิปไตย	✓	✓	✓	-	✓	✓	5
5. การตระหนักในความรับผิดชอบต่อไม่ใช่เรื่องง่าย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6
6. การให้บริการมากกว่าการกำกับทิศทาง	✓	-	✓	-	✓	✓	4
7. การให้คุณค่ากับคน ไม่ใช่แค่ผลิตภาพ	✓	-	✓	-	-	-	2

ผลการวิจัยข้อ 2 แสดงผลการสังเคราะห์หลักสำคัญของการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่นจากเอกสารงานวิจัยที่รวบรวมจำนวนทั้งสิ้น 6 รายงาน ผู้วิจัยพบว่า หลักสำคัญการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่นประกอบไปด้วย หลักสำคัญ 7 ประการ ตามแนวคิดของ Denhardt & Denhardt ได้แก่ 1) การบริการรับใช้ประชาชนในฐานะพลเมือง ไม่ใช่ลูกค้า 2) การมุ่งเน้นผลประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก 3) การเน้นคุณค่าความเป็นพลเมืองมากกว่าการเป็นผู้ประกอบการ 4) การคิดเชิงกลยุทธ์ ปฏิบัติแบบประชาธิปไตย 5) การตระหนักในความรับผิดชอบต่อไม่ใช่เรื่องง่าย 6) การให้บริการมากกว่าการกำกับทิศทาง และ 7) การให้คุณค่ากับคน ไม่ใช่แค่ผลิตภาพ (สัญญา เคนาภูมิ, 2561)

ตอนที่ 3 แนวทางการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่น

การจัดการบริการสาธารณะด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐไทยในระดับท้องถิ่นควรนำแนวคิดการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 7 ประการ มาประยุกต์ใช้ ดังนั้นสิ่งสำคัญ คือ ผู้ดำเนินนโยบายสาธารณะ ซึ่งก็คือ ฝ่ายปกครองจะต้องเห็นว่าประชากรผู้สูงอายุในไทยมีสถานะเป็นพลเมืองผู้ที่ควรได้รับการดูแลและส่งเสริมการมีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดี นอกจากนี้ การส่งเสริมให้พวก

เขารู้จักการทำหน้าที่และใช้อำนาจในการมีส่วนร่วมกับการกิจกรรมสาธารณะจะเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงทำให้ภาคประชาชนเข้ามามีบทบาทกับการบริหารจัดการของภาครัฐในระดับท้องถิ่นมากขึ้น จะช่วยให้พวกเขาตระหนักถึงคุณค่าความเป็นพลเมืองของตนเองในฐานะผู้กำหนดนโยบายโดยที่รัฐบาลทำหน้าที่เสมือนหนึ่งในเครือข่ายนโยบายเพื่อตอบสนองความต้องการของพวกเขา นอกจากนี้ ภาครัฐจะต้องส่งเสริมการคิดเชิงกลยุทธ์ ปฏิบัติแบบประชาธิปไตยซึ่งสามารถทำได้ด้วยการเปิดรับความคิดเห็นจากทุกภาคฝ่ายในเครือข่ายนโยบาย ไม่ยึดแนวคิดจากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นศูนย์กลาง มุ่งเน้นการกระจายอำนาจส่วนกลางสู่ระดับท้องถิ่นโดยภาครัฐส่วนกลางมีหน้าที่จัดเตรียมทรัพยากรและงบประมาณแก่หน่วยงานระดับท้องถิ่น และปฏิบัติกับผู้ปฏิบัติงานทุกคนด้วยความเคารพเพื่อส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร นอกจากนี้ ภาครัฐควรตระหนักถึงความสำคัญของความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์เช่นกันโดยการดำเนินนโยบายสาธารณะเพื่อส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุนั้นจะต้องมีผลลัพธ์ที่ชัดเจน และเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่นด้วยการวิเคราะห์ห่อภิมาณ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

สภาพการณ์การจัดการบริการสาธารณะเพื่อการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่น

ประเทศไทยกำลังก้าวสู่การเป็นสังคมสูงอายุทำให้ภาครัฐไทยต้องมุ่งมั่นพัฒนาการจัดการบริการสาธารณะเพื่อการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุในระดับท้องถิ่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในระดับท้องถิ่นมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้สามารถตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ แนวคิดการจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ภายใต้สภาพการณ์ปัจจุบันนี้ได้รับการยอมรับว่าเป็นแนวคิดในการจัดการภาครัฐที่ช่วยให้ภาครัฐสามารถบริหารจัดการได้มีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิมและได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้อย่างแพร่หลายในปัจจุบัน ได้มีการส่งเสริมให้ภาคส่วนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ชุมชน หน่วยงานท้องถิ่น และองค์กรอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เฉพาะแต่องค์กรฝ่ายปกครองของรัฐเท่านั้นเข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมสาธารณะมากขึ้น (ไททัศน์ มาลา, 2561) ดังนั้น ฝ่ายปกครองควรประยุกต์แนวคิดการจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพในการบริหารจัดการบริการสาธารณะด้านการส่งเสริมสุขภาพแก่ผู้สูงอายุในชุมชนด้วยการกระจายอำนาจส่วนกลางไปยังระดับท้องถิ่นมากขึ้น ไม่รวมอำนาจไว้ที่ศูนย์กลางเพียงแห่งเดียว ดังนั้น ภาคฝ่ายต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาคประชาชน องค์กรปกครองท้องถิ่น หรือภาคเอกชนซึ่งเปรียบดังตัวแสดงในบริบทของนโยบายสาธารณะในประเด็นศึกษานี้จะได้รับการจัดสรรอำนาจเพิ่มเติมในการวางแผน เสนอแนะข้อคิดเห็นกลับไปฝ่ายปกครอง และมีอำนาจในการกำหนดแนวทางการวางแผน และการปฏิบัติงานโดยที่ฝ่ายปกครองจะคอยทำหน้าที่ประสานให้แต่ละหน่วยงานระดับท้องถิ่นมีนโยบายที่เชื่อมโยงและเข้ากันได้ จัดการให้ภาคส่วนต่าง ๆ เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ผลักดันให้เกิดการรวมตัวกันและการทำงานร่วมกันของภาคส่วนต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาาร่วมกันและการกำหนดแนวทางการรวมถึงข้อปฏิบัติในการทำงานร่วมกัน ไม่ใช่การทำหน้าที่เพียงการกำกับหรือออกคำสั่งจากบนลงล่างอีกต่อไป

หลักสำคัญและแนวทางการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่

ผลการสังเคราะห์หลักสำคัญของการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่นแสดงให้เห็นถึงหลักสำคัญการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่น 7 ประการตามแนวคิดของ Denhardt & Denhardt ได้แก่ 1) การบริการรับใช้ประชาชนในฐานะพลเมือง ไม่ใช่ลูกค้า 2) การมุ่งเน้นผลประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก 3) การเน้นคุณค่าความเป็นพลเมืองมากกว่าการเป็นผู้ประกอบการ 4) การคิดเชิงกลยุทธ์ ปฏิบัติแบบประชาธิปไตย

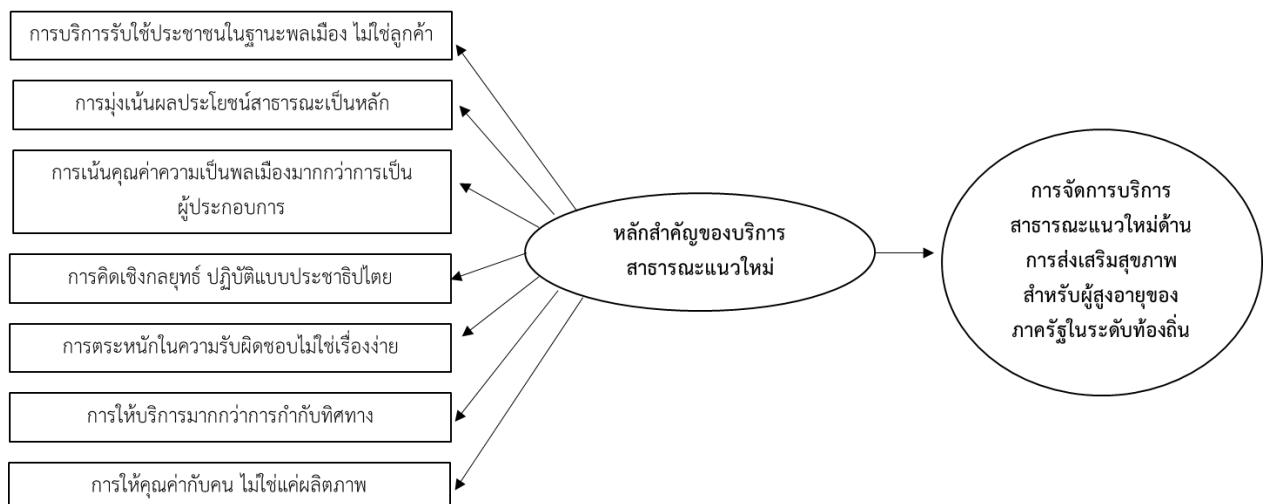
5) การตระหนักในความรับผิดชอบไม่ใช่เรื่องง่าย 6) การให้บริการมากกว่าการกำกับทิศทาง และ 7) การให้คุณค่ากับคน ไม่ใช่แค่ผลิตภาพ (Denhardt, R., & Denhardt, J., 2000) การบริการสาธารณะแนวใหม่เป็นกระบวนการที่เน้นการบริหารจัดการภาครัฐที่ว่าด้วยบทบาทของฝ่ายปกครองหรือภาครัฐที่มุ่งเน้นการบริการสาธารณะการบริหารปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตย จากมุมมองของ Löffler การบริการสาธารณะแนวใหม่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงไปของกระแสสังคมโลกในปัจจุบันซึ่งเต็มไปด้วยความแตกต่างหลากหลายและมีความสลับซับซ้อนของปัญหาตลอดจนการเพิ่มขึ้นของความต้องการของผู้คน และยังช่วยสะท้อนให้เห็นถึงสภาพความเป็นจริงของฝ่ายปกครองหรือภาครัฐในแง่ของวิธีการปฏิบัติงานให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น (Löffler, E., 2005) ทั้งนี้ แนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่จะเป็นแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐที่มีความเหมาะสมสำหรับสภาพการณ์ของประเทศไทยในปัจจุบันซึ่งกำลังเผชิญกับปัญหาสังคมสูงอายุส่งผลให้ฝ่ายปกครองไม่ได้ทำหน้าที่เพียงเป็นฝ่ายปกครองอย่างเดียวแต่ยังต้องมียุทธศาสตร์สำคัญในการทำหน้าที่เสมือนผู้ให้การสนับสนุนช่วยเหลือแก่พลเมืองโดยให้มุ่งเน้นความเป็นพลเมือง ภาครัฐจะต้องทำหน้าที่เป็นทั้งผู้ปกครองและผู้สนับสนุนในการบริหารจัดการยุคใหม่ตามหลักการประชาธิปไตย กล่าวอีกนัย คือ ภายใต้ทางการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่น ภาครัฐจะต้องให้ความสำคัญแก่การกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น เปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกำลังสำคัญแนวหน้าในการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในแต่ละท้องถิ่น ฝ่ายปกครองควรดำเนินการปกครองด้วยรูปแบบประชาธิปไตยโดยไม่ใช้เพียงกำกับกับแนวนโยบายหรือรูปแบบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปปฏิบัติตามเพียงฝ่ายเดียว แต่ควรจะเป็นผู้คอยให้การช่วยเหลือสนับสนุนด้านปัจจัยส่งเสริมการทำงาน อาทิ การจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรม และประสานงานกับทุกภาคฝ่ายอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน นำไปสู่การพัฒนาารูปแบบ และระบบการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในระดับท้องถิ่นซึ่งจะมีความเหมาะสมกับบริบทเฉพาะของแต่ละท้องถิ่นมากขึ้น และฝ่ายปกครองจะไม่เข้าไปแทรกแซงอำนาจและการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ มีอิสระ และเกิดความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการท้องถิ่น (Denhardt, R., & Denhardt, J., 2000) (Osborne, S. P. et al., 2013)

ข้อเสนอแนวทางการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่น

ฝ่ายปกครองหรือภาครัฐสามารถนำหลักสำคัญ 7 ประการ มากำหนดเป็นแนวทางการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดย 1) การบริการรับใช้ประชาชนในฐานะพลเมือง ไม่ใช่ลูกค้า หมายถึง การที่ฝ่ายปกครองต้องมุ่งมั่นที่จะมอบบริการสาธารณะด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุโดยมีทัศนคติที่ดีว่า การมอบสิทธิประโยชน์ผ่านบริการสาธารณะแก่ผู้สูงอายุเหล่านั้นนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ได้ทำเพื่อหวังผลกำไรตอบแทน แต่ผู้สูงอายุเหล่านี้ควรได้รับสิทธิประโยชน์โดยพื้นฐานอยู่แล้วในฐานะพลเมืองไทยที่มีสิทธิ์จะได้รับผลประโยชน์และการดูแลจากภาครัฐ 2) การมุ่งเน้นผลประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก หมายถึง การที่ฝ่ายปกครองเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ที่ได้ตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิกในสังคมซึ่งในกรณีศึกษา นี้หมายถึงผู้สูงอายุหรือประชากรที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไปในประเทศไทย และเข้าใจดีว่าเป็นหน้าที่ของฝ่ายปกครองที่จะต้องรักษาประโยชน์สุขแก่บุคคลทั้งหลายในสังคม และจะต้องดำเนินตามนโยบายสาธารณะให้ผลประโยชน์ตกถึงบรรดาผู้สูงอายุเหล่านั้นอย่างแท้จริง 3) การเน้นคุณค่าความเป็นพลเมืองมากกว่าการเป็นผู้ประกอบการ หมายถึง การที่พลเมืองไทยซึ่งเป็นผู้สูงอายุหรือประชากรที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไปตระหนักดีว่าพวกเขาเป็นผู้ที่มีสิทธิ์จะได้รับการคุ้มครองและดูแลจากฝ่ายปกครองตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ และรับรู้ดีว่าตนเองมีอำนาจและหน้าที่ในการรักษาสีบทนของตนเองในการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านการดูแลสุขภาพซึ่งไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นจากการใช้อำนาจ

ของรัฐแต่อย่างใด แต่แท้จริงแล้ว ประชาชนอย่างพวกเขาต่างหากที่เป็นผู้มีอำนาจแท้จริงในการกำหนดความต้องการที่ภาครัฐมีหน้าที่ตอบสนองในฐานะหนึ่งในเครือข่ายนโยบายร่วมกับภาคฝ่ายอื่น ๆ เท่านั้น 4) การคิดเชิงกลยุทธ์ ปฏิบัติแบบประชาธิปไตย หมายถึง การที่ฝ่ายปกครองมีทิศทางและแนวทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทั้งจากสภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายใน มีกระบวนการตัดสินใจที่รับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคฝ่ายที่ได้มีส่วนร่วมหรือได้รับมอบอำนาจในการจัดการบริการสาธารณะด้านการดูแลสุขภาพ 5) การตระหนักในความรับผิดชอบไม่ใช่เรื่องง่าย หมายถึง การตระหนักของฝ่ายปกครองหรือภาครัฐว่าการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่นเป็นความท้าทายครั้งใหญ่ที่ประเทศไทยกำลังเผชิญและจำเป็นต้องมีการดำเนินแผนงาน มีการรักษาความสมดุลทางการเมืองระหว่างเครือข่ายต่าง ๆ การวางแผนชุมชนร่วมกัน และการปฏิบัติงานอย่างรอบคอบเพื่อไม่ให้เกิดการทับซ้อนของอำนาจฝ่ายปกครองส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น มีการขอความร่วมมือจากภาคฝ่ายต่าง ๆ รวมเป็นเครือข่าย 6) การให้บริการมากกว่าการกำกับทิศทาง หมายถึง การที่ฝ่ายปกครองทำหน้าที่ส่งเสริมและจัดเตรียมทรัพยากรให้แก่หน่วยงานหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความเหมาะสมหรือคำเรียกร้อง อาทิ การจัดสรรงบประมาณท้องถิ่นที่สามารถตรวจสอบได้เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและความคุ้มค่าของการใช้งบประมาณในการดำเนินกิจกรรมบริการสาธารณะมากที่สุด การจัดการองค์ความรู้ด้วยการจัดอบรมความรู้แก่บุคลากรหรืออาสาชุมชนท้องถิ่น และการจัดเตรียมกำลังคนเพิ่มเติมให้เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุที่จัดโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 7) การให้คุณค่ากับคน ไม่ใช่แค่ผลผลิตภาพ หมายถึง การที่ฝ่ายปกครองตระหนักดีว่า บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างล้วนมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชน การเสริมสร้างแรงจูงใจเพื่อให้บุคลากรมีกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ พร้อมทั้งจะอุทิศตนเองแก่งานที่ได้รับมอบหมายเป็นสิ่งสำคัญที่ฝ่ายปกครองไม่ควรละเลย ฝ่ายปกครองจึงมีหน้าที่ในการสร้างแรงจูงใจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกลยุทธ์ต่าง ๆ อาทิ การแสดงออกซึ่งความเคารพและยอมรับนับถือผู้ที่เสียสละตนเองเพื่อชุมชนท้องถิ่นเหล่านี้

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์การจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่
ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่น

จากการสังเคราะห์การจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่นในการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาหลักประการสำคัญของการบริการสาธารณะแนวใหม่โดยใช้แนวคิดของ Denhardt & Denhardt ในการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่สำหรับการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การบริการรับใช้ประชาชนในฐานะพลเมือง ไม่ใช่ลูกค้า (Serve Citizens, Not Customers): ฝ่ายปกครองควรมุ่งเน้นมุ่งเน้นไปที่การสร้างความสัมพันธ์เพื่อสร้างความไว้วางใจและความร่วมมือจากประชาชน ฝ่ายปกครองหรือภาครัฐจึงมีหน้าที่รับผิดชอบในการทำให้ประชาชนทราบว่าตนเองเป็นพลเมืองอันมีสิทธิและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมือง และมีหน้าที่รับผิดชอบในการตระหนักรู้และมีส่วนร่วมในกิจการของชุมชน

2. การมุ่งเน้นผลประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก (Seek the Public Interest): ผลประโยชน์สาธารณะไม่ได้ หมายถึง ผลประโยชน์ของผู้คนส่วนใหญ่ แต่หมายถึง ผลประโยชน์ของทุกภาคฝ่ายที่แตกต่างกันที่เกี่ยวข้องกับการบริการสาธารณะ พลเมืองทุกคนควรได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาและได้รับการตอบสนองความต้องการอย่างเท่าเทียม

3. การเน้นคุณค่าความเป็นพลเมืองมากกว่าการเป็นผู้ประกอบการ (Value Citizenship over Entrepreneurship): บริการสาธารณะควรถูกสร้างขึ้นโดยประชาชนเอง ไม่ใช่รัฐบาลดังเช่นในอดีต บทบาทของภาครัฐได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่ เป็นผู้ผลิตบริการสาธารณะมาเป็นหนึ่งในสมาชิกใน “เครือข่ายนโยบาย” ซึ่งประกอบด้วยภาคฝ่ายต่าง ๆ อาทิ ภาคธุรกิจ สหภาพแรงงาน องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ภาคประชาชน รวมถึงหน่วยงานและองค์กรระดับท้องถิ่น

4. การคิดเชิงกลยุทธ์ ปฏิบัติแบบประชาธิปไตย (Think Strategically, Act Democratically): การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมบริการสาธารณะเปิดโอกาสให้ภาครัฐได้รับรู้มุมมองและแนวคิดของประชาชนต่อกระบวนการนโยบายอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน รัฐบาลจำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐและประชาชนเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนและแนวทางแก้ไขนโยบายที่เป็นไปได้โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแนวทางการแก้ไขปัญหา

5. การตระหนักในความรับผิดชอบไม่ใช่เรื่องง่าย (Recognize that Accountability Is Not Simple): ผู้ดำเนินนโยบายสาธารณะควรเป็นผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อค่านิยมทางสังคม รับผิดชอบต่อพลเมืองจากผลลัพธ์ของการดำเนินกิจกรรมบริการสาธารณะ

6. การให้บริการมากกว่าการกำกับทิศทาง (Serve Rather than Steer): ภาครัฐควรตระหนักและเชื่อมต่อกับผู้ที่คอยสนับสนุนและความช่วยเหลืออื่น ๆ การมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในกระบวนการสร้างกิจกรรมบริการสาธารณะ โดยภาครัฐมีหน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นในการดำเนินกิจกรรม และงบประมาณเพื่อให้ภาคฝ่ายต่าง ๆ ทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์

7. การให้คุณค่ากับคน ไม่ใช่แค่ผลผลิตภาพ (Value People, Not Just Productivity): ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับทุก ๆ คนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมบริการสาธารณะซึ่งแตกต่างจากกระบวนการทัศนคติการจัดการภาครัฐแบบเดิมที่มองว่าคนเป็นเพียงแค่เป็นองค์ประกอบหนึ่งในกระบวนการปรับปรุงประสิทธิภาพและการสร้างผลผลิตเท่านั้น ภาครัฐจึงควรส่งเสริมขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานและปฏิบัติต่อพวกเขาตามหลักจริยธรรม ให้เกียรติ และไม่ดูถูกศักดิ์ศรีของพวกเขา (Denhardt, R., & Denhardt, J., 2000)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

แนวคิดการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่เป็นแนวทางการจัดการสมัยใหม่ที่ฝ่ายปกครองสามารถนำมาประยุกต์ในการ ส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่นของไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษานี้ พบว่า ประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมสูงอายุส่งผลให้การจัดการบริการสาธารณะเพื่อการดูแล ส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชนเป็นสิ่งสำคัญ แนวคิดการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่เป็นแนวคิด การบริหารจัดการภาครัฐที่ได้รับการยอมรับเป็นอย่างดีว่าสามารถยกระดับประสิทธิภาพการบริหารงานของ ภาครัฐโดยสามารถส่งเสริมการกระจายอำนาจ การตั้งเครือข่ายนโยบายที่ได้รับความร่วมมือจากหลากหลายภาค ส่วน รวมถึงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะมีบทบาทสำคัญมากขึ้นในการทำงานร่วมกับภาครัฐส่วนกลาง การจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ ประกอบด้วยหลักสำคัญ 7 ประการ ได้แก่ 1) การบริการรับใช้ประชาชนใน ฐานะพลเมือง ไม่ใช่ลูกค้า 2) การมุ่งเน้นผลประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก 3) การเน้นคุณค่าความเป็นพลเมือง มากกว่าการเป็นผู้ประกอบการ 4) การคิดเชิงกลยุทธ์ ปฏิบัติแบบประชาธิปไตย 5) การตระหนักในความรับผิดชอบ ไม่ใช่เรื่องง่าย 6) การให้บริการมากกว่าการกำกับทิศทาง และ 7) การให้คุณค่ากับคน ไม่ใช่แค่ผลผลิตภาพ ผู้วิจัยขอ เสนอแนะให้ภาครัฐดำเนินการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมหลักประการ เหล่านี้เพื่อให้มีการดูแลส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชนของตนเอง และเชื่อมั่นว่าการจัดการบริการสาธารณะ แนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐไทยในระดับท้องถิ่นนั้นจะประสบความสำเร็จได้หาก ผู้ดำเนินนโยบายสาธารณะ ซึ่งก็คือ ฝ่ายปกครองมุ่งเน้นการบริการรับใช้ผู้สูงอายุในฐานะพลเมืองผู้มีหน้าที่และ อำนาจในการมีส่วนร่วมกับการกิจกรรมสาธารณะ มุ่งเน้นผลประโยชน์สาธารณะเป็นหลักซึ่งเป็นผลประโยชน์ที่ทุกฝ่าย จะได้รับ ทำให้ผู้สูงอายุตระหนักถึงคุณค่าความเป็นพลเมืองของตนเองในฐานะผู้กำหนดนโยบายโดยที่รัฐบาลทำ หน้าที่เสมือนหนึ่งในเครือข่ายนโยบายเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุเท่านั้น ส่งเสริมการคิดเชิงกลยุทธ์ ปฏิบัติแบบประชาธิปไตยโดยรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคฝ่ายในเครือข่ายนโยบาย ตระหนักถึงความสำคัญ ของความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่ปรากฏจากการดำเนินนโยบายสาธารณะเพื่อส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ คอยให้บริการสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยการจัดเตรียมทรัพยากรและงบประมาณ และปฏิบัติกับ ผู้ปฏิบัติงานทุกคนด้วยความเคารพเพื่อส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2560). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย ปี พ.ศ.2558. เรียกใช้เมื่อ 18 มกราคม 2567 จาก <https://www.dop.go.th/th/know/2/67>
- กรมอนามัย. (2562). คู่มือแนวทางการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการ การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ กรมอนามัย. เรียกใช้ เมื่อ 18 มกราคม 2567 จาก <https://eh.anamai.moph.go.th/th/elderly-manual/201584>
- ณัฐนันท์ อินทร์ชุม. (2561). แนวทางส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลวัดสน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา . ใน สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์.
- ณัทกวี ศิริรัตน์ และคณะ. (2566). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด เพชรบุรี. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 7(1), 325-343.
- ไททัศน์ มาลา. (2561). การจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ (New Public Governance: NPG) : แนวคิดและ การประยุกต์ใช้ในการจัดการปกครองท้องถิ่น. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์, 8(1), 179-194.
- ไทยโพสต์. (2566). น่าตกใจ! คาดอีก 60 ปี ไทยเหลือเด็กอายุ 0-14ปี แค่ 1 ล้านคน สธ.เร่งแคมเปญมีลูก. เรียกใช้ เมื่อ 18 มกราคม 2567 จาก <https://www.thaipost.net/news-update/485001/>

- ไทยรัฐออนไลน์. (2566). ประชากรไทยปี 2566 ครึ่งประเทศ อายุเกิน 40 ปี 2 เดือน ในยุคสังคมผู้สูงอายุ. เรียกใช้เมื่อ 18 มกราคม 2567 จาก <https://www.thairath.co.th/lifestyle/lifestyle45plus/2709300>
- สงวน สรวยจิรวัดน์. (2557). การศึกษาปัจจัยหรือแรงจูงใจของการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีการมีส่วนร่วมของตัวแทนชุมชนหรือผู้มีจิตอาสาในศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเทศบาลนครนนทบุรี. ใน รายงานการวิจัย. สถาบันพระปกเกล้า.
- สัญญา เคนาภูมิ. (2561). กระบวนทัศน์การจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 9(1), 181-197.
- สิริญา บุญเฉลิม. (2561). ผลการนำนโยบายการบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุของศูนย์สุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองแม่โจ้ไปสู่การปฏิบัติ. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- หทัยชนก บัวเจริญ และคณะ. (2558). การพัฒนาระบบและกลไกการจัดการบริการสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ, 33(1), 97-107.
- Denhardt, R., & Denhardt, J. (2000). The New Public Service: Serving Rather Than Steering. *Public Administration Review*, 60(6), 549-559.
- Loffler, E. (2005). Governance and Government: Networking with External Stakeholders. in *Public Management and Governance*. Tony Bovaird and Elke Loffler (eds.). London: Taylor & Francis Group.
- Osborne, S. P. et al. (2013). A New Theory for Public Service Management? Towards a (Public) Service - Dominant Approach. *The American Review of Public Administration*, 43(2), 135-158.
- Post Today. (2564). Is Thailand ready to move towards an aging society. Retrieved มกราคม 18, 2567 , from <https://www.posttoday.com/politic/columnist/658911>

ความคิดเห็นในการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์*

OPINIONS ON THE USE OF ELECTRONIC DOCUMENT SYSTEM BY PERSONNEL AT THE GOVERNMENT PUBLIC RELATIONS DEPARTMENT

นวิยา อินทร์มี

Naviya Inmee

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Social, Sciences Kasetsart University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: naviya.i@ku.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นในการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ และ 2) เปรียบเทียบการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการทำงาน และระยะเวลาการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นในการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ 3 ด้าน คือ 1) ด้านประสิทธิภาพของระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ (สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย) 2) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่รองรับการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ (ความพร้อมของอุปกรณ์ IT) และ 3) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ที่ใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของกรมประชาสัมพันธ์ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน 350 คน ในช่วงเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2566 ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t และ One - Way ANOVA โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นในการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คือ ด้านประสิทธิภาพของระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ (สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่รองรับการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ (ความพร้อมของอุปกรณ์ IT) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 โดยผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการทำงาน และระยะเวลาการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นในการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ความคิดเห็น, ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์, กรมประชาสัมพันธ์

Abstract

The objectives of this study are 1) To Study the opinions of the Government Public Relations Department (PRD) personnel on the use of electronic document system and 2) To Compare the use

* Received April 3, 2024; Revised April 22, 2024; Accepted April 28, 2024

of electronic document system by the PRD personnel classified according to their personal factors. The study provides information on the use of electronic document system by the PRD personnel in three aspects: 1) Efficiency of the electronic document system (convenient, fast, and safe), 2) Information technology accommodating the use of the electronic document system (availability of IT equipment), and 3) Staff responsible for handling the electronic document system. The sampling group in the study consisted of 350 PRD personnel using the PRD electronic document system and operating in both central and regional offices during November - December 2023. The distribution of questionnaires was applied as a tool to gather information. The collected data were analyzed with the use of a statistical package. The statistics used were percentage, average, standard deviation, the t - test Independent Samples, and One - Way ANOVA. The statistical significance was set at the 0.05 level. The results of this study show that the use of electronic document system by the PRD personnel was at a high level. The average score was 4.37 in the efficiency of electronic document systems (convenient, fast, and safe). Regarding information technology accommodating the use of the electronic document system (availability of IT equipment), the average score was 4.03. As for staff responsible for handling the electronic document system, the average score came to 3.67. The hypothesis testing indicates that the use of electronic document system by the PRD personnel did not differ, despite their differences in genders, ages, educational backgrounds, occupations and working periods.

Keywords: Opinions, Electronic Document System, The Government Public Relations Department

บทนำ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 - 2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ประเด็น (20) การบริการประชาชน และประสิทธิภาพภาครัฐ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) มีเป้าหมายให้บริการของรัฐมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ ด้วยการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ มุ่งเน้นให้งานบริการภาครัฐปรับเปลี่ยนเป็นดิจิทัลเพิ่มขึ้น สนับสนุนให้ประเทศไทยทันความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้อย่างยั่งยืนด้วยหลักการ “ภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” และมุ่งดำเนินการพัฒนาระบบอำนวยความสะดวกในการบริการภาครัฐ ตอบสนองปัญหาความต้องการของประชาชน และสนับสนุนให้เป็นประเทศไทย 4.0 ประกอบกับการประกาศใช้พระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2565) กำหนดให้ส่วนราชการนำวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปฏิบัติงาน รวมทั้งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2564 (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2564) กำหนดให้ส่วนราชการต้องปฏิบัติงานสารบรรณ ด้วยระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลัก ซึ่งงานสารบรรณ เป็นงานมาตรฐานกลางที่ทุกหน่วยงานราชการต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยงานสารบรรณฯ ประกอบด้วย การรับ - ส่ง การจัดเก็บ การยืม จนถึงการทำลายหนังสือ ซึ่งการปฏิบัติงานสารบรรณในปัจจุบันมีปัญหาต่าง ๆ เช่น ความล่าช้า ช้าซ้อน สูญหาย เนื่องจากหลายสาเหตุซึ่งเป็นปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ ดังนั้น กรมประชาสัมพันธ์ในฐานะหน่วยงานภาครัฐ จึงได้เริ่มจัดหาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาเป็นเครื่องมือสนับสนุนการบริหารจัดการระบบหนังสือราชการ โดยการนำระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งระยะแรกได้เริ่มดำเนินการในหน่วยงานระดับสำนัก/กอง ส่วนกลาง โดยเริ่มจากการรับ - ส่ง การออกเลขที่หนังสือภายใน ภายนอก และได้มี

การดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัจจุบันกรมประชาสัมพันธ์ได้มีการพัฒนาเชื่อมโยงระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ครอบคลุมไปยังหน่วยงานกรมประชาสัมพันธ์ที่อยู่ในส่วนภูมิภาค และมีประกาศกรมประชาสัมพันธ์ให้ทุกหน่วยงานเริ่มใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์อย่างเต็มรูปแบบ ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2565 เป็นต้นมา การดำเนินการในระยะเริ่มแรก ได้มีการจัดอบรมให้กับผู้ปฏิบัติงานระหว่างการใช้งาน เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ จึงพบปัญหาและอุปสรรคในการโน้มน้าวจิตใจของผู้ปฏิบัติงานซึ่งเคยชินกับการใช้งานแบบเดิมให้เปิดใจเพื่อมาเรียนรู้ในเรื่องใหม่ ประกอบกับปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรที่แตกต่างกัน ทำให้ความรู้ความสามารถในการรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ไม่เท่ากัน จึงเป็นเรื่องยากที่จะทำให้ทุกคนสามารถเข้าใจและใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ในระยะเวลานานสั้นได้ รวมทั้งแต่ละหน่วยงานมีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน จึงทำให้รู้สึกว่าการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์เป็นการเพิ่มงาน มีความยุ่งยาก ทำให้งานล่าช้ากว่าการปฏิบัติงานแบบเดิม จึงยังไม่ให้ความร่วมมือในการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์เท่าที่ควร ผู้บริหารกรมประชาสัมพันธ์จึงได้มอบหมายให้สำนักงานเลขาธิการกรม ซึ่งมีหน้าที่หลักในการบริหารจัดการด้านหนังสือของกรม เป็นหน่วยงานนำร่องในการเรียนรู้ และใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งต่อมาได้มีการสอนงานให้กับหน่วยงานในส่วนกลางอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากเรื่องง่าย ๆ ที่ต้องดำเนินการเป็นประจำ คือ การรับ การส่ง และการออกเลขที่หนังสือ แล้วจึงเพิ่มการร่างโต้ตอบหนังสือ แจ้งเวียนหนังสือ การค้นหาและการจัดเก็บหนังสือ จนทำให้ผู้ปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงานในส่วนกลาง สามารถใช้งานในเรื่องดังกล่าวได้ จึงได้เริ่มมีการเชื่อมโยงระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ไปยังหน่วยงานภายในที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค โดยเริ่มทดลองใช้ในเรื่องการรับ การส่ง และออกเลขที่หนังสือ เพื่อส่งหนังสือระหว่างหน่วยงาน อย่างไรก็ตาม พบว่า การใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มรูปแบบเท่าที่ควร

และจากเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ทำให้บุคลากรไม่สามารถเดินทางมาปฏิบัติงานที่สำนักงานได้ การติดต่อประสานงานเกี่ยวกับการรับ - ส่งหนังสือทำได้ยาก และการรับ - ส่งเอกสารแบบกระดาษเสี่ยงต่อการติดเชื้อ ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านเอกสารสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารจึงมีนโยบายให้ทุกหน่วยงานติดต่อประสานงานด้านเอกสารผ่านระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ และให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงาน Work from home โดยให้บุคลากรมีการสับเปลี่ยนเข้ามาปฏิบัติงานที่สำนักงานเพื่อลดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) และจากสถานการณ์ดังกล่าว ทำให้ทุกหน่วยงานหันมาให้ความสำคัญในการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์อย่างจริงจังมากขึ้น เพราะว่าการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ในการรับ - ส่ง ร่างโต้ตอบหนังสือ แจ้งเวียนข่าวสารต่าง ๆ สามารถดำเนินการได้ในทุกสถานที่ และทุกเวลา แค่เพียงมีระบบอินเทอร์เน็ตเท่านั้น ซึ่งทำให้ช่วยลดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) (Thai PBS, 2563) ได้อีกทางหนึ่ง

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นในการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ (กรมประชาสัมพันธ์, 2566) เพื่อเป็นการประเมินผลการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน และเพื่อให้ผู้บริหาร หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง นำผลการศึกษาในครั้งนี้ไปใช้ในการปรับปรุง พัฒนาระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของกรมประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณฯ และความต้องการของผู้ใช้ รวมทั้งเหมาะสมกับปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นในการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นในการใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์” ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) (ประภัสสร ขาวงาม, 2564) โดยใช้แบบสำรวจ (Survey Research Model) มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรที่วิจัย

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการทำงาน และระยะเวลาการปฏิบัติงาน
2. ตัวแปรตาม (dependent Variables) คือ ความคิดเห็นในการใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ (สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่รองรับการใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ (ความพร้อมของอุปกรณ์ IT) และด้านเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ทั้งหมดที่มีสิทธิ์เข้าใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของกรมประชาสัมพันธ์ จำนวน 2,722 คน (ไม่รวมลูกจ้างเหมาบริการ/ลูกจ้างโครงการ) การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Taro Yamane โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 สัดส่วนความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 348 คน และเพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนของข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็น จำนวน 350 คน (Yamane, T., 1973)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามออนไลน์ (online Question) โดยใช้ Google Forms ในแบบสอบถามมีคำถามคัดกรอง (Screening Question) เพื่อคัดกรองผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งนี้ แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการทำงาน และระยะเวลาปฏิบัติงาน ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นในการใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย 1) ด้านประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ (สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย) 2) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่รองรับการใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ (ความพร้อมของอุปกรณ์ IT) และ 3) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ โดยส่วนที่ 2 ใช้การสร้างคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) และน้อยที่สุด (1) (Likert, R., 1992)

การตรวจสอบคุณภาพ

ได้ทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการตรวจสอบความเที่ยงตรง โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ในแต่ละข้อคำถาม และการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลหรือแบบสอบถาม (Questionnaire) ก่อนเก็บข้อมูลจริง โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ทำการตรวจสอบหาความเที่ยง (Validity) เพื่อหาความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถามรายข้อ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟาของครอนบาร์ค (Cronbach's alpha) (พิชญ์เกียรติ ปรวิเชียรสุตตา, 2563) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม มีค่า Alpha เท่ากับ .94

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการเก็บแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 350 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามสะดวก จัดทำแบบสอบถามออนไลน์ โดยใช้ Google Form และทำการส่งแบบสอบถามทางกลุ่มไลน์ข้าราชการและเจ้าหน้าที่กรมประชาสัมพันธ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลและการทดสอบสมมติฐาน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา โดยผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน โดยผู้วิจัยใช้การทดสอบ (t - test) ในกรณีตัวแปรต้น 2 กลุ่ม และทดสอบโดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไป และใช้การวิเคราะห์แปลผลความหมายของข้อมูล ค่าเฉลี่ยที่ได้จากมาตราประมาณค่า 5 ระดับ แบบสอบถามจะใช้เกณฑ์ในการแบ่งช่วงคะแนนของข้อมูล โดยใช้เกณฑ์ของจุดกึ่งกลางระหว่างขั้น (เจนจิรา วิศพัน และกฤตม์ แต่สิริสุข, 2560) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.51 - 5.00	หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51 - 4.50	หมายถึง เห็นด้วยมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51 - 3.50	หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51 - 2.50	หมายถึง เห็นด้วยน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.50	หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ลักษณะทางประชากร กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 289 คน คิดเป็นร้อยละ 82.6 อายุระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 34.0 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 65.2 สถานภาพการทำงาน ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ จำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 67.4 และมีระยะเวลาการปฏิบัติงาน ระหว่าง 5 - 14 ปี จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 33.7

ความคิดเห็นในการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ เป็นการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นในการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ 3 ด้าน ความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 ประกอบด้วย

ด้านประสิทธิภาพของระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ (สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย)

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ ด้านประสิทธิภาพของระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ (สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นมากที่สุดในข้อ 5 การเข้าใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์สามารถทำได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา ที่มีเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 รองลงมา คือ ข้อ 6 การเข้าใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์สามารถใช้ได้กับอุปกรณ์หลายชนิด เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่ หรือ Tablet อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ข้อ 7 ผู้มีอำนาจในการลงลายมือชื่อในหนังสือราชการผ่านระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์สามารถดำเนินการได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา ที่มีเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทำให้การส่งการรวดเร็วยิ่งขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 ข้อ 2 การกำหนดรหัสผ่านของผู้ใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ช่วยป้องกันบุคคลภายนอกได้เป็นอย่างดี อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 ข้อ 3 การกำหนดสิทธิผู้ใช้ในการเข้าถึงข้อมูลดำเนินการในระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ช่วยป้องกันผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องเข้ามาแก้ไขหรือลบข้อมูลได้เป็นอย่างดี อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 ข้อ 1 การเข้าใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ต้องมีการยืนยันตัวตนก่อนเข้าใช้งานทุกครั้ง อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 ข้อ 12 การใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ในการส่งหนังสือ มีความ

สะดวก และช่วยให้การจัดส่งรวดเร็วกว่าเดิมที่ใช้คนเดินส่งหนังสือ หรือส่งผ่านทางไปรษณีย์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ข้อ 13 ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ช่วยลดการสูญหายของหนังสือ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 ข้อ 14 ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์สามารถเขียน นำเสนอ มอบหมายและสั่งการ หนังสือตามสายงานได้อย่างรวดเร็ว อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ข้อ 15 การส่งหนังสือเวียนผ่านระบบ สารบรรณอิเล็กทรอนิกส์สามารถส่งไปยังบุคลากรแต่ละคนได้โดยตรง ทำให้บุคลากรได้รับข้อมูลข่าวสารอย่าง รวดเร็ว และเป็นปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ข้อ 11 การใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ใน การลงทะเบียนหนังสือรับ มีความสะดวกและรวดเร็ว อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ข้อ 17 การสร้าง แฟ้มจัดเก็บเอกสารในระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ทำได้ง่าย รวดเร็ว และช่วยประหยัดพื้นที่ในการจัดเก็บ เอกสาร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 ข้อ 4 ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์มีการกำหนดเวลา Log out อัตโนมัติ หากไม่มีการใช้งานอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 1 ชั่วโมง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 ข้อ 10 ระบบ สารบรรณอิเล็กทรอนิกส์สามารถค้นหา ติดตามความเคลื่อนไหวของหนังสือได้อย่างรวดเร็ว และถูกต้อง อยู่ใน ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 ข้อ 8 เมนูการใช้งานไม่ซับซ้อน ง่ายต่อการใช้งาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.08 ข้อ 16 การร่างและการแก้ไขหนังสือราชการในระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์สามารถทำได้ง่ายและ สะดวกต่อการใช้งาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 และข้อ 9 ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์มีเมนูการ แจ้งเตือน อย่างทันทั่วถึง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 ตามลำดับ

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่รองรับการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ (ความพร้อมของอุปกรณ์ IT)

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่รองรับการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ (ความพร้อมของอุปกรณ์ IT) ภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นมากที่สุด ในข้อ 18 อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ มีเพียงพอต่อการใช้งาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 รองลงมา คือ ข้อ 22 ประสิทธิภาพของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสำหรับการปฏิบัติงานมีความเสถียรเพียงพอ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 ข้อ 20 อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่ใช้งานมีความทันสมัยสามารถรองรับการใช้งานระบบ สารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 ข้อ 21 มีอุปกรณ์ส่วนควบที่รองรับและสนับสนุน การจัดทำเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เพียงพอต่อการใช้งาน เช่น เครื่องสแกนเนอร์ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.49 และข้อ 19 โทรศัพท์เคลื่อนที่ หรือ Tablet มีเพียงพอต่อการใช้งาน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.41 ตามลำดับ

ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 เมื่อพิจารณา รายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นมากที่สุดในข้อ 24 เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ให้ คำแนะนำและตอบคำถามที่เข้าใจง่าย ซึ่งอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 รองลงมา คือ ข้อ 23 เจ้าหน้าที่ ผู้ดูแลระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์สามารถให้คำแนะนำและตอบคำถามได้อย่างรวดเร็ว อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 ข้อ 26 สามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ได้หลายช่องทาง เช่น โทรศัพท์ ไลน์ อีเมล อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 ข้อ 27 คู่มือการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ เข้าใจง่าย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 และข้อ 25 เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์มี จำนวนเพียงพอกับผู้รับบริการ (จำนวน 3 คน) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ศึกษาความคิดเห็นในการใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ และเปรียบเทียบการใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล จากสมมติฐานที่ว่า บุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการทำงาน และระยะเวลาการปฏิบัติงาน ต่างกัน มีความเห็นในการใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของกรมประชาสัมพันธ์ แตกต่างกัน นั้น จากผลการศึกษาพบว่า บุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการทำงาน และระยะเวลาการปฏิบัติงานต่างกัน มีความเห็นในการใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของกรมประชาสัมพันธ์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นในการใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์

ความคิดเห็นในการใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็นในการใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์
1. ด้านประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ (สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย)	4.37	0.57	มาก
2. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่รองรับการใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ (ความพร้อมของอุปกรณ์ IT)	4.03	0.83	มาก
3. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์	3.67	0.96	มาก
รวม	4.02	0.79	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 หมายความว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในการใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในการใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ (สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย) มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับ 4.37 รองลงมา คือ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่รองรับการใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ (ความพร้อมของอุปกรณ์ IT) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 และด้านเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ตัวแปรอิสระ	ค่านัยสำคัญ	ความคิดเห็นในการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ของบุคลากรประชาสัมพันธ์	
		เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
ปัจจัยส่วนบุคคล			
เพศ	0.96		✓
อายุ	0.07		✓
ระดับการศึกษา	0.09		✓
สถานภาพการทำงาน	0.43		✓
ระยะเวลาการปฏิบัติงาน	0.49		✓

จากตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นในการใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการทำงาน และระยะเวลาการปฏิบัติงาน พบว่า บุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นในการใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของกรม

ประชาสัมพันธ์ ไม่แตกต่างกัน ($Sig = .096$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จำแนกตามอายุ พบว่า บุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ที่มีอายุต่างกัน มีความเห็นในการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของกรมประชาสัมพันธ์ ไม่แตกต่างกัน ($Sig = .07$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า บุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความเห็นในการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของกรมประชาสัมพันธ์ ไม่แตกต่างกัน ($Sig = .09$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จำแนกตามสถานภาพการทำงาน พบว่า บุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ที่มีสถานภาพการทำงานต่างกัน มีความเห็นในการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของกรมประชาสัมพันธ์ ไม่แตกต่างกัน ($Sig = .43$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และจำแนกตามระยะเวลาการปฏิบัติงาน พบว่า บุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานต่างกัน มีความเห็นในการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของกรมประชาสัมพันธ์ ไม่แตกต่างกัน ($Sig = .49$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นในการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 289 คน คิดเป็นร้อยละ 82.6 อายุระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 34.0 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 65.2 สถานภาพการทำงาน ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ จำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 67.4 และมีระยะเวลาการปฏิบัติงานระหว่าง 5 - 14 ปี จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 33.7 โดยแบ่งความคิดเห็นในการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ออกเป็น 3 ด้าน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านประสิทธิภาพของระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ (สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 2) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่รองรับการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ (ความพร้อมของอุปกรณ์ IT) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 และ 3) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ซึ่งจากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการทำงาน และระยะเวลาการปฏิบัติงาน ต่างกัน มีความเห็นในการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของกรมประชาสัมพันธ์ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการที่ผู้บริหารกรมประชาสัมพันธ์ ให้ความสำคัญในการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ โดยกำหนดให้บุคลากรทุกคนต้องใช้งานผ่านระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ และได้มีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่บุคลากรอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดอบรมให้แก่บุคลากร โดยมีการกำหนดไว้ในหลักสูตรการอบรมต่าง ๆ ของหน่วยงาน รวมทั้งกำหนดเป็นตัวชี้วัดรายบุคคล ทำให้บุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ทุกคนให้ความสนใจกับการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ จึงอาจส่งผลให้ปัจจัยต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นมาเพื่อวัดความคิดเห็นในการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ในครั้งนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกพิชญ์ ครุฑคง ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรจากการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ในศูนย์อำนวยการสร้างอาวุธ ศูนย์การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรจากการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ในศูนย์อำนวยการสร้างอาวุธ ศูนย์การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ตำแหน่ง และประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัจจัยส่วนบุคคลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรจากการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ในศูนย์อำนวยการสร้างอาวุธ ศูนย์การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร ไม่แตกต่างกัน (กนกพิชญ์ ครุฑคง, 2563) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สารภี สหะวิริยะ ศึกษาเรื่อง ปัญหาการใช้งานระบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (E - document) ของบุคลากรคณะวิทยาศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ พบว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา

สถานภาพการทำงาน หน่วยงานที่สังกัด และการได้รับการฝึกอบรมต่างกัน มีปัญหาในการใช้ระบบงานสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ (E - document) ไม่แตกต่างกัน (สารกิจ สหะวิริยะ, 2562); (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นในการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ 1) ด้านประสิทธิภาพของระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ (สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย) กรมประชาสัมพันธ์ ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาเมนูการแจ้งเตือนในระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้เห็นเด่นชัด และเป็นจุดสังเกตให้แก่เจ้าหน้าที่ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างทันท่วงที สำหรับขั้นตอนวิธีการร่างและการแก้ไขหนังสือราชการในระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาให้ง่ายและสะดวกต่อการใช้งานมากยิ่งขึ้น ซึ่งปัจจุบันการแก้ไขการร่างหนังสือในระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ หากมีข้อผิดพลาดเพียงจุดใดจุดหนึ่ง ก็ต้องเริ่มต้นดำเนินการตั้งแต่ขั้นตอนแรกใหม่ทั้งหมด ดังนั้น จึงควรมีการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาระบบดังกล่าว เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถแก้ไขเพียงแคในส่วนที่ผิดเท่านั้น ซึ่งจะช่วยให้การทำงานของเจ้าหน้าที่ง่ายขึ้น และช่วยประหยัดเวลาในการปฏิบัติงาน ซึ่งทั้ง 2 ข้อดังกล่าว ถึงแม้ผลการศึกษาจะมีความเห็นอยู่ในระดับมาก แต่ก็มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่น ๆ 2) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่รองรับการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ (ความพร้อมของอุปกรณ์ IT) กรมประชาสัมพันธ์ควรมีการวางแผนในการขอรับจัดสรรงบประมาณเพื่อนำมาจัดหาและจัดสรรโทรศัพท์เคลื่อนที่ หรือ Tablet พร้อมอุปกรณ์ส่วนควบที่รองรับและสนับสนุนการจัดทำเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เช่น เครื่องสแกนเนอร์ ให้เพียงพอต่อการใช้งานของแต่ละหน่วยงาน โดยอาจเพิ่มจำนวนให้แก่หน่วยงานที่มีหน้าที่ปฏิบัติงานด้านสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์โดยตรง ทั้งนี้ ควรจัดสรรอุปกรณ์ดังกล่าวให้ทุกหน่วยงาน เพื่อรองรับการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบัน ซึ่งจากผลการศึกษา ถึงแม้ว่าภาพรวมจะมีความเห็นอยู่ในระดับมาก แต่ค่าเฉลี่ยของทั้ง 2 ข้อดังกล่าว มีความเห็นอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น และ 3) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ถึงแม้ว่าผลการศึกษาในภาพรวมจะออกมาว่า เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ มีเพียงพอกับผู้รับบริการอยู่ในระดับมาก แต่ก็ยังเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการให้คำปรึกษาหรือแนะนำแก่ผู้รับบริการ จึงอาจเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแนะนำ และเพื่อไม่ให้เกิดกระทบกับการเพิ่มอัตรากำลังของหน่วยงาน จึงอาจดำเนินการโดยการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงานมาปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรศึกษาปัญหาที่ส่งผลต่อการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาปรับปรุงการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 2) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเชื่อมโยงการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างหน่วยงานราชการ เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาปรับปรุงแก้ไขให้เชื่อมโยงการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างหน่วยงานราชการเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน 3) ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ เช่น ความพึงพอใจต่อระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของกรมประชาสัมพันธ์ เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาปรับปรุงและพัฒนาการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เมื่อเปรียบเทียบการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการทำงาน และระยะเวลาการปฏิบัติงาน ที่แตกต่างกัน จากการศึกษาพบว่า มีความเห็นในการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของกรมประชาสัมพันธ์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้นั้น ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการที่ผู้บริหารของกรมประชาสัมพันธ์ ให้ความสำคัญในเรื่องการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ โดยกำหนดให้บุคลากรทุกคนต้องใช้งานผ่านระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งได้มีการถ่ายทอด

ความรู้ให้แก่บุคลากรอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดอบรมให้แก่บุคลากร โดยมีการกำหนดไว้ในหลักสูตรการอบรมต่าง ๆ ของหน่วยงาน รวมทั้งกำหนดเป็นตัวชี้วัดรายบุคคล ทำให้บุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ทุกคนให้ความสนใจกับการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ จึงอาจส่งผลให้ปัจจัยต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นมาเพื่อวัดความคิดเห็นในการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ในครั้งนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เอกสารอ้างอิง

- กนกพิชญ์ ครูทคง. (2563). ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรจากการใช้ระบบสารบรรณ อิเล็กทรอนิกส์ ในศูนย์อำนวยความสะดวก ศูนย์การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร. ใน การค้นคว้าอิสระ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- กรมประชาสัมพันธ์. (2566). ระบบการใช้งานสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์. เรียกใช้เมื่อ 16 สิงหาคม 2566 จาก <https://www.prd.go.th>
- เจนจิรา วิศพัน และกฤตภักดิ์ สิริสุข. (2560). พฤติกรรมและประสิทธิภาพการใช้งานสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยทักษิณ. ใน พจนานุกรมการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้กองทุนวิจัย. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ประภัสสร ขาวงาม. (2564). ปัจจัยระบบงานด้านสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ที่ส่งผลต่อความประทับใจของบุคลากร คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. ใน พจนานุกรมการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้กองทุนวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- พิชญ์ญ์กร ปรีเวียสุดตา. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงานด้วยระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ในสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. ใน สารนิพนธ์บริหารธุรกิจเพื่อสังคม สาขาวิชาการจัดการ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สารภี สหะวิริยะ. (2562). ปัญหาการใช้งานระบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (E-document) ของบุคลากรคณะวิทยาศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่. ใน สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2565). พระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์พ.ศ. 2565. เรียกใช้เมื่อ 16 สิงหาคม 2566 จาก <https://www.opdc.go.th/content/NzgzMA>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 - 2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ประเด็น การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ. เรียกใช้เมื่อ 16 สิงหาคม 2566 จาก <http://nscr.nesdc.go.th/master-plans>
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2564). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2564. เรียกใช้เมื่อ 16 สิงหาคม 2566 จาก https://www.opm.go.th/opmportal/multimedia/panidapa/File/Sarabun4/Sarabun_Ver4_2564.PDF
- Likert, R. (1992). New pattern of management. New York: Wiley & Son.
- Thai PBS. (2563). โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19). Retrieved เมษายน 15 , 2567, from <https://www.thaipbs.or.th/news/content/290347>
- Yamane, T. (1973). Statistic: An introductory analysis (3rd Ed). New York: Harper and Row Publications.

การสร้างชุมชนสันติสุขด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา*

CREATING A PEACEFUL COMMUNITY WITH BUDDHIST PRINCIPLES

พระครูพุทธเจติยาภิรมย์

Phrakhru Buddhajetiayaphimon

คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระนครศรีอยุธยา ประเทศไทย

Faculty of Buddhism, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phra Nakhon Sri Ayutthaya, Thailand

*Corresponding author E-mail: phrakrubuddha@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์นำเสนอการสร้างชุมชนสันติสุขด้วยการใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการสร้างชุมชนสันติสุข ในปัจจุบันนี้โลกกำลังพบเจอกับความขัดแย้งในหลากหลายมิติ การสร้างชุมชนที่เปี่ยมด้วยสันติสุข สงบสุข เป็นสุข และความปรองดอง จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง การใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันจึงเป็นแนวทางที่ดี โดยใช้วิธีสัง 4 สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนในการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่และชุมชน ใช้มรรคมีองค์ 8 ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมแล้วสันติภาพขององค์กรของสังคมนั้น ๆ จะสงบสุข ปราศจากการเบียดเบียน ปรับใช้สารณียธรรม 6 ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพเป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กัน และข้อปธานียธรรม 7 เป็นธรรมที่มีประโยชน์ก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีในชุมชน อีกทั้งการมีส่วนร่วมภายในชุมชน ทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองภายในชุมชน หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้แนวทางปฏิบัติที่สำคัญสำหรับการสร้างชุมชนสันติสุข ทำให้เกิดการฝึกสติและสมาธิ การพัฒนาเมตตาและกรุณา การไม่เบียดเบียน การสื่อสารอย่างมีเมตตา การให้อภัย และการสร้างความสามัคคี การใช้หลักธรรมในชีวิตประจำวัน ผ่านการศึกษาและการปฏิบัติ ส่งเสริมการศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในโรงเรียน ชุมชน และวัด จัดกิจกรรมปฏิบัติธรรม เช่น การนั่งสมาธิ การเจริญสติ และการวิปัสสนา สร้างเครือข่ายระหว่างวัด ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ ที่ทำงานเพื่อส่งเสริมหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กับชุมชน ผ่านนโยบายและโครงการต่าง ๆ ของรัฐ เพื่อให้ชุมชนสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความเป็นสุขได้

คำสำคัญ: การสร้างชุมชนสันติสุข, หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา, ชุมชนสันติสุข

Abstract

This academic article aims to present the creation of a peaceful community using Buddhist principles by applying Buddhist principles as guidelines for building a peaceful community. At present, the world is experiencing conflicts in many dimensions. Creating a community filled with peace, tranquility, happiness, and harmony, therefore, is extremely important, and applying Buddhist principles to everyday life is a good guideline. By using the Four Noble Truths, problems can be systematically analyzed, and steps can be taken to prepare community development plans. Applying the Noble Eightfold Path with appropriateness will

* Received April 14, 2024; Revised April 28, 2024; Accepted April 30, 2024

ensure peace and eradicate encroachment among organizations of such societies. Applying the six principles of *Sāraṇīyadhamma* can build endearment, respect, and support for helping each other, and using the seven principles of *Aparihāṇīyadhamma* as useful Dhamma can lead to love and unity in the community. In addition, participation within the community can cause prosperity within the community. Buddhist principles provide important guidelines for creating peaceful communities. Buddhist principles build the practice of mindfulness and meditation, including the development of loving - kindness and compassion, non - harassment, compassionate communication, forgiveness, and building unity. The use of Buddhist principles in everyday life through study and practice promotes the study of Buddhist principles among schools, communities, and temples. Activities for practicing the teaching of Buddhism include meditation, mindfulness, and introspection. The creation of a network incorporating Buddhist temples, communities, and various agencies that promote Buddhist principles with communities through the government's policies and projects is supposed to encourage communities to build nurturing environments for happiness.

Keywords: Creating a Peaceful Community, Buddhist Principles, Peaceful Community

บทนำ

ในยุคปัจจุบันโลกกำลังเผชิญกับความขัดแย้งและความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง การสร้างชุมชนที่เปี่ยมด้วยสันติสุข สงบสุข เป็นสุข และความปรองดอง จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง และเป็นความจำเป็นที่เร่งด่วน สังคมไทยปัจจุบันมีปัญหามากมาย หากความสงบมีได้ ทั้งที่เป็นแดนแห่งพระพุทธศาสนา เมื่อพิจารณาถึงเหตุที่แท้จริงแล้วจะพบว่า มูลเหตุของปัญหามีจุดกำเนิดมาจากความเสื่อมทางจิตใจของคนในสังคม เป็นเพราะการขาดคุณธรรมประจำใจ การขาดคุณธรรมและศีลธรรมนำไปสู่ความเห็นแก่ตัว ความโลภ และความโกรธ การทุจริต คอร์รัปชัน และการเอารัดเอาเปรียบ ที่สำคัญนำไปสู่การล่มสลายของสถาบันทางสังคมซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาทางสังคม เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด และปัญหาความยากจน ซึ่งเป็นรากเหง้าของความขัดแย้งและความรุนแรงในสังคม ดังคำกล่าวที่ว่า “ศีลธรรมไม่กลับมาโลกจะวินาศ” ของท่านพุทธทาสภิกขุ ดังนั้น การแก้ปัญหาที่ถูกต้องที่สุด คือ การทำให้คนในสังคม มีศีลธรรมประจำใจ การปลูกฝังศีลธรรมให้เกิดขึ้นในจิตใจได้ จำเป็นต้องมีปัจจัยอยู่หลายประการข้อสำคัญที่สุด ก็คือ “การมีแบบอย่างที่ดีของสังคม” หมายถึง คุณความดีที่คนไทยทุกคนสมควรนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตได้ทั้งหมด มีอยู่แล้วใน “หลักพุทธธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา” (ธีรยุทธ พึ่งเทียร, 2541) หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นมรดกอันล้ำค่าของมนุษยชาติ มีแนวทางและคำสอนที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างสรรค์สังคมที่สงบสุขได้อย่างยั่งยืน

พระพุทธศาสนาสอนให้ทุกคนเข้าใจถึงธรรมชาติของความทุกข์และสาเหตุของความทุกข์ ซึ่งมักเกิดจากความโลภ ความโกรธ และความหลง หากทุกคนสามารถละวางความปรารถนาอันไม่สิ้นสุดและความเกลียดชังที่ฝังรากลึกได้ ก็จะสามารถปลดปล่อยตนเองจากพันธนาการแห่งความทุกข์ และเปิดทางให้เกิดความสงบสุขภายในจิตใจ พระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่ลึกซึ้งและทรงพลัง ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อเปลี่ยนแปลงและขัดเกลาสังคมได้อย่างมีนัยสำคัญ ประการแรก พระพุทธศาสนาสอนให้ละวางความโลภ ความโกรธ และความหลง ซึ่งเป็นรากเหง้าของความทุกข์และความขัดแย้งในสังคม เมื่อผู้คนสามารถละวางความปรารถนาอันไม่สิ้นสุดและความเกลียดชังที่ฝังรากลึกได้ สามารถสร้างสังคมที่สงบสุขได้ ประการที่สอง พระพุทธศาสนาเน้นย้ำถึงความสำคัญของเมตตากรุณาและการไม่เบียดเบียน เมื่อผู้คนปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเมตตาและความปรารถนาดี ก็จะช่วย

สร้างสภาพแวดล้อมที่อบอุ่นและเอื้ออาทร ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับชุมชนที่สันติสุข และประการที่สาม พระพุทธศาสนาสอนให้มีสติและปัญญา เมื่อผู้คนมีความตระหนักในปัจจุบันและเข้าใจธรรมชาติของความเป็นจริง ก็จะสามารถตัดสินใจได้อย่างชาญฉลาดและมีเหตุผลมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่สังคมที่ยุติธรรมและเท่าเทียมมากขึ้น หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามีศักยภาพที่จะเปลี่ยนแปลงและขัดเกลาสังคมได้อย่างมาก โดยการส่งเสริมความสงบสุข ความเมตตา และปัญญา เมื่อทุกคนสามารถปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเมตตาและความปรารถนาดี จะสร้างสภาพแวดล้อมที่อบอุ่นและเอื้ออาทร ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับชุมชนที่สันติสุข

การสร้างชุมชนสันติสุขด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสามารถทำได้ผ่านกระบวนการ ดังนี้ การศึกษา และการปฏิบัติตาม การนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ การเป็นแบบอย่าง การประเมินและการปรับปรุง กระบวนการเหล่านี้จะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเจริญเติบโตของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในชุมชน และนำไปสู่การสร้างชุมชนสันติสุขที่ยั่งยืน การสร้างชุมชนสันติสุขด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจึงเป็นภารกิจที่ทำหายแต่คุ้มค่าที่จะลงมือทำ หากทุกคนสามารถนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง ทุกคนก็จะสามารถสร้างสังคมที่เปี่ยมด้วยความสงบสุข ความปรองดอง และความเจริญรุ่งเรืองได้อย่างยั่งยืน

ความหมายของการสร้างชุมชนสันติสุข

การสร้างชุมชนสันติสุข หมายถึง การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปราศจากความรุนแรง ความเกลียดชัง และความขัดแย้ง โดยมุ่งเน้นที่การส่งเสริมความเข้าใจ ความเคารพ และความร่วมมือระหว่างสมาชิกในชุมชน มีนักวิชาการหลายท่าน นิยามความหมายการสร้างชุมชนสันติสุข ดังนี้

Johan Galtung นิยามว่า สันติภาพเชิงโครงสร้างเป็นสภาพที่ความรุนแรงทุกประเภท (ทางกายภาพ โครงสร้าง และวัฒนธรรม) ลดลงหรือขจัดออกไป (Galtung, J., 1969)

Amitai Etzioni นิยามว่า ชุมชนสันติสุขเป็นชุมชนที่สมาชิกมีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และมีกลไกการแก้ไขข้อขัดแย้งอย่างสันติ (Etzioni, A., 1993)

วิลาสินี โสภาน นิยามว่า ชุมชนที่มีความแตกต่างหลากหลายเป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมแต่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขโดยไม่มีความขัดแย้ง โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกชุมชนสันติสุข ดังนี้ คือ ต้องเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์ ในขณะเดียวกันก็เคารพความแตกต่างหลากหลายของอัตลักษณ์อื่นที่แตกต่างจากตน ต้องเป็นพื้นที่ที่ผู้คนที่แตกต่างกันหลากหลายมีโอกาส หรือกิจกรรมร่วมกันมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน ต้องเป็นพื้นที่ที่ผู้คนในชุมชนมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจฐานรากที่ช่วยเสริมสร้างรายได้แก่คนในชุมชน ต้องเป็นพื้นที่ที่มีกระบวนการการจัดการความขัดแย้งด้วยแนวทางที่มาจากการตัดสินใจร่วมกันจากคนในชุมชน และต้องเป็นพื้นที่ที่สามารถอยู่ร่วมกันภายใต้ความแตกต่างหลากหลายได้อย่างสันติสุขและสงบสุข (วิลาสินี โสภาน, 2564)

ชนาภา ศรีวิสรณ์ นิยามว่า วิธีการ รูปแบบ ขั้นตอนที่น่าไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคมชุมชน โดยมีการเกื้อหนุน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน ยินดีร่วมกันพัฒนาความเป็นอยู่ให้เจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้น และยังหมายรวมถึงความสัมพันธ์ของสังคมชุมชนในลักษณะที่มีความรักความสามัคคีร่วมกันรักษาความเป็นวิถีวัฒนธรรมของชุมชน มองเห็นประโยชน์ของชุมชนเป็นที่ตั้ง มีความเคารพให้เกียรติถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน ดำรงอาชีพที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนและคงเอกลักษณ์ท้องถิ่นไว้ได้อย่างมีความสุข (ชนาภา ศรีวิสรณ์, 2563)

สรุปว่า การสร้างชุมชนสันติสุข หมายถึง กระบวนการสร้างสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ส่งเสริมสันติภาพ ความสามัคคี และความเป็นอยู่ที่ดีของสมาชิกทุกคนในชุมชน เป็นชุมชนที่มีการเกื้อหนุน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาใช้เป็นแนวทางในการสร้างชุมชนสันติสุข

หลักการทางพระพุทธศาสนาสำหรับการสร้างชุมชนที่สันติสุขนั้นอิงตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งเน้นความไม่รุนแรง ความเมตตา ความสมดุล ความสามัคคี ความรัก และความเข้าใจ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาประกอบด้วย

1. อริยสัจ 4

อริยสัจ 4 มีความหมายว่า สัจจะอย่างอริยะ คือ แท้และแน่นอน เป็นธรรมที่พระพุทธเจ้ายกย่องว่าเป็นยอดธรรม เป็นเสมือนรอยเท้าช้าง คือ ธรรมทั้งหลายรวมลงได้ในธรรมนั้นว่าโดยประเภทแล้วมี 4 ประการ คือ (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

1.1 ทุกข์ คือ สภาพที่ทนได้ยาก ได้แก่ ปัญหาต่าง ๆ ของมนุษย์ สภาพะสิ่งทั้งหลายที่ตกอยู่ภายใต้ความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ไม่อาจให้ความพึงพอใจเต็มอ้อมได้อย่างแท้จริง พร้อมทั้งจะก่อปัญหาขึ้นแก่ผู้ที่ยึดติดถือมั่นในสิ่งใด ๆ ไว้ด้วยกิเลส ดังนั้น บัณฑิตจึงพึงรับรู้ความจริงเกี่ยวกับทุกข์ตามที่มันเป็นอยู่และมองดูรู้จักชีวิต รู้จักโลกตามที่มันเป็น

1.2 สมุทัย คือ สาเหตุแห่งทุกข์ ได้แก่ ความอยากด้วยกิเลส ที่ได้ยึดถือเอาตัวตนเป็นที่ตั้ง โดยอาการที่มิเร่า จะเสพ จะได้ จะเป็น จะไม่เป็น อย่างนั้นอย่างนี้ ทำให้ถูกบีบคั้นด้วยความเร่าร้อน กระวนกระวาย หวงแหน เกลียดชัง หวั่นกลัว เบื่อหน่าย ในรูปใดรูปหนึ่งอยู่ตลอดเวลา ไม่อาจปลอดโปร่งโล่งเบา เป็นอิสระ สดชื่น เบิกบาน ได้อย่างบริสุทธิ์สิ้นเชิง

1.3 นิโรธ คือ ความดับทุกข์ ได้แก่ สภาพที่เข้าถึง เมื่อกำจัดอวิชชา สำรอกตัณหาซึ่งเป็นเหตุสิ้นแล้วทุกข์ที่เป็นผลก็ดับสิ้นไป ไม่ถูกตัณหาย้อมใจหรืออุตุลากไป ไม่ถูกบีบคั้นด้วยความรู้สึกกระวนกระวาย ความเบื่อหน่ายหรือความคับข้องติดขัดอย่างใด ๆ หลุดพ้นเป็นอิสระ ประสบความสุขที่บริสุทธิ์ สงบ ปลอดโปร่งโล่งเบา ผ่องใส เบิกบาน หรือเรียกว่านิพพาน ความไม่มีทุกข์ ซึ่งก็หมายถึง การเข้าใจในสมุทัย ความเข้าใจสาเหตุแห่งทุกข์ ความเศร้าหมองทั้งปวง

1.4 มรรค คือ หนทางแห่งการดับทุกข์ หรือข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์มีองค์ 8 ที่เรียกว่ามัชฌิมาปฏิปทา เป็นทางสายกลาง ดำเนินไปด้วยความพอดีที่จะเข้าถึงนิโรธ โดยไม่ติดข้องหรือเอียงไปหาที่สุดสองอย่าง คือ ความหมกมุ่นในกามสุข และการบีบคั้นทรมานตนเองให้เดือดร้อน เป็นกระบวนการหรือวิธีการพัฒนามนุษย์ไปสู่การมีปัญญา ไม่ต้องอาศัย อวิชชา ตัณหา อุปาทาน ก้าวข้ามการดำเนินชีวิตโดยอาศัยแรงจูงใจจากกิเลสอันเป็นสาเหตุแห่งทุกข์ ไปสู่การอยู่ด้วยปัญญา ดำเนินชีวิตด้วยแรงจูงใจจากความปรารถนาในสิ่งที่ดีงาม ซึ่งพระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ว่า มรรคมีองค์ 8 หรือวิธีการดับทุกข์ทั้งปวงนั้นมีอยู่ 8 ประการ

หลักธรรมนี้จะทำให้เราสามารถวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ และมีขั้นตอนในการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่และชุมชน คือ ขั้นวิเคราะห์ปัญหา ขั้นหาสาเหตุของปัญหา ขั้นกำหนดเป้าหมายในการจัดการปัญหา และขั้นหาวิธีการในการแก้ไขและใช้พุทธสันติวิธีในการจัดการปัญหาในการพัฒนาไปสู่สมดุลเพื่อให้สังคมเกิดสันติสุขต่อไป (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2548)

สรุปว่า อริยสัจ 4 เป็นหลักธรรมที่ช่วยให้เข้าใจธรรมชาติของความทุกข์ สาเหตุของความทุกข์ และหนทางแห่งการดับทุกข์ หลักธรรมนี้สามารถนำมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ปัญหาและวางแผนการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างชุมชนที่สันติสุขและก่อให้เกิดความสมดุล มีประโยชน์ต่อการพัฒนาพื้นที่และชุมชน โดยช่วยให้เข้าใจสาเหตุของปัญหาและหาแนวทางแก้ไขที่ตรงจุด โดยการขจัดสาเหตุแห่งความทุกข์และส่งเสริมการเจริญเติบโตทางจิตใจ นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับหลักพุทธสันติวิธี

2. มรรค 8

อริยมรรคมีองค์ 8 ประกอบด้วย (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

2.1 สัมมาทิฐิ ความรู้ในทุกข์ ความรู้ในทุกขสมุทัย ความรู้ในทุกขนิโรธ ความรู้ในทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา

2.2 สัมมาสังกัปปะ ความดำริในอันออกจากกาม ความดำริในอันไม่พยาบาท ความดำริในอันไม่เบียดเบียน

2.3 สัมมาวาจา ความงดเว้นจากการพูดเท็จ ความงดเว้นจากการพูดส่อเสียด ความงดเว้นจากการพูดหยาบ ความงดเว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ

2.4 สัมมากัมมันตะ ความงดเว้นจากการฆ่าสัตว์ ความงดเว้นจากการ ลักทรัพย์ ความงดเว้นจากการประพฤติดินในกาม

2.5 สัมมาอาชีวะ บุคคลผู้รียสาวกในศาสนา นี้ ละมิจฉาอาชีวะแล้ว เลี้ยงชีวิตอยู่ด้วยสัมมาอาชีวะ

2.6 สัมมาวายามะ ภิกษุในศาสนา นี้ ทำฉันทะให้เกิด พยายาม ปราบกความเพียร ประคองจิตไว้ ทำความเพียรเพื่อป้องกันบาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดขึ้นมิให้เกิดขึ้น ทำฉันทะให้เกิด พยายาม ปราบกความเพียร ประคองจิตไว้ ทำความเพียรเพื่อละบาปอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว ทำฉันทะให้เกิด พยายาม ปราบกความเพียร ประคองจิตไว้ ทำความเพียรเพื่อสร้างกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดขึ้นให้เกิดขึ้น ทำฉันทะให้เกิด พยายาม ปราบกความเพียร ประคองจิตไว้ ทำความเพียรเพื่อความดำรงมั่น ความไม่สับสน ความภิชฌา ความไม่พยุส ความเจริญ ความบริบูรณ์แห่งกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว

2.7 สัมมาสติ ภิกษุในศาสนา นี้ พิจารณาเห็นกายในกายอยู่เนือง ๆ มีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติ กำจัดอภิชฌาและโทมนัสเสียได้ในโลก พิจารณาเห็นเวทนาในเวทนาอยู่เนือง ๆ มีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติ กำจัดอภิชฌาและโทมนัสเสียได้ในโลก พิจารณาเห็นจิตในจิตอยู่เนือง ๆ มีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติ กำจัดอภิชฌาและโทมนัสเสียได้ในโลก พิจารณาเห็นธรรมในธรรมอยู่เนือง ๆ มีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติ กำจัดอภิชฌาและโทมนัสเสียได้ในโลก

2.8 สัมมาสมาธิ ภิกษุในศาสนา นี้ สัจจจากกาม สัจจจากอกุศลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมฌาน ประกอบด้วยวิตก วิจารณ์ และสุขอันเกิดแต่วิเวกอยู่ บรรลุทุติยฌาน อันยังใจให้ผ่องใสเพราะวิตกวิจารณ์สงบ เป็นธรรมเอกผุดขึ้นภายในไม่มีวิตก ไม่มีวิจารณ์ มีแต่ปีติและสุขอันเกิดแก่สมาธิอยู่ เพราะคลายปีติได้อีกด้วย จึงเป็นผู้มีจิตเป็นอุเบกขา มีสติสัมปชัญญะอยู่ และเสวยสุขด้วยนามกายบรรลุตติยฌานซึ่งเป็นฌานที่พระอริยะทั้งหลายกล่าวสรรเสริญผู้ได้บรรลุว่า เป็นผู้ที่มีจิตเป็นอุเบกขา มีสติ อยู่เป็นสุข ดังนี้ อยู่ บรรลุจตุตถฌาน ไม่มีทุกข์ ไม่มีสุข เพราะละสุขและทุกข์ได้ เพราะโสมนัสและโทมนัสดับสนิทในก่อน มีสติบริสุทธิ์เพราะอุเบกขาอยู่

มรรคมีองค์ 8 มีสาระสำคัญที่ควรศึกษา คือ มรรคมีองค์ 8 นั้นหากจะสังเคราะห์เข้าในไตรสิกขา 3 ได้สรุปจากหนังสือพุทธธรรม ชี้ให้เห็นว่า มรรคมีองค์ 8 สามารถจัดแบ่งเพราะลงในไตรสิกขา 3 ได้โดยจัดเป็นกลุ่ม ๆ ตามหน้าที่ของการปฏิบัติ ดังนี้ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2548)

1. กลุ่มอริศีลสิกขา ประกอบด้วย

1.1 สัมมาวาจา การเจรจาชอบ คือ เว้นจากวจีหุจรีต 4

1.2 สัมมากัมมันตะ การงานชอบ คือ เว้นจากกายหุจรีต 3

1.3 สัมมาอาชีวะ การเลี้ยงชีพชอบ คือ เว้นมิฉาอาชีวะทุกอย่าง

2. กลุ่มอริจิตตสิกขา ประกอบด้วย

2.1 สัมมาวายามะ เพียรชอบ คือ ความเพียรในปธาน 4 อย่าง

2.2 สัมมาสติ ระลึกรู้ชอบ คือ ตั้งสติไว้ในสติปัฏฐาน 4

2.3 สัมมาสมาธิ ตั้งใจชอบ คือ ตั้งใจมั่นในฌาน 4

3. กลุ่มอภิปญญาสิกขา ประกอบด้วย

3.1 สัมมาทิฏฐิ เห็นชอบ มีเห็นตามอริยสัจ 4 เป็นต้น ซึ่งมีทั้งระดับโลกียะและโลกุตระ

3.2 สัมมาสังกัปปะ ดำริชอบ คือ ดำริออกจากกาม ดำริไม่พยาบาท ดำริไม่เบียดเบียนด้วยเหตุผลของมรรคดังกล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่าเป็นแนวทางให้เกิดสันติวิธีหรือเกิดสันติภาพแก่ตนเองและสังคมได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการจัดวางความสำคัญทั้งภายนอกและภายในผสมผสานกัน คือ

3.2.1 สันติวิธีภายนอก ส่งเสริมด้วยอภิสีลสิกขา

3.2.2 สันติวิธีภายใน ส่งเสริมด้วยอภิจิตตสิกขา และอภิปญญาสิกขา

ดังนั้น เมื่อนำมรรคมืองค์ 8 ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมแล้วสันติภาพขององค์กรของสังคมนั้น ๆ ย่อมจะสงบสุข ปราศจากการเบียดเบียน หรือทำร้ายซึ่งกันและกัน และยังเป็นการส่งเสริมให้บุคคลมีการกระทำที่ถูกต้องดีงามมีสติที่ระลึกรู้ชอบอยู่เสมอ มีจิตสำนึกในการทำความดีของตนเอง มีความพากเพียรพยายามในวิถีชีวิตที่ต้องรักความยุติธรรม เลี้ยงชีวิตประกอบอาชีพในทางสุจริต เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศอีกด้วยมรรคมืองค์ 8 ดังกล่าวนี้นี้

สรุปว่า มรรคมืองค์ 8 เป็นหนทางแห่งการดับทุกข์ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ประการที่นำไปสู่การพัฒนาทางจิตใจและการกระทำที่ถูกต้อง ส่งเสริมสันติวิธีทั้งภายในและภายนอก โดยเน้นการกระทำที่ถูกต้อง การพัฒนาจิตใจ และการใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหา มรรคมืองค์ 8 จะนำไปสู่สังคมที่สงบสุข ปราศจากการเบียดเบียน และส่งเสริมให้บุคคลมีคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อตนเอง ชุมชน และสังคม

3. สาราณียธรรม 6

สาราณียธรรมปรากฏในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาว่า ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้ารับสั่งเรียกภิกษุทั้งหลาย มาตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย สาราณียธรรม 6 ประการ (ธรรมเป็นเหตุให้ระลึกรู้ถึงกัน) ทำให้เป็นที่รักทำให้เป็นที่เคารพ เป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กัน เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคีกัน เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สาราณียธรรม 6 ประการ ประกอบด้วย

3.1 ตั้งมั่นเมตตากายกรรม ในเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลายทั้งต่อหน้าและลับหลัง สาราณียธรรมเมื่อนี้ ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพเป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กัน เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคีกัน เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

3.2 ตั้งมั่นเมตตาวจีกรรม ในเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลายทั้งต่อหน้าและลับหลัง สาราณียธรรมเมื่อนี้ ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพเป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กัน เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคีกัน เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

3.3 ตั้งมั่นเมตตามโนกรรม ในเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลายทั้งต่อหน้าและลับหลัง สาราณียธรรมเมื่อนี้ ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพเป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กัน เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคีกัน เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

3.4 บริโภคโดยไม่แบ่งแยก ลากทั้งหลายที่ประกอบด้วยธรรม ได้มาโดยธรรม โดยที่สุดแม้เพียงบิณฑบาต บริโภคร่วมกับเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลายผู้มีศีลทั้งต่อหน้าและลับหลัง สาราณียธรรมเมื่อนี้ ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพ เป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กัน เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคีกัน เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

3.5 เป็นผู้มียศไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ต่าง ไม่พร้อย เป็นไท ท่านผู้รู้สรรเสริญไม่ถูกค้นหาและทัญญูครอบงำ เป็นไปเพื่อสมาธิ เสมอกันกับเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลาย ทั้งต่อหน้าและลับหลัง สาราณียธรรมเมื่อนี้ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพ เป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กันเพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคีกัน เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

3.6 เป็นผู้ที่มีทิวทัศน์โดยทิวทัศน์อันประเสริฐ เป็นนิยานิกรรมเพื่อความสันทุกขโดยชอบแก่ผู้ทำตาม เสมอกันกับเพื่อนพรหมจารีทั้งหลายทั้งต่อหน้าและลับหลัง สาราณียธรรมนี้ ทำให้เป็นที่รักทำให้เป็นที่เคารพ เป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กัน เพื่อความไม่วาทกัน เพื่อความสามัคคีกัน เพื่อความเป็นอันเดียวกันภิกษุทั้งหลาย

สาราณียธรรม 6 ประการนี้ ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพเป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กัน เพื่อความไม่วาทกัน เพื่อความสามัคคีกัน เพื่อความเป็นอันเดียวกัน ทิวทัศน์ไกลจากกิเลสที่เป็นข้าศึก เป็นนิยานิกรรมนำบุคคลผู้ทำตามนั้นออกไป เพื่อความสันทุกขโดยชอบ นี่เป็นธรรมชั้นยอดที่ยึดคัมสาราณียธรรม 6 ประการนี้ไว้ ภิกษุทั้งหลาย ยอดอันเป็นส่วนสูงสุดเป็นที่ยึดคัมเรือนยอด แม้นใด ทิวทัศน์ไกลจากกิเลสที่เป็นข้าศึก เป็นนิยานิกรรมนำบุคคลผู้ทำตามนั้นออกไป เพื่อความสันทุกขโดยชอบนี้ก็นั้นเหมือนกัน เป็นธรรมชั้นยอดที่ยึดคัมสาราณียธรรม 6 ประการนี้ไว้ (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

สรุปว่า สาราณียธรรม 6 เป็นหลักธรรมที่ช่วยสร้างความรัก ความเคารพ ความสามัคคี และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในหมู่ผู้คน หลักธรรมนี้ประกอบด้วยภาระกระทำที่เมตตา การบริโภคที่ไม่แบ่งแยก การรักษาศีล การมีทิวทัศน์ที่ถูกต้อง และการปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาค การนำสาราณียธรรม 6 ไปใช้จะช่วยสร้างสังคมที่สงบสุข และมีเมตตา โดยส่งเสริมให้ผู้คนปฏิบัติต่อกันด้วยความเคารพและความเข้าใจ สร้างความสามัคคีและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชุมชนและสังคม

4. อปริหานิยธรรม 7

อปริหานิยธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนา นั้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นธรรมะ ที่พระพุทธเจ้าตรัสสอนเหล่า กษัตริย์ลิจฉวีเป็นหลักธรรมที่ใช้สอนเพื่อการปกครองและป้องกันหมู่คณะเสื่อมถอย สามารถนำไปใช้ได้ทั้งหมู่ชน และผู้บริหารบ้านเมืองและพระภิกษุสงฆ์ ดังนี้ คือ อปริหานิยธรรมสำหรับหมู่ชนและการบริหารบ้านเมืองเป็นหลัก ในการปกครอง โดยปฏิบัติตามหลักการร่วมรับผิดชอบที่จะช่วยป้องกันความเสื่อม นำไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

“หลักการอปริหานิยธรรม” เป็นหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าชี้ให้เห็นว่าเหตุที่ทำให้สังคมของชาววัชชี หรือ หลักการที่ร้อยรัดให้ชาววัชชีสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เพราะหลักการนี้ หมายถึง หลักการที่ทำให้องค์กร หรือสังคมไม่เผชิญหน้ากับความเสื่อม หากกลุ่มคนต่าง ๆ พวกกันประพฤติและปฏิบัติร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เพราะ เป็นหลักการที่จะทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสมัคสมานสามัคคีปรองดองระหว่างกันและกัน สิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึง สามัคคีธรรมในอปริหานิยธรรม ในแง่มุมนี้ของพระองค์มุ่งเน้นที่จะย้ำเตือนทั้งวัตรสการพราหมณ์ และประชาชนใน แคว้นวัชชีให้ตระหนักรู้ถึงคุณค่า และความสำคัญของอปริหานิยธรรมว่าเป็นหลักการที่จะนำไปสู่สันติสุขแก่มนุษย์ และสังคมที่อาศัยอยู่ร่วมกันได้อย่างไร แม้นักคิดบางท่านอาจจะตีความว่า สื่อสารของพระพุทธเจ้า ในลักษณะ ดังกล่าวได้เปิดช่องทางให้วัตรสการพราหมณ์ได้โอกาส และเห็นช่องทางที่จะยึดเมืองวัชชีตามความต้องการของพระ เจ้าอชาตศัตรูก็ตาม แต่หากมองในอีกมุมหนึ่ง จะพบว่า พระพุทธเจ้าพยายามจะสื่อสารให้เห็นถึงความสำคัญของ สามัคคีธรรมตามแนวของ อปริหานิยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระองค์ได้อาศัยตัวอย่างของชาววัชชีที่ปฏิบัติตาม ครรลองของอปริหานิยธรรมให้พระสงฆ์ ซึ่งอยู่ภายใต้การปกครองของพระองค์ได้ปฏิบัติตนตามแนวของ อปริหานิยธรรมเช่นเดียวกันอปริหานิยธรรม จึงหมายถึง ธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม ธรรมที่ทำให้ไม่เสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว มี 7 อย่าง ที่ตรัสสำหรับภิกษุ ภิกษุอปริหานิยธรรม สรุปได้ว่า

4.1 หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์

4.2 เมื่อประชุมก็พร้อมเพรียงกันประชุม เมื่อเลิกประชุมก็พร้อมเพรียงกันเลิก และพร้อมเพรียง ช่วยกันทำกิจที่สงฆ์จะต้องทำ

4.3 ไม่บัญญัติสิ่งที่พระพุทธเจ้าไม่บัญญัติขึ้น ไม่ถอนสิ่งที่พระองค์บัญญัติไว้แล้ว สมาทานศึกษา อยู่ในสิกขาบทตามที่พระองค์ทรงบัญญัติไว้

- 4.4 ภิกษุเหล่าใด เป็นผู้ใหญ่ เป็นประธานในสงฆ์ เคารพนับถือภิกษุเหล่านั้น เชื่อฟังถ้อยคำของท่าน
- 4.5 ไม่ลู่อ่านาจนแก่ความอยากที่เกิดขึ้น
- 4.6 ยินดีในเสนาสนะป่า
- 4.7 ตั้งใจอยู่ว่า เพื่อนภิกษุสามเณรซึ่งเป็นผู้มีศีล ซึ่งยังไม่มาสู่อาวาส ขอให้มาแล้วขอให้อยู่เป็นสุข

(มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

หลักอปริยานิยธรรม 7 ประการ เป็นธรรมที่มีประโยชน์ก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีในชุมชน อีกทั้งการมีส่วนร่วมภายในชุมชน ทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองภายในชุมชน สร้างรายได้กับครอบครัวและภายในชุมชน เกิดความรักใคร่ เคารพซึ่งกันและกัน มีการให้เกียรติกันไม่ว่าศาสนาใด ๆ ก็ตามสามารถอยู่ร่วมกันด้วยความเข้าใจกัน และชุมชนเกิดความสันติสุข (เสฐียรพงษ์ วรรณปก, 2533)

สรุปว่า อปริยานิยธรรม 7 ประการ คือ หลักธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสสอนเพื่อป้องกันความเสื่อมถอยของหมู่คณะ ประกอบด้วย การประชุมพร้อมเพรียง เคารพผู้ใหญ่ ไม่ลู่อ่านาจนความอยาก และยินดีในเสนาสนะ ซึ่งช่วยสร้างความสามัคคีและความเจริญรุ่งเรืองภายในชุมชน โดยเกิดจากรักและความสามัคคีของคนในชุมชน

การสร้างชุมชนสันติสุขด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

การสร้างชุมชนสันติสุขด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หรือใช้หลักพุทธสันติวิธีหรือสันติวิธีเชิงพุทธ หมายถึง วิธี ข้อปฏิบัติ หรือชุดของวิธีอย่างใดอย่างหนึ่งที่พระพุทธเจ้าและเหล่าสาวกของพระองค์ได้ใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการความขัดแย้งอย่างสันติ ความสอดคล้องกันระหว่าง สังคมแห่งสันติ กับพุทธสันติวิธี คือ สังคมแห่งสันติ เป็นสังคมที่ไร้ความรุนแรง หรือปราศจากความรุนแรงทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่สังคมดังกล่าวยังมีความขัดแย้ง และบางครั้ง หรือบางสถานการณ์ความขัดแย้งดังกล่าวได้พัฒนาตนเองไปสู่จุดที่สังคมไร้สันติ หรือปราศจากสันติ จึงมีความจำเป็นต้องใช้วิธีการเชิงสันติเข้าไป จัดการความขัดแย้งโดยไม่ใช้ความรุนแรง หรือปราศจากความรุนแรงทั้งทางตรงและทางอ้อม สันติวิธีอาจจะไม่ใช่วิธีที่ดีที่สุดก็ได้

ประเวศ วะสี นิยามว่า “สันติวิธี” คือ การป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนของสภาพการใช้ความรุนแรงและสงคราม” โดยให้เหตุผลว่า “ในการสงคราม ไม่ว่าในครั้งโบราณหรือในปัจจุบันจะมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงโดยไม่สามารถทำอะไรได้มากนัก สิทธิมนุษยชนเป็นการเคารพในศักดิ์ศรี และคุณค่าความเป็นมนุษย์ทุกคน ต่อเมื่อมนุษย์มีจิตสำนึกในศีลธรรมพื้นฐานนี้จึงจะสามารถสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและยั่งยืนได้ (ประเวศ วะสี, 2545) แต่นักสันติวิธีมีความคิดสอดคล้องกันว่า วิธีที่ดีที่สุดขณะนี้ที่มนุษย์มีอยู่และค้นพบ คือ สันติวิธี หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่ง หากจะมองในมิติของพระพุทธศาสนา ก็คือ วิธีที่ดีที่สุดที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบในการจัดการความขัดแย้ง ก็คือ พุทธสันติวิธี สันติวิธีของพระองค์สามารถเป็นหลักฐานที่สำคัญในการบอกนักสันติวิธีทุกคนที่เห็นตรงกันในประเด็นที่ว่า ข้อสมมติฐานนี้ได้รับการพิสูจน์โดยพระพุทธเจ้าเป็นที่เรียบร้อยแล้ว พุทธสันติวิธีในฐานะเป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิต

แนวคิดสำคัญที่เกี่ยวกับประเด็นนี้ ก็คือ หลักการที่ปรากฏในพระพุทธศาสนา ก็คือ การนำเสนอเรื่องศีล 5 เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขของมนุษย์ในเชิงปัจเจก และป้องกันไม่ให้มนุษย์เชิงปัจเจกไปเบียดเบียน และทำร้ายคนอื่น ๆ ในสังคม ซึ่งหลักการนี้ นอกจะเป็นการให้ชีวิตแก่คนอื่นหรือสัตว์อื่นแล้วยังเป็นการเปิดโอกาสให้ชีวิตตนเองด้วย ฉะนั้น หลักการศีลนี้ ศีลเป็นหลักการพื้นฐานสำหรับการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข จัดได้ว่าเป็นบรรทัดฐานหรือกฎเกณฑ์ทางสังคมที่มนุษย์สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขนอกจากนั้นแล้ว หลักการอื่น ๆ เช่น ทิฐุธรรมมีกัตถประโยชน์ 4 คือ การมองเห็นประโยชน์ในความคิดเห็นที่แตกต่าง ทิศ 6 คือ การพิจารณาผลกระทบในทุกทิศทางก่อนการกระทำ สังคหวัตถุ 4 คือ หลักปฏิบัติเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น และพรหมวิหาร 4 คือ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสุขและความสงบสุขทั้งภายในและภายนอก ถือได้ว่าเป็น

หลักการเชิงรุกและเชิงรับที่มนุษย์สามารถใช้เป็นหลักปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเอง และเข้าไปเกี่ยวข้องกับมนุษย์ด้านอื่น ๆ หรือกลุ่มอื่น ๆ ในสังคม ที่ทำให้นุชนนำไปเป็นคู่มือในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขและเกิดสันติสุขทั้งภายในและภายนอก

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้แนวทางปฏิบัติที่สำคัญสำหรับการสร้างชุมชนสันติสุข ได้แก่

การฝึกสติและสมาธิ การฝึกสติช่วยให้ตระหนักถึงความคิดและอารมณ์ของตนเอง ซึ่งจะช่วยลดความเครียด ความกังวล และความโกรธที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้ง การฝึกสติและสมาธิเป็นหัวใจสำคัญของการสร้างชุมชนสันติสุข ช่วยให้ตระหนักถึงความคิดและอารมณ์ของตนเองในปัจจุบัน โดยไม่ตัดสินหรือวิพากษ์วิจารณ์ เมื่อฝึกสติจะสามารถสังเกตเห็นความคิดและอารมณ์ที่เป็นลบได้อย่างชัดเจนมากขึ้น และปล่อยวางความคิดเหล่านั้นก่อนที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งหรือความรุนแรง

การพัฒนาเมตตาและกรุณา เมตตาและกรุณาเป็นคุณธรรมพื้นฐานสำหรับการสร้างชุมชนที่สงบสุข เมตตา หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุขและปราศจากความทุกข์ ส่วนกรุณา หมายถึง ความปรารถนาที่จะช่วยเหลือผู้อื่นที่กำลังประสบความทุกข์ยาก เมื่อพัฒนาเมตตาและกรุณา จะสามารถเห็นอกเห็นใจผู้อื่นมากขึ้น และลดความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน

การไม่เบียดเบียน หลักการไม่เบียดเบียนเป็นหลักธรรมพื้นฐานของพระพุทธศาสนา ซึ่งกำหนดให้เราละเว้นจากการกระทำใด ๆ ที่อาจก่อให้เกิดความทุกข์หรือความเสียหายต่อผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นทางกาย วาจา หรือใจ เมื่อเราปฏิบัติตามหลักการนี้ จะสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเป็นมิตรสำหรับทุกคน

การสื่อสารอย่างมีเมตตา การสื่อสารอย่างมีเมตตา หมายถึง การพูดและการฟังด้วยความเคารพ ความเข้าใจ และความเห็นอกเห็นใจ เมื่อเราสื่อสารอย่างมีเมตตา จะสามารถหลีกเลี่ยงการใช้คำพูดที่รุนแรงหรือโจมตี ซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้งได้

การให้อภัย การให้อภัยช่วยให้ปล่อยวางความโกรธและความขุ่นเคือง ซึ่งจะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่เป็นสุขและสันติ การให้อภัยเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการสร้างชุมชนสันติสุข เมื่อให้อภัย จะสามารถปล่อยวางความโกรธและความขุ่นเคือง ซึ่งจะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่เป็นสุขและสันติ การให้อภัยไม่ได้หมายความว่า จะยอมรับหรือเห็นด้วยกับการกระทำของผู้อื่น แต่หมายความว่า จะปล่อยวางความรู้สึกเชิงลบที่ตนมีต่อผู้อื่น

การสร้างสามัคคี การสร้างความสามัคคี หมายถึง การทำงานร่วมกันเพื่อเป้าหมายร่วมกัน เมื่อสร้างความสามัคคี จะสามารถลดความแตกแยกและส่งเสริมความร่วมมือ ซึ่งจะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสันติสุขและความเจริญรุ่งเรือง

สรุปว่า แนวทางปฏิบัติที่สำคัญ คือ การฝึกสติและสมาธิช่วยให้ตระหนักถึงความคิดและอารมณ์ของตนเอง ซึ่งจะช่วยลดความเครียด ความกังวล และความโกรธที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้ง การพัฒนาเมตตาและกรุณาช่วยให้เห็นอกเห็นใจผู้อื่นมากขึ้น และลดความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน หลักการไม่เบียดเบียนกำหนดให้ละเว้นจากการกระทำใด ๆ ที่อาจก่อให้เกิดความทุกข์หรือความเสียหายต่อผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นทางกาย วาจา หรือใจ ที่สำคัญ คือ คนในชุมชนต้องสามัคคีกัน การนำหลักธรรมเป็นแนวทางไปใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้สมาชิกในชุมชนสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสันติสุขและความเป็นสุขได้

การสร้างชุมชนสันติสุขด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสามารถทำได้ผ่าน การศึกษาและการปฏิบัติ ส่งเสริมการศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในโรงเรียน ชุมชน และวัด การจัดกิจกรรมปฏิบัติธรรม เช่น การนั่งสมาธิ การเจริญสติ และการวิปัสสนา การนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สนับสนุนให้ผู้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การฝึกความเมตตา การละวางความโลภ และการพัฒนาปัญญา สร้างโครงการและกิจกรรมที่ส่งเสริมการปฏิบัติธรรมในชุมชน การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ สร้างเครือข่ายระหว่างวัด ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ ที่ทำงานเพื่อส่งเสริมหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาร่วมมือกับผู้นำ

ชุมชนและหน่วยงานภาครัฐเพื่อบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้าในนโยบายและโครงการต่าง ๆ รวมทั้งการเป็นแบบอย่าง ผู้นำชุมชนและบุคคลที่มีชื่อเสียงควรเป็นแบบอย่างในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ในชีวิต สร้างสื่อและเนื้อหาที่ส่งเสริมหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและการสร้างชุมชนสันติสุข การประเมินและการปรับปรุง ประเมินผลกระทบของโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ปรับปรุงและพัฒนาโครงการและกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และนำมาใช้แก่คนในชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด กระบวนการเหล่านี้จะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเจริญเติบโตของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในชุมชน และนำไปสู่การสร้างชุมชนสันติสุขที่ยั่งยืน

สรุป

การสร้างชุมชนสันติสุขเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความพยายามและความมุ่งมั่น หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้แนวทางปฏิบัติที่ทรงคุณค่าสำหรับการสร้างชุมชนดังกล่าว โดยเน้นย้ำถึงความสำคัญของสติ เมตตา กรุณา และการไม่เบียดเบียน และใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น 1) อริยสัจ 4 สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ และมีขั้นตอนในการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่และชุมชน คือ ขั้นวิเคราะห์ปัญหา ขั้นหาสาเหตุของปัญหา ขั้นกำหนดเป้าหมายในการจัดการปัญหา และขั้นหาวิธีการในการแก้ไข 2) มรรคมีองค์ 8 ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมแล้วสันติภาพขององค์กรของสังคมนั้น ๆ ย่อมจะสงบสุข ปราศจากการเบียดเบียน หรือทำร้ายซึ่งกันและกัน 3) สาราณียธรรม 6 ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพเป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กัน เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคีกัน เพื่อความเป็นอันเดียวกัน และ 4) อปริหานิยธรรม 7 เป็นธรรมที่มีประโยชน์ก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีในชุมชน อีกทั้งการมีส่วนร่วมภายในชุมชน ทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองภายในชุมชน สร้างรายได้กับครอบครัวและภายในชุมชนเกิดความรักใคร่ เคารพซึ่งกันและกัน เมื่อนำหลักธรรมเหล่านี้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน จะทำให้เกิดการฝึกสติและสมาธิ การพัฒนาเมตตาและกรุณา การไม่เบียดเบียน การสื่อสารอย่างมีเมตตา การให้อภัย และสร้างความสามัคคี สมาชิกในชุมชนสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสันติสุข ความเป็นสุข และความสามัคคีได้โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทาง ผ่านการศึกษาและการปฏิบัติ ส่งเสริมการศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในโรงเรียน ชุมชน และวัด การจัดกิจกรรมปฏิบัติธรรม เช่น การนั่งสมาธิ การเจริญสติ และการวิปัสสนา โดยมีเครือข่ายและความร่วมมือ ระหว่างวัด ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ ที่ทำงานร่วมกับกับผู้นำชุมชนและหน่วยงานภาครัฐเพื่อบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้าในนโยบายและโครงการ ต่าง ๆ โครงการที่สำคัญ คือ โครงการหมู่บ้านศีล 5 เพราะการรักษาศีลเป็นหลักการพื้นฐานสำหรับการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

เอกสารอ้างอิง

- ชนาภา ศรีวิสรณ์. (2563). กระบวนการสร้างสันติสุขสัมพันธ์ตามหลักสันติวิธีเชิงบูรณาการของชุมชนดอยช้าง จังหวัดเชียงราย. ใน ดุษฎีพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธีรยุทธ พึ่งเทียร. (2541). พระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชน. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ประเวศ วะสี. (2545). สันติวิธีกับสิทธิมนุษยชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2548). สู่การศึกษาแนวพุทธ. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2548). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอสอาร์พรินติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด.

- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิลาสินี โสภภาพ. (2564). การสร้างชุมชนสันติสุขภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม : กรณีศึกษาบ้านหน้าทับ อ. ท่าศาลา จ. นครศรีธรรมราชและชุมชนตำบลแม่สะเรียง อ. แม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. ใน รายงานการวิจัย. สถาบันพระปกเกล้า.
- เสฐียรพงษ์ วรรณปก. (2533). อปรีหานิยธรรม 7 หลักธรรมสำหรับการปกครอง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน.
- Etzioni, A. (1993). The Spirit of Community: Rights, Responsibilities, and The Communitarian Agenda. USA: Crown.
- Galtung, J. (1969). Violence, peace, and peace research. Journal of Peace Research, 6(3), 167-191.

การส่งเสริมศักยภาพบุคลากรของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพ ที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา*

THE PROMOTION OF THE PERSONNEL CAPACITY OF THE FUNERAL SERVICES GROUP WHICH RECIVED THE 15th SONGKHLA AWARD

จิรายุ สุวรรณะ^{1*}, พระครูวิรัตธรรมโชติ², เดโช แขน้ำแก้ว³, จักรกฤษ เลิศลับ⁴

Chirayu Suwanna, Phrakhrui Viratdhammachot, Daycho Khaenamkhaew, Chakkrit Loeslap

¹สาขาการพัฒนาลังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Social development branch, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

²คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Faculty of Liberal Arts, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

³คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

⁴คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: jame.35@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการส่งเสริมศักยภาพบุคลากรของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา และ 2) ศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมศักยภาพบุคลากรของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์กับบุคลากรของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา จำนวน 20 คน วิเคราะห์เชิงพรรณนาและการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามกับบุคลากรของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา จำนวน 60 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ผลการวิจัย พบว่า การส่งเสริมศักยภาพบุคลากรของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านสมรรถนะ ด้านทักษะความรู้ความเข้าใจ และด้านการปฏิบัติงาน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบุคลิกภาพมีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.51$) รองลงมา ได้แก่ ด้านสมรรถนะ ($\mu = 4.48$) ด้านการปฏิบัติงาน ($\mu = 4.43$) ส่วนด้านทักษะความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\mu = 4.42$) ตามลำดับ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมศักยภาพบุคลากร พบว่า ภาครัฐควรมีการจัดทำแผนการปฏิบัติงานประจำวันและทบทวนการปฏิบัติงาน ส่งเสริมสนับสนุนโครงการฝึกอบรมผ่านระบบออนไลน์ต่าง ๆ ให้กับเจ้าหน้าที่เพื่อให้เกิดความรู้ความสามารถและอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับงานพิธีการ อีกทั้งผู้บังคับบัญชาต้องคอยสนับสนุนให้การยอมรับในองค์ความรู้ของบุคลากร จัดให้มีการประชุมถอดบทเรียนทุกครั้งหลังจากการปฏิบัติงานเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากการทำงาน เพื่อถ่ายทอดและนำไปใช้กับสถานการณ์จริง เรียนรู้สิ่งใหม่มาปรับใช้ต่อยอดองค์ความรู้หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

* Received April 5, 2024; Revised April 21, 2024; Accepted April 26, 2024

คำสำคัญ: การส่งเสริม, ศักยภาพ, บุคลากร, กลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน

Abstract

The objectives of this research article are 1) To Study the potential promotion of personnel of the Royally Awarded Funeral Ceremony Directorate Group No. 15, Songkhla, and 2) To Study recommendations regarding guidelines for promoting the personnel potential of the Royally Awarded Funeral Ceremony Directorate Group 15 Songkhla. The research is a combined method research. During the qualitative research using interviews with 20 personnel of the Royally Awarded Funeral Ceremony Directorate Group No. 15, Songkhla, descriptive analysis and quantitative research were conducted using questionnaires with personnel of the Royally Awarded Funeral Ceremony Directorate Group. At 15 Songkhla, 60 people analyzed data with ready-made programs. Descriptive statistics were used, including mean (μ) and standard deviation. (๐) Results of the research found that the promotion of personnel potential of the Funeral Ceremony Management Group that received the Royal Award No. 15 Songkhla included personality, competency, skills, knowledge and understanding. And in terms of operations, all 4 aspects were at the highest level ($\mu = 4.46$). Considering each aspect, the highest mean of personality aspect was at 4.51 ($\mu = 4.51$). The highest mean of capacity aspect was at 4.48 ($\mu = 4.48$). The highest mean of performance aspect was at 4.43. ($\mu = 4.43$). The lowest mean of understanding skill aspect was at 4.42 ($\mu = 4.42$). Suggestions regarding the promotion of personnel potential found that the government sector should prepare daily work plans and review work performance. Promote and support training projects through various online systems. for officials to gain knowledge and ability and provide training on ceremonial work In addition, supervisors must encourage acceptance of personnel's knowledge. Arrange a lessons learned meeting after every operation to exchange experiences from work. To convey and apply to real situations Learn new things to apply to expand knowledge or exchange knowledge.

Keywords: The Promotion, The Personnel, Capacity, The Personnel Capacity of The Funeral Services Group Which Received Award

บทนำ

“งานราชการนั้น คือ งานของแผ่นดิน มีผลเกี่ยวเนื่องโดยตรงถึงประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนทุกคน ดังนั้น ข้าราชการผู้ปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดิน จึงต้องทำความเข้าใจถึง ความสำคัญในหน้าที่และความรับผิดชอบของตนให้ถ่องแท้แล้วร่วมกันคิดร่วมกันทำด้วยความอุตสาหะ เสียสละ และด้วยความสุจริตจริงใจ โดยถือประโยชน์ที่จะเกิดจากงานเป็นหลักใหญ่ งานของแผ่นดินทุกส่วน จักได้ดำเนินก้าวหน้าไปพร้อมกัน และสำเร็จประโยชน์ที่ “พึงประสงค์” (พระบรมราโชวาท, 2560) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราโชบายเกี่ยวกับพิธีการศพแก่ข้าราชการ บุคคลผู้ทำคุณประโยชน์และประชาชนที่มีสิทธิ์ตามหลักเกณฑ์ของสำนักพระราชวังที่กำหนดเครื่องประกอบเกียรติยศประกอบศพให้แก่ผู้วายชนม์ ซึ่งเป็นบุคคล ผู้ประกอบคุณงามความดีที่เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ เป็นภารกิจที่สำนักพระราชวังปฏิบัติมาตั้งแต่โบราณกาล โดยมีกรมการศาสนาปฏิบัติ

หน้าที่นิมนต์พระพิธีธรรม เพื่อสวดพระอภิธรรมศพ ซึ่งเป็นการปฏิบัติหน้าที่ปกติของกรมการศาสนา ร่วมกับสำนักพระราชวัง โดยดำเนินการทั่วราชอาณาจักร (กรมการศาสนา, 2551)

รัฐบาลมอบหมายภารกิจให้กระทรวงวัฒนธรรมเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการรับมอบภารกิจพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน และขอให้จัดเจ้าหน้าที่มาทำการศึกษาดูงานและฝึกร่วมปฏิบัติ กับกองพระราชพิธีไปให้รัฐบาลดำเนินการ โดยกระทรวงวัฒนธรรม สำนักพระราชวังจึงมอบภารกิจเกี่ยวกับพิธีการศพให้กระทรวงวัฒนธรรมรับไปดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2562 เป็นต้นไป ในปัจจุบันหน่วยงานมีปัญหา ด้านการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพการทำงานของบุคลากร โดยปัญหานั้นเป็นศักยภาพในการทำงานไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของแต่ละสายงาน จนทำให้เสียเวลางานและงบประมาณของหน่วยงาน ซึ่งการส่งเสริมศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นสิ่งสำคัญอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อที่จะให้บุคลากรในหน่วยงานนำความสามารถของตนเองมาใช้ในการทำงานให้กับหน่วยงานอย่างเต็มความสามารถ ดังนั้น การส่งเสริมศักยภาพบุคลากรเป็นสิ่งสำคัญในการปฏิบัติงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานตามหมายรับสั่งนั้น เนื่องด้วยทรัพยากรบุคคลเป็นหนึ่งในปัจจัยพื้นฐานของการดำเนินงาน บุคลากรในหน่วยงานจึงมีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ ดังนั้น การส่งเสริมศักยภาพบุคคลในองค์การแต่ละแห่งจึงสนใจการส่งเสริมศักยภาพของบุคลากรในการปฏิบัติงานกันมากขึ้น อย่างไรก็ตามการที่องค์การจะมีบุคลากรที่มีความสามารถในการปฏิบัติงานนั้น องค์การจะต้องมีพัฒนา การจัดการด้านบุคลากรโดยส่งเสริมศักยภาพบุคลากรในการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนาจการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา การพัฒนากลุ่มอำนาจการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานจำเป็นต้องพัฒนาใน 4 ด้าน คือ การพัฒนาศักยภาพด้านบุคลิกภาพ ด้านสมรรถนะ ด้านทักษะความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานศพที่ได้รับพระราชทาน และด้านการปฏิบัติงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานเพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้ เต็มกำลังความสามารถเพื่อที่จะช่วยนำองค์การให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ (สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม, 2566)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ที่จะศึกษาการส่งเสริมศักยภาพบุคลากรของกลุ่มอำนาจการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพบุคลากรของกลุ่มอำนาจการพิธีการศพที่ได้รับให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะได้นำแนวทางในการพัฒนาไปใช้ในการปฏิบัติงานของข้าราชการ และเจ้าหน้าที่กลุ่มอำนาจการ พิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา ให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน เพื่อให้งานประสบความสำเร็จมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมศักยภาพบุคลากรของกลุ่มอำนาจการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 15 สงขลา
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมศักยภาพบุคลากรของกลุ่มอำนาจการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีในการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งใช้แบบสัมภาษณ์ และการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม (Survey Research) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ บุคลากรของกลุ่มอำนาจการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา มีวิธีการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบมีจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นหลัก เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่าง จำแนกไว้ 5 กลุ่ม จำนวน 20 คน

2. การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา จำนวน 60 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยไม่คำนึงถึงความน่าจะเป็น (Non - Probability Sampling) และการสุ่มตัวอย่างแบบเลือกกลุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง (Purposive sampling) (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2543)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) ซึ่งแบบสัมภาษณ์ชุดนี้มี 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการส่งเสริมศักยภาพบุคลากรของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา

ส่วนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

2. แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมศักยภาพบุคลากรของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา เป็นคำถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ มี 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านบุคลิกภาพ จำนวน 5 ข้อ 2) ด้านสมรรถนะ จำนวน 5 ข้อ 3) ด้านทักษะความรู้ความเข้าใจ จำนวน 5 ข้อ และ 4) ด้านการปฏิบัติงาน จำนวน 5 ข้อ รวมเป็นจำนวนทั้งหมด 20 ข้อ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามรูปแบบของลิเคอร์ท (Likert's Scale) (บุญชุม ศรีสะอาด, 2556) โดยมีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

คะแนน 5 หมายถึง การส่งเสริมศักยภาพบุคลากรอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง การส่งเสริมศักยภาพบุคลากรอยู่ในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง การส่งเสริมศักยภาพบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง การส่งเสริมศักยภาพบุคลากรอยู่ในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง การส่งเสริมศักยภาพบุคลากรอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การแปลผลข้อมูล อันตรภาคชั้น คือ ค่าที่ได้กำหนดขึ้น เพื่อที่ใช้สำหรับการอธิบายผลของข้อมูล โดยใช้วิธีการคำนวณค่าอันตรภาคชั้น (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557)

$$\begin{aligned} \text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} = 0.8 \end{aligned}$$

แล้วนำมาแปลผล แบ่งคะแนนเป็นช่วง ๆ ดังนี้

ช่วงค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีระดับการส่งเสริมศักยภาพในระดับมากที่สุด

ช่วงค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีระดับการส่งเสริมศักยภาพในระดับมาก

ช่วงค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีระดับการส่งเสริมศักยภาพในระดับปานกลาง

ช่วงค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีระดับการส่งเสริมศักยภาพในระดับน้อย

ช่วงค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีระดับการส่งเสริมศักยภาพในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายเปิด (Open - ended) สอบถามปัญหาและข้อเสนอแนะ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเชิงคุณภาพ

1.1 ขอคำแนะนำจากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อปรึกษาในการร่างแบบสัมภาษณ์ใช้เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

1.3 นำแบบสัมภาษณ์ให้กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเนื้อหาและโครงสร้างของคำถามตลอดจนภาษาที่ใช้เพื่อความเที่ยงตรงและถูกต้อง

1.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการปรับปรุงให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง ด้านโครงสร้างเนื้อหาและภาษาที่ใช้ ให้ความถูกต้องสมบูรณ์ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขให้แบบสอบถามมีความชัดเจน และครอบคลุม ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ให้ความเที่ยงตรงมากขึ้นโดยหาค่าดัชนีความพึงพอใจระหว่างข้อคำถาม ซึ่งค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ในแบบสอบถาม พบว่ามีค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อ

1.5 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการปรับปรุงแล้วไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้เลือกไว้

2. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเชิงปริมาณ

2.1 นำแบบสอบถามให้กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเนื้อหาและโครงสร้าง ของคำถามตลอดจนภาษาที่ใช้เพื่อความเที่ยงตรงและถูกต้อง

2.2 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้ตรวจ ความถูกต้องของเนื้อหา ประกอบด้วย

2.3 หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้ (Try - Out) กับประชากรกลุ่มอำนาจการพิพิธการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 14 พังงา จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธี ของครอนบาค (Cronbach'Alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.969

2.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้วไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับประชากรที่กำหนด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นขั้นตอนรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช เพื่อขออนุญาตเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2 ผู้วิจัยเป็นผู้ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้คำถามที่ถูกร่างขึ้นมาสัมภาษณ์บุคลากรกลุ่มอำนาจการพิพิธการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา

1.3 ผู้วิจัยนำคำตอบและได้บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ไว้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว นำไปวิเคราะห์รวบรวมและเรียบเรียงรายละเอียดต่าง ๆ ให้ความถูกต้อง สละสลวยมากยิ่งขึ้นและนำเสนอ ต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

2.1 ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามและขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช เพื่อลงพื้นที่ขออนุญาตหมาย สถานที่ วัน เวลา และนัดหมายบุคลากรกลุ่มอำนาจการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา

2.2 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปแจกให้กับประชากรก่อนการดำเนิน แจ้งวัตถุประสงค์อธิบายเหตุผลกับบุคลากรของกลุ่มอำนาจการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลาแล้วเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเองแล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ตามที่ต้องการ ได้กลับมา 60 ชุด

2.3 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ คือ รวบรวมคำตอบและข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหา และเรียบเรียงให้มีความสละสลวย รัดกุมเข้าใจง่าย และแยกออกเป็นแต่ละด้านตามลำดับและนำเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

2. เชิงปริมาณ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

2.1 ข้อมูลสถานภาพพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean)

2.2 ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมศักยภาพบุคลากรของกลุ่มอำนาจการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.3 วิเคราะห์ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมศักยภาพบุคลากรของกลุ่มอำนาจการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์เชิงปริมาณ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งใช้สถิติการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าแจกแจงความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางและแปรผลโดยการบรรยาย ดังในตารางที่ 1 ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (n = 60)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	58	96.67
หญิง	2	3.33
LGBTQ	-	-
รวม	60	100.00
อายุ		
ไม่เกิน 30 ปี	18	30.00
31 – 40 ปี	35	58.30
41 – 50 ปี	4	6.70
51 – 60 ปี	3	5.00
รวม	60	100.00

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

(n = 60)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	8	13.30
ปริญญาตรี	48	80.00
ปริญญาโท	4	6.70
สูงกว่าปริญญาโท	-	-
รวม	60	100.00
อาชีพ		
ข้าราชการ	3	5.00
พนักงานราชการ	15	25.00
จ้างเหมาบริการ	42	70.00
รวม	60	100.00
รายได้ต่อเดือน		
ไม่เกิน 15,000 บาท	20	33.00
15,001 - 25,000 บาท	39	65.00
25,001 - 45,000 บาท	1	1.70
45,001 บาทขึ้นไป	-	-
รวม	60	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า จำแนกตามเพศ พบว่า ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 58 ราย คิดเป็นร้อยละ 96.67 ส่วนเพศหญิง จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.33

จำแนกตามอายุ พบว่า ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 31.40 ปี จำนวน 35 ราย เป็นร้อยละ 58.30 รองลงมา คือ อายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.00 อายุ 41 - 50 ปี จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.70 และอายุ 51 - 60 ปี จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.00 ตามลำดับ

จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 48 ราย คิดเป็นร้อยละ 80.00 รองลงมา คือ การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.30 และการศึกษาปริญญาโท จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.70

จำแนกตามอาชีพ พบว่า ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพจ้างเหมาบริการ จำนวน 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.00 รองลงมา คือ อาชีพพนักงานราชการ จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.00 และอาชีพข้าราชการ จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.00

จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ 15,001 - 25,000 บาท จำนวน 39 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.00 รองลงมา คือ รายได้ไม่เกิน 15,000 บาท จำนวน 20 ราย ร้อยละ 33.00 และรายได้ 25,001 - 45,000 บาท จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.70

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการส่งเสริมศักยภาพบุคลากรของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 15 สงขลา รายละเอียด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการส่งเสริมศักยภาพบุคลากรของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา โดยรวมทั้ง 4 ด้าน (n = 60)

การส่งเสริมศักยภาพบุคลากร โดยรวม	ระดับการส่งเสริม		
	μ	σ	แปลผล
1. ด้านบุคลิกภาพ	4.51	0.679	มากที่สุด
2. ด้านสมรรถนะ	4.48	0.746	มากที่สุด
3. ด้านทักษะความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน	4.42	0.707	มากที่สุด
4. ด้านการปฏิบัติงาน	4.43	0.709	มากที่สุด
รวม	4.46	0.710	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการส่งเสริมศักยภาพบุคลากรของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา โดยรวมทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.46$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การส่งเสริมศักยภาพบุคลากรด้านบุคลิกภาพ มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.51$) รองลงมา ได้แก่ ด้านสมรรถนะ ($\mu = 4.48$) ด้านการปฏิบัติงาน ($\mu = 4.43$) ส่วนด้านทักษะความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\mu = 4.42$) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมศักยภาพบุคลากรของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา

จากการรวบรวมข้อมูลภาคสนามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมศักยภาพบุคลากรของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา พบว่า จำแนกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้ 1) ด้านบุคลิกภาพ 2) ด้านสมรรถนะ 3) ด้านทักษะความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานและ 4) ด้านการปฏิบัติงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมศักยภาพบุคลากรของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา ในด้านการส่งเสริมศักยภาพด้านบุคลิกภาพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่เสนอให้มีการจัดทำแผนการฝึกซ้อมของเจ้าหน้าที่ในด้านบุคลิกภาพอย่างสม่ำเสมอ ตามขั้นตอนที่ถูกต้อง มีการตรวจร่างกาย ชุดปฏิบัติงาน และสุขภาพ มีการฝึกระเบียบแถว การออกกำลังกาย และหน่วยงานควร มีการเสริมสร้างและพัฒนาจิตใจให้แก่เจ้าหน้าที่

ประเด็นที่ 2 แนวทางการส่งเสริมศักยภาพบุคลากรของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา ในด้านการส่งเสริมศักยภาพด้านสมรรถนะ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่เสนอให้มีการจัดทำแผนการฝึกซ้อมการปฏิบัติงานประจำวันหรือประจำเดือน พร้อมทั้งฝึกทบทวนการปฏิบัติงานพิธี ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมโครงการฝึกอบรมหลักสูตรต่าง ๆ โครงการยกย่องความรู้เกี่ยวกับพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน มีการประชุมทุกครั้งหลังจากการปฏิบัติงาน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากการทำงาน

ประเด็นที่ 3 แนวทางการส่งเสริมศักยภาพบุคลากรของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา ในด้านการส่งเสริมศักยภาพด้านทักษะความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่เสนอการจัดอบรมให้ความรู้ในด้านกฎระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้แก่เจ้าหน้าที่ ผ่านการเรียนรู้ E - Learning ผ่านคู่มือการปฏิบัติงาน มีการนำความรู้ในการปฏิบัติราชการ กฎระเบียบต่าง ๆ มาปรับใช้โดยการสร้างวินัยต่อตนเองและส่วนรวมไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

มีการกำหนดนโยบายในการปฏิบัติราชการ กำหนดกฎระเบียบผ่านการวางแผน การรับรู้สิทธิการทำงานในงานราชการที่ปฏิบัติ การมีความคิดหรือข้อเสนอแนะร่วมกันในการกำหนดระเบียบ ซึ่งจะก่อให้เกิดความชัดเจน ความซัดแย้งและสามารถสร้างความเข้าใจร่วมกันของบุคลากรในองค์กร

ประเด็นที่ 4 แนวทางการส่งเสริมศักยภาพบุคลากรของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา ในด้านการส่งเสริมศักยภาพด้านการปฏิบัติงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่เสนอให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีเป็นรายเดือน มีการประชุมมอบหมายงาน การปฏิบัติงานทุกครั้งก่อนการปฏิบัติงานจริง แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน ทำความเข้าใจกับน้องงาน เพื่อจะได้ปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการส่งเสริมศักยภาพบุคลากรของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา

ระดับการส่งเสริมศักยภาพบุคลากรของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา โดยรวมทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การส่งเสริมศักยภาพบุคลากรด้านบุคลิกภาพ มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านสมรรถนะ ด้านการปฏิบัติงาน ส่วนด้านทักษะความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิริยาภรณ์ พัฒนา ได้วิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ของกองพระราชพิธีสำนักพระราชวัง พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ของกองพระราชพิธี สำนักพระราชวังด้านความรู้และทักษะในการเรียนรู้ด้านความเข้าใจในการจัดการความรู้และด้านการสนับสนุนของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการถ่ายทอดความรู้และด้านวัฒนธรรมองค์การอยู่ในระดับปานกลาง ด้านความรู้และทักษะในการจัดการความรู้ ได้แก่ การนำความรู้มาใช้ในการปฏิบัติงานการเข้าใจถึงระเบียบและวิธีปฏิบัติในการทำงาน การปฏิบัติงานเป็นไปตามขนบธรรมเนียมประเพณี เมื่อพบข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติงานก็สามารถหาวิธีแก้ไข ได้ทันทั้งที่และความรู้ส่วนใหญ่มีความซับซ้อน ทำให้ยากต่อการเข้าใจ ด้านความเข้าใจในการจัดการความรู้ หากบุคลากรในองค์กรเข้าใจการจัดการความรู้เป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้มากยิ่งขึ้น ช่วยเพิ่มให้การทำงานประสบผลสำเร็จอีกทั้งเป็นส่งเสริมให้หน่วยงานบรรลุเป้าหมาย ด้านการสนับสนุนของผู้บริหารเมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และมีส่วนร่วมในการจัดการความรู้ อีกทั้งสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรเรียนรู้และมีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมมากขึ้น ด้านการถ่ายทอดความรู้ของกองพระราชพิธีสำนักพระราชวังโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางส่งผลต่อการจัดการความรู้ ผู้ถ่ายทอดมีความสามารถในการถ่ายทอด ความรู้ส่วนใหญ่มีความยุ่งยากซับซ้อน ด้านวัฒนธรรมอยู่ในระดับ ปานกลาง สนับสนุนให้มีความคิดเห็นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน มีการประชุมร่วมกันระหว่างหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องเพื่อหาทางแก้ปัญหา มีการจัดเก็บข้อมูลการปฏิบัติงาน (พิริยาภรณ์ พัฒนา, 2555) และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ แมคเคลแลนด์ กล่าวว่า สมรรถนะ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) ความรู้ (knowledge) คือ ความรู้เฉพาะในเรื่องที่ต้องรู้ เป็นความรู้ที่เป็นสาระสำคัญ 2) ทักษะ (skill) คือ สิ่งที่ต้องการให้ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะที่เกิดขึ้นมาจากพื้นฐานทางความรู้ และสามารถปฏิบัติได้อย่างแคล่วคล่องว่องไว 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง คือ เจตคติ ค่านิยม และความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตนหรือสิ่งที่บุคคลเชื่อว่าตนเองเป็น 4) บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล เป็นสิ่งที่อธิบายถึงบุคคลนั้น และ 5) แรงจูงใจ/เจตคติ เป็นแรงจูงใจ หรือแรงขับภายในซึ่งทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมายหรือมุ่งสู่ความสำเร็จ (McClelland, D. C., 2008); (Cronbach, L. J., 1990)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมศักยภาพบุคลากรของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา มีประเด็น ดังนี้

การส่งเสริมศักยภาพด้านบุคลิกภาพ พบว่า มีการจัดทำแผนการฝึกซ้อมของเจ้าหน้าที่ อย่างสม่ำเสมอตามขั้นตอนที่ถูกต้อง มีการตรวจร่างกายและชุดปฏิบัติงาน มีการฝึกระเบียบแถวและการออกกำลังกาย มีการเสริมสร้างและพัฒนาด้านจิตใจให้แก่เจ้าหน้าที่ฝึกสมาธิ ปฏิบัติธรรม เสริมการพัฒนาจิตใจ รวมถึงเป็นการพัฒนาสติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม มีการจัดกิจกรรมสันทนาการ เพื่อให้เกิดความผ่อนคลาย มีแนวทางการปฏิบัติงานในระบบราชการ สร้างจิตสำนึกในการรักษาดี ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ในด้านการส่งเสริมศักยภาพด้านสมรรถนะ พบว่า มีการจัดทำแผนการฝึกซ้อมการปฏิบัติงานประจำวัน หรือประจำเดือน ฝึกทบทวนการปฏิบัติงานที่ดี สนับสนุนกิจกรรมโครงการฝึกอบรม ยกย่องความรู้เกี่ยวกับ พิธีการศพที่ได้รับพระราชทานและประชุมทุกครั้งหลังจากการปฏิบัติงาน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากการทำงานและเน้นย้ำก่อนออกปฏิบัติงาน เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานพิธีการศพให้เกิดความชำนาญ และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้

นอกจากนี้ ด้านการส่งเสริมศักยภาพด้านทักษะความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน พบว่า การจัดอบรมให้ความรู้ในด้านกฎระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้แก่เจ้าหน้าที่ มีการนำความรู้ในการปฏิบัติราชการและกฎระเบียบต่าง ๆ มาปรับใช้อย่างเป็นรูปธรรม ทำงานในงานราชการที่ปฏิบัติตามระเบียบ ขจัดความขัดแย้งและสร้างความเข้าใจร่วมกันของบุคลากร ส่วนด้านการส่งเสริมศักยภาพด้านการปฏิบัติงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน พบว่า มีการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำ การประชุมมอบหมายการปฏิบัติงานทุกครั้งก่อนการปฏิบัติงานจริง แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน จัดทำองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน การเปิดโอกาสให้ทุกคนนำความรู้ความสามารถมาถ่ายทอดหาข้อถกแถลงร่วมกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพรวศ์ พรรณขาม วิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงาน ของบุคลากรสำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร พบว่า รูปแบบและวิธีการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร คือ การใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการทำงาน การสนับสนุนให้บุคลากรได้เข้ารับการฝึกอบรม การสับเปลี่ยนหมุนเวียนการปฏิบัติ หน้าที่ความรับผิดชอบ การมอบหมายให้มีความรับผิดชอบเต็มที่ ตลอดจนการสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากร การพัฒนาบุคลากรเป็นการช่วยให้บุคลากรได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการทำงานควบคู่กันไป โดยการให้ความรู้ การฝึกอบรม หรือการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจทักษะและทัศนคติซึ่งจะช่วยให้บุคลากรนั้น ๆ มีขีดความสามารถในการปฏิบัติงานสูงขึ้น (ไพรวศ์ พรรณขาม, 2562)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การส่งเสริมศักยภาพบุคลากรของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา จะต้องดำเนินการส่งเสริมศักยภาพบุคลากรด้านบุคลิกภาพ ด้านสมรรถนะ ด้านการปฏิบัติงาน และด้านทักษะความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพบุคลากรของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งควรนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาไปใช้ในการปฏิบัติงานของข้าราชการ และเจ้าหน้าที่กลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา ให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน เพื่องานประสบความสำเร็จมากขึ้น และควรศึกษาเพิ่มเติมปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดผลสำเร็จในการส่งเสริมศักยภาพบุคลากรของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย คือ ภาครัฐควรมีการจัดทำแผนการปฏิบัติงานประจำวัน พร้อมฝึกทบทวนการปฏิบัติงาน มีการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมโครงการฝึกอบรมผ่านระบบออนไลน์ต่าง ๆ ให้กับเจ้าหน้าที่ เพื่อให้เกิดความรู้ความสามารถ ในการปฏิบัติงาน มีการจัดบรรยายองค์ความรู้เกี่ยวกับงานพิธีการ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและความสามารถความชำนาญต่อการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งผู้บังคับบัญชา สร้างการสนับสนุนให้

การยอมรับ ในองค์ความรู้ของบุคลากรแต่ละคน จัดให้มีการประชุมทุกครั้งหลังจากการปฏิบัติงาน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากการทำงาน เพื่อถ่ายทอดบอกกล่าวนำไปใช้กับสถานการณ์จริง ควรให้ความรู้เพิ่มเติมและนำสิ่งใหม่มาปรับใช้ต่อยอดองค์ความรู้ใหม่ ๆ มีการจัดอบรมหรือมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานพิธีการอีกด้วย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ภาครัฐควรจัดให้เจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติงานสนับสนุนหน่วยงานต่าง ๆ ในด้านงานพิธีการทางศาสนา งานด้านสถาบันพระมหากษัตริย์ รวมทั้งด้านพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ส่งเสริมให้บุคลากรออกกำลังกาย ส่งเสริมกีฬามารยาทที่เหมาะสม มีจิตใจดี มีจิตอาสา มีคุณธรรมในการใช้ชีวิต มีความรู้เรื่องการปฏิบัติงาน สนับสนุนให้บุคลากรสามารถเป็นพิธีกรที่เกี่ยวข้องกับงานพระราชพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานและสามารถแนะนำผู้อื่นได้ รู้ขั้นตอนทางพระพุทธศาสนา รู้ขั้นตอนพิธีการศพโดยทั่วไปเพื่อเป็นข้อมูลในการปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรวิจัย เรื่อง ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดผลสำเร็จในการส่งเสริมศักยภาพบุคลากรของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา 2) ควรวิจัยเรื่องกิจกรรมที่ส่งเสริมศักยภาพบุคลากรของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา 3) ควรวิจัยเรื่องรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพบุคลากรของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 15 สงขลา

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา. (2551). คู่มือการปฏิบัติศาสนพิธีเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). การศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพมหานคร: วีอินเตอร์พรีนทร์กรุงเทพมหานคร.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2543). พรมแดนความรู้ด้านการวิจัยและสถิติ. ชลบุรี: วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พระบรมราโชวาท. (2560). พระราโชวาทแก่ข้าราชการพลเรือนเนื่องในวันข้าราชการพลเรือน. เรียกใช้เมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.royaloffice.th/royal-guidance>
- พิริยาภรณ์ พัฒนา. (2555). การจัดการความรู้ของกองพระราชพิธี สำนักพระราชวัง. ใน วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พีรวัศ พรธนะ. (2562). การพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม. (2566). กองพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน กลุ่มบุคลากร โครงสร้างอัตรากำลังหน้าที่และอำนาจภารกิจพิธีการ ศพที่ได้รับพระราชทาน. เรียกใช้เมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www2.m-culture.go.th/funeral/main.php?filename=index>
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.
- McClelland, D. C. (2008). Human motivation. Cambridge: University Press.

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน โดยใช้ชุมชนเป็นฐานของอำเภอนาโยง จังหวัดตรัง*

A DEVELOPMENT OF ECO - TOURISM SUSTAINABLE USING THE COMMUNITY AS A BASIS OF NAYONG DISTRICT, TRANG PROVINCE

พระสมุห์สำรวย สุวรรณ (ทองเพ็ญ)*, ดิเรก นุ่นกล้า, พระครูนิติธรรมบัณฑิต (สุริยา สุริโย), ไพรัตน์ ฉิมหาด

Phra SamuSamruai Suwanno (Thongpiang), Direk Noonklum, Phrakhru Nitithambundhit (Suriya Suriyo), Pairat Chimahad

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: 6503204006@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานของอำเภอนาโยง จังหวัดตรัง และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานของอำเภอนาโยง จังหวัดตรัง เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 คน ได้แก่ กลุ่มชาวบ้านในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว กลุ่มผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยว กลุ่มนักวิชาการพัฒนาชุมชน กลุ่มผู้นำท้องถิ่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชน นักวิชาการวัฒนธรรม นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ และการวิจัยเชิงปริมาณ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 375 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานของอำเภอนาโยง จังหวัดตรัง โดยรวม ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก ด้านการจัดการในการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน และด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) และ 2) ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานของอำเภอนาโยง จังหวัดตรัง พบว่า ทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมในการวางแผน มีการจัดการพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้โครงสร้างพื้นฐานที่มีผลกระทบต่ำ การจัดการพื้นที่ทางสังคม นำไปสู่ชุมชนเข้มแข็ง สามารถจัดการท่องเที่ยวชุมชนด้วยตนเองได้

คำสำคัญ: การพัฒนา, การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, ยั่งยืน, ชุมชนเป็นฐาน

Abstract

The objectives of this research are 1) To Study the development of sustainable ecotourism destinations using the community; It is the base of Na Yong District, Trang Province and 2) To Study suggestions and guidelines for developing tourist attractions. Sustainable ecological research using the community as a base in Na Yong District, Trang Province. It is a mixed method research (Mixed

* Received March 30, 2024; Revised April 19, 2024; Accepted April 25, 2024

Methods Research) consisting of qualitative research. Data were collected by interviewing 20 key informants including villagers in tourist destination areas tourist attraction operators community development academics local leaders community enterprises cultural academics Expert in forestry and quantitative research Data were collected by distributing questionnaires to a sample population of 375 people. The sample size was determined using Krejci and Morgan's formula. The results of the research found that 1) Community - based sustainable development of eco - tourism destinations in Na Yong District, Trang Province, including community participation in the development of tourist attractions. Policy and Ecotourism Strategy In providing knowledge and creating awareness Management aspect in taking advantage of Space for sustainability and the potential to be an eco-tourism destination There is a high level of development ($\bar{x} = 3.59$) and 2) Suggestions and guidelines for developing sustainable ecotourism destinations using community as a base. of Na Yong District, Trang Province, found that every sector must participate in planning. There is efficient space management, low - impact infrastructure use. Social space management leads to a strong community You can organize your own community tours.

Keywords: Development, Ecological, Living, Community Based

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงเป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งเป็นการเดินทางท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อม โดยไม่รบกวนสภาพพื้นที่ธรรมชาติ ทั้งนี้ยังก่อให้เกิดความพอใจและเห็นคุณค่าของธรรมชาติ ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมทั้งในอดีตและปัจจุบันในพื้นที่แห่งนั้น รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์และลดผลกระทบทางลบที่จะเกิดขึ้นต่อสภาพพื้นที่ นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความพร้อมให้กับชุมชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวทั้งด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม (Lascurain, C., 1991) ซึ่งจะต้องส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม และอาจรวมไปถึงแหล่งประวัติศาสตร์โบราณคดีและวัฒนธรรมที่ปรากฏในพื้นที่ธรรมชาตินั้นด้วย นอกจากนี้จะได้รับความพึงพอใจแล้ว ยังเป็นการเสริมสร้างจรรยาบรรณด้านสิ่งแวดล้อมเชิงบวก ในขณะที่เดียวกันจะเอื้อประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม มีการมุ่งเน้นที่คุณค่าธรรมชาติที่มีลักษณะเด่นและเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว (ยุวดี นิรัตน์ตระกูล, 2539) ดังนั้น การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีประโยชน์และมีความสำคัญ ดังนี้ 1) สร้างผลกระทบทางลบน้อยที่สุดต่อทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ซึ่งการท่องเที่ยวโดยทั่วไปโดยเฉพาะการท่องเที่ยวที่เน้นปริมาณนักท่องเที่ยวเป็นสาเหตุหลักของการทำลาย แต่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ได้รับการบริหารจัดการอย่างเหมาะสมทั้งการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวการออกแบบกิจกรรมที่สร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ การสร้างความร่วมมือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตลอดจนชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวจะช่วยลดผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นกับทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี 2) ช่วยกระตุ้นการสร้างความรู้ความตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดความยั่งยืนทั้งสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว โดยการให้การศึกษาทั้งนักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่นก่อนการเริ่มการเดินทางท่องเที่ยวผู้นำเที่ยวควรแนะนำจัดให้นักท่องเที่ยวได้เตรียมตัวก่อนการท่องเที่ยวด้วยการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว เช่น ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมและชุมชนท้องถิ่น เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานในการสร้างความเข้าใจสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อการเตรียมความพร้อมก่อนการเดินทางและในการเตรียมตัวก่อนการเดินทางนี้ยังช่วยลดผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นขณะเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่เปราะบางด้วยสิ่งสำคัญใน

การให้คำแนะนำและการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว 3) ช่วยให้เกิดผลประโยชน์ทางการเงินโดยตรงเพื่อการอนุรักษ์ โดยช่วยกระตุ้นเงินทุนสนับสนุนเพื่อการปกป้องสิ่งแวดล้อม การวิจัย และการศึกษาผ่านความหลากหลายของ กลไก เช่น ค่าธรรมเนียมการเข้าชมอุทยาน ค่าภาษีของบริษัท โรงแรม สายการบินตลอดจนภาษีสนามบิน และการบริจาคด้วยความตั้งใจ ระบบของอุทยานแห่งชาติหลายแห่งได้ริเริ่มการสร้างสรรค์เพื่อการปกป้องพื้นที่ การวิจัยกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ เช่น ประเทศแอฟริกามีการส่งเสริมการล่าสัตว์เพื่อการกีฬา และ 4) ช่วยให้เกิด ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่ชุมชนท้องถิ่น จะทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง แหล่งท่องเที่ยวและชุมชน นำไปสู่การเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว เพราะ ทรัพยากรการท่องเที่ยว คือ หัวใจที่สร้างรายได้ตลอดจนความเป็นอยู่ที่ดีให้แก่ชุมชนท้องถิ่น (ไพริน เวชัญญะกุล, 2563)

จากประโยชน์และความสำคัญของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนี้ สอดคล้องกับแผนพลิกโฉม ประเทศไทยหมุดหมายที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน ซึ่งมีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของการพัฒนาระดับหมุดหมาย คือ เป้าหมายที่ 1 การท่องเที่ยวไทยเป็นการท่องเที่ยว คุณภาพสูงที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมและบริการที่มีศักยภาพอื่น ตัวชี้วัดที่ 1.2 อันดับดัชนีขีดความสามารถ ด้านการท่องเที่ยวดีขึ้น โดยมีอันดับรวมไม่สูงกว่าอันดับที่ 25 และจำแนกรายด้าน ได้แก่ ด้านความปลอดภัยและการรักษาความปลอดภัย ไม่สูงกว่าอันดับที่ 50 ด้านความยั่งยืน ด้านสิ่งแวดล้อม ไม่สูงกว่าอันดับที่ 50 ด้านสุขภาพ และสุขอนามัยไม่สูงกว่าอันดับที่ 50 และด้านทรัพยากรทางวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ ไม่สูงกว่าอันดับ ที่ 25 กลยุทธ์การพัฒนาตามกลยุทธ์ที่ 2 คือ การพัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพรองรับนักท่องเที่ยว ทั่วไป กลยุทธ์ย่อยที่ 2.3 สนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชนและการท่องเที่ยวในเมืองรอง โดยให้ความสำคัญกับ การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม ส่งเสริมแนวคิดการสร้างรายได้จากการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม สร้างองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การพัฒนาระบบ และการจัดการ สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นการสร้างฐานให้ชุมชนมีความรักในท้องถิ่นและรักษาวัฒนธรรมของตนเอง ตลอดจนสร้างเครือข่าย และจัดหาเงินทุน เพื่อแบ่งปันชุมชนให้ยกระดับเป็นวิสาหกิจ เพื่อสังคมและสตาร์ทอัพ ซึ่งจะก่อให้เกิดการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.), 2565)

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น เป็นฐานที่สำคัญที่สุดสำหรับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เนื่องจากประชาชนเป็นเจ้าของพื้นที่ ย่อมมีความรู้สึกในการที่จะรัก ห่วงแหน พึ่งพิง และใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ที่มีอยู่ในท้องถิ่น จึงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืนแก่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ โดยชุมชน จะต้องพัฒนาตนเองให้เป็นศูนย์กลาง ซึ่งเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ ให้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนในการดูแลรักษาและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์ ควบคู่ไปกับการเจริญเติบโตของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ เพื่อคงสภาพความอุดมสมบูรณ์ต่อไป

จังหวัดตรัง มีนักท่องเที่ยวเดินทางจากภายในประเทศและเข้ามาจากต่างประเทศจากสถิติในปี พ.ศ. 2565 จำนวน 524,936 คน แบ่งเป็นต่างประเทศ จำนวน 2,514 คน มีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นน่าสนใจ หลายอย่าง ทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อีกทั้งมีประวัติความเป็นมาที่ น่าสนใจ มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายและเป็นที่รู้จักไปทั่วโลก สภาพภูมิประเทศที่สวยงามเอื้อต่อ การท่องเที่ยว จึงมีการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมาโดยตลอด มีการปรับปรุงเส้นทางเพื่อ การคมนาคมที่สะดวก มีการประชาสัมพันธ์ในเชิงธุรกิจการท่องเที่ยวและส่งผลให้เกิดการลงทุนเพื่อธุรกิจการ ท่องเที่ยวอันจะก่อให้เกิดการกระจายรายได้ได้และการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น จากความเป็นมาและความสำคัญ ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน โดยใช้ชุมชนเป็นฐานของ อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง ซึ่งได้ทำการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอนาโยง ประกอบด้วย ถ้ำเขาช้างหาย

แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าสาคุบ้านไสชั้น อุทยานแห่งชาติน่าน้ำลำซาน ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศดังกล่าว ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและชุมชน เพื่อนำไปสู่การได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมอย่างสมดุลมากขึ้น และเพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยมาพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอนาโยง จังหวัดตรัง ให้มีความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานของอำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานของอำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) ตามลักษณะการศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณที่มีเนื้อหาตรงและสอดคล้องกับผลการวิจัยชัดเจนมากขึ้น สำหรับวิธีการวิจัย ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการแจกแบบสอบถาม (Survey Research) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองไปยังประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย กลุ่มชาวบ้านในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวกลุ่มนักพัฒนาชุมชน กลุ่มผู้นำท้องถิ่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเจ้าหน้าที่บริการนักท่องเที่ยว นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ และนักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ รวมจำนวน 20 คน มีดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	จำนวน
1. กลุ่มชาวบ้านในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว	6 คน
2. กลุ่มผู้นำท้องถิ่น	6 คน
3. กลุ่มนักพัฒนาชุมชน	2 คน
4. กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	2 คน
5. กลุ่มเจ้าหน้าที่บริการนักท่องเที่ยว	2 คน
6. นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ	1 คน
7. นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ	1 คน
รวมทั้งสิ้น	20 คน

3. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในอำเภอนาโยง จำนวน 375 คน โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) สามารถแสดงได้ ดังนี้

$$n = \frac{38,851}{1 + (38,851) \times 0.05 \times 0.05}$$

$$n = 375.34946895985 = 375$$

4. แบบสัมภาษณ์ (Interview) การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured interview) โดยผู้วิจัยมีแบบสัมภาษณ์ซึ่งมีข้อคำถามโดยละเอียดตามที่ได้จัดเตรียมไว้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

4.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ตรงและถูกต้องแล้ว

4.2 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างยั่งยืนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานของอำเภอนาโยง จังหวัดตรัง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในตัวแปรตามด้านเนื้อหาของการวิจัยที่กำหนดไว้ ซึ่งแบบสัมภาษณ์ชุดนี้มี 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 แนวคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างยั่งยืนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานของอำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

4.3 ขอคำแนะนำจากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อปรึกษาในการร่างแบบสัมภาษณ์ใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

4.4 สร้างแบบสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บ รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

4.5 นำแบบสัมภาษณ์ให้กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเนื้อหาและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้เพื่อความเที่ยงตรงและถูกต้อง

4.6 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการปรับปรุงให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้ตรวจสอบความถูกต้อง ของเนื้อหา ประกอบด้วย

4.6.1 ผศ.ดร.ไพรัตน์ ฉิมหาด ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช, ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

4.6.2 พระครูวิจิตรธรรมโชติ, ดร. อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

4.6.3 พระมหาธีระยุท จิตตปุณฺณ, ดร. ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดตันตยาภิรมย์ พระอารามหลวง อำเภอมะนัง จังหวัดตรัง

4.7 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้วไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้เลือกไว้

5. แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบของการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานของอำเภอนาโยง จังหวัดตรัง เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานของอำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

5.1 การสร้างแบบสอบถาม

5.1.1 ผู้วิจัยศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามที่สมบูรณ์

5.1.2 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานของอำเภอนาโยง จังหวัดตรัง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ ตามกรอบของการวิจัยเพื่อให้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้

5.1.3 นำแบบสอบถามให้กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเนื้อหาและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้เพื่อความเที่ยงตรงและถูกต้อง

5.1.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้ตรวจความถูกต้องของเนื้อหา ประกอบด้วย

ผศ.ดร.ไพรัตน์ ฉิมหาต ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช, ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

พระครูวิจิตรธรรมโชติ, ดร. อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

พระมหาธีระยุทธ จิตตปัญโญ, ดร. ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดตันตยาภิรมย์ พระอารามหลวง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง

5.1.5 หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้ (Try-Out) กับประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ตำบลน้ำผุด อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยมีลักษณะใกล้เคียงกับกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbact'Alpha coefficient) ได้ค่า IOC = 1.00 และได้ค่าความเชื่อมั่น 0.97

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

6.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นขั้นตอนรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

6.1.1 ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช เพื่อขออนุญาตเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

6.1.2 ผู้วิจัยเป็นผู้ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้คำถามที่ถูกสร้างขึ้นมาสัมภาษณ์กลุ่มชาวบ้านในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว กลุ่มนักพัฒนาชุมชน กลุ่มผู้นำท้องถิ่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเจ้าหน้าที่บริการนักท่องเที่ยว นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ และนักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ

6.1.3 ผู้วิจัยนำคำตอบและได้บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ไว้แล้ว นำไปวิเคราะห์รวบรวมและเรียบเรียงรายละเอียดต่าง ๆ ให้ความถูกต้อง สละสลวยมากยิ่งขึ้นและนำเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

6.2 ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามและขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช เพื่อลงพื้นที่ขออนุญาตหมาย สถานที่ วัน เวลา และนัดหมายกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

6.3 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างก่อนการดำเนินการสนทนาสร้างความคุ้นเคยแจ้งวัตถุประสงค์ อธิบายเหตุผลกับผู้ให้ข้อมูลแล้วเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเองแล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ตามที่ต้องการ

6.4 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปมาวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่และร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยาย

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายของเบสท์ (Best) ดังนี้

5 หมายถึง มีระดับการพัฒนา มากที่สุด

4 หมายถึง มีระดับการพัฒนา มาก

3 หมายถึง มีระดับการพัฒนา ปานกลาง

2 หมายถึง มีระดับการพัฒนา น้อย

1 หมายถึง มีระดับการพัฒนา น้อยที่สุด

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ คือ รวบรวมคำตอบและข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหาและเรียบเรียงให้มีความสละสลวย รัดกุมเข้าใจง่าย และแยกออกเป็นแต่ละด้านตามลำดับ

7.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม คือ รวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัย นำมาจัดระบบตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปค่าสถิติพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ในข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลพื้นฐาน ซึ่ง ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ นำมาเรียบเรียงเนื้อหาให้มีความสละสลวย รัดกุมเข้าใจได้ง่าย และแยกออกไปเป็นแต่ละด้านตามวัตถุประสงค์

ผลการวิจัย

1. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานของอำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

1.1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 57.60 มีอายุ 51 ปี ขึ้นไป จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 24.80 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 35.47 มีอาชีพเกษตรกรกรรม จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 42.13 มีรายได้ 5,000 - 10,000 บาท/เดือน จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 32.80

1.2 ระดับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานของอำเภอนาโยง จังหวัดตรัง โดยรวมมีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีระดับการพัฒนามากที่สุด ($\bar{X} = 3.67$) รองลงมา ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ($\bar{X} = 3.62$) ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก ($\bar{X} = 3.61$) และด้านการจัดการในการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ($\bar{X} = 3.55$) ส่วนด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีระดับพัฒนาน้อยสุด ($\bar{X} = 3.52$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (n = 375)

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างยั่งยืนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	ระดับการพัฒนา		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.62	0.03	มาก
2. ด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.52	0.02	มาก
3. ด้านการจัดการในการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน	3.55	0.01	มาก
4. ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก	3.61	0.03	มาก
5. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	3.67	0.06	มาก
รวม	3.59	0.02	มาก

2. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานของอำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

2.1 ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ได้แก่ ต้องมีแนวทางและนโยบายที่ชัดเจน เพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ ภาครัฐบาล ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคสังคม ภาคศาสนา และภาคสื่อมวลชน รวมถึงชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาประชุมหารือแนวทางการพัฒนานโยบายและกลยุทธ์เพื่อเป้าหมายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ของชุมชนในการสร้างมูลค่าเพิ่มร่วมกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรสังคม ทรัพยากรวัฒนธรรม ลดการบริโภคที่มากเกินไป เพื่อเป็นการอนุรักษ์และสร้างความยั่งยืนให้กับ ทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นให้อยู่กับคนรุ่นหลังสืบไป

2.2 ด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นจะต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน ซึ่งสามารถทำได้โดยการปรึกษาหารือกับผู้นำชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตลอดจนทำงานร่วมกับองค์กรท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน โดยใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น ระบบนิเวศน์ป่าสาคุ รวมถึงการแสดงความเคารพต่อ วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น นอกจากการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนแล้ว วัฒนธรรมท้องถิ่นยังสามารถ เป็นจุดขายได้อีกด้วย

2.3 ด้านการจัดการในการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ได้แก่ จะต้องมีการจัดการพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนโดยใช้ชุมชนเป็น พื้นฐาน ด้วยการใช้แนวทางปฏิบัติในการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน การใช้โครงสร้างพื้นฐานที่มีผลกระทบต่ำ และการจัดการพื้นที่ทางสังคม ได้แก่ มีจุดเช็คคอินสำหรับถ้ำรูป มีบริการอินเทอร์เน็ตตามจุดต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมพัฒนาที่ดิน กรมป่าไม้ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา ฯลฯ จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมถึงการเสริมทักษะขององค์ความรู้ทางด้านภาษาต่างประเทศให้มัคคุเทศก์ในชุมชน จึงมีความเป็นไปได้ที่จะสร้างจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็น ประโยชน์ต่อทั้งสิ่งแวดล้อมและชุมชนท้องถิ่น

2.4 ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก ได้แก่

2.4.1 การสร้างการรับรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นสิ่ง สำคัญที่ต้องทำก่อน เพื่อสร้างจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อม สามารถทำได้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดอบรม การจัด นิทรรศการ การจัดเวทีเสวนา เป็นต้น

2.4.2 การสนับสนุนการศึกษาและการอบรม เป็นการเสริมสร้างองค์ความรู้ให้กับชุมชน เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

2.4.3 การสร้างจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อม ต้องมีการจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับการอนุรักษ์ และการปรับปรุงสภาพแวดล้อม เพื่อสร้างความตระหนักรู้และจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อมให้กับคนในชุมชนและ นักท่องเที่ยว

2.4.4 การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นการอบรมที่ให้ความรู้และประสบการณ์จริงแก่ ผู้เข้าร่วมอบรม เนื้อหาของการฝึกอบรมครอบคลุมถึงความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับ การอนุรักษ์และการปรับปรุงสภาพแวดล้อม เช่น การปลูกต้นไม้ การกำจัดขยะ การลดการใช้พลังงาน เป็นต้น

2.4.5 การจัดนิทรรศการ เป็นการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในรูปแบบที่น่าสนใจและเข้าใจง่าย นิทรรศการสามารถจัดแสดงได้ทั้งในชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2.4.6 การจัดเวทีเสวนา เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เวทีเสวนาสามารถจัดขึ้นได้ทั้งในระดับชุมชนและระดับท้องถิ่น

2.5 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่

2.5.1 หน่วยงานด้านการท่องเที่ยว ควรเข้ามาระดมความคิดเห็นภายในชุมชนที่ดำเนินการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการหาแนวทางพัฒนารวมไปถึงการปฏิบัติร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานรัฐ ชุมชน และผู้ประกอบการ เพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2.5.2 จะต้องมีการดำเนินการเพื่อให้ภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมและนำไปสู่ชุมชนเข้มแข็งจัดการท่องเที่ยวชุมชนด้วยตนเองได้ ด้วยการนำทุนชุมชนองค์ความรู้ที่สร้างขึ้น โดยชุมชนเป็นเครื่องมือ โดยองค์กรท้องถิ่นมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุน

2.5.3 จะต้องมีการประชุมกลุ่ม เพื่อขยายให้ชุมชนได้รับทราบข้อมูล เพื่อชี้ให้เห็นคุณค่าของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ทั้งตรงและทางอ้อม พร้อมทั้งมีการเปิดอบรมให้ความรู้ทุก ๆ ส่วนให้แก่ผู้ที่ต้องการและสมัครใจ

2.5.4 ควรมีการเปิดรับสมาชิกในชุมชนเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้กลุ่มการท่องเที่ยวจะได้มีสมาชิกใหม่ ๆ เข้ามาร่วมการทำงาน โดยเฉพาะชาวบ้านในพื้นที่ ซึ่งเป็นเยาวชนคนรุ่นใหม่ อีกทั้งยังได้ปลูกจิตสำนึกให้รักบ้านเกิดของตนเอง

2.5.5 ควรให้มีการเพิ่มคนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เข้ามามีส่วนร่วมในการให้บริการ และเป็นผู้สนับสนุนหลักในการทำกิจกรรมร่วมกับหน่วยงาน ภาคีเครือข่าย เพื่อเป็นการบริการนักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง

2.5.6 ควรมีการประชุมชี้แจงให้ประชาชน หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมวางแผนการบริการนักท่องเที่ยว โดยเชิญหน่วยงานที่มีความรู้ ความสามารถเป็นเจ้าภาพ และผู้สนับสนุน เช่น การจัดอบรมเสริมทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศแก่คนในชุมชน การจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอหนองไผ่

2.5.7 ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ได้มาตรฐาน สามารถต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการได้ตลอดทั้งปี และมีการประชาสัมพันธ์ให้มาเยี่ยมชมชุมชน โดยนำเสนอวิถีชาวบ้าน การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการดำรงชีวิตของคนในชุมชน มีการนำผลิตภัณฑ์อาหารในชุมชนมาจำหน่ายเพื่อเป็นสร้างรายได้หมุนเวียนในชุมชน

อภิปรายผล

1. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานของอำเภอหนองไผ่ จังหวัดตรัง โดยรวม มีการพัฒนาอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีระดับการพัฒนาสูงสุด รองลงมา ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก และด้านการจัดการในการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ส่วนด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีระดับการพัฒนาน้อยสุด ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานของอำเภอหนองไผ่ จังหวัดตรัง

2.1 ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ชัดเจน โดยกำหนดเป้าหมาย แนวทางการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยว การบริหารจัดการ และงบประมาณ เป็นต้น เพื่อให้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ ภาสกร จวนสง่า ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การประเมินศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม กรณีศึกษา ชุมชนบ้านท่าลั้ง จังหวัดอุบลราชธานี และชุมชนบ้านท่าวัด จังหวัดสกลนคร” ซึ่งให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า หน่วยงานภาครัฐระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ต้องมีการกำหนดแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจนและสอดคล้องกัน โดยได้นำเสนอแนวทางไว้ 2 แนวทาง คือ แนวทางที่หนึ่ง ระดับชุมชน ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชน เอกชน และผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เปิดเวทีสาธารณะให้ชุมชนกำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่ โดยมีหน่วยงานภาครัฐสนับสนุนในการวางแผนทั้งในด้านพื้นที่ ศักยภาพ และการเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นและการทำงานเชิงรุกของภาครัฐ แนวทางที่สอง ระดับภูมิภาค ภูมิภาค ควรมีศึกษาและส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มีการเชื่อมโยงกันเป็น

เส้นทางการท่องเที่ยวโดยใช้จุดเชื่อมต่อในมิติของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีเรื่องราว (Story) หรือวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นเพื่อให้เกิดจุดท่องเที่ยวในระดับภูมิภาค ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการตามแนวทางที่ชุมชนได้เสนอแนะ โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกขั้นตอนของการพัฒนา เพื่อให้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (ภาสกร จวนสา, 2565)

2.2 ด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรนำวัฒนธรรมที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิต ฯลฯ โดยเน้นการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่หลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิต ฯลฯ ควบคู่ไปกับการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และความสามารถ เพื่อให้ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ ราชินี อธิชัยกุล และรชพร จันทรสว่าง ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนามาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประเทศไทย” โดยทำการประเมินค่ามาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติทั้ง 6 แห่ง อยู่ในระดับมาตรฐานดีมาก คือ มีค่าคะแนนระหว่าง 71 - 80 คะแนน ทั้งนี้ จากเงื่อนไขการประเมินของผู้จัดการแหล่งท่องเที่ยวและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในท้องถิ่น อุทยานแห่งชาติของไทยมีทรัพยากรทางธรรมชาติซึ่งเป็นจุดดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ พบว่า ด้านศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีความโดดเด่นทางธรรมชาติ มีความหลากหลายของป่าไม้ และสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน เช่น ลักษณะภูมิอากาศที่หนาวเย็นสบายตลอดปี และการเป็นแหล่งธรรมชาติที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชุมชน การรับรองเป็นแหล่งมรดกโลกด้านธรรมชาติจากองค์การ UNESCO ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากมีทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลายและอุดมสมบูรณ์ ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องควรเน้นการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่หลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ควบคู่ไปกับการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และความสามารถ เพื่อให้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (ราชินี อธิชัยกุล และรชพร จันทรสว่าง, 2560)

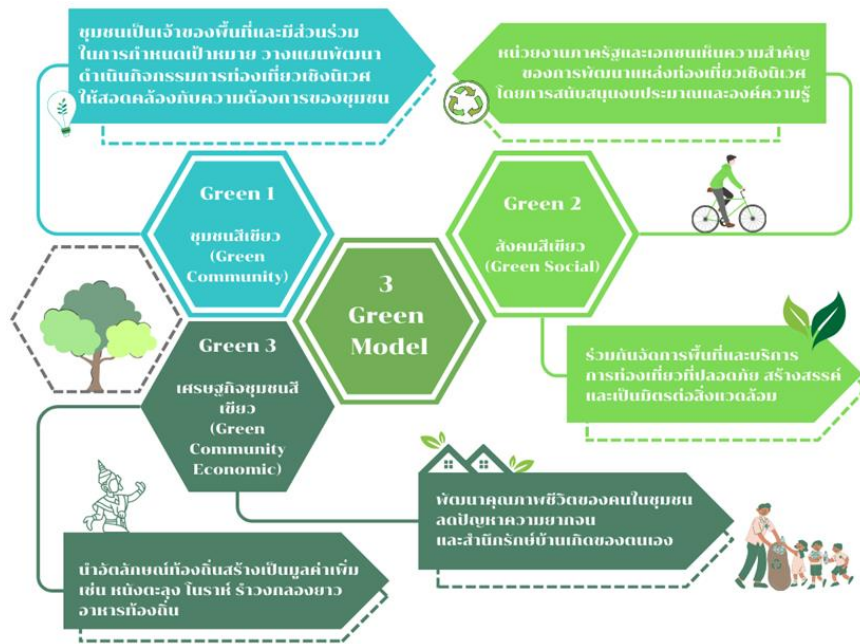
2.3 ด้านการจัดการในการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยให้ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะแก่ชุมชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม ฯลฯ (อัจฉราพรรณ ตั้งจตุรโสภณ และคณะ, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับ อุษณีย์ วัชรไพศาลกุล ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่คุ้งบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ” ซึ่งประเด็นที่เป็นโอกาส (Opportunities) ของการสร้างมูลค่าเพิ่มของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ คุ้งบางกะเจ้ามีสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญหลายแห่ง รวมถึงมีที่พักและรีสอร์ทที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นตามพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มุ่งเน้นเรื่องความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่หลากหลายที่ทั้งให้ความรู้และความสนุกสนานเพลิดเพลิน นอกจากนี้ยังสามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายทั้งการเดินทางทั้งทางบกและทางน้ำ (อุษณีย์ วัชรไพศาลกุล, 2563)

2.4 ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก สร้างการรับรู้และจิตสำนึก โดยให้ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะแก่ชุมชน รวมถึงนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน เพื่อให้ชุมชนและนักท่องเที่ยวมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ ราชินี อิลิซียกุล และรชพร จันทรสว่าง ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนามาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประเทศ ไทย” โดยให้ข้อเสนอแนะและแนวทางในด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกไว้ว่า มีการจัดศูนย์บริการที่ให้ข้อมูลนักท่องเที่ยวและมีการจัดการสื่อความหมาย โดยเน้นกิจกรรมส่งเสริมการสร้างจิตสำนึก ซึ่งอุทยานแห่งชาติเกือบทุกแห่งดำเนินการอยู่แล้ว เช่น โครงการขยะคืนถิ่น และการส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่หรือชาวบ้านในท้องถิ่นทำหน้าที่เป็นผู้นำเที่ยว เป็นต้น ดังนั้น การให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกแก่ชุมชน นักท่องเที่ยว โดยให้ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการท่องเที่ยวให้เหมาะสม (ราชินี อิลิซียกุล และรชพร จันทรสว่าง, 2560)

2.5 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ต้องสร้างกลไกและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยกำหนดแนวทางและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในทุกขั้นตอนของการพัฒนา พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนศักยภาพของชุมชน โดยให้ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะแก่ชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน เพื่อให้ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงแตกต่างจาก พยุงพร ศรีจันทร์ทวงษ์ ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมภูตโป่งบ้านบุงกุ่ม ตำบลนาหอ อำเภอเด่นชัย จังหวัดเลย พบว่า ปัญหาของการมีส่วนร่วมของชุมชน เนื่องจากคณะทำงานยังไม่เข้มแข็ง ไม่ชัดเจนในบทบาทหน้าที่ เนื่องจากการจัดการท่องเที่ยวจัดขึ้นในช่วงฤดูหนาวเป็นช่วงเวลาสั้น ๆ ไม่ต่อเนื่อง จึงไม่สามารถนำมาเป็นรายได้หลัก ดังนั้น ผู้จัดการท่องเที่ยวบางส่วนให้ความสำคัญกับอาชีพหลัก จึงไม่มีเวลาที่จะจัดประชุมหาแนวทางการพัฒนาร่วมกันการแก้ปัญหาจึงเป็นภาระของคนทำงานไม่กี่คน จึงมีปัญหาในการหาบุคคลที่จะทำหน้าที่ผู้ติดต่อประสานงาน มีเหตุผลที่ไม่เพียงพอ เพราะไปทำงานต่างจังหวัด และยังไม่สามารถเป็นมืออาชีพได้ จึงได้เสนอแนะว่า ชุมชนจะต้องขับเคลื่อนด้วยตนเอง เรียนรู้การแก้ปัญหาและดำเนินการด้วยตนเองเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกภาคส่วน (พยุงพร ศรีจันทร์ทวงษ์, 2563); (พัชรินทร์ จึงประวดี, 2560)

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานของอำเภอนาโยง จังหวัดตรัง” ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้จากการวิจัย คือ 3 Green ซึ่งเป็นกระบวนการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ปลอดภัย และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มี 3 ระดับ ดังนี้

ภาพที่ 1 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

1. ระดับชุมชนสีเขียว (Green Community) ได้แก่ ชุมชนเป็นเจ้าของพื้นที่และมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีกระบวนการ คือ การกำหนดเป้าหมายการวางแผนการพัฒนาการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว การขอสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและนโยบายของทางรัฐบาล รวมทั้งการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

2. ระดับสังคมสีเขียว (Green Social) ได้แก่ การที่หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ได้เห็นความสำคัญของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการสนับสนุนงบประมาณและองค์ความรู้เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและทักษะที่จำเป็นสำหรับคนในชุมชนซึ่งอยู่ในพื้นที่ได้บริหารจัดการ พร้อมทั้งสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ซึ่งคำนึงถึงการจัดการพื้นที่และการบริการการท่องเที่ยวที่ปลอดภัย สร้างสรรค์ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

3. ระดับเศรษฐกิจชุมชนสีเขียว (Green Community Economic) ได้แก่ การสร้างรายได้ที่เกิดจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้หมุนเวียนภายในชุมชน โดยการนำอัตลักษณ์มาสร้างเป็นมูลค่าเพิ่ม เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การแสดงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น (โนรา หนังตะลุง ร้างกลองยาว) อาหารท้องถิ่น วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นการบริการและต้อนรับนักท่องเที่ยวให้เข้าถึงความเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง รวมทั้งคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนมีความสุข ลดปัญหาความยากจน และสำนึกรักษ์ท้องถิ่นของตนเอง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก ด้านการจัดการในการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน และด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการกันเอง เพื่อให้รายได้หมุนเวียนในชุมชน รักษาทรัพยากรธรรมชาติให้อยู่คู่กับชุมชน ลดปัญหาความยากจน ทำให้เกิดจิตสำนึกรักความเป็นท้องถิ่นของตนเอง บทบาทที่

สำคัญ คือ การมีส่วนร่วมในการออกแบบ วางแผน และดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยภาครัฐควรสนับสนุนให้ชุมชนมีศักยภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เช่น การให้ความรู้ การฝึกอบรม และการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้มาตรฐานปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ต้องนำระบบดิจิทัลที่ทันสมัยมาเก็บรวบรวมข้อมูลในท้องถิ่น สามารถค้นคว้าและเข้าถึงข้อมูลที่เป็นปัจจุบันได้ โดยการบูรณาการความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ 1) ทำการศึกษาศักยภาพของชุมชนและพื้นที่ก่อนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยใช้ชุมชนเป็นฐานนั้น ควรมีการศึกษาศักยภาพของชุมชนและพื้นที่อย่างรอบด้านโดยพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมที่มีอยู่ ความเข้มแข็งของชุมชน ความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นต้น การศึกษาศักยภาพจะช่วยให้ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถวางแผนการพัฒนาได้อย่างเหมาะสม

2) สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างเต็มรูปแบบตั้งแต่เริ่มต้น โดยชุมชนควรมีส่วนร่วมในการออกแบบ วางแผน และดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยว ชุมชนควรตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมของตนเอง และร่วมกันอนุรักษ์ให้คงอยู่ชุมชนต่อไป 3) พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และสัมผัสวิถีชีวิตท้องถิ่นอย่างแท้จริง กิจกรรมการท่องเที่ยวควรหลากหลายและน่าสนใจเหมาะสมกับศักยภาพของชุมชนและสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว 4) การพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านการท่องเที่ยว ชุมชนควรได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว เช่น การให้ความรู้และฝึกอบรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยว การส่งเสริมให้ชุมชนมีองค์ความรู้และทักษะที่จำเป็นในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว การพัฒนาระบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ 5) การสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยภาครัฐควรทำหน้าที่ในการกำกับดูแล ภาคเอกชนควรสนับสนุนด้านทุนและเทคโนโลยี และชุมชนควรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

- พยุพพร ศรีจันทร์. (2563). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม ภูเตาโป่งบ้านปุงกุ่ม ตำบลนาหอ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย. วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 15(51), 33-43.
- พัชรินทร์ จีประวัตติ. (2560). ความต้องการของชุมชนในการพัฒนาศักยภาพเพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษาตลาดคลองสวนร้อยปี อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ. วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย, 12(1), 36-49.
- ไพริน เวชัญญะกุล. (2563). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. วารสารการพัฒนาท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน, 2(1), 51-63.
- ภาสกร จวนสง. (2565). การประเมินศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม กรณีศึกษาชุมชนบ้านท่าล่าง จังหวัดอุบลราชธานี และชุมชนบ้านท่าวัด จังหวัดสกลนคร. วารสารบัณฑิตวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 9(1), 353-374.
- ยุวดี นิรัตน์ตระกูล. (2539). การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. ขอนแก่น: ศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ราณี อิศัยกุล และรชพร จันทรสว่าง. (2560). การพัฒนามาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประเทศไทย. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 11(ฉบับพิเศษ), 1-17.

- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.). (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566 - 2570). เรียกใช้เมื่อ 18 ตุลาคม 2565 จาก <https://www.nesdc.go.th>.
- อัจฉราพรรณ ตั้งจาตุรโสมณ และคณะ. (2563). โมเดลสมการโครงสร้างความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีต่อจุดหมายปลายทาง ในการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย. วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 14(2), 174-188.
- อุษณีย์ วัชรไพศาลกุล. (2563). แนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่คุ้งบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยธนบุรี, 14(3), 107-119.
- Lascurain, C. (1991). Tourism, ecotourism and protected areas park.UK: International Organizati on for Conservation of Nature.

ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย
(MULTIPLE REPRESENTATIONS) ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์
เรื่อง ระบบสมการสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*

THE EFFECT OF USING MULTIPLE REPRESENTATIONS LEARNING ACTIVITY ON
MATHEMATICS PROBLEM SOLVING ABILITY IN SYSTEM OF EQUATIONS WITH TWO
VARIABLES OF MATHAYOMSUKSA III STUDENTS

พัชรพร ถ้วยทอง*, สุณิสา สุมิตรณะ, รุ่งทิพา แยมรุ่ง

Pacharaporn Thuaitong, Sunisa Sumirattana, Rungtiwa Yamrung

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Education, Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: Pacharaporn.Thuaitong@g.swu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบสมการสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย (MULTIPLE REPRESENTATIONS) 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบสมการสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย (MULTIPLE REPRESENTATIONS) กับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้ระเบียบวิธีแบบ One Group Pretest - Posttest Design กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 48 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม การวิจัยครั้งนี้มีเครื่องมือวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย จำนวน 10 แผน และแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบสมการสองตัวแปร โดยมีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.43 - 0.58 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.51 - 0.78 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.72 ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t - test for Dependence Samples และ t - test for One Sample ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย มีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบสมการสองตัวแปร หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบสมการสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.13 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80.43 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ตัวแทนที่หลากหลาย, การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย, ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์

* Received April 15, 2024; Revised April 26, 2024; Accepted April 30, 2024

Abstract

The purposes of this research were as follows: 1) To Compare the mathematics problem - solving ability in system of equations with two variables of Mathayomsuksa Three students before and after using multiple representations learning activity and 2) To Compare mathematical problem - solving ability in system of equations with two variables of Mathayomsuksa Three students after using multiple representations learning activities with a criterion of 70%. The research used the One - Group Pretest-Posttest design. The sample group consisted of 48 Mathayomsuksa Three students at Pathumwan Demonstration School, selected via cluster random sampling. The research instruments included 10 lesson plans focusing on multiple representations learning activities and a mathematical problem-solving ability test specifically designed for system of equations with two variables. The test had a difficulty (p) of 0.43 - 0.58, discrimination (r) of 0.51 - 0.78 and a reliability of 0.72. The statistical procedures used for data analysis were a t - test for the dependent samples and a t - test for one sample. The findings were as follows: 1) mathematical problem-solving ability after using multiple representations learning activities in system of equations with two variables was statistically higher than before being taught at the .05 level of significance; and 2) mathematical problem - solving ability after using multiple representations of learning activities in a system of equations with two variables, 24.13 out of 30 points, higher than the 70% criterion, with a mean 80.43% and a .05 level of significance.

Keywords: Multiple Representations, Multiple Representations Learning Activity, The Mathematics Problem Solving Ability

บทนำ

คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ว่าด้วยเหตุผล กระบวนการคิด และการแก้ปัญหา จึงเป็นวิชาที่ช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนเป็นคนมีเหตุผล มีการคิดอย่างวิจารณ์ญาณ และคิดอย่างเป็นระบบ ตลอดจนทำให้มีทักษะการแก้ปัญหาสามารถวิเคราะห์ปัญหาสถานการณ์ วางแผนและตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม โดยมีความสำคัญต่อการพัฒนาคนในประเทศ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555) สอดคล้องกับแนวคิดของยุพิน พิพิธกุล ที่กล่าวโดยสรุปว่า คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่เกี่ยวกับความคิด กระบวนการและเหตุผล ฝึกให้คนคิดอย่างมีระเบียบและเป็นรากฐานของหลาย ๆ วิชา ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เป็นต้น ล้วนใช้ศาสตร์ทางคณิตศาสตร์ประกอบ (ยุพิน พิพิธกุล, 2524)

แม้ว่าคณิตศาสตร์จะเป็นวิชาที่มีความสำคัญแต่ในการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ของประเทศไทยที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังเห็นได้จาก ผลการประเมินระดับนานาชาติ คือ PISA (Programme for International Student Assessment) ที่ทดสอบกับนักเรียนที่มีอายุ 15 ปี พบว่า มีผลการประเมินต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติในรอบการวัดผลที่ผ่านมา และเมื่อพิจารณาคะแนนจาก PISA2000 จนถึง PISA2020 พบว่า ในสามด้านที่มีการถูกประเมิน ด้านการรู้เรื่องคณิตศาสตร์มีแนวโน้มลดลง ซึ่งในปี 2022 ปรากฏว่านักเรียนไทยมีคะแนน 394 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ (OECD) 472 คะแนน อีกทั้งผลคะแนน PISA นั้นเป็นข้อมูลที่ระบบการศึกษาโดยทั่วไปให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นค่าบ่งชี้ถึงศักยภาพของพลเมืองในอนาคต (โครงการ PISA ประเทศไทย, 2565) สอดคล้องกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (Ordinary

National Education Test : O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาคณิตศาสตร์ คะแนนเต็ม 100 คะแนน ปีการศึกษา 2563 และปีการศึกษา 2564 ได้ค่าเฉลี่ยระดับประเทศเท่ากับ 25.46 และ 24.27 คะแนน ตามลำดับ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2564) บ่งชี้ว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ต่ำกว่าร้อยละ 50 ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำ รายงานผลการประเมินดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผลการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาของประเทศยังไม่สามารถพัฒนานักเรียนได้อย่างเต็มที่ ยังไม่บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และมีคุณภาพต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของการประเมินทั้งนานาชาติและในประเทศอย่างต่อเนื่อง สาเหตุอาจมาจากสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ส่วนใหญ่เป็นการสอนรูปแบบครูเป็นศูนย์กลาง กล่าวคือ ครูใช้การสอนแบบบรรยาย ถ่ายทอดเนื้อหา และการประเมินผลต่าง ๆ จะประเมินผลตามตัวชี้วัดของเนื้อหาในบทนั้น ๆ โดยนักเรียนไม่ค่อยมีโอกาสนในการเสนอวิธีในการหาคำตอบและไม่สามารถเลือกวิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ด้วยตัวเอง ทำให้นักเรียนขาดทักษะกระบวนการคิด การฝึกการแก้ปัญหา การนำความรู้มาเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวันและจากการประเมินผลพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ในห้องเรียนขาดทักษะในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ซึ่งถือว่าเป็นทักษะที่จำเป็นและต้องได้รับการพัฒนาทางด้านนี้ (กมลทิพย์ เกตุศรี, 2564) สอดคล้องกับ อัมพร ม้าคนอง ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการฝึกและพัฒนาการแก้ปัญหา พบว่า การแก้ปัญหาเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน แต่ช่วยพัฒนาผู้เรียนในหลาย ๆ ด้าน เช่น พัฒนาระบบความคิด พัฒนาความสามารถในการเชื่อมโยงการใช้ความรู้สู่การแก้ปัญหาจริง พัฒนาผู้เรียนในการเลือกและใช้กลวิธีได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของโจทย์ (อัมพร ม้าคนอง, 2553) สอดคล้องกับ การเรียนการสอนคณิตศาสตร์นั้นมีเป้าหมายสำคัญ คือ ให้ผู้เรียนรู้จักการคิด และมีทักษะในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ (กรมวิชาการ, 2545)

จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับ ตัวแทนความคิด พบว่า จากทฤษฎีของ Bruner, J. S. อธิบายเรื่อง “เด็กจะเกิดความรู้ความเข้าใจในความคิดรวบยอด (Concept) หากเขาสามารถถ่ายโยงความรู้ความเข้าใจทุกสิ่งที่เป็นนามธรรมไปสู่ภาพและสัญลักษณ์ได้” (Bruner, J. S., 1960) สอดคล้องกับ จริยวดี บรรทัดเที่ยง พบว่า สิ่งสำคัญที่จะช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา ก็คือ ตัวแทนความคิดทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Representation) (จริยวดี บรรทัดเที่ยง, 2547) ตามที่ อัมพร ม้าคนอง ได้กล่าวว่า การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หนึ่ง มีวิธีการแสดงได้หลายรูปแบบ และการแสดงแต่ละรูปแบบ เป็นผลมาจากมโนภาพที่นักเรียนได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหานั้น ซึ่งการแสดงคำตอบสามารถแสดงได้หลากหลายวิธี ขึ้นอยู่กับมโนภาพเกี่ยวกับปัญหานั้น และการที่นักเรียนใช้วิธีการแตกต่างกันในการคิด จะมีผลต่อการดำเนินการในการหาคำตอบ (อัมพร ม้าคนอง, 2559) สอดคล้องกับการศึกษาคณิตศาสตร์ สมาคมครูคณิตศาสตร์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (National Council of Teachers of Mathematics, 2000) ซึ่งเป็นองค์กรที่สำคัญและมีบทบาทในการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ระดับโรงเรียนทั้งในประเทศสหรัฐและทั่วโลก ได้กล่าวไว้ในหนังสือประจำปี ค.ศ.1980 ไว้ว่า “การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับโรงเรียน” (Problem Solving in School Mathematics) ซึ่งครูลิคและเรย์ (Kulik, S., & Reys, R. E., 1980) ได้กล่าวว่า “การแก้ปัญหาเป็นจุดเน้นที่สำคัญของการเรียนการสอนคณิตศาสตร์” จากคำกล่าวนี้นี้ทำให้เป็นประเด็นหนึ่งที่นักการศึกษาทั่วโลกให้ความสนใจกับการศึกษาการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ในทุกระดับ อีกทั้งยังเป็นหนึ่งในทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคนจะต้องเรียนรู้ (กษิตธร ขวัญละมุล, 2565) และสมาคมครูคณิตศาสตร์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (National Council of Teachers of Mathematics, 2000) ได้กำหนดหนึ่งในมาตรฐานด้านกระบวนการทางคณิตศาสตร์ (Mathematics Process Standards) ประกอบด้วย การใช้ตัวแทนความคิดทางคณิตศาสตร์ ซึ่งสามารถใช้ได้หลายรูปแบบ เช่น วัตถุ แผนภูมิ แผนภาพ กราฟ ตาราง แบบจำลอง สัญลักษณ์ นิพจน์ และตัวแทน โดยการนึกคิดต่าง ๆ เพื่อทำให้นักเรียนมีความเข้าใจทางคณิตศาสตร์มากขึ้นสามารถใช้เชื่อมโยงความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์และสามารถนำความเข้าใจเหล่านั้นมาใช้ในการสื่อสารและ

แก้ปัญหาหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ (ปานทอง กุลนาถศิริ, 2543); (National Council of Teachers of Mathematics, 2000) สอดคล้องกับ อัมพร ม้าคนอง ที่กล่าวว่า การใช้ตัวแทนความคิดทางคณิตศาสตร์หรือโมเดลทางคณิตศาสตร์ที่แตกต่างกัน จะทำให้ความสามารถในการแก้ปัญหาแตกต่างกันด้วย ในหลายประเทศจึงมุ่งพัฒนามโนภาพทางคณิตศาสตร์ให้ผู้เรียน ด้วยการฝึกให้มองหรือจินตนาการสิ่งที่เกี่ยวข้องกับปัญหา เพื่อนำไปสู่แนวทางที่มีประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา ไม่เพียงแต่การแก้โจทย์ปัญหานั้น การแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ธรรมดา ๆ เกี่ยวกับจำนวนและตัวเลข บางครั้งก็ต้องการมโนภาพทางคณิตศาสตร์มาช่วยคิด (อัมพร ม้าคนอง, 2553)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การวิเคราะห์ การวางแผน และการเลือกใช้ตัวแทนที่หลากหลายสามารถนำมาช่วยในการแก้ปัญหา และเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชมพูนุท ขาวบ้านเกาะ พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนทางความคิด ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ และเลือกใช้ตัวแทนความคิดได้อย่างเหมาะสม และตอบปัญหาได้ถูกต้องหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมที่ใช้ตัวแทนที่หลากหลาย ซึ่งจะเห็นว่าผู้สอนจำเป็นต้องนำเสนอตัวแทนความคิดที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกใช้ตัวแทนที่เหมาะสมจากบริบทของปัญหาได้ จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย (MULTIPLE REPRESENTATIONS) ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบสมการสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบสมการสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย (MULTIPLE REPRESENTATIONS)
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบสมการสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย (MULTIPLE REPRESENTATIONS) กับเกณฑ์ร้อยละ 70

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยแบบ One - Group Pretest - Posttest Design โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 7 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 350 คน ซึ่งโรงเรียนจัดห้องเรียนแบบคละความสามารถ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 48 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random sampling) โดยใช้ห้องเรียนแบบหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้เป็นผู้จัดกลุ่มนักเรียนแต่ละกลุ่มคละความสามารถ ประกอบด้วย เก่ง ปานกลาง อ่อน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในวิจัย ดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย (MULTIPLE REPRESENTATIONS) จำนวน 10 แผนการเรียนรู้ ซึ่งสร้างให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษา

จากนั้นวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ให้ครอบคลุม แล้วนำแผนการจัดกิจกรรมเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ค่า IOC เท่ากับ 1.00

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบสมการสองตัวแปร เป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 3 ข้อ 30 คะแนน สร้างจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (try - out) แล้วนำผลการวิเคราะห์เพื่อเลือกข้อสอบ ที่มีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.43 - 0.58 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.51 - 0.78 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.72

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. จัดทำหนังสือขอเก็บข้อมูลการวิจัยโดยขอความร่วมมือกับโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน เรื่องการใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย (Multiple Representations) เรื่อง ระบบสมการสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พร้อมแนบเอกสารการผ่านการพิจารณาการขอจริยธรรมในมนุษย์

2. ชี้แจงให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทราบถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย (MULTIPLE REPRESENTATIONS) เรื่อง ระบบสมการสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อให้ นักเรียนได้ปฏิบัติตนได้ถูกต้อง และแจกเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็นหนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมในโครงการวิจัย เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยลงนามแสดงการยินยอม/ไม่ยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย

3. นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ที่ได้สร้างขึ้นจำนวน 3 ข้อ ทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ใช้เวลา 60 นาที แล้วบันทึกคะแนนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับจากการทดสอบครั้งนี้เป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียน (Pretest)

4. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย (MULTIPLE REPRESENTATIONS) เรื่อง ระบบสมการสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เวลาการสอน 10 คาบ คาบละ 50 นาที

5. เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย เรื่อง ระบบสมการสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ครบเรียบร้อยแล้ว ทำการทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ ด้วยแบบทดสอบฉบับเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน ใช้เวลา 60 นาที และบันทึกผลการทดสอบให้เป็นคะแนนหลังเรียน (Posttest)

6. ตรวจสอบให้คะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เมื่อเทียบกับเกณฑ์นำคะแนนที่ได้วิเคราะห์วิธีทางสถิติเพื่อตรวจสอบสมมติฐานต่อไป

สำหรับเกณฑ์การวัดและการประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแทนที่หลากหลาย (MULTIPLE REPRESENTATIONS) เรื่อง ระบบสมการสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไปของคะแนนรวมซึ่งปรับปรุงมาจากเกณฑ์การตัดสินผลการเรียนรู้ ของเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แนวทางการปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) มีดังนี้

80 - 100 หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับ ดีเยี่ยม

75 - 79 หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับ ดีมาก

70 - 74 หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับ ดี

65 - 69 หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับ ค่อนข้างดี

60 - 64 หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับ น่าพอใจ

55 - 59 หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับ พอใช้

50 - 54 หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับ ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ

0 - 49 หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับ ต่ำกว่าเกณฑ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้วิธีการทางสถิติแบบ t - test for dependent Samples เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย (MULTIPLE REPRESENTATIONS)
2. ใช้วิธีการทางสถิติแบบ t - test one sample เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย (MULTIPLE REPRESENTATIONS) กับเกณฑ์ร้อยละ 70

ผลการวิจัย

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย (MULTIPLE REPRESENTATIONS) ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน มีผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบสมการสองตัวแปร ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย (MULTIPLE REPRESENTATIONS) ก่อนและหลังเรียน มีผลการวิจัยดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบสมการสองตัวแปร ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย (MULTIPLE REPRESENTATIONS) ก่อนและหลังเรียน โดยใช้วิธีการทางสถิติแบบ t - test for dependent Samples (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)

การทดสอบ	<i>n</i>	$\bar{x}$	S.D.	<i>t</i>	Sig. (1 - tailed)
ก่อนเรียน	48	19.08	8.93	6.102*	.000
หลังเรียน	48	24.13	6.22		

$$t_{(.05;df47)} = 1.6779$$

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย (MULTIPLE REPRESENTATIONS) มีความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบสมการสองตัวแปร หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 24.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.22 มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 19.08 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.93

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบสมการสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย (MULTIPLE REPRESENTATIONS) กับเกณฑ์ร้อยละ 70 มีผลการวิจัยดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบสมการสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย (MULTIPLE REPRESENTATIONS) กับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้วิธีการทางสถิติแบบ t - test for one sample (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)

การทดสอบ	n	$\bar{x}$	S.D.	μ_0 (70%)	t	ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย
หลังเรียน	48	24.13	6.22	21	3.49*	80.43

$$t_{(.05;df47)} = 1.6779$$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบสมการสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย (MULTIPLE REPRESENTATIONS) สูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 80.43 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ถือว่า อยู่ในระดับ ดีเยี่ยม

อภิปรายผล

การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแทนที่หลากหลาย (MULTIPLE REPRESENTATIONS) สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบสมการสองตัวแปร ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย (MULTIPLE REPRESENTATIONS) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย (MULTIPLE REPRESENTATIONS) เป็นรูปแบบการสอนที่ให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลายมากขึ้น ประกอบด้วย การใช้รูปภาพ, การใช้ตาราง, การใช้กราฟ และการใช้สัญลักษณ์ (การแทนค่าและการกำจัดตัวแปร) ในการเข้ามาช่วยแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ นักเรียนสามารถฝึกฝนการใช้ตัวแทนที่หลากหลายจนเกิดความชำนาญผ่านการทำกิจกรรมกลุ่ม และพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างเป็นขั้นตอน เห็นได้จากนักเรียนลงมือทำตามขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจปัญหา ขั้นนี้นักเรียนสามารถวิเคราะห์สิ่งที่โจทย์กำหนดมาให้และสิ่งที่โจทย์ต้องการถามหาได้ โดยการบันทึกลงในใบกิจกรรม ขั้นที่ 2 ขั้นการวางแผนการแก้ปัญหา นักเรียนสามารถวางแผนการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยการเลือกใช้ตัวแทนที่เหมาะสมกับบริบทของโจทย์ ขั้นที่ 3 ขั้นการดำเนินการตามแผน นักเรียนแสดงวิธีการหาคำตอบตามแนวทางที่ตนเองเลือก/กำหนดไว้ในขั้นที่ 2 ขั้นนี้นักเรียนสามารถนำเสนอเขียนแสดงข้อมูลที่โจทย์กำหนดมาให้ นำมาดำเนินการเพื่อหาคำตอบที่สมบูรณ์ได้ โดยผู้สอนจะสามารถทราบถึงแนวทางการหาคำตอบของนักเรียนจากใบกิจกรรมที่นักเรียนเขียนแสดง และสุดท้าย ขั้นที่ 4 ขั้นตรวจสอบคำตอบ เป็นขั้นตอนที่ใช้ตรวจสอบความสมเหตุสมผลของคำตอบพร้อมเขียนแสดงคำอธิบายที่ชัดเจน การดำเนินการตามขั้นตอนเหล่านี้ทำให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ได้อย่างเป็นระบบ และหาวิธีการใช้ตัวแทนในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ได้อย่างหลากหลายวิธีผ่านการใช้ตัวแทนที่หลากหลาย อีกทั้งยังพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันในสังคม จึงส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนให้สูงกว่าก่อนการได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 1 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชมพูนุท ชาวบ้านเกาะ ที่ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทน (Representation) ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง ฟังก์ชัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยสรุปว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้ตัวแทน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .05 (ชมพูท ขวบ้านเกาะ, 2554) ยิ่งไปกว่านั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยา ทองสุ และจริยวดี บรรทัดเที่ยง ที่มีงานวิจัยที่สนับสนุนในการใช้ตัวแทนที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ (กัลยา ทองสุ, 2545); (จริยวดี บรรทัดเที่ยง, 2547)

2. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย (MULTIPLE REPRESENTATIONS) เรื่อง ระบบสมการสองตัวแปร สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 2 สอดคล้องกับงานวิจัยของชมพูท ขวบ้านเกาะ ที่ได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ ตัวแทน (Representation) ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ฟังก์ชัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยสรุปว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 75.44 (ชมพูท ขวบ้านเกาะ, 2554) ประกอบกับการเลือกเนื้อหาที่นำเข้ามาใช้ในการจัดกิจกรรมโดยใช้ตัวแทนที่หลากหลายก็เป็นสิ่งสำคัญ การเลือกเรื่อง ระบบสมการสองตัวแปร เป็นเนื้อหาที่เหมาะสมในการใช้ตัวแทนที่หลากหลายมีการใช้ของจริง การใช้รูปภาพ การใช้กราฟ รวมถึงการใช้พีชคณิต (การแทนค่าและการกำจัดตัวแปร) ในการแก้ปัญหา ให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและความคิดรวบยอดในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ นักเรียนได้ฝึกอย่างต่อเนื่อง และสามารถเชื่อมโยงการใช้ตัวแทนที่แตกต่างกันและพัฒนาความเข้าใจ ความคิดรวบยอด และกระบวนการทางคณิตศาสตร์

สอดคล้องกับงานวิจัยของอรชร ภูบุญเดิม ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์สมการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการใช้ตัวแทน (Representation) ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เรื่อง โจทย์สมการของนักเรียนหลังการสอนการแก้โจทย์สมการโดยใช้การใช้ตัวแทน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (อรชร ภูบุญเดิม, 2550) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยา ทองสุ ที่ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์แบบสืบสวนสอบสวนเพื่อส่งเสริมการใช้ตัวแทน (Representation) เรื่อง ระบบสมการเชิงเส้น ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กล่าวถึง การเลือกใช้เนื้อหาเรื่อง ระบบสมการเชิงเส้น เป็นเนื้อหาที่เหมาะสมกับวิธีการที่ใช้ตัวแทนที่หลากหลาย เนื่องจากนักเรียนสามารถเลือกใช้วิธีต่าง ๆ ที่หลากหลาย เช่น การวาดรูป ใช้ตาราง กราฟ คาดเดา หรือการคำนวณทางพีชคณิต เพื่อหาคำตอบในแต่ละสถานการณ์ และเป็นการทำให้นักเรียนพัฒนาความเข้าใจ ความคิดรวบยอด และกระบวนการทางคณิตศาสตร์ (กัลยา ทองสุ, 2545) สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย (MULTIPLE REPRESENTATIONS) ผู้วิจัยได้มีการทำกิจกรรมผ่านการทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อนในห้อง โดยผู้สอนได้มีการวัดความสามารถของนักเรียน โดย 1 กลุ่ม จะประกอบด้วยนักเรียนที่มีความสามารถ เก่ง ปานกลางและอ่อน โดยการจัดกลุ่มลักษณะนี้เป็นการส่งเสริมการร่วมมือร่วมใจกันในการแก้โจทย์ปัญหา สมาชิกในกลุ่มจะได้ร่วมกันพูดคุย ซักถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ส่วนบทบาทการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ทำให้นักเรียนได้เห็นแนวคิดวิธีการเลือกใช้ตัวแทนที่หลากหลายจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากเพื่อนในกลุ่ม ช่วยทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหามากขึ้นสอดคล้องกับการสอนของปรีชา เนาว์เย็นผล ที่มีเสนอให้การจัดการเรียนการสอนควรให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อภิปรายร่วมกัน (ปรีชา เนาว์เย็นผล, 2543) สอดคล้องกับสภาครูคณิตศาสตร์แห่งสหรัฐอเมริกา กล่าวว่า ครูจะต้องจัดสภาพห้องเรียนที่เอื้อต่อการส่งเสริมให้นักเรียนมีการอธิบาย การอภิปรายและใช้เหตุผล เป็นวิธีที่ทำให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รวมถึงการให้คำแนะนำจากครูร่วมด้วย (National Council of Teachers of Mathematics, 2000)

จากเหตุผลดังกล่าวนี้ นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย (MULTIPLE REPRESENTATIONS) เรื่อง ระบบสมการสองตัวแปร จึงทำให้ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนสูงขึ้น

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1) ข้อสรุปผลการวิจัย 1.1) ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ระบบสมการสองตัวแปร หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย (MULTIPLE REPRESENTATIONS) สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 1.2) ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ระบบสมการสองตัวแปร หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย (MULTIPLE REPRESENTATIONS) สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 2) ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย 2.1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย (MULTIPLE REPRESENTATIONS) สำหรับกลุ่มทดลองเป็นนักเรียนคละความสามารถ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานกลุ่มด้วยกัน ผู้วิจัยได้เป็นผู้จัดกลุ่มนักเรียนแต่ละกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มจะประกอบด้วย เก่ง ปานกลาง อ่อน เพื่อให้ นักเรียนร่วมมือกันทำงานกลุ่มในสำเร็จด้วยดี 2.2) จากการวิจัยพบว่า ในคาบเรียนที่ 1 ผู้วิจัยเสนอว่าให้มีการอธิบายชี้แจงขั้นตอนการจัดกิจกรรมแต่ละขั้นตอนอย่างละเอียด เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและร่วมมือทำกิจกรรมอย่างถูกต้อง ผู้วิจัยมีการใช้คำถามกระตุ้นเพื่อให้ นักเรียน กล้าแสดงออกในการตอบคำถาม อีกทั้งมีการให้ของรางวัลเพื่อชมเชยนักเรียนที่ตอบคำถามถูกต้อง เป็นการสร้างบรรยากาศเชิงบวกให้กับผู้เรียน และในคาบเรียนที่ 2 เป็นต้นไป ผู้สอนควรใช้กลวิธีในการใช้คำถาม เพื่อตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนแต่ละกลุ่ม และมีการให้กำลังใจแก่นักเรียนนักเรียนแต่ละกลุ่ม เช่น การให้รางวัล การกล่าวชมเชย การปรบมือ อีกทั้งในการเรียนนักเรียนตอบคำถาม จะใช้การขออาสาสมัครแต่ละกลุ่มในการช่วยตอบคำถาม หรือใช้การสุ่มเลขที่ เป็นต้น 2.3) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ควรมีกิจกรรมที่หลากหลาย มีกิจกรรมที่ให้นักเรียนร่วมกันทำในกลุ่ม เพื่อไม่ให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียน และฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม 3) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 3.1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย (MULTIPLE REPRESENTATIONS) อาจนำไปใช้กับบทเรียนเนื้อหาอื่น ๆ ในระดับชั้นเรียนอื่น ๆ เช่น สมการ, ฟังก์ชัน, เมทริกซ์ เป็นต้น 3.2) เสนอให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทน เนื้อหาคณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในด้านอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการเหตุผลความสามารถในการเชื่อมโยง ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทนที่หลากหลาย (MULTIPLE REPRESENTATIONS) ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบสมการสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของนางสาวพัชรพร ถ้วยทอง นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เอกสารอ้างอิง

- กมลทิพย์ เกตุศรี. (2564). การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาและการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร โดยการสอนแนะให้รู้คิด (CGI) ร่วมกับการนิกภาพ (visualization) กับการสอนแบบปกติ. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กรมวิชาการ. (2545). เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร: กรม. กษิตธร ขวัญละมุล. (2565). การพัฒนาแอปพลิเคชันบนมือถือผ่านระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ฟังก์ชัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาคณิตศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กัลยา ทองสุ. (2545). การพัฒนาชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์แบบสืบสวนสอบสวนเพื่อส่งเสริม การใช้ตัวแทน (Representation) เรื่องระบบสมการเชิงเส้นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- โครงการ PISA ประเทศไทย. (2565). ผลการประเมิน PISA 2022 การอ่านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์: บทสรุปเพื่อการบริหาร. เรียกใช้เมื่อ 3 มกราคม 2565 จาก <https://pisathailand.ipst.ac.th/news-21/>
- จริยวดี บรรทัดเที่ยง. (2547). ผลการใช้ชุดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะ/กระบวนการทางคณิตศาสตร์ด้านการใช้ตัวแทนเรื่องคู่อันดับและกราฟ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ใน สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชมพูนุท ขว้านเกาะ. (2554). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแทน (Representation) ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์เรื่องฟังก์ชัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ใน สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปรีชา เนาว์เย็นผล. (2543). กิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์โดยใช้คำถามปลายเปิด. วารสารคณิตศาสตร์, 1(ฉบับพิเศษ), 28-30.
- ปานทอง กุลนาถศิริ. (2543). ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับ NCTM PRINCIPLES AND STANDARDS FOR SCHOOL MATHEMATICS ในปี ค.ศ.2000. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- ยุพิน พิพิธกุล. (2524). การเรียนการสอนคณิตศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2564). ตารางค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนการสอบ O-NET. เรียกใช้เมื่อ 2 มกราคม 2565 จาก <http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/Notice/FrBasicStat.aspx>
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). การวัดผลประเมินผลคณิตศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- อรชร ภูบุญเดิม. (2550). การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เรื่อง โจทย์สมการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ตัวแทน (Representation). ใน สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัมพร ม้าคนอง. (2553). ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ : การพัฒนาเพื่อพัฒนาการ (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อัมพร ม้าคนอง. (2559). ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ : การพัฒนาเพื่อพัฒนาการ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bruner, J. S. (1960). The process of education. Cambridge: Harvard University Press.
- Krulik, S., & Reys, R. E. (1980). Problem solving in school mathematics: 1980 yearbook. Reston, VA: National Council of Teachers of Mathematics.
- National Council of Teachers of Mathematics. (2000). Principles and standards for school mathematics. Reston. VA: National Council of Teachers of Mathematics.

การประเมินโครงการพฤติกรรมการณ์จิตอาสาของนักศึกษา
วิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต โดยใช้ CIPP Model*
AN EVALUATION OF THE VOLUNTEER BEHAVIOR PROJECT OF
STUDENT AT DHURAKIT PUNDIT TECHNOLOGY COLLEGE
BY USING THE CIPP MODEL

ธนวรรต เพชรานนท์*, นิลรัตน์ นวกิจไพฑูรย์, นพรัตน์ ชัยเรือง

Thanawat Patcharanon, Nilrat Nawakitpaitoon, Nopparat Chairuan

คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Faculty of Education, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: preeda_nak@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โครงการพฤติกรรมการณ์จิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต โดยใช้ CIPP Model เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยวิธีการประเมินโครงการพฤติกรรมการณ์จิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต ประกอบด้วยเนื้อหา 1) ด้านบริบท 2) ด้านปัจจัยนำเข้า 3) ด้านกระบวนการ ได้แก่ การวางแผน การดำเนินงาน การติดตามและการประเมินผล การปรับปรุงและพัฒนา และ 4) ด้านผลผลิต ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้จำนวน 275 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ใช้แบบสอบถามปลายปิด ประเภหามาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สร้างขึ้นตามแนวคิดการประเมินผลแบบ CIPP Model รวมทั้งการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการและพฤติกรรมจิตอาสาแบบสอบถามสามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษา ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการพฤติกรรมการณ์จิตอาสาของนักศึกษา ได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการแจกแบบสอบถามแก่นักศึกษาและเก็บกลับด้วยตนเอง สถิติที่ใช้ในการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 62.90 เป็นเพศหญิง จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 37.10 คน ศึกษาระดับชั้น ปวช.2 มากที่สุด คือ 110 คน คิดเป็นร้อยละ 40.01 โดยที่เลือกเรียนแผนกช่างยนต์มากที่สุด จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 31.28 การประเมินโครงการพฤติกรรมการณ์จิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต ทั้ง 4 ด้าน ตาม CIPP Model พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้าได้คะแนนการประเมินสูงสุด รองลงมา คือ ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านบริบท ตามลำดับ

คำสำคัญ: การประเมินโครงการ, พฤติกรรม, จิตอาสา, นักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต, CIPP Model

Abstract

This research aims to assess the contextual aspects, input factors, process dimensions, and outcomes of the volunteer behavior of undergraduate students at the College of Industrial

* Received March 31, 2024; Revised April 27, 2024; Accepted April 29, 2024

Technology, utilizing the CIPP Model as a quantitative research method. The assessment of student volunteer behavior includes the following components: 1) Context, 2) Input factors, 3) Process, comprising planning, implementation, monitoring and evaluation, improvement, and development, and 4) Outcomes. The study population consists of undergraduate students at the College of Industrial Technology, utilizing a targeted sampling approach with a sample size of 275 individuals. Research tools employed include a structured questionnaire utilizing a Likert scale with five levels, constructed based on the CIPP Model evaluation framework. The questionnaire is divided into two parts: Part 1 collects personal information of students, while Part 2 gathers data on the evaluation of student volunteer behavior programs. Data collection involves distributing and retrieving questionnaires from students. Statistical methods utilized for data analysis include descriptive statistics. Findings indicate a predominance of male students (62.90%) compared to female students (37.10%), with the highest enrollment in the second year of vocational education (40.01%), primarily in the automotive department (31.28%). Evaluation of student volunteer behavior across all four dimensions of the CIPP Model reveals that input factors received the highest evaluation scores, followed by process, outcomes, and context, respectively.

Keywords: Project Evaluation, Behavior, Volunteering, Student at Dhurakit Pundit Technology College, CIPP Model

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 เป็นการเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัยให้ทันสมัยขึ้น การพัฒนาเยาวชนไทยให้มีความรู้คู่คุณธรรมนั้นเป็นสิ่งที่ภาครัฐให้ความสำคัญและได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ดังปรากฏในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (เกียรติศักดิ์ แสงอรุณ, 2551) การปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่นักเรียนและนักศึกษาจะต้องเริ่มต้นจากคนในครอบครัวในสถานศึกษาเพื่อสร้างนิสัยให้มีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบโดยอาศัยการสั่งสอน ฝึกฝน จากบุคคล และสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กล่าวว่า คนไทยส่วนใหญ่ยังมีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสำนึก แม้รัฐบาลจะมีความมุ่งหวังในการพัฒนาจิตอาสาเป็นอย่างมากก็ตามแต่กลับพบว่า ในปัจจุบันคนไทยกำลังประสบปัญหาวิกฤตด้านค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม มีพฤติกรรมที่เน้นวัตถุและบริโภคนิยมมากขึ้น ขาดจิตอาสา ให้ความสำคัญกับส่วนตนมากกว่าส่วนรวม เป็นผลให้เกิดปัญหาทางสังคมต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) อาทิ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหายาเสพติด เป็นต้น นอกจากนี้ เด็กและเยาวชนยังเกิดการเลียนแบบและการแสดงออกในทิศทางที่ไม่สร้างสรรค์ เช่น ขาดการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ขาดความอดทน ขาดความซื่อสัตย์ และมีพฤติกรรมที่แสดงออกเกี่ยวกับการเสาะแสวงสร้างสรรค์งานเพื่อส่วนรมน้อยลง (โกวิทย์ พวงงาม, 2550)

วิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิตตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมยึดถือและประพฤติปฏิบัติเพื่อการอยู่ร่วมกันของสังคมเป็นเครื่องมือสร้างความมั่นคงทางจิตใจ ได้ดำเนินโครงการพฤติกรรมจิตอาสาในสถาบันอย่างต่อเนื่องและผลจากการประเมิน จะช่วยปรับปรุงการบริหารงานให้ผู้บริหารตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการหรืองานที่รับผิดชอบอย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากการประเมินมีความสำคัญต่อ 1) การปรับปรุงพัฒนางานหรือโครงการต่าง ๆ 2) เพื่อตัดสินผลเกี่ยวกับระดับผลสัมฤทธิ์ของงาน

โครงการต่าง ๆ 3) เพื่อช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการหรืออนาคตของโครงการได้อย่างถูกต้องเหมาะสม 4) กระตุ้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2551)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินโครงการพฤติกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิตโดยใช้การประเมินผล CIPP Model ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต เพื่อจะได้นำผลจากการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจต่อไป (ธเนศ ขำเกิด, 2552)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตโครงการพฤติกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยวิธีการประเมิน (Evaluation Research) โครงการพฤติกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต ประกอบด้วยเนื้อหา 1) ด้านบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของโครงการ ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ ความสอดคล้องของโครงการกับความต้องการมีจิตอาสาของนักศึกษาและความเป็นไปได้ของโครงการ 2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินเกี่ยวกับความพร้อมของปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินโครงการ ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ ด้านสื่อและอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารจัดการ 3) ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมที่ดำเนินการในโครงการ และกระบวนการดำเนินงานของโครงการ ได้แก่ การวางแผน การดำเนินงาน การติดตาม และการประเมินผล การปรับปรุงและพัฒนา และ 4) ด้านผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินเกี่ยวกับผลการดำเนินงานตามโครงการ ได้แก่ พฤติกรรมจิตอาสาของนักศึกษา ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อโครงการ (ธเนศ ขำเกิด, 2552)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 275 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามปลายปิด ประเภทมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สร้างขึ้นตามแนวคิดการประเมินผลแบบ CIPP Model ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน รวมทั้งการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการและพฤติกรรมจิตอาสา แบบสอบถามสามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการพฤติกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต

ทั้งนี้ เครื่องมือการวิจัยในส่วนที่ 2 ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จากสูตรแบ่งช่วงชั้น (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) สามารถอธิบายได้ ดังนี้

ค่าคะแนนระหว่าง	1.00 - 1.50	หมายถึง มีระดับต่ำมาก
ค่าคะแนนระหว่าง	1.51 - 2.50	หมายถึง มีระดับต่ำ
ค่าคะแนนระหว่าง	2.51 - 3.50	หมายถึง มีระดับปานกลาง
ค่าคะแนนระหว่าง	3.51 - 4.50	หมายถึง มีระดับมาก
ค่าคะแนนระหว่าง	4.51 - 5.00	หมายถึง มีระดับมากที่สุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้เก็บข้อมูลด้วยการแจกแบบสอบถามจากนักศึกษาในวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิตและเก็บกลับด้วยตนเอง จากประชากรกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด 275 คน

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ผลการประเมินโครงการพฤติกรรมการณ์จิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในขณะที่ข้อมูลส่วนบุคคลใช้ความถี่และร้อยละในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งจำแนกตามเพศ ชั้นปี และแผนก สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งจำแนกตามเพศ ชั้นปี และแผนกของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต

ตัวแปร	ตัวแปรย่อย	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	173	62.90
	หญิง	102	37.10
	รวม	275	100
ชั้นปี	ปวช.1	42	15.28
	ปวช.2	110	40.01
	ปวช.3	103	37.46
	ปวส.1	6	2.19
	ปวช.2	14	5.11
	รวม	275	100
แผนก	ช่างยนต์	86	31.28
	ช่างไฟฟ้า	85	30.92
	พาณิชย	83	30.12
	ช่างเทคนิคยานยนต์	14	5.12
	การบัญชี	7	2.56
	รวม	275	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 62.90 ศึกษาในระดับ ปวช.2 มีจำนวนมากที่สุด คือ 110 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 40.01 ส่วนใหญ่เลือกเรียนแผนกช่างยนต์ จำนวน 86 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 31.28

ส่วนที่ 2 ข้อมูลผลการประเมินโครงการพฤติกรรมการณ์จิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิตซึ่งใช้ CIPP Model มีข้อค้นพบ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินโครงการพฤติกรรมการณ์จิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิตซึ่งใช้ CIPP Model

ประเด็นการประเมิน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	S.D.	ค่าระดับ
1. ด้านบริบท	4.40	.298	มาก
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	4.46	.318	มาก
3. ด้านกระบวนการ	4.44	.318	มาก
4. ด้านผลผลิต	4.41	.414	มาก
5. ความพึงพอใจในโครงการ	4.48	.400	มาก
รวม	4.44	0.35	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การประเมินโครงการพฤติกรรมการณ์จิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 อยู่ในระดับมาก โดยด้านความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ย 4.48 ด้านปัจจัยนำเข้ามีค่าเฉลี่ย 4.46 ด้านกระบวนการมีค่าเฉลี่ย 4.44 ด้านผลผลิตมีค่าเฉลี่ย 4.41 และด้านบริบทมีค่าเฉลี่ย 4.40 ตามลำดับจากมากไปน้อย

ประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) โครงการพฤติกรรมการณ์จิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต

ตารางที่ 3 ผลการประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) โครงการพฤติกรรมการณ์จิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต

ด้านบริบท	($\bar{X}$)	S.D.	ค่าระดับ
การศึกษาสภาพปัญหาความต้องการในการดำเนินงานตามโครงการ	4.39	.551	มาก
ความจำเป็นในการดำเนินงานตามโครงการ	4.37	.526	มาก
หลักการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกัน	4.33	.537	มาก
การกำหนดเป้าหมาย วิธีดำเนินการและระยะเวลามีความเหมาะสมและปฏิบัติจริงได้	4.37	.533	มาก
การจัดทรัพยากรในการดำเนินงานเหมาะสมและสอดคล้องกับการดำเนินโครงการ	4.45	.598	มาก
การประสานความร่วมมือระหว่างบุคลากร	4.45	.560	มาก
โครงการมีความเหมาะสมในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน	4.45	.547	มาก
รวม	4.40	.055	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า โครงการการพฤติกรรมการณ์จิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต ด้านบริบท (Context Evaluation) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 อยู่ในระดับมาก ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 โดยที่การจัดทรัพยากรในการดำเนินงานเหมาะสมและสอดคล้องกับการดำเนินโครงการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.45 (และมีค่าเฉลี่ยที่เท่ากันกับประเด็นที่จะกล่าวถึงในลำดับถัดไป) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.598 การประสานความร่วมมือระหว่างบุคลากร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.560 โครงการมีความเหมาะสมในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55

การประเมินด้านปัจจัยการนำเข้า (Input Evaluation) โครงการพฤติกรรมการณ์จิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต

ตารางที่ 4 ผลการประเมินด้านปัจจัยการนำเข้า (Input Evaluation) โครงการพฤติกรรมการณ์จิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต

ด้านปัจจัยนำเข้า	($\bar{X}$)	S.D.	ค่าระดับ
ความพร้อมทางด้านงบประมาณสำหรับจัดกิจกรรมในโครงการจิตอาสา	4.47	.542	มาก
ความพร้อมในการสนับสนุนของผู้บริหารสถานศึกษาในโครงการจิตอาสา	4.45	.541	มาก
ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดกิจกรรม	4.48	.542	มาก
ความพร้อมของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม	4.51	.588	มาก
รวม	4.48	0.55	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า โครงการพฤติกรรมการณ์จิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 อยู่ในระดับมาก โดยที่ความพร้อมของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.51 รองลงมา คือ ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 และ ความพร้อมทางด้านงบประมาณสำหรับจัดกิจกรรมในโครงการจิตอาสา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47

การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) โครงการพฤติกรรมการณ์จิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต

ตารางที่ 5 ผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) โครงการพฤติกรรมการณ์จิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต

ด้านกระบวนการ	($\bar{X}$)	S.D.	ค่าระดับ
ครูแจ้งรายละเอียดของกิจกรรมการมีจิตอาสาให้นักเรียนทราบล่วงหน้า	4.48	.556	มาก
มีกิจกรรมตามปฏิทินที่วิทยาลัยได้กำหนดไว้	4.50	.550	มาก
มีระยะเวลาในการทำกิจกรรมที่เหมาะสม	4.56	.546	มาก
นักศึกษามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	4.31	.548	มาก
มีการจัดสถานที่ที่เหมาะสมกับกิจกรรมจิตอาสา	4.36	.545	มาก
รวม	4.44	0.55	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า โครงการพฤติกรรมการณ์จิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 อยู่ในระดับมาก โดยที่การมีระยะเวลาในการทำกิจกรรมที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.56 รองลงมา คือ มีกิจกรรมตามปฏิทินที่วิทยาลัยได้กำหนดไว้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 และครูแจ้งรายละเอียดของกิจกรรมการมีจิตอาสาให้นักเรียนทราบล่วงหน้ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48

เพื่อประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) โครงการพฤติกรรมการณ์จิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต

ตารางที่ 6 ผลการประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) โครงการพฤติกรรมการณ์จิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต

ด้านผลผลิต	($\bar{X}$)	S.D.	ค่าระดับ
การประเมินผลการทำกิจกรรมมีคุณภาพมากขึ้น	4.37	.541	มาก
มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมากขึ้น	4.45	.561	มาก
ผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาดีขึ้น	4.42	.543	มาก
รวม	4.41	0.55	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า โครงการพฤติกรรมการณ์จิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต ด้านผลผลิต (Product Evaluation) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 อยู่ในระดับมาก โดยที่ประเด็นการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.45 รองลงมา คือ ผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาดีขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 และ การประเมินผลการทำกิจกรรมมีคุณภาพมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37

ผลการประเมินด้านความพึงพอใจโครงการพฤติกรรมการณ์จิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต

ตารางที่ 7 การประเมินด้านความพึงพอใจโครงการพฤติกรรมการณ์จิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต

ด้านความพึงพอใจ	($\bar{X}$)	S.D.	ค่าระดับ
ผลของโครงการทำให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม	4.49	.549	มาก
หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมการมีจิตอาสาทำให้นักศึกษามีความสามัคคีกันมากขึ้น	4.47	.542	มาก
นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมจิตอาสา	4.47	.568	มาก
รวม	4.48	0.55	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า ความพึงพอใจโครงการพฤติกรรมการณ์จิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิตมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 อยู่ในระดับมาก โดยที่ผลของโครงการทำให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.49 รองลงมา คือ หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมการมีจิตอาสาทำให้นักศึกษามีความสามัคคีกันมากขึ้น และนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมจิตอาสา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การประเมินโครงการพฤติกรรมการณ์จิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต โดยใช้ CIPP Model มีข้อค้นพบด้านปัจจัยนำเข้า (Input) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาเป็นด้านกระบวนการ (Process) ด้านผลผลิต (Product) และด้านบริบท (Context) ตามลำดับซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุบลวรรณ นิยมจันทร์ ที่พบว่า ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต มีความสอดคล้องและผ่านเกณฑ์ประเมินตามเป้าหมายของโครงการ (อุบลวรรณ นิยมจันทร์, 2565) ในขณะที่มีความแตกต่างจากงานวิจัยของ มานพ จิตมั่น พบว่า การประเมินด้านบริบทและด้านปัจจัยนำเข้า (Input) อยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตอยู่ในระดับมากที่สุด (มานพ จิตมั่น, 2565) รวมทั้งงานวิจัยของ ญัฐวรรณ แยมละมัย และสุณี หงส์วิเศษ ผลการวิจัยพบว่า ด้านบริบทมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านผลผลิต ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัยนำเข้า ตามลำดับ ผลการวิจัยครั้งนี้นำ CIPP Model มาประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการพฤติกรรมการณ์จิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต และพบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องจากการที่นักศึกษาได้รับการปลูกฝังอบรมสั่งสอนจากอาจารย์ในวิทยาลัย การจัดโครงการกิจกรรมต่าง ๆ ของวิทยาลัย เนื่องจากจิตอาสาเป็นคุณธรรม จริยธรรม ที่วิทยาลัยส่งเสริมให้นักศึกษาซึ่งมีคุณสมบัตินี้ปรากฏอยู่ในชีวิตความสามารถของวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิตเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ ซึ่งจะเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินโครงการดังกล่าวของวิทยาลัยต่อไป (ญัฐวรรณ แยมละมัย และสุณี หงส์วิเศษ, 2561)

นอกจากนี้ ค่าคะแนนการประเมินโครงการพฤติกรรมการณ์จิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิตที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในแต่ละด้าน พบว่า ด้านบริบท ได้แก่ การจัดบรรยากาศในการดำเนินงานเหมาะสม และสอดคล้องกับการดำเนินโครงการ การประสานความร่วมมือระหว่างบุคลากร โครงการมีความเหมาะสมในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ความพร้อมของนักศึกษาที่เข้าร่วม

กิจกรรม ด้านกระบวนการ ได้แก่ มีระยะเวลาในการทำกิจกรรมที่เหมาะสม และด้านผลผลิต ได้แก่ นักศึกษามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมากขึ้น ซึ่งผลการวิจัยของ ัญญาสิริ ันยสวัสดิ์ และคณะ ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมจิตอาสาและปัจจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียนอาชีววิทยาลัยจุลมนิอุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า ด้านพฤติกรรมจิตอาสาธารณะของนักเรียนอาชีวศึกษา มีพฤติกรรมจิตอาสาอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการรับรู้ความสามารถตนเอง ด้านการเห็นคุณค่าตนเอง ด้านแรงจูงใจ ด้านมีตัวอย่างจิตอาสาอยู่ในระดับมาก และด้านสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับสูงมาก พบจุดอ่อนของปัจจัย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านพฤติกรรมจิตอาสา ด้านการรับรู้ความสามารถตนเอง ด้านการเห็นคุณค่าตนเองและแรงจูงใจการเป็นจิตอาสา ควรโดยจัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพจิตอาสาให้เป็นรูปธรรม และมีประสิทธิผลเกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อวิทยาลัย และตัวนักเรียนต่อไป (ัญญาสิริ ันยสวัสดิ์ และคณะ, 2561)

ความพึงพอใจต่อโครงการพฤติกรรมการมีจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิต โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยทำให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม มีความสามัคคีกันมากขึ้น และมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมจิตอาสา สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรัชยา ประจำ ที่นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาสะท้อนให้ผู้รับผิดชอบโครงการพฤติกรรมการมีจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิตสามารถวางแผนการดำเนินงานในคราวต่อไปและทราบประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการดังกล่าวได้อย่างชัดเจนมากขึ้น (วรัชยา ประจำ, 2564)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า 1) การประเมินโครงการโดยอาศัย CIPP Model เป็นการเปรียบเทียบระหว่างผลการปฏิบัติงานจริง (Actual results) กับผลที่คาดว่าจะได้รับ (Expected results) ทำให้ผู้ดำเนินโครงการและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลที่ได้จากการประเมินไปใช้ในการวางแผนและกำหนดนโยบายด้านจิตอาสาของสถานศึกษาได้ดี เนื่องจากคะแนนจากการประเมินหรือผลจากการประเมินจะสะท้อนถึงจุดเด่น จุดด้อยในแต่ละด้าน ตั้งแต่ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต และชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทการประเมินและประเภทการตัดสินใจ ทำให้สถานศึกษาสามารถพิจารณาได้ว่าควรส่งเสริมพฤติกรรมการมีจิตอาสาของนักศึกษาต่อไปหรือมีการส่งเสริมพฤติกรรมการมีจิตอาสาในสถานศึกษาด้านใดเป็นพิเศษเพื่อพัฒนานักศึกษาให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าต่อสังคมต่อไป 2) เมื่อพิจารณาประเภทของการประเมินแบบ CIPP Model ผลจากการประเมินโครงการพฤติกรรมการมีจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิตมีค่าคะแนนเฉลี่ยด้านปัจจัยนำเข้า (input) สูงสุด ดังนั้น จึงพบความโดดเด่นในการตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้าง (Structuring Decisions) สูงที่สุด ในขณะที่คะแนนด้านบริบท (Context) มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด วิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจบัณฑิตจึงต้องปรับปรุงเกี่ยวกับการตัดสินใจเพื่อการวางแผนในอนาคต (Planning Decisions) ข้อเสนอแนะเพื่อการทบทวนครั้งต่อไป ควรศึกษาปัจจัยสาเหตุที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีจิตอาสาของนักศึกษารวมทั้งควรมีการศึกษาถึงตัวแปรอื่น ๆ เช่น ศึกษาตัวแปรทัศนคติ ด้านการเห็นคุณค่าตนเองและแรงจูงใจการเป็นจิตอาสา การสนับสนุนทางครอบครัว เป็นต้น รวมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) ได้แก่ ผู้ปกครอง ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้นำชุมชน เพื่อเป็นการยืนยันและสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติศักดิ์ แสงอรุณ. (2551). แนวทางการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสำหรับเยาวชนไทย : กรณีศึกษากลุ่มและเครือข่ายเยาวชนที่ทำงานด้านจิตสำนึกสาธารณะ. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2550). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- ณัฐวรรณ แยมละมัย และสุณี หงส์วิเศษ. (2561). การประเมินผลโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุเทศบาลตำบลตะเคียนเตี้ย อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 8(3), 17-25.
- ธนศ ขำเกิด. (2552). การประเมินผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน. วารสารวิทยาสาร, 88(2), 18-20.
- ธัญญาสิริ ธัญสวัสดิ์ และคณะ. (2561). พฤติกรรมจิตอาสาและปัจจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียนอาชีววิทยาลัยจุฬามณีอุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ. เรียกใช้เมื่อ 12 มกราคม 2567 จาก http://rtunc2020.rtu.ac.th/Production/proceeding/pdf/Oral%20Presentation/Oral4ED/5ED_O29.pdf
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- มานพ จิตมั่น. (2565). ศึกษาการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพโรงเรียนเทศบาลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์. วารสารวิจัยเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้, 5(2), 1-16.
- วรรษยา ประจำ. (2564). การประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียน คุณธรรม สพลูโรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน โดยใช้ CIPP Model. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 15(3), 102-123.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2551). วิทยาการประเมินศาสตร์แห่งคุณค่า. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564. เรียกใช้เมื่อ 12 มกราคม 2567 จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422
- อุบลวรรณ นิยมจันทร์. (2565). การประเมินผลการดำเนินโครงการของกระทรวงสาธารณสุขภายใต้แผนงานบูรณาการเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัย พ.ศ. 2563 แนวทางที่ 4 พัฒนาระบบและกลไกการดูแลสุขภาพและการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุ. วารสารปัญญาปณิธาน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย, 7(2), 175-188.

ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่:**กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิต****มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)*****THE EFFECTS OF BLENDED LEARNING IN THE NEW NORMAL : PROFESSIONAL
LEARNING COMMUNITY OF SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY PRASARNMIT
DEMONSTRATION SCHOOL (SECONDARY)**

ธนลาวัลย์ เพียรคำ*, ทิชากรซ์ อาทิตวรากุล, ณัฐฐาทิพ จันทรผล

Thanalawan Peakha, Thichakorn Arthitwarakul, Nattatip Junphol

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Srinakharinwirot University Prasarnmit Demonstration School (Secondary), Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: chusri_science@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ และ 2) ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพึงพอใจของนักเรียน ความพึงพอใจของผู้สอน และความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อรูปแบบที่พัฒนาขึ้น วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 สังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ จากแนวคิด ทฤษฎีและสำรวจความพร้อมของนักเรียน เพื่อนำมาวิเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างรูปแบบ ระยะที่ 2 ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สอน จำนวน 30 คน ผู้ปกครอง จำนวน 255 คน และนักเรียน ปีการศึกษา 2564 แบ่งเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 105 คน และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 220 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ที่พัฒนาขึ้น แบ่งการดำเนินงานเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 เตรียมความพร้อม ระยะที่ 2 ปฏิบัติการสอนแบบผสมผสานผ่านกระบวนการ PLC และระยะที่ 3 ทบทวนไต่ตรองและสะท้อนผลการปฏิบัติ 2) ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ ดังนี้ 2.1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.2) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบ พบว่า นักเรียนร้อยละ 81.20 มีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด 2.3) ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อรูปแบบ พบว่า ผู้ปกครองร้อยละ 83.80 มีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด 2.4) ความพึงพอใจของผู้สอนที่มีต่อรูปแบบ พบว่า ผู้สอนร้อยละ 79.60 มีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน, สภาวะการณ์ใหม่, ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

* Received April 2, 2024; Revised April 25, 2024; Accepted April 29, 2024

Abstract

This aims of this research was to 1) Synthesize of blended learning in the New Normal model and 2) Study the effectiveness of learning model in learning achievement, students' satisfaction, teachers' satisfaction, and parents satisfaction with the learning model. The study was conducted in two phases, phase 1 was the synthesis of blended learning in the New Normal process from theoretical concepts and exploring student readiness to be analyzed as a conceptual framework for various models, and phase 2 was the study process on effectiveness of blended learning in the New Normal. The research samples in this study were 30 teachers, 255 parents and students in semester 1 of 2021 academic year. All students in this study were 105 students from lower secondary level and 220 students from high school level from group sampling. The results were: 1) The developed blended learning in the New Normal model were done in 3 stages which are Stage 1: Preparation, Stage 2: Teaching employed blended learning and PLC, and Stage 3: Revision and Reflection 2) The effectiveness of blended learning in the New Normal model were as follows, 2.1) Students' learning achievement was 70 percent significantly higher than the criteria after taking the learning. 2.2) Students' satisfaction with learning shows that 81.20 percent of the students' satisfaction were at a high to a highest level. 2.3) Parents' satisfaction with learning shows that 83.80 percent of the parents' satisfaction were at a high to a highest level. 2.4) Teachers' satisfaction with learning shows that 79.60 percent of the teachers' satisfaction were at a high to a highest level.

Keywords: Blended Learning, New Normal, Professional Learning Community

บทนำ

สถานการณ์ COVID - 19 ถือเป็น “จุดเปลี่ยน” ครั้งใหญ่ของวงการศึกษามิทุกระดับชั้นเรียนแทบจะทันที โดยมีการนำ “เทคโนโลยี” มาใช้กับการเรียนการสอน ทำให้ต้องปรับตัวครั้งใหญ่ทั้งนักเรียน นักศึกษา ครูอาจารย์ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในทุกระดับชั้นของการศึกษา ซึ่งหลายประเทศทั่วโลกต่างก็ปรับตัวกันขนานใหญ่ มีการประกาศใช้การเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบ มีทั้งเสมือนจริง (Virtual Education) หรือการออกแบบการเรียนการสอนให้อยู่บนระบบ Cloud และใช้สื่อออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอน เพื่อผู้เรียนสามารถเรียนได้จากทางไกล ทั้งยังมีแอปพลิเคชันเกี่ยวกับการศึกษา เพราะเทคโนโลยีสามารถเปลี่ยนบทบาทครูผู้สอน จากที่เคยเป็นผู้ชี้แนะ ไปสู่การเป็นผู้สนับสนุน และให้คำแนะนำแก่ผู้เรียน การนำเทคโนโลยีด้านการศึกษามาใช้ในการเรียนการสอน ช่วยให้การนำเสนอเนื้อหาการเรียนการสอนมีความน่าสนใจ และสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างนักเรียนและครูได้มากขึ้น ทั้งยังทำให้เราได้รู้จักแพลตฟอร์มเทคโนโลยีมากมายที่ถูกนำมาใช้กับการเรียนการสอนผ่านออนไลน์ สำหรับประเทศไทย สถานศึกษาหลายแห่งได้เลือกประยุกต์ใช้แพลตฟอร์มการสอนออนไลน์ที่เหมาะสม อาทิ Microsoft Team, Google Classroom, Zoom, หรือ Google Meet ขึ้นอยู่กับลักษณะการเรียนการสอน แต่ละรายวิชา และ สุวิทย เมฆินทรีย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (อว.) กล่าวว่ากระทรวง อว. ร่วมกับบริษัท ไมโครซอฟท์ (ประเทศไทย) ในการนำนวัตกรรมการเรียนการสอนออนไลน์ ผ่านแอปพลิเคชัน ไมโครซอฟท์ ทีมส์ กับบริการไมโครซอฟท์ ออฟฟิศ 365 เอ 1 (Microsoft Office 365 A1) สู่โรงเรียนสาธิต จำนวน 96 แห่ง โดยโรงเรียนสาธิตต้องเป็นต้นแบบ ด้วยการนำหลักสูตรต่าง ๆ ในสาระวิชาต่าง ๆ ช่วยกันสร้างในบริบทของออนไลน์ที่ไม่ติดขัดอยู่กับการเรียนการสอนในระบบปกติเท่านั้น มีการวิจัยพัฒนา

กระบวนการเรียนรู้ นวัตกรรมต่าง ๆ ทั้งออนไลน์ ออฟไลน์ การใช้ AI เป็นตัวช่วยของครูและนักเรียน และถ่ายทอดออกไปยังโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั่ว ๆ ไป โดย อว.พร้อมที่จะสนับสนุนองค์ความรู้ และแพลตฟอร์มต่าง ๆ (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2563) ทั้งนี้โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนออนไลน์โดยใช้แพลตฟอร์ม Microsoft Team ซึ่งผลประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านผู้สอน ด้านบรรยากาศในชั้นเรียนออนไลน์ อยู่ในระดับมากในทุกด้าน ในการนี้เพื่อเป็นการเชื่อมต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้อำนวยการ คณะกรรมการวิชาการและคณะผู้วิจัยจึงได้ร่วมวางแผนการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2563 ที่เป็นสภาวะการณ์ใหม่ ซึ่งอาจเป็นความปกติใหม่ของการมาเรียนที่โรงเรียน ความปกติใหม่ของการนั่งเรียน ความปกติใหม่ของการเล่นกับเพื่อน ความปกติใหม่ของการสอนของอาจารย์ผู้สอน ความปกติใหม่ของวิธีการเรียน ฯลฯ

สภาวะการณ์ใหม่ (New normal) ในการเรียนรู้ หมายถึง สถานการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ซึ่งแต่เดิมเป็นสิ่งที่ไม่ปกติ ผู้สอนและผู้เรียนไม่คุ้นเคย ไม่ใช่มาตรฐาน ต่อมาเมื่อเกิดหรือเกิดวิกฤติบางอย่างส่งผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลง จนทำให้สถานการณ์หรือปรากฏการณ์นั้นกลายเป็นสิ่งที่ปกติและเป็นมาตรฐานใหม่ของการเรียนรู้ ซึ่งการออกแบบการเรียนรู้ในยุค new normal เป็นการออกแบบการเรียนรู้ที่มีลักษณะเปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนได้กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ ประเมินตนเอง นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และสะท้อนคิดเพื่อพัฒนาตนเอง มีจุดเน้นอยู่ที่การทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพที่เป็นการเรียนรู้เชิงลึก คือ รู้จริง รู้ชัด นำไปประยุกต์ใช้และสร้างสรรค์นวัตกรรมได้ โดยสภาพ New normal ทางการเรียนรู้อันเนื่องมาจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรค COVID - 19 จะมีลักษณะเป็นการเรียนรู้ที่มีช่องทางสำหรับเข้าถึงที่หลากหลาย โดยเฉพาะช่องทางการเรียนรู้ออนไลน์ที่ผู้เรียนส่วนใหญ่มีอุปกรณ์อันชาญฉลาด (Smart devices) เป็นของตัวเอง และจะใช้เป็นประโยชน์ในการสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่น ติดต่อสื่อสารกับผู้สอนแบบ real time ผู้เรียนจะมีวิธีการเรียนรู้ผ่านช่องทางต่าง ๆ มากขึ้น รวมทั้งเรียนรู้วิธีการพัฒนาวินัยในตนเอง เพื่อที่จะสามารถกำหนดเป้าหมายทางการเรียนรู้ แสวงหาวิธีการเรียนรู้ ควบคุมและกำกับตนเองในการเรียนรู้ รวมทั้งประเมินการเรียนรู้ของตนเองได้ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2563) ทั้งนี้ในสภาวะการณ์ใหม่ การเรียนรู้แบบผสมผสานถือเป็นทางเลือกที่ดีสำหรับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ซึ่งการเรียนรู้แบบผสมผสานที่เป็นการรวมกันของการเรียนรู้ออนไลน์ (online Learning) กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเผชิญหน้า (Face to Face Learning) ซึ่งจะใช้การเรียนรู้ทั้งสองแบบนี้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ครอบคลุม ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น (Reidsema, C. et al., 2017) เนื่องจากเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่รวมเอารูปแบบการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายมาผสมผสานเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นสูง (Driscoll, M., 2002) ได้นิยามการเรียนการสอนแบบผสมผสานว่าเป็นการผสมผสานเทคโนโลยีการเรียนการสอนกับการทำงานจริง นอกจากนี้นวัตกรรมที่ช่วยพัฒนาคุณภาพของการศึกษาที่สำคัญ คือ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) หรือ PLC ซึ่งเป็นนวัตกรรมของการพัฒนาคุณภาพการทางศึกษาผ่านการพัฒนาศักยภาพผู้สอนและนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยเป็นความร่วมมือร่วมใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีเป้าหมายเดียวกันคือเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุนและส่งเสริมซึ่งกันและกัน จนเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สามารถทำให้ครูผู้สอนได้รับการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนสมรรถนะอื่น ๆ และยังส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ได้แก่ ผู้เรียนมีความรู้ เกิดความคิด ตลอดจนมีทักษะและสมรรถนะด้านต่าง ๆ ตามที่กลุ่มนำมาเป็นประเด็นการเรียนรู้และพัฒนา (วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนา, 2562)

ดังนั้น รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้ออนไลน์ผ่าน Microsoft Teams กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเผชิญหน้า ทางคณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ : กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนอื่น ๆ สามารถนำไปใช้เป็นตัวแบบในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนในสภาวะการณ์ใหม่ที่เหมาะสมกับบริบทการพัฒนาการเรียนของแต่ละโรงเรียนได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ : กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ : กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ดังนี้
 - 2.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังใช้รูปแบบฯ เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70
 - 2.2 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบฯ
 - 2.3 ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อรูปแบบฯ
 - 2.4 ศึกษาความพึงพอใจของผู้สอนที่มีต่อรูปแบบฯ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ : กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ดำเนินการวิจัยดังนี้

ระยะที่ 1 สังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ : กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

การดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวกับแนวคิด และทฤษฎี เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างรูปแบบฯ
2. สำนวความพร้อมของนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนแบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่
3. สร้างต้นแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ โดยมีองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 4 องค์ประกอบ คือ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการของรูปแบบ และเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้
4. ผู้วิจัยนำ (ร่าง) ต้นแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ตลอดจนความครบถ้วนสมบูรณ์ และความครอบคลุมของกระบวนการ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญไว้ ดังนี้ 1) ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านการสอนออนไลน์หรือการสอนแบบผสมผสาน จำนวน 2 คน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบการเรียนการสอน จำนวน 2 คน 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำนวน 1 คน โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) รูปแบบฯ ในด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของหลักการ วัตถุประสงค์ องค์ประกอบเชิงกระบวนการ และเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ โดยการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญจะพิจารณาความเหมาะสมอิงเกณฑ์การประเมิน 5 ระดับ และคำถามปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

เกณฑ์การประเมินความเหมาะสม

- ระดับคะแนน 5 หมายถึง ความเหมาะสมของเนื้อหาอยู่ในระดับ มากที่สุด
- ระดับคะแนน 4 หมายถึง ความเหมาะสมของเนื้อหาอยู่ในระดับ มาก
- ระดับคะแนน 3 หมายถึง ความเหมาะสมของเนื้อหาอยู่ในระดับ ปานกลาง
- ระดับคะแนน 2 หมายถึง ความเหมาะสมของเนื้อหาอยู่ในระดับ น้อย
- ระดับคะแนน 1 หมายถึง ความเหมาะสมของเนื้อหาอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

เกณฑ์การประเมินความเป็นไปได้

- ระดับคะแนน 5 หมายถึง ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด
- ระดับคะแนน 4 หมายถึง ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก
- ระดับคะแนน 3 หมายถึง ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง
- ระดับคะแนน 2 หมายถึง ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อย
- ระดับคะแนน 1 หมายถึง ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

5. นำแบบประเมินความเหมาะสมของ (ร่าง) รูปแบบฯ มาคำนวณค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปลความหมายเป็นความเรียง ส่วนคำถามปลายเปิดนำมาวิเคราะห์เนื้อหา จัดหมวดหมู่ และนำเสนอข้อมูลโดยการตีความสรุปข้อมูล หลังจากนั้นผู้วิจัยพิจารณาผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ ฯ แล้วปรับปรุงแก้ไขรายละเอียดตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้มีความเหมาะสม ชัดเจน มากขึ้น

สำหรับเกณฑ์การแปลความหมายผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบฯ กำหนดเกณฑ์ไว้ดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง กระบวนการมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง กระบวนการมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก
- คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง กระบวนการมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง กระบวนการมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อย
- คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง กระบวนการมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ระยะที่ 2 ศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ : กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในระยะที่ 2

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สอนห้องที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 255 คน และนักเรียน ปีการศึกษา 2564 แบ่งเป็น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 ห้องเรียน 35 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 ห้องเรียน 35 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 ห้องเรียน 35 คน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายทางโรงเรียนจำแนกเป็นวิชาเอก จำนวน 28 วิชาเอก ซึ่งจัดเป็น 3 กลุ่มสาขาดังนี้

1. กลุ่มวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย 10 วิชาเอก ได้แก่ วิชาเอกวิทยาศาสตร์ วิชาเอกวิทยาศาสตร์ GSH (Global Health Science) วิชาเอกวิทยาศาสตร์ SGS (Smart Global Science) วิชาเอกคณิตศาสตร์ วิชาเอกคณิตศาสตร์ - วิศวกรรมศาสตร์ (Mathematic Engineering) วิชาเอก DE (Digital Engineer) วิชาเอก MT (Multimedia Technology) วิชาเอก IT (Information Technology) วิชาเอกวิศวกรรมศาสตร์ - ปัญญาประดิษฐ์ (E - AI) และวิชาเอกพลศึกษาและภาษาเพื่อการสื่อสาร

2. กลุ่มมนุษยศาสตร์ ประกอบด้วย 8 วิชาเอก ได้แก่ วิชาเอกภาษาอังกฤษ วิชาเอกภาษาอังกฤษ IEM (Innovative English Major) วิชาเอกภาษาอังกฤษ - เอเชีย วิชาเอกภาษาฝรั่งเศส วิชาเอกภาษาจีน วิชาเอกภาษาญี่ปุ่น วิชาเอกนันทนาการและภาษาเพื่อการท่องเที่ยว และวิชาเอกอาหารการโรงแรมและภาษาเพื่อการสื่อสาร

3. กลุ่มศิลปกรรมศาสตร์ ประกอบด้วย 10 วิชาเอก ได้แก่ วิชาเอกทัศนศิลป์ วิชาเอกแอนิเมชัน วิชาเอก Digital Media Art วิชาเอกออกแบบ วิชาเอกออกแบบแฟชั่น วิชาเอกออกแบบจิเวลรี วิชาเอกวิทยาศาสตร์ ศิลปะ (Art Science) วิชาเอกภาพยนตร์ดิจิทัล (Digital Film) วิชาเอกศิลปะการแสดงและภาษาเพื่อการสื่อสาร และวิชาเอกดุริยางคศิลป์

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างกลุ่มสาขาละ 1 วิชาเอก ได้กลุ่มตัวอย่างในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนี้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 วิชาเอกคณิตศาสตร์ - วิศวกรรมศาสตร์ วิชาเอกนันทนาการและภาษาเพื่อการท่องเที่ยว วิชาเอกภาพยนตร์ดิจิทัล รวม 3 ห้องเรียน 90 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 วิชาเอกวิทยาศาสตร์ SGS วิชาเอกภาษาญี่ปุ่น วิชาเอกทัศนศิลป์ รวม 3 ห้องเรียน 70 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 วิชาเอกคณิตศาสตร์ วิชาเอกภาษาอังกฤษ วิชาเอกศิลปะการแสดงและภาษาเพื่อการสื่อสาร รวม 3 ห้องเรียน 60 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรจัดกระทำ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ : กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบ ๓ ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อรูปแบบ ๓ และความพึงพอใจของผู้สอนที่มีต่อรูปแบบ ๓

วิธีดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2

1. ชี้แจงแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ ให้อาจารย์ผู้สอนทุกระดับชั้นทราบ
2. ชี้แจงแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ ให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่

3. อาจารย์ผู้สอนดำเนินการสอนตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ ที่พัฒนาขึ้น
4. ระหว่างการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ที่พัฒนาขึ้น อาจารย์ผู้สอนและผู้ช่วยจะสังเกตพฤติกรรม การตอบคำถาม การมีส่วนร่วม บรรยากาศในการเรียน และเขียนบันทึกหลังการสอน แล้วนำข้อมูลมาสะท้อนคิดเพื่อปรับปรุงและแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งนอกจากจะสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนขณะสอนแล้วยังสังเกตได้จากวิดีโอบันทึกการสอนใน Microsoft teams

5. หลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ที่พัฒนาขึ้น อาจารย์ผู้สอนและผู้ช่วยจะให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบ ๓ โดยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์

6. คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อรูปแบบ ๓ และความพึงพอใจของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อรูปแบบ ๓ ด้วยแบบสอบถามออนไลน์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ คู่มือประกอบการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ : กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวัดตัวแปรตาม แบ่งเป็น 4 ฉบับ ได้แก่

2.1 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบ ๓

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อรูปแบบฯ

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้สอนที่มีต่อรูปแบบฯ

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง นอกจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ ผู้วิจัยยังได้ออกแบบคู่มือประกอบการใช้รูปแบบ ฯ ซึ่งภายในคู่มือประกอบด้วย กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และแบบบันทึกสะท้อนคิด ทั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการออกแบบให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2. การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรตาม ดำเนินการสร้างเครื่องมือ 4 ฉบับ ดังนี้ 1) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบฯ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อรูปแบบฯ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้สอนที่มีต่อรูปแบบฯ

สำหรับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดำเนินการสร้างโดยอาจารย์ผู้สอนแต่ละรายวิชา โดยผ่านการประเมินคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ และผ่านการทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพด้านความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก ส่วนขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ คือ การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดตัวแปรที่ศึกษา เพื่อกำหนดนิยามปฏิบัติการของตัวแปรและกรอบการวัดตัวแปร สร้างข้อคำถามตามนิยามปฏิบัติการ และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยนำแบบสอบถามพร้อมรายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย และนิยามปฏิบัติการของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความครอบคลุมของประเด็นเนื้อหาที่ต้องการถาม และให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จากนั้นผู้วิจัยตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสมของข้อคำถามรายข้อกับนิยามศัพท์ โดยการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence : IOC) และให้พิจารณาใช้ข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยระยะนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบฯ โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อให้ทราบลักษณะภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติบรรยายจะใช้การวิเคราะห์ ความถี่ ร้อยละ
2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทราบลักษณะภาพรวมของตัวแปรตามด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
3. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ด้วยสถิติอนุมานโดยใช้การวิเคราะห์ one sample t - test เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70
4. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบบันทึกสะท้อนคิด โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ : กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) มีผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการสังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ แบ่งการดำเนินงานเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เตรียมความพร้อม เป็นการเตรียมความพร้อมของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การเตรียมพร้อมของฝ่ายวิชาการ

- กำหนดรูปแบบการดำเนินการโดยเลือกใช้ Microsoft Teams
- สร้างความเข้าใจกับผู้สอนผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
- จัดตารางการปฏิบัติงานและการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
- ประสานงาน สื่อสารทำความเข้าใจกับอาจารย์ผู้สอน ผู้ปกครอง และนักเรียน
- สำรวจความพร้อมของผู้สอนและนักเรียน เพื่อเตรียมการดูแลช่วยเหลือ
- วางแผน กำกับติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์

การเตรียมพร้อมของฝ่ายไอที

- จัดทำคู่มือการใช้งาน Microsoft Teams สำหรับผู้สอน และนักเรียน
- จัดอบรมการใช้งาน Microsoft Teams ให้แก่ผู้สอน
- มีช่องทางติดต่อสื่อสารสำหรับผู้สอนเพื่อขอคำแนะนำเมื่อพบปัญหาการใช้งาน
- มีช่องทางติดต่อสื่อสารสำหรับนักเรียนเพื่อขอคำแนะนำเมื่อพบปัญหาการใช้งาน

การเตรียมพร้อมของฝ่ายโสตทัศนศึกษา

- เตรียมสตูดิโอสำหรับถ่ายทำคลิปวิดีโอประกอบการสอน

การเตรียมพร้อมของผู้สอน ซึ่งต้องเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

KNOW TOOLS: ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งาน Microsoft Team โดยศึกษาจากคู่มือ คลิปวิดีโอ อบรมการใช้งานกับทีม IT และก่อนสอนจริงจะให้อาจารย์ทดลองสอนในกลุ่ม PLC โดยมีทีม IT คอยให้คำแนะนำ

KNOW STUDENT: รู้จักผู้เรียน โดยการสำรวจความพร้อมของผู้เรียนเกี่ยวกับอุปกรณ์ที่ใช้เรียนออนไลน์ ความเร็วอินเทอร์เน็ต การสนับสนุนของผู้ปกครอง และความพร้อมด้านจิตใจ

KNOW CONTENT: รู้เนื้อหา เขียนกำหนดการสอน ออกแบบการสอน เตรียมเอกสารประกอบการสอน สื่อประกอบการสอน คลิปวิดีโอประกอบการสอน และวิธีการวัดผล

KNOW PLC: รู้กระบวนการ PLC ชุมชนครูออนไลน์สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน แร่สื่อการสอน แร่ประสบการณ์ ร่วมมือกันแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพในทิศทางเดียวกัน

ระยะที่ 2 ปฏิบัติการสอนแบบผสมผสานผ่านกระบวนการ PLC

ระยะนี้เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานระหว่างจัดการเรียนในห้องเรียนและเรียนรู้ออนไลน์ผ่าน Microsoft Teams โดยอาจารย์ผู้สอนและทีมสนับสนุนจะทำงานร่วมกันด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC - Professional Learning Communities) ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันของผู้สอนที่มีแรงบันดาลใจทุ่มเททำงานสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเชื่อว่าจะก่อพลังขับเคลื่อนที่สำคัญที่จะช่วยสร้างห้องเรียนออนไลน์และออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ ขยายองค์ความรู้ออกไปอย่างไม่มีสิ้นสุดและสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียน “รักที่จะเรียนรู้” ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประชุมก่อนสังเกตการสอน

ผู้สอนและทีมสนับสนุนประชุมก่อนสังเกตการสอนเพื่อทำความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับขั้นตอนการสังเกตการสอน เครื่องมือที่ใช้ในการสังเกตการสอน ตลอดจนการเสริมแรงเสริมกำลังใจซึ่งกันและกัน

ขั้นตอนที่ 2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและสังเกตการสอน

ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์ และออนไลน์ผ่าน Microsoft Teams และทีมสนับสนุนเข้าสังเกตการสอน ทั้งนี้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนออนไลน์ แบ่งเป็น 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

INTRO เชกชื่อ ทักทาย ทำความรู้จักกัน ชักถาม พูดคุย และนำเข้าสู่บทเรียน

ACTIVITY กิจกรรมการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างทั่วถึง กระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัว สนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนออนไลน์

EVALUATION สรุปบทเรียนด้วยคำถามทบทวนสั้น ๆ และสะท้อนผลการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 ประชุมหลังสังเกตการสอน

ผู้สอนและทีมสนับสนุนประชุมหลังการสอนโดยเน้นให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์ที่ช่วยให้ผู้สอนมีความมุ่งมั่นและพยายามที่จะเรียนรู้ ตลอดจนการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสาระสำคัญที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน ชื่นชมการใช้ความพยายามและความมุ่งมั่น สะท้อนจุดดีและจุดที่ต้องพัฒนา พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาอย่างสร้างสรรค์

ระยะที่ 3 ทบทวนไตร่ตรองและสะท้อนผลการปฏิบัติ

ระยะนี้ดำเนินการหลังสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยทีมสนับสนุนและผู้สอนจะร่วมกันทบทวนการดำเนินงานทั้งหมดและร่วมกันสะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อทบทวนรูปแบบของการดำเนินการ โดยมีข้อมูลประกอบการพิจารณาสะท้อนผล ได้แก่ ผลประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ความพึงพอใจของผู้ปกครอง ความพึงพอใจของผู้สอน และความคิดเห็นของผู้สอนจากแบบบันทึกการสอน

ทั้งนี้ ผลการนำเสนอรูปแบบจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ ต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อรับรองรูปแบบ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของของรูปแบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และในด้านองค์ประกอบของรูปแบบฯ ด้านขั้นตอนกระบวนการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบฯ ด้านขั้นตอนกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และด้านการประเมินผลตามรูปแบบฯ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในระดับมากถึงมากที่สุด

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ ดังนี้

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบ ฯ พบว่า นักเรียนร้อยละ 81.20 มีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด

2.3 ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อรูปแบบ ฯ พบว่า ผู้ปกครองร้อยละ 83.80 มีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด

2.4 ความพึงพอใจของผู้สอนที่มีต่อรูปแบบ ฯ พบว่า ผู้สอนร้อยละ 79.60 มีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด

อภิปรายผล

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ : กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) แบ่งการดำเนินงานเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 เตรียมความพร้อม ระยะที่ 2 จัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน และระยะที่ 3 ทบทวนไตร่ตรองและสะท้อนผลการปฏิบัติ มีประสิทธิผลเป็นที่ยอมรับ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการพัฒนารูปแบบการเรียน

การสอนครั้งนี้พัฒนาภายใต้สถานการณ์วิกฤตที่ทุกคนกำลังเผชิญจึงเกิดแรงผลักดันและให้เกิดความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาจากวิกฤตซึ่งส่งผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้สำหรับด้านการศึกษา ในวงการการศึกษาทั้งในไทยและต่างประเทศ มีการนำระบบการเรียนการสอนออนไลน์ เข้ามาปรับใช้ (Aieminthra, G., 2020) ผ่านทางออนไลน์ด้วยเครื่องมือทันสมัยต่าง ๆ เช่น 1) ผู้สอนสามารถบันทึก วิดีโอการสอนของตนแล้วแจกจ่ายให้ผู้เรียนผ่านระบบจัดเก็บข้อมูลแบบคลาวด์ (Cloud Storage) ด้วย Google Drive หรือ Microsoft One Drive หรือ Microsoft Stream แล้วจำกัดสิทธิการเข้าถึงของผู้เรียน 2) ผู้สอนสามารถถ่ายทอดสด การสอนผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ (Video Conference) ด้วย Microsoft Teams หรือ Google Meet 3) ผู้สอน สามารถสร้างและใช้งานห้องเรียนออนไลน์ (E - Classroom) ด้วย Microsoft Teams หรือ Google Classroom ซึ่งเครื่องมือทั้งคู่มิควมลักษณะที่มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน เช่น การแจกจ่ายเอกสารประกอบการสอน การสนทนา การสร้างกระดาน ถามตอบ การมอบหมายงานหรือสั่งการบ้าน การตรวจงาน การสร้างแบบทดสอบ และการให้คะแนน เป็นต้น 4) ผู้สอนสามารถสร้างและทำเอกสารการสอน เอกสารต่าง ๆ รวมไปถึงการจัดเก็บข้อมูลและ แลกเปลี่ยนไฟล์ ข้อมูลกันด้วย Microsoft Office 365 หรือ Google Drive 5) ผู้สอนสามารถใช้ Microsoft Teams ซึ่งเครื่องมือที่มีคุณลักษณะสำหรับสื่อสารระดับองค์กร เช่น การสร้างกลุ่มงาน การสนทนากลุ่ม วางแผนงาน ติดตาม ความคืบหน้า และการนัดหมาย เป็นต้น 6) ผู้สอนสามารถสอนสดออนไลน์ผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ (Video Conference) ด้วย Microsoft Teams หรือ Google Meet เป็นต้น (Office of Computer Services (KMITL), 2020) ทั้งนี้การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานครั้งนี้ยังคำนึงถึงประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกันผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งเป็นนวัตกรรมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาผ่านการพัฒนาศักยภาพ ผู้สอนและนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียน เป็นความร่วมมือร่วมกันทางวิชาการของผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ร่วมมือกันช่วยเหลือ สนับสนุน และส่งเสริมซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการพัฒนายอย่างต่อเนื่อง (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล, 2562) นอกจากนี้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นเครื่องมือให้ครูเป็นผู้ลงมือกระทำ เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงให้แก่วงการศึกษา ไม่ใช่ ปล่อยให้ครูเป็นผู้ถูกกระทำอยู่เรื่อยไป หรือเป็นเครื่องมือในการปลดปล่อยครูออกจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจสู่ ความสัมพันธ์ในแนวราบ โดยครูร่วมกันสร้างความเปลี่ยนแปลงให้กับวงการการศึกษาเป็นการรวมตัวกันของครู เพื่อทำงานอย่างสร้างสรรค์ ได้แก่ การนำประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้แบบต่าง ๆ และนวัตกรรมที่ใช้อย่างสร้างสรรค์ที่ตนเองปฏิบัติมาแลกเปลี่ยนแบ่งปันหรือยกระดับความรู้ในการทำหน้าที่ของครูจากประสบการณ์โดยตรง ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจึงเป็นเครื่องมือสำหรับการรวมกันเป็นชุมชนทำหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในระดับ “ปฏิรูป” การเรียนรู้เป็นการปฏิรูปที่ “เกิดจากภายใน” คือ ครูร่วมกันดำเนินการ Bottom Up เพื่อให้การปฏิรูปการเรียนรู้ดำเนินคู่ขนาน และเสริมแรงกันทั้งจากภายในและภายนอก โดยกระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั้นเป็นกระบวนการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนและต่อวิชาชีพ (นวลลออ พลรักษา, 2561) สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาลัย พรหมชนะ พบว่า ผลการประเมินรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งจากงานวิจัยข้างต้นบ่งบอกถึงชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีความสัมพันธ์อย่างมากต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา (อาลัย พรหมชนะ, 2564) นอกจากนี้ ผลการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนร้อยละ 81.20 มีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด ผู้ปกครองร้อยละ 83.80 มีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด และ ผู้สอนร้อยละ 79.60 มีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกริกเกียรติ นรินทร์ ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยเทคนิคเรียนรู้แบบร่วมมือ TGT

เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการทำงานเป็นทีม วิชา เทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการวัดความพึงพอใจของผู้เรียน มีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (เกริกเกียรติ นรินทร์, 2563) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นาริยา เจะโนะ ที่ได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาทักษะการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ปรากฏว่า ผลการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมาก (นาริยา เจะโนะ, 2564)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการสังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ พบว่า มีการดำเนินงาน 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 เตรียมความพร้อม ระยะที่ 2 จัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน และระยะที่ 3 ทบทวน ไตร่ตรองและสะท้อนผลการปฏิบัติ ซึ่งมีประสิทธิผลเป็นที่ยอมรับทั้งในมุมมองของผู้เชี่ยวชาญ ผู้สอน ผู้ปกครอง และนักเรียน โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ผู้สอนที่จะนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ ควรศึกษาองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผล เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการนำไปใช้ 2) ผู้บริหารควรสนับสนุนให้มีการนำรูปแบบการเรียนรู้อย่างผสมผสานไปใช้ โดยวางนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่สนับสนุนให้มีการนำรูปแบบการเรียนรู้อย่างผสมผสานไปใช้ให้เหมาะสมกับบริบท ทั้งทางด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการพัฒนาออกแบบวิธีการจัดการเรียนรู้และสื่อรูปแบบต่าง ๆ เพื่อนำมาเชื่อมโยงกับเนื้อหาที่หลากหลาย และมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้ ควรศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ของผู้เรียน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนอุดหนุนการวิจัยจากเงินรายได้โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ประจำปีงบประมาณ 2563

เอกสารอ้างอิง

- เกริกเกียรติ นรินทร์. (2563). การพัฒนาการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยเทคนิคเรียนรู้แบบร่วมมือ TGT เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการทำงานเป็นทีม วิชา เทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นวลลออ พลรักษา. (2561). โมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 14(2), 55-66.
- นาริยา เจะโนะ. (2564). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาทักษะการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2563). New normal ทางการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2562). การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2563). พลิกวิกฤตเป็นโอกาสเดินทางเตรียมความพร้อมการเรียนรู้ออนไลน์โรงเรียนสาธิต สังกัด อว. เรียกใช้เมื่อ 10 ตุลาคม 2563 จาก <https://www.thailandplus.tv/>
- อาลัย พรหมชนะ. (2564). การยกระดับคุณภาพผู้เรียนโดยการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสตรีวัดมหาพฤฒาราม ในพระบรมราชินูปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 9(2), 660-674.
- Aieminthra, G. (2020). Effects of COVID - 19 Per semester. Retrieved March 19, 2021, from <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/872053>
- Driscoll, M. (2002). Blended Learning: Let's Get beyond the Hype. Retrieved May 21, 2021, from http://www-07.ibm.com/services/pdf/blended_learning
- Office of Computer Services (KMITL). (2020). Introducing tools for remote teaching. And working from home. Retrieved March 19, 2021, from <https://csc.kmitl.ac.th/cscweb-1/archives/12635>
- Reidsema, C. et al. (2017). Introduction to the Flipped Classroom. In C. Reidsema, L. Kavanagh, R. Hadgraft, & N. Smith (Eds.), The Flipped Classroom: Practice and Practices in Higher Education. Singapore: Springer Singapore.

การสื่อสารทางการตลาดและการรับรู้ภาพลักษณ์ตราสินค้าที่ส่งผลต่อพฤติกรรม การซื้อดินสอสีมาสเตอร์อาร์ตของผู้บริโภค*

MARKETING COMMUNICATIONS AND BRAND IMAGE PERCEPTIONS INFLUENCE CUSTOMERS' PURCHASE OF MASTER ART COLORED PENCILS

หนึ่งฤทัย อ่องจิริ* และวัชรระ ยี่สุนเทศ

Nuengruethai Ongcharit and Watchara Yeesoonetes

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Graduate School, Studies Kasem Bundit University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: neungrutai2526@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การสื่อสารทางการตลาด 2) การรับรู้ภาพลักษณ์ตราสินค้า 3) พฤติกรรมในการซื้อดินสอสีมาสเตอร์อาร์ตของผู้บริโภค 4) เปรียบเทียบพฤติกรรมการซื้อดินสอสีมาสเตอร์อาร์ตของผู้บริโภคจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล 5) ปัจจัยด้านการสื่อสารทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อดินสอสีมาสเตอร์อาร์ตของผู้บริโภค และ 6) การรับรู้ภาพลักษณ์ตราสินค้าที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อดินสอสีมาสเตอร์อาร์ตของผู้บริโภค เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือวิจัยใช้แบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด เก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยไคสแควร์ (Chi - Square) และ Multiple Regression Analysis ผลการวิจัยพบว่า 1) การสื่อสารทางการตลาดในการซื้อดินสอสีมาสเตอร์อาร์ตของผู้บริโภค ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ภาพลักษณ์ตราสินค้าในการซื้อดินสอสีมาสเตอร์อาร์ตของผู้บริโภคภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) การสื่อสารด้านการตลาดด้านการประชาสัมพันธ์และด้านการตลาดทางตรง มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อดินสอสีมาสเตอร์อาร์ตของผู้บริโภค 4) ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการซื้อดินสอสีมาสเตอร์อาร์ตของผู้บริโภค ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 5) ปัจจัยด้านการสื่อสารทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อดินสอสีมาสเตอร์อาร์ตของผู้บริโภค มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 6) การรับรู้ภาพลักษณ์ตราสินค้าที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อดินสอสีมาสเตอร์อาร์ตของผู้บริโภค มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ข้อเสนอแนะควรใช้เป็นแผนผังสอดแทรกไปในกล่องดินสอสี ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า จัดรายการส่งเสริมการขายให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มผู้บริโภค สามารถซื้อผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ จัดกิจกรรมพิเศษและการสร้างประสบการณ์ ให้มีความน่าสนใจ และให้ผู้บริโภคมั่นใจว่าเป็นสินค้าที่มีคุณภาพดี

คำสำคัญ: การสื่อสารทางการตลาด, การรับรู้ภาพลักษณ์ตราสินค้า, พฤติกรรมการซื้อ, ดินสอสีมาสเตอร์อาร์ต, ผู้บริโภค

Abstract

This research aims to 1) Marketing communications, 2) The Brand image perceptions. 3) Master Art colored pencil purchasing behavior of consumers 4) Compare Master Art colored

* Received April 9, 2024; Revised April 23, 2024; Accepted April 28, 2024

pencil purchasing behavior of consumers classified by personal information 5) Marketing communication factors that influence purchasing behavior Master Art colored pencils by consumers and 6) perception of brand image that influences the judges to purchase colored pencils. Consumer Master Art It is quantitative research. The research instrument used 400 questionnaires to collect. Data and statistics used in research and data analysis using Chi - Square and Multiple Regression. Analysis The results of the research found that 1) Marketing communication in the purchase of Master Art colored pencils by consumers, the overall picture is 2) The brand image of consumers in purchasing Master Art colored pencils is at a high level. 3) Marketing communications in public relations and direct marketing It influences the behavior of buying colored pencils. Master Art of consumers 4) Results of comparing the purchasing behavior of Master Art colored pencils of consumers, level Statistical significance 0.05 5) Marketing communication factors that influence the purchasing behavior of Master colored pencils. Consumer Art Significant at the 0.05 level. 6) Perceived brand image that influences judges to buy colored pencils. Consumer Master Art Statistically significant at 0.05. The recommendation should be to use a leaflet inserted into the box. Colored pencils provide information about the product. Organize promotional items to be appropriate for consumer groups. Can buy through online platform Organize special activities and create experiences To be interesting and give consumers confidence that it is Good quality products

Keywords: Marketing Communications, Brand Image Awareness, Consumer Behavior, Master Art Colored Pencils, Consumers.

บทนำ

การวาดภาพเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์อย่างหนึ่งที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมที่ฝึกให้เด็ก ได้แสดงออกทางความคิด ตามจินตนาการของตนเอง เป็นการส่งเสริมจินตนาการและความคิด สร้างสรรค์และยังส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายการประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อเล็กการวาดภาพ 2 เป็นวิธีหนึ่งที่เด็กสามารถถ่ายทอดความคิดความรู้และความเข้าใจที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ออกมา ขณะที่วาด ภาพเด็กจะจัดระบบความคิดอย่างต่อเนื่องในอันที่จะควบคุมการแสดงออกให้เป็นไปอย่างที่ดีคำนึง ภาพวาดของเด็กจึงเปลี่ยนไปตามแง่มุมความคิดต่าง ๆ ซึ่งความคิดทั้งหมดย่อมมีความหมายสำหรับเด็ก (ประสน จุมพรม, 2550)

องค์ประกอบของภาพวาดและงานศิลปะจะดีขึ้นได้ก็เกิดจากการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์และสีคุณภาพดีแน่นอนว่าต้องรวมไปถึงสีไม้ดี ๆ สักชุดด้วย หากผลงานถูกแต่งแต้มด้วยเนื้อสีที่สด คมชัด เนียนละเอียดและกลมกลืนไปกับพื้นผิว ก็ย่อมส่งผลให้งานออกมามีคุณภาพ แต่ถ้าใครยังไม่เคยมาทางสายศิลปะเลย ลองเริ่มต้นจากใช้สีไม้ขีดเขียนดูก็ได้ เพราะศิลปะก็เป็นศาสตร์แห่งการบำบัดศาสตร์หนึ่ง และสีไม้ก็เป็นอีกสื่อกลางที่จะช่วยให้คุณได้พบเจอตัวตนด้านใหม่ ๆ ไม่น่าว่าศิลปินคนต่อไปอาจเป็นคุณ เพียงแค่เริ่มต้นจากสีไม้ดี ๆ สักยี่ห้อ (โปรดักเซนชั่น, 2565)

บริษัทที่ขายดินสอสีที่คนไทยรู้จักกันดี ก็คงหนีไม่พ้นบริษัทนี้บริษัทคอลลิ้น คอลลิ้น เป็นแบรนด์เกี่ยวกับอุปกรณ์เครื่องเขียนที่มีต้นกำเนิดจากประเทศญี่ปุ่น เดิมทีบริษัทมีชื่อเสียงในการผลิตดินสอที่เก่าแก่มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1916 ถึงขั้นเคยเป็น 3 บริษัทผลิตดินสอที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในญี่ปุ่น ปี 2559 รายได้ 371 ล้านบาท กำไรสุทธิ 36 ล้านบาท น่าสังเกตว่าทั้ง ๆ ที่สีไม้ ที่ไม่น่าจะมีใครใช้จนหมดแท่ง ส่วนมากมักจะหายก่อน กลับมียอดขายได้เรื่อย ๆ

อาจจะเป็นเพราะมีเด็กเข้าสู่วัยการศึกษาในทุก ๆ ปีเรื่องนี้ทำให้เราคิดว่า จริง ๆ แล้ว ธุรกิจเกี่ยวกับเด็ก ก็อาจจะ เป็นสินค้าที่ขายได้เรื่อย ๆ ถึงแม้ว่าจะเป็นตลาดที่เล็ก แต่ตลาดนี้น่าจะยังคงอยู่ตราบดีที่ยังมีเด็กในโลกนี้ (ลงทุนแมน, 2561)

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้นผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษา การสื่อสารทางการตลาดและการรับรู้ภาพลักษณ์ตราสินค้าที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภค เพื่อนำผลจากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดจำหน่ายสินค้าให้ผู้บริโภคให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการสื่อสารทางการตลาดของผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าของผู้บริโภค
2. เพื่อศึกษาการรับรู้ภาพลักษณ์ตราสินค้าของผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าของผู้บริโภค
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภค
4. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภค จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล
5. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการสื่อสารทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภค
6. เพื่อศึกษาการรับรู้ภาพลักษณ์ตราสินค้าที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภค

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสื่อสารทางการตลาดและการรับรู้ภาพลักษณ์ตราสินค้าที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภค มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารทางการตลาดและการรับรู้ภาพลักษณ์ตราสินค้าที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภค โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎี การสื่อสารทางการตลาด ซึ่งประกอบด้วย การโฆษณา การขายโดยใช้พนักงาน การส่งเสริมการขาย การให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ การตลาดทางตรง การจัดกิจกรรมพิเศษ และภาพลักษณ์ตราสินค้า ประกอบด้วยภาพลักษณ์ของบริษัท ภาพลักษณ์ของสถาบันหรือองค์กร ภาพลักษณ์ของสินค้า ภาพลักษณ์ที่มีต่อตราสินค้าตราใดตราหนึ่ง และ ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค 6W1H ซึ่งประกอบด้วย (Who) ใคร คือ ผู้บริโภค (What) อะไรที่ผู้บริโภคต้องการ (Why) ทำไมผู้บริโภคต้องซื้อ (Whom) ใครมีอิทธิพลในการตัดสินใจซื้อ (When) ผู้บริโภคซื้อเมื่อใด (Where) ผู้บริโภคซื้อที่ไหน และ (How) ผู้บริโภคซื้ออย่างไร (Philip, K. P. et al., 2016)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นลูกค้าที่ซื้อสินค้า เลือกตัวอย่างจำนวน 400 ราย การศึกษาในครั้งนี้ ใช้การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) แบบไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ของ Cochran, W.G. ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ในการคำนวณ จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 ราย แต่ทั้งนี้เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นในการตอบแบบสอบถาม ข้อมูลไม่สมบูรณ์ครบถ้วน ทางผู้ศึกษาจึงได้ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 400 ราย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามจำนวน 400 ชุด เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ไคสแควร์ (Chi - Square) และ Multiple Regression Analysis เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้สร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องรวมทั้งหลักการและวิธีการสร้างแบบสอบถาม เพื่อการศึกษาลงมือกำหนดกรอบแนวความคิดการศึกษา โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ศึกษาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 มาใช้เป็นข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ซึ่งได้ตรวจสอบแบบสอบถามแล้วเห็นว่าแบบสอบถามทุกข้อที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงของเนื้อหาครอบคลุมในแต่ละด้าน และครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการศึกษา นำแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาค่า Validity โดยใช้ IOC ซึ่งจะต้องไม่ต่ำกว่า 0.5 ในแต่ละข้อผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่

ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบและนำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งผลการวัดค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC เท่ากับ .803 การหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยผู้ศึกษานำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่จะศึกษาจำนวน 40 คน โดยการนำไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นเป็นรายข้อ (Item Analysis) หาความเชื่อมั่นรวมโดยใช้วิธีของ Cronbach (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2548) เพื่อให้เกิดความชัดเจนของข้อคำถาม โดยใช้เกณฑ์ยอมรับที่ค่ามากกว่า 0.70 เพื่อแสดงว่าแบบสอบถามนี้มีความน่าเชื่อถือเพียงพอ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ในการคำนวณหาค่า Reliability ใช้คำสั่ง Analyze Scale Reliability Analysis ซึ่งผลการทดสอบได้ค่าความน่าเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .745

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมจากรแหล่งข้อมูลแยกเป็น 2 ประเภท คือ 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในการเก็บข้อมูล ผู้บริโภคที่ซื้อดินสอสี โดยให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการเก็บข้อมูลที่ได้จากตำรา รายงาน การศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และอินเทอร์เน็ต

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล 1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่ออธิบายข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม และตัวแปรต่าง ๆ 2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมุติฐาน สถิติที่ใช้ คือ Chisquare และ Multiple Regression Analysis 3) วิเคราะห์การสื่อสารทางการตลาดและการรับรู้ภาพลักษณ์ตราสินค้าที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อดินสอสีมาสเตอร์อาร์ตของผู้บริโภคด้วยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2545)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี อาชีพนักศึกษา และมีรายได้ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท พฤติกรรมผู้บริโภคส่วนมากซื้อดินสอสียี่ห้อมาสเตอร์อาร์ต ให้ความสำคัญด้านผลิตภัณฑ์มีสีสด เลือกซื้อดินสอสีมาสเตอร์อาร์ตและคลอลีน เพราะคุณภาพ ส่วนมากเลือกซื้อดินสอสีมาสเตอร์อาร์ตแบบ 24 สี ทราบข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติพิเศษ ความปลอดภัยด้านสุขภาพ และความพิเศษของเฉดสีของการใช้ดินสอสีมาสเตอร์อาร์ต และส่วนมากเห็นโฆษณาดินสอสีมาสเตอร์อาร์ตผ่านทางเฟสบุ๊ค สถานที่ที่ซื้อดินสอสีมาสเตอร์อาร์ต คือ ร้านเครื่องเขียน ซึ่งการจัดวางผลิตภัณฑ์ของทางร้านมีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อของผู้บริโภค บุคคลที่มีส่วนร่วมในการเลือกซื้อดินสอสีมาสเตอร์อาร์ต คือ เพื่อนและรายการส่งเสริมการขายด้านการลดราคามีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อช่วงเวลาในการเลือกซื้อ คือ เมื่อดินสอสีใกล้หมดหมดครั้งละ 1 - 2 ครั้งต่อเดือน มียอดเงินในการสั่งซื้อ ดินสอสีของผู้บริโภค ต่อครั้ง โดยเฉลี่ย คือ 411.50 บาท

2. การสื่อสารทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อดินสอสีมาสเตอร์อาร์ตของผู้บริโภค

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์การสื่อสารทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อดินสอสีมาสเตอร์อาร์ตของผู้บริโภค

การสื่อสารทางการตลาด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับนัยสำคัญ	ลำดับ
1. การโฆษณา	4.03	0.21	มาก	6
2. การตลาดทางตรง	4.12	0.00	มาก	5
3. การส่งเสริมการขาย	4.14	0.28	มาก	4
4. การจัดกิจกรรมพิเศษและการสร้างประสบการณ์	4.16	0.07	มาก	3
5. การให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์	4.19	0.00	มาก	2
6. การขายโดยใช้พนักงาน	4.26	0.50	มาก	1

จากตารางที่ 1 พบว่า ข้อมูลระดับความสำคัญของการสื่อสารทางการตลาดในการซื้อสินค้าของผู้บริโภค ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย ด้านการโฆษณา ด้านการขายโดยใช้พนักงาน ด้านการส่งเสริมการขาย การให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ การตลาดทางตรง ด้านกิจกรรมพิเศษ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ด้านการโฆษณา ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 4.03$)

ด้านการตลาดทางตรง ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 4.12$)

ด้านการส่งเสริมการขาย ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 4.14$)

ด้านกิจกรรมพิเศษและการสร้างประสบการณ์ ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 4.16$)

ด้านการให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 4.19$)

ด้านการขายโดยใช้พนักงาน ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 4.26$)

3. ภาพลักษณ์ตราสินค้าที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภค

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ภาพลักษณ์ตราสินค้าที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภค

การสื่อสารทางการตลาด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับนัยสำคัญ	ลำดับ
1. ภาพลักษณ์ของบริษัท	4.03	0.95	มาก	1
2. ภาพลักษณ์ของสถาบันหรือองค์กร	3.92	0.70	มาก	2
3. ภาพลักษณ์ของสินค้า	3.82	0.02	มาก	3
4. ภาพลักษณ์ที่มีต่อตราสินค้าใดตราหนึ่ง	3.68	0.26	มาก	4

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาพลักษณ์ตราสินค้าในการซื้อสินค้าของผู้บริโภคภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย ภาพลักษณ์ด้านบริษัท ด้านภาพลักษณ์ของสถาบันหรือองค์กร ด้านภาพลักษณ์ของสินค้า และด้านภาพลักษณ์ตราสินค้าใดตราหนึ่ง ตามลำดับ

ระดับความสำคัญภาพลักษณ์ตราสินค้าโดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 3.86$)

ด้านภาพลักษณ์ด้านบริษัท ($\bar{X} = 4.03$)

ด้านภาพลักษณ์ของสถาบันหรือองค์กร ($\bar{X} = 3.92$)

ด้านภาพลักษณ์ของสินค้า ($\bar{X} = 3.82$)

ด้านภาพลักษณ์ตราสินค้าใดตราหนึ่ง ($\bar{X} = 3.68$) ตามลำดับ

4. เปรียบเทียบพฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภค จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภค สรุปผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลเพศที่แตกต่างกันมีด้านยี่ห้อของสินค้าที่เคยซื้อบ่อย ด้านการเลือกซื้อสินค้าที่มีสีสด การพิจารณาคุณภาพของสินค้า สีที่ผู้บริโภคเคยเห็นสินค้าโฆษณา สถานที่ที่ผู้บริโภคซื้อสินค้าบ่อยที่สุด รายการส่งเสริมการขายใดที่มีผลต่อการตัดสินใจให้ผู้บริโภคเลือกซื้อสินค้าโฆษณา และช่วงเวลาของผู้บริโภคซื้อสินค้า ด้านอายุที่แตกต่างกันมีความสำคัญในการเลือกซื้อสินค้า การพิจารณาคุณภาพของสินค้า สินค้าโฆษณาแบบที่ผู้บริโภคซื้อบ่อยที่สุด สีที่ผู้บริโภคเคยเห็นสินค้าโฆษณา สถานที่ที่ผู้บริโภคซื้อสินค้าบ่อยที่สุด การจัดวางโชว์สินค้าภายในร้านค้า มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า บุคคลที่มีส่วนร่วมในการเลือกซื้อสินค้าของผู้บริโภค รายการส่งเสริมการขายใดที่มีผลต่อการตัดสินใจให้ผู้บริโภคเลือกซื้อสินค้า และช่วงเวลาของผู้บริโภคซื้อสินค้า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีด้านสินค้าที่เคยซื้อบ่อยที่สุด การพิจารณาคุณภาพของสินค้า สินค้าโฆษณาแบบที่ผู้บริโภคซื้อบ่อยที่สุด ผู้บริโภคทราบถึงความปลอดภัยด้านสุขภาพในการใช้สินค้า ผู้บริโภคทราบคุณสมบัติพิเศษของสินค้า ผู้บริโภคทราบความพิเศษของสินค้า ผู้บริโภคทราบสีของสินค้า ผู้บริโภคเคยเห็นสินค้าโฆษณา สถานที่ที่ผู้บริโภคซื้อสินค้าบ่อยที่สุด การจัดวางโชว์สินค้า

มาสเตอร์อาร์ตภายในร้านค้า มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อดินสอสี บุคคลที่มีส่วนร่วมในการเลือกซื้อดินสอสีของผู้บริโภค รายการส่งเสริมการขายใดที่มีผลต่อการตัดสินใจให้ผู้บริโภคเลือกซื้อดินสอสีมาสเตอร์อาร์ต และความถี่ในการซื้อ ดินสอสี/เดือน อาชีพที่แตกต่างกันมีด้านดินสอสียี่ห้อที่เคยซื้อบ่อยที่สุด การเลือกซื้อดินสอสีให้ความสำคัญในด้าน การพิจารณาคุณภาพของดินสอสี ดินสอสีมาสเตอร์อาร์ตแบบที่ผู้บริโภคซื้อบ่อยที่สุด ผู้บริโภคทราบถึงความปลอดภัยด้านสุขภาพในการใช้ดินสอสีมาสเตอร์อาร์ต ผู้บริโภคทราบคุณสมบัติพิเศษของดินสอสีมาสเตอร์อาร์ต ผู้บริโภคทราบความพิเศษของเฉดสีของดินสอสีมาสเตอร์อาร์ต สื่อที่ผู้บริโภคเคยเห็นดินสอสีมาสเตอร์อาร์ตโฆษณา การจัดวางโชว์ดินสอสีมาสเตอร์อาร์ตภายในร้านค้า มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อดินสอสี บุคคลที่มีส่วนร่วมในการเลือกซื้อดินสอสีของผู้บริโภค และรายการส่งเสริมการขายใดที่มีผลต่อการตัดสินใจให้ผู้บริโภคเลือกซื้อดินสอสีมาสเตอร์อาร์ต รายได้มีด้านด้านดินสอสียี่ห้อที่เคยซื้อบ่อยที่สุด ดินสอสีมาสเตอร์อาร์ตแบบที่ผู้บริโภคซื้อบ่อยที่สุด ผู้บริโภคทราบคุณสมบัติพิเศษของดินสอสีมาสเตอร์อาร์ต ผู้บริโภคทราบความพิเศษของเฉดสีของดินสอสีมาสเตอร์อาร์ต สื่อที่ผู้บริโภคเคยเห็นดินสอสีมาสเตอร์อาร์ตโฆษณา สถานที่ที่ผู้บริโภคซื้อดินสอสีบ่อยที่สุด การจัดวางโชว์ดินสอสีมาสเตอร์อาร์ตภายในร้านค้า มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อดินสอสี บุคคลที่มีส่วนร่วมในการเลือกซื้อดินสอสีของผู้บริโภค และรายการส่งเสริมการขายใดที่มีผลต่อการตัดสินใจให้ผู้บริโภคเลือกซื้อดินสอสีมาสเตอร์อาร์ตที่แตกต่างกัน

5. การสื่อสารทางการตลาดมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการซื้อดินสอสีมาสเตอร์อาร์ตของผู้บริโภค

ผลการวิเคราะห์ พบว่า พฤติกรรมกับการสื่อสารด้านการตลาดด้านการประชาสัมพันธ์และด้านการตลาดทางตรง มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อดินสอสีมาสเตอร์อาร์ตของผู้บริโภค อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

6. ภาพลักษณ์ตราสินค้ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อดินสอสีมาสเตอร์อาร์ตของผู้บริโภค

ผลการวิเคราะห์ พบว่า พฤติกรรมกับภาพลักษณ์ตราสินค้าด้านภาพลักษณ์ของสินค้ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อดินสอสีมาสเตอร์อาร์ตของผู้บริโภค ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่องการสื่อสารทางการตลาดและการรับรู้ภาพลักษณ์ตราสินค้าที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อดินสอสีมาสเตอร์อาร์ตของผู้บริโภค ผู้ศึกษามีประเด็นที่น่าสนใจอภิปรายผล ดังนี้

จากการศึกษาพบว่า การสื่อสารทางการตลาดในการซื้อดินสอสีมาสเตอร์อาร์ตของผู้บริโภค ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดลญา แก้วทับทิม ศึกษาเรื่อง ภาพลักษณ์ตราสินค้าและการสื่อสารการตลาดแบบครบวงจรที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร จากการศึกษพบว่า การวิเคราะห์เกี่ยวกับการสื่อสารทางการตลาดโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ การส่งเสริมการตลาด การสื่อสาร ณ จุดขาย การจัดกิจกรรมพิเศษ ที่เป็นเช่นนี้ เพราะผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการสื่อสารทางการตลาดที่เป็นปัจจัยที่ช่วยให้สามารถติดต่อลูกค้าได้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย และสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างตรงตามต้องการ (ดลญา แก้วทับทิม, 2561)

ด้านการโฆษณาภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดลญา แก้วทับทิม ศึกษาเรื่อง ภาพลักษณ์ตราสินค้าและการสื่อสารการตลาดแบบครบวงจรที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร จากการศึกษพบว่า โดยภาพรวมมีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมาก (ดลญา แก้วทับทิม, 2561)

ด้านการขายโดยใช้พนักงานภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาพร ไชยชนะมภู ศึกษาเรื่อง การสื่อสารการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ นมผงสำหรับเด็กโตของผู้บริโภคในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษพบว่า ปัจจัยย่อยของการขายโดยบุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อนมผงสำหรับเด็กโตในระดับมาก คือ การให้ข้อมูลของพนักงานขายเกี่ยวกับ คุณลักษณะของผลิตภัณฑ์และความ

แตกต่างของแต่ละผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 3.78) และพนักงาน ขายสามารถปรับเปลี่ยนของแถมในมูลค่าที่ใกล้เคียงกัน ตามความต้องการของลูกค้าได้ (ค่าเฉลี่ย 3.70) ส่วนปัจจัยย่อยของการขายโดยบุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อนมผงสำหรับเด็กโตในระดับ ปานกลาง คือ พนักงานขายแต่งการด้วยเครื่องแบบที่มีสัญลักษณ์หรือโลโก้ของบริษัท ผู้ผลิต (ค่าเฉลี่ย 2.96) (ประภาพร ไชยชนะชมภู, 2552)

ด้านการส่งเสริมการขายภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาพร ไชยชนะชมภู ศึกษาเรื่อง การสื่อสารการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ นมผงสำหรับเด็กโตของผู้บริโภคใน อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า การส่งเสริมการขายมีผลต่อการตัดสินใจซื้อนมผงสำหรับเด็กโต ในระดับมาก ทุกปัจจัยย่อย โดยเรียงตามลำดับดังนี้ การมีของแถม เช่น ของเล่น ของใช้สำหรับเด็ก (ค่าเฉลี่ย 3.93)

การจัดบูธรายการขายสินค้าราคาพิเศษ (ค่าเฉลี่ย 3.90) ชุ่มชงชิมในทางสรรพสินค้าและไฮเปอร์มาร์ท (ค่าเฉลี่ย 3.76) การแจกนมผงตัวอย่าง (ค่าเฉลี่ย 3.71) การให้คูปองส่วนลดในการซื้อผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 3.67) และการให้สะสมชิ้นส่วนแลกของ (ค่าเฉลี่ย 3.52) (ประภาพร ไชยชนะชมภู, 2552); (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2565)

ด้านการให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาพร ไชยชนะชมภู ศึกษาเรื่อง การสื่อสารการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ นมผงสำหรับเด็กโตของผู้บริโภคใน อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยย่อยของการประชาสัมพันธ์และการเผยแพร่ ข่าว ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อนมผงสำหรับเด็กโตในระดับมาก คือ การจัดกิจกรรมสำหรับแม่และเด็ก เช่น กิจกรรมประกวดสุขภาพเด็ก สัมมนาวิชาการในหัวข้อเกี่ยวกับการดูแลบุตร (ค่าเฉลี่ย 3.74) และบทความความรู้ทางด้าน โภชนาการและการเลี้ยงดูบุตรในนิตยสาร หรือหนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 3.65) ส่วนปัจจัยย่อยของการประชาสัมพันธ์ และการเผยแพร่ข่าว ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อนมผงสำหรับเด็กโตในระดับปานกลาง คือ การทำกิจกรรมเพื่อสังคม เช่น การสนับสนุนโครงการช่วยเหลือเด็กกำพร้า หรือช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ (ค่าเฉลี่ย 3.19) และการเป็นผู้อุปถัมภ์รายการ เช่น เกมโชว์ต่าง ๆ รายการสำหรับเด็ก (ค่าเฉลี่ย 3.07) (ประภาพร ไชยชนะชมภู, 2552) ด้านการตลาดทางตรง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาพร ไชยชนะชมภู ศึกษาเรื่อง การสื่อสารการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ นมผงสำหรับเด็กโตของผู้บริโภคใน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยย่อยของการตลาดเจาะตรงที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อนมผงสำหรับเด็ก โตในระดับมาก คือ การส่งเอกสารความรู้เกี่ยวกับการดูแลบุตรให้ฟรีถึงบ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.70) การส่งของขวัญวัน เกิดให้กับบุตรถึงบ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.61) การส่งนมผงตัวอย่างให้ทดลองใช้ถึงบ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.57) และการให้ข้อมูล ความรู้ข่าวสารผ่านทางเว็บไซต์ของบริษัท (ค่าเฉลี่ย 3.54) ส่วนปัจจัยย่อยของการตลาดเจาะตรงมีผลต่อการตัดสินใจ ซื้อนมผงสำหรับเด็กโตในระดับปานกลาง คือ การทำบัตรสมาชิกของบริษัทให้กับลูกค้า เช่น Better Mom Club, Kids Club (ค่าเฉลี่ย 3.46) การโทรศัพท์ให้ข้อมูลและแนะนำเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 3.41) การให้ข้อมูลความรู้ ข่าวสารผ่านทางอีเมลล์ (ค่าเฉลี่ย 3.39) การส่งจดหมายเชิญเพื่อไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของบริษัท (ค่าเฉลี่ย 3.32) และการส่ง SMS เกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร (ค่าเฉลี่ย 3.24) (ประภาพร ไชยชนะชมภู, 2552)

ด้านกิจกรรมพิเศษและการสร้างประสบการณ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดลญา แก้วทับทิม ศึกษาเรื่อง ภาพลักษณ์ตราสินค้าและการสื่อสารการตลาดแบบครบวงจรที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำ ต้มของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร จากการศึกษาพบว่า การจัดกิจกรรมพิเศษ โดยภาพรวมมีระดับ ความสำคัญอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 โดยค่าเฉลี่ยของผู้บริโภคที่ซื้อน้ำดื่มตราสิงห์ อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.05 ส่วนผู้บริโภคที่ซื้อน้ำดื่มตราคริสตัล อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.93 และผู้บริโภคที่ซื้อน้ำดื่ม ตราสปริงเคิลอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.74 (ดลญา แก้วทับทิม, 2561) และยังพบว่า การรับรู้ภาพลักษณ์ตรา สินค้าในการซื้อสินค้าเครื่องดื่มอาร์ตของผู้บริโภค ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฌนนท์ สินธุศิริ ศึกษาเรื่อง ภาพลักษณ์องค์กรและภาพลักษณ์ตราสินค้าที่ขยายจากตราสินค้าของบริษัท สิงห์ คอร์เปอ

เรชั่น จำกัด จากการศึกษาภาพลักษณ์องค์กรของบริษัท สิงห์ คอร์เปอเรชั่น จำกัด พบว่า บริษัท สิงห์ คอร์เปอเรชั่น จำกัด มีภาพลักษณ์โดยรวมในระดับค่อนข้างดี (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66) (ณนันท สีนุศิริ, 2553) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดลญา แก้วทับทิม ศึกษาเรื่อง ภาพลักษณ์ตราสินค้าและการสื่อสารการตลาดแบบครบวงจรที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริโภคมีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์ตราสินค้าน้ำดื่มตราสิงห์ อยู่ในระดับมาก น้ำดื่มตราคริสตัล อยู่ในระดับมาก (ดลญา แก้วทับทิม, 2561)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมากที่สุด อาชีพนักศึกษา และมีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท การสื่อสารทางการตลาดในการซื้อสินค้าเครื่องดื่มของผู้บริโภค ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย ด้านการโฆษณา ด้านการขายโดยใช้พนักงาน ด้านการส่งเสริมการขาย การให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ การตลาดทางตรง ด้านกิจกรรมพิเศษ ภาพลักษณ์ตราสินค้าในการซื้อสินค้าเครื่องดื่มของผู้บริโภคภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย ภาพลักษณ์ด้านบริษัท ด้านภาพลักษณ์ของสถาบันหรือองค์กร ด้านภาพลักษณ์ของสินค้าและด้านภาพลักษณ์ตราสินค้าตราใดตราหนึ่งตามลำดับ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ดังต่อไปนี้ ในการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบถึงทราบปัจจัยด้านการสื่อสารทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าเครื่องดื่มของผู้บริโภค โดยสามารถนำผลจากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดจำหน่ายสินค้าเครื่องดื่มให้สอดคล้องกับต้องการของผู้บริโภค ซึ่งมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ด้านการโฆษณา ผู้ผลิตและจัดจำหน่ายควรคำนึงถึงการโฆษณาสินค้าเครื่องดื่ม โดยใช้เป็นแผนพับสอดแทรกไปในกล่องสินค้า และตามป้ายโฆษณาตามสถานที่ต่าง ๆ 2) ด้านการขายโดยใช้พนักงาน ผู้ผลิตและจัดจำหน่ายควรคำนึงถึงสิ่งที่ต้องมี PC ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าเครื่องดื่มได้อย่างละเอียดชัดเจน และ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับช่องทางการซื้อสินค้าเครื่องดื่มได้เป็นอย่างดี 3) ด้านการส่งเสริมการขาย ผู้ผลิตและจัดจำหน่ายควรคำนึงถึง การจัดรายการส่งเสริมการขายของสินค้าเครื่องดื่มให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย มีรายการส่งเสริมการขายเป็นของแถมที่ใช้งานร่วมกับสินค้าอย่างเหมาะสม และ รายการส่งเสริมการขาย ลดราคา ทำให้ท่านสนใจเลือกซื้อสินค้าเครื่องดื่ม 4) ด้านการให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ ผู้ผลิตและจัดจำหน่ายควรคำนึงถึงการประชาสัมพันธ์จากสื่อต่าง ๆ ของสินค้าเครื่องดื่มให้มีความน่าสนใจ การทุนของยี่ห้อสินค้าเครื่องดื่มสามารถดึงดูดให้มีความสนใจในสินค้าเครื่องดื่มมากขึ้น 5) ด้านการตลาดทางตรง ผู้ผลิตและจัดจำหน่ายควรคำนึงถึง การตลาดที่จะทำให้ผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าเครื่องดื่มผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ได้หลากหลาย 6) ด้านการจัดกิจกรรมพิเศษ ผู้ผลิตและจัดจำหน่ายควรคำนึงถึง กิจกรรมประกวดภาพระบายสีของสินค้าเครื่องดื่มมีความน่าสนใจและดึงดูดให้ผู้บริโภคเข้าร่วมกิจกรรม 7) ด้านภาพลักษณ์ของบริษัท ผู้ผลิตและจัดจำหน่ายควรคำนึงถึงสินค้าเครื่องดื่มที่เป็นสินค้าของบริษัทที่มีความเป็นมายาวนาน และ บริษัทที่มีความเป็นผู้นำสินค้าด้านศิลปะ 8) ด้านภาพลักษณ์ของสถาบันหรือองค์กร ผู้ผลิตและจัดจำหน่ายควรคำนึงถึง สินค้าเครื่องดื่ม เป็นองค์กรที่มีประวัติความน่าเชื่อถือ มั่นคง และเป็นองค์กรที่มีมาตรฐานระดับสากล สามารถก้าวไปสู่ตลาดต่างประเทศได้ 9) ด้านภาพลักษณ์ของสินค้า ผู้ผลิตและจัดจำหน่ายควรคำนึงถึง สินค้าเครื่องดื่มมีตราสินค้าที่ทำให้ผู้บริโภค มั่นใจว่าเป็นสินค้าที่มีคุณภาพดี มีตราสินค้าที่ทำให้ผู้บริโภคมั่นใจว่าเป็นสินค้าเหมาะสมกับการใช้งานของผู้บริโภคและมีตราสินค้าที่ทำให้ผู้บริโภคมั่นใจว่าเป็นสินค้าที่มีบรรจุภัณฑ์ที่บ่งชี้ถึงสินค้าที่ชัดเจน ครบถ้วน และ 10) ด้านภาพลักษณ์ที่มีต่อตราสินค้าตราใดตราหนึ่ง ผู้ผลิตและจัดจำหน่ายควรคำนึงถึง ตราสินค้าเครื่องดื่มเป็นตราสินค้าที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เป็นตราสินค้าที่มีกลุ่มลูกค้าเป้าหมายเฉพาะเจาะจง

มีตราสินค้าที่จดจำได้ง่าย เป็นตราสินค้าที่มีความโดดเด่นจากตราสินค้าอื่น ๆ การที่ตราสินค้ามาสเตอร์อาร์ตขยายตราสินค้าไปยังสินค้าประเภทอื่นทำให้ท่านมีความมั่นใจในสินค้ามากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2545). การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) หลักสถิติ. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2548). Item Analysis หาความเชื่อมั่นรวมโดยใช้วิธีของ Cronbach สถิติสำหรับงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ณนันท สันธศิริ. (2553). ภาพลักษณ์องค์กรและภาพลักษณ์ตราสินค้าที่ขยายจากตราสินค้าของบริษัท สิงห์ คอร์เปอเรชั่น จำกัด. ใน วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประชาสัมพันธ์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดลญา แก้วทับทิม. (2561). ภาพลักษณ์ตราสินค้าและการสื่อสารการตลาดแบบครบวงจรที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์ธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการตลาด. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ประภาพร ไชยชนะขมภู. (2552). การสื่อสารการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์นมผงสำหรับเด็กโตของผู้บริโภคในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชา การตลาด. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประสน จุมพรม. (2550). ทักษะทางการวาดภาพของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระ. ใน วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- โปรดักเนชั่น. (2565). 12 สีไม้ ยี่ห้อไหนดี พิกเมนต์แน่น สีสดใสและติดทนนาน. เรียกใช้เมื่อ 30 กรกฎาคม 2566 จาก <http://www.productnation.co/th/28545/สีไม้-ยี่ห้อไหนดี/>.
- ลงทุนแมน. (2561). กรณีศึกษาธุรกิจดินสอสี. เรียกใช้เมื่อ 18 สิงหาคม 2566 จาก <http://www.longtunman.com/3928>.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2565). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาศึกษา.
- Philip, K. P. et al. (2016). Marketing Management (15 th ed.). New York: Pearson Education Inc.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่ผลิต

โดยชุมชนของผู้บริโภคในประเทศไทย*

FACTORS INFLUENCING THE DECISION TO PURCHASE PRODUCTS PRODUCED
BY COMMUNITIES OF CONSUMERS IN THAILAND

วิชญ วาสนภมล* และธนบดี อัศววงศ์วิจิตร

Wisanu Wasanakamon and Thanabordee Asawawongwicht

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Business Administration, Bangkok Thonburi University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: visanu26122514@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนของผู้บริโภคในประเทศไทย ด้วยการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้า ที่ผลิตโดยชุมชนและทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชน ในประเทศไทย การศึกษานี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ทำการสำรวจข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย จำนวน 400 ตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐาน ด้วยค่าไคสแควร์ (Chi - square test) ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มประชากรวัยผู้ใหญ่ อายุระหว่าง 40 - 54 ปี นิยมซื้อสินค้าประเภทอาหารมากที่สุด มีค่าใช้จ่ายต่อการซื้อประมาณ 301 - 500 บาท หาซื้อสินค้าจากร้านขายของฝากและของที่ระลึก รับรู้ข่าวสารการประชาสัมพันธ์จากสื่อออนไลน์ และเหตุผลที่เลือกซื้อสินค้าจากชุมชนเนื่องจากช่วยส่งเสริมและสนับสนุนสินค้าไทย สำหรับปัจจัยทางด้านส่วนประสมทางการตลาดในภาพรวมมีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.17 โดยผู้บริโภคให้ความสำคัญในด้านราคามากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.22 ด้านผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชน พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ประจำเดือน จำนวนสมาชิกครอบครัวที่อาศัยอยู่ด้วยกัน และเขตพื้นที่พักอาศัย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่ สถานภาพสมรส และอาชีพ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภค, ส่วนประสมทางการตลาด, พฤติกรรมผู้บริโภค, พฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้า, ผลิตภัณฑ์ชุมชน

Abstract

The purpose of this research is to study the factors that influence consumer decisions to purchase community - produced products in Thailand, by analyzing the marketing mix factors that affect the selection of community-produced products and testing the relationship between personal

* Received April 19, 2024; Revised April 26, 2024; Accepted April 29, 2024

factors and the selection of community - produced products in Thailand. This study is quantitative research. The data was surveyed using questionnaires from 400 samples of consumers of products produced by communities living in Thailand. The data was analyzed using statistics, frequency, percentage, mean, standard deviation, and hypothesis testing using Chi - square test. The research results found that the consumers who purchase community-produced products are mostly adults 40 - 54 years old. They buy food products the most, there is a cost per purchase of approximately about 301 - 500 baht, places to buy products are souvenir shops, and receive news information from online channels. The reason for choosing to buy products from the community is to help promote and support Thai products. The overall marketing mix factor affects product selection produced by the community at a high level with an average of 4.17. The findings indicate that the marketing mix factors significantly influence product selection with an average of 4.22, with consumers prioritizing price. Furthermore, the analysis of personal factors revealed that gender, age, education level, monthly income, number of family members, and residential areas are statistically significant in influencing consumer behavior towards community - produced products. However, marital status and occupation did not show statistical significance.

Keywords: Consumer Personal Factors, Marketing Mix, Consumer Behavior, Product Purchasing Behavior, Communities Products.

บทนำ

ชุมชนถูกจัดว่าเป็นหน่วยขนาดเล็กของสังคมที่มีบทบาทและความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาประเทศทั้งในด้านของเศรษฐกิจและสังคม เพราะการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนนั้นถือว่าเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างกลไกที่จะนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ และกระจายรายได้อย่างทั่วถึง อันเป็นการยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศ และจากแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติของไทย แก่ไขเพิ่มเติม (พ.ศ. 2566 - 2580) ในประเด็นที่ 16 ที่ได้มีการกล่าวถึง เศรษฐกิจฐานราก จะต้องกำหนดเป้าหมายในการยกระดับรายได้ของประชากรในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยให้สามารถกระจายตัวได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อการวางรากฐานที่มั่นคงให้กับเศรษฐกิจไทยในอนาคต โดยการส่งเสริมเศรษฐกิจระดับชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้ และมีศักยภาพในการแข่งขัน ทั้งยังจะช่วยก่อให้เกิดการยกระดับมาตรฐานการครองชีพและความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจน ปัญหาความเหลื่อมล้ำ และความไม่เสมอภาคทางสังคม ทั้งนี้ โดยผ่านขั้นตอนการปรับปรุงทางเศรษฐกิจและพฤติกรรมที่จะสามารถเอื้อให้เกิดการพัฒนาและการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเศรษฐกิจชุมชน อันเป็นการส่งเสริมให้เศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศดีขึ้น สำหรับชุมชนในท้องถิ่นของประเทศไทย พบว่า ส่วนใหญ่ยังเป็นประชาชนที่อยู่ในกลุ่มของผู้ที่มีรายได้น้อย ดังนั้น การส่งเสริมให้คนในชุมชนได้รับโอกาสทางอาชีพและการส่งเสริมรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตนั้น จึงเป็นกลไกสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวมให้เกิดความยั่งยืนอย่างแท้จริง ทั้งภาครัฐและเอกชนต่างก็มีบทบาทในการส่งเสริมชุมชนในด้านต่าง ๆ อาทิ เช่น ผ่านทางการช่วยเหลือด้านวิชาการ โดยมุ่งหวังเพื่อยกระดับทักษะความรู้ที่สำคัญและจำเป็นต่อการเพิ่มศักยภาพของชุมชน เช่น ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ทักษะการบริหารจัดการ และทักษะการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์และสินค้าชุมชนให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม

รวมถึงการส่งเสริมช่องทางตลาดที่เหมาะสม เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มในลักษณะของโครงสร้างการกระจายรายได้ในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ เช่น วิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจเพื่อสังคม และสหกรณ์ ทั้งนี้ ก็เพื่อให้เศรษฐกิจชุมชนสามารถพัฒนาและยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจต่อไป (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

สินค้าชุมชนเป็นการรวบรวมผลผลิตจากภูมิปัญญาของชาวบ้าน ด้วยการนำวัตถุดิบและทรัพยากร ที่ผลิตเองหรือสามารถที่จะจัดหาได้ในท้องถิ่นแล้วนำมาทำการแปรรูปเป็นสินค้า อาทิ เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และเครื่องใช้ไม้สอยต่าง ๆ ซึ่งสินค้าเหล่านี้ล้วนแสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์ที่สะท้อนถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของชุมชนนั้น ๆ นอกจากนี้ ยังเป็นการสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชน รวมถึงช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม เพื่อความยั่งยืนของธุรกิจชุมชนในระยะยาว จำเป็นต้องมีการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพและรูปแบบของผลิตภัณฑ์อยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สามารถเข้าถึงความต้องการของผู้บริโภคซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและยุคสมัย (ศศิชา หอมดลทิน, 2563)

ดังนั้น จึงเป็นที่มาของการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนของผู้บริโภค เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงผลิตภัณฑ์ของชุมชน ที่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนของผู้บริโภคในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนของผู้บริโภคในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) เป็นผู้บริโภคสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยและกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการคำนวณจากสูตรของ ยามาเน่ (Yamane, T., 1967) เพื่อประมาณค่าสัดส่วนของประชากรกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดให้ประชากร (N) มีจำนวนมากกว่า 100,000 คน (∞) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และใช้ความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม (e) ร้อยละ 5 ได้ขนาดจำนวนตัวอย่างที่ 400 ตัวอย่าง สำหรับประเภทของสินค้าชุมชน แบ่งประเภทผลิตภัณฑ์ OTOP ออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) ประเภทอาหาร 2) ประเภทเครื่องดื่ม 3) ประเภทผ้า/เครื่องแต่งกาย 4) ประเภทของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก และ 5) ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร (กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2566)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริโภคสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริโภคสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย จำนวน 400 คน

2. เครื่องมือวิจัย/วิธีการรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยข้อมูลปฐมภูมิ (primary Data) จากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม (questionnaire) จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริโภคสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย จำนวน 400 ชุด และข้อมูลทุติยภูมิ (secondary Data) เก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูล หนังสือ บทความ รายงาน การวิจัย วิทยานิพนธ์ สิ่งตีพิมพ์ และเว็บไซต์ของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ ที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (quantitative analysis) จากการสำรวจข้อมูลการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยโดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer behavior theory) (Schiffman, L. G., & Kanuk, L. L., 2007) และทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด (Marketing mix theory) (Armstrong, G. & Kotler, P., 2009) โดยใช้ค่าสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าไคสแควร์ (Chi - Square Test) ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชน

สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนของผู้บริโภคในประเทศไทย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 285 คน คิดเป็นร้อยละ 71.13 อายุระหว่าง 40 - 54 ปี ซึ่งอยู่ในกลุ่มประชากรวัยผู้ใหญ่ มีจำนวน 165 คน ร้อยละ 41.24 มีสถานภาพโสด จำนวน 219 คน ร้อยละ 54.64 การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 200 คน ร้อยละ 50.00 อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/ลูกจ้าง จำนวน 148 คน ร้อยละ 37.11 รายได้ต่อเดือน 50,001 บาท ขึ้นไป มีจำนวน 95 คน เป็นร้อยละ 23.71 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3 - 5 คน จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 48.45 พักอาศัยอยู่ในเขตเมืองของกรุงเทพฯ และปริมณฑล มีจำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 55.15

2. การวิเคราะห์พฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชน

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่เคยซื้อและเลือกซื้อสินค้าประเภทอาหารมากที่สุด โดยเคยซื้อ มีจำนวน 463 คน ร้อยละ 36.49 และเลือกซื้อ มีจำนวน 202 คน ร้อยละ 50.52 สินค้าที่ผลิตโดยไม่เฉพาะเจาะจงว่าเป็นชุมชนใดชุมชนหนึ่ง จำนวน 293 คน ร้อยละ 73.20 นิยมเลือกซื้อสินค้าชุมชนโดยไม่จำกัดว่าเป็นสินค้าจากชุมชนเมืองหรือชุมชนในชนบท จำนวน 130 คน ร้อยละ 42.80 มีความถี่ในการซื้อสินค้าปีละ 1 - 2 ครั้ง จำนวน 167 คน ร้อยละ 41.75 ค่าใช้จ่ายต่อการซื้อประมาณ 301 - 500 บาท จำนวน 136 คน ร้อยละ 34.02 เหตุผลในการซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชน เพราะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนสินค้าไทย จำนวน 340 คน ร้อยละ 26.81 สถานที่ที่สะดวกต่อการหาซื้อสินค้า คือ ร้านขายของฝาก/ของที่ระลึก จำนวน 277 คน ร้อยละ 28.57 รับทราบข่าวสารการประชาสัมพันธ์จากสื่อออนไลน์ จำนวน 232 คน ร้อยละ 32.53 และจะตัดสินใจด้วยตนเองในการเลือกซื้อสินค้า จำนวน 324 คน ร้อยละ 53.20

3. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชน

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (4Ps) ที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชน ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่า ในภาพรวมปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.17 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญในด้านราคามากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.22 รองลงมา คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.17, 4.15 และ 4.12 ตามลำดับ ดังข้อมูลในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชน

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความสำคัญ
ค่าเฉลี่ยรวมของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	4.17		มาก
1. ด้านผลิตภัณฑ์			
การสะท้อนความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นของผลิตภัณฑ์	4.39	0.77	มาก
มีการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สร้างสรรค์	4.24	0.82	มาก
ผลิตภัณฑ์ได้รับความนิยมและมีชื่อเสียง	3.98	0.86	มาก
ผลิตภัณฑ์ได้รับการรับรองคุณภาพ	4.29	0.81	มาก
ผลิตภัณฑ์มีความหลากหลาย	4.16	0.77	มาก
รูปลักษณ์และความสวยงามของบรรจุภัณฑ์	4.01	0.83	มาก
ความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อมูลรายละเอียดบนผลิตภัณฑ์	4.15	0.80	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.17	0.61	มาก
2. ด้านราคา			
ราคาเหมาะสมเมื่อเทียบกับคุณภาพสินค้า	4.32	0.71	มาก
ราคาเหมาะสมเมื่อเทียบกับปริมาณสินค้า	4.33	0.68	มาก
ความชัดเจนของการแสดงป้ายราคา	4.28	0.77	มาก
ความหลากหลายของราคาสินค้า	4.04	0.81	มาก
ระดับราคาสินค้าคงที่สม่ำเสมอ	4.13	0.77	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.22	0.62	มาก
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย			
ความสะดวกในการหาซื้อได้ง่าย	4.24	0.86	มาก
ความหลากหลายของช่องทางการจำหน่ายในการซื้อสินค้า	4.16	0.82	มาก
การจัดหมวดหมู่สินค้าที่ง่ายต่อการเลือกซื้อ	4.15	0.84	มาก
การจัดวางสินค้าอยู่ในตำแหน่งที่พบเห็นได้ง่าย	4.08	0.84	มาก
สถานที่จำหน่ายมีสินค้าเพียงพอตามความต้องการ	4.12	0.86	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.15	0.73	มาก
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด			
การโฆษณาประชาสัมพันธ์เชิญชวนซื้อสินค้า	4.04	0.88	มาก
การจัดโปรโมชั่นดึงดูดความสนใจในการซื้อ	4.12	0.88	มาก
การจัดแสดงสินค้า ณ จุดจำหน่าย	4.16	0.82	มาก
การนำเสนอสินค้าตัวอย่างและการให้ทดลองใช้สินค้า	4.14	0.83	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.12	0.72	มาก

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชน แต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการสะท้อนความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นของผลิตภัณฑ์ มากที่สุด รองลงมาเป็นประเด็นอื่น ๆ เช่น ผลิตภัณฑ์ได้รับการรับรองคุณภาพ มีการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์ มีความหลากหลาย เป็นต้น

2. ด้านราคา มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับราคาเหมาะสมเมื่อเทียบกับปริมาณสินค้ามากที่สุด รองลงมา คือ ราคาเหมาะสมเมื่อเทียบกับคุณภาพสินค้า ความชัดเจนของการแสดงป้ายราคา ระดับราคาสินค้าคงที่สม่ำเสมอ และความหลากหลายของราคาสินค้า

3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ผลต่อการเลือกซื้อสินค้าในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับความสะดวกในการหาซื้อได้ง่ายมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ความหลากหลายของช่องทางการจำหน่ายในการซื้อสินค้า การจัดหมวดหมู่สินค้าที่ง่ายต่อการเลือกซื้อ สถานที่จำหน่ายมีสินค้าเพียงพอตามความต้องการ และการจัดวางสินค้าอยู่ในตำแหน่งที่พบเห็นได้ง่าย

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด ผลต่อการเลือกซื้อสินค้าในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการจัดแสดงสินค้า ณ จุดจำหน่าย มากที่สุด รองลงมาเป็น การนำเสนอสินค้าตัวอย่าง และการให้ทดลองใช้สินค้า การจัดโปรโมชั่นดึงดูดความสนใจในการซื้อ การโฆษณาประชาสัมพันธ์ เชิญชวนซื้อสินค้า

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชน

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชน พบว่า ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ประจำเดือน จำนวนสมาชิกครอบครัว และเขตพื้นที่พักอาศัย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชน ขณะที่ปัจจัยด้านสถานภาพสมรส และอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชน รายละเอียดแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชน

พฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชน	ปัจจัยส่วนบุคคล							
	ด้านเพศ		ด้านอายุ		ด้านสถานภาพสมรส		ด้านระดับการศึกษา	
	χ^2	Sig.	χ^2	Sig.	χ^2	Sig.	χ^2	Sig.
ประเภทสินค้า	2.621	0.623	156.318	0.956	4.660	0.793	7.616	0.472
แหล่งผลิต	1.237	0.539	82.399	0.798	5.960	0.202	3.560	0.469
ความถี่ในการซื้อ	11.351	0.023**	192.202	0.402	5.078	0.749	5.860	0.663
ค่าใช้จ่ายต่อการซื้อ	7.097	0.131	245.194	0.003***	4.616	0.798	16.600	0.035**
พฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชน	ด้านอาชีพ		ด้านรายได้ประจำเดือน		ด้านจำนวนสมาชิกครอบครัว		ด้านเขตพื้นที่พักอาศัย	
	χ^2	Sig.	χ^2	Sig.	χ^2	Sig.	χ^2	Sig.
ประเภทสินค้า	22.563	0.126	14.683	0.794	20.153	0.064*	2.447	0.654
แหล่งผลิต	5.307	0.724	16.978	0.075*	4.009	0.675	7.564	0.023**
ความถี่ในการซื้อ	16.571	0.414	18.644	0.545	17.992	0.116	1.223	0.874
ค่าใช้จ่ายต่อการซื้อ	14.495	0.562	36.808	0.012**	7.118	0.850	5.673	0.225

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชน ผลการทดสอบความสัมพันธ์รายด้านมีรายละเอียดดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนในด้านความถี่ในการซื้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนในด้านค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการซื้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
3. ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพสมรสไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชน
4. ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนในด้านค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการซื้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
5. ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชน
6. ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ประจำต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนในด้านค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการซื้อ และด้านแหล่งผลิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.10
7. ปัจจัยส่วนบุคคลด้านจำนวนสมาชิกครอบครัว มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนในด้านประเภทสินค้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10
8. ปัจจัยส่วนบุคคลด้านด้านเขตพื้นที่พักอาศัยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนในด้านแหล่งผลิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนของผู้บริโภคในประเทศไทยมีประเด็นอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1. ผลการศึกษา ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชน พบว่าในภาพรวม ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับด้านราคามากที่สุด รองลงมา คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ ตามที่การศึกษาของ พรพิมล สัมพัทธ์พงศ์ พบว่า ความพึงพอใจต่อส่วนประสมทางการตลาดของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก (พรพิมล สัมพัทธ์พงศ์, 2559) และการศึกษาการศึกษาของ อุษณีย์ เส่งพานิช, เจกิตาน์ ศรีสรवल และณัฐพร อิฐสุวรรณ กังสรุปว่า ส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน จะพบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์เป็นอันดับแรก (อุษณีย์ เส่งพานิช, 2562); (เจกิตาน์ ศรีสรवल และ ณัฐพร อิฐสุวรรณ กัง, 2563) นอกจากนี้การศึกษาของ ภัตตยา เอี่ยมคง พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์และบริการ และปัจจัยด้านการบอกต่อมีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าวิสาหกิจชุมชนผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ภัตตยา เอี่ยมคง, 2565) อย่างไรก็ตาม การศึกษาของ ชุตินา นิ่มนวล พบว่า ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ OTOP มากที่สุด (ชุตินา นิ่มนวล, 2563)

2. ผลการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิต โดยชุมชน พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ประจำต่อเดือน จำนวนสมาชิกครอบครัวที่อาศัยอยู่ด้วยกัน และเขตพื้นที่พักอาศัย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชน ในขณะที่ สถานภาพสมรส และอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชน อีกทั้งยังมีการศึกษาของ พรพิมล สัมพัทธ์พงศ์ ที่พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด รายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (พรพิมล สัมพัทธ์พงศ์, 2559) และการศึกษาของเจกิตาน์ ศรีสรवल และณัฐพร อิฐสุวรรณ กัง สรุปว่า ปัจจัยลักษณะทางประชากรศาสตร์ด้านเพศ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้า (เจกิตาน์ ศรีสรवल และ ณัฐพร อิฐสุวรรณ กัง, 2563) ขณะที่การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าของ ชุตินา นิ่มนวล ระบุว่า อายุ และอาชีพมีผลต่อการเลือกซื้อแตกต่างกัน (ชุตินา นิ่มนวล, 2563)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์พฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชน พบว่า “อาหาร” เป็นประเภทสินค้าที่ผู้บริโภคเคยซื้อและเลือกซื้อมากที่สุด ซึ่งผู้บริโภคจะซื้อสินค้าโดยไม่เฉพาะเจาะจงว่าสินค้านั้นจะผลิตโดยชุมชนใด และไม่จำกัดว่าเป็นสินค้าจากชุมชนเมืองหรือชุมชนในชนบท มีร้านขายของฝาก/ของที่ระลึกเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าที่สะดวกต่อหาซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนได้ง่าย และส่วนใหญ่ทราบข่าวสารการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสินค้าชุมชนจากสื่อออนไลน์ ทั้งนี้ การวิเคราะห์ภาพรวมของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนในระดับมาก โดยผู้บริโภคให้ความสำคัญกับด้านราคา มากที่สุด รองลงมาเป็นด้านผลิตภัณฑ์ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด ขณะที่ ผลการทดสอบความสัมพันธ์พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ประจำเดือน จำนวนสมาชิกครอบครัวที่อาศัยอยู่ด้วยกัน และเขตพื้นที่พักอาศัย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านราคามีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนมากที่สุด โดยมีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ประจำเดือน จำนวนสมาชิกครอบครัวที่อาศัยอยู่ด้วยกัน และเขตพื้นที่พักอาศัย เป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า ที่ผลิตโดยชุมชนของผู้บริโภคในประเทศไทย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาดังนี้ 1) ผู้ประกอบการที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อปประเภทอาหารสามารถนำการตลาดแบบผสมผสานช่องทางไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนการตลาดเพื่อเพิ่มยอดขายนำไปสู่ผลประโยชน์ทางธุรกิจที่ดีได้ โดยผู้ผลิตสินค้าชุมชนหรือผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ควรปรับกลยุทธ์ทางการตลาดให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว โดยเพิ่มการประชาสัมพันธ์สินค้าและเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าผ่านสื่อออนไลน์ให้มากขึ้น ซึ่งในปัจจุบันผู้บริโภคนิยมซื้อสินค้าหรือรับรู้ข่าวสารจากสื่อสังคมออนไลน์ (Social media) เช่น TikTok, Facebook, Line, Instagram, Twitter, Google และ YouTube เป็นต้น สื่อออนไลน์เหล่านี้ยังมีบทบาทสำคัญทำให้ผู้ซื้อและผู้ขายสามารถติดต่อกันได้โดยไม่จำกัดเวลา ขยายการติดต่อสื่อสารในวงกว้าง ช่วยให้เข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคได้มากขึ้น อีกทั้งสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็วอีกด้วย 2) “ราคา” เป็นปัจจัยที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญ โดยเฉพาะการกำหนดราคาให้เหมาะสมเมื่อเทียบกับปริมาณสินค้า ทั้งนี้ ควรคำนึงถึงการกำหนดราคาให้เหมาะสมกับคุณภาพสินค้า การปรับระดับราคาสินค้าให้คงที่สม่ำเสมอ และมีป้ายแสดงราคาที่ชัดเจนด้วย 3) ชุมชนควรพัฒนาปรับปรุงด้านผลิตภัณฑ์ให้มีความทันสมัย สวยงาม และสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัวของผลิตภัณฑ์ชุมชนแต่ละแห่ง โดยนำวิธีการทำการตลาดแบบ Storytelling หรือการเล่าเรื่อง มาผสมผสานในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะช่วยสร้างคุณค่า สร้างความแตกต่าง และสร้างการจดจำได้ดีให้กับสินค้าของชุมชนนั้น ๆ นอกจากนี้ ควรปรับขนาดสินค้าให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับราคาสินค้า เพื่อให้ผลิตภัณฑ์สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคได้มากที่สุด และ 4) ภาครัฐควรกำหนดนโยบายในการส่งเสริมสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนให้ชัดเจน และสนับสนุนให้มีพื้นที่สำหรับจำหน่ายสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนในพื้นที่ของหน่วยงานราชการ เพื่อเป็นพื้นที่สำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนรายใหม่ ๆ ในการทดลองขายสินค้า นำไปสู่การสร้างช่องทางการจำหน่ายและแก่รายได้ผู้ประกอบการ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (5 ตุลาคม 2566). ประเภทผลิตภัณฑ์ OTOP. เข้าถึงได้จาก <https://otop.cdd.go.th/products>
- เจกิตานัน ศรีสรवल และ ณัฐพร อิฐสุวรรณ กัง. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้า OTOP ของนักท่องเที่ยวตลาดน้ำบางคล้า อ.บางคล้า จ.ฉะเชิงเทรา. วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี, 16(4), 79-89.
- ชุติมา นิ่มนวล. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ OTOP กรณีศึกษา : ผลิตภัณฑ์ OTOP จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์, 22(1), 27-34.
- ณัตตยา เอี่ยมคง. (2565). ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าวิสาหกิจชุมชนผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์. วารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร.พระนคร, 7(1), 9-20.
- พรพิมล สัมพัทธ์พงศ์. (2559). พฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์สินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 10(1), 62-71.
- ศศิชา หมดมลทิน. (2563). ยกระดับฐานรากด้วยสินค้าชุมชน. หน่วยวิเคราะห์เศรษฐกิจฐานราก ส่วนเศรษฐกิจฐานราก ศูนย์วิจัยธนาคารออมสิน. เรียกใช้เมื่อ 5 ตุลาคม 2566 จาก https://www.gsbresearch.or.th/wp-content/uploads/2020/03/GR_hotissue_yok_ra_darp_1_63_detail-1.pdf
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (2561 -2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม). เรียกใช้เมื่อ 5 ตุลาคม 2566 จาก <http://nscr.nesdc.go.th/master-plans/>
- อุษณีย์ เส็งพานิช. (2562). ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางสมุนไพรของผู้บริโภคในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. วารสารวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 1(2), 103-117.
- Armstrong, G. & Kotler, P. (2009). Marketing An Introduction (9th ed.). New Jersey: Pearson Education.
- Schiffman, L. G., & Kanuk, L. L. (2007). Consumer behavior. (9th ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Yamane, T. (1967). Elementary Sampling Theory. New Jersey: Prentice Hall, Inc., Engle clips.

ผลของการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์
ที่มีต่อการคิดทางเรขาคณิต และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล*

THE EFFECT OF LEARNING MANAGEMENT USING DISCOVERY LEARNING WITH
INTERACTIVE MULTIMEDIA ON GEOMETRIC THINKING AND MATHEMATICS
ACHIEVEMENT OF GRADE 5 STUDENTS SAINT GABRIEL'S COLLEGE

ธิดารัตน์ บุญชุม*, สุณิสา สุมิรัตนะ, ชมนาด เชื้อสุวรรณทวี

Thidarat Boonchum, Sunisa Sumirattana, Chommanad Cheausuwantavee

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Education, Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: thidarat.boonchum@g.swu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบการคิดทางเรขาคณิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์ก่อนเรียนและหลังเรียน 2) เพื่อเปรียบเทียบขั้นระดับการคิดทางเรขาคณิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียปฏิสัมพันธ์เกณฑ์ร้อยละ 70 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์ก่อนเรียนและหลังเรียน 4) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นักเรียน 45 คน จัดคะแนนความสามารถ การวิจัยกึ่งทดลอง ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดการคิดทางเรขาคณิต และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วย t - test for Dependent Samples และ t - test for One Sample ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์มีการคิดทางเรขาคณิตหลังเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 2) นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียปฏิสัมพันธ์มีระดับการคิดทางเรขาคณิตผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 3) นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 4) นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการค้นพบ, สื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์, การคิดทางเรขาคณิต, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสี่เหลี่ยม

* Received April 17, 2024; Revised April 26, 2024; Accepted April 29, 2024

Abstract

The objectives of this research are as follows: 1) To Compare the geometric thinking of Grade Five students learning by using the discovery method with interactive multimedia before and after class; 2) To Compare the level of geometric thinking of Grade Five students learning using the discovery method with interactive multimedia at a threshold of 70 %; 3) To Compare their achievement in mathematics. Grade Five students, that are learning using the discovery method together with interactive multimedia before and after class; 4) To Compare mathematics learning achievement among Grade Five students, that are learned by means of discovery, combined with interactive multimedia compared to the criteria of 70 % of the sample group of Grade Five students at St. Gabriel School, with a total of 45 students, arranged in a mixed ability format. It was quasi - experimental research and used discovery - based learning plans with interactive multimedia and geometric thinking test and mathematics achievement test. The statistics used to analyze the data include percentage, mean, and standard deviation and testing the hypothesis with a t - test for dependent samples and t - test for one sample. The results of the research found the following: 1) Students who received learning using the discovery method combined with interactive multimedia had a significant increase in geometric thinking after learning at a level of .01; 2) Students who received learning using the discovery method, combined with interactive multimedia and a geometric thinking level that passed the criteria of 70 % , with statistical significance at a level of .01; 3) Students who received learning using the discovery method combined with interactive multimedia had a significant increase in mathematics achievement after learning at a level of .01; and 4) Students who received learning using the discovery method combined with interactive multimedia had academic achievement after learning above the threshold of 70%, with a statistical significance at the level of .01.

Keywords: Discovery Learning, Interactive Multimedia, Geometric Thinking, Mathematics Achievement

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วนช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ การศึกษาคณิตศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ได้กล่าวว่าคณิตศาสตร์มีบทบาทในการพัฒนาความคิดของมนุษย์ นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ยังมุ่งหวังให้ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้ ทักษะ กระบวนการทางคณิตศาสตร์และเทคโนโลยีในการแก้ปัญหาสถานการณ์ต่าง ๆ โดยใช้วิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม สามารถให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจและสรุปได้อย่างเหมาะสมใช้ภาษาและสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ในการสื่อสาร การสื่อความหมาย และ

การนำเสนอได้อย่างถูกต้องชัดเจน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อีกทั้งสามารถเชื่อมโยงความรู้ หลักการ และกระบวนการทางคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่น ๆ ได้ (ทิตินา แชมมณี, 2548) การจัดการการเรียนการสอนโดยวิธีค้นพบจะช่วยให้พัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ในการหาความรู้ โดยพัฒนาผู้เรียนด้วยกระบวนการคิดฝึกฝนจนเกิดการเรียนรู้ค้นพบด้วยตนเองและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้การใช้เทคโนโลยีสำหรับการสื่อความหมายโดยการผสมผสานสื่อหลายชนิดเข้าด้วยกัน เช่น ข้อความ กราฟิก ภาพเคลื่อนไหว เสียง วิดิทัศน์ และระบบโต้ตอบกับผู้ใช้ (Interactive) หรือสื่อมัลติมีเดียก็ได้รับการศึกษาวิจัยว่าสามารถสร้างเร้าความสนใจและเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ให้มากยิ่งขึ้นได้ (ณัฐภณ สุขเมธอติคม, 2564) อีกทั้งยังเป็นการใช้คอมพิวเตอร์ร่วมกับ โปรแกรมซอฟต์แวร์ในการสื่อความหมายโดยการผสมผสานสื่อหลายชนิดโดยสื่อหลายชนิดนี้จะทำงานผสมผสานกัน เพื่อให้สื่อที่ออกมาเป็นสื่อที่มีการเรียนรู้ได้หลากหลาย สามารถสื่อความคิดไปสู่ผู้อื่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งมีการปฏิสัมพันธ์หรือโต้ตอบกันได้เป็นการเชื่อมโยงทฤษฎีและการปฏิบัติเข้าด้วยกัน ซึ่งสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์มีความสอดคล้องกันมากกับการเรียนการสอนเกี่ยวกับความคิดทางเรขาคณิตที่ผู้เรียนจะมองเห็นภาพได้ชัดเจนและได้เรียนรู้อย่างเข้าใจมากขึ้น อีกทั้งนักเรียนได้องค์ความรู้จากการเรียนรู้ เรขาคณิตเป็นสาระการเรียนรู้ที่ศึกษารูปเรขาคณิตที่สำคัญสาระหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ 2 มาตรฐาน คือ มาตรฐาน ค 2.1 เข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการวัด วัดและคาดคะเนขนาดของสิ่งที่ต้องการวัด และนำไปใช้ มาตรฐาน ค 2.2 เข้าใจและวิเคราะห์รูปเรขาคณิต สมบัติของรูปเรขาคณิต ความสัมพันธ์ระหว่างรูปเรขาคณิตและทฤษฎีบททางเรขาคณิต และนำไปใช้ เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไว้ ดังนี้ อธิบายลักษณะและสมบัติของรูปเรขาคณิตหาความยาวรอบรูปและพื้นที่ของรูปเรขาคณิต สร้างรูปสามเหลี่ยม รูปสี่เหลี่ยม และวงกลม หาปริมาตรและความจุของทรงสี่เหลี่ยมมุมฉากและนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ นอกจากความสำคัญทางด้านเนื้อหาของเรขาคณิตแล้วผู้เรียนต้องอาศัยทักษะกระบวนการต่าง ๆ รวมถึงการใช้ภาษาและสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ในการสื่อสาร สื่อความหมายและการนำเสนอได้ อย่างถูกต้องและเหมาะสมเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ ในคณิตศาสตร์และเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์ในสาขาอื่น ๆ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสาระเรขาคณิต เริ่มสอนจากการสอนที่เป็นรูปธรรมไปสู่สิ่งที่ป็นนามธรรม โดยต้องชี้แนะให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ กล่าวไว้พอสรุปได้ ดังนี้ “ครูจำเป็นที่จะต้องทราบ หลักการสอนคณิตศาสตร์และนำสิ่งเหล่านี้ไปใช้ในการสอนเพื่อช่วยให้นักเรียนเรียนวิชาคณิตศาสตร์ด้วยความเข้าใจมีความรู้และประสบผลสำเร็จในการเรียนคณิตศาสตร์ซึ่งหลักการสอนคณิตศาสตร์มี ดังนี้ 1) สอนจากสิ่งที่ป็นรูปธรรมไปหานามธรรม 2) สอนจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียนก่อนสอนสิ่งที่อยู่ไกลตัวนักเรียน 3) สอนจากเรื่องที่ยากก่อนการสอนเรื่องที่ยาก 4) สอนตรงตามเนื้อหาที่ต้องการสอน 5) สอนให้คิดตามลำดับขั้นอย่างมีเหตุผล 6) สอนด้วยอารมณ์ขัน 7) สอนด้วยหลักจิตวิทยาสร้างแรงจูงใจ และ 8) สอนโดยนำไปสัมพันธ์กับวิชาอื่น” ดังนั้น ในการสอนเรขาคณิตครูต้องรู้จักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เริ่มจากง่ายไปสู่ยาก สอนตามลำดับขั้นการคิดโดยค่อย ๆ เพิ่มเนื้อหาเพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายสิ่งที่ป็นนามธรรมโดย ใช้เหตุและผลประกอบกันอย่างชัดเจนและนำไปสู่การพัฒนาการคิดในลำดับขั้นที่สูงขึ้นต่อไป (อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล, 2560)

ในปัจจุบันการสอนเรขาคณิตเป็นการสอนในลักษณะของการท่องจำโดยได้รับการถ่ายทอดด้วยการบอกความรู้จากครู จัดการเรียนรู้อย่างแบบเดิมที่เน้นการป้อน ความรู้จากครูผู้สอนเพียงอย่างเดียว ไม่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับ ทิตินา แชมมณี กล่าวไว้ว่า “แนวคิดเรื่องจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้นเริ่มมาตั้งแต่มีการใช้คำว่า “Instruction” หรือ “การเรียนการสอน ” แทนคำว่า “Teaching” หรือ การสอนโดยมีแนวคิดว่าการสอนครูต้องคำนึงถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญและพยายามให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by doing) แต่เนื่องจากการเรียนการสอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลางเป็นวิธีที่สะดวกและ

ง่ายกว่ารวมทั้งครูมีความเคยชินกับการปฏิบัติตามเดิมประกอบกับไม่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้ปฏิบัติตามแนวคิดอย่างเพียงพอ การสอนโดยครูเป็นศูนย์กลางจึงยังยึดครองอำนาจอยู่อย่างเหนียวแน่นมาจนปัจจุบัน” ทำให้นักเรียนไม่เกิดการคิดและความสามารถในการพัฒนาลำดับขั้นของการคิดทำให้นักเรียนไม่เข้าใจ และไม่สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง (ทีศนา แคมมณี, 2545) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาค้นคว้าและทำการวิจัยของ นพดล ทุมเชื้อ พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการเรียนในการเรียนเรขาคณิต คือ นักเรียนไม่เข้าใจเนื้อหาวิชาของเรขาคณิตนักเรียนให้ความคิดเห็นว่า เรขาคณิตเป็นเรื่องยาก และไม่สามารถอธิบายคุณสมบัติของรูปเรขาคณิตได้ พิจารณาถึงการพัฒนาลำดับขั้นการคิดอย่างเป็นขั้นตอนซึ่งทำให้ได้ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับลำดับขั้นการคิดทางเรขาคณิต (นพดล ทุมเชื้อ, 2553) อีกทั้ง พินากษา บุญฤทธิ์ ซึ่งพบว่า ปัญหาในการเรียนเรขาคณิตนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรวิชาเรขาคณิต และลำดับขั้นการคิดทางเรขาคณิตซึ่งได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ประกอบด้วย 5 ขั้น ได้แก่ ระดับ 0 การนิกรภาพ (Visualization) ระดับ 1 การวิเคราะห์ (Analysis) ระดับ 2 การอนุมานอย่างไม่มีแบบแผน (Informal Deduction) ระดับ 3 การอนุมานอย่างมีแบบแผน (Deduction) และระดับ 4 การคิดสุดยอด (Rigor) ส่งผลให้ผู้เรียนมองเห็นภาพได้อย่างถูกต้องฝึกคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาต่าง ๆ สามารถพิสูจน์ทฤษฎี นิยามต่าง ๆ สำรอง ตั้งข้อาคเดาและสืบค้นเพื่อยืนยันเหตุผล เกิดจินตนาการในการค้นคว้าหาเหตุผล เพิ่มเติมความรู้ทำให้การเรียนคณิตศาสตร์ง่ายขึ้นและสามารถนำมาใช้ในการประกอบการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลายทางเรขาคณิต ซึ่งการคิดทางเรขาคณิตรูปแบบแวนฮีลี (Van Heile Model) ประกอบด้วย 5 ลำดับขั้นการคิด ได้แก่ ขั้นพื้นฐานหรือขั้นที่ 1 เป็นการมองเห็น (Visualization) ขั้นที่ 2 เป็นขั้นการวิเคราะห์ (Analysis) ขั้นที่ 3 เป็นการ พิสูจน์แบบนิรนัยอย่างไม่มีแบบแผน (InformalDeduction) ขั้นที่ 4 เป็นการพิสูจน์แบบนิรนัยอย่างเป็นแบบแผน (Formal Deduction) และขั้นที่ 5 เป็นการคิดขั้นสุดยอด (Rigor) โดยการจัดการเรียนการสอนเรขาคณิตต้องเน้นลำดับขั้นการคิดโดยเริ่มจากรูปธรรมไปสู่สิ่งที่เป็นามธรรมไม่สอนข้ามขั้นตอน โดยต้องผ่านการคิดจากสิ่งที่มองเห็นและใช้การคิดเพื่อหาคำอธิบายที่ละขั้นจนได้คำอธิบายที่เป็นแบบแผน สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาชั้นนั้นต้องพัฒนาความสามารถลำดับการคิดให้อยู่ในระดับขั้นที่ 2 ของรูปแบบแวนฮีลี จึงจะสามารถทำให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาการเรียนเรขาคณิตให้มีลำดับขั้นการคิดทางเรขาคณิตให้สูงขึ้นในระดับขั้นต่อไปได้โดยในแต่ละขั้นของการคิด ครูต้องทำการประเมินกับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และมีวิธีการประเมินที่หลากหลายเพื่อเป็นการตรวจสอบความรู้และความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อเนื้อหาวิชาตามลำดับขั้นของการคิด ดังนั้น ในการสอนเรขาคณิตให้มีประสิทธิภาพครูจำเป็นต้องหาสื่อการสอน และสามารถใช่วิธีการสอนที่เหมาะสมและมีความหลากหลายเพื่อให้นักเรียนสามารถสรุปความรู้ได้ด้วยตนเองโดยนักเรียนต้องสามารถค้นพบความรู้ด้วยตนเองและสามารถสร้างเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ ดังนั้น การสอนต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญครูเป็นเพียงผู้ที่จัดเตรียมสถานการณ์ให้นักเรียนได้คิดได้ค้นคว้าหาคำตอบ และเป็นผู้ที่คอยจัดหาสื่อการสอนเพื่อคอยกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจในเนื้อหาวิชาผู้สอนต้องเป็นผู้หาวิธีการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของผู้เรียน และเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาให้มากที่สุด (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2552) ดังที่ ได้กล่าวไว้ว่า “ครูทุกคนมีคลังกลเม็ด” ของตนเอง ซึ่งอาจจะใช้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามครูที่ตั้งใจและเอาใจใส่ทุกคนจะค้นคว้าหาความคิดและเทคนิคใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปใช้ในชั้นเรียนของเขา (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2560)

จากปัญหาของครูผู้สอนในสาระเรขาคณิตที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พินากษา บุญฤทธิ์ และชนิศวรา ฉัตรแก้ว ที่กล่าวว่าข้างต้นเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัย สนใจที่จะศึกษาการคิดเชิงเรขาคณิต เรื่อง “รูปสี่เหลี่ยม” จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยดำเนินการสอน พบว่า เนื้อหาที่มีปัญหาในการเรียนการสอนเรื่องหนึ่ง คือ เรื่องรูปสี่เหลี่ยม นักเรียนไม่สามารถอธิบายสมบัติต่าง ๆ ของรูปสี่เหลี่ยมแต่ละประเภทได้ เนื้อหาที่เรียนต้องการสร้างรูปสี่เหลี่ยมแต่ละชนิดขึ้นมานักเรียนไม่สามารถแยกประเภทของรูปสี่เหลี่ยมได้ถูกต้อง สำหรับการแก้โจทย์ปัญหาเข้าใจในส่วนการหาพื้นที่เมื่อนำไปประยุกต์เกิด

การไม่เข้าใจ ไม่สามารถนึกภาพออกมาได้เมื่อครูพูดถึงรูปเรขาคณิตแต่ละชนิด (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2552); (ชนิศวรรณ์ แก้ว, 2549) ได้พบปัญหาเช่นเดียวกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน คือ นักเรียนไม่เข้าใจในเนื้อหาวิชาเรขาคณิต นักเรียนให้ความคิดเห็นว่าเรขาคณิตเป็นเรื่องยาก ทำให้ Pierre และ Dina ได้พิจารณาถึงการพัฒนาลำดับขั้นตอนการคิดอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งทำให้ได้ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ของกับลำดับขั้นตอนการคิดทางเรขาคณิต คือ รูปแบบแวนฮีลี (Van Hiele Model) ซึ่งเป็นรูปแบบที่รู้จักและยอมรับกันอย่างแพร่หลาย ทั้งนี้ นักเรียนต้องเรียนรู้แบบเป็นขั้นเป็นตอน เพื่อที่จะสามารถคิดและวิเคราะห์รูปเรขาคณิตได้ต้องสร้างแรงดึงดูดในการเรียนต้องมีสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์เข้ามาช่วยในการเรียน เพื่อลดการเรียนการสอนแบบบรรยายให้น้อยลงจะทำให้เด็กไม่น่าเบื่อ เข้าใจในเนื้อหาและองค์ความรู้ในเรื่องที่เรียนมากขึ้น นักเรียนจะเข้าใจรูปธรรมมากกว่านามธรรมตามลำดับขั้น ผู้วิจัยได้เน้นลำดับขั้นตอนการคิดทางเรขาคณิตตามรูปแบบแวนฮีลี โดยออกแบบการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอนการคิดทางเรขาคณิตโดยเริ่มจากขั้นพื้นฐานหรือขั้น 1 เป็นการมองเห็น (Visualization) ไปจนถึงขั้น 2 เป็นการพิสูจน์แบบนิรนัยอย่างไม่เป็นแบบแผน (Informal Deduction) โดยผู้วิจัยเชื่อว่าจะทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ เรื่อง รูปสี่เหลี่ยม ได้เป็นอย่างดี ดังนั้น จึงใช้วิธีการสอนโดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์ที่เน้นลำดับขั้นตอนการคิดทางเรขาคณิตตามรูปแบบแวนฮีลี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล จังหวัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อค้นหาความรู้ด้วยตนเองในเรื่องที่เป็นรูปธรรมไปสู่สิ่งที่เป็นนามธรรมเพื่อให้มีลำดับขั้นตอนการคิดทางเรขาคณิตในขั้นที่ 2 ตามรูปแบบแวนฮีลี ซึ่งมีการวัดผลประเมินผลตามเกณฑ์ร้อยละ 70 ตามระเบียบของโรงเรียน และเพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนเรขาคณิตในระดับประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบการคิดทางเรขาคณิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์คาเบรียลที่เรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียปฏิสัมพันธ์ก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อเปรียบเทียบขั้นระดับการคิดทางเรขาคณิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์คาเบรียลที่เรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียปฏิสัมพันธ์กับเกณฑ์ร้อยละ 70
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล ที่เรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียปฏิสัมพันธ์ก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์คาเบรียลที่เรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียปฏิสัมพันธ์เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi - Experimental Design) ซึ่งดำเนินการทดลองโดยใช้แผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนและสอบหลัง (One - Group Pretest - Posttest Design)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์ (ค 15101) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล จำนวน 9 ห้องเรียน จำนวน 406 คน ซึ่งมีการจัดชั้นเรียนแบบคละความสามารถ เก่ง ปานกลาง และอ่อน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์ (ค 15101) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล จำนวน 1 ห้อง มีจำนวนนักเรียน 45 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้หน่วยการสุ่มแบบห้องเรียน จากนักเรียนทั้งหมด 9 ห้อง นักเรียนแต่ละห้องได้รับการจัดแบบคละความสามารถ เก่ง ปานกลาง และอ่อน

2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 14 คาบ คาบละ 50 นาทีระยะเวลา 5 สัปดาห์ (รวมทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน) โดยจำแนกเวลาที่ใช้ในการทำวิจัย ดังนี้

- ทดสอบก่อนเรียน 1 คาบ
- จัดการเรียนการสอน 12 คาบ
- ทดสอบหลังเรียน 1 คาบ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์

4.1.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรคณิตศาสตร์ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) และหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

4.1.2 ศึกษาแนวคิด และทฤษฎีการคิดทางเรขาคณิตโดยวิธีการสอนแบบค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์จากเอกสาร ตำราและงานวิจัย

4.1.3 ศึกษารายละเอียดของเนื้อหา เรื่อง รูปสี่เหลี่ยม เพื่อนำมาสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

4.1.4 กำหนดรายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้โดยด้วยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์และจุดเน้นในการพัฒนาการคิดทางเรขาคณิต

4.1.5 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง รูปสี่เหลี่ยม รายวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 10 แผน รวม 12 คาบ ตามที่กำหนดไว้ในตารางที่ 1 โดยกำหนดขั้นตอนการสอน 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นนำ คือ การนำเข้าสู่บทเรียน ครูสร้างสถานการณ์หรือคำถามให้ผู้เรียนเกิดข้อสงสัยใน เรื่องที่จะเรียน (สงสัย)

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นสอน คือ ฝึกให้ผู้เรียนใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการเรียนรู้ (สัมผัส) ฝึกให้ผู้เรียนมองหาความสัมพันธ์ ความเชื่อมโยง ความเกี่ยวข้องของเรื่องที่จะเรียน (สำรวจ) และให้นักเรียนลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ หลักการ แนวคิด (สืบค้น)

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นฝึกทักษะ คือ ให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองสู่ความชำนาญโดยการนำแนวคิดมาใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลาย (สังสม)

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นสรุป ให้นักเรียนรวบรวมแนวคิดมาสรุปเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเอง (สรุปผล)

4.1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องรูปสี่เหลี่ยม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทเพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไข

4.1.7 ตรวจสอบคุณภาพโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความเที่ยงตรงของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence :IOC) มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ถือว่ามีความสอดคล้องกับประเด็นในการพิจารณา 4 ด้าน คือ 1) ด้านผลการเรียนรู้และจุดประสงค์ของการเรียนรู้ 2) ด้านเนื้อหาสาระการเรียนรู้ 3) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และ 4) ด้านการนำไปใช้จากการดำเนินการ พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.60 - 1.00

4.2 แบบวัดระดับการคิดทางเรขาคณิตเรื่องรูปสี่เหลี่ยม

4.2.1 ผู้วิจัยสร้างข้อสอบจำนวน 24 ข้อ ซึ่งแต่ละชั้นมี 12 ข้อ และต้องการข้อสอบจริงจำนวน 20 ข้อ เหลือแต่ละชั้นละ 10 ข้อ สำหรับทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

4.2.2 จัดทำข้อสอบโดยใช้แบบวัดการคิดของ Usiskin มาปรับภาษาและเนื้อหา เรื่อง รูปสี่เหลี่ยม วัดระดับความคิดทางเรขาคณิต 4 ชั้น ได้แก่ ชั้น 1 การนิยามภาพ (Visualization) ชั้น 2 การวิเคราะห์ (Analysis) โดยไม่วัดชั้นที่ 3 - 5 เนื่องจากเป้าหมายของการเรียน เรื่อง รูปสี่เหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เน้นการพัฒนาในชั้นที่ 1 - 2 อีกทั้งระดับความคิดทางเรขาคณิตชั้นที่ 3 - 5 ซึ่งเป็นเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จึงตัดออก

4.2.3 เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทให้พิจารณาแก้ไข แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อแนะนำ โดยข้อสอบที่ต้องการจำนวน 20 ข้อ มีการตรวจสอบคุณภาพโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

4.2.4 จากผลการดำเนินการ พบว่า มีความยากง่าย (p) มีค่าเท่ากับ 0.61 - 0.80 และค่าดัชนีอำนาจจำแนก (r) มีค่าเท่ากับ 0.20 - 0.40 โดยมีเกณฑ์ค่าดัชนีอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป จำนวน 20 ข้อ และหาความเชื่อมั่นแบบคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) โดยใช้สูตร KR - 20 ที่มีค่าเท่ากับ 0.74

4.3 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสี่เหลี่ยม

4.3.1 ผู้วิจัยสร้างข้อสอบทั้งหมด 24 ข้อ และต้องการใช้จริง 20 ข้อ เพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

4.3.2 เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทให้พิจารณาแก้ไข แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อแนะนำ โดยข้อสอบที่ต้องการจำนวน 20 ข้อ มีการตรวจสอบคุณภาพโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

4.3.3 จากผลดำเนินการ พบว่า มีค่า IOC เท่ากับ 0.93 จากการสร้างข้อสอบ 24 ข้อ คัดข้อสอบที่ใช้จริง 20 ข้อ ความยากง่าย (p) มีค่าเท่ากับ 0.61 - 0.80 และค่าดัชนีอำนาจจำแนก (r) มีค่าเท่ากับ 0.20 - 0.40 ความเชื่อมั่นแบบคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) โดยใช้สูตร KR - 20 ที่มีค่าเท่ากับ 0.89

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 ขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารโรงเรียนเซนต์คาเบรียล ให้นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 45 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ และผู้วิจัยจัดการเรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบมีปฏิสัมพันธ์

5.2 ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบวัดความคิดทางเรขาคณิต เรื่อง รูปสี่เหลี่ยม โดยใช้ข้อสอบแบบเลือกตอบปรนัยจำนวน 20 ข้อ และทดสอบแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสี่เหลี่ยม โดยใช้ข้อสอบแบบเลือกตอบปรนัยจำนวน 20 ข้อ กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ 2 คาบ คาบละ 50 นาที

5.3 ดำเนินการสอนโดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนด้วยตนเองและใช้แผนการจัดการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบมีปฏิสัมพันธ์ เรื่อง รูปสี่เหลี่ยม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้เวลาการสอน 12 คาบ กับกลุ่มตัวอย่าง

5.4 เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนตามที่กำหนดแล้ว จึงทำการทดสอบหลังเรียน (Post - test) โดยใช้แบบวัดความคิดทางเรขาคณิต เรื่อง รูปสี่เหลี่ยม โดยใช้ข้อสอบแบบเลือกตอบปรนัยจำนวน 20 ข้อ และทดสอบแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสี่เหลี่ยม โดยใช้ข้อสอบแบบเลือกตอบปรนัยจำนวน 20 ข้อ กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ 2 คาบ คาบละ 50 นาที

5.5 นำแบบวัดความคิดทางเรขาคณิตและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แล้วนำไปวิเคราะห์ค่าทางสถิติต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ได้แก่ 1) แบบวัดระดับการคิดทางเรขาคณิต เรื่องรูปสี่เหลี่ยม จำนวน 20 ข้อ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสี่เหลี่ยม จำนวน 20 ข้อ โดยในส่วนของ การวิเคราะห์การประเมินจะถูกดำเนินการด้วยกระบวนการทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รวมถึงการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบระหว่าง การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยวิธี t - test for Dependent Samples นอกจากนี้ ยังมีการใช้วิธีการวิเคราะห์แบบ t - test for One Samples เพื่อเปรียบเทียบความรู้ของนักเรียนกับเกณฑ์มาตรฐาน โดยจะกำหนดไว้ที่ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบการคิดทางเรขาคณิตเรื่องรูปสี่เหลี่ยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน จากการประเมินผล การคิดทางเรขาคณิตก่อนเรียน และหลังเรียน ด้วยแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก ข้อละ 1 คะแนนจำนวน 20 ข้อ เปรียบเทียบโดยใช้สถิติ t - test for dependent Samples ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบการคิดทางเรขาคณิตระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

การคิดทางเรขาคณิต	n	k	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	p
			$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
คะแนน	45	20	7.25	1.31	18.82	2.80	40.71	0.00**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์ การคิดทางเรขาคณิตหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการเปรียบเทียบขั้นระดับการคิดทางเรขาคณิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนรู้ โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียปฏิสัมพันธ์กับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้สถิติ t - test for One - Sample ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการคิดระดับทางเรขาคณิตกับเกณฑ์ประเมินร้อยละ 70

ผลการคิดระดับทางเรขาคณิต	n	k	เกณฑ์การประเมินร้อยละ 70	$\bar{X}$	S.D.	t	p
คะแนน	45	20	14	18.82	2.80	40.71	0.00**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการคิดทางเรขาคณิตเมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่ร้อยละ 70 ซึ่งมีค่าเท่ากับ 14 คะแนน พบว่า นักเรียนได้รับการเรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์มีผลการคิดระดับทาง เรขาคณิตสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน จากการประเมิน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ก่อนเรียน และหลังเรียน ด้วยแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก ข้อละ 1 คะแนน จำนวน 20 ข้อ เปรียบเทียบโดยใช้สถิติ t - test for dependent Samples ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คณิตศาสตร์	n	k	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	p
			$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
คะแนน	45	20	6.98	2.16	18.34	1.67	41.71	0.00**

หมายเหตุ : ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์กับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้สถิติ t - test for One - Sample ปรากฏผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์กับเกณฑ์ประเมินร้อยละ 70

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์	n	k	เกณฑ์การประเมินร้อยละ 70	$\bar{X}$	S.D.	t	p
คะแนน	45	20	14	18.34	1.67	41.71	0.00**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่ร้อยละ 70 ซึ่งมีค่าเท่ากับ 14 คะแนน พบว่า นักเรียนได้รับการเรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการพัฒนาคิดทางเรขาคณิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้เป็น ดังนี้

1. การเปรียบเทียบการคิดทางเรขาคณิตเรื่องรูปสี่เหลี่ยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์หลังเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีผลการวัดการคิดทางเรขาคณิตผ่านเกณฑ์ที่กำหนด เนื่องจากการเรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์ได้ถูกออกแบบอย่างเป็นระบบตามขั้นตอน เริ่มจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอีกทั้งได้กำหนดเนื้อหาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ซึ่งลักษณะแบบทดสอบจะเป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ข้อสอบนั้นครอบคลุมระดับการคิดทางเรขาคณิตที่ต้องการวัด โดยข้อสอบมีการวัดการคิดทางเรขาคณิต 2 ชั้น ได้แก่ ขั้นพื้นฐานหรือขั้นที่ 1 การมองเห็น (Visualization) และขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ (Analysis) ซึ่งเป็นการคิดทางเรขาคณิตรูปแบบแวนเฮิลี (Van Heile Model) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิศวรา ฉัตรแก้ว ได้ศึกษาการพัฒนาศิลปะเรขาคณิตและลำดับขั้นการคิดทางเรขาคณิตตามรูปแบบแวนเฮิลีโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเรขาคณิตแบบพลวัต ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีลำดับขั้นการคิดทางเรขาคณิตตามรูปแบบแวนเฮิลีเพิ่มขึ้นมากที่สุดที่ขั้นที่ 2 นอกจากนี้ครูผู้สอนยังมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นนักเรียนด้วยการใช้การสอนด้วยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์ จึงส่งผลให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และมีการพัฒนาคิดทางเรขาคณิตเพิ่มขึ้นตามลำดับขั้น (ชนิศวรา ฉัตรแก้ว, 2549); (ยุพิน พิพิธกุล, 2554)

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์หลังเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 60 เนื่องจากการเรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์ได้ถูกออกแบบอย่างเป็นระบบตามขั้นตอน เริ่มจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอีกทั้งได้กำหนดเนื้อหาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ซึ่งลักษณะแบบทดสอบจะเป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ข้อสอบนั้นครอบคลุมพฤติกรรมที่ต้องการวัดที่ต้องการวัด ได้แก่ ด้านความจำ ด้านความเข้าใจ ด้านการประยุกต์ใช้ ด้านการวิเคราะห์ และด้านประเมินค่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพดล ทุมเชื้อ ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสี่เหลี่ยมโดยใช้โปรแกรม The Geometer's Sketchpad ที่เน้นลำดับขั้นการคิดทางเรขาคณิตตามรูปแบบแวนฮิลี ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 60 นอกจากนี้ครูผู้สอนยังมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นนักเรียนด้วยการใช้การสอนด้วยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์ จึงจะส่งผลให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และมีการพัฒนาการคิดทางเรขาคณิตเพิ่มขึ้นตามลำดับขั้น (นพดล ทุมเชื้อ, 2553); (พิชิต ฤทธิ์จรรยา, 2552)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลของการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อการคิดทางเรขาคณิตและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล สรุปผลได้ดังนี้ 1) การคิดทางเรขาคณิตเรื่องรูปสี่เหลี่ยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์หลังเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการวัดการคิดทางเรขาคณิตผ่านเกณฑ์ที่กำหนด 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์หลังเรียนสูงกว่าผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ 1) ครูผู้สอนควรศึกษาหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์ในการจัดการเรียนการสอน และให้คำแนะนำและอธิบายอย่างใกล้ชิด เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในการเรียนรู้มากขึ้น 2) ก่อนที่จะเริ่มจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรพิจารณาหาอุปกรณ์ หรือสิ่งของที่ผู้เรียนสัมผัสได้หลากหลายมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนได้ผลลัพธ์มากขึ้นด้วย 3) ในระหว่างจัดการเรียนการสอนครูผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มาอภิปรายร่วมกับเพื่อนหน้าชั้นเรียนในหัวข้อที่ได้เรียนรู้ และครูผู้สอนคอยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และแนะแนวทางได้ แต่ไม่ควรบอกคำตอบหรือกำหนดคำตอบให้นักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยตนเอง 4) ครูผู้สอนควรตรวจใบกิจกรรมของนักเรียนเมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละหัวข้อและให้คำแนะนำกับผู้เรียนทันที จะทำให้ผู้เรียนได้ทราบผลการทำใบกิจกรรมของผู้เรียนว่าถูกหรือไม่เพื่อทำใบกิจกรรมครั้งต่อไปจะมีการพัฒนาขึ้นตามลำดับ 5) ครูผู้สอนควรศึกษาข้อมูลจากคู่มือครูในการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดีย และศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการคิดทางเรขาคณิตให้มีความรู้อย่างเชี่ยวชาญ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 1) จากงานวิจัยพบว่า ควรทำการทดสอบการคิดทางเรขาคณิตโดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์แนะแนวทางภายใต้สภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันโดยเปรียบเทียบแบบทดสอบระหว่างห้องระหว่างกลุ่มเรียน ควรมีกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง และถ้าเป็นไปได้ก็อาจสามารถ

ขยายผลการทดสอบไปยังโรงเรียนอื่นได้เช่นกัน 2) จากงานวิจัยพบว่า ควรมีศึกษาเพื่อเปรียบเทียบการสอนโดยวิธีการค้นพบร่วมกับสื่อมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์กับการสอนแบบอื่น ๆ เพื่อนำผลมาปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ชนิศวรา ฉัตรแก้ว. (2549). การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้เรขาคณิตและลำดับขั้นการคิดทางเรขาคณิตตามรูปแบบแวนฮิลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปแบบพลวัตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณัฐภณ สุเมธอริคม. (2564). การพัฒนาสื่อคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต วิชา การจัดแสงเพื่องานออกอากาศ ระดับชั้นปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. กรุงเทพมหานคร: คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ทิตนา แหมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แหมมณี. (2548). ศาสตร์การสอน:องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพดล ทุมเชื้อ. (2553). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่อง “รูปสี่เหลี่ยม” โดยการใช้โปรแกรม The Geometer’s Sketchpad ที่เน้นลำดับขั้นการคิดตามรูปแบบแวนฮิล นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดลานนาบุญ จังหวัดนนทบุรี. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิชิต ฤทธิ์เจริญ. (2552). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: แฮสส์ ออฟ เคอร์มิสท์.
- ยุพิน พิพิธกุล. (2554). การเรียนการสอนคณิตศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2560). กระบวนทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาในยุคดิจิทัล. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือจุฬา.
- อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล. (2560). แนวคิดและเทคนิคการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. ใน การวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ ของผู้บริโภคในจังหวัดสงขลา*

ONLINE MARKETING MIX FACTORS AFFECTING THE CHOSING OF ONLINE SHOPPING OF CONSUMERS IN SONGKHLA PROVINCE

จารุมาส์ เสนหา^{1*} และนิพนธ์ โพธิ์วิจิตร²

Jarumas Saneha and Nipat Powijit

¹คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา ประเทศไทย

Faculty of Economics and Business Administration, Thaksin University, Songkhla, Thailand

²คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตรีัง ประเทศไทย

Faculty of Commerce and Management, Prince of Songkhla University, Trang, Thailand

*Corresponding author E-mail: jarumas@tsu.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์ 2) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดสงขลาจำแนกตามข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่ซื้อสินค้าออนไลน์จำนวน 385 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณและใช้แบบสอบถามออนไลน์ในการเก็บข้อมูล เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบ t - test และค่า f - test ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 58.4 อายุ 18 - 25 ปี ร้อยละ 63.6 ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 41.8 มีอาชีพ นักเรียนหรือนักศึกษา ร้อยละ 52.2 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 9,000 บาท ร้อยละ 44.7 ปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคมีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านการให้บริการส่วนบุคคล ($\bar{X}$ = 4.293) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{X}$ = 4.241) และปัจจัยอีก 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ พบว่า ผู้บริโภคที่มีอายุแตกต่างกัน มีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ ด้านการส่งเสริมการตลาดแตกต่างกัน ผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 อย่างไรก็ตามผู้บริโภคที่มีเพศ อาชีพ รายได้แตกต่างกัน มีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ไม่แตกต่างกัน ดังนั้น ผู้ประกอบการควรอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้บริโภคในทันทีได้ตลอด 24 ชั่วโมง เลือกใช้บริการบริษัทขนส่งที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาแอปพลิเคชันให้มีความพร้อมในการใช้งาน ทุกที่ทุกเวลา และจัดทำกรส่งเสริมการตลาดให้เหมาะสมกับทุกช่วงอายุ

คำสำคัญ: ปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์, การตลาดออนไลน์, การเลือกซื้อสินค้าออนไลน์, ประชากรศาสตร์, ผู้บริโภค

* Received March 29, 2024; Revised April 28, 2024; Accepted April 30, 2024

Abstracts

This research aims to study: 1) The Online marketing mix factors, and 2) Compare the affecting of online marketing mix factors in online shopping decisions of consumers in Songkhla province, classified by demographic data of consumers. The sample group consisted of 385 online shoppers who were selected using the purposive sampling method. This quantitative utilizes an online questionnaire research as a tool to collect data. The research instrument was a questionnaire. The statistical methods used were percentages, means, standard deviations, t - tests, f - tests, and one - way ANOVA. The findings indicated that the majority of the consumers are female (58.4 %t), age 18 - 25 years (63.6 %), bachelor's degree (41.8%), occupation as students (52.2 %) and average monthly income is less than 9,000 baht (44.7%). The most two significant factors influencing consumers' online purchasing decisions were personalization ($\bar{X} = 4.293$), place ($\bar{X} = 4.241$) and the four factors were high level. Furthermore, it was found that the consumers of different age have different online marketing mix factors in terms of promotion. The different of education had different of online marketing mix factors towards (Place) the choosing of online shopping of consumers in Songkhla province were significantly different at the statistical level of 0.05. However, sex, occupation, and income showed differences with no statistical significance of online marketing mix factors towards the choosing of online shopping of consumers in Songkhla province. Therefore, entrepreneurs should train their staff to interact with consumers immediately 24 hours a day and choose efficient transportation companies. Develop applications that are ready for use anywhere, anytime, and create marketing promotions appropriate for all ages.

Keywords: Online Marketing Mix factors, Online Marketing, Online Shopping decisions, Demographics, Consumers

บทนำ

การซื้อขายสินค้าออนไลน์มีการเติบโตอย่างต่อเนื่องเนื่องจากผลการสำรวจพฤติกรรมผู้บริโภคอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย พบว่า วัตถุประสงค์การในการใช้งานอินเทอร์เน็ต ในการทำธุรกิจซื้อขายสินค้าบริการออนไลน์ เป็นอันดับ 3 ของผลการสำรวจ โดยคิดเป็นร้อยละ 83.47 (ศูนย์วิเคราะห์ข้อมูลสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2565) เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสาร ระบบเครือข่ายสัญญาณต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้บริโภคเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้อย่างง่ายและสะดวก รวดเร็วในการดำเนินชีวิตประจำวัน อีกทั้งการเข้ามาของผู้ให้บริการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จากต่างประเทศทำให้เกิดการแข่งขันทำให้เกิดการด้านบริการที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้ได้มากที่สุด ได้มีระบบสนับสนุนด้านการชำระเงินในรูปแบบต่าง ๆ ที่ปลอดภัยและน่าเชื่อถือรวมถึงการมีระบบจัดการสินค้าและการขนส่งที่ส่งสินค้าโดยตรงถึงมือผู้บริโภค พร้อมระบบการชำระเงินปลายทางเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สนับสนุนให้เข้าถึงบริการได้รวดเร็ว และสามารถใช้บริการซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์หรือแอปพลิเคชัน (Application) ได้ตลอด 24 ชั่วโมง ทำให้ประหยัดเวลาในการเดินทาง ออกไปเลือกซื้อสินค้าตามร้านค้าต่าง ๆ (วิทยาพล ธนวิศาลขจร, 2565) อีกทั้งรายงาน E - Commerce - Thailand พบว่า ตลาด E - Commerce ยังคงได้รับความนิยมจากคนไทยอย่างต่อเนื่อง สะท้อนจากค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้า/บริการผ่านตลาด E - Commerce ที่สูงขึ้นเกือบ 3 เท่าตัวจากปีละ 2,970 บาทต่อคนในปี 2562 ขึ้นมาอยู่ที่ 8,840 บาทต่อคนในปี 2566 (Amarintv, 2567) และผลการสำรวจล่าสุดในปี 2566 พบว่า มีผู้ซื้อสินค้าทางออนไลน์เกือบ 70%

ที่ไม่ต้องการไปเลือกซื้อสินค้าที่ร้านอีกแล้ว (รักษ วรรกิจโกศาทร, 2567) ทำให้การค้าขายออนไลน์กลายเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่สำคัญสำหรับผู้ที่ต้องการสร้างรายได้และธุรกิจที่ยั่งยืนในปี 2566 โดยผู้ประกอบการต้องเรียนรู้การขายออนไลน์ และการการขายออนไลน์ไม่เพียงแค่ว่าสำหรับธุรกิจขนาดใหญ่เท่านั้น ยังเป็นโอกาสสำหรับผู้ประกอบการเล็ก ๆ และรายบุคคลที่ต้องการสร้างรายได้ตามเวลาที่ต้องการ โดยผู้ประกอบการจะต้องมีการสร้างสัมพันธ์ภาพกับลูกค้าในโลกออนไลน์ การเข้าใจพฤติกรรมและนิสัยของผู้บริโภคในโลกออนไลน์ และความเข้าใจตลาดออนไลน์เพื่อปรับเปลี่ยนให้ทันต่อเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกออนไลน์และปรับกลยุทธ์ให้เหมาะกับการเปลี่ยนแปลงในตลาด (สถาบันการเรียนรู้และนวัตกรรม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2566) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ (Online Marketing Mix) เป็นเครื่องมือทางการตลาดที่กิจการสามารถควบคุมได้และนำมาใช้ในการวางกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการตลาดในสินค้าที่ตนเองขาย โดยการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านการให้บริการส่วนบุคคล และด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว (ธมลวรรณ สมพงศ์, 2564) อีกทั้งการศึกษาด้านลักษณะประชากรศาสตร์เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากความแตกต่างของประชากรในแต่ละด้าน จะทำให้มีการเลือกซื้อและบริการที่แตกต่างโดย ศิริวรรณ เสรีรัตน์ ได้กล่าวว่า ลักษณะประชากรศาสตร์เป็นปัจจัยที่ใช้ในการแบ่งส่วนตลาดทำให้มีประสิทธิภาพในการกำหนดตลาดเป้าหมาย ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จากนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์กับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ (Online Marketing Mix) (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2550) มีความสัมพันธ์กัน อาทิ ญฐภศา เดชานุเบกษา ได้ศึกษา ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์และรูปแบบเครื่องมือสื่อสารตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ้าไทยและผ้าพื้นเมืองบนตลาดออนไลน์ในจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ จำแนกตามเพศ ช่วงอายุ อาชีพ และระดับรายได้ต่อเนื่องที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์โดยรวมที่แตกต่างกัน (ญฐภศา เดชานุเบกษา, 2565) และงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ สมานพิทักษ์วงศ์ และคณะ ศึกษา ส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคในเขตจังหวัดสงขลาพบว่า ผู้บริโภคที่มีอายุและรายได้ที่แตกต่างกันให้ความสำคัญต่อส่วนประสมทางการตลาดที่แตกต่างกัน (เสาวลักษณ์ สมานพิทักษ์วงศ์, และคณะ, 2559)

อย่างไรก็ตามก็ยังมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตไม่ซื้อสินค้าหรือบริการออนไลน์ โดยเหตุผล 5 อันดับแรก คือ ไม่สนใจใช้บริการ (36.31%) รองลงมา คือ มีความกังวลเรื่องคุณภาพสินค้าหรือบริการ (31.83%) ขอบไปซื้อที่ร้านค้ามากกว่า (29.68%) มีความกังวลเรื่องความน่าเชื่อถือของ ร้านค้า (19.79%) และมีความกังวลเรื่องความปลอดภัยของระบบชำระเงิน (17.31%) (ศูนย์วิเคราะห์ข้อมูลสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2565) และเครือข่ายองค์กรผู้บริโภคภาคใต้ สำรวจความคิดเห็นปัญหาการซื้อสินค้าออนไลน์ พบว่า ปัญหาที่เจอมากที่สุด คือ 1) ได้รับสินค้าไม่ตรงกับที่สั่งซื้อ 2) ร้านจัดส่งสินค้าล่าช้า 3) สินค้าชำรุด ใช้งานไม่ได้ 4) ชำระค่าสินค้าแล้ว แต่ไม่ได้รับของ และ 5) ร้านไม่แจ้งรายละเอียดสินค้าให้ชัดเจนและครบถ้วน (สภาองค์กรผู้บริโภค, 2565) จังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดที่มีประชากรมากเป็นอันดับ 2 ของภาคใต้ ขนาดพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับ 3 ของภาคใต้ และมีจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นอันดับ 1 ของภาคใต้ ในปี 2565 - 2566 (สำนักสถิติแห่งชาติ, 2567) ทำให้มีผู้เลือกซื้อสินค้าออนไลน์เป็นจำนวนมาก และมักพบปัญหาการซื้อสินค้าออนไลน์ คือ สินค้าไม่ตรงปก สินค้าได้รับความเสียหาย และอีกกรณี คือ ชำระค่าสินค้าแล้วไม่ได้ของ (สมาคมผู้บริโภคจังหวัดสงขลา, 2566)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ส่งผลต่อการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคจังหวัดสงขลา เพื่อให้เป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการธุรกิจออนไลน์ปรับใช้กลยุทธ์ทางการตลาดออนไลน์ให้เหมาะสมและตรงต่อความต้องการของตลาดเป้าหมาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดสงขลาจำแนกตามข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคในจังหวัดสงขลาที่เคยทำการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ซึ่งไม่สามารถระบุจำนวนประชากรที่แน่นอนได้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคในจังหวัดสงขลาที่เคยทำการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ซึ่งไม่สามารถระบุจำนวนประชากรที่แน่นอนได้ ดังนั้น จึงใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบขนาดจำนวนประชากรของ W.G. Cochran วิลเลียม เกมเมล โครแรน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% สัดส่วนของความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้ 0.05 โดยเก็บข้อมูลแบบสอบถามจำนวน 385 ตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ส่วนที่ 1 คำถามคัดกรองผู้ตอบแบบสอบถาม (ท่านเคยซื้อสินค้าผ่านทางออนไลน์หรือไม่) โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ คือ ให้เลือกตอบแบบ 1 คำตอบ (สุณิสรา ตรงจิตร, 2559)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลประชากรศาสตร์ โดยลักษณะคำถามให้เลือกตอบ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน (ชีณพพงศ์ สุกง่ำ, 2060) โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็น แบบตรวจสอบรายการ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนใช้การวัดแบบ Likert Scale ซึ่งกำหนดระดับความสำคัญ เป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (เปรมกมล ปรีชาภรณ์, 2561) โดยมีนิยามปัจจัยทางการตลาดออนไลน์ ดังนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง เป็นสิ่งที่เสนอขายโดยธุรกิจ เพื่อตอบสนอง ความต้องการของลูกค้าที่ส่งผลทำให้ลูกค้าพึงพอใจและเกิดการตัดสินใจซื้อ ซึ่งสินค้านั้นมีทั้งจับต้อง ได้และจับต้องไม่ได้
2. ด้านราคา (Price) หมายถึง เป็นจำนวนเงินที่ลูกค้าจ่ายเพื่อได้รับสินค้าหรือบริการหรืออาจจะเป็นคุณค่าที่ ผู้บริโภครับรู้ เพื่อให้ได้รับประโยชน์จากการใช้สินค้าหรือบริการนั้น ๆ อย่างคุ้มค่าและเหมาะสมกับ เงินที่จ่ายไป
3. ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับช่องทางที่นำเสนอสินค้าหรือบริการซึ่งจะส่งผลต่อความ สะดวกที่ลูกค้าได้รับและมีผลต่อการรับรู้ในคุณค่าและประโยชน์ของสินค้าเป็นกลุ่มของสถาบันที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนที่ทำให้ผลิตภัณฑ์หรือบริการนั้นหาซื้อต่อ การใช้หรือบริโภค
4. ด้านการส่งเสริมทางการตลาด (Promotion) การทำให้สามารถติดต่อสื่อสารกับลูกค้าเพื่อทำให้ลูกค้า รู้จักสินค้าหรือบริการ เป็นเครื่องมือที่ทำให้ลูกค้าเกิดแรงจูงใจ ความรู้สึก ความคิด ความต้องการและความพึงพอใจในสินค้าและบริการ
5. ด้านการให้บริการส่วนบุคคล (Personalization) การมีปฏิสัมพันธ์กับลูกค้า ระหว่างเว็บไซต์กับลูกค้า เป็นการตลาดแบบหนึ่งต่อหนึ่งเพื่อสร้างความประทับใจให้กับลูกค้า
6. ด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว (Privacy) การรักษาข้อมูลของลูกค้า โดยบริษัทจะต้องคุ้มครองลูกค้า ด้วยการมีนโยบาย รักษาข้อมูลส่วนตัวของลูกค้า

นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาด 2 ท่าน และด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ 1 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องความเหมาะสมและความครอบคลุมในประเด็นการประเมินตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้อง (Index of Objective Congruency: IOC) พบว่า ทุก ข้อมีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.67 - 1.00 และนำแบบสอบถามจำนวน 30 ชุดไปการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก ดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์ เท่ากับ 0.761 ด้านราคา เท่ากับ 0.732 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย เท่ากับ 0.816 ด้านการส่งเสริมการตลาด เท่ากับ 0.816 ด้านการให้บริการส่วนบุคคล เท่ากับ 0.828 ด้านการรักษาความเป็นส่วนตัวเท่ากับ 0.875 และรวมเท่ากับ 0.873 ซึ่งมีค่าสูง กว่า 0.7 นั่นคือแบบสอบถามชุดนี้มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ (Nunnally, J. C., 1978)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ทำการออกแบบสอบถามออนไลน์ส่งไปให้กลุ่มตัวอย่างผ่านทางสังคมออนไลน์ ได้แก่ เฟซบุ๊ก ไลน์ อินสตาแกรมโดยได้ผู้บริโภที่ซื้อสินค้าออนไลน์ในจังหวัดสงขลาครบจำนวน 385 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 1 เดือน และตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนของแบบสอบถาม แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และมีเกณฑ์แปลผลค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ดังนี้ 4.21 - 5.00 สำคัญมากที่สุด 3.41 - 4.20 สำคัญมาก 2.61 - 3.40 สำคัญปานกลาง 1.81 - 2.60 สำคัญน้อย และ 1.00 - 1.80 สำคัญน้อยที่สุด และสถิติอนุมาน ได้แก่ สถิติทดสอบ t- test และค่า f- test ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA)

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ลักษณะทางประชากรศาสตร์จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 58.4 รองลงมา คือ เพศชาย จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 41.6 ตามลำดับ จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 18-25 ปี จำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 63.6 รองลงมา คือ อายุ 26 - 33 ปี จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 21.6 อายุ 34 - 41 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.8 อายุ 42 - 49 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1 อายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9 ตามลำดับ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 47.8 รองลงมาเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 139 และระดับ ปวส. จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 16.1 จำแนกตามอาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพพนักงาน/นักศึกษา จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 52.2 รองลงมา คือ พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 19.5 ประกอบธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 11.2 ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.8 พ่อบ้าน/แม่บ้าน จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3 ตามลำดับ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 9,000 บาท จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 44.7 รองลงมา คือ 9,000 - 15,000 บาท จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4 มากกว่า 20,000 บาท จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 10.1 และ 15,001 - 20,000 บาท 39 คน คิดเป็นร้อยละ 10.1 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ระดับความคิดเห็นปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปรผลของระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคจังหวัดสงขลา

ส่วนประสมการตลาดออนไลน์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านผลิตภัณฑ์	4.173	0.518	มาก
1. สินค้าที่ซื้อผ่านแอปพลิเคชันมีความหลากหลาย	4.452	0.628	มากที่สุด
2. สินค้าที่ซื้อผ่านแอปพลิเคชันตรงตามความต้องการ	4.218	0.732	มากที่สุด
3. สินค้าที่ซื้อผ่านแอปพลิเคชันมีคุณภาพดี	4.055	0.753	มาก
4. สินค้าที่ซื้อผ่านแอปพลิเคชันมีความแตกต่างจากร้านอื่น	4.021	0.829	มาก
5. ยี่ห้อของแอปพลิเคชันเป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียง	4.122	0.802	มาก
6. แอปพลิเคชันที่เลือกซื้อสินค้ามีสินค้าพร้อมส่งทันที	4.171	0.814	มาก
ด้านราคา	4.175	0.644	มาก
1. ราคาคุ้มค่าเมื่อซื้อผ่านแอปพลิเคชันนี้	4.192	0.790	มาก
2. ในแอปพลิเคชันมีราคาสินค้าระบุชัดเจน	4.226	0.799	มากที่สุด
3. เมื่อซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันนี้ จะมีราคาจัดส่งที่เหมาะสม	4.200	0.819	มาก
4. ได้รับส่วนลดหรือสิทธิพิเศษ เมื่อซื้อผ่านแอปพลิเคชันนี้	4.081	0.908	มาก
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.241	0.610	มากที่สุด
1. แอปพลิเคชันมีความพร้อมในการใช้งาน สามารถสั่งซื้อสินค้าได้ทุกที่ ทุกเวลา	4.309	0.740	มากที่สุด
2. แอปพลิเคชันมีบริการจัดส่งที่ครอบคลุมทุกพื้นที่	4.294	0.774	มากที่สุด
3. แอปพลิเคชันมีการจัดส่งที่ตรงต่อเวลา	4.130	0.822	มาก
4. แอปพลิเคชันมีช่องทางการชำระเงินที่ หลากหลาย	4.278	0.605	มากที่สุด
ด้านการสื่อสารการตลาด	4.188	0.605	มาก
1. มีการประชาสัมพันธ์ โฆษณา แอปพลิเคชันให้เป็นที่รู้จักบนโซเชียลมีเดียอย่างทั่วถึง	4.309	0.743	มากที่สุด
2. แอปพลิเคชันมีการส่งข้อมูล ข่าวสาร ติดต่อกับผู้บริโภคอยู่เสมอ	4.117	0.753	มาก
3. แอปพลิเคชันมีการคืนกำไรให้ผู้บริโภคที่ ใช้บริการเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เช่น ลดราคา หรือฟรีค่าจัดส่ง ลดราคาเมื่อมียอด สั่งซื้อขั้นต่ำตามที่แอปพลิเคชันกำหนด	4.138	0.813	มาก
ด้านการให้บริการส่วนบุคคล	4.293	0.573	มากที่สุด
1. แอปพลิเคชันมีช่องทางการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ได้ตลอด 24 ชั่วโมง	4.330	0.727	มากที่สุด
2. แอปพลิเคชันมีเจ้าหน้าที่สามารถตอบกลับและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้บริโภคในทันที	4.257	0.732	มากที่สุด
3. แอปพลิเคชันมีการให้คำแนะนำผู้บริโภคอย่างเหมาะสม	4.369	0.706	มากที่สุด
4. แอปพลิเคชันสามารถแก้ไขปัญหาผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว	4.293	0.574	มากที่สุด
ด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว	4.133	0.706	มาก
1. แอปพลิเคชันมีการจัดเก็บข้อมูลของผู้ซื้อสินค้าและบริการได้อย่างน่าเชื่อถือ	4.143	0.809	มาก
2. แอปพลิเคชันมีนโยบายหรือกฎข้อบังคับในการเก็บข้อมูลส่วนตัวของลูกค้าอย่าง ชัดเจน	4.049	0.839	มาก
3. สามารถติดตามผลการชำระเงินและการส่งสินค้าจากแอปพลิเคชันได้สะดวกและ ปลอดภัย	4.133	0.705	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ด้านการให้บริการส่วนบุคคล มีค่าเฉลี่ย 4.293 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.573 รองลงมา คือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.241 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.610 และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการสื่อสารการตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.188 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.605 ด้านราคา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.175 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.644 ด้านผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.173

และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.518 และด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.133 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.706 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดสงขลา จำแนกตามข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้บริโภค

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคจังหวัดสงขลา จำแนกตามข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้บริโภค

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์	เพศ		อายุ		ระดับการศึกษา		อาชีพ		รายได้	
	t	sig	F	sig	F	sig	F	sig	F	sig
ด้านผลิตภัณฑ์	0.264	0.607	1.782	0.132	1.295	0.275	0.679	0.607	0.680	0.565
ด้านราคา	0.629	0.428	1.477	0.208	0.136	0.873	0.879	0.481	0.459	0.711
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	0.894	0.345	1.940	0.103	5.804	0.003*	1.772	0.134	0.870	0.457
ด้านการส่งเสริมการตลาด	1.263	0.262	3.034	0.018*	0.179	0.837	0.601	0.612	0.721	0.540
ด้านการให้บริการส่วนบุคคล	3.355	0.068	1.491	0.204	0.213	0.808	1.199	0.311	0.406	0.749
ด้านความเป็นส่วนตัว	1.549	0.214	0.970	0.424	1.338	0.203	1.503	0.201	1.385	0.247
ภาพรวม	0.624	0.430	1.792	0.130	0.48	0.524	0.429	0.788	0.421	0.738

หมายเหตุ: *แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้บริโภคจังหวัดสงขลาที่มีอายุแตกต่างกัน มีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ ด้านการส่งเสริมการตลาดแตกต่างกัน ($p < 0.05$) และผู้บริโภคจังหวัดสงขลาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายที่แตกต่างกัน ($p < 0.05$) ส่วนผู้บริโภคจังหวัดสงขลาที่มีเพศ อาชีพ รายได้ที่แตกต่างกัน มีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคจังหวัดสงขลา ในด้านการให้บริการส่วนบุคคล และด้านการจัดจำหน่ายมากที่สุด เนื่องจากการซื้อขายสินค้าออนไลน์ผู้บริโภคไม่ได้สัมผัสสินค้าจึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ทำให้ผู้บริโภคต้องการรับการบริการอย่างทันท่วงทีและรวดเร็ว และผู้บริโภคไม่สามารถรอคอยได้นาน ๆ ทำให้เกิดการแข่งขันเพื่อพัฒนารูปแบบของแอปพลิเคชันให้ตอบสนองความต้องการได้อย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นการสั่งซื้อได้ทุกที่ ทุกเวลา การชำระเงินช่องทางที่หลากหลายและการจัดส่งสินค้าที่สามารถจัดส่งได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยข้อค้นพบจากการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ คชอาจ ที่พบว่า ผู้บริโภคนิยมซื้อเสื้อผ้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์เพราะมีความสะดวกในการเข้าถึงร้านค้าได้ตลอดเวลา (กนกวรรณ คชอาจ, 2564) สอดคล้องกับ ทิพย์เกสร เพชรโสภา และวุฒิชชาติ สุนทรสมัย พบว่า ด้านการให้บริการส่วนบุคคลมีผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าในขั้นตอนการรับรู้ความต้องการ การค้นหาข้อมูลการประเมินทางเลือกการตัดสินใจซื้อและพฤติกรรมหลังการซื้อ เนื่องจากผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการหาข้อมูลและประเมินผู้ขายว่ามีการตอบโต้สนทนากับลูกค้าผ่านทางแชทด้วยความสุภาพและมีความเอาใจใส่ให้การแนะนำสินค้าที่เหมาะสมกับลูกค้าได้ดี (ทิพย์เกสร เพชรโสภา และวุฒิชชาติ สุนทรสมัย, 2565)

เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดสงขลาจำแนกตามข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้บริโภค ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคจังหวัดสงขลาที่มีอายุแตกต่างกัน มีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ ด้านการส่งเสริมการตลาดที่แตกต่างกัน ในระดับนัยสำคัญที่ 0.05 เนื่องจากผู้บริโภคในจังหวัดสงขลาที่มีอายุแตกต่างกันจะมีความคิด พฤติกรรม ซึ่งเป็นผลต่อการมีแรงจูงใจในการรับรู้ข่าวสารที่แตกต่างกัน อีกทั้งอายุยังเป็นสิ่งสำคัญแสดงถึงประสบการณ์ที่ผ่านมาและมีความแตกต่างกัน (ศุภนิช จันทรสอง, 2564) และแนวคิดประชากรศาสตร์ที่กล่าวว่า อายุ เป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีความแตกต่างกันในเรื่องความคิดและพฤติกรรม (Ball - Rokeach, S. J., & DeFleur, M. L., 1976) นอกจากนี้ การสื่อสารการตลาดและการส่งเสริมการขายเป็นประจำส่งผลให้ผู้บริโภคมีความสนใจและส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการมากขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ หงสา ปลาทอง ได้ศึกษาเรื่องส่วนประสมการตลาดออนไลน์และคุณลักษณะของนวัตกรรม ที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจใช้บริการกระเป๋าเงินออนไลน์ของผู้หญิงทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการส่งเสริมการตลาด ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการในระดับนัยสำคัญที่ 0.05 และผลการศึกษาพบอีกว่า ผู้บริโภคจังหวัดสงขลาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายที่แตกต่างกัน ในระดับนัยสำคัญที่ 0.05 (หงสา ปลาทอง, 2563) เนื่องจากผู้บริโภคจังหวัดสงขลาที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีค่านิยม พฤติกรรม และความคิดในการตัดสินใจซื้อแตกต่างกัน คนที่มีการศึกษาสูงจะเป็นผู้รับสารที่ดีและเป็นคนที่ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ ถ้าไม่มีหลักฐานหรือเหตุผลเพียงพอ (ชิษณุพงศ์ สุกก่า, 2560) จึงทำให้ผู้บริโภคที่มีการศึกษาที่สูงกว่าจะมีการเลือกใช้แอปพลิเคชันมีความพร้อมในการใช้งาน สามารถสั่งซื้อสินค้าได้ทุกที่ ทุกเวลา แอปพลิเคชันมีบริการจัดส่งที่ครอบคลุม ทุกพื้นที่ แอปพลิเคชันมีช่องทางการชำระเงินที่หลากหลายมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่า สอดคล้องกับ วะสา ปฏิสัมพันธ์ทางวงศ์ พบว่า ระดับการศึกษาที่ต่างกันส่งผลต่อความคิดในการตัดสินใจซื้อที่ซับซ้อนมากขึ้น และจะซื้อสินค้าผ่าน Application โดยจะเลือกร้านที่อยู่ใกล้กับพื้นที่ที่อาศัย ยิ่งไปกว่านั้น การศึกษาปัจจุบันยัง พบว่า ผู้บริโภคในจังหวัดสงขลา ให้ความสำคัญในด้านการจัดจำหน่ายมากที่สุด โดยให้ความสำคัญกับการสั่งซื้อได้ทุกที่ ทุกเวลา การชำระเงินช่องทางที่หลากหลายและการจัดส่งสินค้าที่สามารถจัดส่งได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ (วะสา ปฏิสัมพันธ์ทางวงศ์, 2563)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การศึกษาศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์ ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์ ในด้านการให้บริการแบบส่วนบุคคลและด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมากที่สุด ดังนั้น ผู้ประกอบการควรอบรมเจ้าหน้าที่หรือพัฒนาระบบให้สามารถตอบกลับและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้บริโภคในทันทีได้ตลอด 24 ชั่วโมง รวมทั้งให้คำแนะนำอย่างเหมาะสมและแก้ไขปัญหา ผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็วพัฒนาให้แอปพลิเคชันมีความพร้อมในการใช้งาน สามารถสั่งซื้อสินค้าได้ทุกที่ ทุกเวลา 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดสงขลาจำแนกตามข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้บริโภค ผลการศึกษา พบว่า ผู้บริโภคจังหวัดสงขลาที่มีอายุแตกต่างกัน มีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ ด้านการส่งเสริมการตลาดแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้ประกอบการควรส่งเสริมการตลาดหรือสื่อสารให้บ่อยครั้งและจัดทำเครื่องมือทางการตลาด เช่น การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ และการส่งเสริมการขาย อย่างต่อเนื่อง และเหมาะสมตามช่วงอายุ นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่า ผู้บริโภคจังหวัดสงขลาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายที่แตกต่างกัน ดังนั้น ผู้ประกอบการควรเลือกใช้ช่องทางที่ได้รับการยอมรับและมีประสิทธิภาพในการขนส่ง พัฒนาปรับปรุงให้แอปพลิเคชันมีความพร้อมในการใช้งาน สามารถสั่งซื้อสินค้าได้ทุกที่ ทุกเวลา และมีช่องทางการชำระเงินที่ หลากหลายอย่างสม่ำเสมอ การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะผู้บริโภค

ในจังหวัดสงขลาเท่านั้นขอบเขตการศึกษาอาจไม่สะท้อนถึงกลุ่มพื้นที่อื่น จึงควรขยายขอบเขตงานวิจัยให้กว้างขึ้น ทั้งในระดับภูมิภาคหรือระดับประเทศ และควรศึกษาเพิ่มเติมในด้านทัศนคติ ด้านแรงจูง ภาวลักษณะของแอปพลิเคชัน ออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ และการซื้อซ้ำ เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ของผู้ประกอบการต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ คชอาจ. (2564). แบบจำลองธุรกิจแคนวาสจำหน่ายเสื้อผ้าแฟชั่นสตรีผ่านการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของกลุ่มเจนเนอเรชันวายร้านลานาสโตร. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชิษณุพงศ์ สุกก่า. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางสื่อออนไลน์ของผู้บริโภคในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณฐกาศา เดชานุเบกษา. (2565). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์และรูปแบบเครื่องมือสื่อสารตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ้าไทยและผ้าพื้นเมืองบนตลาดออนไลน์ในจังหวัดมหาสารคาม. วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ, 6(2), 106-120.
- ทิพย์เกสร เพชรโสภา และวุฒิชชาติ สุนทรสมัย. (2565). ส่วนประสมการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านเฟซบุ๊กของผู้บริโภคชาวลาวในแขวงสทวนนะเขตสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วารสารบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัย อุบลราชธานี, 11(1), 154-179.
- ธมลวรรณ สมพงศ์. (2564). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าทางออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดนครปฐม. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการงานวิศวกรรม. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เปรมกมล ปรีชาภรณ์. (2561). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้ออาหารสุนัขสำเร็จรูปผ่านทางช่องทางออนไลน์. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รักษ์ วรกิจโกศาทร. (2567). ตลาดออนไลน์ยังไม่คลายมนต์ขลัง...แม้ในวันเศรษฐกิจอ่อนแรง. เรียกใช้เมื่อ 20 เมษายน 2567 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blogs/business/business/1080526>
- ระสา ปฏิสัมพันธ์ทางค์. (2563). กระบวนการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าผ่าน Application Shopee ใน สถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ของประชากรในกรุงเทพมหานคร. เรียกใช้เมื่อ 10 มีนาคม 2567 จาก <https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/twin-8/6114154057.pdf>
- วิทยาพล ธนวิศาลขจร. (2565). การศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันของผู้บริโภควัยทำงานในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่. วารสารรัชต์ภาคย์, 16(49), 238-250.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2550). พฤติกรรมนักท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร: วิสัยพัฒนา.
- ศุภณิข จันทรสอง. (2564). พฤติกรรมในการเปิดรับสื่อที่ส่งผลต่อการใช้ประโยชน์ทีวีเตอร์ของกลุ่มวัยรุ่น และวัยทำงานในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ศูนย์วิเคราะห์ข้อมูลสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2565). รายงานการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2565. เรียกใช้เมื่อ 19 มกราคม 2567 จาก <https://www.etda.or.th/getattachment/78750426-4a58-4c36-85d3-d1c11c3db1f3/IUB-65-Final.pdf.aspx>
- สถาบันการเรียนรู้และนวัตกรรม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2566). ความสำคัญของขายของออนไลน์ในปี 2566. เรียกใช้เมื่อ 20 มกราคม 2567 จาก <https://il.mahidol.ac.th/th/i-learning-clinic/general-articles>

- สภาองค์กรผู้บริโภค. (2565). คนได้ "กว่าครึ่ง" พบปัญหาซื้อของออนไลน์. เรียกใช้เมื่อ 20 มีนาคม 2567 จาก <https://www.tcc.or.th/onlineshopping-survey/>
- สมาคมผู้บริโภคจังหวัดสงขลา. (2566). ม.ค.เดือนเดียวผู้บริโภคร้องเรียน“46เคส”สมาคมผู้บริโภคสงขลาเตือน “รู้ทันภัยไม่โดนหลอก”. เรียกใช้เมื่อ 20 มีนาคม 2567 จาก <https://psub.psu.ac.th/?p=10733>
- สำนักสถิติแห่งชาติ. (2567). จำนวนประชาชนที่ใช้อินเทอร์เน็ต. เรียกใช้เมื่อ 20 เมษายน 2567 จาก https://data.go.th/dataset/ns_16_20303
- สุณิสรา ตรงจิตร. (2559). ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านช่องทางตลาดกลางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Marketplace). ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสาวลักษณ์ สมานพิทักษ์วงศ์, และคณะ. (2559). ส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคในเขตจังหวัดสงขลา. ใน ประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 7. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- หงสา ปลาทอง. (2563). ส่วนประสมการตลาดออนไลน์และคุณลักษณะของนวัตกรรม ที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจใช้บริการกระเป๋าเงินออนไลน์ของผู้หญิงวัยทำงาน ในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Amarintv. (2567). สสำรวจตลาด E-Commerce ไทยโตแรง อีก 2 ปี มูลค่าตลาดเฉียด 7 แสนล้านบาท. เรียกใช้เมื่อ 20 เมษายน 2567 จาก <https://www.amarintv.com/spotlight/businessmarketing/detail/48706>
- Ball - Rokeach, S. J., & DeFleur, M. L. (1976). A dependency model of mass media effects. *Communication Research*, 1976(3), 12–21.
- Nunnally, J. C. (1978). An overview of psychological measurement. Retrieved March 20, 2024, from https://doi.org/10.1007/978-1-4684-2490-4_4

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าเทปกาวทางออนไลน์*

MARKETING MIX FACTORS INFLUENCE PURCHASE BEHAVIOR IN BUYING ADHESIVE TAPE ONLINE

สุกัญญา ศรีวิเชียร* และชินโสณ วิสิฐนิธิกิจ

Sukanya Sriwichian and Chinnaso Visitnitikija

คณะบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Business Administration, Kasem Bundit University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: amp.sriwichian@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการซื้อสินค้าเทปกาวทางออนไลน์ 2) พฤติกรรมการซื้อสินค้าเทปกาวทางออนไลน์ 3) เปรียบเทียบพฤติกรรมการซื้อสินค้าเทปกาวทางออนไลน์จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล 4) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าเทปกาวทางออนไลน์ เลือกตัวอย่าง จำนวน 400 ชุด โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา ประมวลผลโดยใช้ค่าสถิติร้อยละ และค่าเฉลี่ย t - test การวิเคราะห์แบบ ANOVA ใช้ f - test (One - way ANOVA) และ Multiple Regression Analysis พบว่า พฤติกรรมการซื้อสินค้าเทปกาวทางออนไลน์ ส่วนมากเหตุผลที่เลือกซื้อสินค้าเทปกาวผ่านช่องทางออนไลน์ สะดวกในการซื้อ วัตถุประสงค์ในการซื้อสินค้าเทปกาวผ่านทางช่องทางออนไลน์เพื่อนำไปใช้เอง บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อสินค้าเทปกาวผ่านทางช่องทางออนไลน์จะเป็นผู้สั่งซื้อสินค้าเอง ช่วงเวลาที่เลือกซื้อสินค้าเทปกาวผ่านทางช่องทางออนไลน์จะเป็น วันจันทร์ - วันศุกร์ หากซื้อสินค้าเทปกาวผ่านทางช่องทางออนไลน์ Shopee วิธีการชำระเงินปลายทาง ความถี่ในการซื้อสินค้าเทปกาวทางออนไลน์ เฉลี่ย 6.96 ครั้งต่อปี ค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าผ่านทางช่องทางออนไลน์ เป็นจำนวน 425.48 บาทต่อครั้ง ข้อเสนอแนะ ด้านผลิตภัณฑ์ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับการผลิตสินค้าเทปกาวให้มีความเหนียวแน่น มีหลากหลายสีคุณสมบัติอย่างชัดเจน ด้านราคาควรกำหนดราคาให้เหมาะสมกับคุณภาพมีการระบุราคาอย่างชัดเจน ด้านการจัดจำหน่ายควรมีช่องทางการขายที่สร้างความสะดวกในการซื้อ มีบริการจัดส่งสินค้าที่หลากหลายวิธี ด้านการส่งเสริมการตลาดควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขาย เช่น การลดราคา และมีการคืนกำไรให้ผู้บริโภคที่ซื้อต่อเนื่อง

คำสำคัญ: เทปกาว, พฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์, ส่วนประสมทางการตลาด

Abstract

This research aims to study 1) Marketing mix factors in buying adhesive tape online, 2) The buying behavior in adhesive tape online, 3 To Compare the purchaser behavior in buying adhesive tape online classified by personal formation, and 4) Marketing mix factors influence purchase behavior. A sample of 400 questionnaires was selected as a tool to study. Processed using percentages, mean, t - test, f - test (one - way ANOVA), and multiple regression analysis. Findings indicated that people buy adhesive tape online for convenience, personal usage, and

* Received April 11, 2024; Revised April 27, 2024; Accepted April 30, 2024

self - decision. The period of choosing to purchase is Monday - Friday through the Shopee online channel with cash on delivery, with an average purchase of 9.96 times yearly. The cost of purchasing products is 425.48 baht per time. Suggestions: Regarding products, entrepreneurs should focus on producing a strong adhesive tape with labels indicating the properties and set prices appropriate to the quality. The distribution aspect must be convenient, with various shipping methods available. Regarding marketing promotions with promotional activities such as price reductions, profit is returned to the consumers who purchase continuously.

Keywords: Adhesive Tape, Online Shopping Behavior, Marketing Mix

บทนำ

ในช่วงสถานการณ์ไวรัสโควิด - 19 “การซื้อสินค้าออนไลน์” ที่สามารถสั่งของแบบสบาย ๆ ผ่านแอปพลิเคชันบนมือถือ หรือบนเว็บไซต์ จึงกลายมาเป็นช่องทางการซื้อของที่ตอบโจทย์กับปัญหาในช่วงนี้ การเปลี่ยนแปลงจำนวนคำสั่งซื้อ (Order) ออนไลน์ในเดือน มี.ค. 2562 เปรียบเทียบกับ มี.ค. 2563 กลับพบว่า มีจำนวนเพิ่มขึ้นถึง 79% ข้อมูลชุดนี้ชี้ให้เห็นถึงการเติบโตของตลาดซื้อของออนไลน์ ซึ่งเป็นผลมาจากพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนไปเพราะความจำเป็นต้องอยู่บ้าน ต้องทำงานจากที่บ้าน (Work From Home) ทำให้ต้องซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ หมวดหมู่ของสินค้าที่มีอัตราการซื้อ (Conversion Rate: CVR) เติบโตขึ้น เมื่อเทียบในเดือน มี.ค. 2563 กับอัตราการซื้อเฉลี่ย 4 เดือนย้อนหลัง สูงสุด 5 อันดับแรก ตามข้อมูลจาก Prices Insight พบว่าเป็นสินค้าประเภท สินค้าอุปโภคบริโภคในครัวเรือน เพิ่มขึ้นถึง 139%, หนังสือ 105% ส่วนลดและแพ็คเกจท่องเที่ยว 102% สินค้าแม่และเด็ก 96% และ อุปกรณ์สำนักงานและเครื่องเขียน 95% ตามลำดับ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่จำเป็นในการใช้ชีวิตในช่วงสถานการณ์ไวรัสโควิด - 19 (ปีแอลที, 2563)

ในปัจจุบันมีการซื้อขายสินค้าผ่านทางช่องทางออนไลน์ ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก หลังจากเกิดโควิด - 19 สินค้าเทปกาวยังเป็นอีกผลิตภัณฑ์รายการหนึ่ง ที่อยู่ในหมวดเครื่องเขียนและเครื่องใช้สำนักงาน ก็ขายผ่านทางออนไลน์และได้รับความนิยมมากยิ่งขึ้น การซื้อขายเทปกาวยังออนไลน์เป็นทางเลือกที่ดีในการเข้าถึงตลาดและลูกค้าในยุคดิจิทัล สามารถช่วยให้ธุรกิจประสบความสำเร็จในการซื้อขายเทปกาวยังออนไลน์ จะเริ่มจากการกำหนดราคาที่เหมาะสมและสร้างโปรโมชั่นหรือส่วนลดเพื่อดึงดูดลูกค้า และการเตรียมความพร้อมทางด้านของสินค้า จะต้องมีการจัดส่งให้กับลูกค้าทันทีเมื่อทางลูกค้าสั่ง และการชำระเงินของสินค้าจะมีทางเลือกการชำระเงินที่หลากหลายช่องทางสำหรับลูกค้า (เอ็มจีอาร์, 2556)

จากข้อมูลที่กำลังมาข้างหน้า ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษา ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าเทปกาวยังช่องทางออนไลน์ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการจำหน่ายเทปกาวยังสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคเพื่อเพิ่มยอดขาย (จุฑามาศ วิเศษพุทธศาสน์, 2561)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการซื้อเทปกาวยังช่องทางออนไลน์
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการซื้อเทปกาวยังช่องทางออนไลน์
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการซื้อเทปกาวยังช่องทางออนไลน์ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล
4. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อเทปกาวยังช่องทางออนไลน์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าเทปกาทางออนไลน์ โดยอาศัยทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix 4P's) ของ Philip Kotler ซึ่งประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ (Product), ราคา (Price), การจัดจำหน่าย (Place) และการส่งเสริมทางการตลาด (Promotion) และศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค (6W1H) ของ Philip Kotler ซึ่งประกอบด้วย Who ลูกค้าคือใคร, What ลูกค้าต้องการอะไร, Why ลูกค้าซื้อสินค้าเพราะอะไร, Whom ใครที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ, When ลูกค้าซื้อสินค้าเมื่อใด, Where ลูกค้าซื้อสินค้าที่ไหน และ How ลูกค้าซื้อสินค้าอย่างไร

ด้านประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ กลุ่มผู้บริโภคที่ซื้อเทปกาทางออนไลน์ แบบไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน โดยเลือกตัวอย่างจำนวน 400 ราย (Kotler, P & Keller, L.K., 2016)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้ศึกษาสร้างขึ้นเองมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องรวมทั้งหลักการ และวิธีการสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัยตลอดจนกำหนดกรอบแนวความคิดการวิจัย โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

2.2 ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร บทความและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม กำหนดประเด็นและขอบเขตของคำถามให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย

2.3 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอกับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อนำไปปรับปรุงในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ ทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาได้เสนอแนะ

2.4 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อทำการตรวจสอบอีกครั้งแล้วนำมาแก้ไขให้สมบูรณ์ ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้ว ทดลองใช้ (Try - out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 40 คน

2.6 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น สำหรับการศึกษาวิจัยไปทำการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability)

การหาค่าความเที่ยงตรง โดยนำแบบสอบถาม ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น ไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

$$\text{โดยใช้สูตร } IOC = \sum \frac{R}{N}$$

เมื่อ	IOC	หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of congruence)
	R	หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
โดยค่า	+1	หมายถึง ข้อคำถามสามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน
ค่า	0	หมายถึง ไม่แน่ใจว่าจะวัดได้
และ	-1	หมายถึง ข้อคำถาม ไม่สามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน
	N	หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ทั้งนี้ ผู้ศึกษาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 มาใช้เป็นข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ซึ่งได้ตรวจสอบแบบสอบถามแล้วเห็นว่าแบบสอบถามทุกข้อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงของเนื้อหา ครอบคลุมในแต่ละด้าน และครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย นำแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาค่า Validity โดยใช้ IOC ซึ่งจะต้องไม่ต่ำกว่า 0.5 ในแต่ละข้อผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบและนำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งผลการวัดค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของคำถามมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงใช้ได้โดยมีค่า IOC เท่ากับ .870

การหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยผู้ศึกษานำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่จะศึกษา จำนวน 40 คน โดยการนำไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นเป็นรายข้อ (Item Analysis) หาความเชื่อมั่นรวมโดยใช้วิธีของ Cronbach (กัลยา วาณิชยบัญชา, 2545) เพื่อให้เกิดความชัดเจนของข้อคำถาม โดยใช้เกณฑ์ยอมรับที่ค่ามากกว่า 0.70 เพื่อแสดงว่าแบบสอบถามนี้มีความน่าเชื่อถือเพียงพอ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (SPSS) ในการคำนวณหาค่า Reliability ใช้คำสั่ง Analyze Scale Reliability Analysis ซึ่งผลการทดสอบได้ค่าความน่าเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .775 โครงสร้างแบบสอบถามประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน การสร้างลักษณะคำถามเป็นลักษณะ นามบัญญัติ (Nominal Scale) เป็นการวัดข้อมูลเพื่อจัดแบ่งข้อมูลออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามคุณสมบัติที่กำหนด โดยมีคำตอบให้เลือกหลายคำตอบ แต่ผู้ตอบสามารถเลือกตอบเพียงข้อเดียว ข้อมูลที่ใช้วัดได้ในระดับนี้ใช้สถิติอย่างง่ายในการคำนวณ คือ ค่าร้อยละ โดยในส่วนข้อมูลส่วนที่ 1 ประกอบด้วย จำนวนคำถามทั้งสิ้น 5 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าเทปขาวทางออนไลน์ โดยเป็นลักษณะคำถามแบบค่าคะแนน แบ่งค่าคะแนนระดับความสำคัญออกเป็น 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert) แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นข้อคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าเทปขาวทางออนไลน์ การสร้างลักษณะคำถามเป็นลักษณะ นามบัญญัติ (Nominal Scale) เป็นการวัดข้อมูลเพื่อจัดแบ่งข้อมูลออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามคุณสมบัติที่กำหนด โดยมีคำตอบให้เลือกหลายคำตอบแต่ผู้ตอบสามารถเลือกตอบเพียงข้อเดียว ข้อมูลที่วัดได้ในระดับนี้ใช้สถิติอย่างง่ายในการคำนวณ คือ ค่าร้อยละ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 4 เป็นข้อมูลข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์

3. การเก็บข้อมูล คือ ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมจากการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งตำรา เอกสาร และผลการศึกษารายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มเป้าหมาย และรับกลับคืนมาด้วยตนเอง ดำเนินการตรวจสอบความเรียบร้อย เพื่อให้แน่ใจว่าแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ ครบถ้วน และสามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปได้ โดยแบบสอบถามกลุ่มเป้าหมายประกอบไปด้วย 1) ข้อมูลเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด ในด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย และด้านส่งเสริมการตลาด 2) ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าเทปขาวผ่านช่องทางออนไลน์ ในด้าน Who ใครอยู่ในตลาดเป้าหมาย ในด้าน What ผู้บริโภคซื้ออะไร ในด้าน Why ทำไมผู้บริโภคจึงซื้อ ในด้าน Whom ใครมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อ ในด้าน When ผู้บริโภคซื้อเมื่อใด ในด้าน Where ผู้บริโภคซื้อที่ไหน ในด้าน How ผู้บริโภคซื้ออย่างไร

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และนำผลที่ได้มานำเสนอเพื่อวิเคราะห์ตามลักษณะของตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่ออธิบายข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามและตัวแปรต่าง ๆ

4.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับการทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้ คือ Chi - square และ Multiple Regression Analysis

ผลการวิจัย

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าเทปกาทางออนไลน์

การวิจัยเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าเทปกาทางออนไลน์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการซื้อเทปกาทางออนไลน์ พฤติกรรมการซื้อสินค้าเทปกาทางออนไลน์ เปรียบเทียบพฤติกรรมการซื้อสินค้าเทปกาทางออนไลน์จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าเทปกาทางออนไลน์ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ไคสแควร์ (Chi - Square) และ Multiple Regression Analysis จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุอยู่ในช่วงอายุ 15 - 29 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพนักเรียนนักศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 10,000 บาท

ตารางที่ 1 แสดงสัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	152	38
	หญิง	248	62
	รวม	400	100
อายุ	ต่ำกว่า 15 ปี	3	1
	15 - 29 ปี	182	45
	30 - 44 ปี	131	33
	45 - 59 ปี	76	19
	60 ปีขึ้นไป	8	2
	รวม	400	100
ระดับการศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	20	5
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	41	10
	อนุปริญญา/ปวส.	48	12
	ปริญญาตรี	222	56
	สูงกว่าปริญญาตรี	69	17
	รวม	400	100

ตารางที่ 1 แสดงสัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล		จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพ	นักเรียน/นักศึกษา	125	31
	ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	83	21
	พนักงานบริษัทเอกชน	122	30
	อาชีพอิสระ/ธุรกิจส่วนตัว	48	12
	พ่อบ้าน/แม่บ้าน	8	2
	อาชีพอื่น ๆ	14	4
	รวม	400	100
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ไม่เกิน 10,000 บาท	126	32
	10,001 - 20,000 บาท	68	17
	20,001 - 30,000 บาท	58	15
	30,001 - 40,000 บาท	40	10
	มากกว่า 40,001 บาท	108	27
	รวม	400	100

จากตารางที่ 1 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 400 คน จำแนกตามเพศ คือ เพศหญิง จำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 62 และเพศชาย จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 38 ตามลำดับ

จำแนกได้เป็น ผู้ที่มีอายุระหว่าง 15 - 29 ปี มากที่สุด จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 45 รองลงมาเป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 30 - 44 ปี จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 33 อายุระหว่าง 45 - 59 ปี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19 อายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2 และอายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1 ตามลำดับ

จำแนกได้เป็น ผู้ที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 56 รองลงมาเป็นผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17 ผู้ที่มีระดับการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12 ผู้ที่มีระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10 และ ผู้ที่มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5ตามลำดับ

จำแนกได้เป็น ผู้ที่มีอาชีพ ผู้ที่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31 รองลงมา เป็น พนักงานบริษัทเอกชน มากที่สุด จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 30 ผู้ที่มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 21 ผู้ที่มีอาชีพอิสระ/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12 ผู้ที่มีอาชีพอื่น ๆ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4 และผู้ที่มีอาชีพพ่อบ้าน/แม่บ้าน จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2 ตามลำดับ

จำแนกได้เป็น ผู้ที่มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 32 รองลงมาเป็นผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 27 ผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001 - 20,000 บาท มากที่สุด จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17 ผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 20,001 - 30,000 จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 15 และผู้มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 30,001 - 40,000 บาท จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ตามลำดับ

2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการซื้อสินค้าเทพกาวทางออนไลน์

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการซื้อสินค้าเทพกาวทางออนไลน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการตลาดโดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการซื้อสินค้าเทปขาวทางออนไลน์

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	ค่าเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ	ลำดับ
1. ด้านผลิตภัณฑ์	4.46	มาก	3
2. ด้านราคา	4.50	มาก	1
3. ด้านการจัดจำหน่าย	4.49	มาก	2
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	4.40	มาก	4
รวม	4.46	มาก	

จากตามตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าเทปขาวทางออนไลน์ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 4.46$) และเมื่อพิจารณาถึงระดับความสำคัญ อยู่ในระดับความสำคัญมาก 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านราคา ($\bar{X} = 4.50$) ด้านการจัดจำหน่าย ($\bar{X} = 4.49$) ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.45$) และ ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{X} = 4.40$) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์ จากการศึกษาข้อมูล พบว่า ระดับความสำคัญส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 4.46$) และเมื่อพิจารณาถึงระดับความสำคัญ อยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด 1 รายการ ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ มีคุณภาพ เช่น ความเหนียวแน่น การยืดหด ($\bar{X} = 4.56$) และระดับความสำคัญมาก 4 รายการ ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ มีฉลากบ่งชี้ ของคุณสมบัติอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.50$) ผลิตภัณฑ์มีความน่าเชื่อถือของแต่ละยี่ห้อ $\bar{X} = 4.47$ ผลิตภัณฑ์ มีรูปแบบที่ทันสมัย ($\bar{X} = 4.40$) ผลิตภัณฑ์ มีความหลากหลาย ($\bar{X} = 4.40$) ตามลำดับ

ด้านราคา จากการศึกษาข้อมูล พบว่า ระดับความสำคัญส่วนประสมทางการตลาดด้านราคา โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 4.50$) และเมื่อพิจารณาถึงระดับความสำคัญ อยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด 2 รายการ ประกอบด้วย มีการระบุราคาสินค้าอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.53$) และความคุ้มค่าของราคา ($\bar{X} = 4.51$) ระดับความสำคัญมาก 2 รายการ ประกอบด้วย การซื้อสินค้ามีราคาค่าจัดส่งที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.50$) การชำระเงินผ่านหลายช่องทาง เช่น ชำระเงินปลายทาง หรือ สแกนผ่านคิวอาร์โค้ด ($\bar{X} = 4.50$) ตามลำดับ

ด้านการจัดจำหน่าย จากการศึกษาข้อมูล พบว่า ระดับความสำคัญส่วนประสมทางการตลาดด้านการจัดจำหน่าย โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 4.49$) และเมื่อพิจารณาถึงระดับความสำคัญ อยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด 2 รายการ มีความสะดวกในการซื้อ สามารถซื้อได้ทุกที่ ทุกเวลา ($\bar{X} = 4.54$) และมีบริการจัดส่งที่หลากหลายวิธี และมีความตรงเวลาในการจัดส่งสินค้า ($\bar{X} = 4.51$) ตามลำดับ มีระดับความสำคัญมาก 1 รายการ คือ การจัดสินค้าเป็นระเบียบ ง่ายต่อการเลือกซื้อสินค้า ($\bar{X} = 4.41$) ตามลำดับ

ด้านการส่งเสริมการตลาด จากการศึกษาข้อมูล พบว่า ระดับความสำคัญส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 4.40$) และเมื่อพิจารณาถึงระดับความสำคัญ อยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด 1 รายการ คือ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขาย เช่น การลดราคา ($\bar{X} = 4.51$) และอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 รายการ ประกอบด้วย มีการคืนกำไรให้ผู้บริโภคที่ซื้ออย่างต่อเนื่อง เช่น ฟรีค่าจัดส่ง ลดราคาเมื่อซื้อสินค้าตามที่กำหนด ($\bar{X} = 4.49$) มีการประชาสัมพันธ์โฆษณา ให้ผู้บริโภครู้จักอย่างทั่วถึง ($\bar{X} = 4.34$) มีการส่งข้อมูลข่าวสารอยู่อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.30$) ตามลำดับ

1. พฤติกรรมการซื้อสินค้าเทปขาวทางออนไลน์

ตารางที่ 3 แสดงถึงสัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามพฤติกรรมการเลือกซื้อเทปขาวทางออนไลน์

พฤติกรรมการซื้อสินค้าเทปขาวทางออนไลน์		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เหตุผลที่เลือกซื้อสินค้าเทปขาวทางออนไลน์	สะดวกซื้อ มากที่สุด	222	56
	ราคาถูก	79	20
	โปรโมชั่น	61	15
	สินค้าใหม่	30	7
	อื่น ๆ	8	2
	รวม	400	100
วัตถุประสงค์ในการซื้อสินค้าเทปขาวทางออนไลน์	นำไปใช้เอง	273	68
	เพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย	70	17
	สนใจของสมนาคุณ	32	8
	เพื่อสะสม	10	3
	เพื่อจัดจำหน่าย	9	2
	อื่น ๆ	6	2
	รวม	400	100
สินค้าเทปขาวประเภทที่เลือกซื้อ	เทปปิดกล่อง	174	43
	เทปใส	122	31
	เทปขาวสองหน้าบาง	45	11
	เทปกระดาษขาวย่น	23	6
	เทปผ้าขาว	27	7
	อื่น ๆ	9	2
	รวม	400	100
บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อสินค้าเทปขาวทางออนไลน์มากที่สุด	ตนเอง	335	84
	คนในครอบครัว	32	8
	เพื่อน/คนที่รู้จัก	31	7
	อื่น ๆ	2	1
	รวม	400	100
ช่วงเวลา que เลือกซื้อสินค้าเทปขาวทางออนไลน์	วันจันทร์ - วันศุกร์	219	55
	วันเสาร์ - อาทิตย์	172	43
	วันหยุดนักขัตฤกษ์	9	2
	รวม	400	100
ซื้อสินค้าเทปขาวผ่านช่องทางออนไลน์ใดมากที่สุด	Shopee	177	44
	Facebook	62	15
	Lazada	55	14
	Line	50	13
	TikTok	26	7
	Website	23	6
	Instagram	6	1
	อื่น ๆ	1	0
	รวม	400	100

ตารางที่ 3 แสดงถึงสัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามพฤติกรรมการเลือกซื้อเทปกาทางออนไลน์ (ต่อ)

พฤติกรรมการซื้อสินค้าเทปกาทางออนไลน์		จำนวน (คน)	ร้อยละ
วิธีการชำระเงินเมื่อซื้อสินค้าผ่านทางออนไลน์	ชำระเงินปลายทาง	141	35
	โอนเงินผ่านธนาคาร	125	31
	โมบายแบงก์กิ้ง	59	15
	บัตรเครดิต/เดบิต	44	11
	วอลเล็ต	25	6
	แอปบิท์ไลน์เพย์	6	2
	รวม	400	100

จากตารางที่ 3 แสดงถึงสัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถาม จากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการซื้อสินค้าเทปกาทางออนไลน์ ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเหตุผลที่เลือกซื้อสินค้าเทปกาผ่านช่องทางออนไลน์ คือ สะดวกในการซื้อ วัตถุประสงค์ในการซื้อสินค้าเทปกาผ่านทางช่องทางออนไลน์เพื่อนำไปใช้เอง สินค้าเทปกาที่ผู้บริโภครู้จักการเลือกซื้อ เป็นรายการเทปปิดกล่อง บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อสินค้าเทปกาผ่านทางช่องทางออนไลน์จะเป็นตัวผู้ส่งสินค้าเอง ช่วงเวลาที่เลือกซื้อสินค้าเทปกาผ่านทางช่องทางออนไลน์จะเป็น วันจันทร์ถึงวันศุกร์ หากท่านซื้อสินค้าเทปกาผ่านทางช่องทางออนไลน์ Shopee วิธีการชำระเงินเมื่อซื้อสินค้าผ่านทางช่องทางออนไลน์จะเป็นการชำระเงินปลายทาง ความถี่ในการซื้อสินค้าเทปกาทางออนไลน์ เฉลี่ย 6.96 ครั้งต่อปี ค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าผ่านทางช่องทางออนไลน์ เป็นจำนวน 425.48 บาทต่อครั้ง

2. เปรียบเทียบพฤติกรรมการซื้อเทปกาทางออนไลน์ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกซื้อเทปกาทางออนไลน์ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

พฤติกรรมการซื้อเทปกาทางออนไลน์	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	อาชีพ	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
เหตุผลที่เลือกซื้อสินค้าเทปกาผ่านช่องทางออนไลน์	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง
ซื้อสินค้าเทปกาผ่านช่องทางออนไลน์ เพราะอะไร	แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง
สินค้าเทปกาประเภทที่เลือกซื้อ	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง
บุคคลใดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเทปกา	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
ช่วงเวลาที่เลือกซื้อสินค้าเทปกาผ่านทางช่องทางออนไลน์	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง
ท่านใช้สื่อใดในการซื้อเทปกาผ่านช่องทางออนไลน์	แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง
วิธีการชำระเงินเมื่อซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์	แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง

จากตารางที่ 4 เปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกซื้อเทปกาทางออนไลน์ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล สรุปผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบ พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลเพศที่แตกต่างกันมีสัดส่วนซื้อสินค้าเทปกาผ่านทางออนไลน์ สินค้าเทปกาประเภท ท่านใช้สื่อในการซื้อเทปกา วิธีการชำระเงินที่แตกต่างกัน อายุที่แตกต่างกันเหตุผลที่เลือกซื้อสินค้าเทปกา ซื้อสินค้าเทปกาผ่านทางช่องทางออนไลน์ บุคคลใดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเทปกา ช่วงเวลาที่เลือกซื้อเทปกา ท่านใช้สื่อใดในการซื้อเทปกา วิธีการชำระ

เงินที่แตกต่างกัน ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน เหตุผลที่เลือกซื้อสินค้าเทปขาว ซื้อสินค้าเทปขาว บุคคลใดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเทปขาว วิธีการชำระเงินที่แตกต่างกัน อาชีพที่แตกต่างกัน เหตุผลที่เลือกซื้อสินค้าเทปขาว ซื้อสินค้าเทปขาวผ่านทางช่องทางออนไลน์ สินค้าเทปขาวประเภทที่เลือกซื้อ บุคคลใดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเทปขาว ช่องเวลาที่เลือกซื้อสินค้าเทปขาวผ่าน ท่านใช้สื่อใดในการซื้อเทปขาว วิธีการชำระเงินที่แตกต่างกัน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน เหตุผลที่เลือกซื้อสินค้าเทปขาว ซื้อสินค้าเทปขาวผ่านทางช่องทางออนไลน์ สินค้าเทปขาวประเภทที่เลือกซื้อ ช่วงเวลาที่เลือกซื้อสินค้าเทปขาว ท่านใช้สื่อใดในการซื้อเทปขาว วิธีการชำระเงินเมื่อซื้อสินค้าที่แตกต่างกัน

3. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าเทปขาวทางออนไลน์

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าเทปขาวทางออนไลน์

ปัจจัยส่วนประสมการตลาด	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
(Constant)	8.208	3.565		2.302	.022
ด้านผลิตภัณฑ์	1.105	.946	.080	1.167	.244
ด้านราคา	-.896	1.137	-.066	-.788	.431
ด้านการจัดจำหน่าย	2.931	1.261	.207	2.325	.021*
ด้านการส่งเสริมการตลาด	2.505	1.012	.191	2.475	.014*

*ระดับนัยสำคัญ.05**ระดับนัยสำคัญ.01

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเทปขาวทางออนไลน์ พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการจัดจำหน่าย (Sig = 0.021) และด้านการส่งเสริมการตลาด (Sig = 0.014) มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อตุ๊กตามือสองผ่านช่องทางออนไลน์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าเทปขาวทางออนไลน์ ผู้ศึกษามีประเด็นสำคัญที่จะอภิปรายผลดังนี้

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการซื้อสินค้าเทปขาวออนไลน์ ประกอบด้วย

ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะมาภรณ์ ช่วยชูหนู เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางสังคมออนไลน์ (ปิยะมาภรณ์ ช่วยชูหนู, 2559) และนอกจากนี้การศึกษาของ ทิฆัมพร ยอดปัญญา เรื่องพฤติกรรมการซื้อเครื่องเขียนออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน Shopee ของประชากรในกรุงเทพมหานคร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ทิฆัมพร ยอดปัญญา, 2563) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการซื้อสินค้าเทปขาวทางออนไลน์ จากการศึกษาพบว่า ภาพรวมปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการซื้อสินค้าเทปขาวทางออนไลน์ อยู่ในระดับมากนอกจากนี้การศึกษาของ เอกทัศน์ พานิชรักษาพงศ์ เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการซื้อหนังสือผ่านช่องทางการจำหน่ายหนังสือ ออนไลน์ของร้านหนังสือนายอินทร์ จากการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับส่วนประสมทางการตลาด การตัดสินใจในการซื้อหนังสือผ่านช่องทางการจำหน่ายหนังสือออนไลน์ของร้านหนังสือนายอินทร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (เอกทัศน์ พานิชรักษาพงศ์, 2559); (แบงค์ สิทธิพันธ์, 2565)

ด้านผลิตภัณฑ์ จากการศึกษพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้การศึกษาของ เอกทัศน์ พานิชรักษาพงศ์ เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการซื้อหนังสือผ่านช่องทางการจำหน่ายหนังสือ ออนไลน์ของร้านหนังสือนายอินทร์ จากการศึกษพบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับส่วนประสมทางการตลาดการตัดสินใจในการซื้อหนังสือผ่านช่องทางการจำหน่ายหนังสือออนไลน์ของร้านหนังสือนายอินทร์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (เอกทัศน์ พานิชรักษาพงศ์, 2559) ผู้วิจัยพบว่า ทางด้านผลิตภัณฑ์มีคุณภาพที่ดีสามารถแข่งขันในตลาดได้

ด้านราคา จากการศึกษพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้การศึกษาของ ปิยะมาภรณ์ ช่วยชูหนู เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางสังคมออนไลน์ จากการศึกษพบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับส่วนประสมทางการตลาดการตัดสินใจในการซื้อผ่านทางสังคมออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ปิยะมาภรณ์ ช่วยชูหนู, 2559) ผู้วิจัยพบว่า ทางด้านราคายังมีราคาค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบในตลาด เนื่องจากมีแพ็คเกจที่แตกต่างกัน

ด้านการจัดจำหน่าย จากการศึกษพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้การศึกษาของ ณัฐกานต์ กองแก้ว เรื่องพฤติกรรม การซื้อสินค้าและบริการของผู้ใช้ Application Shopee ในประเทศไทย จากการศึกษพบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการในซื้อสินค้าอยู่ในระดับมากลูกค้าเลือกซื้อสินค้าผ่านทาง Application ในสมาร์ทโฟน เป็นอันดับ 1 (ณัฐกานต์ กองแก้ว, 2559) ผู้วิจัยพบว่า ทางด้านการจัดจำหน่าย ยังมีอีกหลากหลายช่องทางที่ยังรอดำเนินการขยายเพิ่มขึ้น เช่น ต่างประเทศ

ด้านส่งเสริมการตลาด จากการศึกษพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้การศึกษาของ เอกทัศน์ พานิชรักษาพงศ์ เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการซื้อหนังสือผ่านช่องทางการจำหน่ายหนังสือ ออนไลน์ของร้านหนังสือนายอินทร์ จากการศึกษพบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับส่วนประสมทางการตลาดการตัดสินใจในการซื้อหนังสือผ่านช่องทางการจำหน่ายหนังสือออนไลน์ของร้านหนังสือนายอินทร์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (เอกทัศน์ พานิชรักษาพงศ์, 2559) ผู้วิจัยพบว่า ทางด้านส่งเสริมการตลาด จุดเด่นของสินค้ามีฟรีเซ็นเตอร์ที่โดดเด่นและเป็นจุดขายในตลาด

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าเทปขาวทางออนไลน์ ผู้ศึกษาได้ข้อสรุปจากการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการซื้อเทปขาวทางช่องทางออนไลน์ พฤติกรรมการซื้อเทปขาวทางช่องทางออนไลน์ เปรียบเทียบพฤติกรรมการซื้อเทปขาวทางออนไลน์ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ที่จำแนกตามปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อเทปขาวทางช่องทางออนไลน์ โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย การทดสอบสมมติฐาน Chi - square และ Multiple Regression Analysis ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าเทปขาวทางออนไลน์ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับการผลิตสินค้าเทปขาวให้มีความเหนียวแน่น การยัดตีด มีฉลากบ่งชี้คุณสมบัติอย่างชัดเจน เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีความน่าเชื่อถือมีรูปแบบที่ทันสมัยและมีความหลากหลาย ด้านราคาควรกำหนดราคาให้เหมาะสมกับคุณภาพเพื่อให้เกิดความคุ้มค่า มีการระบุราคาอย่างชัดเจน ค่าจัดส่งสินค้าที่เหมาะสม อำนวยความสะดวกในการชำระเงินผ่านหลายช่องทาง เช่น ชำระเงินปลายทาง หรือสแกนผ่านคิวอาร์โค้ด ด้านการจัดจำหน่าย ควรมีช่องทางการขายที่สร้างความสะดวกในการซื้อ การจัดสินค้าเป็นระเบียบ ง่ายต่อการเลือกซื้อสินค้า สามารถซื้อได้ทุกที่ทุกเวลา มีบริการจัดส่งสินค้าที่หลากหลายวิธี การจัดส่งสินค้าให้ตรงเวลา ด้านการส่งเสริมการตลาด ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขาย เช่น

การลดราคา และมีการคืนกำไรให้ผู้บริโภคที่ซื้ออย่างต่อเนื่อง เช่น ฟรีค่าจัดส่ง ลดราคาเมื่อซื้อสินค้าตามที่กำหนด มีการประชาสัมพันธ์โฆษณา ให้ผู้บริโภครู้จักอย่างทั่วถึง

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2545). การวิเคราะห์สถิติ : สถิติสำหรับการบริหารและวิจัยการ. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุฑามาศ วิเศษพุทธศาสน์. (2561). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภค ในกรุงเทพมหานคร. เรียกใช้เมื่อ 7 มิถุนายน 2566 จาก [https://3mit.ru.ac.th/journals/it14/6114193009%20%](https://3mit.ru.ac.th/journals/it14/6114193009%20%20)
- ทิฆัมพร ยอดปัญญา. (2563). พฤติกรรมการซื้อเครื่องเขียนออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน Shopee ของประชากรใน กรุงเทพมหานคร. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณัฐกานต์ กองแก้ว. (2559). พฤติกรรมการซื้อสินค้าและบริการของผู้ใช้ Application Shopee ในประเทศไทย. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปิแอลที. (2563). ร้านค้าออนไลน์ยอดขายโต 78.85% ในเดือนมีนาคมจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส. เรียกใช้เมื่อ 15 พฤษภาคม 2566 จาก <https://www.bltbangkok.com/news/19514>
- แบงค์ สิทธิพันธ์. (2565). วิธีการเอาคอนเทนต์จากแหล่งต่าง ๆ ไปใช้ต่อและวิธีการอ้างอิงอย่างมีสไตล์ 6 และมีมารยาท. เรียกใช้เมื่อ 6 มิถุนายน 2566 จาก <https://contentshifu.com/pillar/digital-marketing-pros-and-cons>
- ปิยมาภรณ์ ช่วยชูหนู. (2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางสังคมออนไลน์. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เอกทัศน์ พานิชรักษาพงศ์. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการซื้อหนังสือผ่านช่องทางการจำหน่ายหนังสือออนไลน์ร้านหนังสือนายอินทร์. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เอ็มจีอาร์. (2556). ทำไมต้องขายสินค้าบนโลกออนไลน์. เรียกใช้เมื่อ 10 พฤษภาคม 2566 จาก <https://mgronline.com/smes/detail/9560000059748>
- Kotler, P & Keller, L.K. (2016). Marketing Management (15th ed.). New York: Pearson Education Inc.

แนวทางการปรับปรุงความเป็นอยู่ของนักศึกษา ตามการจัดกิจกรรมนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐใน Guangxi*

GUIDELINE FOR IMPROVING STUDENT WELL - BEING OF BASED ON STUDENT AFFAIRS MANAGEMENT IN PUBLIC UNIVERSITY IN GUANGXI

หวู ดาฮุย, นีรันตร์ สุธีนิรันตร์, พัชรา เดชโฮม, จิตติวิสุทธิ์ วิมุตติปัญญา*

Wu Dahui, Niran Suteeniran, Pachara Dehome, Jittawisut Wimuttipanya

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: jittawisut21@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินแนวทางการปรับปรุงความเป็นอยู่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐใน Guangxi โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อธิการบดีหรือรองอธิการบดี ผู้บริหารในมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยของรัฐใน Guangxi ผู้ให้สัมภาษณ์ในการวิจัยนี้ คือ ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ จำนวน 20 คน และอาจารย์ประจำ จำนวน 330 คน และผู้เชี่ยวชาญในการประเมินความเป็นอยู่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐใน Guangxi 7 คน ในมหาวิทยาลัยของรัฐใน Guangxi รวมทั้งสิ้น 357 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 มีความเชื่อมั่นอยู่ที่ระดับ .95 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา โดยผลการวิจัย พบว่า แนวทางการปรับปรุงความเป็นอยู่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐใน Guangxi มุ่งเน้นแนวทางการเรียนรู้ การให้คำปรึกษาด้านจิตวิทยา กิจกรรมวิทยาเขต คำแนะนำการจ้างงาน และการจัดการหอพัก สถานการณ์ปัจจุบันความเป็นอยู่ของนักศึกษาตามการจัดการกิจกรรมนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐใน Guangxi ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ระดับสูงสุด คือ แนวทางการเรียนรู้ รองลงมา คือ กิจกรรมวิทยาเขต และการให้คำปรึกษาด้านจิตวิทยา ซึ่งปัจจุบันความเป็นอยู่ของนักศึกษาตามการจัดการกิจกรรมนักศึกษาอยู่ในระดับสูงทั้ง 5 ด้าน ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาความสุขของนักศึกษาที่ครอบคลุมทั้งด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพองค์รวมที่ยึดหลักการบริหารกิจการ 5 ด้าน ประกอบด้วย 39 มาตรการ ที่เป็นแนวทางการพัฒนาความสุขด้วยการบริหารจัดการกิจการนิสิตที่เหมาะสมและเป็นไปได้อย่างมีคุณภาพ

คำสำคัญ: การปรับปรุงความเป็นอยู่, กิจกรรมนักศึกษา, มหาวิทยาลัยของรัฐใน Guangxi

Abstract

The purpose of this research was to evaluate ways to improve students' well-being based on student affairs administration in Guangxi public universities with survey research. The population used in this research includes the president or vice president. University administrators in universities

* Received April 15, 2024; Revised April 28, 2024; Accepted April 30, 2024

in Guangxi State universities The interviewees in this study were 20 experienced administrators and 330 full-time lecturers, and 7 experts in assessing student well - being on the basis of student affairs administration in Guangxi public universities in Guangxi State universities. State in Guangxi, a total of 357 people. The research tool is a 5 - level estimation questionnaire with a consistency index of 1.00 with a confidence level of .95. Statistics for data analysis include percentages, means, standard deviations. and content analysis. The results of the research found that the guidelines for improving the well-being of students based on student affairs administration in Guangxi State Universities focus on learning approaches. Psychology counseling, campus activities Employment advice and dormitory management. The current situation of students' living conditions in all five aspects of student affairs management in Guangxi state universities is at a high level. When considering each aspect, it was found that the highest level was the learning approach. Followed by campus activities. and psychological counseling Currently, the well - being of students according to student affairs administration is at a high level in all 5 areas. This is a guideline for developing student happiness that covers both the environment and overall health based on the principles of 5 areas of affairs administration, consisting of 39 measures as guidelines. Developing happiness through appropriate and possible quality management of student affairs.

Keywords: Improving Living, Student Affairs, Public Universities in Guangxi

บทนำ

การศึกษา คือ การปลูกฝังคนที่มีความสุข ประชาาธิปัตย์ จันฉิง ของจีนได้ให้คำแนะนำในโอกาสสำคัญต่าง ๆ มากมายเพื่อเพิ่มความรู้สึกได้รับ ความสุข และความมั่นคงของประชาชนอย่างต่อเนื่อง ในยุคใหม่ ความปรารถนาที่จะมีความสุขยิ่งแข็งแกร่งขึ้น ดังนั้น นักวิชาการจึงไม่เพียงแต่สนใจในสถานะทางวิชาการและวิธีที่ระบบการศึกษาส่งเสริมการพัฒนาโดยรวมและคุณภาพชีวิตของนักศึกษา แต่ยังให้ความสำคัญกับความเป็นอยู่ของนักศึกษามากขึ้นเรื่อย ๆ (Jun Tongqiang, 2010) ความเป็นอยู่ที่ดีของนักศึกษามีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับประสิทธิผลของการบริหารจัดการนักศึกษาในมหาวิทยาลัย (Li Puzhi, 2009) ญุณแจสำคัญในการปรับปรุงความเป็นอยู่ของนักศึกษาอยู่กับการปรับปรุงการจัดการกิจการนักศึกษา (Li YS., 2013) โดยแนวคิดของ “กิจการนักศึกษา” เกิดขึ้นและพัฒนาในสหรัฐอเมริกาในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ด้วยการพัฒนาทางวิชาชีพของผู้จัดการและการแนะนำเอกสารเชิงโปรแกรม (Suik kanen, 2011) กิจการนักศึกษาได้รับสถานะอิสระในสาขาการศึกษาระดับอุดมศึกษา และกลายเป็น ส่วนสำคัญของการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย กิจการนักศึกษาประกอบด้วยหลายด้าน เช่น กิจกรรมนอกหลักสูตร พฤติกรรม ชีวิตในหอพัก การแนะแนวทางเข้า ฯลฯ (Wang Luo - Zhong, Chen Jiang - Hua, 2017) เพื่อส่งเสริมพัฒนานักศึกษา ตระหนักถึงเป้าหมายของการฝึกอบรมผู้มีความสามารถระดับวิทยาลัย ความสำคัญและบทบาทที่มีคุณค่ามากขึ้น และได้รับการยกย่อง เป็นทรัพยากรหลักสูตรด้อยที่สำคัญและความร่วมมือตามสัญญาทรัพยากรวิชาการในชั้นเรียนทั่วไปที่อุทิศให้กับการศึกษาและพัฒนาอาชีพในมหาวิทยาลัยทั้งหมด ในแง่ของความเป็นสากลนั้นสามารถบอกเราได้ว่าทำไมกิจกรรมหลังเลิกเรียนจึงสามารถช่วยให้นักศึกษาเติบโตในด้านที่สำคัญบางด้านมากกว่ากิจกรรมทางวิชาการ (Yu Guanhua, 2013) บทบาทของกิจกรรมนอกหลักสูตร เช่น กิจการนักศึกษาในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยไม่สามารถละเลยได้ ด้วยการส่งเสริมความนิยมและความเป็นสากลของการศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง ไม่เพียงแต่สหรัฐอเมริกาเท่านั้น แต่ยังรวมถึงมหาวิทยาลัยทั่วโลกที่ให้ความสำคัญกับการจัดการกิจการศึกษามากขึ้นเรื่อย ๆ ในกระบวนการบูรณาการและความร่วมมือกับกิจการ

วิชาการในปัจจุบัน (He Jiangna, 2023) วิทยาเขตของมหาวิทยาลัยเผชิญกับสถานการณ์ที่ซับซ้อนมากขึ้นและความท้าทายที่มากขึ้นในด้านการจัดการหลายด้าน เนื้อหาการจัดการมีตั้งแต่การจัดการการลงทะเบียนตามปกติและการศึกษาเข้าห้องใหม่ไปจนถึงการลอกเลียนแบบเทคโนโลยีขั้นสูงและการล่วงละเมิดทางเพศ ตั้งแต่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยไปจนถึงผู้ปกครองของนักศึกษา ซึ่งทำให้งานการจัดการกิจการนักศึกษาวิทยาลัยยากขึ้น (Jiang Xinmin, 2023) ทุกวันนี้จิตสำนึกของนักศึกษาในด้านรูปแบบการเรียนรู้ ทัศนคติชีวิต (Zhang L. i., 2023) และการวางแผนคุณค่ายังได้รับอิทธิพลจากเทคโนโลยีการสื่อสารเครือข่ายสมัยใหม่ ลักษณะที่หลากหลายของนักศึกษา ก็มีมากขึ้นเรื่อย ๆ ชัดเจนและประเภทและข้อกำหนดในการทำงานของกิจการนักศึกษากำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างเงียบ ๆ การจัดการกิจการนักศึกษาในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพของการฝึกอบรม ผู้มีความสามารถหรือไม่ สถานการณ์ใหม่เหล่านี้ก่อให้เกิดความท้าทายอย่างรุนแรงต่อการจัดการกิจการนักศึกษาในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยของจีน ไม่เพียงแต่นำความท้าทายใหม่ ๆ มาสู่การจัดการกิจการนักศึกษาในประเทศจีนเท่านั้น แต่ยังเป็นโอกาสทางประวัติศาสตร์สำหรับเราในการสร้างนวัตกรรมรูปแบบการจัดการกิจการนักศึกษาวิทยาลัยแบบดั้งเดิม เพื่อที่จะตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงนี้อย่างแข็งขัน (Zhou, Yue., 2023) เราควรยึดตามเงื่อนไขของประเทศ เน้นหัวข้อวิชาการและมาตรฐานสากล การตรวจสอบเชิงลึกและการวิจัยในทางปฏิบัติเพื่อเป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับความท้าทายที่ยิ่งใหญ่กว่า

จากดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าความสำเร็จของกิจการนักศึกษาในปัจจุบันในขั้นตอนปัจจุบันและซึมซับสาระสำคัญ เพื่อส่งเสริมการจัดการทางวิชาชีพของกิจการนักศึกษาในประเทศจีน ซึ่งในการปรับปรุงการศึกษาของจีนให้ทันสมัยในปี 2035 “บนพื้นฐานของเงื่อนไขพื้นฐานของชาติ โดยมีเป้าหมายในการรวมใจของผู้คน พัฒนาบุคลิกภาพ พัฒนากำลังคน ฝึกฝนความสามารถและสร้างประโยชน์ให้กับประชาชน และปลูกฝังผู้สร้างและผู้สืบทอดสังคมนิยมร่วมกับทุกคน - การพัฒนารอบด้านคุณธรรม สติปัญญา ร่างกาย ความงาม และแรงงาน” นับตั้งแต่ยุคใหม่ จำนวน ความคิด และพฤติกรรมของนักศึกษาวิทยาลัยจีนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก และภูมิหลังทางสังคมและเศรษฐกิจ วิถีชีวิต และลักษณะบุคลิกภาพก็มีความหลากหลายมากขึ้น เอกลักษณ์น้อยลงเรื่อย ๆ และความแตกต่างก็มีมากขึ้นเรื่อย ๆ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการปรับปรุงความเป็นอยู่ของนักศึกษานบนพื้นฐานของการบริหารกิจการนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐทางสี่ เพื่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการองค์รวมของนักศึกษา เพื่อเป็นองค์กรแห่งความสุขและการสร้างสรรค์สังคมอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการปรับปรุงความเป็นอยู่ของนักศึกษานบนพื้นฐานของการบริหารกิจการนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐทางสี่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการปรับปรุงความเป็นอยู่ของนักศึกษานบนพื้นฐานของการบริหารกิจการนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐทางสี่เป็นรูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research)

ประชากร

ประชากร ได้แก่ อธิการบดีหรือรองอธิการบดี ผู้บริหารในมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยในมหาวิทยาลัยของรัฐทางสี่ ผู้ให้สัมภาษณ์ในการวิจัยนี้ คือ ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ จำนวน 20 คน และอาจารย์ประจำ จำนวน 330 คน

และผู้เชี่ยวชาญในการประเมินความเป็นอยู่ของนักศึกษานพื้นฐานของการบริหารกิจการนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐกว่า 7 คน ในมหาวิทยาลัยของรัฐในกว่า 7 รัฐ รวมทั้งสิ้น 357 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการปรับปรุงความเป็นอยู่ของนักศึกษานพื้นฐานของการบริหารกิจการนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐกว่า 7 รัฐ จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) แนวทางการเรียนรู้ 2) การให้คำปรึกษาด้านจิตวิทยา 3) กิจกรรมวิทยาเขต 4) คำแนะนำการจ้างงาน และ 5) การจัดการหอพัก โดยแบ่งเป็น

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 สอบถามความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการปรับปรุงความเป็นอยู่ของนักศึกษานพื้นฐานของการบริหารกิจการนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐกว่า 7 รัฐ ประกอบด้วย 1) ด้านแนวทางการเรียนรู้ จำนวน 15 ข้อ 2) ด้านการให้คำปรึกษาด้านจิตวิทยา จำนวน 20 ข้อ 3) ด้านกิจกรรมวิทยาเขต จำนวน 10 ข้อ 4) ด้านคำแนะนำการจ้างงาน จำนวน 15 ข้อ และ 5) การจัดการหอพัก จำนวน 10 ข้อ รวม 70 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.51 - 5.00	หมายถึง มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.51 - 4.50	หมายถึง มาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.51 - 3.50	หมายถึง ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.51 - 2.50	หมายถึง น้อย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวการพัฒนาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการปรับปรุงความเป็นอยู่ของนักศึกษานพื้นฐานของการบริหารกิจการนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐกว่า 7 รัฐ

2. นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา แนวทางการปรับปรุงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการปรับปรุงความเป็นอยู่ของนักศึกษานพื้นฐานของการบริหารกิจการนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐกว่า 7 รัฐ

3. สร้างแบบสอบถามโดยพิจารณาได้จากองค์ประกอบที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัย จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) แนวทางการเรียนรู้ 2) การให้คำปรึกษาด้านจิตวิทยา 3) กิจกรรมวิทยาเขต 4) คำแนะนำการจ้างงาน และ 5) การจัดการหอพัก แล้วนำฉบับร่างเสนอต่อกรรมการที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไขปรับปรุง ให้ถูกต้องเหมาะสม ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้บริหารมหาวิทยาลัย อาจารย์ด้านการจัดการเรียนรู้ และอาจารย์ด้านการวัดประเมินผล ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรง ของเนื้อหาของแต่ละข้อคำถามได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC, Index of Objective Congruence) มีค่าเท่ากับ 1.00

5. ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเป็นฉบับสมบูรณ์

6. นำแบบสอบถามที่มีการปรับปรุง แก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐกว่า 7 รัฐ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ความเชื่อมั่น 0.95

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเชื่อมั่น ไปใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐกว่า 7 รัฐ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวน 357 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมเครื่องมือ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน โดยผู้วิจัยขอแบบฟอร์มหนังสือร้องขอไปยังบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาเพื่อส่งไปยังผู้บริหารสถานศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐกวาสี และกำหนดเวลาการเก็บแบบสอบถามจากผู้บริหารสถานศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐกวาสี

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลและจำแนกข้อมูลออกเป็นกลุ่มโดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ผลการประเมินแนวทางการปรับปรุงความเป็นอยู่ของนักศึกษานบนพื้นฐานของการบริหารกิจการนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐกวาสี ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การประเมินแนวทางการปรับปรุงความเป็นอยู่ของนักศึกษานบนพื้นฐานของการบริหารกิจการนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐกวาสี (n = 3)

ด้าน	μ	σ	แปลผล
1. แนวทางการเรียนรู้	3.87	0.46	มาก
2. การให้คำปรึกษาด้านจิตวิทยา	2.95	0.56	ปานกลาง
3. กิจกรรมวิทยาเขต	3.51	0.38	มาก
4. คำแนะนำการจ้างงาน	3.02	0.28	ปานกลาง
5. การจัดการหอพัก	3.23	0.73	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.32	0.48	มาก

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการปรับปรุงความเป็นอยู่ของนักศึกษานบนพื้นฐานของการบริหารกิจการนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐกวาสี พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.32$, $\sigma = 0.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มากที่สุด ได้แก่ แนวทางการเรียนรู้ ($\mu = 3.87$, $\sigma = 0.46$) รองลงมา กิจกรรมวิทยาเขต ($\mu = 3.51$, $\sigma = 0.38$) การจัดการหอพัก ($\mu = 3.23$, $\sigma = 0.73$) คำแนะนำการจ้างงาน ($\mu = 3.02$, $\sigma = 0.28$) และน้อยที่สุด ได้แก่ การให้คำปรึกษาด้านจิตวิทยา ($\mu = 2.95$, $\sigma = 0.56$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการปรับปรุงความเป็นอยู่ของนักศึกษานบนพื้นฐานของการบริหารกิจการนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐกวาสี พบว่า ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการปรับปรุงความเป็นอยู่ของนักศึกษาตามการบริหารจัดการกิจการนักศึกษา 5 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของโครงการประเมินนักศึกษา OECD (โครงการเพื่อผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาต่างชาติ “PISA”) แม้ว่านักวิชาการที่แตกต่างกันเกี่ยวกับความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียนจะมีมุมมองการวิจัยและการตีความที่แตกต่างกัน แต่พวกเขาก็มีฉันทามติดังต่อไปนี้: ความสุขของนักเรียนไม่ใช่พื้นผิวของความสุขหรือความเพลิดเพลิน แต่นักเรียนในกระบวนการของกิจกรรมการรับรู้ของชีวิตและปฏิสัมพันธ์การสื่อสารทางอารมณ์ คือ ประสบการณ์และทัศนคติเชิงบวกเป็นพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้และการพัฒนาของนักเรียนและเป็นแรงผลักดันที่แข็งแกร่ง ผู้บริหารฝ่ายกิจการนักศึกษาต้องพยายามอย่างเต็มที่เพื่อปรับปรุงความเป็นอยู่ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งงานผู้บริหาร

ฝ่ายกิจการนักศึกษาส่วนใหญ่ ประกอบด้วย การศึกษาด้านอุดมการณ์ของนักศึกษา การศึกษาด้านสุขภาพจิต การแนะแนวทางวิชาการ บริการจัดหางาน การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมและสันทนาการ ฯลฯ งานของผู้บริหาร ฝ่ายกิจการศึกษามีทั้งงานแนะแนวเฉพาะและงานบริการ ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาของ โรงเรียน ประการแรก ผู้บริหารกิจการนักศึกษาเป็นบุคคลหลักที่รับผิดชอบด้านการศึกษาด้านอุดมการณ์และสุขศึกษาของนักศึกษา นักศึกษาวิทยาลัยอยู่ในช่วงสำคัญของการเติบโตทางอุดมการณ์และจิตวิทยา ผู้จัดการฝ่ายกิจการนักศึกษาจำเป็นต้องแนะนำพวกเขาให้เผชิญกับทางเลือกในชีวิตอย่างถูกต้อง ชี้แนะทางอารมณ์ ป้องกันและรักษาโรคทางจิต เพื่อช่วยให้นักเรียนเติบโตขึ้นอย่างมีสุขภาพดี ประการที่สอง ผู้บริหารฝ่ายกิจการนักศึกษาถือเป็นกำลังสำคัญในการแนะแนวด้านวิชาการและบริการการจ้างงานของนักศึกษา พวกเขาจำเป็นต้องให้คำแนะนำด้านวิชาการแก่นักศึกษา คำแนะนำในการเลือกหลักสูตร และการจัดหลักสูตรเพื่อช่วยให้นักศึกษามีความก้าวหน้าในการพัฒนาด้านวิชาการและวิชาชีพ สุดท้ายนี้ผู้บริหารฝ่ายกิจการศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดองค์กรและบริหารจัดการกิจกรรมสันทนาการ พวกเขาจำเป็นต้องจัดให้มีกิจกรรมสันทนาการที่มีสีสันให้กับนักเรียนเพื่อเพิ่มความสุขสนุกสนานและสีสันให้กับชีวิตนอกหลักสูตรของพวกเขา (Jiang Xinmin, 2023) ผู้บริหารฝ่ายกิจการนักศึกษาถือเป็นกำลังสำคัญในการจัดการและการบริการของนักศึกษา และ He Jiangna กล่าวว่า วิทยาเขตของมหาวิทยาลัยเผชิญกับสถานการณ์ที่ซับซ้อนมากขึ้นและความท้าทายที่มากขึ้นในด้านการจัดการหลายด้าน เนื้อหาการจัดการมีตั้งแต่การจัดการการลงทะเบียนตามปกติและการศึกษาเข้าน้องใหม่ไปจนถึงการลอกเลียนแบบเทคโนโลยีขั้นสูงและการล่องล่เมดทางเพศ (He Jiangna, 2023) ตั้งแต่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยไปจนถึงผู้ปกครองของนักศึกษา ซึ่งทำให้งานการจัดการกิจการนักศึกษาวิทยาลัยยากขึ้น (Jiang Xinmin, 2023) ทุกวันนี้จิตสำนึกของนักศึกษาในด้านรูปแบบการเรียนรู้ ทัศนคติชีวิต (Zhang L. i., 2023)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย พบว่า ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการปรับปรุงความเป็นอยู่ของนักศึกษานับพื้นฐานของการบริหารกิจการนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐกวาสี ซึ่งปัจจุบันความเป็นอยู่ของนักศึกษาตามการบริหารกิจการนักศึกษาอยู่ในระดับสูงทั้ง 5 ด้าน ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาความสุขของนักศึกษาที่ครอบคลุมทั้งด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพองค์รวมที่ยึดหลักการบริหารกิจการ 5 ด้าน ประกอบด้วย 39 มาตรการที่เป็นแนวทางการพัฒนาความสุขด้วยการบริหารจัดการกิจการนิสิตที่เหมาะสมและเป็นไปได้อย่างมีคุณภาพภายใต้สถานการณ์ใหม่ ผู้บริหารกิจการนักศึกษาจะดำเนินการแนะแนวทางวิชาการ เพื่อทำความเข้าใจข้อมูลพื้นฐานของโปรแกรมการฝึกอบรมที่สำคัญของนักเรียน แผนการสอน โอกาสทางวิชาชีพ การศึกษาทางวิชาชีพที่ครอบคลุมนักเรียนทุกคน เพิ่มความรู้ความเข้าใจของนักเรียนในวิชาเอกของพวกเขา เพื่อดำเนินการสร้างรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่แข็งแกร่งในหมู่นักเรียน ทำให้นักเรียนพัฒนานิสัยการเรียนที่ดี ฝึกฝนวิธีการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์และมีประสิทธิภาพ ค้นหาและแก้ไขแนวโน้มที่ไม่ดีของนักเรียนในการเรียนรู้อย่างทันที่ ตามความต้องการการพัฒนาส่วนบุคคลที่แตกต่างกันของนักศึกษา โดยควรวิเคราะห์ความพร้อมทางด้านจิตใจ พฤติกรรมการอยู่ร่วมกับเพื่อนและการทำงานกลุ่ม แล้วดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างระมัดระวังเพื่อนำไปสู่กระบวนการวางแผนงานแก้ปัญหาและระบบจัดการของผู้บริหารองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาจากการสอบเข้าระดับสูงกว่าปริญญาตรี การศึกษาในต่างประเทศ การจ้างงาน และการเป็นผู้ประกอบการ ตลอดจนตัวเลือกที่สำคัญ วิชาเลือก หลักสูตร วิธีการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ และด้านอื่น ๆ ของการวางแผนทางวิชาการ ให้คำแนะนำเฉพาะบุคคล เพื่อช่วยให้นักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนรู้ ช่วยวางแผนลักษณะบุคลิกภาพของตนเอง แผนการเรียนรู้ลักษณะการเรียนรู้และทิศทางการพัฒนา กำหนดทิศทางการให้สอดคล้องกับการพัฒนาส่วนบุคคลของตนเอง เราควรศึกษาการเติบโตของนักเรียนอย่างลึกซึ้ง ใช้ทรัพยากร

ของมหาวิทยาลัยอย่างเต็มที่ จัดระเบียบนักเรียนให้มีส่วนร่วมในโครงการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ แนะนำนักเรียนให้ศึกษาการวิจัยอย่างลึกซึ้งและแนวปฏิบัติด้านนวัตกรรม และปลูกฝังผู้ที่มีความสามารถด้านการวิจัยและนวัตกรรม โดยผู้บริหารกิจการนักศึกษาควรให้คำปรึกษาด้านจิตวิทยาที่ดี ซึ่งปัญหาทางจิตวิทยาของนักศึกษาที่มีความโดดเด่นมากขึ้นเรื่อย ๆ นักศึกษาวิทยาลัยจำนวนมากในด้านวิชาการ การจ้างงาน ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความกดดันอื่น ๆ ไม่สามารถแก้ไขและปล่อยออกมาได้ มีจิตวิทยาที่ดีได้กลายเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสุขของ นักเรียนวิทยาลัย ผู้บริหารฝ่ายกิจการนักศึกษาสามารถดูแลพัฒนาการด้านจิตใจของนักศึกษาได้ตลอดเวลา และช่วยแก้ปัญหาทางจิตด้วยการสำรวจสุขภาพจิต การบรรยายเผยแพร่ความรู้ทางจิตวิทยา การระบายความกดดัน และวิธีอื่น ๆ ในทางจิตวิทยาของแอดเลอร์ มีประเด็นหนึ่งว่า “ปัญหาของผู้คนมาจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล” ชุมชนนักศึกษาคควรใส่ใจกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของนักศึกษาและสร้างบรรยากาศที่กลมกลืนกันระหว่างนักศึกษา และผู้บริหารกิจการนักศึกษาควรจัดให้มีกิจกรรมที่ดีในวิทยาเขต โดยมีรูปแบบของกิจกรรมในมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีความหลากหลาย เพื่อให้ นักศึกษาสามารถมีส่วนร่วมได้มากขึ้น เพื่อให้ นักศึกษาได้รับความรู้ที่แตกต่างกันในหลักสูตรการเรียนรู้ ผู้บริหารฝ่ายกิจการนักศึกษาควรจัดกิจกรรมหรือการแข่งขันอย่างครอบคลุมเพื่อให้สามารถนำความสามารถของนักศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ในเวลาเดียวกัน ควรจัดตั้งทีมแนะนำครูมืออาชีพเพื่อระดมทรัพยากรของโรงเรียนอย่างเต็มที่ และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาตนเอง กิจกรรมของวิทยาเขตยังต้องมึนวัตกรรม กิจกรรมสร้างสรรค์สามารถดึงดูดนักเรียนให้เข้าร่วมได้ดีขึ้น และยังช่วยเพิ่มความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมของชุมชนได้อีกด้วย ผู้บริหารฝ่ายกิจการนักศึกษาสามารถจัดกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ที่นักศึกษาต้องการทำเป็นประจำ เพื่อให้มีความหมายและมีคุณค่ามากขึ้น และนักศึกษาจะได้รับประสบการณ์และความพึงพอใจที่แตกต่างกันออกไป

เอกสารอ้างอิง

- He Jiangna. (2023). Research on the Path of Campus Cultural Activities Based on Cultural Nurturing in Colleges and Universities. *Industry and Technology Forum*, 2023(08), 148-158.
- Jiang Xinmin. (2023). Innovative Countermeasures for Student Management Work of College Counselors. *Happy Reading*, 2023(6), 97-109.
- Jun Tongqiang. (2010). Student Affairs Management in Chinese Universities under the Theory of Student Development. Suzhou: Master's degree thesis of Soochow University.
- Li Puzhi. (2009). On the Innovation and Development of Ethnic Minority Culture in China. *Journal of Yunnan University for Nationalities*, 2009(1), 52-56.
- Li YS. (2013). Research on the career development process and revelation of student affairs administrators in American universities. Hefei: Hefei University of Technology.
- Suik kanen. (2011). An Improved Whole Life Satisfaction Theory of Happiness. *International Journal of Wellbeing*, 2011(1), 149-166.
- Wang Luo-Zhong, Chen Jiang-Hua. (2017). Service and support: an exploration of the student affairs management system of the University of Reading. *Educational researchers*, 38(02), 33-45.
- Yu Guanhua. (2013). A Comparative Study of Student Affairs Management in Chinese and British Universities. Wuhan: Wuhan University.

- Zhang L. i. (2023). Exploration on the path of college counselors to carry out college students' employment guidance. *Journal of Contemporary Educational Research* , 7(11),160-169.
- Zhou, Yue. (2023). Exploring the path of college counselors' employment guidance work under the background of "three-round education". *Employment and security*, 2023(10), 154-164.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬานาครทรรศน์

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้า และเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการ แก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยเน้นสาขาวิชาพุทธศาสนา บริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม นิติศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ อาทิ วิทยาศาสตร์สุขภาพ หรือการพยาบาล

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิด รายชื่อ (Double Blind Peer – Reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยรับพิจารณา ตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย และผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลัง เสนอตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน **วารสารมีกำหนดออกปีละ 12 ฉบับ (รายเดือน)** ดังต่อไปนี้

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม	ฉบับที่ 2 เดือนกุมภาพันธ์	ฉบับที่ 3 เดือนมีนาคม
ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน	ฉบับที่ 5 เดือนพฤษภาคม	ฉบับที่ 6 เดือนมิถุนายน
ฉบับที่ 7 เดือนกรกฎาคม	ฉบับที่ 8 เดือนสิงหาคม	ฉบับที่ 9 เดือนกันยายน
ฉบับที่ 10 เดือนตุลาคม	ฉบับที่ 11 เดือนพฤศจิกายน	ฉบับที่ 12 เดือนธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬานาครทรรศน์

- 1) **บทความวิจัย (Research Article)** เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับพุทธศาสนา บริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยา การพัฒนาสังคม นิติศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ สหวิทยาการอื่น ๆ
- 2) **บทความวิชาการ (Academic Article)** เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8 – 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษ หน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอ รูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียด ของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้ สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

- 2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก
- 3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน
- 4) มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 300 คำตอบทคัดย่อ
- 5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3 - 5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจาก หัวข้อใหญ่ 1 Tab และ หัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ควรเว้นระยะพิมพ์ 1 บรรทัด

7) การใช้ตัวเลขคำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student Centred Learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ
- 2) บทนำ (Introduction) ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัยและระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 3) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ
- 5) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด
- 6) องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย
- 7) สรุป (Conclusion) /ข้อเสนอแนะ (Recommendation) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป
- 8) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น วารสาร ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์ และรายการอ้างอิงจะต้องไม่ต่ำกว่า 10 รายการอ้างอิง/1 บทความ ทั้งนี้ วารสารขอปฏิเสธการอ้างอิงหรือข้อมูลการอ้างอิงที่อยู่ในรูปแบบออนไลน์ หรือเว็บไซต์ (URL) เนื่องจากไม่สามารถระบุฐานข้อมูลชัดเจน เพื่อสามารถสืบค้นภายหลังได้

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม - ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด - ปิด แล้วระบุชื่อ - นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ตัวอย่าง “...โดยการส่งเสริมการประกอบวิชาชีพชุมชนโรงเรียน ซึ่งเป็นนวัตกรรมต้นแบบครบวงจรทั้งการเรียนรู้การผลิต (พอเจตน์ ธรรมศิริขวัญ, 2563) ทั้งนี้เพื่อค้นหาข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล จนนำไปสู่การจัดการปัญหาของตนเองได้....” เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ / เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า มาด้วย เว้นวรรคหนึ่งครั้งแล้วตามด้วยอ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ตัวอย่าง เช่น “ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักร 4 ประการนี้ เป็นเครื่องเป็นไปแก่มนุษย์และเทวดาผู้ประกอบ เป็นเครื่องที่มนุษย์และเทวดาประกอบแล้ว ย่อมถึงความเป็นผู้ใหญ่และความไพบลูญในโศกะทั้งหลาย ต่อกาลไม่นานนัก” (อง.จตุกก. 21/31/37) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เป็นต้น

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ, 2560)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมชื่อผู้แต่งทั้งสองราย แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ และเชมณัฐ อินทรสุวรรณ, 2560)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ศุศราภรณ์ แต่งตั้งลำ และคณะ, 2560)

5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคนให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงปัจจุบันมากที่สุด

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลและอักษรย่อของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Kemp, S., 2020)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลและอักษรย่อของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Levinson, D. & Ember, M., 1996)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Davis, S. N. et al., 2020)

กรณีการอ้างอิงผู้แต่งคนเดียวกัน เผยแพร่ปีเดียวกัน แต่ผลงานต่างกัน ให้กำหนดลำดับของเอกสารอ้างอิงโดยใช้ตัวอักษรอิงตามลักษณะภาษาของเอกสารอ้างอิง ต่อท้ายปีที่เผยแพร่แทน เช่น (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ, 2560 ก) (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ, 2560 ข) (Kemp, S., 2020 A) (Kemp, S., 2020 B) เป็นต้น

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์ หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระมหาสุทนต์ อาภาภโร. (2548). เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพมหานคร: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/ (เลขหน้าที่ย่าง).// สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระสุกิจ สุกจินโธ. (2559). การสร้างความคิดนามธรรมในวัฒนธรรมไทย ใน ปวิตร ว่องวีระ. ทฤษฎี และวิธี
วิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม. (หน้า 112). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/ (ฉบับที่), / เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

จิตวุฒิ หมั่นมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์,
3(1), 25-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม, / (เล่มที่ย่าง, หน้า เลขหน้าที่ย่าง). สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์
หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิทาจพันธ์. (2537). หม้อคอกควาย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขต หัวเมืองฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-
275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, /เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น.13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา./ ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

สมบุญ ตาสนธิ. (2560). กระบวนการและขั้นตอนบรรลุนิยาสัจ 4 ของพระอริยบุคคล. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตร์
ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
นายมนัส ภาควณิ. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน. ใน
รายงานการวิจัย. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).// ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.// (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

วรพล ไม้สน (พลังวัชร). (5 พ.ย. 2559). หลักการ วิธีการ เป้าหมาย ในการปรึกษาทางโหราศาสตร์. (นางณัฐณัช
แก้วผลึก, ผู้สัมภาษณ์)

(9) กฎหมาย, ระเบียบ, พระราชบัญญัติ หรือ ประกาศ ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง(ถ้ามี).// ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/ (วัน เดือน ปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1
พฤษภาคม 2562).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือ
กิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ
และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ
97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

-:ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2500. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2551). การแพทย์ยุคใหม่ในพุทธทัศน์. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร:
สหธรรมิก.

- จิตวิทย์ หนัมนี่. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสาร มจรสังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 3(1), 25-31.
- สมบูรณ์ ตาสนธิ. (2560). กระบวนการและขั้นตอนบรรลุนิยาม 4 ของพระอริยบุคคล. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตร์ ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (3rd ed.). NY: Harper & Collins.
- Muniyandi, M. et al. (2015). Health literacy on tuberculosis amongst vulnerable segment of population: Special reference to Saharia tribe in central India. The Indian journal of medical research, 141(5), 640-647.
- Kiarash, A. (2007). Human Dignity in Islamic Bioethics. The Iranian Journal of Allergy, 6(5), 25-28.

5. การส่งบทความเข้าระบบ Thaijo เพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ ของวารสารมหาวิทยาลัยนครพนมได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/JMND> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง E-mail: tak.punyada@gmail.com

6. รูปแบบการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารมหาวิทยาลัยนครพนม

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Ver. 2019 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล .PDF .JPG .GIF หรือ .bmp บทความที่มีโมเดล รูปร่าง แผนภูมิ ต้องทำการจัดกลุ่มวัตถุให้เป็นกลุ่มเดียวกันให้เรียบร้อย เพื่อป้องกันความผิดพลาด หรือคลาดเคลื่อนของเนื้อหา ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (รวมบทคัดย่อ ภาพ ตารางและเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารมหาวิทยาลัยนครพนม หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการ หรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับแจ้งวารสาร ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารฯ

โครงร่าง/รูปแบบ ต้นฉบับบทความวิจัย

บทความวิจัย (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)
ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ – นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt) (ไม่ระบุคำนำหน้า, ยศ, ตำแหน่งทางวิชาการ)
ชื่อ – นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)
หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt) (หลักสูตร/คณะ, มหาวิทยาลัย, จังหวัด, ประเทศ)
หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)
*Corresponding author E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt)...ระบุประเภทของวิจัย, วัตถุประสงค์ของการวิจัย, ประชากรกลุ่มตัวอย่าง, เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย, การเก็บรวบรวมข้อมูล, สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล, ผลการวิจัยที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยที่มีความน่าสนใจมากที่สุด) 300 คำ

คำสำคัญ: 3 – 5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt) มีเนื้อความตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย

Keywords: 3 – 5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

...(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างอิงนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีรองรับ).....

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างอิงงานวิจัยหรือทฤษฎีรองรับ).....

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา.....

4. สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1. (16 pt).....

2. (16 pt).....

3. (16 pt).....

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ระบุรูปแบบของการวิจัย, ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง, วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง, การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ, การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล.....

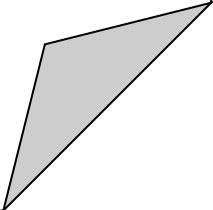
ผลการวิจัย (18 pt)

(16.pt).....ผลการวิจัยต้องตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ.....
.....
.....
.....
.....

ภาพที่ 1 ชื่อภาพ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ตารางที่ 1 ชื่อตาราง

.....

.....

.....

.....

อภิปรายผล (18 pt)

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสอดคล้องหรือไม่สอดคล้อง.....
กับผลการวิจัยของใคร สามารถนำมาอภิปรายได้ทั้งหมด.....

.....

.....

.....

.....

.....

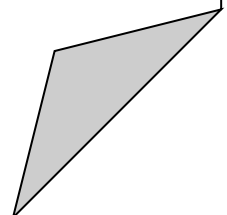
.....

.....

.....

.....

.....

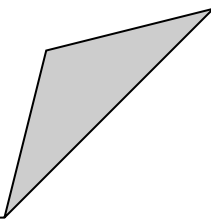

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

(16 pt).....ระบอบองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สักระยะที่ออกมาในรูปแบบ.....
โมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

สรุป/ข้อเสนอแนะ (18 pt)

(16 pt) สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับรัดกุมได้ใจความ พร้อมข้อเสนอแนะที่ได้จากการ.....
วิจัยและการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

.....(16 pt) **ตัวอย่าง** ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของ
ผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง.....
.....
.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt) (ต้องไม่ต่ำกว่า 10 รายการ)

(16 pt).....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

โครงร่าง/รูปแบบ ต้นฉบับบทความวิชาการ

บทความวิชาการ (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)
ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ – นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt) (ไม่ระบุคำนำหน้า, ยศ, ตำแหน่งทางวิชาการ)

ชื่อ – นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt) (หลักสูตร/คณะ, มหาวิทยาลัย, จังหวัด, ประเทศ)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

*Corresponding author E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

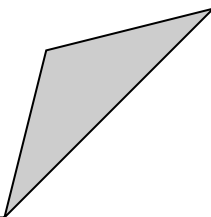
(16 pt).....
.....
.....
.....
.....

คำสำคัญ: 3 – 5 คำ

Abstract (18 pt)

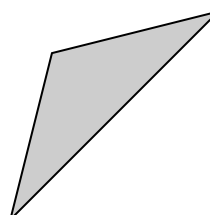
...(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....
.....
.....
.....
.....

Keywords: 3 – 5 words

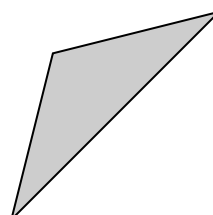
บทนำ (18 pt)

.....(16 pt).....

.....(16 pt).....

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt) (ต้องไม่ต่ำกว่า 10 รายการ)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

